ivica gusić filip gusić

RJEČNIK

govora
dalmatinske zagore
i zapadne hercegovine

IVICA GUSIĆ FILIP GUSIĆ

,

RJEČNIK GOVORA DALMATINSKE ZAGORE I ZAPADNE HERCEGOVINE

ČITATELJU

Ovo je verzija rječnika govora na području Dalmatinske zagore (omeđenog južno Biokovom, Mosorom i Kozjakom, zapadno rijekom Krkom, sjeverno Dinarom, Kamešnicom i Zavelimom, a istočno Bekijskim poljem) i dijela Zapadne Hercegovine (rubovi Rastoke, Bekije, Posuškog, Duvanjskog i Livanjskog kraja). Iako se vrlo sličan govor proteže u svim smjerovima izvan tih granica, ograničili smo se na spomenuto područje. Ova se verzija izdaje u pojednostavljenom obliku bez naglasaka riječi, namijenjena je širem čitalačkom sloju i bit će uglavnom podijeljena prijateljima i institucijama koje su zainteresirane za ovakvu građu. Priprema se i upotpunjena, proširena verzija u kojoj će biti naznačeni naglasci te podrijetlo riječi. U njenoj će realizaciji sudjelovati i jezični stručnjaci.

U sadašnjem obliku u rječniku je oko 10 000 riječi. Neke riječi bi, možda, trebalo izbaciti, neke bi trebalo svakako dodati; ima i onih koje su krivo zapisane ili krivo ili nepotpuno objašnjene (nadamo se da je takvih malo u usporedbi s cjelinom).

Nismo mogli izbjeći riječi stranog podrijetla (turski, talijanski, njemački, francuski i predhrvatski utjecaj na tim prostorima bio je vrlo jak). Zapisali smo ih ponajviše zato da bismo koliko-toliko dobili predodžbu dokle je taj utjecaj došao. Hrvatske riječi, nepoznate ili slabo poznate u hrvatskom književnom jeziku, bile su nam puno zanimljivije. Čini se da su u zagori za gotovo svaki važniji pojam imali i hrvatsku riječ. Ima i riječi kojima mi ne znamo podrijetlo. Nećemo navoditi podrijetlo riječi ni u onim slučajevima kad ga znademo.

U rječnik su uključene samo riječi koje su se govorile do Drugoga svjetskog rata. Ima puno riječi koje su u novije doba ušle u govor stanovnika tog područja. Tomu su ponajviše razlogom odlasci na rad u Njemačku, redovito školovanje te pojava radija i televizije. Drastična promjena načina života donijela je puno novih, u pravilu stranih riječi. Primjećuje se i obratan proces: nestaju mnoge strane riječi korištene u prošlosti, dok ostaju samo odgovarajuće hrvatske riječi (koje su bile poznate i ranije ili su tek u novije vrijeme usvojene). Na žalost, s promjenom načina života nestaju i mnoge izvorne hrvatske riječi koje su prije bile u stalnoj uporabi. Također, vremenom su neke lokalne riječi ušle u književni hrvatski jezik i u uporabni jezik (tome su ponajviše doprinijeli književnici, novinari i prevoditelji koji su podrijetlom iz tih krajeva; ne treba zanemariti ni jake migracije s tog područja u velike hrvatske gradove). Mi smo, ipak, neke takve riječi uvrstili u rječnik.

Pokušali smo svaku riječ povezati natuknicama s njom srodnim riječima. Primjerice, za drvenasti dio kukuruzna klipa ima više od deset različitih naziva; svaki se od njih upućuje na riječ **turina**, dočim se u obradi te riječi navode svi spomenuti nazivi (**korun, kukuruška, kurelja, kureljica, ovaljina, paćalica, paćura, šuvela, sturina** itd.). Središnju riječ (u navedenom primjeru riječ **turina**) birali smo nekada zato što je najčešća u uporabi, a ponekad, kao i u spomenutom slučaju, samo zato što je nama najuobičajenija. Nažalost, ima slučajeva kada nismo tako postupili. Rjeđe je razlog tome slučajan propust, češće je razlog naše nepotpuno poznavanje građe. Primjerice,

navedeni su mnogi nazivi jestivog zelja ili drugih trava, vrsta riba i sl. pri čemu mi nismo sigurni je li pokatkad riječ o različitim nazivima za isti pojam. Narod često istim imenima naziva trave slična izgleda iako one možda pripadaju i različitim porodicama. Ponekad istoj biljci pridaju različita imena. Svaka pomoć u ovom i sličnim slučajevima, dobrodošla nam je.

Ima riječi koje su općepoznate, a mi smo ih uvrstili u rječnik. Razlozi su raznoliki: nekada su to riječi vrlo važne za stanovnike zagore (primjerice nazivi domaćih životinja), nekada zato što se te riječi naglašavaju drukčije nego u hrvatskom književnom jeziku. Postoje riječi kojima je izgovor vrlo teško ili gotovo nemoguće zapisati, primjerice riječ (uzvik) **ptrči**. Nekada neku riječ navodimo da bismo uz nju naveli mnoštvo drugih manje poznatih riječi povezanih s tom riječi (tako je uz natuknicu **kamen** navedeno četrdesetak drugih riječi, uglavnom naziva vrsta kamenja). Slično je s rječju **sud** gdje navodimo stotinjak naziva. Ipak, općepoznatih riječi ima malo u usporedbi s ostalima. Čest je slučaj da nekoj riječi dajemo značenje koje nije standardno u hrvatskom književnom jeziku, bez spominjanja da se ta riječ koristi i u tom značenju. Jednako tako, u rječniku nismo uvijek razdvajali osnovno značenje riječi od prenesenog niti smo uvijek navodili je li riječ o osnovnom ili prenesenom značenju. Mislimo da je uvijek iz konteksta jasno o kojem je značenju riječ. Nekim riječima ne znamo pravo određenje i potpuno značenje pa smo ih pokušali objasniti njihovim posebnim značenjem (u nekom posebnom slučaju, primjerice riječ **navrsti**).

Uz pojedine riječi sustavno dajemo i bliske riječi, varijante izgovora pojedinih riječi te izvedenice. Takav pristup ponešto opterećuje rječnik, ali daje potpuniju sliku o jezičnoj građi u zagori. Dakako, ispis varijanata nije potpun; mi smo zapisali samo ono što znademo. Nismo se upuštali u ocjenu koja je izgovorena varijanta jezično važna, a koja je nezanimljiva iskrivljenica.

Iako je većina zapisanih riječi poznata u cijeloj zagori, postoje riječi koje se koriste samo u nekim dijelovima ili samo u nekim selima. Prema tome, kad se u rječniku navede neka riječ, to nikako ne znači da je ona uobičajena za cijelo obrađeno područje. U rječniku ne navodimo u kojim se područjima koristi pokoja riječ čak ako to i znademo. Taj posao ostavljamo budućim stručnijim istraživačima. Pri pisanju rječnika koristili smo se i pisanom građom, ali smo sve provjeravali na terenu.

Uz neke pojmove navodimo prigodnu izreku, pjesmicu (**gangu**), poslovicu, zagonetku i sl. Takvi su primjeri napisani kosim slovima. Navedeni pojam pokušavamo približiti i nekom rečenicom koju smo čuli da je izgovorena, a u kojoj se taj pojam spominje ili koja se tiče tog pojma. Taj dio ne smatramo završenim. U pravilu smo izbjegavali napomene koje se tiču običaja (običaji se razlikuju od mjesta do mjesta). Ipak navedeni su i neki običaji (nikako ih ne treba smatrati jedinim, prevladavajućim ili službenim). Odlučili smo navesti sva glavna naselja u (samo u Dalmatinskoj zagori) ponegdje i neke dijelove naselja ili neke druge podatke. Nismo naveli (barem ne u potpunosti) nazive rijeka i izvora (ili važnijih bunara), to bismo u budućnosti svakako htjeli. Nismo navodili ni nazive manjih lokaliteta, niti ih mislimo navoditi. Pokušali smo dočarati govor seoskog stanovništva. Govor u gradskim sredinama (Sinj, Imotski, Drniš, Knin)

opterećen je tuđicama (naročito talijanizmima) te pojmovima svojstvenim samo za takav način života. Taj smo govor samo djelomice uvrstili u rječnik.

Riječi koje su samostalne natuknice u rječniku (ili u rječniku ima riječ vrlo bliska toj riječi) otiskane su masnim slovima. Uz samu riječ često navodimo i po nekoliko varijanata, već prema tome kako smo čuli da se te riječi izgovaraju. Nije rijedak slučaj da različiti ljudi istom rječju označavaju različite, čak suprotne pojmove. Mi ne ulazimo u razloge zašto je to tako. Inače, gotovo u svim slučajevima, odlučili smo se da zabilježimo stvarno stanje (po našem mišljenju), a zaključke i komentare ostavljamo stručnjacima.

Pokušali smo napisati čitljivu knjigu, zato je u potpunost izbjegnut znanstveni pristup i stručno nazivlje. Riječi su objašnjene jednostavnim jezikom, gotovo bez uporabe stranih riječi. Htjeli smo da čitatelj osjeti duh i ćudoređe hrvatskog naroda koji živi na ovim prostorima, težak život i vedru narav i bit ćemo zadovoljni ako smo barem malo u tome uspjeli.

Svjesni smo da je rječnik nepotpun, neki su pojmovi potanko obrađeni, neki slabo, krivo ili nikako. Pokušali smo uravnoteženo prikazati govor cijelog područja, međutim svjesni smo da nismo uspjeli. Prevladava govor našeg užeg kraja koji najbolje poznajemo. Od prvih čitatelja očekujemo pomoć i u tom smjeru. Svaka primjedba, svaki savjet dobro su nam došli. Postoje osobe koje su zaslužne za trenutnu verziju rječnika. Nećemo ih zaboraviti, ali za sada ih nećemo spominjati.

Uputa za čitanje

Riječi su popredane abecednim redom. Dio teksta otisnut masnim slovima odnosi se na pojmove koji su objašnjeni u rječniku. Na primjer, u natuknici
Usmrs – način **zidanja** s nejednakim **zidnicama**. Tako se u pravilu **zide** unutarnji zid, ali može i vanjski. Vidi **muzina**.
Pretraživanjem u rječniku riječi koje su otisnute masno (ili koje su im slične) čitatelj može naći natuknice **zidnica**, **zidati** (u kojoj se upućuje na 18 pojmova vezanih sa zidanjem koji su objašnjeni u rječniku) i **muzina**.
Kosim slovima otisnute su poslovice, izreke, pjesmice ili dijelovi teksta koje smo izravno čuli od ljudi iz Dalmatinske zagore ili zapadne Hercegovine.

Prof.dr.sc. Ivica Gusić

A

A - 1. i; protiv. *Igramo dva a dva* (dvojica protiv dvojice). Vidi **tešta a tešta, igla, odziv**.

2. izraz čuđenja, glas kojim se doziva, odziva i sl. Slično je **an**.

ABAD - uvažavanje; uzimanje u obzir nekoga, nečijih riječi i sl. *Ona meni ni abada.*

ABADATI - osvrtati se na nekoga ili nešto; uzimati u obzir što netko govori i sl. Slično je i **obadati**.

ABADŽIJA - krojač (u pravilu seljačke **suklene** odjeće). Daju ga kao nadimak. Vidi **šnajder, šalturica**.

ABAJA - pokrivač od **čoje** kojim se pokriva osedlan konj (ide preko **unkaša** i malo preko trupa; mogu biti i rupe za unkaš, a i za stremeno remenje). Konji na **alci** pokriveni su **abajom**. Izgovaraju i **abajlija**. Vidi **puli-abaja**.

ABAK - račun, naročito tablica množenja, dijeljenja i mjera.

ABAZOGO - riječ koju izgovara **balotač** kad igra, a ne zna se čiji je **punat**. Ako se ustanovi da je punat od tog igrača, on ima pravo vratiti **balotu** (uz uvjet da ona ne dodirne nijednu balotu). Izraz se često upotrebljava za svaki površno i lažno napravljen posao. *Napravijo je to abazogo* (ako ispadne dobro, u redu je, a ako ne ispadne, neće se puno uzbuđivati). Izgovaraju i **abanzogo, banzogo**.

ABER - glas, vijest. *Aber dala da bi se udala.*

ABETINA – kaputina; bilo koji neuredan i islužen zagrnjač.

ABIT - fratarska odjeća. Izgovaraju i **abet**. Vidi **mantija**.

ABORAT - sernjak, zahod, nužnik (neki i tako govore).

ADA - riječni otok. *Ada Bandalova.*

ADET - običaj (na primjer da **mlada** ljubi prag, baca **grotulju** i sl.). *Koliko sela toliko i adeta* (*svačije oči jednako ne vide*).

ADUT - karta od igre (u **briškuli**); dokaz; moćan čovjek. Adut je i područje koje pripada nakom selu, rodu ili čovjeku (u paši, sječi i sl.).

Siku u našemu adutu. Izgovaraju i **dut, udut, erdut.**

ADIJO - zbogom, doviđenja.

ADŽIJA - hadžija. *Bog dili pamet, a adžija čorbu.*

AĐUTANT - 1. vojni zapovijednik u **krajini** za vrijeme mletačke uprave. 2. **vojvodin** pomoćnik u **alci**. Zove se i **pobočnik**.

AGA - turski vojni zapovijednik. To se ime pripisuje onome tko je imućan, tko je sklon zapovijedanju tko je moćan i sl. *Šta je agi bala slame.* Vidi **beg**.

AJA - uzvik koji znači: nije dobro; neće biti dobro; ne valja. *Aja ako si tako odredijo.*

AJAM - uže oko vrata paripčetu kad vrše ili kad je upregnut. Za ajam se kvači **kuka**. Ajam je slična oprema za magare ili vola. Vidi **orma**.

AJAT - kućica sklepana za držanje alata. Vidi **teza, kuća, ćepenak**.

AJATI - mariti; htjeti. *Čuje, ali ne aje.*

AJDUČICA - ljekovita trava, stolistnik. Neki je zovu **kunica**. Stavljaju je na ranu da ne dođe do zaraze. Vidi **zarestača, gavez**.

AJER - korist. *Nema od njega ajera.*

AJKO - uzvik kojim se pogoni **koza**. Koza se pogoni i uzvikom **koz-koz!** *Koz-koz, vraže!* Vidi **ćiko**.

Ajko Bare, ćiko moja Kole,
U Nedilju dođi moja lole.

AJME - jao, teško. *Lako ti je tuđu muku mučit, ma ajme onomu komu šta je. Ajme meni, jadna ti san, pravo ćeš me na zlo natrat.*

Ajme onomu koga selo miri. Izgovaraju i **ujme** te **ajmek**.

Ovo su ti Elezi i Strunje,
Ajme ti mu ko se dirne u nje.

AJMEKATI - kukati, zapomagati, govoriti *ajme meni.* **Ajmekanje** (kukanje, zapomaganje).

AJNSKOLI - vidi **najiskoli**.

AJVAN - stoka, **blago** (odnosno živinče). Vidi **zenđil**.

AKA - vika. Vidi **akati**.

AKACIJA - vrsta drveta, bagrem.

AKARUN - vidi **Aperun**.

AKATI - vikati. Kad vuk napadne stoku, čobani viču, akaju: *aa,aa, apustija, aa, apustija.* Neki kažu da izraz **apustija, opustija, pustija** znači: proklet bio, ostao pust, usamljen. **Akanje** (vikanje). Vidi **pustijakanje**.

AKORD - rad na pogodbu, obično vezan na rok (ne na nadnicu). **Akordaš** (radnik na akord).

AKRAČ - vidi **krač**.

AKRAP – 1. krupna crna **baja** koje ima u vlažnim podrumima, škorpion. Zovu je i **štipavac**. Vidi **mačigrabun**. *Crni se ka akrap*. 2. nadimak za crna čovjeka.

AKS - osovina na kotačima **kara** ili nekog drugog vozila. Izgovaraju i **aksa**.

AKŠAM - sumrak; vrijeme kad se hvata sumrak. Tada se momci spremaju na **silo**.

AKŠARA - vrsta **divljašice** (loze **divljake**).

AKTIVAN - vrlo radin, marljiv.

AKUŽA - slučaj u **trešeti** kad netko ima tri ili četiri **aša, trice** ili **duje**, odnosno **napolitanu**. **Karta od akuže** je bilo koja karta koja može sudjelovati u akuži. Nju isto nekada kraće zovu akužom. Vidi **batuda, matadur**.

AKUŽATI - 1. prijaviti; optužiti. *On ga je akuža* (prijavio ga zbog nečega, optužio ga za nešto).
2. javljati posjedovanje **akuže**; imati akužu. *Zaboravija san akužat (javit)*. **Akužanje (javljanje**, javljanje o posjedovanju akuže). **Akužano** (javljeno, javljeno posjedovanje akuže). *Je li išta bilo akužano?*

AL - šteta. *Dosta si mi ala napravijo.*

ALA - ljudski izmet skupa s mokraćom. *U grad, u smrad, alon sve smrdi.*

ALA - uzvik koji znači *idi!, odlazi!*. *Ala ga se* (skači na noge, požuri).

ALAKA - nepošteno stečena dobit. **Naalakati se** (nakupiti na razne nepoštene načine). Vidi **alamaka**.

ALAJ ČAUŠ - 1. onaj tko prednjači. U svatima to je **debeli svat**.
2. zapovjednik čete **alkara**-kopljanika, ujedno **vojvodin** zamjenik. I sam sudjeluje u gađanju **alke**. Odjeća mu je svečanija nego u ostalih alkara, prevladavaju crni tonovi. Umjesto **dolame**, ima **dolamicu** (do pasa).

ALAJIN - **oklamar**, osoba koja samo gleda kako će digdi štogot uloviti; proždrljivac.

ALAL - odobravanje; opraštanje. **Alaliti** (odobravati). **Alaliti se** (oprostiti se). *Moreš se alalit* (možeš se oprostiti od života). *Alal ti vira* **(bravo)**. *S alalon* (s odobravanjem, s

blagoslovom, s oprostom). *S alalon in bilo.*

ALAMAKA - isto što i **alaka** tj. **muktešina**. *Lako mu je bilo dok je bilo alamake.*

ALAMAN - Nijemac. Njemica je **alamanka**. To je i sablja kovana u Njemačkoj. Govore i **aleman, alemanka**.

ALAPAČA - žena koja puno i svašta govori, ženturača.

ALARIŠĆE - riskantno; riskirajući; *što bilo da bilo*. Izgovaraju i **alarišća**. Vidi **rišćati**.

ALAŠA - 1. mnoštvo konja, također i mnoštvo (obično nepoželjnih) ljudi. *Skupija svoju alašu. Izgubijo se u alaši.*

2. naziv za trku domaćih konja (jedna od trka na **obdulji** što se održava u Sinju u drugoj polovici rujna).

ALAT - konj sive boje.

ALAVIJA - izraz kojim se naglašava da je sve je propalo, izgubljeno, da je otišlo u nepovrat. *Ne pane li skoro kiša, biće alavija kukuruz.*

ALBERTO - prezime mletačke obitelji koja je bila vlasnik mnogih zemalja i drugih dobara u zagori.

ALČEK - jako snalažljiva osoba, **prokopica**; nitko je ne može nadmudriti, prevariti ni zaplašiti. Najčešće se kaže za ženu. Vidi **apaš**.

ALEGRAN - živahan, veseo. **Alegranost** (dobro raspoloženje, živahnost). Vidi **aran, dokon**.

ALEMAN - vidi **alaman**.

ALKA - 1. viteška igra u spomen pobjede žitelja Cetinske krajine nad Turcima 1715. g. Izgovaraju i **alka**. *Ko je odnija alku?* (tko je pobijedio u alkarskom nadmetanju). Vidi **bilig, boj**.

2. željezni obruč podijeljen na tri dijela i s manjim obručom u sredini u koji gađaju **alkari** kopljanici u igri **alci**. Po predaji to je **uzengija** zarobljenog konja **edeka** turskog **serasker paše** Čelića. Veliki je obruč (prema posljednjim statutima) promjera 13.7 cm, a mali polumjera 3.51 cm. Namješta je na uže **namištač alke** (koji ima i svog pomoćnika) na visinu 332 cm (računajući od središta alke) pomoću štapa visine 322 cm. Pogotkom unutar manjeg obruča alkar dobiva tri **punta** (to je pogodak *u sridu*, tada pucaju **mačkule**, a glazba svira veselo), ako pogodi unutar gornje

pregrade - *dva punta*, ako pogodi u jednu od dviju donjih pregrada - *jedan punat*, u ostalim slučajevima nijedan punat (s tim da ako ne takne alku, onda je *promašijo*, a ako sruši alku ili je nabode na koplje između pregrada, kažu: *u ništa*). Vidi **bilig, dundo, pripetavati.**

ALKAR - sudionik sinjske viteške igre **alke**. Alkar nije samo **alkar kopljanik** (koji gađa u **alku**), nego svaki konjanik koji sudjeluje u alci (tu su još **vojvoda, vojvodin ađutant (pobočnik), barjaktar** i **pratioci barjaka**). Svaki alkar ima svoga **momka.** Vidi **alaj-čauš.**

ALOGA - tek iznikli raznovrsni korov (obično u kupusnom vrtu).

ALUMINIJA - aluminij.

ALVA - neka poslastica. *Iđe ki alva* (brzo odlazi, nestaje; dobro se prodaje i sl.).

ALVIR - vojni čin u **banderiji** (zastavnik). Daju ga kao **pridivak** osobi koja se voli **starešiti.**

ALJAK - aljetak. Vidi **aljina.**

ALJINA - haljina, gornji dio muškog odijela, crni sukneni ogrtač. *Crni se ka aljina* (kažu za bolesnu krv). Govore i **aljetak, aljak** (u pravilu za kraću aljinu). Aljak je obično bio izvezen i ukrašen **brusama**. Vidi **dalagan, kumparan.**

ALJTAV - traljav, nespretan; neuredan. *Stopanjica je aljtava priko svakog načina.*

AMA - uzvik pri življem govoru. *Ama nemoj ti meni pritit!*

AMANET - zalog; ostavština; zavjet. *To mi je did ostavija u amanet.*

AMBAR - drveno spremište za **žito.** *Drži muvu u ambaru* (veliki škrtac; škrt kućni gospodar). Izgovaraju i **anbar**. Vidi **koš, kašun.**

Teško ti je kućnoj stopanjici
Kad nestane masla u žarici.
Još je teže kućnom gospodaru
Kad nestane žita u anbaru.

AMEN - završetak molitve (tako budi, neka bude tako). Koristi se i u značenju: gotovo je, nema više, dosta. *Njegova uvik mora bit zadnja, ka amen u crkvi. Zar tvoja uvik mora biti amen?*

AMENAT - spomen; osjećaj. *Ja ga zoven, a on ni amenta.*

AMENOVATI - potvrditi.

AMAA - amaha, izvrsno, odlično. *To si napravio amaa.*

AMO - hajdemo. Izgovaraju i **ajmo.** *Amo na balote.*

AMO(N) - ovamo. Govore i **amokarce, amoka, amokare** i sl.

AN - vidi **a**.

ANA - žensko ime. Govore i **Anka, Anjara, Ankić, Ankica, Anetina, Anketina, Anuša, Nuša, Anuška, Anurina, Ankurina, Anketurina**. Vidi **zavitan**.

Sveta Ane moli za me,
Sveti Dujme, obraduj me,
Mila Gospe pomozi me,
Moj Isuse, spasi mene.

ANCI - samo. *Nisan nikakve dože dodavala, isickala san anci nožon malo kapule*. Vidi **nijanci**. Znači i niti; čak. *Nije anci žile utvrdila* (pri sadnji kupusa). *Anci je za to u Bosnu iša*. Vidi **anko**.

ANDŽAR - nož. Rijetko se govori.

ANĐA - vidi **Đuka**.

ANGIR - ždrijebac; pastuh (neuškopljen konj); naziv za jaka, silna, neobuzdana konja. Tako nazivaju i svakog silna, neukrotiva (**prčevita, okoprčna**) čovjeka. Taj je čovjek **angirast**. Izgovaraju i **engir, ingir** (to je i dio **mlina** kojim se podiže i spušta mlinski kamen) te **jangir**. Vidi **diveluk, ključ, bak, praz, prč**.

ANGIRAČA - vidi **ingirača**.

ANKO - čak. *Anko in je kaza pećinu u kojon se kriju*. Vidi **ni(j)anko, anci**.

ANTE - muško ime. Govore i **Antina, Antesora, Antežina, Anturina, Antuka, Antuća, Antunica, Antunić, Anteka, Anteeka, Antolac, Antos, Antoč, Antiša, Antić, Anćo, Anćola, Tone, Tonara, Tonko, Tonći, Tonćin, Tonin**. Žensko je ime **Antica, Tonka, Tonica**. Oko sv. Ante (13. VI.) počinju se šišati ovce. Običaj je da se na sv. Antu na dar donosi vuna. *Sveti Ante, čuvaj moje janjce*. Vidi **sirina, obadanje, kupusarica**.

ANTIĆ - vrsta marelice.

ANTREŠENJ - dio tovara što se stavi na konja ili magare između strana. *Dobija je (i) u antrešenj*. Govore i **antrešelj, antreš, intrešelj**

ANTUŠ - vidi **tušt**.

ANJCUK - odijelo (**odilo, odilje**) obično muško. Neki govore **veštit**.

APAŠ - slobodno i snalažljivo čeljade (koje *zna za se*). Ponajviše se taj naziv pripisuje ženskoj osobi. *Ana ti je apaš*. Vidi **alček**.

APCIGATI – oduzeti; odbiti.

APERTATI - vratiti konje da idu u suprotnom smjeru kad se pri vršenju konop zamota do kraja oko **stožine, opetati**. **Apertanje** je popraćeno uzvikom **opet!** Vidi **opetovanje**.

APERTAVATI - na vrijeme se snalaziti, požurivatiti u poslu ili nabavci nečega. **Apertavanje** (snalaženje; požurivanje u nečemu).

APERUN - Perun (Bog). *En ti boga Aperuna!* Izgovaraju i **akarun**.

APOŠTO - isključivo; namjerno.

APOŠTUL - apostol.

APS - zatvor. Vidi **pržun**.

APTAG - stajanje mirno po nečijoj komandi, bez mrdanja; stalna spremnost na nešto; budnost i napetost. *Stalno mora biti na aptag*.

APTATI - uhvatiti, zaustaviti nekoga. *Apta san ga prid kućon* (zaustavio ga bez njegove volje).

APTIĆ - afta. *Ima aptiće.*

APTOVINA - 1. abdovina, ljekovita biljka. Govore i **aptuša**.

2. ugodno, dobro piće. *Vino mu je ka aptovina.*

APUSTIJA - vidi **akati**.

ARAČITI - haračiti; činiti kakvo zlo, štetu. **Aračlija** (čovjek koji **arači**). *Za je na svu miru, pravi aračlija*. **Arač** (težak namet).

ARADŽINA - iznošena odjeća, derotina. Vidi **rasmuljine**.

ARAMBAŠA - 1. vođa, starješina, onaj koji prednjači. *Svi su oni lopovi, ma ti si arambaša.* Arambaša je i hajdučki vođa. Izgovaraju i **aranbaša**.

2. zapovjednik **banderije** za mletačke uprave. Birao se iz naroda. **Prvi arambaša** je zamijenik **serdara** (**podserdar**). Vidi **alvir, kapural, šubaša, kolunelo**.

3. zapovjednik **pandura** (**bandura**) za austrijske uprave. Arambaša je bio i na čelu **rondara**. Vidi **čauš**.

4. zapovjednik alkarskih **momaka**. Podređen je alkarskom **vojvodi**. Hoda na čelu čete momaka za alkarskog mimohoda (njegov je zamjenik na začelju). Obučen je u narodnu nošnju, po ukrasima i bojama bogatiju od ostalih momaka, ima **pas traboloz** preko strukanoga pasa. Nosi pušku nešto kraće cijevi (**tromblun**), a u **pripašnjači** uz dvije ukrašene **kubure** i **jatagan**, nosi i **kamiš** te željezne **mašice**. Ima i **višeklije**.

ARAMBAŠIĆI – jelo od mljevenog mesa (po pravilu od goveđeg mesa pri vratu, malo teletine i prasetine i

slanina **panceta**), **luk, kapula** i **biber**, čaša ulja, umotano u listove kiselog kupusa ili mlade vinove loze (neki kažu da je to laž), stoji *po dana* pa se kuha (najbolje je u zemljanom sudu); na dnu idu listovi kisela kupusa, pa šuplja govedija kost i okolo arambašići; pri vrhu je ribani kupus i luk (češnjak). Dobro je servirati uz posebno skuhanu koštradinu, pancetu ili oglavinu. To je specijalitet u sinjskoj okolici; slično je **kapuralu** u imockoj okolici, a sve to **sarmi** u koju se dodaje riža. Govore i **arambaše, ambroše** i sl. Vidi **rižolozina**.

ARAMBAŠLUK - područje uprave jednog **arambaše** (obično nekoliko sela).

ARAN - 1. zahvalan. **Nearan** je onaj tko nije aran.

2. živahan, oran; spreman. *Nisan ja arna sad s tebon razgovarat.* Vidi **alegranost**.

ARANZADA - snažna moćna opasna osoba. Kad je netko mrljav, slab, a junači se, kažu: *Je mi nika aranzada.*

ARAP - nadimak crnu čovjeku ili crnu **konju (vrancu)**.

ARAR - 1. vreća od kozje dlake, **kostreti**. *Drobovi in ka arari* (kažu za site, debele krave). Kako je kostrijet oštra i opada takav arar ne može poslužiti za u **mlinicu**. U takvu araru nose (**ukljukanu**) **piću blagu, kumpire, šušanj, gnjoj** i sl.

2. vreća od vune domaće izrade, **mlinarski arar**. Za razliku od **vriće**, takav je arar od slabije, uglavnom crne vune, s nešto bijele (u **osnovi**), a u **potki** kako je tko imao. Ima uzdužne **strike**, i kao i vrića, **peklje** i **uzicu**. Namjena mu je kao i vrići. *Drži muvu u araru* (kažu za škrta domaćina; stavlja muvu u arar s brašnom da bi znao ako bi netko od ukućana bez njegova znanja dirao brašno). Vidi **ambar**.

3. konjska **zobnica**.

4. četvrtast komad grubog sukna koji može služiti kao prostirač, podmetač ili kao zavežljaj.

ARAZÒN - razom zemlje, razizemljom, **spored zemlje**.

ARBET - kukuruz koji se ne oklipa; muški kukuruz. **Sami arbeti**.

ARBIJA - šipka za nabijanje puške **nabijače**. Nosi se u **pripašnjači** ili ima svoje mjesto s donje strane puščane cijevi.

ARČ - trošak. Vidi **ašluk.**

ARČITI - trošiti. *Kad se arči, nek se arči.* **Sarčiti, poarčiti** (potrošiti). *Proda je kuću i sve poarčija.*

AREŽ - vrsta drveta, ariš. *Ako te dopane vučija od areži, pocrni pa je cure ne mogu obilit.*

ARGAŠ - dugi nož (**nož argaš**), s oblikovanom drškom koji je stajao u **krnjama** i stavljan **u pripašnjaču.** Vidi **kanze, karikaš.**

ARGATOVATI - raditi. Isto **argetovati.** *Ić na argete* (ići na rađu, ići na **zaradu,** obično dalje od kuće). Za neke znači **malvaniti.**

ARGET - radnik koji ide na **zaradu,** odnosno **malvan.**

ARIJA - zrak. *Nema zere arije* (ne puše ni malo). Vidi **ćuv.**

ARLAUKANJE - slično što i **arlekanje.**

ARLEKANJE - nesuvisla vika, pijančeva pjesma. **Arlekati** (nesuvislo vikati, pjevati). *Napija se pa arleče.* Isto **arlaukati.**

ARMADURA - skela ili prigrada s koje se u građevinarstvu izvode radovi.

ARMAR - ormar.

ARŠIN - mjera za dužinu, obično za **sukno** (otprilike jedan **lakat**). *Sto aršina tanki criva.* Vidi **mira.**

ARUMAST - živahan; divlji, **jogunast,** obijestan; sklon **smutnji.** Izgovaraju i **arumest.**

ARŽANO - vidi **Ržano.**

ASAMAČKI - 1. jedan i jedan, jedan protiv drugoga (u igri **na mure, na balote, na karte** i sl.). *Ajmo jednu asamački* (ja protiv tebe). Kažu i **samački, osamački, osamačke** te **tešta a tešta.** Vidi **drug.**

2. naziv za način pjevanja, gdje pjevač pjeva sam, **samački.** To može biti muško ili žensko pjevanje, a ima ih više vrsta: **barjaktarski, čobanski, putnički** itd.

ASIGURATI - osigurati. Vidi **sigurati.** Izgovaraju i **ašigurati.**

ASITI se - praviti se važan, **mećati se.** Odatle **asan.** *Dok san da san, nek san asan.* Vidi **bašiti se, kerdešiti se.**

ASOLIT - zdrav, snažan, čio. Tko je slabašan nije asolit.

ASTAL - stol. Vidi **tola.**

ASTI - uzvik iznenađenja. *Asti Mande! Asti miša u bunbaku*!

AŠ - as. U **briškuli** je najjača karta i nosi 11 **punata.** Tako je i u **trijumpu.** U **trentunu** ima vrijednost

jedan. Ako nije od igre onda je **vorešt**. Vidi **karik**. U **trešetu** nosi jedan punat (tri **bele**), ali je nejači od **duje** i od **trice**. Aša **baštuna** zovu **baštunac**, aša **dinara dinarac**, aša **kupa kupan, kupaš, kuparac**, a aša **špada** zovu **špadan, špađan, špadunac**. Vidi **napolitana**.

AŠA - uzvik poricanja. *Aša da nisan!* (nisam to učinio, ne dao **Bog** da sam to učinio).

AŠAŠIN - varalica (i lupež u isto vrijeme). Spreman je i na razbojstvo (ubojica).

AŠATI - varati (i varanjem prisvajati tuđu imovinu; prisvajati na nepošten način sebi).

AŠEŠINJATI - oštetiti; prevariti. *Nikoga nisan ašešinja.*

AŠIGURATI - isto što i **asigurati**.

AŠIKOVATI - ljubovati.

AŠLUK - 1. trošak. Neki kažu **pasancija**. Vidi **arč**.

2. velik izbor hrane (na **piru**, važnom blagdanu i sl.).

3. pribor za rad. *Ko nema svog ašluka, slabo.*

AŠOV - lopata za kopanje mekše zemlje (**prikopavanje**), obično pritiskanjem nogom u, za to, učinjeno mjesto na lopati. **Ašlati** (kopati ašovom). **Priašlati** (prekopati ašovom). **Priašlan** (prekopan ašovom).

ATOR - prijateljsko poštovanje; obzir (respekt); naklonost. *Ne bi mu tija ištetit ator* (pokvariti prijateljstvo).

ATORITI - uvažavati, respektirati. *Šta bi ja njega atorija?*

ATORNIK - dobar prijatelj (od koga ti *gore oči*).

ATROKE - kamoli, **troke**.

AVAN - afan, nesvijest. **Avanati** (afanati, pasti u nesvijest). *Avanalo ga, pa je nauznak.* To je I naprava za križanje **duvana**.

AVANCIRATI - napredovati, uspeti se na viši, važniji položaj.

AVAZ - glas. *Ne daje od sebe avaza.*

AVERIN - bravo, **ejvola** (**evala**), svaka ti čast.

AVITATI - izdati prostorije u najam. Vidi **vit**.

AVIZATI - javiti, upozoriti, navijestiti.

AVLIJA - dvorište. Govore i **dvor, pridvraće, pridkuća**. Vidi **obor**.

AZUR - povik koji znači *spremajte se! Azur,azur, kito i svatovi.*

AŽDER – proždrljivac, **izišt**. **Aždcrina**, čovjek proždrljiv preko svake mjere. **Aždcrast** (proždrljiv). Vidi **obloguzan, kostoglođina, lizipijetina**.

AŽDERINA - aždaja. Vidi **aždcr**.

B

BABA - 1. očeva ili majčina mater.
2. stara žena.
3. ženina mater. *Ko nema babe, ne zna šta je milost Božija.* Neki tako već zovu i **curinu** mater.

Bog ubija moje babe pivca,
Rano piva, ne bilo ga živa.

4. glomazan komad hrastove **crljeni** koji služi kao podloga na koju se spuštaju teški **batovi** od hrastove **crljeni** (dio **stupe** u **mlinicama**) i udaraju u **sukno**.
5. **mačkara** obučena kao stara žena. Baba nosi torbu punu **luga** i posipa koga god može. Vidi **did**.

BABA ROGA - 1. zlo biće kojim plaše djecu po zagori. *Budeš li zločest odnit će te baba roga.* Nazivaju je i drukčije: **Baba ujda, Baba zejanica**. Vidi **maminjorga**.
2. crna **baja** koja živi po rupama, pukotinama. Djeca znaju navlažiti slamku pa je izvući na nju iz pukotine. Zatim je pomuzu (naime, puna je tekućine koja je poput mlijeka).

BABICA - žena koja pomaže pri rađanju, primalja. Babicom nazivaju i krajnji kolac u vinogradu, a i klin u koji se udara pri klepavanju kose (vidi **bapka**).

BABINE - dolazak rodilji u posjetu s obilatim darovima u hrani, a ponekad i u odjeći za novorođenče. Hrana je predviđena za okrepu rodilje. Donosi se: vino, kokoš, **maslo**, jaja i puno tvrdih kolača od bijelog brašna. Na babine dolazi obavezno kuma, a od rodbine i prijatelja tko hoće. Babine traju 6 tjedana. Neki izgovaraju **babinje**. Vidi **babinja groznica**.

BABIN NUGA - kraj odnosno smjer odakle u pravilu dolazi kiša. *Kad se smrkne u Babinu nuglu, neće valit kiša. Pada iz babina nugla* (bit će velika kiša).

BABINI ZUPCI – trava s bobicama i mnogobrojnim oštrim šiljcima (čičak). Raste po strništima i u kukuruzu. Ta trava polegne po zemlji poput **slačka**. Ne jede se. Neki kažu samo **zupci**.

BABINJA GROZNICA - stanje kroz koje prolaze rodilje poslije rađanja. Žene se moraju dobro čuvati prehlade i bilo kakva napora 6 tjedana, jer im je za to vrijeme *grob otvoren* (rije su žene često umirale pri porodu ili poslije poroda). Za 40 dana žena ne stupa u bračne odnose s mužem. Vidi **babine**.

BABINJE - vidi **babine**.

BABITI se - rađati. **Babiti** (pomagati trudnoj ženi pri porodu). Vidi **obabiti se**.

BABOR - vidi **blabor**.

BABUŠKA - isto što i **šiška** (na hrastu). Tako samo poneki govore.

BACANIJA - vidi **gusle**.

BACIGATI - obraćati pozornost. *Ne baciga on šta mu govoriš.*

BACIKLA - vidi **bicikla**.

BACULIRATI - biti posve ozbiljan, stalno o nečemu razmišljati. Tko baculira, ljuti se i osjetljiv je (nasuprot onima kojima se *sve po Zadru voza*, koji su površni i ne živciraju se).

BAČITI se - ponašati se poput **baka, junetiti se,** nasilno se ponašati, biti **bakovit**. *Šta se bačiš, ka da te se ko boji?* Vidi **bašiti se, kobašiti se**.

BAČVA - drvena posuda za vino. *Bačva bačvu prodaje, mater ćer udaje.* Bačva s vinom obično se otvara prvog studenog. *Ja tebe u bačvu, ti mene u draču.* Vidi **kantulja, kanela, štika, tapun, dužica, striš, veca, kostriš, lakomica, badanj, buklija, burlija, bužmala, karatelica, sud, konaba**

BADANJ - 1. drvena posuda za vrenje mošta, ponegdje i za kiseljenje kupusa. Badanj je gore širi, dolje uži, visine do dva metra, nije odozgor zatvoren (može imati poklopac). *Govori ka iz badnja.* Vidi **kaca**.
2. dio **stupe** (drveno spremište u koje ulazi voda i u kojemu se **stupa** sukno).

BADANJ - selo u drniškoj zagori sa zaselcima Janjić i Podgredon. Vidi **Drniš**.

BADATI - učestalo bosti, ujedno i zadirkivati (podbadati). **Badniti** (ubosti naglo ili samo malo, **parniti**). Vidi **zaparotina, barkati, obosti**.

BADAVA - **mukte, džabe**, bez naplate, bez koristi (uzaludan napor). Izgovaraju i **badave**.

BADERENJE - bolno mučenje, žiganje (u želucu, bubrezima,

grudima, bilo gdje). **Baderiti** (žigati, bolno sijevati). Vidi **betež.**

BADILJ - lopata. **Badiljati** (raditi s lopatom).

BADNITI - vidi **badati.**

BADNJAK - panj (hrastov) koji se na Badnju večer meće na ognjište. Obično su tri badnjaka (sa strane deblji, na desnu stranu ide najdeblji, to je **dešnjak**, a srednji je tanji), ali mogu biti i četiri. Badnjake unosi kućni starješina (domaćin) kad je večera gotova, prilaže na **ognjište** i pri tom pozdravlja: *Valjen Isus. Na dobro van došla Badnja večer!* Ukućani odgovaraju, stojeći: *I s tebon zajno!* Neki dodaju: *U zdravlju, veselju, ove godine pa i dogodine* (ima i više različitih, ali sličnih običaja). Na samom kućnom pragu domaćica domaćina posipa žitom. Po podu se posiplje slama u koju mogu ići razni darovi za djecu. Na Badnju večer jede se posna hrana (**uštipci, kumpir**, a može biti i ribe, ponajčešće bakalara). Vidi **Debeli Božić.**

BADŽA - otvor na krovu kroz koji izlazi dim (govori se rijetko). Vidi **lebarda.**

BADŽANA - odmorište za trgovce i putnike za mletačke uprave.

BADŽO - svastikin muž, ponekad ga zovu **badžanak. Badžići** su muškarci koji su oženili dvije sestre.

BAGAŽA - loši ljudi, **bagra.**

BAGA - bilo kakva mana na nogama.

BAGO - čovjek koji ima jednu ili obje noge iskrivljene, koji ima **bagu,** koji ja **bagov, bagav**. Govore i **bagura.**

BAGRA - 1. pasmina stoke (*ovca dobre bagre*). U šali, kažu i za ljude. *Mali, koje si ti bagre?* (čiji si, kojega si roda?). Vidi **raca.**

2. loši, opaki ljudi; **banda.**

BAGULINA - štap od tanjeg mladikova drveta, povijen da zgodno stane u ruku. Vidi **šljoka, štula.**

BAGUŠ PARTIJA - skupina kljastih i **bagavih** ljudi, svi imaju neku tjelesnu manu.

BAJA - **bajaga.**

BAJA - kukac. *Došle mu oči na baju* (jedva ih drži otvorene). Vidi **akrap, baba roga, mačigrabun, gundevalj, pop, korovica, svitnjak.**

BAJAGA - onaj koji se pravi da je *bog i batina*, da može sve što želi, **baja.**

BAJAGIĆ - selo u sinjskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Nikola biskup) skupa s Obrovcom u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

BAJALICA - osoba koja baja, **čarka, baornica**.

BAJAM - badem. Izgovaraju i **bajen, bajan**. Vidi **omendula**.

BAJAN - tužan, nevoljan. *Šta će bajan, osta je brez ikoga svoga.* Kažu i **bajen**.

BAJANČUG - vidi **belendžuk**.

BAJATI - jedva stajati, održavati se. *Krava mi je obosila pa baje. Jedvo bajen* (jedva hodam).

BAJATI - čarati; bacati čine na nekoga. Vidi **čatati, proja**.

BAJBUK - zatvor, **pržun, ćuza, prdekana, aps,** iza brave.

BAJEN - vidi **bajam**.

BA(J)IN - vidi **proskok**.

BAJTRAG - svaštarija; nekorisne stvari (obično u neredu). *Puna nan je kuća bajtraga*

BAJUNETA - sablja. *Sablja Muratova* (zločest, naprasit čovjek).

BAJUNETAV - oštar kao bajuneta, stalno napet i spreman; vrlo strog.

BAK - neuštrojeno muško goveče za rasplod, bik. Bak je i svaki nasilan muškarac. *Vidi baka, stalno bi se skingod boja.* Igrati na **baka (petati)**. Vidi **bačiti se, bakovit, obakoviti, zabaketiti, bat, bodač, junac, mačkare, zaparotina, praz, prč, subak**.

Poručuje sa Zelova Jaka
Da me ćaća ostavi za baka.

BAKA - dio **pluga**.

BAKANDŽE - gumena obuća više slična opancima. Izgovaraju i **bakanže**.

BAKALAR - vrsta ribe, često jelo na Veliki Petak.

Bota pure, bota bakalara,
Najili se ja i moja stara.

BAKARAUS - kazneno batinanje. *Kad te uvatin, primit ćeš bakaraus.*

BAKAŠIŠ - razvrat, blud (podrugljivo). *Otišla na bakašiš.*

BAKATEVA - ostatak od nečega kad se odbije ili okljaštri (ostatak roga, ruke, noge drveta i sl.). *Čuvaj se ti da te on ne prokine onon bakatevon.*

BAKETATI - **namišivati** (misli se na karte).

BAKETINA - dio pribora za hvatanje ptica. Vidi **bošket**.

BAKEVA - **balotasta** kvrga na vrhu štapa. Vidi **keva, šudla**.

BAKLJANJE - nespretno, traljavo trpanje svega i svačega na isto mjesto (u jednu prostoriju, u lonac, u jelo i sl.). **Bakljati** (trpati sve na jedno mjesto).

BAKOVIT - poput baka, **okoprčan**; nagle naravi, sklon nasilju. Vidi **bačiti se**. *Ko bi reka da si ti tako bakovit?*

BAKRA - bakrena posuda. Ipak tako ponajviše nazivaju zemljanu posudu za kuhanje na otvorenom ognjištu. Neki kažu i **bakrica**. *Teško bakri na rđavoj vatri. Gori vatro, uzvari bakro!* U kući ima **purova** (uža, višlja), **mlikova** (niža, šira) i bakra za spremanje. Vidi **kotluša, lopiža**.

Oj šurline, moje lipo zelje,
Beru li te naše žene?
Bome beru i u zdili peru,
Pa u bakri vare
I s menon se vale.

BAKRAČ - veća posuda za kuhanje, kotao.

BAKRAČLIJA - vidi **uzengija**.

BAKRAR - čovjek koji prizvodi ili prodaje **bakre**.

BAKSA - glasačka kutija. Kažu i **žara**.

BAKSUZ - nesreća, ali i čovjek kojeg prati nesreća, ili izdajnik. *Baš san baksuz, ništa mi ne iđe od ruke.* Vidi **nezrća, pegula**. **Baksuzan** čovjek je nesretan čovjek, čovjek kome ništa ne polazi za rukom.

BAKŠIŠ - dobitak dobre ruke, pride (**u antrešenj**), dar, napojnica.

BAKVA - 1. **bilig,** oznaka mjesta do kojega je pao kamen pri bacanju *kamena s ramena.* Znači i čast. Vidi **cika**

2. isto što i **bapka**.

BALA - 1. svežanj sijena, slame, duhana.

2. slina iz usta

3. zrno iz vojničke puške, **balin**.

4. **balota**. Vidi **balarešta**.

BALABRATI - slično što i **brbljati, baljezgati. Balabralo** (čovjek sklon **balabranju**).

BALANCA - kućna vaga kojom se važe (**vaga**) do 10 - 15 kg. Vidi **kantarić**.

BALANCUN - okovana drvena prečka (potežnica) na seljačkim kolima (**karu**). Tako se zove jer balansira. Na karu su dva balancuna za dva konja sa svake strane rude (**timuna**) po jedan. Isto: **vagir**.

BALANČUK - isto što i **belendžuk.**

BALANDIJERIJA - vrsta loze **divljake (divljašice)**.

BALANJE - 1. pravljenje bala. Kažu i **imbalavanje**.

2. igranje, skakanje, poskakivanje.

BALAREŠTA - vidi **rešto, reštati**.

BALATI - 1. praviti bale od **piće**, slame. Kažu i **imbalavati**.

2. igrati, skakati, poskakivati, plesati.

BALATURA - prostor na vrhu, obično kamenitih stepenica - skalina, ispred ulaza na tavan (prvi kat). Kažu i **solar**.

BALAVURDIJA - **mlađarija**, ali i loše društvo, društvo djetinjeg ponašanja i shvaćanja

BALBAK - zapor za **zapričivanje** vrata.

BALE - balav čovjek; mlad čovjek koji obavlja posao zrela čovjeka. Kažu i **baleša**.

BALEK - 1. ruganje, **šprdnja**. **Balekanje** (**šprdanje**, balek, ruganje).

2. **rugo** (nevaljala osoba).

BALEKATI (se) - rugati se, **šprdati se**. *Nemoj da se svit s tebon baleče.*

BALETA - vidi **balota**.

BALIJA - moćnik, čovjek koji ni u čemu ne oskudijeva; trgovac (moćan kao i **Turčin**).

BALIN - olovna kuglica, sačma. Govore i **bala**. Sastavni dio punjenja puške **kremenjače** i drugih starinskih pušaka (**nabijače, štuca** i sl.). Baline su znali izrađivati i sami od tanka komada olova. Rezrezali bi ga na **terkije** pa poprijeko na kvadratiće. To bi stavili na ravnu kamenu ploču i trljali odozgo daskom. Vidi **sindžirlija**.

BALINČA - vrsta brdske trave.

BALINČE - lutka koju ponekad nosi **baba** u **mačkarama**.

BALINJERA - kuglični ležajevi u kotačima bicikla.

BALITI - 1. puštati balu (kao **spuž** kad ga metnu na vatru).

2. govoriti puno i nerazumno, **palavriti, beljezgati**.

3. padati polako ali stalno tako da se kapi ne vide (odnosi se na kišu). *Bali cilo popodne.* Vidi **mažđiti**.

BALKUN - balkon. Ponegdje znači prozor. Vidi **pažol**.

BALOTA - 1. drvena kugla za igru **balotanja**. Neki izgovaraju **baleta**. Vidi **odrukača**.

2. dio **kantara**. Zovu je i **jajca od kantara**. *Ubila ga jajca od kantara* (kažu za nekoga tko ispašta zato što je bio nepošten, što je krivo mjerio,

za mlinara koji je zbog nepoštenja na vagi, zbog *uimanja priko načina* izgubio **pomliovce** i sl.).

3. kugla za **pušku, balin**. Vidi **samica, sindžirlija**.

4. bilo kakva kugla ili nešto slično kugli. Vidi **bakeva, šudla, keva**.

Vragu mala ti i tvoja dota,
Kad ti pamet leti ka balota.

BALOTAČ - igrač u igri **balotanja**. *Od kratka valjača i duga izbijača, nema balotača.*

BALOTANJE - igranje **na balote**; bacanje balota. **Balotati se** (igrati na balote). Vidi **bućanje**.

BALOTAST - kuglast.

BALUČKA - jestiva biljka, vilin luk. Izgovaraju i **baljučka**. Kad netko posve smrdi (naročito iz usta), kažu: *Smrdi ka da je se naija balučke*. Vidi **čoban, ljukelj, diveluk**.

BALUK - otrovni prašak kojim su se omamljivale ribe. Donosili su ga iz Bosne. Pravi se od brašna i kravlje žući. Kad se netko osjeća nemoćnim i teškim kaže: *Vas san ka zabalučen.*

BALUN - lopta. Vidi **bujel, mantel**.

BALJCI - selo u drniškoj zagori sa zaselcima Dol, Draga, Jazvić i Podić. Vidi Gradac.

BALJEZGATI - govoriti puno i bez veze, govoriti gluposti. *Ne baljezgaj.* Izgovaraju i **beljezgati, baljizgati, baljuzgati**. **Baljezganje, beljezganje** (govorenje gluposti, puno i bez veze). Vidi **baliti, palavriti, uzbaljezgati se**.

BAMBUK - 1. isto što i **bumbak.**

2. vrsta kukca, **bambauk**.

BANAK - 1. drvodjeljski, trgovački ili konobarski stol (šank).

2. ulaganje novca u igri karata. Vidi **bankuca**.

3. klupa (za sjedenje).

BANČITI - piti, obično uz velik trošak. *Kad se banči, nek se banči.*

BANDA - 1. strana; bok. *S one bande ništa se ne vidi*

2. pokvareni ljudi, opasni ljudi, razbojnici, odmetnici, komite.

BANDATI - bulazniti, buncati, nesuvislo govoriti (zbog bolesti, vrućice, u pijanu stanju, snu i sl.). Neki kažu **banzati**. Odatle **bandanje, banzanje**.

BANDERIJA - upravna jedinica za vrijeme mletačke uprave (obično je čine 2-3 sela). Vidi **serdarija, arambaša**.

BANDIRA - zastava, **barjak, barija**.

BANDUR - seoski policajac, pomoćnik pri skupljanju poreza za mletačke i austrijske uprave. Kažu i **pandur**. Tako se zove i **mačkara** koja oponaša policajca. Vidi **arambaša**.

BANICA - stari novac. To je i žena važna čovjeka (bana). *Najila se gladnica, prozvala se banica.*

BANITI - banuti, nenadano doći, doći naglo i neočekivano. *Banija je na vrata u najgore vrime.*

BANKINA - rub. Vidi **pervaz**.

BANKUCE - igra **poklape**.

BANTUVATI - mučiti; dosađivati; gnjaviti. *Šta me bantuješ bez pristanka?*

BANZATI - vidi **bandati**.

BANJA - selo u vrgoračkoj zagori.

BAORNICA - žena koja znade otjerati vještice. Zovu je i **čarka**. Vidi **deot, čarovnik**.

BAPKA – mali nakovanj na kojemu se klepaju (izvlače) kose. Na bapku se položi kosa, a čekićem zvanim **klepac** jednoliko se udara u oštricu kose. *Naša klepac bapku.* Govore i **babica, bakva**.

BAR - vrsta žitarice (talijansko proso), kratke vegetacije. Znade rasti i samoniklo. Jeli su ga za velikih gladi.

Proso i bar, neće u anbar,
Već u lonac, di i njijov otac.

BARA - **barasta koza.**

BARA - 1. predzadnja **prova** pred alku. Vidi **čoja**.
2. livada, nagrada koju dobiva za ispašu **alkar** koji *odnese baru* (još dobiva brončanu **alku** i dva metra zelenog sukna). Inače, to je stalna livada ili močvarno zemljište, pogodno samo za ispašu. Vidi **čoja**.

BARABA - slobodan, srčan čovjek, junačina, čovjek **kavalir** koji nije sitničar i škrtac. Također **barabica**. Vole ga **cure**, pa se spominje u pjesmama. Rjeđe znači neodgovorna čovjeka, pijanicu i raspikuću, ali **barabusina** je upravo sve to. Vidi **barabiti se, bećar**.

Ja baraba i ćaća mi bija,
Ćaća bija, sina naučija.

BARABAN - 1. štap (s koga je djelomično skinuta kora pa izgleda poput zmije) kojim se na **zeljovi četvrtak**, nakon što prestanu crkvena zvona, tuče po klupama (*tuče se baraban*). S time se podsjeća na biblijski događaj kad je svjetina

tražila da se pusti Baraba, a osudi Isus.

2. buka koja se stvara na **zeljovi četvrtak**.

3. batine. *Primićeš barabana.*

4. jedna igra u **zagori** pri kojoj se protivnika udara torbom ili nečim drugo.

5. jedan od nadimaka.

BARABANATI - stvarati buku (**baraban**) na **zeljovi četvrtak**. Ponegdje se ta buka radi i napravom zvanom **čevrtaljka, čegrtaljka** ili **škrgutaljka.**

BARABINSKI - barabin, koji se odnosi na **barabu**. *Ako si ti baraba i ja san barabinski ćaća.* Vidi **skloniti**.

BARABITI se - ponašati se i živjeti kao baraba. Isto **barabirati se.** Odatle **barabiranje.**

Ja baraba i barabiću se,
Doće vrime i oženiću se.

BARAKA - kućica sklepana od dasaka. daščara.

BARAKOKULA - marelica.

BARA - **barasta (barzasta) koza.** Slično **baran**.

BARATATI - 1. rukovati, raditi s nečim.

2. zamijeniti. *Barata san vola za dvi krave.* **Baradžija** (čovjek koji se bavi preprodajom, u pravilu konja i druge stoke). Vidi **razbaratati**.

BARBAŠANJE - zagledanje, pretraživanje, diranje u svašta. **Barbašati** (pretraživati nepozvan po tuđim stvarima; zavirivati u tuđe). *Šta si doša tu barbašat?*

BARBUCIN - ljuta uzda (**đem**).

BARDAK - drven **sud** s ručkom za vino ili vodu. Pokriven je i ima **nosac** na koji se lijeva i pije.

BAREKIN - vidi **berekin.**

BAREKINADA - **berekinada, berekinija** (**berekinski** posao, berekinsko ponašanje).

BAREN(KO)- bar, barem; makar. *Daj baren zeru. Kad ništa ne znaš bar (barenko) muči.*

BARIĆET- vidi **berićet**.

BARIĆETAN - **berićetan**.

BARIJA - **barjak,** zastava. Tako se zove i **barjaktar** u **svatima**.

BARIKET - jednjak (u životinje). *Donesi malo špaga da svežen bariket* (veže se pri klanju da ne bi sadržaj jednjaka zagadio meso). Izkovaraju i **beriket, bariketa, beriketa, berišaljka**. Vidi **gućak**.

BARILO - bačvica za vino, ujedno i mjera za tekućinu (oko 66 litara).

BARJAČITI - podizati oblačiće iznad **Kamešnice** ili koje drugo planine (odnosi se na **buru**). **Nabarjačiti se** (dugo stajati na povišenom mjestu).Vidi **barjaktar.**

BARJAK - zastava, **bandira.** *Pijana glava, ne nosi barjaka.* Vidi **barija.**

BARJAKTAR - čovjek koji nosi **barjak** (u **svatima,** vojsci, **mačarama, alki,** na nekoj svečanosti). Barjaktara u svatima ili mačkarama često zovu i **barija, barjo** (u svatima to iznimno može biti i **prvinac**). **Barjaktar** je i svaki onaj koji vodi neku grupu, obično neko loše društo, koji je vođa nečega. Vidi **barjačiti, asamački.**

BARKATI - dirkati, gurkati obično nekim dugim predmetom (štapom ispod kamenja u vodi da se istjera riba, u grm radi zmija i sl.). **Barniti** (dirniti, gurnuti). Vidi **parniti, badati, barunati.**.

BAROŽITI se - isto što i **parožiti se.**

BARTUL - muško ime. *Bartul puni bačve* (do Sv. Bartula (24.8.) kiša je dobrodošla za grožđe).

BARUNATI - dirati, zadirkivati. *Ne barunaj mi po kući!*

BASATAN - jedar, nabijen (u pravilu i niska rasta). *Ka da nisu dva brata, jedan je štrkljav, a drugi basatan.* Govore i **basat, baset, basetan, besetan, basast, basest.**

BAŠ - izraz isticanja; protivljenja i sl. *Ti neš (nećeš) igrat. E baš oću!* **Baš a baš** (istom mjerom; jedno za drugo). *Ako ćemo baš a baš, iman i ja tebi šta kazati. Minjamo ogrede baš a baš* (nitko nikome ništa ne treba doplaćivati).

BAŠĆINA - 1. isto što i **baština.**
2. vrsta domaćeg bijelog grožđa.

BAŠITI se - praviti se važan, silan, **asiti se, kerdešiti se. Razbašiti se** (postati silan, početi se bašiti naširoko).

BAŠKA - isto što i **obaška, nabaška.**

BAŠKO - kao. *Baško lud* (kao lud), *baško tele* (kao tele), *baško kutija* (poput kutije). Isto značenje ima i riječ **potipari.**

BAŠKOTIN - dvopek, prepeki kruh, prepečenac. Izgovaraju i **baškot.**

BAŠTATI - riječ koja dolazi u izrazu: *Ne bašta ti se*, što znači: Neće biti kako ti misliš (kako ti hoćeš, kako si naumio).

BAŠTINA - didovina. Izgovaraju i **bašćina**.

BAŠTUN - **mira** zamiješanog **japna**. *Dosta će bit dva baštuna.*

BAŠTUNE - boja karata (**zog**) u talijanskim kartama. Govore i **baštuni, baštoni, baštone** te **bate**.

BAT - 1. teški mlat od tvrdog, kvrgavog drenovog ili grabovog drveta nasađen na tvrdu dršku, a služi za udaranje u sjekiru pri cijepanja drva. Mali drveni **batić** (**tučka**) služi za **utucanje** ovna ili bika. Životinja se sputi, obori na tlo. Zatim se ispod jaja, na žile (jajovode) stavi poluga. Pažljivo se zategnu jaja, zatim se batićem lagano udara u žile s namjerom da se one prekinu, a da se pri tom životinja ne ozlijedi. Rukama se pipa kada je posao utucanja završen. Zatim se udarano mjesto namaže mladim (svježim) neslanim maslom (**kljukom**). Nakon toga životinju odvežu i pomognu joj da ustane, nekoliko dana je drže u poštedi i dobro hrane da se oporavi od utucanja. Ako je posao dobro obavljen, životinja se zove **utučak**, ako jaja sasvim ne uvenu i ne sasuše se životinja je ostala **žilomuda** (neki kažu da je ostala **živomuda**). Vidi **topuz, ćulum, subak, sumlata**.

2. pomagalo pri lovu ribe pomoću **vlaka** ili **mriže**. Batom se bati i tako tjera riba da uđe u vlak ili mrežu.

3. dio **stupe** (koji udara po suknu). Imaju dva bata. Vidi **baba**.

4. donji dio alakarskog koplja. Napunjen je olovom kako bi koplje pri gađanju **alke** bilo uravnoteženo.

BATAGLAVAC - ptica čvorak.

BATAKLJUN - vidi **patakljun**.

BATALITI - derati, ne čuvati, zapustiti (odjeću, alat i sl.) ili uopće, bilo što napustiti. *Batali, nema od toga koristi.* Vidi **obataliti (se)**.

BATAR - mina s malim barutnim punjenjem.

BATE - isto što **baštune**.

BATIĆ - 1. mali **bat** koji služi za utucanje. Neki kažu **tučka**.

2. drveni čekić kojim se udara u **ključ** te pomoću **engira** diže i spušta **mlin**.

3. dio **čekala** koji udara po mlinu (na čekalu su dva ili tri batića).

BATIMBAŠA - isto što i **stari svat**.

BATIMENAT - sudska rasprava, sudište.

BATITI - 1. lupati nogama po podu.

2. **batom** udarati po vodi i tako tjerati ribu u postavljen **vlak**, mrežu i sl. *Ko će batit?*

3. u igri **trešeta** (i nekim drugim kartaškim igrama) udariti pri bacanju karte po stolu (ili reći **batin!**) i na taj način davati do znanja svome drugu da ubije najjačom kartom i vrati isti **zog** (ako može). Može značiti i da je to najjača karta tog zoga, može značiti i da je to zadnja karta od tog zoga, a može značiti i da igrač ne može doći svome drugu u onaj zog koji očekuje. Kažu i **tući**. Vidi **strišati**.

BATLI - sretan.

BATUDA - karta u **trešetu** na koju se može **batiti** (bar treća **trica**, **duja** ili **aš**, u nekim sučajevima i **četvrt kralj**), ujedno karta od **akuže**, **matadur**.

BATURA - glavica od **diveluka**, **balučke**, a i od luka, **kapule** i sl.

BATURLAST - velike i okrugle glave. *Baturlast je, a ima na koga i bit.*

BAUK - 1. pauk. Izgovaraju i **bavuk**. Vidi **pola**.

2. vidi **maminjorga**.

BAUL - drveni kovčeg; u njemu nose potrebne stvari prilikom odlaska u vojsku ili na rađu, a može biti i škrinja za **robu**. Izgovaraju i **bavul**.

BAULJATI - lutati, posrtati. Odatle **bauljanje**.

BAVRLJATI - slično kao ševrljati. Odatle **bavrljanje**.

BAVUK - vidi **bauk**.

BAVUL - vidi **baul**.

BAZA - 1. partija u igri. Kod nekih to je samo **štik**.

2. dosjetka, vic.

BECIKLA - vidi **bicikla**.

BEĆAR - momak kavalir, otvoren, slobodan. Zato ga cure vole.

Dođi dragi, zašto doša ne bi?
Da san bećar ja bi došla tebi.

Vragolastu curu zovu **bećaruša.** *Bećarušo i srce i dušo.* Vidi **baraba, lolo, posto**.

BEĆARITI se - živjeti kao **bećar**; praviti se bećarom.

BEDEVIJA - kobila.

BEDRA - bedro. Vidi **napobedriti se**.

BEDRENICA - 1. opaka stočna bolest od koje obično stoka ugiba (zovu je i **bedrenjača**). Prepoznaje se po tome što koža pritisne rebra pa se ne može odvojiti (prilipi se). Da bi spasili živinče od bedrenice, seljaci mu ispod brade puštaju krv iz vene ili

mu sijeku malo uha. Vidi **poganac, vrbanac**.

2. daska sa strane na krevetu, **stramica** na **karu** i sl.

3. dio **greba** sa strane.

4. **vratnik, bedreni kamen**.

BEDRENINA - vrsta cvijeta (divlja kamilica). Vidi **ramenina**.

BEDRENJAČA - vidi **bedrenica**.

BEDUV - obijestan; živahan. *Jesi beduva, nema šta.* **Beduvost** (obijest; živahnost).

BEG - čovjek koji ima svega dosta (ili se ponaša kao da ima svega preko mjere, iako nema), njegova je žena **begovica**. Odatle **pridivak begović**. *Nije beg cicija.* Vidi **aga**.

BEGENANJE - odobravanje, sviđanje. **Begenati** (potvrditi, dati blagoslov; svidjeti se). *Jesi li begenala momka?* (sviđa li ti se momak?). *Begenaš li to što radin?* **Begenan** (odobren, potvrđen). Vidi **kajjati**.

BEKIJA - područje u Hercegovini uz Imotsko polje. Uz imotski dio čini jedinstveno Imotsko-bekijsko polje, a stanovništvo uz to polje, iako je uglavnom živjelo u različitim društvenim okolnostima, gotovo da se ne razlikuje. Vidi **serbez**.

BEKINA - **mišina** živinčeta. *Plaši vuka ovčijion (janjećon) bekinon.* Naziv se koristi i za ljudsku kožu.

Šta je meni vakon berekinu,
Tri kamena primit u bekinu.

Slabe bekine (neotporan, slab, mrljav). *Bekina za bekinu* (vidi **mišina**).

BEKLIJA - **lola**, veseljak; dobar pjevač (voli društvo i piće).

BEL - nepopustljivost. *Taj neće nikomu bel.*

BELA - igraća karta koja ima jednu trećinu **punta** u igri **trešeta**. Neki kažu **lipa**. Tri bele čine jedan punat. Bele su: **trica, duja, kralj, konj** i **vanto**. **Aš** nosi jedan punat. Ostale su karte **lišine** bez punata.

BELAJ - zlo, jad, skandal, nevolja, nagraisati na zlo. *Odnija te belaj. Biće belaja* (zla). *Kad je brokva u žitu, istupi mlin, dade ga belaju.*

BELAVA - jelo koje se izdvoji iz **mlaćanice (metenike)**, nakon izdvajanja **masla**. Bude grudasta, ali nije masna. Obično se jede pomiješana s maslom, jajima i sl.

BELEGIJA - vrlo tvrd i kvalitetan brus od prirodna kamena. Na belegiji se oštre **ustre** za brijanje. Ako je

nešto posve tvrdo kažu da je *tvrđe od belegije*. Vidi **zbelegijati**.

BELAMEZ - bilmez, klipan, danguba.

BELENDŽUK - željezni **obluk** na **priuzama**, **samarima**, jaslima, **sopicama**, ulazima u **mlincu** i slično. Služi za privezivanje stoke i orme na samarima, sedlima, jaslima. Izgovaraju i **balančuk**, **belenčuk**, **bajančug**, **bijančuk** i sl. Ponekad bi u vanjski kućni zid bio ugrađen šuplji **kamen** ili bi takav kamen bio postavljen na zgodno mjesto pa bi **buža** na njemu služila mjesto belendžuka.

BELENGUZA – 1. ptica koja vije gnijezdo ispod (malo nadsvođenog) kamena, često blizu vode. Nešto je veća od lastavice.

2. ptica **volarica**, **čobanica**, **govedarica** (veličine **vrepca**; ide uz goveda i lovi oko njih).

BELUČ - uzvik kojim se luče ovce (vidi **prluč**).

BELJEZGATI - vidi **baljezgati**.

BELJITI se - plaziti jezik. *Ko je se vidija beljit?* Kažu i **keljiti (se)**. Vidi **izbeljiti se**.

BEMBULE - **gubice, gubičine**. *Šta si obisija bembule?* **Pridivak bembelja**.

BENA - 1. blentava ptica, duga tanka kljuna (šljuka). Zabada kljun u zemlju i vadi crve. Zimi joj se kljun zna smrznuti u zemlji pa se može uloviti živa (inače se teško lovi). Ima slatko meso.

2. podrugljiv naziv za glupu osobu. U svakom dijelu zagore stanovnike nekog sela nazivaju **benašima** iako za to nema stvarnog razloga. Obično im se rugaju da su tobože pokušavali nadotegnuti hrastovu gredu. Vidi **vilašiti se**.

BENDATI - slušati, primati **svit**. Ako tko ne sluša, kaže se da ne benda.

BENEVRECI - suklene gornje **gaće** uskih nogavica. Izgovaraju i **benevreke**.

BEREKIN - veliki stovrag, vragolan, nemirnjaković, kažu i **barekin**. Cure u pismama često spominju berekina:

Berekine, kazaću te majci,
Zašto mene na ledinu baci.

BEREKINATI - ponašati se kao **berekin**. **Berekinanje** (ponašanje poput berekina). Vidi **barekinada**.

BERIĆET - blagoslov, obilje, sreća. Izgovaraju i **barićet**. Prije jela ukućani mole jedan Očenaš, jednu Zdravomariju i jedanput Slava Ocu da Bog pošalje berićet i blagosov svoj.

BERIĆETAN - obilan, blagoslovljen. *Neka ti je sve sritno i berićetno.*

BERIKET(A) - isto što i **bariket**.

BERIŠALJKA - jednjak domaćih životinja, **bariket**.

BERLEŠA - **berlov** čovjek. *Doša oni berleša.*

BESETAN - vidi **basatan**.

BERLOV - zavrnut, kratke pameti. Kaže se i **berlav**.

BESIDA - riječ, govor. *Govore da je magare krepalo zbog tuđi besida (pa se pokajalo).* **Besiditi** (govoriti, ali ne bilo što). *Lipo brate besidi* (govori). *Reci koju besidu* (riječ). *On ti je carove beside* (rijetko govori). *Vo se drži (veže) za roge, a čovik za besidu. Je ti lipa besida* (prijekor onome tko ružno govori).

BESKARAN - isto što i **breskaran.**

BESLEMA - raznovrsna hrana, slično je što i **đakonija**.

BESLEMICA - osnovna hrana potrebna za svakodnevno življenje.

BEŠIKA - 1. kolijevka. Govore i **beška, beša, kolinka, koljinka, kolivka**.
2. mjehur (**mijur**). Vidi **depožit**.

BEŠKOT - vidi **baškotin**.

BEŠTIJA - životinja, a najviše se upotrebljava u prenesenom značenju za besramnu, bezobzirnu, nepoštenu osobu.

BEŠTIMA - psovka. **Beštimanje** (psovanje), **beštimati** (psovati). **Beštimadur** je onaj koji **beštima**. Govore i **beštimja, breštima, breštimadur**. *Ajme meni stebon, di me činiš da beštiman. Ja ga lipo pitan, kako ti je jutros, drago, a on udri u beštimu.*

BETEG - 1. bolest; bol; muka. Izgovaraju i **betež**.
2. slabušna osoba, nesposobna da se odupre životnim poteškoćama.

BETEŽAN - 1. bolestan; izmučen od bolesti.
2. težak u razgovoru, zajedničkom poslu i sl. *Betežan li je, ko bi s njin izaša na kraj.*

BETEŽITI - boliti, bolno mučiti. *Beteži ga ispod lopatice. Beteži ga stric.*

BEVANDA - vino miješano s vodom.

BEVENJUDA - vrsta ptice.

BEVER - bukvica, **pištula**. *Muke mi Isusove, očitaću mu ja bever.*

BEZAST - tutlav (**tuntlav**), malo smeten; priglup.

BEZDANKA - duboka prirodna jama. Izgovaraju i **brezdanka**. Vidi **ledenica, strašivo**.

BEZDITAK - muškarac koji ne može imati djece.

BEZDITKINJA - vidi **štirka**.

BEZECIRATI - zauzeti, **zapiketiti**. *To ostavi, to san ja bezecira za se.* **Bezeciran** (zauzet, **zapikećen**). Vidi **kapara**.

BEZIME - prezime. Kažu i **brezime** te **prizime**.

BEZOBRAZLUK - nepoštenje, besramnost.

BEZUMITI se - pogriješiti u nečemu, krivo nešto shvatiti, pogrešno napraviti. Isto **brezumiti se**, **prezumiti se**.

BIBER - papar (mnogi govore i tako). Vidi **kartulina**.

BICIKLA - bicikl. Izgovaraju i **biciklo, bacikla, baciklo, becikla, beciklo**.

Moju malu satralo biciklo
Pa je neće oženiti niko.

BIČ - 1. batina, **škurija**, ali i jad, nevolja. *Ubi me bič božji* (bolest, zima, suša i sl.).

2. pramen.

3. **vuna** koja se **skovrlji** nakon **grebenanja**, odnosno takva vuna u **kudilji (zavijači)**; to je lošija vuna, služi za pređu **potke**, a ne ide u **osnovu**. Bič se odstrani pri predenju ako je predivo namijenjeno za bolje stvari, a ako je za kućne, uprede se s drugom vunom.

4. vuna koja zapne na drači ili grmlju kad se **ovca** provlači. **Čobani** su skupljali i tu vunu.

Vidi **vlas, čupić**.

BIČALJ - osoba kojoj iz uha rastu dlake. *Čuvaj se čovika komu bič iz uva reste.* **Bičast** (pun bičeva; guste dlake, kose, runa).

BIČVA - čarapa, **bičve** (čarape). *Uđe golo u runjavo. Tribalo bi je sasranon bičvon po zubin.* **Vuna** za bičve se ne **grebena** nego samo **vlači. Žica** je **pripredena**. Bičve počinju s **ćesmom** i **podvezom** (ako ih ima), potom je dio koji se plete *uravno* pa **zapletak (zapetina)** pa **peta** pa **poplet** i na vrh prstiju je **sumicalo (lazalo)**. Vidi **čorape.**

BIĆERIN - čašica za rakiju. Vidi **sud**.

BIDAKATI - žaliti (se); kriviti sebe za nešto.

BIGLISATI - pivati. Slavuj bigliše.

BIGULA - vrsta tjestenine. Vidi **manistra**.

BIGUNJAC - mali badanj, drvena posuda; služi kod mastenja grožđa. Izgovaraju i **bigunac**.

BIJA - bijel. *I u nas je bija bija pivčić, ma nan ga je niko ubija. Čuvaj bile novce za crne dane*.

BIJAĆ - velika udica koja se meće na **parengal**. Na bijać se natakne **klenčić** ili kakva druga manja ribica da bi se uhvatila velika pastrva.

BIJAKOVO - Biokovo. Izgovaraju i **Bijakova**. Vidi **Zavelim**.

Bijakova nije bez oblaka,
Ni Cetina bez dobra junaka.

BIJANČUK - isto što i **belendžuk**.

BIKA - ovca ili žena bijele boje. Govore i **Bila**.

BIKAN - bijel čovjek. Govore i **Bikilo, Biko, Bikanica, Biličin, Bilan** i sl. One koji potječu od Bikana nazivaju **Bikanićima**.

BIKAR - mesar. *Debeja ka bikar. Likari ka i bikari*.

BIKARIJA - mjesto gdje se kolje stoka. Za neke je to mesnica (**mesara**). Kažu i **macel**.

BIKARITI – komadati, rezati meso na komade (obično od tek ubijene živine). **Izbikariti** (razrezati meso na komade). Vidi **čerečiti, permaćiti, uditi, kasapiti**.

BIKLA - napitak koji se dobije kada se u mlijeko (**jamužu** ili skuhano pa smlačeno) ulije vino (crno ili bijelo). Pije se najviše u zimsko doba, u pravilu u imotskom kraju. Piju djeca, odrasli i starčad (samo je omjer mlijeka i vina različit). Neki govore **samutica.**

BIKNUTI se - postupno se na nešto navikavati (na pr. mlada nevista u novoj sredini). Vidi **obikniti se**.

BILAČA - ženski odijevni predmet od bijelog sukna (bijele **raše**). Vidi **modrna**.

BILAĆ - bijelo (pamučno) platno (**postov**) od kojega su se šile muškarcima košulje, dok su ženske košulje imale samo rukave od bilaća, a ostali dio od **žuca** (grubljeg platna). Od bilaća su se šili i **lancuni**. **Bilać** je i bijeli **kumpir**.

BILA KUĆA - kuća zidanica obojana **klakom**.

BILA LJUBICA - vrsta biljke bijela cvijeta; pojavljuje se oko **Uskrsa**. Vidi **kaćun**.

BILA MLIČIKA - jedan od najupornijih korova. Vidi **mličika**.

BILA SUBOTA - Velika subota. Od korizme se nosi samo **škura** roba (odjeća). U subotu se cure **zabiljuju (izminjuju kotulu)**.

BILAN - vidi **napršnjak**.

BILANCE - bjeljanjak u jajetu. Izgovaraju i **bilanjce, bilanac**. Koristili su ga kao ljepilo, naročito za drvenariju, u slučaju iščašenja (ispod **dlaga**), kad **ovca** slomi nogu i sl. Vidi **žumance**.

BILENA - masno meso, za razliku od nemasna (**crljene**).

BILI BUBRIZI - izvađena (obično pri **škopljenju**) jaja ovna, junca, jarca ili neke druge muške domaće životinje.

BILIČAST - bijel, bjelkast.

BILIČIN - nadimak **biličasta** čovjeka, **Bilan**. Vidi **Bikan**.

BILIG - 1. biljeg. Vidi **biluška**.

2. mjesto (na trkalištu u Sinju) gdje počinje **alka**. Od biliga do mjesta gdje je obješena **alka** ima oko 160 m, a od alke do kraja trkališta oko 150 m.

BILIKOVINA - bijeli (nekvalitetniji) dio hrastova drveta. Bilikovina je između kore i **crljeni**. Tako zovu i bjelkast kamen (**bilikov kamen**).

BILI TRNAK - vrsta **sikavice**. *Neće ga nego magare.*

BILILO - sredstvo kojim se bijeli platno ili što drugo. **Opanke** su znali **ubiljivati klakom**. Bililo je i bijelo platno.

BILIŠKA - bilješka. Vidi **biluška**.

BILO - 1. dio brane (donja daska) za poravnavanje zemlje nakon oranja. Kroz bilo idu **tegare**, a za bilo se pričvršćuju **pera**. U bilu je obično rupa u koju se utakne **ostan**.

2. isto što i **grabljište**.

3. dio **vlaka** (drveni dio koji ide po zemlji). Umjesto bila na rubove **kotorišta** može se razapeti konop.

BILOČICA - prazno zrno **sirka** (nema **muke**, nego samo košuljica).

BILOLOZA - biljka bjelih cvjetova; stabljika joj se proteže, ide po zemlji, kamenju ili nekom stablu. Ima divlja (ne jede je blago osim kad je malo prosušena) i pitoma, koja je šireg lista i blago je jede. Od biloloze su pleli **tralje**. Izgovaraju i **dilozovina, divoloza**. Vidi **škrabutina**.

BILOSAPAC - vrsta **jatagana**. Govore i **bilosavac**.

BILUG - vidi **biluška**.

BILUŠAN - biljka žuta cvijeta, lista slična kaduljinu. Raste po kamenju (**blago** ga jede samo ako je posve gladno). Neki izgovaraju **bilušina**, a neki **biluška**.

BILUŠKA - bilješka, biljeg (**bilig, bilug, biljug, biliška**), obilježje, znak. *Zli bilizi, mrke kukuljice.* Bilig, bilug ili biliška može biti od čovječje ruke ili nekakav znak od rođenja: čuperak bijele kose (pramen), neki mladež itd. Kad su se ovce izgonile ljeti u planine na ispašu, obično se na njih mećao bilig. Bilug je i krpica na vreći po kojoj je vlasnik ili mlinar prepoznaje od vreća drugih gospodara, krpica na suknu kad se nosi u stupu na valjanje i sl. Kad netko na pazaru kupi neko **blašče,** sveže mu oko repa malo krpice (**bilušku**) po kojoj će ga prepoznavati dok ne dođe kući. **Biluška** je i krava koja ima na sebi kakav uočljiv bilig, dočim je **Bilova** krava bijele boje. Vidi **bakva**.

BILUŠKO - osoba s nekakvom **biluškom** na sebi.

BILUTICA - stijena bijele boje. *Bilutica stinà.* Izgovaraju i **biljutica**.

BILJA - komad drveta što ide u tovar drva (u **drvaricu**) ili na **ognjišće**. Vidi **ciplja**.

BILJAC - posteljni pokrivač od ovčje vune, jako **gunjav**. *Za biljac se oće dobra vuna i čudo vune.* **Potka** nije **pripredena,** ali je jako debela. Kad se biljac napravi nosi se u **stupu** da bi se **valjanjem** u **badnju** izbila **vlas**. *Ljube se kroz biljac* (ne vole se, a moraju se trpjeti). Vidi **kamiš, sukanac, trubnja**.

BILJUG - isto što i **bilig**.

BILJUGAV – bjelkast. *Na njemu biljugav đemper.*

BINJIDŽIJA - onaj koji se dobro tuče (bije), **megdandžija, bojdžija**.

BIOČIĆ - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Glavica.

BIOKOVSKO SELO - selo u imockoj zagori.

BIONA - mrena na oku, odnosno bijela mrlja na oku. *Zenice ti pobilile.*

BIORINE - selo u imockoj zagori sa zaselkom Čerin Polje. Izgovara se obično **Bijorine**. Župno mjesto (Sv. Jure mučenik) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

BIR - vrsta loze ili voćke.

BIRTIJA - krčma.

Berekine odrpani gaća,
ko ti vino po birtiji plaća!

BIS - bijes. *Bis te odnija! Ne zna od bisa šta radi* (kažu za nekoga tko se naljuti tako da se ne može kontrolirati ili tko se tako uzoholio da nema obzira prema nikome).

BISAGE - vreća ili torba s dva otvora. Obise se oko vrata ili uprte priko ramena pri sijanju žita. Žito se obično sije desnom rukom, a baca se iskorakom desne noge. Bisage se prebacuju i preko konja. Neki izgovaraju **bisag**.

BISKO - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Dojni Kraj, Gornji Kraj, Grmljani, Mirić. Župno mjesto (Sveti Mijovil arkanđel) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

BISKUP - komad mesa od kokošijeg zadka (sliči bikupskoj mitri).

BISTA - uzvik kojim se umiruje konj.

BITELIĆ - selo u sinjskoj zagori (Dojni i Gornji). Župno mjesto (Mala Gospa).

BITLISANJE – polagano gubljenje života.

BIŽANIJA - bježanje glavom bez obzira sviju ljudi u selu (obično u ratu, za poplava i sl.). Izgovaraju i **bižanja**. Vidi **pobižanac**.

BIŽATI – počesto bježati. *Bižala jon je kući. On ne biža.*

BIŽI - grašak. Izgovaraju i **biža**.

BJANKARIJA - posteljina (bjankariju obično donosi mlada kad se udaje). Bjankarija je i donje rublje.

BJANKIN -pamučni konac.

BLABOR - blavor, neotrovna crna zmija. Jede zmije otrovnice, miše i sl. Zovu je i **babor, mišarka**. Vidi **pokućarica**.

BLAGDAN - svetac, dan svetačnji (Nedjelja, Uskrs, V.Gospa itd.)

BLAGO - 1. stoka, živina. Ponekad kažu **ajvan**.

Oj Ivane, golubane,
Goni krave niz dubrave,
A volove niz dolove,
Bile ovce niz pitome doce,
Koze vrane uz brda i strane,
A prasenja kroz jasenja.

2. bogatstvo. *Oj pameti, lipo blago* (obično kažu kad netko radi nešto nerazumno). *Ni u kiši blaga, ni u suši glada* (tješe se kad dugo nema kiše; to je ujedno i istina jer prevelika vlaga nije dobra za **intradu**).

Uzmi vraga radi blaga,
Blaga nestade, vrag ostade.

Najveće su bogatstvo i blago zdravlje, zadovoljstvo i poštenje. *Pošteni, gusto posijani, ritko nikli.*

Poštenje se ne kupuje
Ni za blaga sva golema,
Jer ga pošten ne prodaje,
A nepošten proda bi ga,
Ali ga nema.

BLAGOSOV - blagoslov. **Blagosoviti** (blagosloviti), **blagosivljati** (blagoslivljati), **blagosivanje** (blagoslivanje), **blagosovljen** (blagoslovljen).

BLAGOVIST - Blagovijest (25.3.). *Blagovist, ode blago u obist. Kada dođe Blagovist, blago iđe u obist.* Na Blagovist prestaje **siča**, a **ovce** više ne smiju u polje. Vidi **Jure**.

BLANJOTINA - ono što prilikom blanjanja izbacuje kao otpadak

BLAŽ - ime i svetac (3.2.).

Sveti Blažu, drinovački sveče,
Za te gospa runovićka neće.

Govore i **Blaškan, Blažina**. *Iđe Blaž grličaš* (vidi **grličanje, kalandora**). U nekim **mačkarama** postoji mačkara kojeg zovu Blaž i slamnata lutka Blaž koju spaljuju (Krnjeval, **Krnje**).

BLEJARINA - posprdan naziv za porez na stoku sitnog zuba.

BLEJATI - **blekoćati,** oglašavati se kao ovca (ovce i janjad **bleje**). Isto **blejiti**. *Ne bleji!* (ako netko *prikoviše* govori). *Šta si se zablejija?* (ako se setko napadno zagleda u ono što ga se ne bi trebalo ticati). Ovca bleji kad je strigu. *Šta blejiš, kad te ne strigu? Ovca koja bleji gubi zalogaje.* Vidi **kvečiti**.

BLEKO - glupan.

BLEKOĆATI - **blejati.**

BLENTO - glupavko, blesavko. Izgovaraju i **blente**. **Blentav** (blesav), **blentov**.

BLESATI - govoriti gluposti; izvoditi gluposti, blesavoće.

BLIŠKE - igra **ko bliže, diže.**

BLITVAR - primorac, otočanin, Splićanac. Vidi **mandr(i)lo, bodul**.

BLITVICA - divlje jestivo **zelje**. Ima bijeli korijenčić, a listić kao u **ljubice**, samo malo uži. Jede se sve. Raste po šumama. Pojavi se u proljeće.

BLIZNA - selo u trogirskoj zagori (Dojna i Gornja). Franjevačko župno mjesto (Porođenje Marijino) u šibenskoj biskupiji. U župi je i Rastovac (Gospa od milosti - Gospa

od plaće), Mitlo (sv. Mijovil Arkanđel).

BLIZNAC - blizanac. Neki kažu i **obliznik**.

BLIŽATI - valjati (u igri na balote) što bliže **bulinu**, a ne nastranu niti **tući**. Izgovaraju i **bližiti**. **Bližanje** (valjanje).

BLOK - vidi **mitnica**.

BLUZA - lagani ženski odjevni predmet (gornji dio tijela). Izgovaraju i **bljuza**. Vidi **zumbin**.

BLJUŠT - jestiva biljka slična **šparogi** (malo gorčija, ali mnogima i slađa; sprema se lešo). *Čuvaj se kad ideš u bljušt (šparoge) da te ne ujde zmija* . Neki je zovu **kukača** neki **bruškandula, grušpandula**.

BLJUZA - isto što i **bluza**.

BLJUZNITI se - postati poput bljuzge. Vidi **smuždati se**.

BOBODOL - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Marasovine.

BOCA - staklena valjkasta posuda. Manja boca je boca.

BOCUN - staklena valjkasta posuda koja sadrži bar jednu litru. Vidi **dvolitar**.

BODAČ - naziv za **baka** ili vola koji se voli bosti. *U vola bodača rasparano prkno*. Vidi **dobosti**.

BODUL - otočanin; primorac. Žena je **bodulica, bodulka**. *Tako je bodulica jila smokve* (kažu netkome tko probire, hoću-neću, a ipak ustrajno jede; tobože je tako probirući bodulica pojela smokve, najprije one bolje, potom one lošije koje je u početku odbacila).

BOG - otac i gospodar svega živog i neživog, odmila **Bogo**. Često ga spominju (i kad bi trebalo i kad ne bi trebalo):

Bog Bogova. Dobro do Boga. Treći put Bog pomaže. Bože otkloni. Bože pomoži. Boče sačuvaj. Dobra ti noć; Bog ti bija u pomoć. Nisi ne daj Bože lud. Svega ima u našega Boge. Šala je i Bogu draga.Bog je najprije sebi bradu obrija. Iz tvoji usta u Božije uši. Lako ti je bit svetac kad ti je Bog otac. Naša si crkvu di ćeš Boga molit. Ne daj Bože koliko se može. Ne daj Bože zli očiju. Ne da ti Bog tako dobro. Daće Bog. Daj Bože svakome, a ne zaboravi ni mene. Već je Bogin. Moj si i Božiji. Je si li Božiji? To nije s Božije. Nema ništa pod milin Bogon. Nema Bože tebe. Kako Bog zapovida. Bog sve znade. Bog sve vidi. Zar se Boga ne bojiš? Ko se ne boji svoga roditelja, ne boji

se ni Boga stvoritelja. Bog ne plaća svake subote. Ka da si mu Boga da. Ima u Boga dana. Nismo se ni mi za Bogon stinon bacali. Gona ga ka Bog maglu. Sila Boga ne moli- Bog se sili ne klanja. Iša san sve u stravu Božijenu. Dok je Bog oda po zemlji.Daleko od grada, daleko od Boga. Čuvaj se pa će te i Bog čuvati (Bog je reka: čuvaj se, čuvaću te). Od Boga je stra dat, nije od đavla. Dobar je strav komu ga je Bog da. Ne viruje ni u Boga da će ga pomoć, ni u vraga da će ga odnit.

Oj barabo, bojiš li se Boga?
Bojin Boga, a više nikoga.

BOGATALICA - sva sila; veća količina nečega.

BOGATIĆ - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Popovići. Vidi Promina.

BOGATIJA - bogatstvo, obilje. Kad se cura uda u bogatu kuću kažu: *Otišla u bogatiju.* Ako je neki kraj plodan, ako **intrada** dobro rađa, kažu: *Ko je vidija nake bogatije*. Isto **bogetija**.

BOGDANOVIĆ - selo u splitskoj zagori. Prije ze nazivao **Sratok**. Vidi **Perković**.

BOGETATI - psovati **Boga**, **beštimati**, spominjati Boga bez razloga.

BOGETIĆ – selo u drniškoj zagori sa zaselkom Roški Slap. Vidi Miljevci.

BOGNO - krivina, zavoj. Izgovaraju i **gobno**. Vidi **okuč, osuka, zasuka**.

BOJ - 1. kat. Izgovaraju i **zboj**.
2. junačka borba, **mejdan**. Tako se naziva i samo **alkarsko** nadmetanje. Kad **alkar** polazi iz svojih dvora na alku, kažu: *Iđe u boj.* **Bojdžija** je čovjek koji sudjeluje u borbi, **mejdandžija**, čovjek sklon tuči i vješt u tuči. Vidi **binjidžija**.

BOJA - boja. Vidi **tanga** (boja za platno, odjeću), **kolura** (prirodna boja, boja lica, kukuruza, neba i sl.), **pitura, tanga, cer**.

BOKAL - vrsta suda, stakleni vrč.

BOKETA - mali prozor, **pendžera**. Vidi **zaboketati se**.

BOKUN - jedan komadić ili malo bolji komad. *Bome, dobijo je lip bokun mesa.*

BOLEĆICA - neka ranica na tijelu.

BOLEŠTINA - bolest, boležljivost. **Bola** (teška bolest), **bolan** (bolestan; kaže se za muško), **bona** (bolesna; kaže se za žensko).

BOLON - riječ kojom se pojačava važnost ili značenje onoga što se govori. *Ajde bolon poslušaj me* . Slično je **bona** (kad se obraćaju ženama).

BOLOUV - belesna uha ili ušiju. **Bolouva** je ime **ovce** ili **koze** kojoj visi uho (zbog bolesti) ili ima neku drugo bolest ušiju.

BOLUČAK - vrsta **suda,** kantica.

BOME - riječ koja služi za isticanje nečega. *E neće, bome, bit kako si zamislija.* Vidi **šurlin**.

BONBUN - bombon. Vidi **lolo**.

BONOGRACIJA – držač zavjesa. Izgovaraju i **bonigracija**.

BORŠA - torba.

BORTANJE - mučenje, bolovanje, paćenje kao pred smrt. **Bortati (se)** (mučiti se, bolovati). Vidi **probortati**.

BOS - bez obuće (ili posve slabe obuće). *Dabogda ne umra bos* (velika kletva). *Neće on bos umrit. Bos po glavi* (ćelav). **Konj** je bos kad nema potkove. **Krava** je bosa kad su joj papci slabi, kad pipa dok hoda. Takva krava ne može u brdo, nego samo u polje.
Vidi **obositi**.

BOSANČICA - sitna riba, jedna od rijetkih riba u rijeci Čikoli. Vidi **drlja, lizibaka**.

BOSANKA - vrsta **bure** (puše od bosanske strane). Vidi **jažuša, poburica, barjačiti**.

BOSILJE - cvijet na jasenu.

BOSIOK - bosiljak, **meslidan,** ljekovita biljka.

BOSNA - područje sjeverno od zagore (iza planina). U Bosnu uvrštavaju i livanjski i duvanjski kraj. *Zbogon Bosno, odo ja za Sarajevo.*

BOSTAN - voćnjak. *Obra si bostan* (ajme tebi, teško tebi).

BOŠKET - grana pripremljena za lov ptica. Ponajviše se koristi grana od rašeljke. Bošketom se obično love **gvardelini** (ljeti). Vidi **višć, baketina**.

BOŠNJAK - **gornjak,** Bosanac.

BOTA - jedanput. *Samo botu san bija u Splitu. Bota i po* (jedan i po sat). *Bota pure* (onoliko pure koliko se može uzeti **mišajom** ili **kašikom**). Vidi **bakalar, bubla**.

Poljubi me moj dragane botu,
Ja ću tebe u drugu subotu.

BOTILJUN - malo veća **pletenka, demejana**. Govore i **botilja** (iako je

to obično manje pletenka od 2-3 litre).

BOTUN - 1. isto što i **puca**.
2. vrsta **grožđa**.

BOVAN - poveći kamen. *Dobićeš bovan u glavu.* Izgovaraju i **bovanica**.

BOVICA - vrsta zemlje (po brdskim krajevima) koja se dobro prosipa. Nije dobra za **šenicu** (jedne godine raž, druge krumpir). Izgovaraju i **buovica**.

BOŽE - muško ime (obično ga dobiju oni koji se rode na **Božić** ili malo prije Božića). Govore i **Boško, Boškin, Božina, Božica**.

BOŽIĆ - glavni svetac. *Braća se ne dile na Božić.* Starešina obično ujutro pozdravlja: *Na dobro van doša Božić, sveto porođenje i (svi) sveci.* Ukućani odgovaraju: *I s tebon zajno.* U zagori smatraju da je dobro kad je o Božiću hladno, vedro vrijeme, a ako je oblačno i južno da će biti loša godina. Također, dobro je kad Božić padne oko puna mjeseca. *Božić u mraku, teško ti ga bravku.* **Mali Božić** (Nova godina). *Dobro ti došlo mlado lito i Nova godina.* Na Božić se i u najsiromašnijim kućama malo bolje jede (kiseli kupus i suho meso), a obično ima i vina. Česta je izreka: *Nije svaki dan Božić.* Velika je kletva: *Ne ima ni na Božić* te *Odnija te đava na Božić ujitro, kad se svak veselija.* Ako je kogot bio skingot u zavadi, na Božić se pomiri. *Ne može bez tuđega ni na Božić* (veliki lupež). Neki za **Sisvete** kažu **prvi Božić,** a za Tri kralja **zadnji Božić**. Kad Božić padne u ponedjeljak, tada post bježi od nedjelje na subotu pa se mrsi već na Badnju večer. Takav Božić neki zovu **Debeli Božić**.

BOŽIĆATI - vidi **božićovati**.

BOŽIĆOVATI - provoditi božićne blagdane (ako se ikako može *kod svoje kuće, sa svojon čeljadi i po svojin običajin, u miru i u Božijem blagosovu*). Kažu i **božićati**.

BOŽIĆOVATI se - ljubiti se na **Božić**.

BOŽIJI - božji, koji (što) pripada Bogu (suprotno: đavliji, vražji). Stari su ljudi znali započinjati rečenicu izrazom *Božijega mi* da bi dali veću važnost onome što kažu. *Božijega mi, danas će bit lipo vrime.* Nerazumno **čeljade** opominju: *Šta ti je, čovče Božiji?* ili ga kore: *Je si li Božiji?* Kad se dogodi štogot što ne bi trebalo da se dogodi, kažu *To nije s Božije*

(strane). **Božiji dan** (važan crkveni svetac).

BOŽJI PIVČIĆ - 1. trava s modrim cvitovima, od njega zarestaju rane. 2. tica, zlatna s donje strane, smrdljiva mesa.

BOŽJI TRN - vrsta bilja.

BRABONJAK - ovčiji, koziji, zečiji izmet ili izmet koje drugo životinje (točnije, tvrdi, okrugli dio izmeta). *Osta ka brabonjak na citki.* Izgovaraju i **brabac, brabak, braboljak.** *Sami brabci.*

BRACIJER - vidi **vrabacijer**.

BRACULET - narukvica. Izgovaraju i **braćulet**.

BRAČEVIĆ - selo u splitskoj zagori. Govorilo se i **Bračevica**. Vidi **Zlopolje**.

BRAĆULET - vidi **braculet**.

BRAGA - vidi **kar**.

BRANA - naprava od šiblja i granja za ravnanje uzorane njive. Dijelovi su **bilo, tegare, igla, pera, daska, svor(njak)**. Vidi **krčalo, žagra**.

BRANIČ - vidi **jabuka**.

BRANIK - drveni dio **mlina** koji služi da se mlinar prihvati rukom kad zasipa mlin ili namiješta **korito** (a da pritom ne padne na mlinski **kamen**). U udubljenju ili rupi na braniku stoji jedan kraj **čekala**. Vidi **čekaluša**.

BRANDŽA - riblja škrga.

BRANJEVINA - gaj ili koji drugi prostor na kojemu je zabranjena **siča,** ispaša itd.

BRASUNICA - novi izdanak iz kupusnog korijena. Izgovaraju i **bresunica**.

BRAŠENICA - pogača (obično od pšenična brašna i sprema se onome tko ide na put). Izgovaraju i **brašanica**.

BRAŠNOVA DIVENICA - vidi **divenica**.

BRATIMI - pripadnici jedne bratovštine. Obično su im kuće u jednom zaselku (**karapeju**). **Bratimski** (koji pripada bratimima). Vidi **sedmina**.

BRATSTVO - skupina ljudi s vrlo bliskim rodbinskim vezama (mogu biti nepodijeljeni, ali i podijeljeni; bitno da se još uvijek u raznim prigodama drže zajedno). *Teško junaku u bratstvu nejaku* (kad bi ispale tuče među bratstvima, obično je pobijeđivalo jače, brojnije bratstvo; pri tom bi kukavica pobjegao, a junaku ne priliči bježati

pa bi često bio dobro premlaćen). Vidi **korta, ered, zajednica, lanac**.

BRATUČET - dijete od rođene braće i sestara. Za djecu **prvobratučete, drugobratučete** i **trećebratučete** nije dopušten brak jer su bliži rod. Izgovaraju i **bratučed, prvobratučede** itd.

BRAV - **ovan** ili **ovca**. Manji brav je **bravče, bravetina** je **bravlje** meso. Vidi **koštradina, Božić**.

BRAVO - riječ odobravanja: dobro, odlično, izvrsno.

BRCKI - brdski. *Brcka trava.*

BRČAN - ugledan, cijenjen (ugledna brka).

BRDO - dio tkalačkog **stana**. Neki kažu **brdarica**.

BRECANJE - cviljenje zvona (obavijest o smrti, zvonjenje za vrijeme pogreba, na Dan mrtvih). Ima muško, žensko i **dičije** (dječje) zvono. **Brecati** (zvoniti na tužan način). *Čuješ li di breca, ko je umra?* Vidi **umicanje, slaviti**.

BRECNITI - priprijetiti, upozoriti, viknuti na nekoga. Slično **nabrecniti**.

BREČATI - napuhati se; napuniti se vodom. Vidi **brekniti**.

BREKINJA - vrsta divljake s jestivim plodovima (**brekinjama**). List je sličan **kljenovom** ili lozovom. Plod je žute i **kavene** boje, malo je veći od **gljogine** i visi u **čuperu**.

BREKNITI - 1. napuhati se; biti napuhan; napuniti se vode. Vidi **brečiti, uzbrekniti**.

2. podviknuti (na životinju).

BREKULJA - vidi **žvrkulja**.

BREMA - posuda za vodu elipsasta dna; **bremica** (manja brema). Vidi **ramina**.

BRENOVATI - uređivati kosu da joj se dade trajni oblik. Odatle **brenovanje, brenovan**.

BRENZA - kočnica, **krik, vinta**. Izgovaraju i **bremza**. **Brenzati** (kočiti). *Brenza uzastranu* (radi, ali bez velike koristi; bolje bi bilo da ne radi)..

BRESKARAN – bez zamjerke (breskaran u poslu, breskaran u jelu i sl.). *Lako je za njega on ti je breskaran.* Izgovaraju i **beskaran**. Tko **zanata** nije breskaran. Vidi **kar, skaron**.

BREŠA - duga starinska puška (izrađena u Bresciji). Izgovaraju i **breška**.

BREZ - bez. Izgovaraju i **prez**.

BREZDANKA - isto što i **bezdanka**.

BREZUMITI se - vidi **bezumiti se.**

BRGULJA - 1. svaka gozba, gošćenje.

2. župska svetkovina. Vidi **dernek.**

3. obiteljska svetkovina, svetac koji se slavi u nekom zaselku u selu (postoji u vrgoračkoj zagori, po dijelu imocke zagore i na rubu sinjske zagore). U jednom selu ima više brgulja. *Oćelimo na brgulju kod Alerića* (oni slave sv. Luku).

BRGULJATI - svetkovati; gostiti se; svetkovati **brgulju.**

BRICANJE - opadanje dlaka sa životinja (one se tada **bricaju**). Neki kažu **dricanje, dricati se**. Vidi **obricati se.**

BRICAST - bez dlake. *Bog te sačuva čovika bricasta i žene runjove* .

BRICO - čovjek bez dlaka tamo gdje ih većina svijeta ima, **bricast** čovjek. *Čuvaj se čovika brice i žene runjovice (runje).* Vidi **ćoso.**

BRIGATI se - brinuti se. **Zabrigan** (zabrinut). *To mi je za brigon* (zbog toga sam zabrinut). *Briga me se* (nije me briga). *Brigo moja priđi na drugoga.*

BRIKTAŠ - novčanik, **takujin, geltaš,** lisnica, **šlajbuk.** Neki kažu **britkaš.**

BRIME - breme (drva). Žena u drugom stanju je **brimenita.**

Mala mi se zgodna učinila,
Pod brimenon kad je počinila.

BRINA - 1. nasip.

2. uzvisina, stijena ili brijeg uz riječno korito.

3. draga uz **ričinu** i sl.

BRISTIVICA - selo u trogirskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Ivan Krstitelj) u šibenskoj biskupiji.

BRIŠIM - tvrdi konac za krpljenje i ručno šivanje odjeće (obično svilen), **ibrišim.**

BRIŠKULA - 1. vrsta kartaške igre koja se igra kartama **talijankama.** Vidi **karik, punat, štrocati, šuper, ultima, vorešt.**

2. karta *od igre* (u koju je igra) u igri **briškule.**

BRIŠKULATI - igrati igru **briškule.**

BRIŠTANE - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Visovac. Vidi Miljevci.

BRITVA - savijen nož koji je visio o kožici na ženskoj pregači. Vidi **ustra, pulijašica.**

BRITVULIN - vidi **brtvulin**.

BRIZEST - s bjelkastim mrljama (**pulijama**) po dlaki. Izgovaraju i **brizast**.

BRIZOVA - krava brizeste dlake. **Brizonja** (brizest vo).

BRIZOVAČA - metla od brezova pruća. Vidi **brstina, crnometka**.

BRIŽINE - brjegovit predjel. *Biće van tisne brižine.*

BRK - 1. dlake ispod nosa, ujedno i izraz ljudskog poštenja, **ljudstvo**. *Dođi na brk* (na ljudstvo, na poštenje). *Uzeja je na brk* (platit će kad bude imao, odnosno vratit će kad bude mogao). *Pljuni mi u brk ako ne bude tako. Nije ni ovoj pljunit u brk.*

2. dio loze na kojima su pupovi (koji je prošle godine bio mladica), **rodnica**. Govore i **nabrčak**. Vidi **pribrčak**.

3. kukuruzna svila.

BRKA - 1. brkata žena

2. vrsta domaće pšenice. Izgovaraju i **brkulja**.

BRKLJA - 1. račvasto drvo za miješanje pri kuhanju **kaše**.

2. račvasto drvo o koje se vješaju **obojci** i obuća da se suše. Govore i **brkljača** te **trklja,** a neki i **čaklja**. Vidi **grančik**.

BRKLJATI – miješati **brkljom**.

BRLOG - 1. zvjerinja loga.

2. svaka prostorija u kojoj vlada nered i nečistoća

BRLJANJE - prljanje, onečišćavanje. **Brljati** (prljati, onečišćavati). Kažu i **brnjanje, brnjati**. Vidi **izbrljati (se)**.

BRLJANJE - slično što i brbljanje (govorenje bez veze i promišljanja). **Brljati (brbljati,** govoriti bez promišljanja). Nadimci **brlota, brble**.

BRMBEČ - jestivo zelje. Zovu ga i **kostriš** te **trnak.**

BRNAZE - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Glavica Brnaška, Goručica, Kukuzovac. Vidi Sinj.

BRNDALICA - pogrdan naziv za usta. *Jezik s te strane brndalice.*

BRNDATI - govoriti bez veze, brbljati, **palavriti**. Vidi **baljezgati, baliti**.

BRNJICA - dio djevojačke odjeće (poput **korpeta**); ide preko **krožeta,** zahvaća leđa, preko ramena su **dirake,** na pasu se veže, a kao suknja ide niz noge. Neki tako zovu samo suknju. Izgovaraju i **brnica**. Vidi **modra**.

BROCAK - ruksak. Izgovaraju i **procak**. Kažu i **rusak**.

BROĆANAC - vidi **Veliki Broćanac**.

BROĆENIKA - vrsta samoniklog cvijeća.

BROĆIKA - trava od čijeg se korijena radi žuta, a od lista crvena **tanga** (za bojanje uskršnjih jaja i sl.).

BROJITI - stalno nešto govoriti, puno pričati. *Molintekaboga, ustavi se više, brojiš cilo jutro.*

BROKVA - oštar željezni klinčić, **čava.** *Upa u kašetu brokava.* Male brokve su **brokvice**. Njima su se učvršćivali **gumaši** i potkivale postole. Vidi **zabrokvati.**

BRONDZIN - vidi **bronzin**.

BRONTULATI - **žugati, brojiti;** gunđati, govoriti bez potrebe i razloga i veze. *Brontula po cili dan.* **Brontulanje** (slično što i **žuganje**)

BRONZA - 1. zvono od tuča. Vješa se na stoku da pastir lakše prati kuda se kreće i da je lakše pronađe kada se zagubi, ali i zbog zmija *Riče, buče, vode neće.* Vidi **bronžica, klepka**.

2. tuč, mjed. Vidi **mid**.

BRONZARATI - zvoniti. *Bronzara mi svako jutro pod prozoron.*

BRONZIN - posuda od lijevanog željeza ili **kalajisanog** lima, služi obično za kuhanje. U boljoj kući postojao je bronzin za kuhanje kiselog kupusa (inače, koristila se **bakra**). Izgovaraju i **brondzin** te **bronzvin**. Vidi **pura**.

BRONŽICA - mala **bronza**; zvonce kojim se zvoni ispred svećenika dok ide na davanje posljednje pomasti.

BROŠ - nakit što se pričvršćuje na **robu** iglom.

BRST - lišće koje stoka brsti.

BRSTINA - **1.** grana s koje je stoka obrstila lišće

2. neokljaštrena grana

3. povezano više tankih (obično grabovih, bristovih, ali i drinovih ili brezovih) grana u metlu. Vidi **brizovača, crnometka**. *Ne bi mu to učinija pa da me je govnovon brstinon gona. Šta si se naljutija, ka da su te govnovon brstinon gonali?*

Lipa mala, pomalo se tuli,
Ka magare kad brstinu guli.

4. ostatak grozda kada se pozoblje grožđe. Govore i **ovastina, ozobina, ogrozdina**.

BRŠĆEN - bršljan. Izgovaraju i **bršćan, brštan**. Bršćenom su kitili

kuće na *Badnji dan ujitro*. Spada u ljekovite biljke.

BRŠTANOVO - selo u splitskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (Uznesenje Marijino) u šibenskoj biskupiji. U župi su i sela **Nisko** (sv. Ivan Krstitelj) i **Dugobabe** (bl. Ivan Trogirski)

BRTE - brate. Riječ koju u Zagori često spominju pri pričanju. *Brte mi ga se moj.*

BRTVULIN – **štilet**, džepni nožić na sklapanje. Izgovaraju i **britvulin, brtulin**, **brtvelin, brtvelun**. To je obično naziv noža pogodna za navrćanje. Vidi **kujica, ribica, kustura, nadiljač, argaš**.

BRUČKA - stidna dlaka. Neki takvu dlaku zovu **mišakinja**.

BRUDITI - buditi.

BRUJET - brodet. Spremali su ga od **pastrve, kapule** ili **ljutike**, ulja, soli i vode. Jeli su ga s **purom**.

BRUS - **kita** na **aljetku** (obično od crvene **lanete**) ili kakvoj drugo odjeći. Govore i **bruska** te **gajten**. *Je ti brus*. Vidi **vodir**.

BRUŠKANDULA – vidi **bljušt**.

BRUŠKET - postupak slučajnog odabira, **žmir**. Provodi se tako da jedna osoba u šaku skrije slamke različitih dužina, a zainteresirani izvlače redom. Kad se ljudi (braća ili **rodijaci** pri **dilidbi**, društvo pri plaćanju računa ili pri izvršavanju neke obaveze) ne mogu dogovoriti kažu: *Ajmo zametniti bruškef*. Tko izvuče najkraću (najdužu) slamku mora izvršiti dogovor ili prihvatiti dogovor. Vidi **prstenak**. Brušketom ponegdje nazivaju i dio **komaća**.

BRUŠKIN - četka. **Bruškinati** (čistiti **bruškinom**). **Bruškinanje** (rad s bruškinom).

BRUŠTULIN - **pržanj** (za prženje **ječima** i kave).

BRZAC – mjesto na kojemu rijeka teče malo brže. **Brzetak**, mali brzac.

BRZDAR - kožni **sud** (**kesa**), naročito pogodna za nošenje **sira**, mesa, kruha (**brašenice**) ili slične hrane za vrijeme putovanja.

BRZDAV - žvalov. Izgovaraju i **brzdov**. Vidi **obrzdati, zabrzdan, zabrzdati se**.

BRZDE - **žvaleša, brzdava** osoba. Zovu ga i **brzdov**.

BRZON - brzo. Vidi **skoron, tadan, tudan, undan, ovdan**.

BRZOROD - svako sjeme koje brzo donosi rod (kumpir, kukuruz i sl.). Ako se dijete rodi prije nego prođe

devet mjeseci od vjenčanja roditelja, nazovu ga brzorod. Vidi **pogrmušić, purkovac**.

BRZOVOD - vidi **purkovac**.

BRŽOLA - komad mesa uz kralježnicu. Znači i sve takvo meso uz polovicu kralježnice. Vidi **pečenica**.

BUBAC - 1. udarac. *Nadobija je se on bubaca u mladosti.*

2. okrugao, oveći komad sira, mesa, a rjeđe kruha. Vidi **bubla**.

BUBINA - isto što i **mrmelj**.

BUBLA – 1. oveći komad, **bublac**. *Poija je bublu pure.* Neki kažu **bublja**. **Buble** (osoba koja puno jede i zato je okrugla, **zdepana**). Vidi **bubac, bota**.

2. slani grah. Vidi **ćićerka**.

BUBNITI - 1. naglo udariti.

2. reći nešto nepromišljeno.

BUCAL – **kuba,** odnosno **kuba** i **kruna** skupa.

BUCATI - snažno razguravati. Kad netko posve duboko kopa motikom i zemlju razbacuje oko sebe, kažu: *Je je buca.* Vidi **razbucati**.

BUCET - drveni elipsasti **sud** za vodu (u polju dok se radi), vino ili rakiju do 10 litara. Ima dvije dijametralno suprotne rupe na gornjem dnu.

BUČITI se - tjerati se (odnosi se na gude). Vidi **pribučiti, bukanje**.

BUĆ - prva **balota** kojoj svi igrači **petaju**, tj. nastoje što bliže dotjerati svoje balote. Kažu i **bulin, bule**. Kada je neka balota točno uz bulin, kada ga se dodiruje, kaže se da **cika**. Neki buć nazivaju i **leko**.

BUĆA - balota.

BUĆAK - **sud** za mlijeko, s **provislom**, **kalajisan**, dolje širi, gore uži.

BUĆANJE - balotanje. **Bućati** (isto što i **balotati**). **Zabućati** (zaigrati na balote, **zabalotati**).

BUĆKURIŠ - loše vino (u koje je bez naše volje i znanja pomišana voda). Bilo što smućkano naziva se bućkuriš.

BUDALA - glupan, čovjek bez zdravog razuma, koji loše razmišlja i rasuđuje. To nije luđak, nego priglup čovjek, **budalaš**. *Budali je more do kolina. Pošalji budalu na put, pa ajde za njin usput. Šalji ludo na put pa ajde za njin usput.* Vidi **lud**.

BUDALEKATI - budaliti. *Šta budalečeš više?* Kažu i **budalakati**. Vidi **ludati**.

BUDIMIR - selo u sinjskoj zagori. Župno mjesto (Gospa od Ružarija).

BUDŽA - čovjek na položaju, moćnik

BUĐAVA - duhan najgori (izvan svake od 6 kategorija). Vidi **ćokada, krdžalina, lulaš.**

BUGANAC - ozeblina, oteklina na rukama ili nogama koja nastane kad se nakon smrzavanja na zimskoj studeni griju na vatri.

BUGAR - taman čovjek. Vidi **Garo, Galeša.**

BUJADINA - brežuljkast predjel bez kamena.

BUJEL - zračnica (gumeni dio **bicikle**, baluna i sl. u koji ide zrak).

BUKA - tutanj volova, a još više **bakova**. **Bukati** (glasati se kao vol ili bak). Vidi **probukati se.**

BUKALO - nadimak (**pridivak**) onomu koji je **prikoviše** glasan, tko **se probukao.**

BUKANJE - tjeranje krmače, ujedno i glasanje volova ili **bakova**. Vidi **bučiti se.**

BUKARA - drvena posuda, obično od smrekovine (**smrikovine**) ili **smričovine** iz koje se pije voda ili vino. *Ko se napije vode iz njijove bukare biće ka i oni.* Ima ih različitih veličina, ali ponajviše drži jednu ili dvije litre (**buka, bukarica**). Obruč na bukari izrađuje se od **smričove** žile. Ima i ručicu. Bukara stoji na **vučiji** ili kraj vučije da bude na dohvat ruke. U jednoj kući je jedna bukara i iz nje piju svi (uključujući i goste). Vidi **susak.**

Da mi je se napit vode žive
Iz bukare Ćaletine Ive.

BUKAVAC - 1. ptica koja buče. Neki kažu **bukovac.**

2. isto što i **perač** (za potpalu vatre i za izradu **bruškina**).

BUKLIJA - 1. piće koje nosi **stari svat** u svatovima (obično u **buraći**) i nudi posmatrače svatova. Neki govore **buklijaš.**

2. piće koje je namijenjeno za svate (za bukliju). *Evo vozin bukliju.* Ponegdje su mladoženjini susjedi iznosili bukliju pred svatove, a gostioničari obavezno.

3. svat koji nosi buraću s vinom. To je bilo nekada i u bogatijim svatima (znalo je biti i više buklija), a sada je to zaduženje starog svata. Vidi **zaliva.**

BUKOVAC - drvo koje ima velik trn po sebi. Vidi **bukavac.**

BUKTENICA - posvećanica, simica.

BUKVAR - knjiga (obično početnica).

BUKVIĆ - plod bukve. Od njega se može **zaljuljati**.

BUL – 1. komad kože drukčije boje (na životinji). *Po njemu su bili buli.* Vidi **plavša, pulija**. Govore i **bula**.
2. taksena ili poštanska marka. Vidi **bulan, buleta**.

BULA - 1. turska žena.
2. isto što i **pucak**. Vidi **bulanje**.

BULAN - pripremljen da bude mjera. *Ovo je bulano za pedeset litara.* Vidi **mira, buleta, bul**.

BULANJE - prženje kukuruznih zrna u **rešetu (sitnici)** na vatri. **Bulati** (pržiti kukuruz **purkovac**). **Bule** (prženi kukuruz, **pucaljki, pucki**). Vidi **zabulati.**

BULAŠICA - igla za ručno šivanje.

BULE - vidi **buć**.

BULESKARIJA - šala; sprdnja. **Buleskariti** (šaliti se, ludati, sprdati se). *To san ja netijače radija buleskariju.* Vidi **ceremonija, ceremonijati**.

BULETA - pismeno dopuštenje za obavljanje nekog posla. Vidi **bulan, bul**.

BULETIN - ceduljica na kojoj je ispisan neka obavijest, poruka.

BULIN - isto što i **buć**. Za **balotača** koji prvi baca balote, kaže se da **iđe za bulinon**. *Sit ka bulin* (vrlo sit). *Otiša buri za bulina* (napravio kuću na vjetrometini; uputio se negdje gdje puše bura, iako je možda mogao ostati i kod kuće). Vidi **leko, bumbul**.

BULSA - konjska bolest. Vidi **karakus, pamrav, sekagija**.

BULJUBAŠA - vođa **berekina**. Najsnalažljiviji je i navodi ostale na zlo.

BULJUK - grupa.

BUMBAK - pamuk. Neki kažu **bambuk**. Izgovara se i **bunbak** te **banbuk**. Vidi **vata**.

BUMBATI - širiti se jako (kao **bumbak** u vodi). Vidi **razbumbati se**.

BUMBAŽINA - pamučno platno.

BUMBETA - vidi **tub**.

BUMBINA - dio punjenja za **pušku nabijaču**. Na bumbinu ide **kapić**.

BUMBIS - uvis. **Bumbizanje** (bacanje **balote** uvis, **šaldanje**). **Bumbizati** (igrati bacajući balotu visoko u zrak, **u šaldu**).

BUMBITI - piti. **Pobumbiti** (popiti). *Pobumbija je sve vino, a sad se privatija rakije.*

BUMBUL - sit, pijan i zadovoljan čovjek; on živi **bumbulice** (u izobilju). Vidi **bulin**.

BUNAR - studenac, obzidana udubina (koja je obično zgodno izabrana između dva ili više kamena) za vodu. Bunarom se naziva i bolje napravljeno spremište vode poput **čatrnje**. Manji je bunar **bunarić**, a veći ili star, urušen **bunarina**. Bunar može imati uređenu veću ravnu površinu s koje se voda slijeva. Takvi bunari obično služe za napajanje stoke i neki je zovu **žagra**. Neki bunarom zovu spremište koje nikad ne presušuje (ima živu vodu), neki tako zovu čatrnju. Vidi **lokva, saranč, kamenica, stuba**.

BUNGUR - **kaša** (poneki tako zovu). *Jake moja, ovi vaš bungur ista naša kaša.*

BUNIŠTE - smetlište, mjesto gdje se svašta baca, bunjište.

BUNJA - 1. svaka šupljina u zidu, drvetu, kamenu i sl. Izgovaraju i bunja. Vidi **ocir, buža**.

2. rupa ispred štale u koju otiče tekućina ispod blaga.

3. vidi **muzina**.

BUNJADA - grubo oklesana **vaca** (kamen za kuću), odnosno postupak grube obrade. Vidi **kamen**.

BUNJEVAC - katolik, Hrvat (tako pravoslavni oko Svilaje i Dinare nazivaju Hrvate). Vidi **rkać**.

BUOVICA - vidi **bovica**.

BURA - hladan sjeverni vjetar. *Bura i nevira.* Ponegdje u zaklonicama bura može puhati i iz drugih smjerova (čak s juga), jer se odbija od brda ili planine. *Od bure* (od sjevera, točnije iz smjera s kojeg u tom području puše bura). *Pojavijo se oblačić od bure.* Kad je netko posve nagao u govoru, u kretnjama (naročito pri ulasku kroz vrata), kažu: *Ki bura.* Neki hladan vjetrićak koji nagoviještava buru zovu **poburicom**. Vidi **jažuša, bosanka, busavica, bulin, proburiti**.

Bura puše, rastiće savila,
Mene moja oko svoga tila.

BURAĆA - **sud** (**kesa**) napravljena od kože u kojoj se nosi vino, najčešće u **svatima**. Izgovaraju i **bureća**. Drži oko 3 litre. Obično je od kože s ovčije noge. Vidi **zaliva, mišina**. Buraća od gume služi za zagrijavanje kreveta starijim osobama ili

bolesnicima za hladnih zimskih noći stavljaju i ugrijani kamen, opeku i sl.).

BURAT - vidi **buret**.

BURATATI - vidi **buretatati.**

BURBULJATI - puštati zvukove poput hrane u loncu dok se kuha i vrije. Vidi **pantanje**.

BURDIŽATI - snalaziti se, *okrićati se kako vitar puše.*

BURĐIJA - svrdlo. Izgovaraju i **burgija**. **Burgijati** (vrtiti, ali i uporno štogot tražiti, dosađivati). *Para vrti di burđija neće.*

BUREĆA - vidi **burača**.

BURET - naprava za raščišćavanje žitarica (obično već izvijanih). Izgovaraju i **burat**. Vidi **vijačica**.

BURETATI - čistiti žito pomoću **bureta**. Izgovaraju i **buratati.**

BURILO - isto što i **vučija.**

BURLIJA - drven **sud** za vino, vodu ili rakiju.

BURLJANIJA - mješavina svega i svačega.

BURLJATI -miješati po nečemu tekućem, obično šumno; umiješavati skupa razne stvari. *Ne burljaj više po vodi!* Vidi **sburljati, izburljati, proburljati**.

BURMA - prsten. Žena ga nosi na lijevoj, djevojka na desnoj ruci, muškarci ga nose na lijevoj ruci

BURUNTIJA - pismena zapovijed. Daju ga kao **pridivak.**

BUS - žbun, grm. *Di je got bus, tu je drug* (*I zemlja ima uši*). Govore i **bušak** te **zbušak**. Vidi **ubusati se.**

Nema busa, ledine ni graba,
Da ji nije obaša baraba.

BUSIJA - zasjeda.

BUSAVICA - nagla **bura,** bura s vrlo jakim udarima.

BUSNITI - naglo nešto učiniti; nepromišljeno nešto reći.

BUSNUT - vrlo nagao; nepromišljen.

BUŠAK - isto što i **bus,** ali i manji žbun. *Lipa buška da je štogot muška.* Kažu i **zbušak**. Vidi **ubusati se**.

BUŠT(R)A - držalo u koje se stavlja pero za pisanje.

BUTIGA - krčma, gostiona.

BUTRAST - punašan, debeo (naročito u obrazima). Izgovaraju i **butrest**.

BUTUM - sav, svi, sve i sl. *Ajmo u spuže butum* (svi skupa). *Ponesi butum alat* (sav alat). Izgovaraju i **butumile**.

BUVA - buha. *Pun buva* (mušičav, nepredvidljiva ponašanja). *Sad su sve buve u gaćon.*

Ja san mala, ali puna buva,
Ko me ne zna neka me se čuva.

BUVAČ - štetočina na kupusovu listu (mala crna **baja** koja skače kao buha). *Muko velika, napa je buvač na kupus; vrag ga odnija i koliko ga je.* Protiv buvača posiplje se **lug,** poslije je došao **patagan.**

BUZAVCI - vrsta polučarapa koje se obuvaju iznad čarapa (**čorapa**) i nose se u **opancima**. Vidi **napršnjaci, nazuvci, mrkavci, crnopletke.**

BUZARANT - peder.

BUZDOVAN - vrsta hladnog oružja. Vidi **topuz.**

BUZDOVANDŽIJA **alkarski momak,** nosač **buzdovana** u alkarskoj povorci (ima ih dvojica).

BUŽA - rupa kroz koju se vidi. Vidi **šuba, bunja, cirotina, ćirka, ocir, zvirotina, žublja**. Svake **gusle** imaju na **kopanji** bužu (u pravilu u obliku križa).

Gusle moje na vami je buža,
Teško ženi koja nema muža.

BUŽATI - bušiti. Vidi **izbužati, probužati, prošubiti.**

BUŽMALA - manji **sud** (**bačvica**) za vino. Iz bužmale se može piti bez čaše.

C

CABLO - stablo.

CAKA - staklo, **caklo**. *Vedro ki caka.* Vidi **laštre**.

CAKA - dosjetka. Znači i šaru, crtež.

CAKLO - staklo, **caka**.

CAKNA - uvojak kose.

CAMPIN - alatka slična **mašklinu**, oštra je samo s jedne strane, a s druge je tupa. Neki je zovu **mašljin**. Vidi **mašklin**.

CANDRKANJE - zveckanje, zvonjenje, škripanje, obično dugotrajno. **Candrkati** (puštati čudne zvukove, zveckati, zvoniti, škripati). Candrkaju (candrču) i seljačka kola (škripe i treskaju). Candrkanje je i bezvezan glasan govor. Vidi **tandrkanje**.

CAR - vladar velike države, **ćesar**, ujedno i moćan čovjek. *Što nema, ni car ne večera. Pokrij golo, car se ženi!* Vidi **Slivno**.

CARDZA - vrsta ženske haljine poput **sade**.

CAVARIKA - tanko, slabašno vino. Vidi **vedruljak**.

CAVATA - isto što i **štraca**.

CAVATINE - nezgrapne, velike, obično stare postoline, cipeletine

CAVLITI - govoriti u jedan glas.

CECA - rub, **cenca**.

CECATI - pritiskanjem pomicati, cimati, ljuljati (na pr. polugom kad se vadi kamen). **Cecanje** (isto što i cimanje). Cecanjem se kamen razljuljava. **Cecati se** (ljuljati se, cimati se).

CEDITI - opadati, nestajati; popuštati.

CEKIN - vrsta novca. Znači i zdravlje, čvrstoću. *Kako si? Ka cekin* (blistam od zdravlja). Govore i **ceka**. *Popija bi ceku sv. Marka.* Vidi **dukat**.

CENAT - centimetar.

CENCA - 1.malo (u smislu dužine). *Pomakni se cencu.*
2. rub. *Na cenci-cence* (na samom rubu). Izgovaraju i **ceca**. Vidi **pervaz**.

CENITI se - grcati. Vidi **zaceniti se**.

CENTLO - šatorsko krilo.

CER - vrsta hrasta. Vidi **sladun**.

CER - ten. *Lipe ceri* (lijepe puti). Izgovaraju i **cera**. Govore i **put**. Vidi **paštar, žutovati.**

CERA - selo u drniškoj zagori.

CEREMONIJA - predstava (u crkvi ili u selu).

CEREMONIJATI - izvoditi neku ceremoniju, predstavu.

Ceremonijanje (izvođenje ceremonije). *Dosta mi je više tvoga ceremonijanja.* Vidi **buleskarija**.

CEREŠPANJA - vosak kojim se pečate pisma ili kakve drugo pošiljke. Vidi **pečet, timbar, štemplo**.

CERET - isto što i **žigamenat**, cerot. Izgovaraju i **cirot**.

CERITI SE - podrugljivo se smijati, praviti grimase na licu. *Šta se ceriš?* (što se smiješ bez razloga?). Izgovaraju i **ciriti se** te **cirlikati se**. Vidi **kesiti se**.

CICIJA - veliki sitničar, škrtac; cjepidlaka. Vidi **beg, šparadur, tituz**.

CICVARA - 1. vrsta jela (sprema se u **tavi** tako da se usoljeni **skorup** i mast rastope pa se dodaje kukuruzno brašno dok se sve dobro ne umješa; može se raditi i od masla i sira).
2. rijetka konjska balega.

CIDIŁO - isto što i **citka**. *Osta ka govno na cidilu.* Vidi **brabonjak.**

CIGAŠPICA - cigaršpic, **kamiš** za cigaretu. Govore i **cigarlin, cigalin, cigalina**.

CIGLA - crijep. Vidi **matun**.

CIGLA - jedina, sama. *Iman ciglo janje* (samo jedno).

CIK - uz, blizu, pokraj. Izgovaraju i **ciko, cikon**. Vidi **cikati, kičati, tutati**.

CIKA - 1. cilj, predmet kojemu se **peta**.
2. napuklina (obično u kamenu), **vena**. Vidi **cikniti**.

CIKATI - jako približiti. Kod **balotanja,** cikati znači dovaljati **balotu** do samog **bulina**. Cikaju i svake dvije balote koje su jedna do druge. Neki kažu **cokati**. Vidi **kičati**.

CIKATI - dojiti, sisati, **cicati**. Vidi **sasniti**.

CIKILJ - isto što i **sikilj**.

CIKNITI - napući. *Ciknija mi pijet* . Kad se vino počme kvasiti kažu da je **ciklo**. Vidi **cik, cika**.

CIKNITI - zaplakati, zasiktati od ljutine; sijevnuti. *Ciknilo mi u uvu* (počelo mi sijevati u uhu).

CIKO - vidi **cik, ćiko**.

CIKVANTIN - vrsta starog domaćeg kukuruza malog klipa, i sitna zrna, pogodnog za prženje jer daje samo **pucke**. Izgovaraju i **ćikvantin**. Ime je dobio zato jer mu od sjetve do berbe treba samo pedeset dana.

CILAC - tvrdi (kameni) dio zemljišta (kod **krčenja**). Cilac se odvaljuje u krupnim komadima (za razliku od **sičike, sere**). Vidi **žestac, živac**.

CILCAT - riječ kojim se naglašava cjelina. *Cil-cilcat.*

CILINDER - vidi **tub**.

CIMA - krumpirova stabljika. Cima je i nadzemni dio nekih drugih povrtnica. Vidi **kumpirovina, vriž**.

CIMBAT - vrsta bijelog grožđa.

CIMENAT - cement.

CIMER - dio **rala** ili **pluga** (željezna letva koja povezuje **lemiš** i **ojicu**). Na sebi ima rupice (**buže**) kroz koju se provlačila **špica**.

CIMPREŠ - čempres.

CINKVE - pet u igri **na mure**. Taj se **zog** zove uz bacanje jednog, dvaju, triju (kao kod **do, tre**, odnosno **kvatre**) ili četiriju prsta (izbacivanjem šake sa stisnutim palcem ili malkom). Neki izgovaraju **ćinkve**.

CINTARE - usna harmonika. Neki izgovaraju **cvintare, cvincare** a neki **cincvare**. Kažu i **jorgan(i)**.

CIP - cijep, navrtak, **plenka**.

CIPAC - 1. noga ispod kolina.

2. plodni dio zemlje, **odcipljen** za neku drugu namjenu.

3. jedan od dvaju **kolaca** na kojim nose **mrca** u **šamatorje**. Vidi **nosila, copanj**.

CIPALA - cipela.

CIPLJA - komad drveta pogodan za loženje (rascijepljen sjekirom od debljeg komada). Ciplja je i svako *rascipljeno* drvo. Vidi **bilja, cok**.

CIRITI se - vidi **ceriti se**.

CIRLIKATI se - vidi **ceriti se**.

CIROT - isto što i **ceret, žigamenat**.

CIROTINA - mala rupica kroz koju se viri, pukotina. Vidi **ćirka**.

CISTA PROVO - selo u imockoj zagori.

Cista Prova to je republika,
Gornja, Dojnja, Mala i Velika.

CISTA VELIKA - selo u imockoj zagori. S **Cistom Provo** čini župno mjesto **Cista** (Sv. Jakov St. apostol)

u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

CITKA - cjedilka, pribor za procjeđivanje. Ima ih raznih vrsta. Grublja je bila izrađena od drveta i imala po sebi oveće rupe (srednja je rupa često znala biti u obliku križa). Vidi **cidilo, brabonjak**.

CIVARE - isto što i **ćivare**. Vidi **tegare**.

CIVIKAT - stočni pasoš, certifikat.

CIVIL - slabušan, koji lako propada; jadan (najčešće se odnosi na odjeću, obuću i alat). Vidi **kanitan, špatan, žentilan**.

CIVINJANJE - dugotrajno stajanje na nogama. **Civinjati** (dugo stajati na nogama, ne imati vremena sjesti). *Po cili dan civinjaš na nogon, moraš bit umoran.*

CMILJE - smilje. Često ga koriste da ometu **pridvraće**. Izgovaraju i **cmiljača**.

Moj dragane, moje cmilje žuto,
Volimo se, a selo je ljuto.

CMIZDRITI - plakati (u pravilu bez pravog razloga). *Ne cmizdri više.* Onaj tko često cmizdri je **cmizdrav** (**cmizdrov**), a nazovu ga **cmizdre**.

COK - 1. kraći podeblji okruglast komad drveta, ali takav da može u peć. Izgovaraju i **coket**. Vidi **ciplja, oblac, skruglac**.

2. donji dio kućnog zida koji je **obojan** ili drukčije obojan od ostalog dijela zida (**klakom**, **pržinom** i nekom prašinom koja pušta boju). Cok je odprilike metar iznad poda.

COKATI - vidi **cikati**.

COKULATI se - sjajiti se (poput postola namazanih **puzdrom**); biti izlizan od peglanja ili od nečistoće; biti pljesniv.

COKULE - teške postole, potkovane **čavlima**.

COLANJE - 1. šepanje, **ševanje**, **cotanje**. **Colo** (šepav čovjek, **ševo**). **Colati** (šepati).

2. **pitonjanje, tikanje**. **Colati se** (isto što i **pitonjati se**).

COLOZEC - vrsta narodnog kola.

CONKULAST - nepravilno okrugao, valjkast. *Ne valjaju ti te balote, vidiš da su conkulaste.*

COPANJ - **kolac** koji se meće sa strane na **kar** kad se goni **pića**, **kukuružovina** i sl. Uglavnom ga zovu samo kolac. Vidi **cipac**.

COTATI - šepati, **ševati**.

COTO - čovjek koji šepa, hrom čovjek (vidi **ševo, compo, colanje**).

COVATI - vidi **sovati.**

CRIPULJA - 1. vidi **peka**.
2. crvena gnjilasta zemlja (za izradu **peke**).
3. naziv za lokvu nastalu vađenjem **gnjile**.

CRIVAC - selo u splitskoj zagori. Vidi Zlopolje. Franjevačko župno mjesto s Ramljanima i Postinjem Donjim (Sv. Vrano Asiški) u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu.

CRKOVICA - 1. **crkavica**, nešto malo slabo, jadno, tek što živi. *Di si Ante jedna crkovice ! Crkni crkovice kad crknit oćeš.*
2. bolest na živini (od koje se brzo crkava). *Prikinila te crkavica, dabogda.*
2. naziv za jako dobro vino, najbolje vino. *Da je sad one tvoje crkavice. Vino dobro ki crkovica.*

CRKOVINAR - župnikov savjetnik. Može ih biti nekoliko u jednoj župi.

CRKOVNA - zemlja koja pripada crkvi. Neki je nazivaju i **bratska zemlja** iako tu ima razlike.

CRKVA - kršćanska bogomolja. *Naša si crkvu di ćeš Boga molit. Ako me moš natrat u crkvu, nemoš me natrat da molin Boga.* Prije su crkve bile male i pokrivene **ševarom** ili **pločom**. *Mala crkva, malo svetaca.* **Misa** je često bila pokraj crkve. *Je si li bija kod crkve?* (Je si li išao na misu?). Vidi **steljak.**

CRLJEN - crven. **Crljeno jezero** (Crveno jezero, jedno od imotskih jezera). Vidi **gavan.**

Jadan ti si Mustapić Marjane,
Prid kućon ti Crljeno jezero.

CRLJEN - zdravi, tvrdi središnji dio hrastova drva (bez **vrži**). Crvenkasto crne je **boje**. Vidi **stržov, bilikovina.**

CRLJENA - crveni, nemasni dio mesa (za razliku od **bilene**).

CRLJENAK - vrsta grožđa omanjeg grozda, ovećeg zrna. Sličan je plavcu (**plavini**), ali je crveniji od njega.

CRLJENICA - crvena zemlja. Govore i **crljivica**. Vidi **osušnica, pločavica, pržnjavica, smoljavica, žalikovina, pustolončina, debelica.**

CRNA KOKA - kos.

CRNGARAST - crn, garast. Kažu i **crnomanjast, crnomanjest.**

CRNINA - crna odjeća. Nosila se u znak žalosti zbog smrti u obitelji ili rodu. Udovica nosi crninu doživotno, a ostali godinu dana.

CRNOGRAB - drvo slično grabu, crnje kore od grabove, nešto drukčijeg lista i drukčije **zobe**.

CRNOMANJAST - isto što **crngarast**.

CRNOMETITI - pomagati metlom onome tko vije da bi se odvojilo nečisto od rpe žita ili vratilo na početnu rpu (tada kažu da se *rpa umiva*). Neki izgovaraju **strnometiti**. Crnometka je spljoštenija od metle za metenje, **kidanje** (pritisnu je teškom kamenom pločom). Obično vije muškarac, a žena crnometi. *Najviše volin da mi ona crnometi.*

CRNOMETKA - metla od drvenih mladica (uglavnom bristovih ili drinovih) kojom se na guvnu, za vijanja ovršenog (osušenog) žita, odstranjuje pliva, komadići uvelog klasja i ostala nečistoća. Izgovaraju i **crnomet, strnomet**.

CRNOPLETKE - vrst polučarapa koje se nose u **opancima** poput **buzavaca.** Nisu okićeni nego obametnuti **tanganom** pređom. **Žice** se ne **pripredaju** (za razliku od **bičava**). Slično je za sve **nazuvke**.

Pleten bičve, crnopletke šaran,
Sa svojin se dragin razgovaran.

CRNOSAPAC - vidi **jatagan**.

CRNOSTRIG - otrovnica, **zmija** ljutica (vrsta **poskoka**) česta u Zagori. Ima crne šare (strije, **strige**) po sebi. Nekima je to **rđovka**. *Ovde možemo opstat samo mi i crnostrig i niko više.*

CRTALO - 1. dio pluga za oranje, vodilica
2. alatka za pravljenje redova pri sađenju **sitnarije**.

CRVENKEST - crvenkast.

CUCA - dudla. Izgovarju i **cucin, cucin. Cucati** (dojiti majčino mlijeko, sisati, a i nešto drugo rastapati u ustima).

CUKAR - šećer. Vidi **zacukriti**.

CUKARIN - šećer u kockama. Za neke to je samo vrsta **bonbuna**.

CUKRIJAŠ - loše vino napravljeno s puno vode i šećera. Govore i **cukuriš**. Vidi **kendraš, murgaš**.

CUKO - pas. *Cuko-cuko* (dozivanje psa).

CUKURIŠ - vidi **cukrijaš**.

CULJATI se - ljuljati se. *Culja se koćeta*. Vidi **njunjati se**.

CUMPET - drvena poluga što se veže na stupove **kara**.

CUPATI - padati (odnosi se na kišu). *Pada li, pada, cupa cilu noć.*

CURA - djevojka. **Curetak** je omlađa ili omanja cura, a **curetina** je ostarija ili glomaznija cura ili cura nedolična ponašanja. *Za lošom curom kaži dobro, a za dobrom kako ti drago. Dobra cura ne iđe daleko. Loza i cura ne čekaju. Drž vino u toku, a curu u skoku.*

Jadan ti je, moja majko stara,
Komu drugi curu ugovara.

Vidi **zacuriti se**.

CURAK - mlaz.

CURICA - vrsta cvijeća, ivančica, ivanje cvijeće.

CURIKAVANJE - vraćanje unazad u kola upregnutih konja (rikverc). **Curikati** (ići unazad, vraćati se). **Curik** (nazad). Tim uzvikom vologonac tjera volove da pomaknu kola nazad.

CUROVATI - provoditi dane kao **cura** (od trenutka **zacurivanja** pa do udaje). **Curovanje** ovisi o prilici (ako nema starije sestre počinje ranije oko četrnaeste - petnaeste godine, a može trajati samo nekoliko mjeseci, a može i desetak godina). Vidi **zavrčiti se, skočpolica**.

Curuj curo dok si u matere,
Neš u mene gore mi zelene.

CURSKO - djevojačko, što pripada **curi** (curska roba i sl.).

Iđe Božić, iđu curske brige,
Ko će s kime u pratarske knjige.

CVANJCIK - nekadašnji novac. *Neman ni cvanjcika* (nemam ni novčića). Cvanjcik znači i dvadeset (upotrebljava se pri kartanju). *Ima metar i cvanjcik* (jako niska osoba).

CVEKA - čavlić za potplate na ciplama, naročito vojničkim, radnim, teretnim. U svaku je cipelu za potplatu išlo 18 cveka.

CVIKERE - naočale. Kažu i **cvike**.

CVILITI - činiti nekoga da plače, da pusti suze. *Je li te ko cvilija?* Vidi **ocviliti**.

CVINCARE - isto što i **cintare**.

CVIT - 1. cvijet.
2. naslaga na vinu (hvata se na vrh bačve), **vinski cvit**.
3. bijelo brašno (**nuler**).
4. **prvine**.

CVITARICE - vrsta igraćih karata. Vidi **kuparice**.

CVITAST - s bijelim znakom (cvijetom) na dlaki (odnosi se na **konja**). Vidi **Cvitko**.

CVITKO - 1. muško ime. Govore i **Cvitan, Cvite, Cvito**. Žena je **Cvita**.

2. naziv za **cvitasta** konja. Vidi **Zrnin**.

CVITNICA - zadnja nedjelja pred **Uskrs**. Tog dana umiva se u vodi u koju se stavi cvijeće (obično ljubica, a neki stavljaju i malo pšenice). Na Cvitnicu nose cvijeće na groblje, zatim **lovoriku** i maslinu na **blagosov, pera** novog **žita**, neki čak cvijet od **bajama, drina** i sl.

Č

ČABAR - veća drvena posuda. *Čabar leti, lonce tare.* Neki tako zovu **kacu** (za pečenje rakije). Vidi **kota**.

ČABRUN - greda (u pravilu kosa krovna greda, **mertek, rog**). Izgovaraju i **čavrun**.

ČAČAK - dio **kosišta**, ručka na kosištu.

ČAČVINA - selo u sinjskoj zagori. Neki izgovaraju **Čačmina**. U Čačvini je tvrđava (kula) iz starohrvatskog razdoblja. Neki je zovu **Džamija**, neki **Tabija**, a neki **Raškovića kula**. Vidi **Vrpolje**.

ČAĐA - crna prašina koja se stvara od dima na otvorenom **ognjištu** i pada po gredama, **mertecima**, po svemu pokućstvu i kućnoj **čeljadi** tako da se po licu moglo prepoznati tko u kući ima otvoreno ognjište. Iznad ognjišta suši se meso i **začađi** (napuni se čađom). **Čađavica** je niska kućica sa samo jednom **prostorijom** s **kominom**, tako je sva **čađava** (puna čađe). To je i svijeća **petrouljka** koja slabo gori pa **čađi** (pušta **čađu**).

ČADOR - šator.

ČAGLJATI – brati s reda (bez biranja). Vidi **očagljati**.

ČAKARAST - 1. očiju različitih boja. **Čakara** (čakarasta kobila). *Čakar bedevija.*

2. šaren (šarena lica i očiju).

Čakarača je žena čakarastih očiju (šarenih i možda nejednakih). Za prevrtljivo, nepouzdano čeljade

također kažu da je čakarasto. Vidi **perest**.

ČAKLJA - isto što i **trklja, brklja**. Vidi **čekljun**.

ČAKŠIRE - muške hlače, tijesne, do koljena da se na njih mogu staviti čizme, ovijači.

ČALABRCNITI - nešto na brzinu pojesti.

ČAMPARA - dio konjske orme koja olakšava upravljanje konjem dok se jaši ili dok vuče (stavlja se ispod donje **gubice**).
2. nokat u mačke, psa, divljači. **Čampare** (**čampre, čampri, čapci**) su i veliki nokti u čeljadeta. Sramota je imati velike nokte, naročito ako radiš oko hrane. Vidi **prnjke**. **Čampra** je i bilo koji predmet koji strši (i koji te može **nagrditi**), primjerice suha ogoljela grana.

ČANČARA - vrsta kornjače.

ČANČATI – dosadno zapitkivati; **žugati**.

ČANČOLITI - uporno i stalno u nekoga nešto pitati. *Taj stalno čančoli.* Neki izgovaraju **čančoriti**. **Izčančoliti** (upornim zanovijetanjem isprositi nešto od nekoga).

ČANDRATI - vidi **čandrljati**.

ČANDRKALO - isto što i **čekalo**.

ČANDRLJA - obično tanka grabova drva. Vidi **praška, grabuša**.

ČANDRLJAST - poput **čandrlje** (odnosi se na **kriveljivo** drvo s nepravilnim grančicama po sebi, na **bus** što ne raste uvis, nego polegne i raširi se po zemlji i sl.).

ČANDRLJATI - slično što **čarati** (šarati). Izgovaraju i **čandrati**.

ČANDRLJIN - ukras od kovine (tanka okrugla pločica); može biti i dukat ili slično što se meće kao ukras.

ČANGRLJANJE - grebanje nečega o neki drugi predmet (na primjer kad se granje provlači kroz tijesan prostor). **Čangrljati** (grebanjem stvarati zvuk). Govore i **čandrkanje, čandrljanje, čandrkati, čandrljati** što je slično kao i **čangrljanje, čangrljati**. Čangrlja (**čeketa**) i **čeketalo** na **mlinu**. Vidi **čandrkalo**. Izgovaraju **čengrljanje, čengrljati** i sl.

ČANTRATI - pjevati uvijek i u svakoj prilici, stalno nešto pjevušiti. **Čantranje** (stalno pjevanje, pjevušenje).

ČANTRUN - vidi **čatrun, dinja**.

ČANJAK - drvena zdjela iz koje kućna **čeljad** jede zajedno.

Izgovaraju i **čanjek**. Čanjak s jelom stavi se na okrugao tronožan stol (**siniju**) oko koje posjedaju članovi obitelji i jedu dugim drvenim žlicama koje se zovu **kašike**, sjedeći na niskim **tronošcima**. Kašike su obično izrađivali od **kljenova** drveta. Za djecu ili nemoćne osobe bili su manji čanjci (**čanjčići, čanje**). Vidi **pladanj**.

ČAPA - nesreća. *Čapa ga čapila* (došla mu nesreća). Neki govore: *Ćapa ga ćapila.* Vidi **nezrća**.

ČAPCI - isto što **čampare** (prsti, obično neuredni s dugim nečistim noktima). *Šta si mi donija čapke prid oči?* Vidi **prnjke**.

ČAPORICE - selo u sinjskoj zagori. Župno mjesto (Sv. Roko).

ČAPRLJIN - vidi **čeprljin**.

ČARA - crta.

ČARATI - 1. šarati. Slično je **čandrljati, čandrati. Iščarati** (izšarati). **Iščaran** (izšaran). **Začarati** (zašarati). **Začaran** (zašaran).

2. vračati, **bajati, čatati**.

ČARKA - 1. magija. Vidi **nabac, promira, urok**.

2. žena koja može skidati i bacati čine. Vidi **baornica**.

ČARKANJE - vračanje, bacanje mađija, čini. Isto i **čatanje**

ČAROJICE - **mačkare** (poneki govore).

ČAROVNIK - osoba koja predskazuje, koja ima nadnaravne sposobnosti. Vidi **deot**.

ČASKON - začas, jedan čas. *Stani časkon, da te ništa upitan!*

ČATATI - mađijati, bacati čine. Kažu i **čarkati, čarati, bajati**.

ČATLJA - veo, koprena.

ČATITI - glasno govoriti, glasno moliti.

ČATRNJA - natkrito spremište za vodu za piće. Pravi se u uskom, pogodnom mjestu, udolini, u povećoj **škrapi** tako da se u nju voda zgodno slijeva. Mnogi čatrnjom smatraju samo tako spremište u kojemu uvijek ima vode. Takve se čatrnje rade na mjestima koje imaju vodu na nekoj dubini (obično većoj pa su čatrnje dosta duboke, za razliku od **bunara**). Za većinu je čatrnja natkrita (**sćemerena**) i u pravilu četvrtasta, dok je bunar otvoren, okrugao, elipsast ili nepravilan. Vidi **pristup, ramena, grančik, ćemer, kuba.**

ČATRUN - lubenica. Neki izgovaraju **čantrun**, za neke je to **mlun**.

ČAUŠ - 1. nekada **meštar ceremonije** u **svatima** (poslije je to posao **starog svata**). Izgovaraju i **čavo**. Nosi štap i zapovijeda što treba činiti. Čauš je znao upravljati izgovarajući naredbe djelomice ili potpuno na turskom jeziku. *Breberi delijo, dobra srića gospodo svatovi!* (tako pokreće svate od mladoženjine **k mladinoj** kući). *Azur, azur, binja!* (tako pokreće svate od mladine kuće nazad k mladoženjinoj kući). *Azur, azur, kićeni svatovi. Jap, Jap, Jap!* (tako ustavlja svate na putu).

2. **debeli svat** u svatima, on zabavlja svate, zameće šale.

3. **arambašin** zamijenik (za austrijske uprave). Čaušom se nazivao i pomoćnik seoskim sucima.

4. raznosač vijesti, onaj tko **telali**. To može biti i službenik, a može biti i dobrovoljni pomagač službene osobe. Vidi **ulak**.

Vidi **alaj-čauš, čavuž**.

ČAVA - čavao. Izrađuju ga kovači kovanjem. Mali čavli služe za **pokivanje** konja, a veliki za prišivanje **merteka** za **vinčanicu** pri gradnji kuća. U starijim kućama umjesto čavala služili bi **klini** od drinova ili slična tvrda suha drveta. Vidi **brokva, pričavlati**.

ČAVAKUĆA - čuvarkuća, biljka koja se uzgaja na kućnim krovovima i njenim ljekovitim sokovima liječi se upala ušiju. Izgovaraju i **čuvakuća, čevrkuća** i sl.

ČAVALDUŠA - velika **igla** za debeli vuneni konac (krpljenje **bičava**, **samara**, provlačenje **opute** pri **građenju opanaka** i sl.). Tako neki nazivaju i iglu kojom provlače **vez** pri učvršćivanju **žioka** i **pošivača**. Izgovaraju i **čavaluša**, **čavaldusa**, **čavalduna**. Vidi **samarača, ćošalija**.

ČAVO - vidi **čauš**.

ČAVOGLAVE - selo u drniškoj zagori.

ČAVOR – patrljak koji viri iz stabla ili grane (u pravilu je suh). Može čavor izbijati i dolje, iz zemlje, iz panja, ali tada ga obično zovu **patrlj**. Vidi **čavuž, čekljun**.

ČAVORČE - vidi **čavuš**.

ČAVRLJATI - isto što **čevrljati**.

ČAVRUN - greda. Izgovaraju i **čabrun**.

ČAVUŠ - dijete iz tuđe kuće nazočno razgovoru ukućana. Zovu ga i **čavorče**.

ČAZNITI - **čezniti**, želiti nešto do čega je teško doći, što je teško ostvariti, dragu osobu, neko dobro; žaliti za rodnim krajem, za bližnjima.

ČEČA - vidi **čuča**.

ČEGRTALJKA - naprava kojom se stvara buka (**čegrta**) na **zeljovi četvrtak**. Izgovaraju i **čevrtaljka, škrgutaljka**. Vidi **baraban, barabanati**.

ČEKALO - drvce na vodenom **mlinu** koje svojim drndanjem pokreće zrnje **žita** s dna **koša** (iz **kopanje**), pa ono migolji i pada u mlin. Čekalo po mlinu poskakuje (točnije, poskakuju **batići** - dijelovi čekala, a njegova osovina jednim je krajem u **kopanji**, a drugim prolazi kroz načinjenu rupicu u daski **čekaluši** za koju je labavo zakačena. Govore i **čeketalo, čandrkalo, čekrkalo**.

ČEKALUŠA - daska na koju se naslanja **čekalo**. Na nju se mlinar oslanja kad zasiplje **žito**. Zovu je i **branik**. Vidi **ingirača, metanica, sidalica, tampanja**.

ČEKATI - ne udavati se dok momak kojem se cura **obeta** ne bude spreman i moguć za ženidbu (mogu ga sprječavati razne stvari: rad u **Meriki**, služba u **vojski**, zatvor, starija braća koja se nisu oženila i sl.).

Teči vodo kudan si i tekla,
Ja ću čekat koga san i rekla.

ČEKETALO - isto što i **čekalo**.

ČEKETATI - proizvoditi zvuk poput **čeketala** kad lupka i grebe po mlinskom **kamenu**. Odatle **čeketanje**. Vidi **čangrljanje, čandrkalo**.

ČEKIĆ - alatka koja može imati različite namjene. Postoji mali čekić za zabijanje **čavli** i **brokvica**, zidarski za zidanje, **maca** ili **mačica** za udaranje u **špicu**, ili dlijeto, **čekić žmarač** za prvu obradu kamena, **kresač** za finu obradu (nazuban je), **malj** za razbijanje kamena, **kresa** za **posicanje** mlina (**sočivica**), **klepac** za **klepavanje kose**, kovački čekić itd. Vidi **murtelina, ćapadurka**.

ČEKIĆATI - 1. brzo govoriti, najčešće bez veze.

2. udarati kao što udaraju **bati** u **stupi**.

ČEKLJUN - dio odsječenog drvete ili **drače**, koji je šiljast i **čakljast** (poput **čaklje**) i viri iz zemlje. Vidi **patrlj, čavor**.

ČEKRK - 1. kolotur, uređaj za dizanje pri gradnji kuća. Isto i **vinć, vitlo.**

2. lončarsko kolo. Čekrk je i dio lončarskog kola (ploča, obično od orahovine). Dijelovi su i **križ, pričnica (kalac, klinovac), kurelj, senj, osovina**.

ČEKRKALO - vidi **čekalo**.

ČELA - pčela. Vidi **čelinka, čelinska ljubica, ulišće**.

ČELAN - 1. čovjek velika (visoka, široka) čela. Zovu ga i **čelonja**.

2. jako sunce što tuče u čelo. Vidi **zvizdan, čelopek**.

ČELEBIJA - nalickan čovjek. Čest nadimak u zagori.

ČELINKA - mjesto gdje stalno ima pčela (**škrip**, dub, pećina).

ČELINSKA LJUBICA - ljekovita trava, matičnjak. Izgovaraju i **čelinja ljubica**.

ČELOPEK - zaklonjeno mjesto, okrenuto suncu (obično na nekom pristranku). Tako ga zovu naročito za velikih žega. *Sve izgori u non čelopeku.* Izgovaraju i **dželopek, džalopek**. Čelopek je i svaka velika vrućina. Vidi **čelan, prančiok, zvizdan**.

ČELJADE - muškarac ili žena (mogu biti i djeca). **Kućna čeljad** (svi ukućani). **Kratko čeljade** (**nedotupito čeljade,** kratke pameti). **Božije čeljade** (krštena osoba).

ČEME - čemu (ne govore svi).

ČEMER - jad, nevolja, bijeda, jako siromaštvo. **Čemeran** (jadan, bijedan, nevoljan).

ČEMERIKA - biljka otrovna, gorka korijena. *Grko ki čemerika.*

ČEMUŠALICA - žena ili **cura** koja ide **čemušati** grm, **grmarica**. *Ko je bija obligan mora je i po deset dana služit u čemušanju.* Vidi **lišnjak, drvarica, praškarica, žetalica**.

ČEMUŠATI - isto što i **perušati,** ali i potezati, vući i tako trgati. Tako se čemuša grm. Neki kažu **komušati**. Vidi **očemušati, počemušati se, počepušati se, mandžati**. **Čemušanje** (isto što i **perušanje**, ali i trganje, otrgivanje).

ČENDRKANJE - vidi **čandrkanje**.

ČEP - zatvarač rupe na **bačvi**. *Prisušija čep* (nestalo vina). Vidi **štiga, tapun, čepina**.

ČEPATI - trati; gaziti. Vidi **dočepati se, očepati, očepiti, pričepiti**. **Čepanje** (tranje; gaženje). Tako se naziva i postupak kad se **gnječkom** (**tučkom**) tri puta na dan **pozbija mast** u **badnju**. To se radi **trkljom**.

ČEPINA - čep u **vučiji** (drvenoj posudi u kojoj se držala voda). Dvije su čepine (od krpe su i obično povezane; rjeđe su od drveta, **turine** i sl.). *Trup drven, a oči prtene.* Kad netko pokisne ili se skvasi, kažu: *mokar ka čepina.* Čepina je i zatvarač na **tikvi** (**sudu** napravljenu od tikve). Kad se ožene ili **sjardume** *dvi nesriće,* kažu: *Namirila se tikva na čepinu* (*Namirija se đava na vraga* i sl.)

ČEPRLJANJE - grebanje noktima (to obično čini mačka i djeca kad se tuku). **Čeprljati** (grebati noktima), **očeprljati** (ogrebati noktima). *Nije Bog mačka pa da odma očeprlja.* Vidi **iščeprljati (se)**.

ČEPRLJIN - dijete, ali i zanovijetalo. *Ne moš ništa od ovi čeprljina.* Izgovaraju i **čaprljin**. Vidi **vrljac, prklježin**.

ČEPUŠANJE - tuča **vrljaca** pri kome jedan drugoga hvataju i potežu za uši. Kad se **pivci** potuku kažu da su se **počepušali** ili **počemušali**.

ČERAK - 1. četvrtina zaklanog živinčeta. Vidi **košutić**.

2. mjera za površinu (četvrti dio **kanpa**). Izgovaraju i **čerek**.

ČERAN - plot na gredama iznad ognjišta. Oblijepljen je **gnjilom**. *Vedar čeran* (nema mesa, sve je pojedeno). Izgovaraju i **čeranj** te **čerin**. Neki kažu **lisa**. *Ajde na lisu skini meso.*

ČEREČITI - komadati zaklano živinče na veće komade. Vidi **bikariti, permaćiti, uditi**.

ČEREK - isto što i **čerak**.

ČERMA - krožet. Vidi **ječerma**.

ČESMA - izvor iz kojeg voda teče kamenim žlijebom ili na postavljenu cijev.

ČESNICA - svečano ukrašen božićni kruh (**pogača**) ispod **peke**. Peče se na **Badnjak**. Stoji u kući za božićnih blagdana, a jede se tek na Mali Božić.

ČESTIT - potpun, cjelovit. *Nisan čestito ni sija, a već se moran dizat. Nije čestit* (nije skroz pametan).

ČEŠA - bolest češanja, **šuga**.

ČEŠAGIJA - metalna naprava za timarenje goveda i konja. *Tribalo bi je češagijon po kostimon.*

ČEŠAJA - lišaj na govedima (izaziva češanje).

ČEŠALJ - 1. sve četiri **male** u briškuli, pri čemu protivnik nije dobio ni jednu.

2. češanj (luka češnjaka).

ČEŠKONJA - čovjek koji se stalno češe.

ČET - vidi **štitina**.

ČETERES(T) - četrdeset.

ČETRI - četiri. *Četri sise s neba vise* (vime). Neki izgovaraju **četeri**.

Gusle moje, sitna tanburice,
Razbiću vas na četri police,
Da curice ugriju guzice.

ČETVERA - karta četvrtica u **talijanskim** kartama. Kažu i **četvora, četvorina, četverina**.

ČETVRT - koji je četvrti po redu. **Četvrt aš** (aš uz kojega ima još tri karte istog **zoga**). *Aš u četvrti.* Vidi **treća, drug, sam, utrećiti**.

ČEVRKUĆA - vidi **čavakuća**.

ČEVRLJATI - 1. razgovarati, govoriti (obično mirno i ugodno). Kažu i **čavrljati. Čevrljanje, čavrljanje** (lagano ugodno razgovaranje).

2. pomalo raditi, raduckati.

ČEVRLJUGA - ševa, **ševrljuga**.

Čevrljuga Boga moli,
Da čobane kuga mori,
Da u polje ne salaze,
Da jon gnjizda ne nalaze.

Neki istu pjesmu pjevaju za **pripelicu**. Vidi **kukulja**.

ČEVRTALO - naprava koja se okreće pod udarima vjetra. Stavlja se da bi plašila ptice u polju ili vinogradu. Zovu je i **čevrtaljka**. Vidi **barabanati, čegrtaljka, škrgutaljka**.

ČEVRTATI se - vrtiti se, **okrićati se. Čevrtanje** (okretanje).

ČE(V)ULJA - 1. grozdić grožđa otkinut s pravog grozda. Izgovaraju i **čeuljica**. *Daj mi makar jednu čeuljicu.* Vidi **iščeviljiti, raščeviljiti**.

2. ostatak grozda bez grožđa, **ovastina**.

ČIČAK - 1. biljka sa sitnim nazubljenim plodovima koji se hvataju na odjeću, ljekovita biljka (repuh, čkalj). Ima ih više vrsta i svi su ljekoviti. Vidi **babini zupci**.

2. sitna dlaka na konju iznad kopita (kod prednjih nogu iznutra, a kod stražnjih izvana).

ČIČAV - isto što i **čićav**.

ČIČITI - cičiti.

ČIKARA - šalica. Izgovaraju i **ćikara**.

ČIMOVICA - 1. stjenica. Razmnožava se u krevetima, obično u posteljama od drveta i posteljini, kad se ne vodi dovoljno računa o čistoći. Čimovice su se uništavale vrelom vodom - parenjem postelja i posteljine. Čimovica pije krv čovjeku i ne da mu spavati.

2. zelena, kafenkasta ili sivkasta smrdljiva **baja** s **ćoškastim** oklopom na leđima.

3. vrsta bijelog grožđa (traminac, muškat).

Izgovaraju i **čimavica**.

ČIP - kratak; nedostatan. **Čipo** (kratko; nedostatno). *Ovo je čipo za košulju* (od ovoga se ne može sašiti košulja). I za škrto **čeljade** kažu da je **čipo**. Vidi **lebedati se**.

ČISTA SRIDA - pepelnica, prva srijeda iza **poklada**, početak korizme, tj. početak posta. *Čista Srida očistila criva.* Što bi mrsa ostalo iza večere na poklade, jelo bi se tek na **Uskrs**. Zato je postojala uzrečica koja se izgovarala na Čistu Sridu: *Nema guze mrsa do Uskrsa.* Ipak, u bogatijim kućama meso se kuhalo nedjeljom, a i četvrtkom i za **korizme**. Na Čistu Sridu bi kuhali (**lukšijali**) posuđe da ne bude **mrsno**.

ČITATI - pisati. *Šta čita u tomu libru?* (što piše u toj knjizi?).

ČITI - isti. *Pogledaj ga, molintekaboga, čiti pokojni Ilija.* Vidi **ćeto**.

ČITLUK - 1. selo u drniškoj zagori sa zaselkom Podi. Vidi **Promina**.

2. selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Brıg, Demerovac. Vidi **Sinj**.

ČITMEN - koji zna čitati. Vidi **načitljiv**.

ČIVILUK - vješalica načinjena od zabijene **brokve** (ili komada željeza, a može biti i od drveta) u zid. Izgovaraju i **čivija**. Vidi **trklja**.

ČIVUT - čifut, (u pravilu ne znači židova već čovjeka tvrdicu, velikog škrtca, **šparadura**). Isto **tituz, dramoser.** Vidi **žudija**.

ČIZMEN(I)T – čismenit (takav je veliki čistunac koji traži *dlaku u jajetu*, kojemu i najmanja sitnica puno **škodi**).

ČMRČITI - puhati kroz zatvoren nos. *Osekni se, ne mogu te slušat kako čmrčiš!*

Mala moja, čmrči ti u nosu,
Ki Bosancu kad otkiva kosu.

ČOBAN – 1. pastir. *Oće se dobar čoban za gaste.* **Čobanovati** (čuvati **blago**). *Mi smo skupa čobanovali.* **Čobanovanje** (čuvanje blaga). Češće kažu **čobanluk**. *Nema ništa lipše od čobanluka.* Vidi **asamački**.

2. vrsta **balučke** (ima vijenac crvenkastoljubičastih cvjetova).

ČOBANICA - 1. pastirica.

Zavelime moj debeli lade,
Šta po tebi čobanice rade?

2. ptica koja voli biti uz goveda ili ovce dok pasu. Vidi **belenguza**.

ČOJA - 1. vrsta skupocjena platna (od njega se izrađivala starinska odjeća, razni pokrivači i sl.). **Čojan** (od čoje).

2. zadnja (glavna) **prova** pred **alku**. Tako se zove i nagrada (311 cm finog crvenog sukna - **čoje**) koju dobiva alkar koji *odnese čoju.* Dobiva i srebrnu **alku**. Vidi **bara**.

ČOKLE - ni tele ni **june**. **Čokletina** (meso od čokleta).

ČOKO - pojam za dobra čovjeka, poštenjačinu. *Marko ti je čoko (čovik) i po.* Izgovaraju i **čovo**.

ČOKOT - trs loze. Ponajviše kažu **panj**. *Koliko imaš panja?*

ČOKOTINA - vidi **turina**.

ČOLAN - isto što i **džolan**.

ČOPOR - mnoštvo vukova.

ČORAPA - široka vunena čarapa (obično šarena). Neki tako zovu samo žensku čarapu (oni kažu da muški nose **bičve**). Čorapa je ujedno i spremište u koje žene ostavljaju razne sitnice.

ČORBA - juha. **Škriljava čorba** (jelo od izrezanih krumpira, kuhanih u vodi, s malo suhog mesa ili slanine, možda i sa tijestom). Vidi **škriljka, ćoravi gulaš.**

ČORBAK - nekakva jednostavna hrana u kojoj prevladava voda, **čorbali** hrana. Također jušniji dio hrane. *Meni daj malo toga čorbaka.*

ČORBALI - koji je jušan. **Čorbali rana** (jušna hrana, hrana u kojoj je dosta čorbe).

ČORBAST - jušan. Vidi **čorbali.**

ČOVIK - 1. čovjek. *Evo oka i evo čovika.* **Rumen čovik** (crvenkast, crven čovjek; *rumeni se ki jabuka*). Ljudi u Zagori jedan drugom obraćaju se riječju **čovče,** a poneki riječju **ćuče**. Dobar čovjek je **čov(i)čina,** malen čovjek je **čovičak.** *Sam je čovik ka posičeno drvo.* Vidi **čoko, čovo, čoviti se, ljudstvo, oprati.**

2. muž, suprug. *Mukte zauzela čovika* (ne rađa ili je rodila malo djece).

ČOVITI se - praviri se pravim čovjekom; ponositi se.

ČOVO - dobar čovjek, poštenjačina, **čoko**.

ČUBRA - **čubrasta koza** (rjeđe i ovca). Vidi **čubrilo, čula**.

ČUBRAST - kratkih ušiju (prvenstveno se odnosi na kozu ili jarca, ali i na ovce, ljude i sl.). To proširuju i na nos: kad je kratak, spljošten.

ČUBRILO - nadimak za **čubrastu** osobu, suprotno od **klepo**. To je ime čubrastu **jarcu**. Vidi **čubra**.

ČUČA - suho, tanko raslinje, slabo drvo. Izgovaraju i **čeča**. Vidi **praška, grabuša**.

ČUDIJATI - čudno se ponašati. *Pusti ga, vidiš da čudija.* Za **čeljade** koje čudija kažu da je **čudno**. **Čudijanje** je čudno ponašanje, izmišljanje i sl.

ČUDO - 1. neobjašnjiv događaj. *Čuda od tebe* (kletva).

2. puno. *To mi je čudo.*

ČUGAN - isto što i **džolan**.

ČUGO - osoba krupnih kostiju, isto **džolo, šljujo**.

ČULA - ovca kratkih ili podrezanih ušiju. Rjeđe se odnosi na kozu. **Čulin** je **čulast ovan**. Vidi **čubra**.

ČULAST - kratkih ušiju. Prvenstveno se odnosi na ovce. Vidi **čubrast**.

ČUNA - vidi **puzdra, potrba, lisko**.

ČUNČAV - raščupane kose.

ČUNČEŠA - **čunčavo** momče.

ČUNČUREST – neokresan (odnosi se na na grm, trn i sl.; *na sve strane iz njega leti*).

ČUNJAK - dio seljačkog tkalačkog stana na kojemu seljaci od ovčije vune izrađuju grubo sukno za odjeću i pokrivače.

ČUNJKA - isto što i šunjka. Kod nekih je običaj da suhu praseću čunjku (odnosno glavu) kuhaju za **Božić**. Vidi **krivočunjka, surleša**.

ČUPATI - 1. uređivati **vunu čupanjem**. Tim se postupkom od **runa** dobiva vuna (osim u slučaju **guljovine**; runo je, naime, u jednom komadu). Žene su se uvečer sastajale i čupale vunu. Uz čupanje vune često je bilo i **silo**. Vidi **gargaše, vlačiti, grebene**.

2. vidi **šenica, ječim, proso**.

ČUPER - čuperak. Vidi **brekinja**.

ČUPEST – suprotno od **vlasan**. *Čupesta vuna* (vuna od bičeva, zguveljana i sl.).

ČUPIĆ - manja količina sitne, **zguveljane vune** (obično sa slabe **ovce**), **čup**. Vidi **vlas, bič**.

ČUTI se - 1. svađati se glasno. *Nemojmo se brez potrbe čut.*

2. mirisati; smrdjeti. *Šta se ovo čuje?* (što smrdi?). Vidi **davati.**

ČUVAJ - odmakni se.

ČUVAKUĆA - vidi **čavakuća**.

ČUVAN - štedljiv; škrt, **šparan**. *On ti je čuvan, ne otpada od njega lako.* Za njega kažu: *Dlakon brašno ravna.* Vidi **šparadur, skućan**.

ČVAKATI - kljucati, **ćokati**.

ČVILJA - isto što i **puvoljica, vrka**. Izgovaraju i **čviljica**.

ČVOLJITI - gnječiti, **čvrljiti**. Pritiskanjem nokta o nokat čvrlje se **uši, čimavice, buve**.

ČVOREK - čvoruga. Govore i **žvorac**.

ČVRČAK - cvrčak, skakavac. *Čvrči čvrčak, višća se mliko i nestaje od velike vrućine.*

ČVRČITI - cvrčiti. Vidi **čmrčiti**.

ČVRKNITI - tek malo ispeći, ispeći po površini. Kad slanina na **tavi** čvrkne, stvori se na njoj žuta opnica. Vidi **požmariti.**

ČVRLJAK - čvarak. Vidi **žmara, čvrljiti**.

ČVRLJATI - 1. lagano (se) pržiti na slaboj vatri (poput slanine uz lagano pritiskanje; pritom slanina pušta jedva čujan zvuk). Vidi **začvrljati.**

2. slično što i **šuperkati**. Vidi **zaškaljati se.**

ČVRLJEVO - selo u drniškoj zagori. Franjevačka župa Čvrljevo u šibenskoj je biskupiji a posvećena je Sv. Filipu i Jakovu apostolima. Župna je crkva u Kladnjicon, a u Čvrljevu posvećena je Imenu Isusovu. U župi su još Utore (sv. Mijovil), Vinovo (sv. Marko) i Divojeviće (sv. Ivan Krstitelj).

ČVRLJIN - vrsta ptice, nešto veća od **vrepca**. Dolazi u jatima, zimi.

ČVRLJITI - pritiskati; tiskati; gnječiti (u pravilu vrhom nokta ručnog palca ili između dvaju nokata). **Tulac** na **mlinu** čvrlji se uz željeznu osovinu zvanu **osnac** (zato mora biti od masna drveta). Vidi **pričvrljiti, začvrljati, čvrljak, čvoljiti**.

ČVRST - brz i siguran u isto vrijeme (ima i uobičajeno značenje). *Ko je čvrst ka ona?*

Ć

ĆA - odavde. *Ajmo ća* (hajdemo odavde). *Ja iđen ća, a ti kako oćeš.*

ĆAĆA - otac, tata. *Otiša na ćaćine prsi* (umro). Kažu i **ćako**. *Razbij, nije ti ćaćino.* Kad se djeca klade, onda kažu: *Oćeš li za ćaćino stanje?* Kad se kogot posve, a bez razloga naljuti na nekoga, ovaj mu kaže: *Šta me gledaš tako, ka da san ti ćaću ubija?* **Ćaćevina** (isto što i **očevina**).

Ne ženi me ćaćino imanje
Nego ganga i moje pivanje.

ĆAGA - pismena isprava (*crno na bilu*). Vidi **ćitaba, buruntija**.

ĆAKATI - vidi **jakati**.

ĆAKNUT - luckast.

ĆAKO - **ćaća,** otac. **Mlada** u pravilu muževa oca (**svekra**) zove ćako. *Svi bolesni osin kilavog ćake.* Vidi **ćale**.

ĆAKULE - bapske priče, ogovaranje, brbljarija na koju ne treba obraćati pozornost. **Ćakulona** (sudionica u ćakulama). **Ćakulati** znači pričati, razgovarati u pravilu o nevažnim stavrima, ali i slično kao i **čevrljati. Poćakulati** (popričati, porazgovoriti). **Ćakulanje** (nevažno pričanje, razgovaranje, ali i slično što i **čavrljanje**). Vidi **ćeretati**.

ĆALE - 1. **oćale,** naočale. Vidi **mlin**. 2. **svekar, ćako**.

ĆAPA - vidi **čapa**.

ĆAPAĐURKA - vrsta **dlita** (služi za obijanje rubova). Izgovaraju i **ćapadur**.

ĆAPALICA - isto što i **paćalica**.

ĆAPATI - zgrabiti. **Ćapniti** znači i ukrasti (**zdipiti**). Izgovaraju i **šćapati, šćapiti, ćapiti**. **Ćapati** (grabiti). *Sitno krpi, nadaleko ćapa* (kažu za nekoga tko tobože hoće napraviti nešto kako treba, a u stvari radi vrlo površno).

ĆAR - zarada, korist, dobitak. *Di je ćara, tu je i kvara.* Češće govore: *Di je blaga, tu je i štete.* Ponegdje je ćar i naziv za raznu sitnariju kojom se trgovalo i tako dolazilo do dobiti.

ĆARICA - vedrina duha, živahnost. *Nema u njemu ćarice.* Tko nije ćaran taj je tužan, trom, slab i sl. Slično **ćarnost**. **Ćarniti** (oživjeti, živnuti, razvedriti se). **Rasćarati se** (razvedriti se). *Rasćaralo se vrime*

(razvedrilo se). **Ćaran** (vedar, veseo, raspoložen, čio). **Ćarati** (vedriti, bistriti).

ĆATENJE - vrsta pjevanja u zagori.

ĆATO - pisar. **Ćatinica** (žena ćatina), **ćatuša** (ćatina kuća).

ĆEĆEVAT - jedar, snažne građe.

ĆEĆURAK – mala (osamljena) glavičica.

ĆEĆURITI se – skupiti se, **šćućuriti se**. *Šta si se tu ćećurija?*

ĆELAR - kućica od kamenja u polju. Govore i **kuća** te **kućara**.

ĆEMER - 1. zid u obliku luka, u obliku svoda, kod mostova, **čatrnja,** iznad (**poviš**) vrata, prozora. **Ćemerli, sćemeren** (nasvođen; u obliku svoda). Kad se pali **klačina,** treba rupu **sćemeriti** i na njoj ostaviti prostor za ubacivanje drva i izvođenje dima. Vidi **ramena, volat.**

2. svaka sćemerena prostorija (ponajčešće **konoba**).

3. vrsta **kese.** Vidi **pripašnjača**.

ĆEMERNICA - glavna stijena u svodu. U **ćemeru** iznad gornjeg **praga** to je središnja stijena (obično *curi* iznad drugih). Na rubovima su **ramena** o koja se ćemer naslanja.

ĆENE - pas, **štenac** (govori se rijetko). Vidi **cuko**.

ĆEPENAK - neki naslon uz kuću za ostavu **alata, ratila**, drva. Vidi **ajat, prislon, teza**.

ĆER - kćerka. Uvećano **ćeretina,** umanjeno **ćerkica**. *Voli je ka mater ludu ćer* (na silu je voli). Žene često razgovor ili priču započinju riječima: *Ćerce moja.* Vidi **ćerša, kar**.

ĆERETATI - slično što i **čevrljati** (obično razgovor ženske čeljadi). Odatle **ćeretanje**. Vidi **ćakule**.

ĆERŠA - bratova ili sestrina kćerka, **sinovica**.

ĆESAR - isto što i car.

ĆESMA - gornji dio **bičve**, opleten tako da je drži čvrsto uz nogu. **Ćesmana** (kojoj se gornji dio sastoji samo od ćesme; odnosi se na bičvu). Vidi **sumicati, sumicalo**.

ĆETO - isto. Vidi **čiti**.

ĆIBULA - kućica za ptice. Izgovaraju i **ćiba**. Kažu i **keba**. Znali bi je ostaviti pri **zidanju kuće** (između dviju **vaca**). Vidi **kamara**.

ĆIĆAV - kovrčane kose. Neki izgovaraju **čičav**. **Ćićo** (ćićav momak), **Ćića** (ćićava cura). *Gori svića, nije legla Ćića*. Vidi **kovrljan**..

ĆIĆERKA - slani grah (**slani gra**), slanutak. Neki ga zbog izgleda zrna zovu **sikirica**. Zovu ga i **bubla**.

ĆIKA - vidi **ćiko**.

ĆIKA - ostatak cigarete koji pušač baca, opušak.

ĆIKARA - šalica, **čikara**.

ĆIKET - jedan svitak dinamita (eksploziva, **dalamita**). Prije su ga radili sami od crnog baruta. Vidi **batitera ?**.

ĆIKO - uzvik kojim se doziva koza. Izgovaraju i **ćika** te **ciko**. Vidi **ajko, koza, ujs**.

ĆIKVANTIN - vidi **cikvantin.**

ĆINDIJA - vrijeme poslijepodne. Govori se obično ljeti, kada je ćindija oko tri-četiri sata popodne. Tada se pušta blago na popodnevnu ispašu. *Je li ćindija, oćelimo pušćat krave?* Po ćindiji je vrijeme od **marende**.

ĆINKVE - vidi **cinkve**.

ĆIPA - vidi **Stipan**.

ĆIPNITI - štipniti, **šćipniti**. Izgovaraju i **ćiniti**. Vidi **ošćiniti**.

ĆIRKA – 1. mala rupica kroz koju se može gledati, **cirotina, zvirotina**. **Ćiriti** (gledati kroz neku rupicu, viriti; krišom gledati), **ćirniti** (tajno pogledati). *Nit ćiri, niti viri.* **Ćirkati** (povremeno, ali učestalo potajno pogledavati). **Ćirkanje** (povremeno potajno pogledavanje).

2. jedva vidljivo svjetlo na prozoru. *Nema (ni) ćirke. Ne vidi se ćirke.*

ĆITABA - isprava; pismena potvrda. *Imaš li ćitabu da je to tvoje?* Vidi **ćaga, buruntija**.

ĆIVARE - naprava od drveta za prenošenje raznog tereta na manju udaljenost (dva usporedna **koca** učvršćena s nekoliko platica poprijeko). Nose ih dvije osobe ručno, jedan za drugim držeći ručke od ćivara. Neki kažu **civare,** a neki ih zovu **tegare**. Vidi **tralje**.

ĆIVARUN - isto kao i **ćivare**, ali ima tri, umjesto dvije ručke. Nose ga četiri osobe.

ĆIVERICA - glava (podrugljivo). *Kapac da dobiješ po ćiverici* (mogao bi lako dobiti po glavi). Vidi **tintara, pača**.

ĆO - uzvik kojim se goni pas. *Ćo, Ćo!* (psa obično vabe riječima **cuko-cuko**). Dolazi i u izrazu **ćo đavle.** *Niki su mi se alajini navratili na smokve. Nije ostala ćo đavle ijedna.*

ĆOKA – 1. skupljeni prsti, **koka**.

2. luster u crkvi.

3. **ćokada**.

ĆOKADA - lošiji duhan za u **lulu** (**krdžalina**) koji ostane nakon što se poberu kvalitetniji listovi, odnosno

duhan od listova koji su se naknadno **otavili** na stabljici duhana. Izgovaraju i **ćoka**. Vidi **buđava, križanija, lulaš, škija**.

ĆOKATI - kljucati, zobati zrno po zrno, **čvakati**. **Ćokati se** (krstiti se poput pravoslavaca). Vidi **koka**. **Ćokanjem** se naziva i kazna u **pitonjanju**.

ĆORAV - koji vidi loše ili uopće ne vidi. *U mraku se ćoravo sudi.* Ćorav je tko nema jedno ili oba oka. *Za oko je i kobila ćorava.* Vidi **ćoro, oćoriti, škilje, škiljiti**.

ĆORAVI GULAŠ - jelo (vrsta juhe, **čorbe**) od krumpira, možda tijesta, kuhanih u vodi s malo masnoće i sa zaprškom (gulaš bez mesa). Slično je jelo i **kumpiri s čorbon**. Zovu je i **škriljača, škriljava čorba**.

ĆORDA - **sablja**; svaki oštar nož.

ĆORINA NOGA - vidi **divenica**.

ĆORO - čovjek koji nema oko ili ne vidi na jedno oko: **ćorkan, ćorluka, ćormate**. Kad se oženi jad s još većim jadom kažu: *Sastala se ćora i nosora.* Vidi **ćorav, oćoriti**.

ĆOSO - 1. **bricast** čovjek, **brico**. *Bog te sačuva runjave žene i bricasta čovika* (*Bog te sačuva žene runje i čovika ćose*). 2. lukav, nepogodan čovjek.

ĆOŠA - kut, ugao u kući. *Žena drži tri kućne ćoše, a čovik četvrtu.* Govore i **ćošak** te **kantun**. **Ćoškast** (uglat, koji nije okrugao). Vidi **kut**.

ĆOŠALIJA - vrsta igle, **čavalduša**.

ĆUĆINA – plod **rašeljke**. Zovu je i **zoba**.

ĆUĆITI - čučati. Vidi **ćurniti**.

ĆUK - sova. *Nema niko nego nji dvoje ka dva ćuka.*

ĆUKANJE - razgovori iza leđa, potajno dogovaranje. **Ćukati se** (potajno se dogovarati). *Nji dva se ništo ćukaju.* **Doćukati se** (doznati se nešto što se krilo). *Ajme nami ako se to doćuka.* Vidi **proćukati se**.

ĆUKANJE – glasanje kokoši kojom ona doziva piliće, naročito kad nešto nađe pa im želi to dati.

ĆUKLIĆ - mjesto u Bosni. *Di si bija? U Ćukliću povri Malovana.*

ĆUKO - odmila pas. *Ne triba mu ćuku kupovat* (kažu kad netko oženi zlu ili lajavu ženu; ona će bolje od psa rastjerati sve koji budu dolazili). Vidi **cuko**.

Doša lolo i poveja ćuku,
Obadva su jednaka u struku.

ĆULA - 1. grudinica od kamenja kao neko obilježje, međe granice. Kažu i **ćulak**.
2. kup zemlje nastao zagrćanjem, **galja**.
ĆULANJE - 1. pravljenje **ćula**. Ćulanjem kamenja obilježavao se **gaj** u brdu i sl. **Ćulati** (praviti ćule).
2. polagano, lijeno kretanje ili stajanje na istom mjestu. **Ćulati se** (polako, lijeno hodati, s noge na nogu). *Šta se ćulaš, požuri!*
ĆULITI - stajati na nogama, ali sa spuštenim tijelom (poput **ćule**). *Već dvi ure ćuli tu prid vratin. Šta ti tu ćuliš?* (što stojiš i čekaš?). **Ćuliti uši** (dizati uši i osluškivati; kažu i: *striže ušima*). *Naćuli mi onaj kamen* (namjesti ga da se bolje vidi, postavi ga **nauzgor**). *Naćuli mi se pa da vidimo oću li te pogodit* (namjesti se i ne miči se; podigni se). Vidi **ušćuliti**.
ĆULUM - 1. drveni **bat** koji je služio kao oružje, topuzić.
2. **pridivak** za krupna, snažna, ali priglupa čovjeka. Vidi **ćutuk**.
ĆUMA - hrpa nečega: drva, kukuruza i sl. **Ćumati** (raditi ćume).
ĆUMITI - biti sam, živjeti u samoći.
ĆUNITI se - slično što i **oćićoriti se** (**pojmiti se, ugledati se**). *Je li se koju zerku ćunijo?*
ĆUP - zemljani vrč.
ĆUPRIJA - most (rijetko govore). *Njegovo je sve i na mostu i na ćupriji* (kažu kad nekome sve ide od ruke, kad mu sve odgovara).
ĆUPTER - jelo od **masta** i brašna. Sušilo se i jelo na zimu.
ĆURAK – ogrnjač s kapuljačom, **kabanica**. *Okrenija ćurak naopako.*
ĆURLIJATI - lagano puhati. *Ćurlija s Kamešnice.* Znači i svirati. **Ćurlijanje** (lagano puhanje, ujedno sviranje).
ĆURLIJE - **svirale**.
ĆURLIK - javljikanje **ćuka**.
Ćurlikati (glasati se poput ćuka), ujedno i uzaludno govoriti. *Ćurliči ti koliko oćeš, niko te ne sluša.*
ĆURLIN - naziv za nekoliko vrsta ptica.
ĆURNITI - čučnuti (**ćućniti**). *Ćurnija u kumpire.*
ĆUSEGIJA - **lopatica** za **žeru** i **lug**.
ĆUSKA - međa, granica. Kod igre **balota** zabilježi se crta preko koje se ne smije prijeći pri **valjanju** ili izbijanju i taj biljeg (obična crta) zove se ćuska. Balotač balotaču

zabilježi i kaže: *Ćuska ti, ćuska mi* (granica tebi, granica meni). To se ne radi uvijek nego samo kad se balotači zakače.

ĆUSKIJA - poluga (i tako govore), **kilavica**. Glupu i tvrdoglavu čovjeku kažu da je **(kao) ćuskija** jer sve radi snagom, a ne pameću.

ĆUST - skladan, **šesan**.

ĆUSTEK – brzo djelovanje; brzo snalaženje, bez oklijevanja. **Iz ćusteka** (smjesta; odnosi se i na prostor i na vrijeme). *Skočiti iz ćusteka* (skočiti smjesta, bez zatrčavanja). *Iz ćusteka sam mu reka da laže i da je magarac.*

ĆUŠ - uzvik kojim se goni magare. *Ćuš, ćuš!* Vidi **ćuška, ćuškati, maćuška, dekati**.

ĆUŠITI - nositi na leđima, nositi **krke**.

ĆUŠKA - ime od mila za magare. *Ćuška moja, ćuška* (tako vabe magare) . Kažu i **ćuža**.

ĆUŠKATI - goniti magare i pritom mu često govoriti **ćuš**, ali i **pogoniti** nekoga s nekog mjesta. *Šta me ćuškaš, nisan ti ja magare.* **Ćuškanje** (tjeranje magareta uzvicima ćuš; poganjanje nekoga s nekog mjesta ili stalno poticanje). *Dosta mi je više tvoga ćuškanja.*

ĆUTUK - poveća i podeblja komadina nečega, obično neka drvetina, panj, panjina. To je i nadimak za krupnijeg, ali priglupa čovjeka. Vidi **ćulum**. Kad se kogot posve napije (**narolja**), kažu: *Pijan ka ćur-ćutuk*.

ĆUV - dašak vjetra koji se jedva osjeti. *Nema ni ćuva vitra.* Vidi **arija**.

ĆUZA - zatvor, **pržun, bajbuk, prdekana**.

ĆUŽA - isto što i **ćuška**.

D

DABAR - selo u sinjskoj zagori.

DABI - barem. *Ima tomu dabi dvi godine* (to se dogodilo prije više od dvije godine).

DABILI - riječ koja se koristi da bi se dalo veće značenje onom što se govori. Vidi **dropulja**.

DACIJA - namet, porez, travarina (**caru**, crkvi, državi), ono što se daje. *Nikad kraja dacijon.* Kažu i **daća**. Vidi **danjak**.

DAĆA - 1. bogat objed koju priređuju ukućani u kući pokojnika obično dva dana poslije pokopa. To je i naziv za skromnu okrepu priređenu ljudima malo prije nošenja **mrca**. Vidi **sedmina, zajmenici**. 2. isto što i **dacija**.

DADIJANJE - ljuljuškanje malog djeteta.

DADIJATI - čuvati, umirivati, držati malo dijete.

DAJANDISATI se - silovati se; s mukom nešto raditi.

DAKUĆE - nego što, da kud će. *Oće li bit išta? Dakuće.* Vidi **dašta**.

DALAGAN - kratak kaput od vunenog sukna otkana na tkalačkom stanu. Izgovaraju i **dolagan, dulagan, talagan** i sl. Dalagan nema postave, **vudre**. Ako je dolagan okićen kažu da je **načinjen**. Vidi **kumparan**.

DALAMIT - vidi **delamit**.

DALEČINA - udaljenost (obično oveća). Izgovaraju i **dolečina,** čak i **dulečina**.

DANASKE - danas. Slično: **jutroske, noćaske**.

DANGUBA - beskorisno trošenje vremena, nerad (kažu i **dangubljenje**) ujedno i osoba koja beskorisno troši vrijeme, ništa ne radi, koja **dangubi**. *Dangubin tu s vami, a posli me čekaju.*

DANICKINJA - starinska **puška** (izrađena u Gdanjsku = Danzigu).

DANITI - predahnuti od naporna posla. *Dani malo* (odahni). *Mlado, dok stane, dane.*

DANJAK - ono što se daje. *Nije on od velika danjka.* Vidi **dacija, dar, imanjak**.

DAR - nešto što se nekome daje (dobre volje ili od običaja). *Daru se ne gleda u oči.* Vidi **dacija, danjak, obligan**.

DAŠTA - da što, nego što; dakako. *Dašta ću nego ist i pit, nc živi se vično.* Vidi **dakuće**.

DATI se - predati se; uznastojati u nečemu. *Triba se dat dobroj volji. Da se u zlo.* Vidi **odati se**.

DATITI - dahtati. Vidi **zadatiti (se)**.

DAVATI - smrdjeti, odnosno mirisati, **čuti se**. *Daje na kisali kupus* (smrdi po kiselom kupusu). Vidi **malica**.

DAVORA - riječ kojom se označuje da se netko dugo razgovara, prepire i sl. *A on šnjon davora, davora* (razgovara dugo, nikad gotov). **Davorija** (razgovor). *Gusle moje, moja davorijo* (moj razgovore). Vidi **razgovarati**.

DEBEJA - debeo. *Debeja je ka prasac.*

DEBELA NEMOĆ - vodena bolest.

DEBELI BOŽIĆ - vidi **Božić**.

DEBELI DIVER - vidi **diver**.

DEBELI KUM - vidi **kum**.

DEBELI SVAT - vidi **čauš**.

DEBELICA - debela, dobra zemlja na kojoj svašta uspijeva. To je rijetkost u **zagori**.

DEBELINA - debljina. *Ne može od debeline odat.*

DEBIT - sorta bijele vinove loze (i vina). Naročito je na cijeni **debit pirgaš** (sa žućkastim pjegama po zrnu).

DEBOTO - možda; gotovo da. *Litina je deboto bolja nego lani. Deboto je Ante gori nego Petar.*

DEBUJA - napadnut **debulicom**; slab; bez teka. *Debuja san ne more ništa u me.* Kažu i **debul**.

DEBULECA - vidi **debulica**.

DEBULICA - opća nemoć, tjelesna slabost; pomanjkanje teka zbog **stuge**, slabosti ili kakve bolesti. Izgovaraju i **debuleca**. Vidi **izdebuliti**.

DEC - decilitar.

DECIKLIJAN - Dioklecijan (rimski car).

DEDER - riječ kojom se u **zagori** služe u razgovoru radi poticanja, izazivanja i sl. *Deder da vidimo ko je jači!*

DEGATI se - polako ići.

DEGENEK - oveći i odeblji štap, štapina. Vidi **izdegenati**.

DEK - dekagram. Za vrijeme rata daju se **deki** (sljedovanja).

DEKAN - svećenik (**pop**) na čelu dekanata.

DEKATI - tući, mlatiti (kao **magare**). Vidi **izdekati, nadekati**.

DEKLUK - bunker, skrovište. Neki kažu **dekum**. **Dekovati** (sakriti, skloniti u bunker). **Dekovanje** (sklanjanje, skrivanje od drugih).

DELAMIT - vrsta eksploziva, dinamit. Izgovaraju i **dalamit**. *Bacija je delamit i pobija silu ribe.*

DELENDEKA - vika. *Kakva je to delendeka?*

DELIJA - junačina, inače predmetak **deli** znači moć plemena. **Delibracići** (bilo je 12 mladi ljudi, momaka kojima se nije bilo lako suprostaviti). *Zavraćen delija.* Vidi **Samsun.**

DEMEJANA - velika boca, u pravilu opletena, **pletenka**. Govore i **demežana, dumijana** i sl. Vidi **botiljun.**

DENJAN - uredan; dostojan; **stiman**. **Nedenjan** (neredan; nedolična ponašanja; neizgrađen; nedostojan). Kažu i: *Nije stiman.*

DENJATI se - mariti, udostojiti se. *Denjaš li se s menon zaigrati u kolu.*

DEOT - 1. sposoban u otklanjanju raznih uroka, biti vidovit, imati moći (zbog pobožnosti). Narod je vjerovao da su pojedini svećenici bili deoti. Kad bi se netko noću prestrašio ili prenio, naglo obolio, onda bi mu se haljine nosile fratru, a on bi ih tresao, blagosivao moleći Boga da prestrašenog oslobodi sotone koja je u nj ušla i tako ga usplahirila. Vidi **čarovnik, baornica**.

2. uspravan, nepogrbljen. *Vidi ga kako oda deoto.*

DEPEŠA - poruka.

DEPOŽIT - mjehur (**mijur**). Neki kažu **bešika**. *Odnija ti đava depožit* (kažu pijancu koji bi *popija kišu Isusovu*).

DERAČ - nož za deranje zaklane životinje.

DERAČA - dernjava. *Veljača kozja (mačija) derača.*

DERČINA - podrugljiv naziv za tvrdo oporo vino (koje je dugo bilo u dropu). Za takvo vino su govorili da je **drkasno**.

DERLE - dite. Kažu i **drle, drte**.

DERNAK - svečani sastanak prigodom važnog blagdana u župi. Pritom se upoznaju momci i djevojke. Izgovaraju i **dernek**. Na

dernaku se igra, pjeva i često potuče zbog djevojaka. *Oćelimo na dernek?*

DERNITI - udariti naglo i jako. *Dernen li te, upantićeš današnji dan i sve svece.*

DERNJATI se - glasno vikati, zapomagati, kukati,...

DESEĆAK - mjera za žito (10 l.).

DEŠENJ - uzorak kojim se služi krojač kada kroji odjeću.

DEŠPERAVANJE - **sekiranja**, očajavanja, zdvajanja od kojih čovjek propada, **konča se**, slabo jede, postaje bezvoljan, često pomišlja na najgore. **Dešperati se, dešperavati se** (potištiti se, sekirati se, zdvajati, očajavati i sl.). Tko se **dešperaje** taj je **dešperatan** (*uvatila ga **dešpera***). Govore i **dišperavanje, dišperati se, dišperatan**.

DEŠPET - **inad**, prkos; zloba. *Neću za dešpet! (iz dešpeta).* Izgovaraju i **dišpet**. Vidi **kapric**.

DETATI - nekome nešto učeno objašnjavati, uvjeravati, uz obilno i pretjerano razmahivanje rukama. Odatle **detanje**. *Vidi što jon deta.* Slično je **deveručiti**.

DEVER - račun, odgovornost; obraz. *Na moj dever napravi to i to* (na moj račun, na moju odgovornost). *Na njegov dever popij čašu vina* (on će to platiti). *Je na tvoj dever* (za tebe je, za mene nije, *je kroz rukav*).

DEVERATI - 1. **durati**, teško živjeti.
2. razgovarati.

DEVERUČITI - govoriti kao advokat. Slično je **detati**.

DEVETICA - devet snopova postavljenih na njivi (osam u križ i deveti snop povrh). Vidi **petica, granica**. U devetici žita bilo je otprilike 60 kg (**kvarta**).

DE(V)ORAN - stran, tuđ, **vorešt**. **De(v)orno misto** (tuđe mjesto); **de(v)orac** (stranac, **vorešt čovik**).

DE(V)ORSKI - strani (**stranjski**).

DEVTER - knjiga dugovanja. Još češće govore **tevter**.

DEŽGRACIJA - nesreća, nezgoda, zlo. *Pazi da se ne dogodi kakva dežgracija.*

DEŽVATI – kašiti, gnječiti (najčešće hranu). *Šta to Jela dežva?*

DI - gdje. *Di je čovik tu je i smrt. Di dođe teže, priteže.*

Nebo vedro, okolo šareno,
Dođi diko di ti je rečeno.

DIBIDUS - potpuno, skroz naskroz. *Ti si dibidus lud.*

DICMO - skupina sela i sinjskoj zagori (**Prisoje, Osoje, Kraj, Sušci, Krušvar** i **Ercegovci**). Tu se mogu svrstati i **Sičane**. Dvije su župe: Dicmo Donje (Sveti Jakov apoštul) i Dicmo Gornje sa sjedištem u Krušvaru (Sveti Ivan Krstitelj).

Na derneku o svetom Jakovu,
Ubolo me u jaketu novu.

Župe su u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

DIČARAC - muškić od desetak godina. Vidi **vrljac**.

DID - 1. **ćaćin** ili materin otac; ženin otac; svaki stariji čovjek. Didon znade **momak** zvati i oca svoje **cure** (iako je nije još oženio, ali je misli oženiti). Vidi **prandid, divendid, baba**.

2. **mačkara** s ovčijom **mišinon** na glavi koju pridržava **sojon** i sa zvonima oko pasa. Kažu i **didina**. Ima ih desetak ili više. Ponegdje je did i vođa mačkara.

DIDINA - vidi **did**.

DIDOVINA - baština.

DIGDI - gdjegdje. *Je si li digdi vidija onu moju nesrću?*

DIGNITI se - ustati (iz kreveta). Vidi **kolega**.

Lipo moje u našemu brigu,
Jednu zoven, a četri se dignu.

DIGOT - kadkad. *Svrati se digot k nami.*

DIJAČENJE - crkveno pjevanje. **Dijačiti** (pjevati). **Dijak** (pjevač u crkvi).

DIKO - gdjetko; netko. **Dika, dikoja** (gdjekoja); **diki, dikoji** (gdjekoji). *Nema diki klipić, sva sama kukuružovina.*

DIKA - 1. ponos. *Dika ga je vidit.* **Dičiti** (ponositi se). *Ko poštenja nema, sramoton se diči.*

2. dragi. Izgovaraju i **diko**.

Šta ću, majko, boluje mi dika?
Ajde ćeri, vidi bolesnika.

DIKELA - trnokop (neki i tako govore). Neki izgovaraju **dinken**. Vidi **mašklin**.

DILBENIK - suvlasnik u diobi imovine. Dilbenici su u pravilu nekad bili iz jedne kuće, blizak rod, a sada mogu rodbinski biti udaljeni. Kažu i **diljenik**. Vidi **mejašnik**.

DILBER - dragan.

DILIĐENCA - kočija koja vozila među nekim mjestima po zagori.

DILKA - dio zemljišta (dobiven dijeljenjem), **particela**.

DILOZOVINA – vidi **biloloza**.

DILJATI - 1. rezati nožem drvo, rezbariti, riskati. *Šta ko dilja, pridanj pada.*
2. obrađivati **gnjilu** pri **građenju** pogodnim drvenim nožem - **kusturom**.
DILJENIK - vidi **dilbenik**.
DILJKA - vrsta starinske duge **puške**. Nose je i neki **alkarski momci**. Vidi **dugalija**.
DIM - domaćinstvo, kuća. *Koliko u vašemu karapeju ima dima?* Vidi **nadimiti se**.
DIMATI - pomičući ručku gore-dolje puniti kovački mijeh zrakom i tjerati zrak iz njega.
DIMLJAK - dimnjak. **Dimljačar** (dimnjačar). Vidi **lebarda, badža, špacakamin**.
DINARE - boja (**zog**) u talijanskim kartama. Izgovaraju i **dinari**. Vidi **aš, napulitana**.
DINKEN - vidi **dikela**.
DINJA - za većinu to je lubenica, a što je inače dinja zovu **mlun, čantrun** i sl.
DIPLE - duhačko glazbalo. Obično se misli na **diple na mišinu** (**mišina**). Dijelovi su: **mišina, duduk, diple, kuta (kutlić), mejaš**. Vidi **punat**.
DIRAKA - naramenica, držač za hlača. Izgovaraju i **tiraka**. Neki kažu **praća**.
DIŠ - gdje ćeš. Vidi **kuš, moš, neš, oš, štaš**.
DIŠPAR - nepar. Dječja igra **par-dišpar** je isto što i **livo-tako (lijo-tako)**.
DIŠPERAVANJE - vidi **dešperavanje**.
DIŠPET - vidi **dešpet**.
DITE - dijete. *Daj dite materi.* Kažu i **ditešce** kad žele naglasiti da je malo, mrljavo, jedno i sl. *Imaju samo jedno ditešce.* Kad se rodi žensko dijete, a željeli su sina, kažu: *Rodilo se dite.*
DITI - dijeti, od sijena ili čega drugoga raditi **plast.** Diju se i **divenice, sudžuci** sl. Vidi **saditi**.
DIVAC - vidi **starosidiovac**.
DIVANITI - govoriti, razgovarati.
DIVELOZA - vidi **divoloza**.
DIVELUK - divlji (samonikli) luk; vinogradski luk. Izgovaraju i **diviluk**. Neki ga zovu **diviji angir**, neki **lučica**. Jedu ga (dok je mlad) kao **salatu** ili ga kuhaju s ostalim **zeljem** (ali ne u velikim količinama). Ima više sličnih vrsta divljeg luka. Vidi **ljukelj, balučka**.

DIVENDID - daleki predak, prapradid (did u devetom kolinu). Vidi **prandid**.

DIVENICA - nadjev od kukuruzna brašna, krvi i komadića sala, u debelom svinjskom crijevu. Najprije se obari, zatim kuha. Neki izgovaraju **duvenica**. Govore i **kulenica, brašnova divenica**, dok **sudžuk** zovu **mesna divenica**. Neki je zovu **ćorina noga.**

DIVER - djever, mužev brat. Nevjesta divera zove **drago**. Diver je jedan od najvažnijih **svata**. Ako mladoženja nema brata, onda mu za divera u svate ide **bratučet** ili netko drugi od bliže rodbine. Ako ima više divera onda je u svatima jedan najvažniji (obično najstariji), taj se zove **debeli diver**. Vidi **mačkare**.

DIVIJI - divlji.

DIVIJI SIRAK - jedan od najupornijih korova (sliči sirku).

DIVLJAŠICA - divlja loza koja se sadi kao podloga pa se poslije navrće neka plemenita sorta (**bir**). Kažu i **divljaka** (tako zovu i svaku divlju voćku: jabuku, krušku, **trišnju** i sl.) Vidi **riparija, balandjerija, mantikula, akšara**.

DIVNIK - sitan novac. *Neman ni divnika.*

DIVOJEVIĆI - selo u splitskoj zagori. Naziva se i **Divovići**. Vidi Čvrljevo.

DIVOLOZA - penjačica s bijelim cvjetovima (*bilin cvitovin*), **biloloza**. Izgovaraju i **diveloza**. Od deblje divoloze pleli su starinske **tralje**. Vidi **škrabutina**.

DIZDENI - isto što i **dizgini**. Vidi **redine**.

DIŽMA - razbojnik Dizma koji je skupa s razbojnikom Gizmom (**Gižmom**) bio s **Isuson** na križu.

Jednom biše ime Dižma,
A drugi se zvaše Gižma.

DIŽVA - drvena posuda za vodu ili mlijeko. Dižva u koju se muze mlijeko drži oko 2 litre. Drži se za jednu **dužicu** koja je duža od ostalih. Neki za tu namjenu imaju manji **kablić**.

DLAGA - daščica kojom se slomljena ruka ili noga drži u stanju mirovanja (naročito noga živinčeta), udlaga. Vidi **bilance**.

DLITO - dlijeto. Izgovaraju i **lito** te **glito**. **Dlitašce** je malo dlito i sastavni je dio **opančarskog** pribora. Vidi **ćapadurka**.

DNUCA - samo dno. *Na dnu dnuce* (na samom dnu, nimalo iznad). Vidi **vrica**.

DO - dva u igri **na mure**. Neki izgovaraju i **doja, dujo, duja**. Pri izvikivanju tog **zoga murač** baca jedan prst (što se ostvaruje izbacivanjem zatvorene šake, šake s istaknutim palcem prema gore ili šake s istaknutim kažiprstom vodoravno).

DOBAR - pošten, prikladan. *Dobar i lud, dva brata. Lip-neviđen, dobar-nekušan. U dobru se ne uzvisi, a u zlu se ne ponizi.* Kad **balotač valja** i otme **punat**, onda kažu: **dobar!** Tim se uzvikom umiruje vol ili konj.

DOBAVITI - dohvatiti. *Jedvo san ga dobavijo.*

DOBOGA - posve, vrlo (do Boga). *Posa je urađen dobro doboga.*

DOBOSTI - pobijediti u bodenju; nadjačati. *Ja san mu govorijo: Polašnje! Dobošće te!* Vidi **bak, bodač**.

DOBRA - naziv partije u nekoj igri koja se računa pri plaćanju ili pri ukupnom rezultatu (u **šijavici** dobru obično čine dvije **male** do dvanajest, rjeđe do šesnajest, a može i jedna do šesnajest pa čak do dvadeset i jedan; slično je u **balotanju**; u **briškuli** dobru čine četiri male, ako se igra više igara dobru čine četiri male u briškuli i jedna u **trešetu** do četrdeset i jedan, a može i do pedeset i jedan). Prije je bilo uobičajeno da se igraju tri igre (briškula, trešet, **trijump**), čak četiri (**kolobraga** koja se sve rjeđe igra; čak i trijunp u mnogim krajevima nestaje). Vidi **razigravanje**.

DOBRANJE - selo u imockoj zagori. sa zaselcima Čubelići-Dubrava, Podno Polja, Povrh Polja i Vuletići kod Tijarice. Zovu ga i **Dobranje Imotsko**. Župno mjesto (Sv. Ivan Krstitelj) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

DOBRINČE - selo u imockoj zagori sa zaselkom Gornji Granići.

DOČEPATI se - vidi **dokopati se**.

DOČIĆ - mali **dolac**.

Mala moja materin krtočić,
Pusti moga vočića u dočić.

DOĆI - doći djevojci na silo, u kuću. *On je bija dolazija i mojon Lujki.*

Isusa mi, mala nije loša,
Da poruči i ja bi jon doša.

DOĆUKATI se - vidi **ćukanje**.

DODAVATI - utjecati s nečim na okoliš, vršiti utjecaj na okoliš. *Boli me zub pa mi dodaje u uvo. Dodaje vlaga* (odnegdje vlaži).

DODITI - dotaknuti. *Nisan je se ni dodija, a već dreči ka jare kad ga deru.*

DODITI - dohoditi; dolaziti. *Je li ti mali dodija?* Izgovaraju i **dooditi.**

DOGANA - zgrada u kojoj se vagao i otkupljivao duhan. Vidi **ređija**.

DOGOĐAJ - događaj, **trev**.

DOGOVARATI se - stvarati dogovor o dočekivanju momaka iz drugoga (**deornog**) sela da bi ih se pretuklo.

Evo braće dvostruki rebara,
Nek udara ko se dogovara.

DOGRMITI - doći brzo, *na svu prišu. Sad će oni dogrmit.*

DOGUZ - kratak kaput (do guzice). *Nije kaput nego doguz* (kažu kad u **trešetu, trijunpu** ili **koncini** učine sve **punte**, ali ne sve **baze, štikove**).

DOGUZATI se - dovući se, lijeno dohodati. *Ko zna kad će se on doguzat?* Vidi **guzati se**.

DOIMATI se - baviti se nekim poslom, obično **majstorlukom**. Izgovaraju i **dojimati se**. *Doimlje se on svakog zanata, pa je dobar majstor.* Tko god se doimlje taj nešto i zna.

DOISTO - doista.

DOJEDAN - svi bez iznimke. *Platićete vi meni, dojedan!* Vidi **doti.**

DOJNAC - vidi **donjak**.

DOJNI - donji. *Melje ka dojni mlin* (ne melje nikako). *Radi ki dojni mlin* (ne miče se, kamoli da nešto radi). *Lina ki dojni mlin.*

DOKON – besposlen (ali i voljan). *Nisan ja dokon igrat se s tebon.* Vidi **alegran, dešperan, iskon**.

DOKONATI - dovršiti, završiti; zgotoviti (priču). *Oće li više dokonat?* (kažu za onoga tko se **nastavi** pričati i nikako da prestane). Vidi **nastaviti se, razvezati**.

DOKTUR - liječnik. Kažu i **likar**. Vidi **svati, mačkare**.

DOKOPATI se - 1. dohvatiti se koga ili čega (**dočepati se**). *Dokopa ga se pa udri. Dokopala se rđa mlatine pa kravu po poorini.*
2. domoći se. *Dokopa si se ti dotarice pa ti je lako sad pivat.*

Mene ćaća učija za popa
Dok se nisan curice dokopa.

DOLA - mala dolina (u šumi ili drugdje). U dolu se **spliva** zemlja pa je tu obično plodnije tlo koje znaju

nazivati **dolac, dočić**. Dola je i bilo kakva udolina na nekoj njivi ili drugom zemljištu. Vidi **naplavci, odolito, splavak.**

Ovce moje mirujte u doli,
Dok navezen maramicu loli.

DOLAC - zemljište (u pravilu ograđeno) u nekoj udolini (**doli**). *To ti je u duboku docu* (daleko je do toga, ne računaj na to). Manji dolac je **dočić**. Vidi **ogreda.**

DOLAGAN - vidi **dalagan.**

DOLAMA - gornji muški odjevni predmet s rukavima (poput kaputa), do koljena ili niže. Obično je bila ukrašena. Nose je **alkari**. Ljudi na selu nisu je nosili. Oni su nosili **kumparan**. Ako netko obuče nešto dugo i preširoko na sebe, znaju se narugati: *Kakva je to dolama na tebi?*

DOLAMICA - kratka **dolama** (do bedara). Nosi je **alaj-čauš.**

DOLAP - spremište u zidu (obično iznad **komina**). Vidi **škancija.**

DOLEKO - daleko. **Dolečina, dulečina** (udaljenost, **dalečina**).

DOLETITI - 1. dotrčati, brzo doći.
2. brzo donijeti, otrčati i brzo se vratiti noseći nešto. *Doleti nož* (brzo idi i donesi nož).

DOLI - nego li, osim. *Nije to učinija niko doli ti.*

DOLIBAŠA - 1. nekada važna osoba u **svatima**. On je iz **mladine** kuće, drži zdravice i raspravlja sa svatima. Obično se obraća **starom svatu**: *O stari svate dragi brate!*. Stari mu svat odgovara: *Evo me pretelju* itd. To je inače onaj tko pri kakvom stavlju sjedi na čelu stola i nazdravlja ostalima.
2. osoba koja nije svat, a uvuče se (dolibi se) na **pir** te jede i pije **nako.**
3. čin u turskoj vojsci, zapovijednik konjice (u pjesmama).

DOLIBITI se - vidi **libiti se.**

DOLIĆI DRAGA - selo u **imockoj** zagori.

DOLIKA - dolje, **doli**. *Dođi dolika oko podne.* Izgovaraju i **dolikare, dolikarce.** *Dolikare ću bit i ja.*

DOLOGAN - isto što i **dalagan.**

DOMAZET - vidi **ugovornik.**

DONTRINA - vjeronauk. Češće izgovaraju **dotrina.**

DONJAC - vidi **donjak.**

DONJAK - 1. čovjek s donje strane, od Primorja.
2. blagi vjetar koji puše odozdo, **posunčanac**. Pogodan je za **vijanje**

žita. Izgovaraju i **donjac** te **dojnac**. Vidi **vijač, zornjak**.

DOODITI - isto što i **doditi**.

DOORANCIJA - završetak oranja. Oranje je obično trajalo nekoliko dana (ovisno o tome koliko je neka kuća imala **dana oranja** zemlje), a nakon doorancije spremala se bogatija večera. Vidi **dovršancija**.

DOPRKLJKATI - doći i donijeti sa sobom svoje (obično nevrijedne) stvari. *Jesu li doprkljali?* Izgovaraju i **doprtljati**. Vidi **prkljati, otprkljati**.

DORENITI - dotrati. *Dorenider magare kući.*

DOSPITI - 1. uspjeti nešto napraviti. *Ako dospijem evo me* (ako budem imao vremena).

2. uginuti (odnosi se na živinče). *Krava mi je dospila* (uginula je). Riječ ima i drugih značenja.

DOSTUDITI - isto što i dojaditi, dodijati.

DOŠVAGATI - došepati, jedva se dovući. Vidi **švagati**.

DOTA - miraz, **prćija** koju donosi udavača iz svog roda. Neki ne gledaju na ljubav, nego na dotu, pa dovode **curu** koja im nije draga.

DOTARICA - cura s (dobrom) **dotom**. *Svaku dotaricu boli glava. Ko oženi dotaricu i Bog će mu pomoć.* Vidi **glavnja, balota**.

Dotarice, da ti nije dote,
Ti se ne bi udala s lipote.

DOTI - do. *Doti jedan* (**dojedan**).

DOTRATI - dotjerati; dopremiti. *Je si li dotra prasad? Je si li dotra drva?*

DOTRINA - vjeronauk. Izgovaraju i **dontrina**.

DOTUPIT - pametan; razuman; umno sposoban. *Nikola je dotupit, naučiće on.* **Nedotupit** (nije dotupit, slabo shvaća). *Ajme meni s tebon, nedotupit li si.* **Dotupitost** (umna sposobnost). Vidi **utupit, utupiti**.

DOVEDENUŠA - nevjesta koja je dovedena iz daleka (iz Slavonije, Bosne, Primorja i sl.). Neki kažu da je dovedena **iz devora**. Za neke je dovedenuša svaka nevjesta (jer je dovedena iz tuđe kuće). Izgovaraju i **dovedenica, dovedenčuša** te **dovedenčina**. *Ti se ne mišaj, ti si dovedenčina.*

DOVESTI - oženiti se i dovesti nevjestu (**mladu**) kući. *Je li je doveja?* (Je li se oženio?). *Doveja je crnog đavla.*

DOVEZATI se - gnjaviti, dosađivati nekome. *Doveza me se ka grij duše.* Isto **udovezati se**.

DOVI - Duhovi (svetac). Uvijek su nedjeljom. Ponedjeljak poslije dova zove se **dovski ponediljak**.

DOVIČIĆI - selo u sinjskoj zagori, službeno **Udovičići**. Izgovaraju i **Dovčići**. Glavni su dijelovi sela **Šerožani** i **Krajnji**. Vidi **Otok**.

DOVRŠANCIJA - završetak poljoprivrednih radova. Vidi **doorancija**.

DOŽA - doza. *Sve san jon dože dala samo je nisan osolila* (rekla je jedna **nevista** kad je svarila neslanu **puru** - jednostavno jelo od kukuruzna brašna, soli i vode).

DRAČA - trnje, najčešća biljka po Zagori. *Voliš li više da te bace u draču ili u kupinu? Uvati me se ka drača runa.* Vidi **kovrljača, zadračiti, zatrnjati, bačva**. **Đendari** su znali nagoniti **momke** da za kaznu gaze bosim nogama po drači.

Vele ti san izgazija drače,
Zato moja stara majka plače.

DRAČEVILE - drvena rašlja za nošenje drače, vile za draču. Neki kažu **rogulje**. Vidi **zadračiti**.

DRAGA TRAVA - biljka okruglasta lista, najčešće je po **žitu** (vrsta slačice). Kad se list metne na kožu izaziva prište.

DRAGI - **momak** (djevojci). Kažu i **dragan**. Djevojka je **draga**. Mnoge momačke ili djevojačke pjesme počinju s draga, dragi ili govore o dragom ili dragoj. Slično je i **lolo, mala,** ali nije isto.

Srce moje komu ću te dati,
ako mi se dragane ne vratiš.

DRAGLJANE - selo u vrgoračkoj zagori. Vidi Zavojane.

DRAGO - djever, mužev brat. Negdje se tako mlađe žene (naročito nevjeste) obraćaju svakom starijem čovjeku: *Drago-Mate, Drago-Ante* i sl. Drugdje je uobičajeno oslovljavanje *Striče.*

DRAGOST - milina. *Pogledaj ga, čeljade bi ga od dragosti ilo.*

DRAGOVIĆ - riječ kojom se često obraćaju subesjedniku: *Tako ti je to bilo, dragoviću moj* te *Dragoviću moj mili i kićeni* i sl. To je i zbog siromašnog rječnika. Dok se izgovara **dragoviću,** razmisli se što dalje reći, prisjeti se.

DRAGOVOLJNO - veselo i svojevoljno. *Da vidiš kako one dragovoljno iđu leć.*

DRAMOSER - škrtica, **tituz**.

DRANGULIJA - dragulija, naziv za mnoge, na baš vrijedne stvari kakve se obično prodaju na **dernecima**.

DRAŽA - mala draga, dragica.

DRČINA - dica. *Jadan ti je on s onolikon drčinon.* Kažu i **drčajina**. Vidi **drtesina**.

DRĆATI - drhtati. *Šta drćeš?* Neki kažu: *Tuče zub o zub.*

DERĆUN – drhtaj od hladnoće. *Biži ti, ne vataj drćune. Ošli su vatat drćune.*

DRECA - pletenica kose. Vidi **karitula**.

DREČAV - velikih očiju. Odatle nadimak (**pridivak**) **dreče, drečoka**. Vidi **spratiti**.

DRELJITI - uporno u nešto ili nekoga gledati. *Šta dreljiš?* Vidi **izdreljiti se, zadreljiti se**.

DRET - 1. ravan, uspravan; uspravna držanja.

2. pravedan (odnosi se na čovjeka koji pravedno govori, koji je uvijek slobodan izreći istinu; taj je dret, on neće nakrivo). Dret čovjek govori *ni po babi, ni po stričevima.* Kažu i **ravan čovik**. Takvoga čovjeka zovu da presudi u sporovima, diobi, biraju ga za **stimavanje** napravljene štete, za **glavara** i sl.

DRETO - pravo, **uprav**. *Ajde dreto na onu glavicu (*uprav prema glavici). Izgovaraju i **drito**. *Ne ajde ni livo ni desno, nego drito.*

DREŽDATI - gledati uprazno. Kažu i **drežđati**.

DRGELEZINA – nešto staro, nepotrebno, istrošeno. Vidi **sukeretina**.

DRICATI se - 1. urediti se (umiti, počešljati i sl.).

2. isto što i **bricati se** (odnosi se na životinje s dlakom).

DRIM - drijem, stanje neposredno pred spavanje ili samo spavanje. **Drimati** (drijemati, gotovo spavati), **zadrimati** (zadrijemati, zaspati), **driman** (drjemljiv).

DRININA - drenjina. Kažu i **drinj**.

DRINOVCI - selo u drniškoj zagori. Vidi Miljevci. Dio hercegovačkog sela Drinovci u imockoj je zagori. Vidi **Blaž**.

DRIPATI – obilno srati. Vid **izdripati se**.

DRITO - isto što i **dreto**.

DRKANJE - podrugljiv naziv za ljutnju, napuhivanje. Nadrkati se (naljutiti se na nekoga bez velika razloga). *Nadrka se na me, pa neće ni da se javi.*

DRKANJE - Isto što i **punjetanje. Drkati** (isto što i **punjetati**).

DRKASAN - ljutit, drzak (odnosi se na ponašanje, način razgovora). Vidi **derčina, drkanje**.

DRKNUT - sulud. Kažu i **trknut.**

DRKULICA - isto što i **vrljica; maštrapica.**

DRLE - vidi **drtesina**.

DRLEPAČA - curetina; **izresla, smlaćena** i obično slobodna ponašanja.

DRLJA - vrsta male ribe, nije baš ukusna, naročito kad je u nečistoj vodi. Govore i **drljica**. Vidi **bosančica, lizibaka**.

DRLJE - razrok, drljav čovjek.

DRNDEKUŠA - žena koja stalno nešto govori, koja širi neke vijesti, u pravilu nesigurne.

DRNIŠ - gradić u zagori sa naseljima Knezovi, Opančine i Varoš. Franjevačko župno mjesto (Gospa od Rožarija) u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu. U župi su i Badanj (sv. Ivan Krstitelj), Kričke, Trbounje, Lišnjak (sv. Ilija prorok), Velušić, Žitnić (sv. Jure) i Sedramić (Presvetoga Trojstva). U Drnišu su i crkve Sv. Ante Padovanskog i Sv. Roka.

DROB - trbuh (trbuv). *Boli ga drob za vraton* (žali se da ga boli a nije mu ništa; *nije mu ni đava*). Vidi **mira, prniti.**

DROĆKAV - meckav. Izgovaraju i **droćkov**. Kad je **pura** malo meka kažu da je **vlaša** i *može proć*, ali ako je posve meka kažu da je droćkava i tada ništa ne valja (tko je gladan, svejedno je može pojesti). Droćkave su i zrele smokve koje se raspucaju i omekšaju na stablu za jesenskih kiša itd. Vidi **razdroćkati se**.

DRONJATI - spavati; **kunjati**. Kažu i **dronjiti**. Vidi **nadronjati se, drimati.**

DROP - ostatak kod tiještenja grožđa, komina. Kad se iz **masta** otoči **slava, otoka** ostane drop. Dropom se zove i tvrdi dio masta dok vino još nije **otočeno**. Govore i **dropina**. Kad se vino **ocidi, pozbije** se drop, odozgor se stavi 4 prsta **pržine** pa se čeka da se drop upali i počme mirisati (neki pokrivaju **gnjilom**). Iz dropa se peče rakija. U

zadnji **kota** neki stave **metvice, koromača** ili nešto drugo i tako dobiju travaricu.

DROPČIĆ - kuhana (janjeća ili teleća) iznutrica, **šiša**.

DROPULJA - drobasta žena. Tako se često časte svadljive žene. *Dropuljo jedna, dabili dropuljo!*

DROZGA - vrsta ptice, drozd. Love ga **prljom**.

DROZGOV - nečist; **nešesan**; traljav. Izgovaraju i **drozgav**.

DRPANJE - 1. uzimanje od kruha samo kore ili krajca (drpanje kruha). 2. štipucanje djevojaka. Vidi **gonjanje, liganje**.
3. češanje. **Drpati se** (češati se). *Drpa se* (češe se, jer ima uši u glavi, izdoše ga **buve**).

DRSATI - naglo i jako potezati, gurati, tresti. **Drsanje** (naglo i jako potezanje, guranje, trešnja).

DRSAVICA - bolest od koje se cijelo tijelo trese, nekakva groznica.

DRTESINA - naziv za dijete, naročito kad se hoće istaći njegova nezrelost . *Zločesta li je ona drtesina.* Kažu i **drte, derle** te **drle**. *Šta ti on zna, vidiš da je još drle*. Vidi **drčina, drlepača**.

DRUG - 1. prijatelj; suprug (muž); partner u nekoj igri (**šijavici, balotanju**, kartanju itd). *Dugovi, zli drugovi. Kako ti drug?* Drug je i drugi vol ili konj u zapregi.
2. drugi po redu, u društvu s još nekim. **Drug aš** (as uz kojega je još jedna karta istog **zoga**), **Drug u briškuli** (imati dvije **briškule**), **Drug u karicin** i sl. Vidi **sam, treć, četvrt, ustarežiti se, bus**.

DRUGA - prijateljica; **parica**; supruga (žena). *Jedna (prazna) ruka, mrtvoj druga. Šta od majke ne donila, među druge ne iznila. A di mu je druga?* (pitaju kad izlize **spuž**).

Pivala bi ne mogu od tuge,
Sve se moje poudale druge.

Govore i **druga briškula, druga trica** i sl. Vidi **drug**.

DRUGOVAČIJE - drukčije.

DRUM -selo u **imockoj** zagori. Vidi **Podbablje**.

DRUŠTVO - skupina ljudi sa zajedničkim sklonostima, interesima. *Upa je u rđavo društvo. U društvu se i pop oženija. Triba digot izać u društvo (miđu ljude).* Malo povezanije društvo (primjerice kućna čeljad) je **družina**. Vidi **guslač, zadruštvo, bratstvo**.

Zapivajmo grlo nan je voljno,
Živilo nan društvo naokolo.

DRUŽEVAN - društven, sklon druženju i **društvu**, druželjubiv.

DRUŽINA - vidi **društvo, guslač**.

DRVARICA - 1. žena koja ide u drva. Vidi **praškarica, grmarica**. 2. drva složena (**nalagana**) u kup. Drvarica se **laže** tako da *osičak iđe vanka*, pančići (**krvoljci**) isto.

DRVENICA - drveni dio **samara**. Sastoji se od (**o**)**glavića, krstaca** (**krstina**) i **igala** (**stramica**). Tako se zove i drveni dio nekih sedala.

DRVENINA - drveni dio **mlina**. To je **oklop** i **mušnica** s daskama **čekalušom, metanicom, sidalicom, ingiračom** i **tampanjom, koš** i na košu **opalac** (**kopanja, kobra**), **ključ** i **čekalo,** ključ od **ingira** i **potežnica**. I u vodi je gotovo sve drveno.

DRVENJACI - obuća napravljena s donje strane od drveta, a odozgo od kože (nosili su ih *za muku*).

DRVENJAČA - veća drvena žlica (**kašika**).

DRVEŠĆE - drveće. Izgovaraju i **drvešća**.

DRŽALICA - vidi **držalo**.

DRŽALO - ručka na oruđu (motika, sjekira, lopata i sl.). Izgovaraju i **držak, držalja** (vidi **mećaja**). Neki kraće držalo (na motiki - prije je bilo još kraće nego danas) zovu **držalica** a neki **štilo**. U nekim slučajevima veće držalo (na **grabljima, vlaku** i sl.) nazivaju **koplje, kolac** ili **srg**. Držalo je služilo i kao priručna **mira** za dužinu.

DUB - deblo, prije svega hrastovo, odnosno sam hrast. *Di je duba tu je i lada*. **Medeni dub** (šuplji dub u kojemu su pčele napravile **ulište**). Vidi **dubina, dubrava**.

DUBAČ - alatka za dubljenje drveta, za izradu drvenih **kašika** i sl. Može biti s dvjema ručkama (poput **rašalja**) ili tanji, s jednom ručkom. Vidi **nadiljač**.

DUBANJAC - najdublje mjesto u vodi. Kažu i **duboko**. *Pripliva san priko dubokoga*. Vidi **trn**.

DUBINA - ulište načinjeno od šupljeg **duba**. Prije znali raditi **ulišće** i od slame.

DUBITI - stajati uspravno. *Dubi tamo vascili dan*. **Nadubiti se** (uspraviti se pa stajati, **naćuliti se**). Nadubiti (uspraviti, **naćuliti**).

DUBRAVA - čest naziv za kraj gdje ima dosta starih i velikih hrastova. Vidi **dub**.

DUĆAN - bilo kakva prodavaonica, robe, **matrijala** (ne gostionica). *Otvoren ti je dućan* (*zatvori ga, ispašće ti alat*).

DUDUK - 1. pero (cijev) na kojemu je sjemena glavica na prosjemenjenoj **kapuli**. Tada kažu da se kapula **produdučila**. Zovu ga i **kurendek, puškarac**.

2. vrsta sviraljke, **dudalo**. Vidi **Pilip**. Duduk je u pravilu na jednu rupu.

3. Dio dipala na mišinu. Od jednog je komada drveta, ima dvije cijevi malo razmaknute, obično je jedna cijev bez rupica, a druga sa 6 rupica (može biti sa 6 i 2; *četri se rupice začepe voskon*).

4. glupan, čovjek koji ništa ne razumije, pa ga *svak može vući guzicom za nos.*

DUGA - dio **bačve** (za tu svrhu obrađena daska, **platica**).

DUGALIJA - vrsta starinske duge **puške**. Vidi **diljka**.

DUGE NJIVE - selo u vrgoračkoj zagori.

DUGLJITI - duljiti. **Dugljina** (duljina).

DUGOBABE - selo u splitskoj zagori. Vidi Brštanovo.

DUGOPOLJE - selo u splitskoj zagori. Župno mjesto (Sveti Mijovil arkanđel) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

Dugopolje selo na zavojke,
Lipi momci, još lipše divojke.

DUGOREPKA - vrsta ptice.

DUGOVIT - koji će dugo živjeti, trajati i sl. *Nije ti on dugovit, pocrnija je vas ka crna zemlja.*

DUJA -1. dvica, dvojka (vrsta karte). Neki kažu **dus**.

2. dva. Vidi **do**.

DUJO - vidi **do**.

DUJO - ime. Govore i **Dujam** (*Sveti Dujme, obraduj me*), **Dujko, Dujela, Dujić**. Ljude s tim imenom zovu i **Dušan, Duša,** katkada i **Duško**. Oko sv. Duje (7. svibnja) obično pada kiša pa vodne njive podaplinu. *Dujo nosi tikvu nad guzicon.* Zato se kukuruz sije iza Duje. Od Duje se počima radnicima donositi **marenda**. Vidi **Ana**.

DUKAT - zlatnik. *Šenica je ka dukat* (čista, je zdrava, blista se i žuti poput zlata).

DULAGAN - vidi **dalagan**.

DULEKO - daleko (tako se uglavnom i govori). Kažu i **doleko.** Slično **dulečina, dalečina.**

DULUM - mjera za površinu.

DUMLJANA - vidi **demejana.**

DUNDO - namještač alke. Izgovaraju i Dunda. Dundo *viče punte.* To je i nadimak.

DUNKVE - dakle.

DUPE - **guzica. Dupetine** (guzičina). **Dupence** (guza). Vidi **prkno.**

DUPERANJE - uporaba, korištenje. **Duperati** (uporabljati, koristiti). *Duperaš li makinju*? **Duperan** (korišten, uporabljan). *Neduperan vosak* (vosak koji se ni za šta još nije upotrebljavao, služi kao lijek). *Neduperan sapun* (još nije upotrebljavan; potpuno suprotno je **isperak**). Vidi **zaduperati.**

DUPLAC - jedar čovjek (**dupal čovik**), a može biti i takvo drvo.

DUPLO - dvostruko (**dvojstruko**).

DURA - uzvik kojim se smiruje **konj**. Kad kakva **alapača** pobjesni, kažu joj: *Dura, dura, kobila*! *Dura, dura pope kalu(n)đere!*

DURAKANJE - mlataranje nogama, ritanje (krave, kobile). **Durakati se** (udarati nogama, ritati se). Kad se netko izviče i nakon toga se smiri, kažu: *Izdurakao se.*

DURATI - trpjeti; izdržavati, trajati; **deverati**. Bolesnik dura, tj. trpi, a postole duraju (izdrže, traju) i po dvije godine a da se ne pokidaju. Tako se kaže i za ostalu odjeću i za građu. **Duranje** (trpljenje; izdržavanje; deveranje). Vidi **izdurati, pridurati, durećan.**

DURBIN - dalekozor, **kanoćal,** dvogled (ali i monokl)

DUREĆAN - trajan (koji može vječno **durati).**

DURMITI - bezbrižno, duboko i dugotrajno spavati. Vidi **dronjati, drimati.**

DURO - polako. Vidi **muro.**

DUS - vidi **duja.**

DUSINA - selo u vrgoračkoj zagori s zaselcima Barbiri, Butina, Dropulići-Tolje, Ilići, Kalajdžići, Mihaljevići, Stinjevac i Vukasovi. Župno mjesto (Velika Gospa) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

DUŠICA - svijeća na ulju što se pali na **Mrtvi dan**. Isto **lumin.**

DUŠITI (se) - topiti (se); daviti (se). Vidi **udušiti se, podušiti.**

DUŠMAN - neprijatelj.

Krvi moja, pasi te popili,

Ako bi te dušmani prolili.

DUŠNJA - duša. *Dušnje mi* (duše mi). Običnije je **duša.** *Odnija na duši* (prisvojio nešto što nije njegovo, **usvojatao** nešto tuđe). *Nema u njimon duše. Ne griši duše. Ne bi tila grišit duše. Nesta mi je kosir, ja stalno grišin dušu da ga ne bi tribalo tražit dalje od komšiluka. Dušu u se. Duše mi. Di će mu duša. Duša od čovika. I mrtve bi ga duše (j)ile. Šta gledaš, ka da ćeš dušu vidit?*

DUŠOGUBAC - navođač na zlo, na propast, na gubljenje duše. *Novac je dušogubac.*

DUT - vidi **adut.**

DUV - duh. **Duv nečisti** (vrag).

Kada budeš prolaziti,
Uskin putin, tisnin klancin,
Prisrist ćete duv nečisti.
Pitat ćete: Jesi moja il Božija?
Ti mu reci: Nisan tvoja, već Božija.

DUVAN - duhan, nekada jedna od najvažnijih biljaka u zagori. Vidi **podbir, sridina, vršak !!!!!!!!!**

DUVANAČA - divizma (donje joj je lišće poput lišća duhana). Izgovaraju i **duvanjača, duvanika**. Kažu i **ripina**.

DUVENICE - isto što i **divenice.**

DUVNA - časna sestra. Vidi **švora.**

DUZINA - dvanaest komada (jaja, žaba, **spuža** i sl.). Mjera je i **po duzine** (šest komada).

DVAJES(T) - dvadeset.

DVAJESPETA - slučaj kada igrač u igri **trešeta** ima **tricu** i **duju** istog **zoga**. To se ne **akužaje** (kad bi imao još i **aša,** imao bi **napolitanu**). Neki kažu **ventićinkvina.**

DVIZICA - **ovca** ili **koza** od dvije godine. **Dvizac** (dvogodišnji ovan ili jarac). Kažu i **dvize** (za jedno i za drugo). Vidi **omica.**

DVOGRLA - naziv za **kamenicu** koja ima dva otvora (povezana u kamenu).

DVOJSTRUK - dvostruk. Vidi **pridvojstručiti.**

DVOKAT - advokat. *Govori ka dvoka (ka pratar).* Izgovaraju i **dvoket.**

DVOLITAR - **bocun** od dvije litre.

DVONJE - vidi **pitonjanje.**

DVOPUNAT - alatka slična **mašklinu** koja s jedne strane ima dva sječiva, a s druge je strane kao motika ili kao neka druga alatka za kopanje ili krčenje.

DVOR - sve što je vani, što nije u kući, **dvorište.** *Izađi na dvor* (izađi vani, na dvorište).

DVORI - velikaške, kraljevske, bogataške kuće. *U tebe su gospodski dvori.* Majka u groblju nariče za djetetom: *Evo dvora mog diteta.*

DVORITI - služiti, posluživati koga. *Ne bi ga dvorila za sve što očin vidin.*

DVORNICA - biljka koja raste po njivama, puzi po zemlji, širi se. Vidi **podvornica**.

DVORUČAK - vrsta **suda** (za vino ili vodu) s dvije ručke. Izgovaraju i **dvoručka**.

DVUNAJSTERO - dvanaestero (ponekad se čuje). *Koliko imaš ovce? Dvunajstero.*

DŽ

DŽABA - badava, gotovo **mukte,** darovano. Kažu i **džabe.**

Reci mala, il oćeš il nećeš,

Da baraba ne dolazi džaba.

DŽABALUK - ono što je **džabe,** što ništa ne košta, muktešina. *Tilo bi ti se džabaluka* (kaže se onome koji bi muktešine).

DŽABANA - streljivo. Izgovaraju i **džebana.**

DŽALOPEK - vidi **čelopek.**

DŽAMADAN - odijevni predmet. Džamadanom neki nazivaju neuredna čovjeka.

DŽAMIJA - muslimanska bogomolja. Vidi **Čačvina.**

DŽELOPEK - vidi **čelopek.**

DŽEPARICA - kratka **puška** što su je nosili u **pripašnjači** (obično dvije).

Puška šarka i otac i majka,

Obe male bez kremena pale.

Nosili su ih i alkarski **momci** (sada uglavnom nose **kubure** i pištolje).

DŽEVERLI - odličnog izgleda, pun snage, zdravlja, živahnosti i svježine (zgodan i dobra **života**). Vidi **ćarica.**

DŽIGARICA - jetra. Izgovaraju i **džigerica.** Obično se izgovara u množini. **Crne džigerice** (jetra), **bile džigerice** (pluća). *Dabogda ti se crne džigerice pritvorile u bile.*

DŽIN - veliki junak, orijaš.

DŽOLAN - dugačka kost od **pršuta.** Inače to je i svaka oveća kost. Izgovaraju **čolan, džolam** te **čugan.**

DŽOLO - osoba krupnih kostiju, **čugo, šljujo.** Kažu i **džole.**

DŽUDŽAN - tvor. Vidi **saranjsek.**

DŽUGOR - isto što i **žugor.**

DŽUKAC - pas (obično neuredan, olinjao). Govore i **džukela, đukela.**

Đ

ĐAK - učenik; **ministrant**.

ĐAKON - jedan od **šištenata** u misi zvanoj *In terca*.

ĐAKONIJA - rijetko jelo; ukusno jelo; razne vrste jela.

ĐARDIN - perivoj.

ĐARDINERA - kočija, dvokolica. Imali su je gradski viđeniji ljudi, a na selu malo tko. Govore i **karaca**.

ĐAVA - sotona. *Dodija si Bogu i đavlu. Iz đavliji usta ni riči.* Spominjanje ove riječi smatra se **beštimom**. Isto **vrag.** *Vrag i đava, dva brata.* Da bi ublažile psovku žene govore **đaj, đag, njag, njava**. Sve se daje đavlu (sotoni) što ljudima nije drago. Tko je zločest kažu *da je nađavla. Ti si nađavla, đava te majci odnija. Đava ti sime odnija. Đava ti sriću odnija. Đava me odnija, ako te lažen. Crni se ka đava. Nije ni đava crn koliko se govori (koliko se reče, koliko ljudi govore). Đava je duga repa. Đava niti ore niti kopa (nego o zlu radi). Đavlu je uvik malo. Ko s đavlom tikve sadi, o glavu mu se razbijaju. Varala baba đavla. Doće đava po svoje. Pun je đavla (đavli). Đava u tebi. Đavle okolo. S đavlije strane. Vidi đavla i pasje pare. Đava je - đava nije. Odnilo ga milijun đavli. Eto ti ga đavle. Đavla izija. Zna i đavla. Je mu đava* (nije mu ništa). *Đava mu je. Ostupi đavle od mene. Đava te vara. Srića je gleda, đava jon ne da. Navuć ćeš na vrat sve đavle iz pakla. Vrti se ka đava u malo vode.* **Od đavla** (od ruganja, od bijesa; nepromišljen). *Napravija san to od đavla.* Vidi **napost**.

ĐAVLEKATI - beštimati, spominjati često **đavla**.

ĐAVOLIJA - vragolija; vražji posao ; šala

ĐELA - ime od milja za Anđelka. Govore i **Đele, Đelko, Đek**. Za Anđelku kažu **Đela, Đelka, Anđa, Anđelija**.

ĐEM - vrsta uzde (ide konju ispod **gubice**). Govore i **barbucin**. Vidi **ljuta uzda**.

ĐEMELIJE - neprikladna i prevelika obuća, postoline. Vidi **cavatine, jemenlije**. Neki

đemelijama nazivaju svaku obuću koja nije domaće izrade (koja je napravljena u gradovima).

ĐEMPER - debela muška vunena majica, džemper.

ĐENARIJA - cvijeće s lijepim crvenim cvjetovima.

ĐENDAR - žandar. Žene plaše djecu: *Eto đendara, otrat će te ako ne budeš bija dobar.* Malo tko je volio đendara. Izgovaraju i **žendar**. Vidi **kolaš, solupaš.**

Više valja rakan ispod gaća,
Nego đendar i njegova plaća.

ĐENDARCI - isto što i **đerdan.**

ĐENEPAR - ukrasna biljka (sadi se u **pitaru**).

ĐENERIKA - vidi **zerdalija.**

ĐERDAN - ogrlica, **niska, mrđalica**, lančić oko vrata. Kažu i **đendarci.**

ĐIDIJA - junak. *Neš mi ti đidije.*

ĐIJA - povik kojim se goni konj. Govore i **đijo, ijo, ija.**

ĐILET - prsluk bez rukava. U pravilu su prednja i stražnja strana napravljeni od različitih materijala. Izgovaraju i **điletin**. Vidi **krožet, leroj, ječerma.**

ĐILOZAN - neviran, nenavidan, zavidan; ljubomoran.

ĐIPATI - skakati. *Ajde da vidimo ko može dalje đipnit.* **Đipiti** (naglo skočiti). **Đipanje** (skakanje). Vidi **đisnuti.**

ĐIR - 1. dio sljačkih kola (**kara**) koji se može okretati lijevo - desno za sto osamdeset stupnjeva (prvi đir) ili **zadnji đir** (zadnja kola i ono što ide uz njih).

2. krug; okret. *Daj samo jedan đir* (daj da napravim jedan krug, da otiđem i da se vratim).

ĐIRATI - hodati u krug, tamo-amo; voziti se (u krug) i sl. Vidi **odđirati.**

ĐIRANDULE - željezna naprava kojom se zatvaraju **teleri** i **škure**. Isto **španjuleti.**

ĐISNUTI - skočiti, odbaciti se. Vidi **đipati.**

ĐOGATI -Boga ti (da se ublaži psovka).

ĐOGAT - biličast konj (ako je **kobila** onda je **đogara**). Govore i **đogo**, te **đogin.**

ĐOJA - tobože.

ĐOL – blato; nečista voda, kaljuža. *Sami đol. Vidiš kakvi je đol povri nji.*

ĐOMEŠTAR - geometar. *Ako mi ne viruješ ti dovedi đomeštra.* Izgovaraju i **đometar.**

ĐOMEŠTRE - vidi **komaštre.**

ĐON - donji dio postole (koji dođe ispod **napleta**), **leder**. Vidi **šijola**.

ĐORATI - mijenjati. **Đorati se** (promijeniti nešto). **Đoranje** (mijenjanje, promjena).

ĐOTLUK -gornji stražnji dio **gaća** od **guzice** do pasa. *Kratke su mu gaće u đotluku* (u kukovima do rebara, po **kabliću**). *Dobićeš po đotluku* (dobit ćeš po *zadnjem kraju*). Nekima je đotluk posebno izrađen dio gaća između nogu. *Uvatiću te za đotluk* (*Uvatiću te za omudinu*).

ĐUBAR - **gnjoj** (ne govori se često). Kad koga žele uvrijediti, kažu mu: *Đubre jedno! Skupili se ka Ljubičići na đubru.*

ĐUBRANJAK - isto što **đubreluk**.

ĐUBRELUK - **rpa**, gnojnica. Isto **đubarnjak**.

ĐUKA - žensko ime, **Anđa, Anđuka, Anđelija, Đuka**. Naglašavaju i **Đuka**. *Kad je muka, k meni se Đuka.*

ĐUKELA - stara paščetina, obično kučka, **džukela**.

ĐUL - ruža.

ĐULATI - lutati. Isto **ulati**.

ĐULBEK - vidi **jabuka**.

ĐUMATI - hodati na neobičan način (slično što i **stupati**, ali s gornjim dijelom tijela). **Đumalija** (posprdan naziv za osobu koja đuma).

ĐUME - sve odjednom (govori se u igri **pitonjanja**).

ĐUNĐA - ukras.

ĐURVIDATI - skitati (se).

ĐUSATI - pri hodu nespretno trapati nogama i tijelom. Nadimak (**pridivak**) **đusan, đuso**.

ĐUTURE - sve skupa (ne pojedinačno). Govore i **uđuture** te **đuturile**.

ĐUTURUM - starčina (pogrdno). Još pogrdnije je **đuturumina**. Govore i **đutur**, **đuturina**. Vidi **ođuturiti**.

ĐUVEG(L)IJA - mladoženja.

Đuvegija, dragi brate,
Daruj mene, Bog će tebe.
Ne u bilu ne bilo ga,
Već u žutu, šta je da je.

Vidi **Stari svat**.

E

EE - uzvik kojim se izražava čuđenje ili potvrđivanje. *EE, vidiš li što si napravijo?. Ja ću mu skresat sve u brk. EE, tako, tako.*

EDEČINA - podrugljiv naziv za snažnu, ali u pravilu lijenu osobu. Izgovaraju i **jedečina**.

EDEČITI se - junačiti se, isticati svoju snagu. Izgovaraju i **jedečiti se**.

EDEK - konj turskog serasker paše Čelića koji je, po predaji, bio zarobljen u bitci pod Sinjem 1715. Tako se zove i konj koji sudjeluje u alkarskoj povorci. Svečano je opremljen: ukrašen je, pokriven **puli-abajom**, o **unkašu** vise **kuburluci** (s **kuburama**) i sablja. Prvi je u alkarskoj povorci, vode ga dva konjovodca. Izgovaraju i **jedek**.

EGLEN - vidi **iglenda**.

EKSER - veliki čavao, kovan ručno u kovačiji (**vignju**), služi za pričvršćivanje **merteka** za **vinčanicu**.

EKSTRA - nešto posebno, naročito, različito od drugog. *Šta si ti ekstra, pa nećeš s nami kopat?*

ELAĆ - 1. **berekin**; momak sklon izvođenju raznih vragolija, naročito prema **curama**. *Evo braće ćaćini elaća.*

2. propast. *Otišlo stanje u elać* (propalo stanje).

ENGA - isto što i **jenga**.

ENGIR - dio uređaja za podizanje mlina u vodenicama (mlinskog kamena). Vidi **angir**.

ENGIRAČA - vidi **ingirača**.

ERAV - isto što i **jerav**.

ERCEGOVCI - selo u sinjskoj zagori.

ERED - loza, potomstvo (jedno se prezime, pleme, dijeli na više ereda; obično se mogu međusobno ženiti iako to u pravilu ne rade). *Kojega je on ereda.* Vidi **bratstvo, korta**.

ERENDA - teško pristupačno zemljište. Kažu i **erendina**. *Kuš đavlu u te erendine?*

ERIJA - prostor, prastranstvo. *Velika erija.*

ERLAV - razrok. Govore i **erav, jerav, gverav**.

ERLEŠA - razrok, **erlav** čovjek.

EVALA! - bravo, tako je. *Dok ti svako evala, tebi glava ćelava.* Govori se i umjesto pozdrava. Kažu i **evalaj, ejvala,** te **evolaj**.

EŽAT - uredan, spretan i pedantan u isto vrijeme.

G

GAĆE - hlače (gornje gaće) ili donje gaće. *U široke si se gaće obuka* (kad nečije ponašanje *privrši miru*). *Neće niko nadamnom gaće drišit* (neću dopustiti nikome da mi gospodari, da viče na me). *Nema ga u gaćon* (smršao je). *Pune su ga gaće* (**napravan** je). *Ajde provaj ako imaš gaće na guzici* (usudi se ako smiješ). Gaće mogu biti **prtene, suklene, rajtoze, benevreke, pumparice, šalvare** itd. **Gaće na dvi (četri) piše ili gaće na promaju** (gaće s više otvora sprijeda (alkarski **momci** nose gaće na **dvi promaje**)). Kažu i **gaće na klištaca, gaće na klišta, gaće na kričke. Gaće na šklopac** (vrsta uskih gaća). Kad momčić stasa za ženidbu, postane mlađarac, dobiva šire gaće. *Sedmero braće, jedne gaće* (tobože su tako sedmero braće u jednim gaćama odslušali sedam misa istoga dana).

Jedne gaće, ništa gaće,
Dvoje gaće, štogot gaće,
Troje gaće, butum gaće.

GADA - podal čovjek. Kažu i **gad, gadelin,**a **gadela, gadura** za žene. Kad neki nametnik napane kupus, kukuruz, krumpir i sl. kaže se da je sve *puno gade*. **Gaditi** (govoriti nekome ružne i neistinite stvari). **Ogaditi** (izružiti).

GAGOLJ - žamor, razgovor mnoštva. Vidi **džugor**.

GAGRICA - nametnik na **žitu, bajica** koja jede žito.

GAJ - dio brda u kojemu se ne smiju sjeći drva niti goniti blago na pašu. **Gajčić** (mali gaj, ograđen šumovit predio, obično u privatnom vlasništvu). Vidi **zagajiti.**

GAJBA - rešetkasta drvena kašeta, a žičana gajba je krletka za ptice, **ćibula**.

GAJKA - **peklja** za **kajiš**.

GAJTEN - ukras na odjeći, **brus, bruska**. Izgovaraju i **gajtan**.

GAK - crna ptica slična gavranu, a za neke gavran. *Crni se ka gak.* Radi se o vrsti vrane (gačku).

GALA - selo u sinjskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (Svi Sveti)

skupa s Gljevom (sv. Jerolim) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

GALA - ovca crna runa. Tako nazivaju i crnu žensku osobu. Vidi **galin**.

GALAST - crn. Izgovaraju i **galest**.

GALE - nadimak (pridivak) crnom, **galastu (galestu)** čovjeku. Kažu i **galeša**. Vidi **garo, gala, galin**.

GALEBINA - goveđi izmet, balega. Kažu i **galeba**. Vidi **brabonjak, cicvara, govno**.

GALEBINA - ptičurina, galeb.

GALENTAR - **korpaš**, prodavač robe galanterije, galantar. Neki kažu **torbar**. Galentari su nosili korpe (teške i po 60 kg.) od sela do sela, od **dernaka** do dernaka i prodavali ogledalca, lančiće, džepne nožiće, britve i sl. Imali su obavezno i štap. Galantarenje je nastalo u 19. st. To je otpalo kad su došle trgovine u svako selo. Vidi **ćar**.

GALEŠA - crn **vo, ovan** (češće kažu **galin**) ili muškarac. Vidi **gale, garo, bugar**.

GALETA - isto što i **vida** matica. 2. **galetin**.

GALETIN - vrsta peciva od brašna, dvopek (**baškot**). Izgovaraju i **galetina**. Neki kažu **galeta**.

GALIJET - **uncut, berekin, stođava** koji laže, ruga se, svađa. Kažu i **galijot**.

GALIN - crn ovan. Vidi **gala**.

GALITI se -otkrivati donji dio tijela (ponajviše se odnosi na žensku osobu). **Zagaliti** znači podići odjeću da se vidi golo tijelo. Vidi **golacati se**.

GALJA - **ćula**, kup zemlje koji nastaje **zagrćanjem**.

GAMA - sitne **baje** koje obično dolaze na povrće u velikim rojevima, gamad. *Ima jagoda ka game.*

GAMAŠE - vrsta obuće, odnosno kožni nadomjestak obuće koji štiti listove (kao **sara** kod čizama). Nose se samo kad se obuku **gaće rajtoze**.

GAMELA - posuda slična vojničkoj porciji, obično od aluminija. Vidi **vepleška**.

GAMELJ - sitni krumpir. *Sami gamelj.*

GAMIŽATI - gmizati, s naporom pokretati noge, sporo se kretati. *Jedvo gamiže.*

GANČIG - vidi **grančik**.

GANGA - vrsta narodnog pjevanje u djelovima zagore. Od mila **gangašica.** U gangi sudjeluju bar dvoje, a može biti i desetak (muški ili

ženske). Od toga jedan **piva, vodi** (taj je **pivač**, on jedini izgovara riječi i glas mu mora bar malo nadjačati ostale), a ostali **gangaju, prate, privaćaju**; oni moraju gangati na istoj visini (inače kažu da im *para grlo*). Ganga je jedna cjelina i svi se moraju složiti. Dobar pjevač imao je svoje mjesto u društvu. Vidi **ćaća, priginjati, rera, treskavica, brojavica, ojkavica, putničko**.

Gango moja did mi te je piva,
A i ja ću dok me bude živa.

GANGATI - 1. pjevati **gangu**. Vidi **zagangati.**

Selo moje, ne znalo se za te,
Ja ostari gangajuć kroza te.

2. **pratiti** glavnog **pivača** pri pjevanju gange (izgovarati **gan, gan**,..), a i **rere (rerati)**.

Bože mili, lipo ti se slaga,
Momak piva, a cura mu ganga.

GANJC - nov potpuno, još neupotrebljavan. Kažu i **ganjci**. *Iman ganjci nov mac karata.*

GARA - vidi **garo**.

GARAST - crn, garav. Izgovaraju i **garest**. Slično je **crngarast, crnomanjast, crnomanjest**. Vidi **garo**. **Garavuša** (garava žene ili djevojka).

Garavušo pokraj kuće moje
Pitaj majku koliko smo svoje.

GARAZ - svađa, netrpeljivost. Vidi *zagaraziti.*

GARDA - mnoštvo. *Došla i je cila garda.*

GARDIJAN - gvardijan. To je i nadimak onome tko je uvijek blizu svećenika, tko služi kod fratara. Vidi **gvardija.**

GAREST - vidi **garast**.

GARGAŠANJE - izvlačenje vune **gargašama** ili **grebenama** da bude pogodna za predenje. Kažu i **garganje**. Češće kažu **vlačenje**. **Gargašati, gargati** (izvlačiti vunu gargašama; češće kažu **vlačiti**). *Gargaša vunu* (češe se ispod trbuha). Vidi **čupati**.

Žene vunu gargašaju,
Ja san pita pa ne daju.

GARGAŠE - naprava za izvlačenje (**gargašanje**) vune. Sastoje se od dviju daščica (**gargaša**) sa zubcima i s ručicama.

Grlo moje zveči ka gargaša,
Sinoć ga je saparila kaša.

Vidi **grebene**.

GARDUN - selo u sinjskoj zagori. Vidi **Vojnić**.

GARGARIZATI - grgljati. Vidi **grgućanje**.

GARITI - žurno ići. Vidi **nagariti**.

GARJAK - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Matkovine, Šušnjar. Vidi Vrlika.

GARO - nadimak crnu (garavu, **garestu**) čovjeku. Izgovaraju i **gareta, garan, gargara** i sl. Žena (ili **cura**) je **gara**. Vidi **garast, crngarast, crnomanjast, galeša, bugar**.

GASTA - novac. *Svejedno je, med ili medene gaste? Propa ka stara gasta* (potpuno propao). *Oće se dobar čoban za gaste*. Vidi **gazeta, čoban**.

GATNJAK - vidi **ugatnjak**.

GAUN - vidi **gavun**.

GAVAN - svaki bogat, moćan, ali škrt čovjek. Naročito je poznat gavan koji je živio u imotskom polju. Njegova žena **Gavanica** otjerala je **prosijaka** s kućnog praga riječima: *Što će meni Bog tvoj, dok je meni Gavan moj?* Kažnjeni su tako što je ispod njihovih dvora zemlja **prosila** (prolegla). Tako je nastalo **Crljeno jezero**.

GAVEZ - ljekovita biljka. Meće se na rane da brže zarestu ili na udareno mjesto. Na ranu među i travu **zarestaču**. Vidi **ajdučica**.

GAVICA - sitna riba, naraste do desetak centimetara. Vidi **lizibaka, gavun**.

GAVLJATI - gacati, gaziti po blatu. **Gavljanje** (gaženje, hodanje po blatu). Vidi **izgavljati se, zagavljati se, zagavljan**.

GAVUN - vrsta sitne ribe. Naraste do dvadesetak centimetara. Kažu i **gaun**. Vidi **gavica, lizibaka**.

GAZ - mjesto gdje je voda plića pa se može lakše prigaziti.

GAZATI - hodati po vodi, lokvama i sl.

GAZDA - gospodar, starješina, naročito bogataš.

GAZETA - isto što i **gasta**. *Kupija bi on da ima gazeta.*

GEGATI se - ljuljati se pri hodu lijevo, desno, s tim da to hodanje ne mora nužno biti sporo.Kažu i **gengati se. Geganje, genganje** (klaćenje pri hodanju). Vidi **gingati (se)**.

GELTAŠ - novčanik. Vidi **briktaš, takujin**.

GENGATI se - vidi **gegati se**.

GEPITI - ukrasti. Vidi **zdipiti**.

GETE - pletene **bičve** dokoljenice. Mogu biti muške ili ženske. Neki

kažu **kalcete**. Nekima su gete vrste sandala. Vidi **čorape**.

GEVERA - puška.

GIB - pokret. *Ne mogu giba* (ne mogu se pomaknuti).

GIBIRATI - sljedovati (**slidovati**). *Gibira ga to po zakonu.* **Gibira** (sljedovanje). Vidi **vasovati, vasuk, miritati**.

GILITI – lagano škakljati, maziti (*gili-gili*).

GINAZIJA - gimnazija. *Ne znan ja ni šta je sriz, ni šta je ginazija.*

GINGATI (se) - ljuljati (se). Neki kažu **gungati (se)**. Isto **njunjati (se)**. Vidi **gegati se**.

GIZ - vrsta lijevanog željeza od kojega se prave debele posude - **bronzini.** Izgovaraju i **giza**.

GIZDAVAC - selo u splitskoj zagori sa zaselcima Baraćeve Kuće, Deveroga, Moseć i Privije.

GIZDELIN - osoba koja se uređuje, koja pazi na oblačenje.

GIŽMA - vidi **Dižma**.

GLACNITI se - isto što i **osvitlati se.**

GLADIŠIKA - bodljikava livadska biljka (gladiš, zečji trn). Neki je zovu **sikavica**. Kad je mlada bere se za zelje. Ljekovit joj je list i korijen, ali se rijetko koristi.

GLAVA - kućni gospodar, onaj koji zapovida. Na **piru** daju pečenu glavu **starom svatu.** *Glava glavi pripada. Živa glava dugovanje plaća. Ka spram mrtve glave* (ne da mu se, a mora). *Skiniti s glave* (napraviti neki posao koji se morao napraviti kad-tad). *Pijena glava ne nosi barjaka.* Kad kakva momčetina bjesni i **budaleče** kažu: *Udarila mu donja u gornju.* Velika glava je **glavurda.** **Glavonja** je čovjek velike glave (ali obično kratke pameti). Vidi **glavić, oglavić, oglavlje, oglavina, uzglavač (uzglavlje), uzglavak, uzglavnica, zaoglavu, kapa, steći.**

GLAVAR - seoski starješina. Bira se iz naroda. Postoji od francuske uprave. Vidi **čauš.**

GLAVAŠ - vrsta kupusa (glavatog). Vidi **prometaš.**

GLAVICE - selo u sinjskoj zagori. Vidi Sinj.

GLAVIĆ - prednji dio samara. Zovu ga i **oglavić**.

GLAVINA - selo u **imockoj** zagori (Dojna i Gornja). Vidi Imocki.

GLAVINKA – vrsta grožđa.

GLAVINJATI - tumarati, najčešće bez određenog cilja. Odatle **glavinjanje**.

GLAVNICA - naziv za nečije dobro koje se nekome privremeno ustupa. *Glavnica je njegova.* Vidi **napolica**.

GLAVNJA - komad drveta koji gori, nagorilo drvo. Govore i **glavnjica**. *Na pokladni utorak vištice letaju po zraku s glavnjicon u ruci. Smeja se ka mrav na glavnji. Teško onomu koji dođe na ženine glavnje* (misli se na **podrepa, ugovornika**). *Podilit glavnje* (odijeliti se; onaj tko se želi odijeliti iz zajedničke kuće uzme jednu glavnju s **ognjišta** i upali vatru u nekoj drugoj kući). **Božija glavnja** (Sunce kad posve prži). *Pravo se Božija glavnja posve zapalila.* Vidi **dotarica, zaglavnjiti**.

GLIB - blato. **Glibov** (blatnjav). Glibova čovika zovu **Glibaš, Glibeša** ili **Glibota**.

GLITO - isto što i **dlito**.

GLOTAN - jadan; neukusan; slabe kakvoće. **Glotna rana** (neukusna hrana). *Ne mogu suve pure, posve je glotna.* Glotna osoba je i ružna osoba.

Sve zbog ono malo dote,
Dokopa se cure glotne.

GLOŽĐE - nadimak **okoštu** čovjeku. Slično, **košće**.

GLUŠAN - slab, mrljav. Vidi **veljača**

GLUŠNA NEDILJA - nedjelja prije **Cvitnice**. Kažu i **gluva nedilja**.

GLUVO - nadimak gluhu čovjeku ili čovjeku koji je djelomično ogluvio. Neki kažu da je **oglunijo**.

GLUVO DOBA - dio noći od ponoći do **prvi pivaca**.

GLUVO DRVO - drvo koje slabo gori. Takva je bristovina, topolovina i sl. Sve što je slabo, gluvo je (vino, **čorba** i sl.).

GLUVO KOLO – **kolo** bez glazbe i pjevanja; samo se čuju stope i zveckanje ukrasa.

GLJEV - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Dražice, Ledena Draga, Marasovac, Podadraga, Podum, Rovanj. Vidi Gala.

GLJEZNO - gležanj. *Izvrnija san gljezno* (istegao gležanj).

GLJOGINA - gloginja (plod **gljoga**, ljekovite biljke). Neki govore i **glog, glogina**.

GLJIZA - 1. brašnov ugrušak u **biloj puri** (rjeđe u **puri**) i u **kaši**. 2. tvrđi dio u janjećem ili telećem **loju** (žlijezda na **drobu**).

GNJAT - dio noge od **gljezna** do koljena. Za dugonogo čeljade kažu da je *dugi gnjata*.

GNJEČITI - pritiskati, stiskati (grožđe, kuhane krumpire i sl.). Govore i **gnječkati**. Vidi **gnjeviti**.

Vas kukuruz pojila goveda,
A ona se gnječka.

GNJEČKA - slabo propusna zemlja puna vode, obično izgazana (izgnjecana); kad se prolazi postole u nju upadaju.

GNJEČKA - bat za gnječenje (**mastenje**) grožđa. Neki govore **tučka**.

GNJETATI - gaziti po blatu (**glibu**). **Gnjetanje** (gaženje po blatu, grožđu ili čemu sličnom).Vidi **zagnjetati se, zgnjetati, izgnjetati se, zagnjetan**.

GNJEVITI - gnječiti. *Kad se mlin stupi samo gnjevi žito.*

GNJIDA - sitna bijela jajašca koje **uši** ostavljaju u kosi ili odjeći, iz kojih se **kašnje** legu nove uši.

GNJIJA - gnjil, sagnjiven. *Gnjija od sebe. Gnjija li si ka da si od govana slipljen.* Izgovaraju i **gnjijo**. **Gnjijati** (gnjiti).

GNJILA - glina. Može biti **crljena, modra** ili **bila**. **Gnjilov** (glinav, zamazan gnjilom). Gnjilom se služe pri gradnji kuće (kao vezivo) pri izradi poda (naročito u **konabi**; gnjila se nanese i dobro zbije) itd. Gnjila pomiješana s **pržinom** i **vrstom** koristi se za **građenje** zemljanog posuđa. I takva se mješavina naziva gnjilom pa se kaže da je **bakra** od gnjile, **peka** od gnjile i sl. Neki kažu **zemlja**. Vidi **drop**.

GNJIZDO - gnijezdo. Izgovaraju i **gnizdo, gnjizdur**.Vidi **Grgo, kukavica**.

GNJILADINA - sve ono što je gnjilo ili je počelo gnjiti (**gnjijati**) (krumpir, kupus i sl.) gnjilotina, gnjilina. Po gnjiladini daje i vino od natrula grožđa. Izgovaraju i **gnjilardina**.

GNJOJ - gnoj. Najbolji je ovčiji, nešto su slabiji koziji i kravlji, a konjski je najslabiji. **Gnojan** (dobro zagnojen). *Prije će slagat sida brada, nego gnjojna brazda.*

GNJOJAR - sakupljač gnjoja po polju. Neki tako nazivaju **rpu** za gnjoj.

GNJOJNICA - hrpa (rpa) gnjoja koju **gnjojari** oblikuju kao stog (vidi **rpa, zapiketiti**).

GOBA - grba.

GOBAV - grbav, koji ima (oveću) **gobu** na kostima. Kažu i **gobov**. Gobavu čovjeku nadiju ime **gobo**. Ako je goba manja kažu i da je **ponaćen.**

GOBELJA - 1. zakrivljeni dio kola na **karu**. Kolo ima bar tri gobelje. *Jedna gobelja u glib, druga iz gliba.* Neki je zovu **šara**. Gobelja je i zakrivljeni dio bilo kojeg drvenog kola (kotača), primjerice **tumbasa** ili kola na **stupi**.
2. drveni luk koji se meće oko **bakre** pri miješanju **pure** (da ne bi izgorili **opanci**).

GOBNO - vidi **bogno**.

GODINA - **vrsničar**. *Nji dva su godine. Di si godino?* **Ispodgodina** (nedorastao, **mladolitan**). *Izać na godine* (odrasti; postati zrela osoba). *Šta ću mu ja govorit, izaša je na godine.*

GODITI - ugodno se osjećati, uživati. *Što Petar radi? Ništa. Uživa. Godi boga svoga.* Vidi **godimenat**.

GODIMENAT - ugoda; uživanje. Suprotno je **patimenat**.

GOLACATI se - svući sa sebe više robe nego što bi trebalo, prekoviše zavrćati i otkopčavati robu. Vidi **galiti se**.

GOLEŠIJA - dio brda sa slabim ili nikakvim raslinjem. Govore i **goletija**.

GOLICA - vidi **malica**.

GOLOBRIG - svaki brijeg bez šume.

GOLOTINJA - loša odjevenost.

GOLOVRATA - nepokrivena, gola vrata.

GOLUBA - ime **krave**, obično bijele. Vol je **Golub**.

GOLUBITI se - naoblačivati se tako da se javlja tanka navlaka na nebu.

GOLJUPTINA - ostatak ploda kad se izjede glavni dio (**žita** kad se izjede, **kumpira** kad ga izjede **žiža** i sl.). Vidi **gulja, ljuptina**.

GOMELA - **gomila, gromila,** grudina od kamenja. Ima gomela za koje ljudi znaju kako su nastale (vidi **grudina**), a za najstarije govore da su nastale kamenovanjem osuđenika na smrt.

GONATI se - 1. svađati se (obično se kaže za muža i ženu, braću, roditelje i djecu). **Gonati se po sudu** (suditi se).
2. vidi **gonjanje**.

GONČIN - **gonič,** onaj koji nešto goni (stoku, zvijeri i sl.), naročito

blago na **pazar** na prodaju. Zovu ga i **gonjavac**.

GONITI - vidi **rera**.

GONJANJE - običaj da se **momak** i **cura** koji se kane te godine oženiti, malo bolje zbliže to ljeto (kod blaga u polju ili šumi, kod curine kuće i sl.). Tako zovu i svako slobodnije ponašanje momčića i **curetka**. Izgovaraju i **gonanje**. **Gonjati se, gonati se** (biti sudionikom **gonjanja**). Vidi **liganje, drpanje**.

Tri godine ništa radit neču,
Gonjaću te mala po Moseču.

GORA - ono što ostane nakon gorenja, krabljenja masti itd. Tako se naziva i dio brda u kojemu je šuma veća, zelenija. Bilo što izgoreno je **sagoretina**.

GORAR - proljetni topli vjetar.

GORAŠ - visok mirisan cvijet.

GORČICA - gorki plod nekog korova koji raste u **šenici** i u vršidbi se ne izdvoji, nego ostane u žitu. Od gorčice bude gorak kruh. Vidi **ljulj, vuk**.

GORČULJA – gorka biljka, gorča od pelina, **metlika**. Bude bus s plavkastim cvjetovima. Od nje rade metle. Vidi **zvonika**.

GORIKA - gore. *Naćeš ga gorika.* Govore i **gorikare, gorikarce**. Vidi **dolika**.

GORNJAK - svaki čovjek iz Bosne. Isto **Bošnjak.** Govore i **gornjanac.** Vidi **šupar, donjac**.

GOSPA - Bogorodica, Isusova majka. *Gospe moja, sklopi pa natopi* (kažu kad žele kišu, kad ne žele, kažu: *Nedaj, Gospe moja!*).

Volija bi da me zemlja pospe,
Nego tebe zaboravit Gospe.

Ljudi iz zagore osobito drže do **Gospe Sinjske**.

GOSPA SINJSKA - najvažniji **svetac** i **dernak** u Zagori (važna je i **Gospa Prološka**). Na Gospu Sinjsku hodočaste iz svih krajeva zagore i okolice, naročito iz Rame, odakle narod dolazi pješke i bos, jer je to i njihova Gospa. Vidi **žežanj, alka, Gospojina**.

Gospe Sinjska, kraljice Rvata,
Čuvaj mene i moja dva brata.

GOSPINA TRAVA - ljekovita biljka, kantarion.

GOSPOJINA - Velika gospa. Vidi **Gospa Sinjska**, **rožarica**. Oko Velike gospe u mnogim krajevima **zagore** napokon padne obilnija kiša. *Govoru da su pratri govorili narodu:*

vi molite Boga za kišu do Velike gospe, a mi ćemo od Velike gospe. Velika gospa jesenski svetac. Neki dodaju: *Gospa mala, jesen prava.* Govore i: *Mala gospa jesenski svetac.*

Baš uoči Gospojine slavne,
Biže Turci iz Cetine ravne.

GOTOVAC - ugovornik, podrep, čovjek koji je došao na gotovo. Čovjek koji hoće da mu sve drugi uradi, hoće da dođe do nečega bez vlastitog truda je **gotovan**. Vidi **rora, glavnja**.

GOVNO - izmet od čeljadeta, svinje i psa. *Nije govno, nego se pas posra. Skupili (sjatili) se ka muve na govno. Umirija se ka dite na govnu* (kad se netko pritaji, obično jer je kriv). *Grijota je ubit čovika na govnu. Ja san ja, ti si ti, ko govno ji?* (zagonetka). *Podiliti pošteno ki braća govno* (pričaju da su se dva brata pri diobi tako posvađali da su i govno podijelili). *Zabola se u govna pa liže noge* (znaju odgovoriti kad neko dijete uporno pita gdje mu je mater ili netko drugi). *Ka da si od govana slipljen* (kažu nekome tko je posve lijen, tko je bezvoljan, tko se vuče kao crknut pas). *Da triba govno privrnit, zva bi drugoga* (kažu za onoga tko misli da je njegov posao najvažniji i da mu je svatko dužan pomoći). *Kljuca ki vrana u mrzlo govno.*

GOVNOV - zamazan govnima, ali i nečist, nečasan, prevrtljiv. Vidi **brstina, progovniti, zagovnoviti se.**

GOŽĐA - trepule. Govori se i **goždice**. Vidi **gvožđa**.

GOŽĐE - željezo, gvožđe. *Gožđe se kuje dok je vruće* (*Iz malena se trn oštri*). *Rđa gožđe grize.* Kad se jedva sastavlja **kraj s krajon,** kad nema nikakve zalihe, kad se sve što se ima brzo troši, kažu: *Pada ka na vrilo gožđe.*

GOŽĐEN - gvozden.

GOŽĐIJA - razne željezne stvari, gvožđarija, **željezija**.

GRA - grah. *Neće gra u kašiku.* **Grašina** je podrugljiv naziv za grah, ali i naziv za divlji grah (nema ploda i neugodan je korov). **Grašovina,** stabljika graha.

GRAB - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Selo, (Muletija) Strana. U selo u širem smislu spadaju i Pode, Krvodo, Vrabač i Svinjača. Franjevačko župno mjesto (Sv. Ivan Krstitelj) u splitsko-makarskoj

nadbiskupiji. Župi pripadaju Veliće (Gospa od ružarija) i Jabuka (Gospa od zdravlja).

Ovo ti je baraba Grabljanac,
Uzmi mala prstenja i lanac.

GRABA - graba, rupa ili **jarak** u zemlji, obično blizu rijeke.

GRABLJAČINA - ono što je grabljama skupljeno. **Grabiti** znači skupljati grabljama. U prenesenom značenju grabiti znači krasti, bespravno prisvajati, a grabljačina je ukradena roba. Vidi **kupljačina**.

GRABLJE - alatka za sakupljanje trave (drvene grablje) ili željezna za ravnanje zemlje. *Više voli grablje nego vile* (kažu za škrta čovjeka). Drvene grablje imaju **držak (koplje)**, **grabljište (bilo), zupce, obluk (težuljac).** Sve je bilo drveno i povezivalo se drvenim klinčićima (**zaglavcima**).

GRABLJIŠTE - drška na **grabljima** (dva naglaska - dugo nad i)

GRABON - velikom brzinom. **Poleti grabon** (potrči brzo i odmah).

GRABOVINA - grabovo drvo, grabov grm. Od sveg drva, grabovine po Zagori ima najviše.

I ja bi se ženija do Sride
Da mi mala grabovinu jide.

GRABUŠA - sitna grabova drva. Vidi **šuma, praška, čandrlja**.

Kad te mala ujtin u grabuši,
sa kosiron odsiću ti uši.

GRAD - **krupa**, tuča; nevrijeme.

GRADAC - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Svilaja. Franjevačko župno mjesto (Porođenje Marijino, prije sv. Petar) u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu. U župi su i Otavice, Ružić, Moseć (sv. Martin), Gornji Sedramić, Umljanović, Kričke, Baljci i Kanjani.

GRADELE - željezna rešetka na kojoj se na žeri peče meso, roštilj. **Gradelati** (spremati jelo na gradelama).

GRAĐA - drača na zidu kojom je zid za(o)građen.

GRAĐENJE - 1. postupak izrade zemljanog posuđa na lončarskom kolu (**čekrku**).
2. postupak izrade **opanaka** i sl. **Misni** opanci se izrađuju s posebnom **pomljom** (*opanci pod veliku građu*).

GRAJATI - htjeti više nego možeš. *Grajaj ti, grajaj koliko oćeš*. Vidi **zagrajati**.

GRANA - vrsta ukrasa na odjeći i drugim predmetima.

Moj dragane, Mačko Marijane,

Donesi mi traversu na grane.

GRANALIJA - vrsta starinske **puške** ukrašene srebrnim granama i šarama.

GRANČIK - **čaklja**, poduže drvo sa trozubom na jednom kraju, služi za vađenje **sića** kad spane sa **sindžira** (**pancira**) i upane u **bunar**. Naziva se i **gančig, trkmar, mačak, rampin**.

GRANICA - 1.snopovi žita (na njivi) postavljeni klas uz klas (da se sačuvaju od možebitne kiše). Vidi **ugraničiti, petica, devetica.**

2. strana (tovar) slame od ozimice ili raži (**krov**) koja ide na **magare**. Sastavljena je od 40 **ručica**.

GRANSATI - hodati stranputicom kroz bespuće. **Gransanje** (hodanje stranputicom). Izgovaraju i **granjsati, granjsanje**. Vidi **nagransati**.

GRAŠIKA - vidi **grešika**.

GRAŠINA - korov u **šenici** (**diviji gra**); ima ga više vrsta; dok je mlad krave ga jedu (tada ga i beru). Kruvu daje neugodan miris pa ga je dobro izguliti dok se ne **isimeni** da ga krave ne bi pojele u slami.

GRAŠITI – brzo ići. *On za njin ševa, a Grša prid njin graši.* Vidi **gariti**.

GRAŠOVINA - vidi **gra**.

GRATALJIKA - strugalica za sir, voće, povrće i sl. Kažu i **grataljka** te **gratakeža**. Vidi **ribanj**.

GRATATI - strugati. **Gratanje** (struganje), **gratan** (strugan). Vidi **izgratati, izgratan**.

GRAUT - vidi **karaut**.

GRAVORICA - grahorica, biljka koja se sijala po **zagori**. Jele su je krave i ovce, a plod bi se samo prebio na mlinu pa davao prasadi.

GRBELINA - vidi **krbelina**.

GRDAN - ružan, gadan; grub. *Bože prosti, grdan li je. Grdna li mu je rana.* Nadimak grdnu čovjeku je **grdan, grdalo** i sl. Vidi **nagrditi se**.

GRDELIJA - isto što i **zerdalija**.

GRDOBETINA - državna odšteta za duhan ili kakvu drugo kulturu pod državnim monopolom.

GREB - grob. **Greblje** (groblje, **šamatorje**). Nazivi za dijelove greba su kao i nazivi za dijelove postelje (**uzglavnica (učelak), podnožnica, bedręnica**). Grebom znaju nazivati i posve slabu osobu koja svaki čas može umrijeti (*živi greb*). Vidi **sinjal**. Jedna od sličnih molitava pred spavanje jest:

Evo lego u postelju svoju,
Ka u greb svoj.

Ja dušu svoju Bogu dajen
I ja mu se sva pridajen.
Ako osvanen, Bogu vala uzdajen,
Ako priminen, Bogu dušu pridajen.
Bože moj, u ruke tvoje,
Duša i tilo moje.
Isus s nami, anđeli oko nas,
Sveti blagosov svr nas.
Moj Isuse pomozi nas,
Moj Isuse budi valjen,
Po sve vike vikon, AMEN.

Neki na koncu dodaju:
Gospe moja, čuvaj moju dicu i spasi moje mrtve.

Neki nakon petog stiha nastavljaju:

Zoven Boga za oca,
Divicu za majku,
Svetu Katu sestricu,
Svetu Mandu službenicu,
Svi anđeli oko mene,
Ude stvari bišt od mene
AMEN.

GREBA - masni ostatak mlijeka na zemljanoj posudi, **bakri** ili od neke druge hrane što se nahvata na stijenke posude (mlijeko, taloga, pura, grah i sl.). Kažu i **grebalina**.

GREBAČ - pomagalo za čišćenje zemlje s **motike** ili s **pluga** (vidi **otik, kosiričica).** Izgovaraju i **gribač, ogribač**.

GREBENE - naprava za izvlačenje tj. **grebenanje** vune ali se razlikuje od **gargaša**. Kažu i **greben**. Gargaše su veće ali su u grebene zupci veći i grublji, a ima ih manje (obično od četiri do šest redova). *Dva se dida pod grabon češljaju.* Grebenanje dolazi nakon **gargašanja (vlačenja)**. Na grebenama se izvlači **vlas** koji je pogodan za pređu **osnove**. Onaj dio vune koji se ne izvuče na grebenama služi za **potku**. Ako se ne misli tkati na tkalačkom **stanu**, vuna se ne **grebena**, nego se odmah nakon vlačenja rade **zavijače** i prede na **kudilji (preslici)**. Takvom se pređom pletu **bičve** i sl.

GRECELJ - vrlo slano jelo, **salamura**. *Ovo se ne more jist, to je sam grecelj.* Kažu i **krecelj**. *Šta je prislano nije ni mačkon drago.*

GREDELJ - dio starinskog pluga (rala).

GREŠIKA - grožđe koje nije dozorilo s ostalim grožđem. Neki izgovaraju **grašika**. Od grešike vino bude **grešo** (kiselkasto).

GREZ - jednostavan; bez finoće; neoblikovan. *Grez čovik* (neuglađen čovjek). *Greza rana* (jednostavna,

neukusna hrana). *Greza rađa* (loš, nedovršen posao).

GREZA - neoblikovana stijena, **kamen**, zidnica kojom se zida umrs, i to s unutrašnje strane kućnog zida. Izvana se postavljaju na mjeru oblikovane zidnice, zvane **vace.** Greza se može iskoristiti i za zidanje na **muzinu**. Vidi **bunjada**.

GRGO - muško ime. Govore i **Grgur, Grša, Grgat, Grgić.** *O Grguru, tica u gnjizduru; Kada dođe Grgur, tica leti u gnjizdur.* Neki dodaju: *O svetomu Josipu, tice jaja prosiplju.* O Svetom Grguru (12. ožujka) sije se **rasod**. *Grgur papa na dvanestog marta.*

GRGUĆANJE - čišćenje grla, lagano kašljanje. **Grgućati** (kašljati lagano samo u grlu). Kažu i **grgoćat, grkoćati, gargarizati**.

GRIBAČ - isto što i **grebač**.

GRIBLJA - brazda koja je granica između dviju njiva. Vidi **mrginj**.

GRIJ - grijeh. *Ne iđe grij u usta, nego iz usta. Jedna šteta, sto grija. U malome griju, u dugome viku* (govori se - želi na **Badnju večer**). *Svak za svoje grije odgovara.*

GRIJOTA - grijehota. *Grijota je privarit sirotu.*

Nemoj majko i grijota tije,
Udat mene di mi drago nije.

GRINTATI se - živcirati se, ljutiti se za što treba i za što ne treba. Kažu i **grinjati se. Grintanje, grinjanje** (živciranje). Tko se puno grinta je **grintav, grintov, grintast, grintljiv, grinjav**. Zovu ga **grinteša**.

GRIP - kamen. *Okupija ga gripin.*

GRIŠPIN - ponedjeljak (taj je dan bio neradan za brijače, *od Nedilje* su radili, a sv. Grišpin je zaštitnik brijača). Ponedjeljak je prije bio i dan vjenčanja.

GRIVINA - kolut ili ogrlica (lanac, **sindžir**) koja se meće **blagu** oko vrata, da bi se objesilo zvono. Zvono se vješa o željeznu pločicu, **jaku**. Kolut je obično od pogodna drveta **(jasenovine, koštelovine**), meće se na ovce i na koze, a često ga nazivaju i **teljig (teljug**). Vidi **grivna**.

GRIVNA - 1. željezni obruč kojim se pričvršćuje **kosa** na **kosište**. Tako se zove **okov** na pušci, na **baloti** u **mlinu** i sl. Vidi **grivina**.
2. vrsta **jarebice**.

GRIZ - 1. krupno samljeveno pšenično brašno, lagana hrana za bolesne s lošom probavom ili za djecu.

2. isto što i **grizina**.

GRIZINA - ono što krava ili koji drugi preživač vrati iz buraga (**kare**) pri preživanju. Neki kažu **griz**.

GRIŽA - stijena (obično nepravilna i obično djelomice u zemlji). *Same griže*. Vidi **ljut**.

GRKOĆATI - vidi **grgućati**.

GRLICA - grlobolja. Govore i **grla**. Od grle su često djeca umirala.

GRLIČANJE - postupak na Sv. **Blaža** kada svećenik poslije **mise** vjernicima meće **šterike** ukriž pod vrat da im grlo ostane zdravo.

GRLIĆ - dio muške obuće (od sukna) koji je obuhvaćao potkoljenicu, a navlačio se na **čorape**.

GRLJAK - gornji, uski dio boce. To je uski dio i **mišine** u kojoj se drži voda vino i sl.

GRLJATI - ići gurajući se, probijati se.

GRMARICA - žena koja ide u grm. Kažu i **čemušalica**. Vidi **lišnjak, drvarica, praškarica, žetalica**.

GROBAR - čuvar **Isusova** groba na **Veliki petak** (u Vrlici).

GROMILA - vidi **grudina, gomela, sovura**.

GRONDA - **strija, pervaz**.

GROP - uzao, čvor. Vidi **uza, svor, šudarić**.

GROŠ - vrsta starinskog novčića.

GROTANJE - postavljanje **grota** (postupak pri **salidžanju**).

GROTA - kamen, stijena.

GROTULJA - niska od oraha nanizanih na **špag**. Svatove **mlada** dariva uz ostalo i grotuljama, a mladić na **dernaku zamiri** djevojku i kao potvrdu da je voli dariva joj više grotulja.

GRSTITI se – gaditi se na hranu ili piće (zbog slabog želuca, loše hrane ili bolesti). *Grsti mi se.*

GRUBINE - selo u imockoj zagori sa zaselcima Kažiput i Mračaj. Vidi Podbablje.

GRUDINA - gomila **kamenja** nastala prilikom **krčenja** nekog zemljišta. Kamenje se trijebi iz zemlje i baca na jedno mjesto i tako nastaje grudina. Neki je zovu **gromila**. Od takvih grudina znaju napraviti kućicu. Vidi **ćelar, grudati, gomela**.

GRUĐATI - stvarati neku hrpu, **grudinu** ponajčešće od kamenja, ali i glavica kupusa i sl.**Gruđanje** je nabacivanje kamenja ili nečega drugog na hrpu, ali i najprimitivniji

način **zidanja** (primjerice, kad se pregrada između dvaju zemljišta stvara običnim nabacivanjem stijena). **Nagruđati** (navaliti na hrpu; **naziđati** na primitivan način). *Nagruđa san po sobe kupusa.*

GRUPA - skupina ljudi.

GRUŠALINA - prvo mlijeko kad se krava tek oteli pa sve dok se ne prestane grušati pri kuhanju, odnosno zgrušano mlijeko. Grušalina valja jesti. Od vrućine ili od nečistoće mlijeko se također ugruša i pokvari. Kad kravu zaboli vime, često se iz sisa mogu istisnuti ugrušci mlijeka. Vidi **ogrušati**.

GRUŠKATI - rukama trljati i tiskati robu namočenu vodom i nasapunanu. **Izgruškati** (**gruškanjem** oprati).

GRUŠPANDULA – vidi **bljušt**.

GRUVANJE - 1. gonanje konja po žitu nakon što se pokupila slama (zadnji postupak pri vršenju žita). 2. vidi **stupanje**.

GRUVATI - gruvanjem čistiti žito od košuljice. Neki kažu **ugruvati**.

GRZDELIN - grdelin. Izgovaraju i **gvardelin**.

GRZDULJA - jestivo divlje **zelje** (spada u krstašice), vrsta **mličike**. U nekim krajevima prvo proljetno zelje. Znaju je i sijati. Kuha se, rjeđe se jede kao salata, obično s drugim zeljem (zimska salata).

GUBICA - usna. *Ne pljuj uz vitar, vratiće ti se u gubicu.* Glomaznija gubica je **gubičetina**. Kad netko posve dosadi, kažu mu: *Dobit ćeš po gubici. Pljuni mi u gubicu ako ne bude tako i tako* (kažu da bi pojačali neku tvrdnju). Govore i **gubičina**. *Klapnu momče teškin gubičinon.* Vidi **bembule, kravija gubica**.

GUBINA - gljive i sve što raste na panjevima i deblima (vidi **leška**).

GUCATI - gutati. **Gucanje** (gutanje), **progucati** (progutati). **Guc, gucalj** (gutalj). *Daj jedan guc.*

GUČE - isto što i **guše**.

GUĆA - 1. dio ženske gornje odjeće (do pasa) pleten od crne vune (crne jarine) na igle kljunače; nosila se preko **košulje** (cure ga nisu nosile nego **jaketu**). Ima rukave, a prsi su otvorene (tu dolazi **krožet**). Od vune **rudice** izrađivale su se svilene guće (za imućnije mlade nevjeste). Postojala je i muška guća (neki su je nosili *uz tilo*, ali u pravilu je išla *povri košulje*). Vidi **oplećak**.

Moj dragane široki rukava,
Gori guća, doli ti se muća.

2. donja deblja majica, muška i ženska. Kupovale su se i malo tko ih je na selu imao.

GUĆAK - grlo, vrat (donji dio grkljana i gornji dio jednjaka). *Stegnit ću ti gućak.* Vidi **vratuša, bariket, kotlac**.

GUDA - krmača, prasica. Kad se neko pravi junakom većim nego je, kažu mu: *Bija je jedan taki u Duvnu (na Zelovu) pa ga je guda pojila. Nema ga di guda repon maše.* Kad netko drži gudu da bi se **gudila,** kažu da **koti gudu**. Vidi **uškopljen, škopiguda**.

GUDA - ime odmila za prase, **gudo**. Vidi **sladkovina**.

GUDALO - dio **gusala** kojima se preko struna na guslama **gudi** tj. gusli. Izrađuje se od savitljiva drveta, ponajviše od jasena. Vidi **guduk**.

GUDIN - prasac. *On mene drži za gudina.* Izgovaraju i **gudan**. Ženska je **guda**. Vidi **škopiguda**.

GUDITI se - isto što i **prasiti se**.

GUDUK - **gudalo**. Vidi **Pilip**.

GUJINA - guja na koju se lovi riba.

GULIKOŽA - onaj tko nemilosrdno iskorištava druge koji su u potrebi ili zarađuje na njima.

GULJA - vidi **guljotina**.

GULJOTINA - kora od krumpira. Isto **gulja**. Vidi **oguljati, goljuptina**.

GULJOVINA - vuna sa zaklane **ovce** (osušena se mješina obrije). Za razliku od vune koja se striže oko sv. **Ante**, guljovina se dobiva pred **Božić**, kada se kolju ovce. To je vuna loše kakvoće (*od nje se rade kućne stvari*).

GUMAŠE - obuća od gume, ručne domaće izrade. Izgovaraju i **gumare, gumenjaši**. Odozdo bi bile pričvršćene **brokvicama**.

Skoči Maše, ne žali gumaše,
Ima kože, okrpiće Bože.

GUMBANJE - svađa, najčešće se ne zna tko je kriv, tko prav. Gumbanje je i svaka pobuna. **Gumbati se** (gurati se i svađati). Vidi **zagumbati se**.

GUNDEĆ - talog od kave, fundeć. Vidi **vundeć**.

GUNDELJ - zlatnozelena **baja** tvrda oklopa koja se skuplja na plodove duda, lipov cvijet, cvijet trna i sl. Zovu je i **gundevalj** te **zlatar** i **zlatni bože.**

GUNGULA - opća gužva, metež, strka. *Kakva je to gungula u selu.*

GUNJAV - dlakav, **runjav** (poput gunja).

GURLA - žlijeb na krovu za odvod vode u **čatrnju**, oluk. Vidi **korniža**.

GURLJATI - hodati ili raditi sporo i polako.

GURMIČATI - lutati; zlopatiti se hodajući od nemila do nedraga. **Gurmičanje** (lutanje; zlopaćenje).

GUROV - gurav; nerazvijen, sitan; slab; nejak. **Gure (gureša)** je nadimak za gurava čovjeka, **prase, pivca** i sl. Vidi **resteć**.

GUSLAČ - onaj tko gusli i pjeva uz gusle (govore i **guslar, guslađa**). Guslilo se obično za dugih zimskih večeri (najviše u imućnijim kućama gdje ima vina i brašna). Guslač bi znao započeti stihovima:

Oćemo li, gusle javorove,
Oćemo li da ga zaguslimo,
Oćemo li, ako nan se dalo
I ako nas grlo ne izdalo.

Ako bi guslač opazio da domaćini nisu baš skloni guslenju, da ne nude vino, da **stopanjica** ne sprema **uštipke**, onda bi znao malo podbosti:

Gusle gudu, ma in je zaludu,
Kad ne čuju cvrku uštipaka,
Zvekotanju tave i lonaca.

Ako bi išlo sve u redu:

Procvilile gusle javorove,
Kad začuše cvrku uštipaka,
A bukara po družini kola.

Prije pjevanja neke (obično junačke podure) pjesme, guslač bi napravio uvod. Primjerice:

Mi nećemo bacat bacanije,
Niti ćemo turat lakrdije.
Bacanija ne čuva goveda,
Već toljaga i dobra užina.
Lakrdija ne začinja čorbe,
Već debelo meso volovina
I debelo meso ovnovina.
Nije loša ni jalova ovca,
Koja no je iz Medova Doca,
Koja pase drače kovrljače,
Slađe jon je meso od pogače.
Mi nemojmo bacat bacanije,
Već potrajmo štogot pisme stare,
Od staroga vakta i zemana,
Di je koji dobar junak bijo
I di li je junak poginijo,
Di je koja zakukala majka,
Di je koje odgojeno zlato.

Guslač bi se katkada umorio usred oduže pjesme, grlo bi mu se osušilo. Tada bi spustio glas, a domaćini su mu dodavali bukaru. Ako mu odmah nisu davali vina, znao je i podbosti:

Ova kuća ne ostala pusta,
Moja su se ošušila usta.

Nakon što bi se malo napio, nastavio bi primjerice, ovako:

Dino bismo, kadno vino pismo,
Di li ono pismu prikinismo.

Završavao bi obično ovako:

Davno bilo, sad se spominjalo,
Kano dobar danak u godini,
Braćo moja i družino moja,
Ostajte mi zdravo i veselo.

Vidi **povrsti**.

GUSLE - važno glazbalo u **zagori**. Imala ih je gotovo svaka kuća. Glavni su djelovi **glava, vrat** i **varjača (kopanja)**. Tu su i **gudalo, strunja, koža, kenjac (kobilica), klin, križ, uvo**. Vidi **buža, punat**.

Gusle moje, drvo javorovo,
A gudalo brate jasenovo.
Na vami je koža od jareta,
A na koži kenjac od drveta,
A na kenjcu strunja od ždribeta.

GUSTIRNA - bunar, cisterna za vodu u koju se voda slijeva s kuće.

GUŠAN - gust i ukusan (odnosi se na jelo). *Ova je juva gušna* (nije rijetka niti neukusna).

GUŠAV - mrljav, zapušten; zaostao u razvoju. Vidi **zagušati se**.

GUŠĆADA - gustiš.

GUŠE - malo prase. Neki kažu **guče**.

GUŠLJAST - otrcan, zapušten; rutav, repast, zamršen. *Izdiga onu gušljastu glavurdu pa šnjon ustresa, pripa bi ga se i đava iz pakla.*

GUŠT - naslada, užitak, **merak**. **Guštiranje** (uživanje, obično u jelu i piću), **guštirati, guštati** (uživati, naslađivati se). *Gušta ki malo prase.* Vidi **urset**.

GUŠTARICA - gušter. *Koga je zmija klala i guštarice se boji.* Izgovaraju i **gušterica, gušćerica, gušćarica**.

GUTA - oteklina na vratu, škrofula (vidi **škripe**). Nadimak **Guto, Guteša**. Vidi **zgutan**.

GUVLJATI - gužvati. Izgovaraju i **guveljati**. Vidi **zaguvljati (se), zguveljan**.

GUVNO - gumno, mjesto gdje se vrše i suši žita. Guvno je obično privremeno (na njivu ili ravnicu kod kuća nabije se **gnjila**), a može biti i stalno, kameno. *Ukočija se ka stožina na guvnu* (*ustobečija se i ne miče se*). *Kukuruzu kiša i na guvnu pomaže, a šenicu može i sa guvna odnit.* Vidi **stožina, opet, sinišće**. Guvno je i prošireni okrugli dio ceste gdje je oštra okuka.

GUZATI - ubrzano micati **guzicama**.

GUZATI se - vući se; lagano, nespretno hodati, jedva pomičući noge. **Guzanje** (lagano lijeno hodanje). Vidi **doguzati se**.

GUZICA - zadnjica. *Bog pomoga puno ručica, umeja puno guzica.* Kad je netko podmićen pa krivo čini, kažu: *Pojila guzica dušu.* Kad su komu šuplje (gornje) gaće, kažu mu: *Gladna ti je guzica,* kad se kome gaće uvuku otpozadi: *Pojila ti guzica gaće (košulju). Zaželija ga se ka guzica smrznuti korenja* (nije ga se zaželija; od smrznuti korenja u pravilu se dobiva proljev). Kad se kogot digne sa stolice pa kad se vrati traži da mu se digne onaj tko je u međuvremenu sjeo, kažu: *Nije ti ostala guzica na njoj.* Kad kakva drtesina pane, stariji kažu: *Razbila mu guzica zube. Kad dođe gur guzici* (kad zagusti, kad dođe stani-pani). *Ne može se jednon guzicon na sto pirova (na dva stoca).* Kad kogot oće kakve **muktešine** , kažu: *Je mu guzica zinila (na mukte). Suze blizu guzice* (lako zaplače). *Široke guzice* (proždrljiv). *Debeli guzica* (predebeo). *Tribat će nokti svrbljivoj guzici. Nemoj da te bode u guzicu* (kad netko ostavlja travu iza sebe kad kopa, kad *reste za njin*, ili kad loše kosi).

Jedva čekan doklen Božić dođe,
Da slanina kroz guzicu prođe.

Vidi **neš, napripraviti, ol, poklade, šmedljiv**.

GUZITI - namještati, **ćuliti** (nešto). **Guziti se** (namještati se).Vidi **naguziti se**.

GUŽNJAČA - završetak debelog crijeva kod životinja.

GUŽVA - naprava (obruč) od usukana mladikova drveta kojom se pričvršćuje **jaram** s **procipon** pri uprezanju volova u jaram. Tako se zove i uže spleteno ili zapredeno od savitljiva pruća koje povezuje **jaram** i **ojicu**. Gužvom se pričvršćuje i **lisa** (**vrljika**) pri zatvaranju **pritorka** i sl. *Zavrnut ka gužva.*

GUŽVARA - vrsta **manistre**.

GVACATI – vidi **žmakćati**.

GVARDELIN - grdelin, češljugar. Izgovaraju i **grzdelin**.

GVARDIJA - gvardijan. Vidi **gardijan**.

GVERA - gužva, svađa, prepirka; širenje glasine o nečemu, šaporenje o nečemu. *Zametnila se gvera.*

GVERAV - razrok. Vidi **(j)erav**. **Gverac, gvero** (gverav čovjek).

G(V)OŽĐA - naprava za lovljenje divljači ili miševa. Gvozdeni dio na mlinu isto zovu **gvožđa**.

I

IBRIŠIM - vidi **brišim**.

ICATI – jecati. Vidi **incati**.

IĆAN - vidi **Ivan**.

IĆATI se - bacati. Vidi **itniti**.

IĆE - jelo.

ID - jed. *Ne može od ida rič progovorit.* Izgovaraju i **jid**. *Kapi mu jid iz očiju* (ljut je, ali ne daje glasa od sebe).

IDAN - **jidan** (jedan, ljut, srdit). *Da si vridan koliko si idan* (kažu ljutitu mrljavu čovjeku).

IDEJA - težnja nekom cilju.

IĐEN - idem. *Iđe mu srcu* (odgovara mu). Neki kažu **iđi**, umjesto idi. *Iđi mi, dođi mi* (kažu kad kogot radi štogot preko volje). *Ko iđe s nami? Šta će nan ko? Iđemo ja, ti i gora zelena.*

IGLA - 1. pribor za šivanje, pletenje i sl. Može biti **kljunača, samarača, bulašica, čavalduša, pletitka, vezitka** itd.

2. osovina koja drži **pera** na **brani.**

3. vidi **kar**.

4. dio **samara** (platica koja povezuje **krstac** i **oglavić**), **stramica**. Po tri su igle sa svake strane, a gornje dvije nešto su deblje i dulje. Vidi **koludrica**.

5. opančarski pribor za provlačenje **opute** kroz **bužu** (obično **dvojstruka** žica).

6. žica na koju se niže **duvan** (duvan se niže *prs a prsi, kost a kosti*).

IGLENDA - šala, veselje, dobro raspoloženje. *Kako je bilo u svatin? Bilo je dosta iglende.* Izgovaraju i **eglen, eglenda**.

IGLENDIRATI - zamećati šalu i stvarati veselo raspoloženje. *Marko iglendira* (šali se, on je *od iglende*). Izgovaraju i **iglendisati, eglendisati.**

IGLENJAK - prigoda od krpe za ostavljanje igala.

IGLICA - jestiva biljka, čapljan. Kuha se u proljeće cijela biljka s korijenom. Vidi **zelje.**

IGRALIŠTE - vidi **kolarište.**

IJO - uzvik kojim potiču konja da ide, da krene. *Ijo!* (hajde!) Govore i **ija, đijo, đija.**

ILA - zloća. *U njemu nema nikakve (nike) ile* (nikome ne želi zlo). Vidi **uja.**

ILIJA - muško ime. Govore i **Ile, Ileša, Ilkan.** O Svetom Iliji (20. srpnja) obično su žege. Zato kažu *Ilija-Prlija. Poza Ilijon dolazi Prlija* (iako toga sveca nema neki kažu da je Ilija prije podne, a Prlija poslije podne):

Što Ilija propustija,
To Prlija zapalija.

ILIK - vidi **kov, toka.**

ILJEDA - hiljada, tisuća. Kažu i **ijada** te **iljada.**

IMACKA - vidi **Imocka.**

IMANJAK - ono što se ima, imanje. *Jadnoga li imanjka.* Vidi **danjak.**

IMAVATI - imati često nešto i dovoljno nečega. *Oni su toga uvik imavali.* Znači i imati povremeno, ponekad. *Ante, rđava ti je kobila. Meni je i vaka dobra, zna san ja imavat i nikakvu.*

IMBA - prijetvornost (**pritvornost**). **Imben** (prijetvoran). Kažu i **inba, inben.**

IMBALAVANJE - vidi **balanje.**

IMBALAVATI - vidi **balati.**

IMBOTIJA - navlaka (ne govori se često). Izgovaraju i **imbotida, inbotija, inbotida.** Ima i šire značenje.

IMBRAGATI - dobro učvrstiti užem, stegniti, **zapajvaniti. Imbragan** (dobro svezan, učvršćen užem). Govore i **inbragati, inbragan.** Vidi **pajvan.**

IMENTOVATI - izreći ime, imenovati. *Je li ti Petar reka ko mu je posika raste u ogredi? Reka mi je da zna ali mi nije imentova* (nije kazao ime). **Imentovan** (imenovan).

IMOCKA - gradić u zagori s naseljem Brista (Imotski). Kažu i **Imacka, Imocki, Imacki.** Franjevačko župno mjesto (sv. Vrano Asiški) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U župi je i Glavina te Medvidovića Draga.

Lovreć, Cista to su glavna mista,
A Imocki ostaje za ništa.

IMUĆ - imućan.

INAČICA - cura suparnica. Kažu i **injača.**

Inačica, inačicu klela,
Ja bi svoju za brata dovela.

INAD - prkos, suprostavlajnje; zloba. Kažu i **inat, dešpet, dišpet**. *Za inat se i pratar oženijo*. **Inaditi se, inatiti se** (prkositi, suprostavlajti se). Vidi **zainada, zinad, uzinad, kapric**.

INBA - vidi **imba**.

INBOTIJA - vidi **imbotija**.

INBRAGATI - vidi **imbragati**.

INCATI - plakati, jecati, grcati (najčešće se odnosi na dječje plakanje). *Šta incaš*? Izgovaraju i **icati**.

INCATI se - biti ili postati nevaljal (na primjer konj kada je nemiran, kada udara nogama i sl.). Slično je **zaincati se**.

INCUKATI se - zaluditi se. **Incukan** (zaluđen).

INČIJE - drukčije. *Inčije ne mogu doći.*

INĆIROM – potpuno; do kraja; sve. *Izginili su inćiron* (nitko nije ostao).

INGIR - vidi **angir**.

INGIRAČA - prva daska do **mušnice** na podu **mlinice**. Na njoj mlinar stoji kad je blizu **mlina** i na njoj je **ingir**. Izrađena je od debele **rastove crljeni**. Izgovaraju i **angirača, engirača**. Vidi **drvenina, čekaluša, metanica, sidalica, tampanja**.

INKANAT - prisilna prodaja putem licitacije zbog podmirenja dugova. *Sve mu je otišlo na inkanat* (bio je dužan pa su sudske vlasti oduzele njegovu imovinu radi naplate duga vjerovnicima; obično bi se takva imovina prodavala putem licitacije, a uzimale su je u bescijenje seoski kulaci jer nitko drugi nije imao novaca).

INKARAT - žbuka, **malter**.

INKARTATI - ožbukati, **malterisati. Inkartavati** (žbukati), **inkartavanje** (žbukanje), **inkartan** (žbukan, **malterisan**).

INŠOMA - vidi **išuma**.

INŠPJEGATI - vidi **pjegati**.

INTERES - korist.

INTIMELA - navlaka za jastuk, **kušin**; jastučnica.

INTRADA - posijano ili posađeno bilje na oranicama, livadama i vrtlima, ljetina. *Iđen u polje obać intradu.*

INTRATI - susresti, **treviti**, slučajno sresti. *Jučer san intra Marka i čuj šta mi reče. Da se nisam tu intra, Marko bi se utopijo.*

INTREŠELJ - vidi **antrešenj**.

INTRIGA - spletka. **Intrigant** (onaj koji radi spletke).

INVALA - infala, **briškula** slabija od protivnikove već igrane, a koju je spletom okolnosti kartaš primoran igrati. Vidi **malica**.

INVALID - nesposoban čovjek (zbog bolesti ili neke mane); posprdno to je svaka lijena osoba.

Četri momka, četri invalida,
Ne bi s njima sidila od stida.

INVIŠAN - infišan (umišljen u nešto, opsjednut nečim). *Šta ti je, pravo si invišan?.*

INVIŠATI (se) - infišati (se) (umisliti se u nešto, čitav se predati, prepustiti nečemu). *Inviša se u karte* (opsjednut kartama, kartanjem). *Gore je invišat nego poludit.*

INVORMACIJA - informacija, obavijest. **Invormirati** (informirati, obavješćivati).

INJAČA - vidi **inačica**.

IPRIJUBA - bar malo, donekle.

IRUD - židovski kralj iz Isusova vremena koji je naredio da se ubiju sva židovska djeca u Betlehemu u namjeri da tako ubije i maloga Isusa. **Irudica,** žena Irudova, pojam je zle žene. Nju sveti **Ilija** stalno proganja svojom grmljavinom, ali je nikako ne može pogoditi. Irudica donosi zlo, nesreću.

Biži, biži Irudice,
Mater ti je poganica,
Od Boga sapeta,
Od Svetog Ivana prokleta.

IRUDICA - vidi **Irud**.

IS - uzvik kojim se pogoni **ovca**. Neki uzvikuju **iš!** Ovca se doziva uzvikom **Isa!, Isan!** *Isa, amo!* Vidi **ujs, mašć, onšć**.

ISIMENITI se - proniknuti; baciti sjeme.

ISIK - **praseća** grudna kost. Kad se kolju prasad, **isik** se izvadi prije nego se vade iznutrice.

ISKAJIŠATI - vidi **kajiš**.

ISKALJKATI - očistiti **kaljkanjem** (odnosi se na **lulu** i **zivak** u **kamišu**).

ISKATI - moliti, tražiti. *Ne bi te on to iska brez velike potrbe.*

ISKELJITI (se) - slično što i iskesiti (se). *Iskeljijo one konjske zube pa gleda u me.*

ISKESITI se - vidi *kesiti se.*

ISKIDATI - omesti (štalu, **pridvraće** i sl.). *Je si li iskidala izbu?* **Iskidan** (ometen). Vidi **kidati, potkidati**.

Koliko smo ja i braća moja,
ispod krava iskidali gnjoja.

ISKILJATI - kiljanjem izrezati; tupim nožem (**kusturom**) izrezati. Vidi **kiljati, prikiljati**.

ISKOBELJATI se - izvući se (ispod nekoga, nečega ili iz kakva zla).

ISKOBELJITI se - iskriviti glavu, lice, usta, oči (pritom strašivo izgledati). *Šta si se iskobeljija?* **Iskobeljen** je onaj tko se iskobelji.

ISKOKOTITI se - od bijesa jako otvoriti, iskolačiti oči. Isto **izdrečiti** se. *Čin san vidila kako se iskokotija, odma san znala kudan vitar puše.*

ISKOLITI se - ostvariti se, obistiniti se. *Iskolija mi se noćašnji san: gonile su me zmije, a danas san se posvađa s konšijon.*

ISKON – odmoran, nesatrven radom, oran, aran. Vidi **dokon**.

ISKONICA - nevažna stvar; budaleština. *Mani se iskonica.*

ISKONSATI - istrgati, iščupati, iskomadati. *Svu jon je kotulu iskonsa.* **Iskonsan** (rastrgan, iščupan, iskomadan). Vidi **konsati**.

ISKOPISTITI se - iznemoći, izgubiti dah (od smijeha). *Iskopistili smo se od smija.* Vidi **zaceniti se**.

ISKOPRLJATI se - spretno se izvući iz neke teškoće (ispod jačega koji te zgrabio i hoće tući, od neke bolesti, neimaštine i sl.). Kažu i **iskoprcati se**. Vidi **iskobeljati se**.

ISKORITITI se - postati poput **korita** (u pravilu se odnosi na dasku koja se iskrivi na poseban način pa postane poput korita, **žliba**). **Iskorićen** (postati poput korita iako bi trebao biti ravan).

ISKOSIRITI se - žestoko se nekome suprostaviti i (pokazujući **kosirice**) dat mu do znanja da si (možda) spreman i na tuču.

ISKOVRLJATI se – postati kovrljavo. Vidi **koviljan, zavit**.

ISKRČITI - od neobradiva zemljišta **krčenjem** napraviti obradivo. Vidi **krč, trapiti**. Iskrčiti kamen, panj i sl. znači izvaditi ga iz zemlje.

ISKRIPOSTITI (se) - vidi **ispriprostiti (se)**.

ISKVITATI se - isto što i **okvititi se**.

ISLABITI - jako oslabiti, smršati od bolesti, tuge, **neimanjstva** i sl. *Je si li vidijo kako je islabijo?*

ISPARIPATI se - vidi **paripanje**.

ISPARTATI (se) - izvući se iz nečega, izaći. *Ja ću se ispartat iz toga ako ikako mognen. Isparta san se iz društva. Glavno da smo mi njega ispartali iz vrtla* (nema više

dila u vrtlu). Vidi **upartati se, ispušiti, particela.**

ISPATITI - napatiti se u životu. *On je ispatija* (imao je težak život, puno je radio, **trudio**, slabo se hranio i to je ostavilo trag).

ISPERAK - zadnji dio, odnosno ostatak sapuna. *Imaš li sapuna? Imam dva isperka.* Vidi **duperanje**.

ISPIJUKATI - izvući hranu povlačenjem zraka. Vidi **pijukati.**

ISPILJKATI - **piljkanjem** odstraniti tekućinu. Izgovaraju i **ispuljkati**. Vidi **opalac**.

ISPLESKATI - vidi **istriskati**.

ISPLEJATI se - zbiti se; otvrdnuti; iznerediti se (odnosi se na zemlju poslije kiše, kad se zbije, otvrdne i sl.). Izgovaraju i **zaplejati se**. **Isplejan** (otvrdao; zbijen; izneređen). Vidi **splejati**.

ISPODMUČA - podmuklo. *Sve se to radi ispodmuča* (neprimjetno). Izgovaraju i **ispodmukla**. Neki kažu **šotokuco**.

ISPOLE - do polovice, način **građenja opanaka** (koža se provrti do polovice, **kajasa** ne prođe skroz kroz kožu). Opanci izpole su bolji opanci, sigurniji na kiši, koža za njih je deblja, skinuta s leđa. Vidi **probadača**. Izraz se koristi i u drugim sličnim okolnostima, primjerice kad se **brokva** zabije u dasku, ali ukoso, tako da ne izađe na suprotnu stranu.

ISPONOVA - ispočetka; opet, ponovno. *Isparala san sve pa ću isponova.*

ISPOPRIČITI se - ispopriječiti se. Obično se koristi kad neka osoba stane prijeteći na put i onemogućuje ili ometa drugima prolaz. *Ispopričila se i neda nikomu proć.*

ISPOPRUŽITI - mlatniti koga štapom ili kakvim dugim predmetom po kostima. *Tribalo bi je dobro ispopružit.*

ISPORAK - vidi **isporče**.

ISPORAVAN – nezauzet, ispražnjen (odnosi se na **sud**, prostoriju i sl.). Vidi **zaporavan, isporaviti**.

ISPORAVITI – 1. isprazniti koga u govoru ili čemu drugom. *Nemoj me stalno isporavljat.*

2. isprazniti (neki **sud**, prostoriju isl.). Vidi **isporavan, zaporavan.**

ISPORČE - zadnje **guše** što ga **guda** okoti pri jednom koćenju. Tako znaju posprdno nazivati i zadnje dijete koje žena rodi. *Plače ka*

isporče. Kažu i **isporak.** Vidi **trze, kanitan, kasno, iznosak.**

ISPOVIDNICA – ispovjedaonica.

ISPRAKNJAČITI - istući, dobro izlupati (nekoga po leđima, nekom batinom); istući dobro **robu praknjačom**. Izgovaraju i **ispraknjačiti**. Vidi **praknječa**.

ISPRIČATI - vidi **popričati**.

ISPRIJA - ispočetka, isprva. *Isprija nije puno ujimala, a unda je ortala uzimat po tretinu vriće.* Kažu i **isprvice, sprvoč.**

ISPRIPROSTITI (se) - osloboditi (se) nekoga ili nečega. *Jedva sam ga se ispriprostio* (otarasio). Neki izgovaraju **iskripostiti (se)**. *Popij još jednu kad si me nako noćas iskripostijo.*

ISPRLJATI - ispeći na vatri, na **žeri**, ispržiti, **popržiti**. *Je si li isprlja koji kokuruz?* (mladi kukuruz nabije se na **praljak** i isprlja na žeri). Vidi **prljati**. **Isprljan** (ispečen na vatri, ispržen, popržen).

ISPRNDECATI se - iskakati se, dobro se istrčati, izmoriti. Ponajviše se odnosi na životinje, naročito na magarad, konje, zatim tele, janje ili jare (kad ih počnu puštati vani), ali i na ljude. Vidi **prndecanje**.

ISPROVATI - isprobati, iskušati. **Isprovan** (isproban, iskušan).

ISPRVICE - vidi **isprija**.

ISPUĆEN - umoran od duga puta. Vidi **isputiti se**.

ISPUST - mjesto gdje se nešto ispušta: stoka, voda i sl. Vidi **progon**.

ISPUŠITI - istjerati (iz kuće, iz zajedničkog posla i sl.), osloboditi se nekoga. *Sve je činija da ga ispuši. Ispušija ga iz mlince.* Vidi **ispartati, izvijatiti**.

ISPUŠKARATI se - dobro se isprditi. Vidi **puškarati**.

ISPUŠTATI se - zanemarivati se; ne voditi dovoljno računa o sebi; ne obavljati redovito nešto što bi trebalo redovito obavljati. *Mi se ne ispuštamo s ranom* (redovito jedemo kuhanu hranu).

ISPUTITI se - dugo biti na putu (i umoriti se od toga). Vidi **ispućen**.

ISPUZDEKATI - istući, išibati dobro šibicom. *Ispuzdekalo ga je dobro, upantiće.* Vidi **puzdekati**.

ISTI - jesti. *Bolje je svašta ist, nego svašta govorit.* Izgovaraju i **jisti**. Vidi **izišt, izbina**.

ISTATA - potpuno ista. *Ista istata naša strina.*

ISTEZATI se - sustezati se; oklijevati. *Nemoj se istezati* (kažu kad netko oklijeva kod jela, pri započinjanju kakve rađe i sl.). Vidi **pritezati se**.

(I)STOMAČITI - istumačiti.Vidi **razoputiti**.

ISTOVARITI se - dobro i obilno se posrati, **izdripati se**. Kad se koja krava **nameči** srati blizu čije kuće, (lajavija) domaćica se naljuti pa kaže: *Nosi te vrag isprid moje kuće, sasranu taku! Svaki li mi se put istovari prid vratin, vrag je odnija, da bi li odnija na gospodaru (s gospodaron skupa u istoj vrići).*

ISTRATI - istjerati; dopremiti (dovesti) iz donjh krajeva u gornje. *Je si li istra kokoši iz vrtla? Doša je primorac i istra vino.*

ISTRISKATI - ispljuskati. Istriskan je onaj tko je nadobivao trisaka. Govore i ispleskati, ispleskan, a rjeđe **išamarati, išamaran**.

ISUMITATI (se) - iskriviti (se), ispreplesti (se). *Sve se isumitalo* (iskrivilo se, isplelo se jedno preko drugoga, savilo se). **Isumitan** (iskrivljen, savijen, isprepleten s nečim).

ISVEDITI - stanjiti se i prokidati se (odnosi se na odjeću, **sukno** i sl.). Izgovaraju i **isvediti se, izvediti, izvediti se**. Vidi **sved, prisvediti**.

IŠ - uzvik kojim se pogone kokoši. Vidi **išniti, is**.

IŠAMARATI - vidi **istriskati**.

IŠČARAN - vidi **čarati**.

IŠČARATI - vidi **čarati**.

IŠČEKIVATI - vidi **nabacivati**.

IŠČEPRLJATI (se) - izgrebati (se) noktima ili nečim oštrim. **Iščeprljan** (izgreben noktima ili nečim oštrim). *Kudan si to pribiva, vas si iščeprljan?*

IŠČEVILJITI - iskinuti nešto iz nečega, otkinuti iz dubine (tanje iz debljega, slabije iz jačega i sl.). Vidi **raščeviljiti**.

IŠČIKATI - željno očekivati. *To smo svi dugo iščikali.* Vidi **očikati**.

IŠČINJATI - rediti, uređivati. *Oni svoju dicu nikad nisu iščinjali* (nisu se brinuli o njihovu izgledu i urednosti). Vidi **raščinjati, skružiti, rašeto, načinjen**.

IŠČINJATI se - 1. praviti (činiti) se važan.

2. pretvarati se.

3. uređivati se.

IŠČINJAVANJE - vidi **iščinjati, iščinjati se, raščinjavanje**.

IŠČLINITI se - iskliniti se, **ištigati se.**

IŠĆETITI - isto što i **ištetiti**.

IŠEMPIJATI (se) - poludjeti, odnosno nekoga dovesti do ludila. *Jadna ti san, di ćeš me skroz išempijati.* **Išempijan** (izluđen). Vidi **šempijati**.

IŠESTITI se - izgubiti **šest**, postati nenormalan. Slično je i **šetencijati se**. *Šta to radiš? Pravo si se išestija, šetencija si se.*

IŠIJATI se - 1. iskriviti se. *Išijala mi se ova greda, tribovalo bi je izminit.* Kad koga stisne u križima pa se iskrivi kažu: *Vas se išija.*

2. slično što i **išiti se**.

IŠITI se - promijeniti se (nagore); slično što i **išijati se**; *kad postane starije jaje nego kokoš*. Može se išijati mladost (omladina) i sl. Stariji znaju reći: *Ništa ne valja, išilo se sve.*

IŠKINJAVANJE - izvlačenje od obaveza. **Iškinjavati se** (izvlačiti se od obaveza). Vidi **zabušavati, zabušant, pritezati se**. *Sve mu đag odnija, šta se stalno iškinjavaš*. Ljudi se obično iškinjavaju od onoga što je opasno po život ili što je teško.

Kad se kopa da san kod ovaca,
Kad se kosi da san kod ovaca,
Kad je zima da san kod komina,
To bi unda moja srića bila.

To je muška pjesma. Ženska je malo drukčija:

Kad se kopa da san kod ovaca,
Kad se kosi da san kod kosaca,
Kad se kupi da san kod janjaca.

(kopanje je težak posao, a ne jede se baš dobro, košnja je težak muški posao, dobro se jede i pije, a tko donosi hranu i piće isto dobro prođe, dok je **kupljačina** ženski posao, **nestiman** i slabo cijenjen).

IŠKOLATI se - završiti školovnje. Vidi **školati se**.

IŠNITI - potjerati kokoš uzvikom **iš!** *Išnider kokoši, ušle su u kupus.*

IŠTETITI - pokvariti: **ator,** nogu,ruku, sat itd.

IŠTIGATI se - rasklimati se, ostati bez **štige** (govori se za motiku ili što drugo ako ima štige). Kažu i **iščliniti se, raščlaniti se, rasaditi se**. **Ištigan** (raskliman, bez štige). Kad kukuruz skroz dobije klip kažu da je **ištiga. Ištigan kukuruz (oklipan** kukuruz). Vidi **štigati**.

IŠTON - istom, tek. *Pusti me, išton san sija.* Vidi **oton**.

IŠUMA - riječ kojom se izražava iznenađenje. *Išuma, Petar se ženi ozbiljno* (Petar se ženi, a izgledalo je da neće). Time se zaključak i potvrđuje (sve u svemu). Govore i **inšoma, inšuma**. Slično **miđer**. Vidi **zapanj**.

ITNITI - hitniti, baciti. Vidi **ićati se**.

IVA - ljekovita trava, dubačac. Meće se u rakiju.

Kadulja i (trava) iva,
Od mrtva prave živa.

IVAN - muško ime, najčešće i najomiljenije ime u Zagori.

Nema crnje tice od gavrana,
Ni imena lipšeg od Ivana.

Govore i **Iko, Ika, Ikica, Ikić, Ikaš, Ikiša, Ikelja, Ikesa, Ikenta, Iketina, Ikina, Ićina, Ivo, Ivanilo, Ivanina, Ivać, Ivić, Iviš, Ivelja, Iše, Išeta, Išan, Iće, Ićan, Ićan, Ivan(j)ica, Ivica, Ivanko**. Pripadno je žensko ime **Iva, Ivanka, Ivka, Ivata, Ivuška, Ika, Ikica, Ikara, Ica, Ivagasa.**

IVANBEGOVINA - selo u **imockoj** zagori.

IVEN(J)DAN - dan Svetoga Ivana (24. lipnja - Sv. Ivan Krstitelj ili 27. prosinca - Sv. Ivan Apostol i Evanđelist). Na Ivendan po Zagori pale **svitnjake**. Mlađarija priskače priko vatre, a stariji okriću leđa vatri i govore: *Od Ivana do Ivana da me kosti ne bole (zabole).* Neki gaze po žeri i govore: *Od Ivana do Ivana, ni naboja ni natučka.* Znaju i **ošuriti** na vatri klas novog žita i onda to svi ukućani jedu. Ponegdje šibom tuku voćke govoreći: *Povrati se, drvo rodu, kano sveti Ivo Bogu.* Vidi **kupusarica**.

IZADNJI DAN - ishodnji dan, dan kad se u crkvi na misi spominje neki pokojnik (obično **Nedjelja** koja pada u tjedan godišnjice smrti tog pokojnika). Neki govore **obadnja godina**.

IZALETA - vidi **izatrka**.

IZANATITI - uobičajiti, uspostaviti štogot nova. *U zadnje vrime se izanatilo pit kavu.*

IZASIP - vidi **puvoljica**.

IZASOVATI - izpsovati; izgrditi, **izbeštimati**. *Izasova ga je mukte-đikte.* **Izasovati se** (izpsovati se, **izbeštimati se**), **izasovan** (izpsovan; izgrđen). Vidi **sovati**.

IZATRKA - trčeći, iz trke. *Oćelimo skakat s mista ili izatrka?* Kažu i **izaleta**.

IZAZVATI se - vidi **zvanje**.

IZBA - 1. dio pojate gdje leži blago, štala.
2. podrum; prostorija ukopana u zemlju.

IZBEČITI se - gledati široko otvorenin očima poput vola, a usto se možda i ljutiti. **Izbečen** je onaj tko se izbečio.

IZBELJITI se - isplaziti jezik. **Izbeljen** (s isplaženim jezikom). Vidi **beljiti se**.

IZBEŠTIMATI (se) - vidi **izasovati**.

IZBINA - dobro jelo; bogata raznovrsna hrana. Vidi **isti**.

IZBRLJATI (se) - isprljati (se), onečistiti (se). **Izbrljan** (isprljan, iznečišćen). Kažu i **zabrnjati se, zabrnjan**. Vidi **brljanje, izmaćan, izmaćati se**.

IZBURLJATI - izmiješati razne stvari skupa. Vidi **burljati, sburljati, proburljati**.

IZBUŽATI - izbušiti. **Izbužan** (izbušen). Vidi **buža, bužati, šuba**.

IZČANČOLITI - vidi **čančoliti**.

IZDAVICA - vidi **moljica**.

IZDAVITI - izvaditi. *Je si li izdavija civikat?*.

IZDEBULITI - oslabiti zbog nejedenja. Vidi **debuja, debulica**.

IZDEGENATI - dobro istući koga štapinom **(degenekom)** po kostima. Kažu i **izdegati**. Neki kažu **izdegenčiti**.

IZDEGENČITI se - izresti, izvući se (poput **degeneka**); obično se kaže za kakvog **vrljca** ili **vrljicu**. **Izdegenčen** (izrestao; visok i uspravan). Vidi **iždžikljati, izgrljati**.

IZDEGATI - slično što i **izdegenati**. Vidi **degati, nadegati**.

IZDREČITI se - vidi **iskokotiti** se.

IZDREGENČITI se - isprsiti se; nenaravno se uspravno držati.

IZDRELJITI se - slično što i **izdrečiti se**. Vidi **zadreljiti se**.

IZDREPITI se - izvaliti se, leći koliko si dug i širok, ali tako da to ružno izgleda. *Izdrepila se, nemoš je od pogrde gledat.* Neki kažu **izrepiti se. Izdrepljen** (izvaljen).

IZDRIPATI se - posrati se (obično obilno i tamo gdje nebi trebalo). *Đava ga odnija, vidi di se izdripa.* **Izdripano**, izasrano. *Je si li vidija ono tamo izdripano*? Vidi **dripati, istovariti se**.

IZDURAKATI se - vidi **durakanje**.

IZDURATI - izdržati. *Ko zna oće li mi postole izdurat ove zime? Jedva*

san izdura da ga ne mlatnen. Vidi **durati, pridurati**.

IZGAVLJATI se - iznečistiti obuću blatom. **Izgavljan** (iznečišćen blatom). Slično je **zagavljati se, zagavljan**. Vidi **gavljati**.

IZGLEDAN - lijep, pristao. Vidi **neizgledan**.

IZGORILICA - vrsta bolesti (opekotina).

IZGRATAN - istrugan (struganjem usitnjen). Vidi **gratati**.

IZGRATATI - istrugati, struganjem usitniti. Vidi **gratati**.

IZGRLJATI - izrasti naglo i visoko (kukuruz, grah i sl). Vidi **izdegenčiti se, iždžikljati**.

IZGRUŠKATI - vidi **gruškati**.

IZIGRATI - igranjem steći. *Bolest nije niko ni ispiva ni izigra* (ne valja se rugat tuđoj bolesti, svatko može oboljeti).

IZIGUZICA – podrugljiv naziv za izjelicu (*izija bi čavle Isusove*). Vidi **izišt**.

IZIMITI - 1. dati blago nekome da ga hrani preko zime. Onaj tko hrani blago može ga koristiti (musti, tovariti i sl.). Vidi **izor**.
2. prezimiti, izaći iz zime (koliko toliko sit i obučen; to često u zagori nije bilo lako).

IZIŠT - izjelica, proždrljivac. *Nisan ti ja niki izišt.* Izgovaraju i **iziš**. Vidi **oblaguz, iziguzica, kostoglođina, lizipijetina, prožlobina, isti**.

IZLANĐATI – vidi **landžati**.

IZLANITI se - prevariti se pa reći ono što misliš, ali što, svejedno, nisi mislio reći; odati se **nevalice**. Vidi **laniti**.

IZLAPTAN - pokidan, u krpama (**laptinama**).

IZLEMATI - istući (obično pleskama, ispleskati, istriskati).

IZLIŠITI se - uhvatiti vremena; završiti poslove pa biti slobodan. *Kad se izlišiš, dođi malo kod mene.* Vidi **lišo**.

IZLIVOPERITI se - iskriviti se. *Pravo će mi se sva ruka izlivoperiti.* **Izlivoperen** (iskrivljen). Vidi **livoper, livoperiti**.

IZMACKATI se - ponestati, doći na malo (hrana ili nešto drugo). Vidi **malica**.

IZMAĆAN - iznečišćen, **izbrljan**. Vidi **maća**.

IZMAĆATI (se) - iznečistiti (se), **izbrljati (se)**. Isto je i **maćati (se)**. Vidi **maća.**

IZMAKNITI (se) - pri ograđivanju zauzeti zemljište koje nije tvoje ili se pri **pritresanju** zida pomaknuti malo dalje i tako uhvatiti tuđeg ili zajedničkog zemljišta. Vidi **vatačina, primak.**

IZMARISATI - istući, izmlatiti. *Dobro san ga izmarisa pa nek sad nosi.* **Izmarisan** (istučen). Vidi **marisati.**

IZMEĆAJ - maslo koje se izvadi od jednog **metenja** mlijeka.

IZMESTI - odvojiti **maslo metenjem** mlijeka u **stapu.** *Je si li izmela mliko?* Vidi **mesti.**

IZMETITI se - pobaciti se, izvrgniti se. Slično **išijati se.**

IZMICATI (se) - vidi **izmakniti** (se), **vatačina.**

IZMINA - vidi **izminiti.**

IZMINE - različita dobra i ukusna jela, **izbine.** Kad kogot zanoveta u jelu, kažu mu: *Ti bi pravo tija izmina.* Vidi **oblizeka.**

IZMINITI - nastaviti raditi umjesto nekoga; staviti novo umjesto staroga. Kad u kuću dođe **nevista** kažu **svekrvi**: *Lako je tebi, sad te ima ko izminiti. Lako je tebi kad si dobila izminu.* Za izminu kažu i **izminica.**

Veseli se stara majko moja,
Evo iđe izminica tvoja.

Izminjuju se pojedine obitelji u čuvanju ovaca, izminjuje se stari dio **kara** u novi itd. **Zaminiti** znači dati komu štogot, a dobiti nazad (obično) štogot slično (vidi **baratati**): zaminjuju se njive, zaminjuju se mjesta pri radu, pri igri (to rade i radi **čaranja**) itd. Kad dva momka ožene jedan drugomu sestru, kaže se da su išli **u zaminu. Razminjuje** se krupni novac u sitni (kažu i **prominiti, razbaratati**), jedna stvar za više drugih, ne nužno sličnih, razminjuju se dva kara na uskoj cesti, dva natovarena magareta itd. Vidi **prominiti se.**

IZMODATI se – izaći iz mode. *To je se meni sve izmodalo.*

IZMUŠTRATI - dobro zamoriti natjeravanjem na neke poslove (učenje, trčanje, vježbanje i sl.). *Evo ti ji pa ji dobro izmuštraj.* Vidi **muštrati.**

IZNADRAMENICE - iznad ramena (baciti kamen, zamahnuti). Kaže se i **snaramena.**

IZNEBANDE - sa strane. *Iznebande je promatra što se na cesti događa.*

IZNEBLJUŠITI se - iznenaditi se. *Iznebljušija san se kad san ga ugleda.* **Iznebljušen** (iznenađen).

IZNEORČITI se - vidi **iznevarčiti se.**

IZNEREDITI se - slično što i **neurediti se.**

IZNEVARČITI se - iznevjeriti se najbližima, zaboraviti na svoje obaveze, rodbinu i sl. Izgovaraju i **izneorčiti se.** Izneorčiti se može i zemlja, primjerice kad se obrađuje dok je mokra, kad se slabo **gnjoji,** kad se dugo za redom sije istom žitaricom i sl. Vidi **krvoljuban, kipeć.**

IZNITI se - prestati nositi jaja ili vrlo rijetko početi nositi jaja (odnosi se na kokoš i sl.). *Prija li su se iznile.* **Iznosak** (iznesak, posljednje snešeno jaje).

IZOBILA - u izobilju. *Ima rane izobila* (ima hrane u izobilju).

IZOGATI - izdržati do kraja; **izdurati**; imati nečega koliko je potrebno. *Oćelimo izogati sa žiton?*

IZODITI - dovoljno hoditi, hodati koliko je potrebito. *Ko će za njin izodit.*

IZOR - davanje blaga (konja, volova) nekome na dohranu (**doranu**) preko zime, odnosno davanje dijela hrane za vola preko zime. Onaj tko vola dohranjuje na proljeće s njim ore (po dogovoru i vlasnik). *Na ležećeg vola nema izora.* Vidi **izimiti, volar, volarenje**.

IZRDAN - istrošen od dugotrajne uporabe, pohaban.

IZRDATI se - istrošiti se od dugotrajne uporabe, raznih nepogoda, protekla vremena, pohabati se. *Most se izrda.*

IZREPITI se - vidi **izdrepiti se.**

IZRESTI - izrasti. *Izresa je ki jela.* **Izrestak** (nešto što je izraslo, rog i sl.). Vidi **resti, naresti, resteć.**

IZRIČICA – izreka.

IZUDITI - raskomadati na male dijelove, meso ili što drugo. Vidi **uditi.**

IZUMINJATI - ispitivanjem saslušati, ispitati na zgodan, prirodan način da se onaj kojega se ispituje ne dosjeti. Kažu i **ižuminjati. Izuminjavanje** (oprezno lukavo ispitivanje i saslušavanje). Isto

izuminj. Govore i **ižuminjavanje, ižuminj**.

IZVAMPITI - osušiti se, omršati. *Je si li vidila kako je izvampila, sama kost i koža.*

IZVANJSKI - drugog reda (po srodstvu, značenju, podrijetlu, mjestu stanovanja i sl.). *Ta mi je tetka bila izvanjska* (*ona i moja mater su od dva brata dica*).

IZVEČER - uvečer.

IZVEDITI - vidi **isvediti.**

IZVENTATI - izmisliti, odnosno lagati nešto trudeći se da se to prihvati kao istina. *Ko zna šta ti sada izventaješ. Sad si izventala da su ti ukrali novce.* Znači i domisliti se. *Je si li šta izventa?* **Izventavanje** (izmišljanje, ali i domišljanje).

IZVIJATITI – istjerati; potjerati. Vidi **ispušiti.**

IZVIRLATI (se) - ispišati (se). Vidi **virlati.**

IZVITI - pobaciti (odnosi se na ženu). *Izvila dite.*

IZVITRITI - ishlapiti, izvjetriti. Vidi **vitriti.**

IZVLAČITI se - oslobađati se vlage, **vriškaline** (odnosi se na na travu dok se suši na suncu, na **kukuružovinu,** na meso na ražnju pred završetak pečenja, na kruh na **kominu** i sl.).

IZVOD - dolazak **mladine** rodbine u mladoženjinu kuću tjedan dana iza **pira** (prije je pir bio u Nedjelju). Oni mladu izvode na misu, a mlada dijeli misarima **lemuzinu.**

IZVOLJITI se - izdovoljiti se; dosaditi.

IZVRCITI - iskočiti, izletjeti (sjekira iz ruke ili njeno sječivo sa držala, pila iz drveta, kotač iz ležišta i sl.). Vidi **vrc(n)iti.**

IZVRGNITI se - isto što i **pobaciti se, izmetiti se, iš**i**jati se**. Vidi **vrgniti.**

IŽDŽIKLJATI - naglo i visoko izrasti, **izdegenčiti se, izgrljati.**

IŽINJ - inovacija.

IŽINJATI - razmišljanjem doći do načina kako obaviti neki posao; dosjetiti se (izmisliti) kako nešto uraditi; trsiti se, truditi se nešto učiniti. *Je si li ižinja kako ćeš napraviti prasetnjak?* Nekada se i rugaju: *Stalno ništa ižinjaješ.* Kažu i **ižinjeti. Ižinjavanje** (dosjećanje načina kako nešto uraditi; stvaranje plana kako nešto obaviti).

IŽMIKATI - iscijediti **(isciditi)**. **Ižmikan** (iscijeđen). Vidi **žmikati.**

IŽUMINJATI - vidi **izuminjati**

J

JABUKA - 1. selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Zabrđe, Selo, Obala. Vidi **Grab**.

2. zadebljanje na prednjem dijelu sedla (**unkašu, obluku**). Neki tako zovu i prednji **unkaš**.

3. spoj, a ujedno i ukras (zlatna ili pozlaćena okrugla pločica) koji spaja grudni s dva plećna remena **napršnjaka (bilana, pusata)**. Zovu ga i **đulbek**. Redovito ga imaju konji opremljeni za **alku**.

4. zadebljali dio alkarskog koplja. O jabuku zapinje **alka** kad je **alkar** pogodi. Kako čuva ruku, zovu je i **branič**.

JACIJA - razdoblje mrkle noći (prije ponoći), pred spavanje.

JAČATI se - 1. boriti se, rvati se. **Jačanje** (rvanje).

2. hvatati se u koštac s bolešću, s životnim poteškoćama. **Jačanje** (borba s životnim poteškoćama).

JAČERMA - vidi **ječerma**.

JAČICA - obrub na odjeći (najčešće ženskoj) iza šake, oko vrata, oko pasa. Vidi **ošva, jaka, korpet**.

JAČMAK - gnojna izraslina blizu oka, jačmen, jačmenac. Izgovaraju i **ječmak**. *Moraš poslušat zbabnu ženu, jer će ti se napeti jačmak.* Kad netko ima jačmenac pitaju ga: *Koja ti ga je natrala?*

JADITI - 1. kukati, zapomagati, žaliti. *Jadi, moja sestro, brez pristanka, čovik jon je nigdi otiša i od njega ni glasa ni glasnika.*

2. živjeti u jadu, mučiti se; raditi puno i teško, ali uz malu korist.

JAGLAC - ponegdje pravi jaglac, a ponegdje tako nazivaju biljku šafran (vidi **kaćun**).

JAGLUK - džepni vezeni rupčić, obično bi ga djevojke poklanjale momcima.

Oj jagluče, najmiliji dare,
Ko te veza zamnon se poteza.

JAGMURITI se - kvariti se od stajanja (hrana zrije i počinje gnjiti). Vidi **sjagmuriti se, ujagmuriti se**.

JAJARICA - žena koja hoda po selima i otkupljuje jaja (da bi ih poslije prodala u gradu).

JAJCA - vidi **balota, kantar**.

JAKA -1. udubljeni dio **jarma** u koji vol upire pri vuči. Neki to zovu **šija**.
2. drvena ili željezna pločica o koju se vješa **bronza** ili koja dolazi s gornjeg dijela vrata životinje.
3. žensko ime, **Jaka, Jakica, Jakina**.
4. ovratnik. *Nije moga sastavit dvi jake za vraton.* Vidi **jačica, jakić, kolar**.

JAKATI - slično što i **mrakati**. **Jakanje** (slično što i **mrakanje**). **Jakniti** (slično što **mrakniti**). Neki izgovaraju **ćakati, ćakanje, ćakniti**.

JAKETA - 1. ženski gornji odjevni predmet od **postova** (kod žena otvoren, kod **cura** na **puce**, zatvoren).
2. kratki kaput od tvorničkog platna, uglavnom za muškarce.

Na Svetoga Antu u Prugovu,
Ubilo me u jaketu novu.

Vidi **Dicmo**.

JAKIĆ - zakrpa (obično trokutasta) na rukavu. Vidi **jaka, jačica**.

JAKOV - muško ime (žena je Jaka). Govore i **Jale, Jaleša, Jaće, Jaše, Jakiša, Jakoveta, Jakovina**. *Ako pane kiša o Svetomu Jakovu, biće pure svakomu. Jakove, Jakove, noge su ti kljakove. Jakiša, Jakiša, pune gaće napiša* (rugalice). Vidi **Dicmo**.

JALI - ili. Kažu i **joli**.

JALOV - nerodan, bez ploda; ujedno i nekorisan, bezvrijedan. Ako žena ne može imati djece, ovca janjeta i sl. kažu da je jalova. Vidi **štirka, izjaloviti se**.

JALOVICA - jalova ovca (lakše se udeblja pa joj je meso slađe), **krava** ili **koza**. Vidi **štirka**. Postoje jalovice koje su imale mlade, ali ih više ne mogu imati ili ih se više ne oplođuje pa postanu jalove, a postoje i jalovice koje nikada nisu imale mlade. Za njih kažu da su **uvele** (tele, janje, kozle).

JALOVINA - jalovo žensko blago ili muško blago.

JAMATVA -isto što i **jematva.**

JAMBOR - visok bor.

Oj curice Jamborija,
Ja san ti se razbolija,
U planini kod ovaca,
Na ledini kod janjaca.

JAMITI - skiniti, uzeti, ali i staviti (rijetko se govori u tom značenju). *Jamija san pušku na rame.*

JAMOVINA – miris zemlje u nekoj rupi; miris jame, špilje.

JAMRATI -žaliti se, kukati. *Jamra brez pristanka.*

JAMUŽA - tek pomuženo, neskuhano ovčije ili kozje (kod nekih i kravlje) mlijeko. **Čobani** bi znali nositi **ćikaru**; umuzli bi malo od **ovce** i **prismočili** s komadićem **kruva**. Neki izgovaraju **jamoža**, neki **jemuža**.

JANDRE - muško ime, Andrija. Govore i **Jandrija, Jandrić**. Vidi **Kata**.

JANGIR - vidi **angir**.

JANJE - mlado od ovce. *Miran ka janje. Zakla ga ka janje. Umiljato janje dvi majke doji.* Muško je janje **janjac**. Kako se ženska janjad obično ostavlja za **napritka,** na ražnju se peče u pravilu janjac. *Oćemo li okrenit janjca?* Neki kažu **njanje**. Malo ili slabušno janje, janjence je **janješce** ili **janešce**. *Šta je na nji noliko jedno janješce?.*

Cura mala čuvala je ovce,
Vuk naleti pa jon pokla janjce.

JAPAGA - vidi **japuga**.

JAPIJA - zgodan komad drveta od kojeg **majstori** nešto izrađuju, ujedno i više takvog drvlja; drvena građa za kuću.

JAPNO - smjesa zemlje **crljenice** i **klaka**; služi za vezivanje kamenja pri gradnji. Poslije se klaku počela dodavati **pržina** i **cimenat**.

JAPUGA - jazvinka, predjel u kojemu ima puno rupa, a u rupama divljih zvijeri, naročito lisica. To je naziv i za samu rupu u **škripima**. Izgovaraju i **japaga**. Vidi **mežda**.

JARA - pokrivena zidina u šumi, u koju se spraća **blago,** ponajviše ovce i koze. Izgovaraju i **jarica**.

Kleta moja u Svilaji jara,
Di san malu ljubija i vara.

JARAC - mužjak od **koze**. Čest je podrugljiv naziv za čovjeka, koji se **jarči, prči**. *Je li onaj jarac dolazio. Di je ona prčina?.* Jarac obavezno dobiva ime: **baran, bikan, lasan, kudrilo, čubrilo, šule, vilaš, resan**. Vidi **prč**.

JARAČITI se - praviti se snažan, **jatoran** (*Oće da se pokaže, misli da može, a ne može*). Vidi **jaran**.

JARAK – 1. **prokop** koji napravi potok koji povremeno izvire, ujedno i čest naziv za taj potok. Jarak je i privremeni prokop koji napravi neka bujica, ali i umjetni prokop koji ljudi naprave da usmjere bujicu. Vidi **ričina, kanal, tumbin**.

2. jari kukuruz (množina **jarci**).

JARAM - dio volovske uprege, a u prenesenom značenju to je ropstvo, prisilni rad za drugoga. Vidi **sjarmati, jaka**.

JARAN - čio; snažan i okretan. Vidi **jaračiti se**.

JARANICA - prijateljica, draga.

Oj, curice jaranice,
Ispleti mi rukavice,
Ispleti mi dvoje, troje,
U planini studeno je.

Jaran (prijatelj, dragi, momak).

JARDUMITI - 1. teško raditi za slabu ili nikakvu plaću. *Ja jardumin po cili dan, a ti se šetaš ka gospodin čovik.*

2. družiti se, priateljevati, obično s kakvom propalicom. Vidi **sjardumiti se**.

JAREBAC - vidi i **vrebac**.

JAREBICA - ptica iz roda koka, kamenjarka. Neki izgovaraju **varebica**. Vidi **grivna, krža**..

JARICA - 1. koza oko godine dana koja se prvi put kozi.

2. isto što i **jara**.

JARIK - **ječim** posijan na proljeće.

JARINA - vuna od janjeta do jedne godine starosti. *Ne zna luda Vlajina, šta je vuna jarina.*

JARITI - pomagati kozi da se ojari tj. da donese mlado na svijet.

JARITI - podsticati svađu; dražiti, ljutiti.

JARUGA - bara, mlaka; voda koja slabo otječe pa se ljeti lako usmrdi. Neki jarugom nazivaju **tumbin**.

JASEN - često drvo po Zagori. Sijeku ga za **taklje**, iako je to strogo zabranjeno (nije jedan jasen u Zagori završio kao **kolac**). Drvo (**jasenovina**) mu je gorko i otrovno pa se od njega ne izrađuju **kašike**, posude za vodu i sl. Dobro se savija pa od njega rade **gudalo** za gusle. Kora mu se lako skida pa djeca od njega rade **pištace**. Jasenovu koru koriste za **tanganje** u crno. Grm mu se **čemuša**. Vidi **lišnjak**. Ima pitomi jasen i **smrdljikovi** (neće ga krave, smrdi kad gori). **Vodeni jasen** raste obično uz vodu, ima nešto uži list i kvalitetnije drvo.

JASENSKO - selo u sinjskoj zagori. Vidi **Sinj**.

JASPRA - trošak, novac namijenjen za trošak.

JAŠITI - jahati. *Da može, jašija bi na nami. Ne kudi konja koga nisi jašijo.* Vidi **ujašiti**.

JAŠMAK - marama udane žene.

JAŠTERICA - neka upalna bubuljica na jeziku (obično na vrhu).

JATAGAN - veliki zakrivljeni nož s jednobridnim sječivom. Dio **alkarske** opreme. Nose ga alkarski **momci** u **pripašnjači** (u drvenim koricama). Obično ima ukrašen držak. Prema dršku može biti **bilosapac** (držak od slonove ili goveđe kosti) ili **crnosapac** (držak od bivoljeg roga, drveta, mjedi).

JATINA - odeblje drvo. *Dotrali su sve sami jatina.* Ako je **klip** kukuruza naročito krupan, kažu: *Klip ki jatina.*

JATORAN - snažan, jak, krupan. Vidi **jaran, jaračiti se**.

JAVITI se - pozdraviti; dati glas od sebe. **Javljen** je onaj tko pozdravlja kad koga sretne, tko razgovara s ljudima, odgovara što ga pitaju (nije javljen onaj koji kad koga sritne *podbije glavu* i prođe *ka pokraj zida*).

JAVOR - vrsta drveta od kojega se prave **gusle, kašike** i sl.

Oj javore, javore,
Ti si drvo najbolje.

JAZVINKA - rupa u kojoj živi jazavac, lisica ili koja druga životinja koja se zavlači u rupe. Izgovaraju i **jazvina**. Tako se naziva i kraj u kojem ima puno takvih rupa. Vidi **japuga**.

JAŽA - brana za skupljanje vode iznad **mlinice**. Neki kažu **koša**. Govore i **jažva, jaz, ozboj**. Jažvom znaju zvati i na brzinu **sklepanu** pregradu od greda, kamenja i granja kojom djelomice pregrade rijeku. Na **brzac** kuda bi voda prolazila, zapeli bi **vršu** ili postavili **vlakove (sakove)** i tako *vatali ribu.*

JAŽUŠA - vrsta vjetra (**bure**). Vidi **bosanka**.

JEČERMA - muški i ženski odjevni predmet od **sukna** (slično je **zobun** i **sadak**). Kod muškaraca to je prsluk (obično otvoren i bez rukava). Zadržala se u alkarskoj nošnji. Nose je alkarski **momci** i **arambaša** (od **čoje** i ukrašenu; arambaša bogatije ukrašenu), dok **alkari** nose sličan **krožet**. Kod žena se dulje zadržala, naročito u svatima gdje je nose **jenge** (nema rukave, a osim prsluka obično je imala i nastavak do ispod koljena). Izgovaraju i **jačerma**. Vidi **čerma, đilet**.

JEČIM - ječam (neki i tako izgovaraju). **Ženje** se malo prije **šenice** (u brdskim njivama nisu ga želi već **čupali**, naročito kad je slaba

godina). Kad mu se klas objesi (kad je zrno puno **muke**), može se **žet**. Neki kažu da se klas **okitijo**. Kad je klas uspravan, kažu da *prede*, tada je zrno **šturo, šćuro** (*nema u njemu muke*), ječim još nije sazorio. Kažu i da se ječim **šćurio** i da **štrči.** *Prazan klas štrči.* Slično je s pšenicom.

JEČIMKA - **kava** od ječima. Vidi **prga**.

JEČMAK - isto što i **jačmak**.

JEDALI - ima li. *Jedali glasa od Marka.* Kažu i **jedeli**.

JEDAR - zdrav, čvrst, krupan.

JEDIMICE - **jedvice.**

JEDIN - sam ili bez potomka. *Štaš ti kad je u najviše kuća jadno jedino (sve sama starčad).*

JEDINAK - jedinac. Vidi **lanac**.

Neću majko otić za jedinka,
Da je mija ne bi jedin bija.

JEDINSTVO - samoća; život bez potomstva ili s malo potomaka.

JEDNONJE - vidi **pitonjanje**.

JEDVICE - teškom mukom, posve teškom mukom. Neki kažu i **jedva jedvice, jedimice, jedvo jedimice, jedvo** i sl. *Jedva jedimice san ga nagovorijo. Jedvice san glavu spasijo.*

JEJINA - sova (ne govori se svuda). Kad nekome kosa pada po licu kažu mu da je *ka jejina.* Jejinom nazivaju dugu i neurednu kosu. *Podigni tu jejinu, ništa od nje ne vidiš.* Tupoj osobi znadu reći da je jejina.

JELA - jela.

JEMATVA - trganje, branje grožđa (ali i drugih plodova). Izgovaraju i **jamatva.**

JEMEN(L)IJE - ženske papuče. Vidi **đemelije.**

JEMUŽA - vidi **jamuža.**

JENGA - pratilja u svatovima, u prvom redu sestre mladoženjine. Ako mladoženja nema sestara ili ih ima malo, jenge mogu biti i iz njegova roda, može ih biti veći broj (do 7-8). Izgovaraju i **jengija, enga, jenđuša.** Jenge nose odjeću po kojoj se razlikuju od ostalih svata. Ako je jenga **cura**, na glavi nosi **krunu**, a ako je žena nosi **šudar**.

JENJATI - smanjiti se, oslabiti, popustiti. *Bura je jenjala.* Kažu i: *Bura je pala.*

JER – zašto (uz stansardno značenje). *Jer si to napravija?*

(J)ERAV - 1. nakriv, nakrivljen, **krivostran.**

2. razrok. Vidi **gverav**.

JERBO - jer. Izgovaraju i **jebo**.

JESENAS - prošlu jesen, ali i ovu (sljedeću) jesen. *Što misliš jesenas, uradi večeras.*

JETIKA - jektika. Vidi **sučija**.

JETRVA - djeverova žena. Sve nevjeste koje dođu za braću u nekoj kući jedna drugoj su jetrve (**jetrvice**). *Zle jetrve braću dile.* Jetrvama su sestre njihovih muževa **zave**.

JEZIČAK - dio zvona (klepetac, njihalo). Tako neki zovu i **batić** na **čeketalu**.

JEZIK - slanina ispod prasećeg vrata. Na jezik se nastavlja **povisina**. Neki kažu: **slanina od jezika**.

JEŽEVIĆ - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Čorić, Lokva, Modruš, Sutina, Trline i Žeravica.

JEŽOVINA - biljka sa stalno zelenim bodljikavim listovima, veprina. Od nje se rade vijenci. Plodovi su crvene bobice. Neki ježovinom nazivaju i bodljikavu stabljiku **šparoge**. Vidi **vija**.

JEŽUR - srh, žmarac. *Nikakvi me ježuri podilaze, mora bit da san se priladija. Ne mogu ga gledat kako se viša, sve me ježuri vataju.*

JEŽURITI se - dobivati **ježure** po tijelu (od neugode, straha, hladnoće i sl.). **Naježuriti se** (naježiti se, dobiti ježure). *Vidi ga kako se naježurija, svaka mu je dlaka pukla.* Vidi **naježuren**.

JI – ih, njih.

Crne oči, da mi ji je Bože,
Il to mene zapasti ne može.

JID - jed, **id**. *Nit san med da me ližeš, nit san jid da me pljuješ. Id mu je blizu guzice* (lako se naljuti).

JILO - jelo. *Ne gone u paka jila, nego zla dila.* Izgovaraju i **ilo**.

JIN - njima ili im. *Reci jin da dođu.*

JISTI - jesti. *Jide ka mećavon, pije ka gusina.* Izgovaraju i **isti**.

JOČ - vidi **oč**.

JOGUNLUK - obijesno ponašanje, vragolanstvo. **Jogunast** (obijesan). **Joguniti se** (obijesno se ponašati, uporno i bezrazložno se suprostavljati nečemu). *Miđer, ti si se počeja prikoviše jogunit.* Vidi **arumast**.

JOK - ne, nikako. *Oćeš li doć? Jok.* (neću doći).

JON - joj.

JORGAN - 1. vrsta posteljnog pokrivača (to je novijeg datuma).

2. vrsta glazbala (usna harmonika, **cintare**). Izgovaraju i **jorgani** (organij).

JORGOVA - podrugljiv naziv za **kravu**. *Kud goniš te jorgove?*

JOZIP - Josip (i tako govore). *Sveti Josip, snigon posip. Sveti Josip, koze kozit, spuži polist.* Obično govore **Jozo**, a za ženu **Joza, Jozica.** Govore i **Jozija, Jozan, Jozirija, Joža, Jozara, Jozulica, Josko, Joško, Joskan, Joskić, Jozara**. Vidi **Grgo**.

JUČEŠNJI - jučerašnji.

JUDA - izdajnik Isusov. Svaki je izdajnik Juda.

JULAR - vidi **ular**.

JUNAC - neutučeno muško goveče (vidi **bak**) staro više od jedne godine.

JUNE - mlado od krave staro od tri mjeseca do otprilike jedne godine kada postaje **junac** ili **junica.**

JUNETITI se - obijesno se ponašati kao june. **Zajunetiti se** (**zacuriti se** ili **zamomčetiti se** te postati **silenkast** i **jogunast**). *Otkako se zajunetija ne moš šnjin izać na kraj.*

JUNGA - mjera za težinu (**oka** i po).

JUNKATI - biti knap, biti baš tako. Pri mjerenju u **balotanju** isto što i **tutati**.

JURE - muško ime (**Jurica, Jurko, Jurić, Juriš, Juriša, Jurilo, Jurlin, Jurlina, Juras, Jureta, Jurika, Juka, Jukan, Jukica, Đuro, Đurilo, Đureta, Đorđ, Đorđin, Đorđeta**). *Na Juru, zabili puru. Ne gleda Juru, nego puru. Kupusa do Uskrsa, pure do Jure, kruva do Duje. Kakva je vrba na Blagovist, taka je gora (taki je rast) na Juru.* Od Sv. Jure (23. travnja) počinju topliji dani:

Nema lita do Jurjeva danka,
Niti brata ne rodi li majka.

Blagu se gledaju godine po Sv. Juri (Nova godina za blago).

JURE IZ VRBE – ptica koja živi oko vode, bjelkast ispod repa, ima sjajno modrikastom perje; poleti pa zaroni.

JUROVINA - vidi **rujovina**.

JURTATI - nasrtati, navaljivati.

JUSTO -upravo, baš tako. Izgovaraju i **jušto**.

JUVA - juha, **čorba**.

JUŽINA - jugovina (vrijeme kad puše jugo) ili vrijeme kad popusti hladnoća. Govore i **južovina**.

K

KA - kao. Kažu i **ki**.

KABA - kabao. Vidi **kablić**.

KABAN - vidi **kabanica**.

KABANICA - sukneni (**sukleni**) ogrtač od od ovčije vune otkan na seljačkom tkalačkom **stanu**. *On nan je valja kape i kabanice* (puno nam je bio od koristi). Izgovaraju i **kobanica**. Kabanica nema rukava, a ima **kukuljicu** (kapuljaču) za glavu. Najviše su je upotrebljavali stari ljudi i **čobani**. Neki za mušku kabanicu kažu **kaban**, a kabanica, odnosno **kabana** je ženska. Nazivi su dosta pomiješani. Svaki od ovih predmeta može biti bolji (**načinjen**), a može biti i gori (tada je za rad, po kući, za čobane i sl.).

Koviljanu ne daj pod kabanu,
Koviljan će radit o zijanu.

Vidi **kovrljan**. *Kakva vlast taka i kabanica* (kažu za prevrtljiva čovjeka). *Prominijo kabanicu.*

KABLAV - preširok, poput **kabla, kablov**. *Na njemu je sve kablavo.*

KABLIĆ - 1. drvena posuda za mlijeko, obično kiselo ili meteno. Za razliku od **vidre** i **poklapače** koje su plosnatog oblika, kablić je potpuno okrugao kao i **stap** samo niži. Dolje je širi nego gore i ima drven poklopac koji se pričvrsti **špicom** . Neki govore **kaba** (nekima kablić ima 2-3 litre, a ima namjenu poput **dižve**, a kaba 5- 10 litara). *Popija bi kaba vina.* U vidri se drži i voda, ali kablić i poklapača služe isključivo za mlijeko, **meteniku** ili skorup. Dok je blago bilo u planini, žene su gotovo svakodnevno znale nositi kiselo mlijeko u kabliću na leđima od staja do kuće (udaljenost je bila i više od deset kilometara). *Ko got je ima staju ima je samar na kostima.*

2. donji dio ljudskog trupa (vidi **đotluk**).

3. dio **mlina** (pri vrhu rupe u donjem mlinu).

KACA - 1. **sud** za **mast** ili za kupus (za kiseljenje kupusa). Kaca za kupus, odnosno badanj za kupus, uvijek ima gornji dio uži, a donji širi, dok je kod badnja za vino obratno:

gornji je kraj širi i sužava se prema dnu. Vidi **kačica**.

2. dio pribora za pečenje rakije, **čabar**. Vidi **kota**.

KACAVIDA - odvijač.

KACIVOLA - posuda sa drškom (zahvatača) za dijeljenje **čorbe** i ostale kašaste hrane (**čorbaste** hrane). Izgovaraju i **kaciola, kacijola**. Neki kažu **kepčija.** Drvena kacivola je **kutlača**. Sličnu je namjenu imala i **varnjača**.

KAČICA - drven **sud** (manja **kaca**) u kojoj se radi **sir iz kačice**.

KAČIĆ - Kačićeva pjesmarica. *Ima san i ja Kačića, ma mi je izgorija.*

KAĆUN - vrsta zimskog cvijeća šafran, mrazovac. Vidi **bila ljubica, jaglac**.

KADA - kao da. *Kada san po trnju piša* (kažu neki kad ih ne ide karta pri kartanju).

KADAR - moguć, u mogućnosti. *Ajde udari me, ako si kadar.*

KADINA GLAVICA - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Glavica. Franjevačko župno mjesto (sv. Josip radnik) skupa sa Parčićem u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu. U župi su i Kanjane.

KADINA - ukrasni lanac pričvršćen jednim krajem za džepni sat, a drugim na prorez za dugme na **điletu** (prsluku) ili u džepiću na prednjem dijelu muških hlača. Lančić, odnosno kadine vise iz džepića, ali ni one ni sat ne mogu ispasti. To je ukras samo kod muškaraca.

KADIPA - 1. kadifa. *Sve sama kadipa.*

2. vrsta cvijeća.

KADITI - laskati. *Šta mu kadiš bez potrbe?*

KAJANJE - izražavanje žaljenja zbog nekog pogrešnog postupka, djela, čina. Vidi **proštenje**. **Kajati se** (žaliti zbog nečega), **pokajati se** (zažaliti). *Sad ti je se kasno kajat. Nećeš se pokajati (neće ti biti krivo) ako me poslušaš.*

Udaću se di se ne kajala,
Makar dračon vrata zatvarala.

KAJASA - remen za **navrzivanje opanaka**. Kod gradnje opanaka od goveđe kože, izreže se uska vrpca kojom se vrši navrzivanje (nabiranje) na koje će doći **oputa**. Ta vrpca zove se **kajasa** ili **prička**. Kajasom zovu i svaki kožni remen (primjerice na sablji). Vidi **navezak, kajiš**.

KAJIL - kail, sporazuman; voljan. Izgovaraju i **kajel**. Vidi **kajjati.**

KAJIN - umivaonik, **lavor**. Izgovaraju i **kain**.

KAJIŠ - remen. **Iskajišati** (izrezati na duže uske komade, poput kajiša). Vidi **kajasa, terkijá, učkur, ugatnjak**.

KAJJATI - biti sporazuman s nečim, prihvaćati nešto, odobravati. *Radi kako si naumija, ja san ti kajja.* Vidi **kajil**.

KAJLA - dio mlina (za dizanje i spuštanje **kobre**). Na nekim mlinima to je **ključ**.

KAKOĆANJE - glasanje kokoške, kokodakanje. Ako je osoba (najčešće ženska) brzopleta i lakoumna na jeziku (govoruša) kažu joj da **kakoće**. **Uskakoćati se** (uskokodakati se). Izgovaraju i **kokaćanje, kokaćati, uskokaćati se**.

KAKONOTI - kao.

KAKORENJE - tiho kokodakanje. **Kakoriti** (potiho kokodakati). **Uskakoriti se** (potiho se uskokodakati). *Šta je se bilka uskakorila?*

KAL - kurje oko; naboj. *Bole me kali.*

KALA - ulica (Vrljička i Glavička kala u Sinju)

KALABRAGA - vidi **kolobraga.**

KALAC - vidi **pričnica**.

KALADA - lagana naoblaka. U sinjskom se kraju javlja u predvečerje sa zapada iz Babina nugla (uvala između Svilaje i Dinare).

Nebo vedro, od mora kalada,
Moja će se ispuniti nada.

KALAJIS - emajl na limenom posuđu. Govore i **verniža**. Svake godine treba **kalajisati** tj. emajlirati kotao od rakije.

KALAJLUK - lakoća, dragost. *Ja bi to uradijo od kalajluka* (vrlo lako, od šale, od dragosti, bez velika napora).

KALAMITA - magnetizirana žica za gromobrane (obično na crkvama).

KALANĐORA - Svijećnica (**Svićnica**). *Kalandora, zime ora, snig do mora.* Izgovaraju i **kandalòra, kalendora, kandelora**.

Kalandora zime ora,
Ona muti do dna mora,
Za njon iđe Blaž,
Kaže: to je laž.

KALATI - oslabiti; izgubiti na težini; posustati u žestini u **jogunluku** i sl. *Samo se ti joguni,*

nećeš dugo, kalat ćeš ti već. Vidi **kalo, pokalati, skalati, skalati se**.

KALAUZ - ključ; otpirač. *Tuđa zemlja kalauza nema.*

KALCETE - kratke čarape (dokoljenke). Neki ih nazivaju **gete**. Vidi **klašnje**.

KALDEJA - dio štednjaka u kojem se drži voda (rezervoar na štednjaku). Izgovaraju i **kaldaja**. Vidi **škaldin**.

KALDRMA - pločnik od kamenih ploča ili kamenih kocaka. **Kaldrmavanje** (postavljanje kaldrme), **kaldrmati, kaldrmavati** (staviti, stavljati kaldrmu), **pokaldrmati** (pokriti kaldrmom), **kaldrman, pokaldrman** (pokriven kaldrmom). Vidi **salidž, salidžanje**).

KALENDAR - knjiga s popisom dana, mjeseci, blagdana, svetaca, mjesečevih mijena i sl. U prenesenom značenju **kalendar u leđima (kostima)** znači bolest, reumu ili nekadašnji udarac. Ta bolest najavljuje promjenu vremena, tada je u pogoršanju.

KALEŠTAR - drvena prečka za povezivanje **kašuna** pri gradnji betonskih zidova. **Raspor** je unutar kašuna i sprečava suzavanje, dok kaleštar sprečava širenje.

KALEŽ - posuda (srebrena ili pozlaćena) iz koje svećenik pije za bogoslužja (mise) u crkvi.

KALIGER - postolar, **šušter**.

KALIJA - sud za vino ili vodu (1-3 litre). Izgledao je poput lončića, samo što je od boljeg tanjeg materijala (bakra). Vidi **saplak**.

KALITAN - bolestan. Vidi **mramoran**.

KALITI - 1. zagrijavati, kovati i hladiti u vodi željezo da bude čvršće. 2. polijevati tek pečeno zemljano posuđe vodom s umućenim brašnom da postane trajnije. Vidi **kalivo**. 3. isto što i **tangati**. Vidi **okaliti**.

KALIVO - razmućeno pšenično brašno kojim se **kali** zemljano posuđe.

KALIVORA - isto što i **karivola**.

KALO - gubitak, manjak koji ode na razmjerke, na sušenje i sl. Vidi **kalati, skalati, skalati se, pokalati, kalada**.

KALOPER - neka mirisava biljka.

KALPAK - vrsta visoke valjkaste kape. Nose je **alkari** i alkarski **vojvoda**. Vidi **klobuk, oštruljica**.

KALUMILA - vidi **kamomela**.

KALUN - velika drvena ili željezna balota. **Kaluniti, kalunati** (dobro

izbijati pri balotanju). *Skaluna san je* (dobro sam je izbio, *odletila je*).

KALUNCIN - isto što i **tundin**.

KALUNĐER - kaluđer. Vidi **dura**.

KALUP - 1. oblik, obrazac, **tvorilo**. Najpoznatiji su opančarski, lončarski (bakrarski), bačvarski. Vidi **šagum, dešenj, mustra**.

2. uzdužni ukras (**mrske**) na **kotuli, štovarici** i sl. Vidi **mrižarica**.

KALUPAN - pravilan, **šesan**, lijepo učinjen, **ukalupljen**.

KALUPANJE - slaganje odjeće (presavijanje prije nego se odloži u **skrinju**). Da se ne unište **kalupi**, znaju ih nizati na konac (kad se odjeća opet bude nosila, konac se izvuče). Vidi **skalupati**.

KALJAK - zadnji kutni zub, umnjak (koji niče tek poslije 20. godine života)

KALJATI se - nečistiti se, **brljati se**, ali i sramotiti se. **Okaljati se** (osramotiti se). *Nisan okalja sebe niti ikoga svoga* (nisam osramotio). **Okaljan** (osramoćen). **Zakaljan, zakaljati** (**izbrljan, izbrljati**).

KALJKATI - čistiti **zivak** iz **kamiša** od **lule** (obično komadom žice uz udaranje o kamen da zivak ispadne), čistiti zube i sl. Neki su na završetku **kajiša** imali **prigodu** pogodnu za **kaljkanje**. Vidi **iskaljkati, probadača, zumba**.

KALJUŽA - glib, blato. Vidi **đol**.

KAMARA - soba (koja u pravilu nije zajednička) . Izgovaraju i **komora, komara**. **Kamerin** je mala sobica (u koju baš svatko ne ulazi, u kojoj se drži **divojačko ruvo** i sl.). **Kamarica** je sobica na kući za golubove i druge ptice (obično napravljena **pločama** u zidnoj šupljini). Vidi **ševar, ćibula**.

KAMBRIČAN - od **kambrika** (bijelo kupovno platno za košulje).

KAMEN - 1. vidi **bovan, kamenica, škrilja, plova (žabica), ploča, piljak, škalja, oštrac, rs, poravnanac, žal(i)kovac, žal (šuder), pržina, sovura (muć, tučenak), salidž, šakavac (šakarac), živica (živac), biljutica, valutica, modrulj, pola, kuk, mulika, praskoč, vaca (zidnica), grip, grota, skruglac, škrip, bunjada, cilac, žestac, sičika (sera), greza, vrsta, belegija, sedra, kremen, kamenica, sopica, površnica, zub, stražental, vundamenat, prag, vratnik, sinjal, mejaš, steljak, uboj (kamen od uboja), grudina, gomela, ćula,**

kava, petrada, štamp (trapanj), kunj.
2. brus kojim se oštri **ustra**.
3. mlinski kamen, mlin.
4. kamenac.
5. modra galica. Kažu i **galica**.

KAMENICA - 1. šupalj (**šupa**) **kamen** u brdu, zgodan za prikupljanje vode. Iz kamenica su pili **čobani**, blago za sušna vremena te zvijeri. Za neke manje, ljepše oblikovane kamenice su znali da su u njima **Turci** tucali **kavu**. Čobani su kamenice čuvali, čistili, pokrivali grmljem i sl. Vidi **stublina, dvogrla**.
2. kamena posuda koju su spretniji znali izdupsti u kamenu. Obično je stajala ispred kuće. Iz nekih je jelo **blago**, a neke su služile kao **vidro** (**maštilo**) za pranje. U sličnoj kamenici držali su ulje u onim dijelovima zagore u kojima rađaju masline.
3. kamena posuda u crkvi (krstionica) u kojoj stoji **kršćena** voda.
4. spremište pri rubu vinograda u obliku kocke izrađeno od kamena ili betona u kojoj se razmućivala modra galica.
5. **mira** (za žito); takve su kamenice bile po **varušima**.

KAMENICA - kamen koji može u šaku. U tučama među zavađenim selima, glavno su oružje bile kamenice. *Kad smo prolazili isprid njijovi kuća, zasuli su nas kamenicon.*

KAMENMOST - selo u imockoj zagori sa zaselcima Nebriževac i Perića Brig. Vidi **Podbablje**. Na Kamenmostu obično su čekali **đendari** i **vilance** i kažnjavali ljude koji su nosili duhan ili što drugo što je bilo zabranjeno.

Kamenmoste, ni selo ni grade,
Pokraj vode ti najveći smrade.

KAMENSKO - selo u sinjskoj zagori.

KAMERIN - vidi **kamara**.

KAMIČAK – 1. trka trogodišnjih grla u Sinju. Vidi **obdulja**.
2. brdo u Sinju.

KAMIKATI - prenemagati se, uzdisati, kukati, žaliti se (od bolesti, muke ili čega slična).

KAMIŠ - 1. drvena cjevčica na luli kroz koju pušač uvlači dim (**čibuk**). Bio je dug tridesetak centimetara, a bilo ih je i oko jednog metra. Najviše su ga izrađivali od **rašeljkova, javorova, kljenova**, trnova

(**trnovac**) drveta, od **zovine** i sl.. Vidi **krivača, zivak, kaljkati, iskaljkati**. Kad se dvoje nikako ne trpe, a prisiljeni su biti zajedno, kažu: *Ljube se kroz kamiš*. Gadna je kletva: *Dabogda ti noge kroz kamiš virile.*
2. isto što i **puvaljika**.

KAMIŠAR - čovjek koji proizvodi i prodaje **kamiše**.

KAMITAV - isto što i **kanitan**.

KAMIZA - žena tugaljivog glasa, uvijek spremna da cmizdri, plače.

KAMOMELA - kamilica. Govore i **kamomila, kamumila**, neki i **kalumila, kalumela.** *Popit ćeš kalumilu* (kažu kome kad je zločest).

KAMPANEJA - zvonik (tako najčešće kažu). Izgovaraju i **kampanel, kampavel** i sl.

KAMPOTIKA - porez na zemlju, zemljarina. Izgovaraju i **kanpotika, kanpotik, kenpotik**. Vidi **kanap, livel, kanon**.

KAMRKATI - šmrkati, kašljucati, jadikovati, kmečati. Odatle **kamrkanje**. Kažu i **kamrčati**.

KAMUMILA - vidi **kamomela**.

KANADA – 1. vidi kanata.
2. Kanada.

KANAL - umjetno stvoren **prokop**. Vidi **kopanica, korniža, gurla, jarak, rovanj**.

KANALA - vidi **kanela**.

KANALICA - kupa, crijep sa kanalom na sebi za otjecanje vode.

KANAP - mjera za površinu, odnosno zemlja veličine jednog kanpa. Dijeli se na **kvarte** (prema količini žita koji se može dobiti s te površine), a kvarti na **tavole**. Neki četvrtinu kanpa zovu **čerek**. Vidi **kampotika**.

KANATA - završetak nekog posla. Izgovaraju i **kanada**. Inače, to je naziv za nešto što je zadnje preostalo (maslo, mlijeko i sl.). *Eto dico, to van je kanada.* Vidi **pik-vik, ultima**.

KANAVAČA - krpa za suđe. Izgovaraju i **kanavaca**.

KANAVINA - **trajina** za obmotavanje pipa (špina) da ne kape, **kučina**. Stavljale su je **cure** u ramena da im odjeća bolje stoji.

KANAZLE - metalna posudica izrađena tako da se zgodno smjesti na određeno mjesto u **pripašnjači**. U kanazle su stavljali **kremen, baline** i **stupu** za punjenje pušaka **kremenjača** i sličnih starinskih pušaka. Vidi **rog**.

KANČILO - namotaj pređe (dobrin debeo). Izgovaraju i **kančelo**.
KANDA - kao da.
KANDELA - svijeća.
KANDELICA - vidi **kandžarica**.
KANDELIR - svijećnjak.
KANDŽAREPA – neposlušna, neuredna i skitljiva **cura**. *Kud odaš ka kandžarepa.*
KANDŽARICA - vrsta posude. Kažu i **kandelica**.

Moja ruka prosa,
Kandžaricu nosa,
Ko mi da, Bog mu da,
Ko ne da, iz guzice gleda.

KANDŽIJA - bič, **škurija**, remen.
KANELA - pipa za vodu ili na bačvi za vino, slavina. Izgovaraju i **kanala**. Neki kažu **kantulja**.
KANETA - drvena naprava u koju pletilje zadijevaju pleteće igle. Momci su rado, iz ljubavi rezbarili i poklanjali djevojkama kanete. Zadijeva se igla bez kljuna (kod pletenja **na kanetu**). Kaneta ide za pas, a ostale su igle u pletivu. Kod igala **kljunašica** ne treba kaneta. Izgovaraju i **kanjeta**.
KANGARATI se - zatrovati se. *Kangarala se rana (krv* i sl.*).*
KANITAN - mrljav, slab, nesposoban kao dijete koje se rodi prije vremena, boležljiv. Izgovaraju i **kalitan**, **kamitav**. Slično je **špatan, civil, žentilan**.
KANITI - kapniti; samo malo uliti, **štroniti**. *Kanila mi je kiša na vri glave. Kani samo malo (samo kap). Kanilo mu* (dobio je nešto iznenada i bez puno truda).
KANITI se - ostaviti se nečega. *Kani se ćorava posla.* Slično je **okaniti se**. *Il se ženi il me se okani.*
KANO - kao.
KANOĆAL - dalekozor, durbin.
KANOL - držač za klupko pri pletenju.
KANON - daća na mlinove (za mletačke uprave). Vidi **livel, kampotika**.
KANPOTIK - vidi **kampotika**.
KANTA - limena posuda, limenka (vidi **brema** ili **ramina**).
KANTAR - vrsta vage s željeznom polugom (**miračicom, batinom**) na kojoj su obilježeni brojevi, (odnosno **križi**) a po njoj se pomiče **balota** (**jajca, mudo**) kao uteg, također od željeza. *Ubila ga jajca od kantara* (kad umre mlinar, trgovac i sl.). Teret se objesi o **kljuku**, podigne uvis i

tako se mjeri. *Razumi se ka magare u kantar* (razumije se slabo ili nikako). Vidi **krik, livel, kantarić**.

KANTARIĆ - mali **kantar** za vaganje manjih tereta (oko 10 kg.), **kilar**.

KANTATI - pjevȁti. Vidi **kontati, čantranje**.

KANTINELA - drvena oduža letva, služi kao podloga za crijep na krovovima. Zamijenila je **žioku**. Vidi **kantolac**.

KANTOLAC - odeblja okraća letva. Vidi **kantinela**.

KANTRIGA - vidi **katriga**.

KANTULJA - pipa, slavina (na bačvi). Vidi **kanela**.

KANTUN - kut, **ćošak**.

KANTUNAL - ormarić (obično je uz krevet ili u **ćoši** (**kantunu**). Kažu i **škabelin**.

KANZA - gornji dio drške noža **argaša** (i sličnih noža). Postoje dvije **kanze**. Izgovaraju i **kanze, kanzle**.

KANJANE - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Zidić. Vidi Gradac i Kadina Glavica.

KANJERKATI – odugovlačiti se nečim. *Kanjerkala, kanjerkala pa eto isto nestalo.* Vidi **okarnjakati**.

KANJETA - isto što i **kaneta**.

KAOČINE - selo u drniškoj zagori. Vidi **Miljevci**.

KAPA - dio muške ili ženske odjeće (pokrivalo za **glavu**). Naročito je poznata **crljenkapa**. Nose je alkarski **momci** i **arambaša**. Kapa s kitama zove se **kitarica**. **Curska kapa** (nose je djevojke dok se ne udaju). *Dobijo je drvenu kapu* (dobro ga namlatilo). *Teško kapi na manitoj (ćelavoj) glavi. Teško kapi kad je baba nosi. Naresla mu kapa* (digla mu se kosa na glavi od straha ili bijesa). *Izresta mimo kapu* (osilio se; pravi se veći nego je). *Vrti mu se kapa na glavi* (nije mu lako, ima velikih poteškoća). **Pivat iz kape** znači pjevati bez glazbene pratnje (deklamirati) držeći kapu pred očima kao da se iz nje čita (govore i **pivat iz knjige, iz libra, iz lebra**). Vidi **kokulj, mica, kalpak, oštruljica, ravnjača, počelica, strijač, saruk, peškir, steći**.

KAPAC - možebitno, lako moguće. *Kapac da opivaš.* Znači i sposoban, **kadar**. *Da vidimo ko je kapac priskočit priko ovoga jarka.*

KAPAK - 1. **škura** na prozoru. Vidi **kapke**.

2. poklopac na rakijskom kotlu. Vidi **kapić**.

KAPARA - novac, ili nešto drugo koje kupac daje prodavatelju kao garanciju da će pogođenu robu kupiti, a ako pak odustane od kupovanja, nema pravo na vraćanje kapare koju je dao prodavaču. Međutim, ako prodavač odustane od prodaje, mora vratiti **duplu** kaparu, tj. u duplom iznosu. **Kaparanjem** kupac robu **bezecira** (**zapikećuje**) i nitko je ne može kupiti prije nego on možda odustane. **Kaparati** (dati kaparu za nešto), **kaparan** (za kojega je dana kapara). *Kapara san jednu junicu. Ova je ovca kaparana.* Vidi **zakaparati, zakaparan**.

KAPAVICA - kuća koja prokišnjava, koja kapi (odnosno koja je na brzinu sklepana *samo da ne kapi*).

Teško ti je svakomu čoviku,
Koji ima kuću kapavicu,
I u kući ženu lajavicu.

KAPETAN - vojni zapovijednik. Za vrijeme mletačke uprave to je bio visoki vojni zapovijednik u **krajini** (neposredno ispod **kolunela**). Daje se kao **pridivak** onima koji vole zapovijedati.

KAPIĆ - 1. kapisla, detonator. Vidi **nabijača, kremen**.

2. dio kotla za pečenje rakije (gornji dio). Umjesto kapić, mnogi govore **kapsul**. Vidi **kapak**.

KAPKE - pokrivači za oči (meću se konju sa strane očiju da se ne plaši). Govore i **slipice**. Vidi **kapak**.

KAPORAL - vidi **kapural**.

KAPRIC - inat, dišpet.

KAPSA - vidi **kapsela**.

KAPSELA - mrtvački sanduk. Izgovaraju i **kapsel**. Neki kažu **kapsa**, a sanduk skupa s postoljem za nošenje zovu **kapsala**.

KAPSUL - vidi **kapić**.

KAPSULA - lijek (kruti).

KAPUČINA - isto što i **lepušina**.

KAPULA - crveni luk. *Sidi vila na moru, kosa jon na dvoru. Ljut ka kapula.* **Zakapuljen** (namazan kapulom, namirisan kapulom). *Smrdi ka da je zakapuljen.* **Kapulaš** (ljut, žestok čovjek, **kapulica**).

KAPULICA - sjemenski crveni luk. To je i čest nadimak žestoku čovjeku, koji *lako plane*. Isto **kapulaš**. Vidi **rapadžik**.

KAPUNANJE - isto što i **kopunanje.**

KAPUNJERA - mala kućica s jednom prostorijom, kućerčić (obično podalje od kuće).

KAPURAL – 1. visoki vojni čin u **banderiji**. Izgovaraju i **kaporal**. Daje se kao **pridivak**.
2. jelo slično **aramƀašićima**.

KAPUT - tako se kaže kad u **trešetu** jedna družina dobije svih 11 **punata**. Slično je za **trijunp** i za **koncinu**. Neki kažu da je kaput tek kad se doboiju svi **štikovi** (**baze**), a da je **doguz** kad se dobiju svi punti, a ne svi štikovi.

KAR - zaprežna kola domaće izrade. Neki kažu samo **kola**. Vidi **medvidi**. Ima ove dijelove:
1. zadnji **đir**: **aks, krnje, zadnje trakine, igla** (spaja dva đira), **kištuk** (**kistuk**), **okovi, brage, krik, mačka**.
2. pridnji đir: **aks, krnje, prve trakine, puze, kištuk, okovi, puštuk** (spaja iglu i pridnji đir), **brage**.
3. **kolo**: **puška**, **šiška** (**trupina**), **okovi, palci, gobelje** (**šare**), **šina.**
Drveni kar nema okove ni šine (sve je drveno). Medvidi nemaju ni pušku, ni šišku, ni palce, ni gobelju, ni okove ni šine.
Vidi **redine, purtela, koš, oklop, vagir, procip, timun, jaram, teljug, sura, mačka, krik** (**žlajb, vinta**), **copanj**.

KAR - nevolja; napast; prijekor. *Neće biti kara.* **Nakariti se** (biti prekoren zbog nečega, naći se u nezgodi). **Karati** (koriti, prijekoravati, grditi; slično je, ali nije isto što i **kaštigati**). *Ćer kara, nevisti prigovara* (kažu za **svekrvu**). *Nit me kara, nit mi prigovara.* Vidi **karati se, karanje, breskaran, pokaranija**, **skaron, kaštiga**.

KARABIT - karbid, sredstvo za svijetljenje. **Karabituša, karbituša** (svjetiljka na karabit). Vidi **lampa**. Na karabit znade **drčina** pucati oko Božića.

KARACA - kočija, dvokolica. Obično su je imali samo ugledniji i imućniji ljudi, svećenik i sl. Izgovaraju i **karoca, karaca.** Kažu i **đardinera**.

KARAKAŠICA - selo u sinjskoj zagori. Vidi Sinj.

KARAKTER - obilježje čovjekova poštenja i njegova odnosa prema svojoj okolini. *On ti je karakter* (on je pošten, ne boj se da će te prevariti, iznevjeriti i sl.).

KARAKUS - vrsta konjske bolesti (upala zgloba stražnje noge). Vidi **okarakusiti**.

KARALIĆ - selo u drniškoj zagori. Vidi Miljevci.

KARAMACAN - 1. pomagalo za prevoženje rasutog tereta (dva **koca** su ručke, nekoliko platica poprijeko i drveno **kolo**, u novije vrijeme željezan kotač). Gura ga jedna osoba. Kažu i **karamac** te **kulaze**. Vidi **ćivare, karivola**.

2. vrsta cvijeća, iris, perunika. Kažu i **mačina** (ima lišće poput sablje).

KARANVILKA - vrsta starinske puške (prema **kasi**). Vidi **rašak, roga**.

KARANJE - korenje, prekoravanje; svađanje. Vidi **kaštiga**.

KARAPEJ - nekoliko kuća skupa (komšiluk, obično zbijen), zaselak. Izgovaraju i **karapaj, karapel**. Vidi **svrtlog**.

KARATELICA - mala **bačva**, bačvica. Izgovaraju i **karatil**.

KARATI – grditi, koriti; ljutito opominjati (zbog nedoličnog ili nezrelog ponašanja, zbog loših ili krivih postupaka). Vidi **kar**.

KARATI se - svađati se.

KARAUT - naziv za ribani kiseli kupus. Neki izgovaraju **graut**.

KARAV - debel (*veliki guzica*). Vidi **kare**.

KARBULANJE - jedna od igara u zagori (vrsta bližanja)..

KARE - 1. burag. Govore i **velike kare.**

2. guzice (pogrdno). *Je si li napunijo svoje kare*? Vidi **karav**.

KARGATI - zbijati nešto ili pokraj nečega (u pravilu šipkom ili polugom).

KARIJOLA - vidi **karivola**.

KARIK - aš (*muški karik*) ili **trica** (*ženski karik*) u **briškuli** ili **trijunpu**. Može biti **od igre** ili **vorešti** (koji nije od igre).

KARIKAŠ - veliki nož, nožina (u **karikama**). Vidi **argaš**.

KARIKE - isto što i **krnje**.

KARITATIJA - velika socijalno-moralna potreba. Kažu i **karitat**. *Veliki je karitat pomoć tomu čoviku. To je velika karitatija.*

KARITULA - pletenica kruha. Vidi **dreca**.

KARIVOLA - ručne tačke. Izgovaraju i **kariola, karijola**, **kalivora**. Prije je bilo sve drveno, poslije je došao željezni kotač, u

zadnje vrijeme gumen (takvu karivolu neki zovu **šukare**). Vidi **karamacan**.

KARLOVA - posuda (drvena) u kojoj se drže **spirine** za prasad. Danas ima sve manje karlova od drveta. Zamjenjuju ih razne kante od lima i plastike. *Ima guzice ka karlove.* Vidi **raskarloviti se**.

KARTA - papir. *Karta-kanta* (crno na bijelu).

KARTA - pismo.

KARTINA - cigaret papir.

KARTULINA - 1. vrećica s nekim sadržajem (bojom, biberom i sl.). 2. dopisnica. *Dobija san kartulinu.*

KARTUN - debela **karta**, karton.

KASA - kundak starinske puške (**kremenjače, nabijače, štuca** i sl.). Vidi **karanvilka, rašak, roga**.

KASAP - mesar. Isto **kasapin.**

KASAPITI - sjeći ili rezati na manje komade, komadati. Vidi **bikariti, čerečiti, permaćiti, uditi**.

KASATI - hodati (skakutati, **skakućati**) na jednoj nozi. Djeca se natječu u **kasanju**. *Ajmo ko će više na jednon nogi.*

KASATI - hodati; tumarati; obigravati. *Oni bi po vazdan kasali okolo.*

KASNO - zadnje dijete koje su dobili neki roditelji (obično podosta mlađe od ostale djece). Vidi **trze, isporče**.

KASTAŠ - uzvik koji djeca uzvikuju pri nekim igrama. Onaj tko vikne **kastaš!** ima pravo očistiti teren da bi lakše postigao dobitak. Uzvik se obično ne primjenjuje pri **balotanju** (ne smije se čistiti oko balota).

KAŠA - jelo pripremljeno od vode i brašna. *Ko bi pustija janje, a uvatija se kaše ?* Kaša se kuhala zbog siromaštva kad se nije imalo dovoljno brašna za **kruv** ili **puru**. Naročito za vrijeme ratova kaša bi bila često hrana. Kuhala se od svih vrsta žitarica, ponajviše od pšenična i kukuruzna brašna. Vidi **kumpirača**. Inače, kaša je bila pojam siromaštva, a one koji su se njome hranili zvali su **kašari.** *Kaše, rane naše. Više si ti posrka kaše nego ja. Bi se usrićila, ka prase kad upane u vrilu kašu* (ne bi se usrećila). **Kaša na mliku, mličnica** (jelo koje se dobije kad se kaša kuha u **vareniki** možda pomiješanom s vodom; to je dobra hrana, jer je obično bilo kaše na vodi). **Odlivena kaša** (kaša koja se odlije od **pure** dok **purnja**). Začinja

se na razne načine (uljem, **ljutikom**, stučenim **lukom** ili malo **poprženom kapulom**). Vidi **rkać, gargaše, prga, bungur**.

KAŠETA - 1. drveni sanduk. Vidi **kištra**.
2. ladica.

KAŠIKA - 1. žlica (neki i tako govore, naročito za **midenu**). Kašika je bila od drveta. Djelovi su **držak** i **kusalo**. Svatko je imao svoju kašiku. Kašike su se obično držale u **krtolu** koji bi bio obješen o gredu. *Znan ja kako mu i kašika u kući stoji* (dobro ga poznajem). *Ne diže taj ništa teže od kašike.* Velika je kletva: *Iz kašike te zmija ujla. Ostavija kašiku* (umro i više mu ne treba jest). Vidi **rana, varnjača**.
2. dio **mlina** na **mlinicama kašikarama**, lopatica u koju udara voda, **prešlica**.

KAŠIKARA - **mlinica** na **kašike** (na brzim manjim rijekama). Vidi **tumbas**.

KAŠLJUKATI - kašljucati, pomalo kašljati. *Počeja san kašljukat.* **Kašljukanje** (kašljucanje).

KAŠNJAK - donji čep na bačvi (otvara se kasnije).

KAŠNJE - kasnije, poslije. *Kašnje je bilo lipo vrime.*

KAŠTIGA - prijekor, **kar**; kazna. **Kaštiganje** (korenje, prekoravanje, **karanje;** kažnjavanje). **Kaštigati** (koriti, **karati**; kažnjavati). *Dozna li ti ćaća da se skitaš i pušiš, kaštigaće te* (*biće kaštiganja*). *Bog ga je kaštiga* (kaznio). **Kaštigan** (prekoren; kažnjen). *Već je on zbog toga bijo kaštigan.*

KAŠTRADINA - vidi **koštradina.**

KAŠUN - drven sanduk, spremnik za **žito**. Tako zovu i pomagalo pri dizanju betonskih zidova. Vidi **ambar, koš**.

KATA - žensko ime. *Sveta Kata, snig na vrata. Sveta Kata zapričuje vrata. Sveta Kata vrata zatvara, Sveti Andrija otvara.*

Sveta Kata poštovana,
Do Božića misec dana.

KATABUJA - zatvor, **aps, pržun**.

KATANAC - lokot.

KATINA RUKA - biljka rozih cvjetova. Kad cvjetovi otpadnu ima rogače.

KATRIGA - stolac, može biti različitih oblika (obično je s naslonom). Neki (rijetki) izgovaraju **kantriga**. Vidi **tronožac**.

KATRIGAŠ - tronožac s naslonom.

KAUCIJA - jamstvo za naknadu moguće štete; ulog koji se vraća, ako sve bude u redu. Vidi **kapara**.

KAUŠTIKA - vidi **vitrijola**.

KAUR - kršćanin (za Turčina; u pravilu katolik; pravoslavac je za jedne i za druge **vla**). Daju ga kao nadimak. *Drž kaure daleko je Ljevno.*

KAVA - napitak od prave kave, ječma ili ozimice.

KAVA - kamenolom. Kažu i **petrada**. **Kavanje** (vađenje **kamena**, rad s minama, polugom i maljom). **Kavati** (vaditi kamen). *Ko bi mu kava po noj vrućini.*

KAVADA - rajčica, **pomidora**.

KAVALETA - prenosna drvena prigoda, armadura za izvođenje zidnih ili bojadisarskih radova na kućnim zidovima, neki je zovu **koza, kozlić**.

KAVARA - sud u kojemu se kuhala **kava**. Vidi **kogula**.

KAVEN - kafen, boje kave. Kažu i **kavenkast**.

KAVGA - svađa.

KAVGADŽIJA - onaj tko je sklon izazivanju **kavge**.

KAZAN - kotao (za pečenje rakije, za topljenje slanine, za kuhanje hrane).

KAZULA - misnica. Izgovaraju i **kažula**.

KAŽELA - kućica koju ljudi podignu u vinogradu, namijenjena je čuvanju grožđa u vinogradu. Obično je rađena od **ševara**, **sirčine** ili trstike. Kažela je i na brzinu sklepana šumska kuća za **čobane**. Vidi **košara, trim, ćelar**.

KAŽIN - javna kuća, **kumpleraj**.

KAŽULA - isto što i **kazula**.

KEBA - vidi **ćibula**.

KECITI se - namještati se za veliku nuždu ili kao da ćeš vršiti veliku nuždu. **Kecilo** je nadimak čovjeku koji se keci (*keci guzicu*). Vidi **nakeciti se**. Izgovaraju i **kečiti se, Kečilo, nakečiti se**.

KELEČ – vrsta noža.

KELJA - gadna žena.

KELJAV - gubica nakrivljenih u rubovima (inače kad nešto s gubicama ne valja).

KELJE - vrsta igra bližanja (**bliške**). Govore i **kelja**.

KELJITI - piljiti (naročito u jelo dok drugi jedu). *Jidite vi, ja ću keljit.*

KELJITI (se) - slično što i **beljiti se**. Vidi **iskeljiti**.

KENDRAŠ - naziv za loše vino od kojega boli glava. *Ošamutija me oni kendraš*. Vidi **murgaš**.

KENJAC - magarac, parip, konj. **Kenja** je magarica. Vrljcu, obično tvdoglavu, kažu: *Kenjac jedan.* Kenjac je i **kobilica (konjić, koza)** na guslama.

KENJATI - srati; govoriti svašta, najčešće bez veze. *Ne kenjaj* (ne pričaj gluposti).

KENJKATI - pomalo, ali uporno zaplakivati, žaliti se, gunđati. *Kenjka cilo jutro, ne može ga se više slušat*. Slično je **žvenjkati**.

KEPČIJA - vidi **kaci(j)ola**.

KER - pas.

Curo moja, svoga kera veži,
Da na moga kolegu ne reži.

KERA - pogrda ženska; kučka.

KERAV - nakriv(ljen), **krivostran.** Može značiti i **krnjav**. Vidi **(j)erav**.

KERDEŠIN – svileno oštro platno (za **krožet, jaketu,** inače za djevojačku odjeću). Vidi **krožet**.

KEREP - skela od više povezanih lađa, bačava, balvana (za prijelaz preko rijeke). Vidi **skerepiti se, lađa, gaz**.

KEREPITI - teško nositi; raditi za slabu plaću. Vidi **skerepiti se**.

KERDEŠITI se - siliti se, praviti se važan.

KERNITI - udariti; baciti; odbaciti. *Kerni bule daleko.* Vidi **derniti**.

KESA - 1. torba, torbica. U kesi se drže novci (sveže se oko vrata pa ispod košulje da netko ne bi pokrao). U kesi se drži i duhan (duvankesa). **Kesaroš** (džepar).

Teško kesi često kumujući,
I magarcu s konjon putujući.

Mi možemo biti pretelji, a naše kese neka se grizu (*Mirom miri, cinom cini*). *Zmija mu kesu čuva. Ako smo mi braća, nisu nan kese sestre.* Tko je težak na kesi, kome je teško platiti (*koji bi skupo proda, a cine kupijo*), kažu mu: *Odriši kume kesu*. Vidi **tobolac, mačak, britkaš, ukesati**.

2. vreća (ponajčešće koja nije od platna). **Kesica** (vrećica).

3. isto što i **muda**, odnosno koža oko muda. *Kesa i muda.*

4. mrežasti dio **vlaka**. Kažu i **vlačina**.

5. jedan od **pridivaka**.

KESITI se - smijati se (često zlobno i bez velike potrebe) pokazujući sve zube. Kažu i **keseriti se**. Slično

iskesiti se. *Šta si se iskesija, je te lipo vidit ? Šta si iskesija te konjske zube, lipi su ti nema šta?* Nadimak **kesonja**. Vidi **keljiti se**.

KETITI - umiriti se; ležati budan ne mičući se; pritajiti se, oklijevati, čekati.

KEVA - štapina s **balotastom** kvrgom na kraju. To nosaju **čobani** i služi im za obranu ili štapanje. Kažu i **kevaš**. Jedna vrsta keve (**šudla**) služi za **šudlanje** (**kevanje**). Izgovaraju i keva, kevanje. Nekad se kevom naziva samo kvrga na vrhu štapa. Vidi **bakeva**.

KEZME - mlado prase. Govore i **kezmić**.

KEŽAST - mrljav, sitan, nesposoban, nerazvijen (obično živinče, ali i čeljade).

KEŽIJA - nadimak kežastu čovjeku. Kažu i **kežin**.

KI - kao. Isto **ka**.

KIBICAR - kibic, promatrač kod igre **balota**, karata i sl.

KIBLE - tralje iz kojih se s jedne strane može iskreniti teret.

KIČ - uzvik kojim se prati odnos dviju životinja (naročito magarca i magarice). Kič, kič! Vidi **kičkati, tara**.

KIČATI - nasloniti se; dodirivati se. Riječ se koristi i kod **balotanja** i znači **cikati**.

KIČKATI - guzati pri spolnom činu (odnosi se ponajviše na životinje). Vidi **kič**.

KIĆEN - ukrašen (nakitom, cvijećem, zelenilom i sl.). U razgovoru između dviju rečenica često kažu: *Brate moj, mili i kićeni.* Kažu i **kićan**.

KIĆENICA - bogato okićena **grotulja** s orasima i jabukama (dva **špaga** u križ) koju mlada nevjesta treba prebaciti preko mladoženjine kuće kad je dovedu djeverovi pred kućni prag mladoženje.

KIĆENKA - 1. nakit (crne kite) na **crljenkapi**.
2. jabuka sa zabodenim novcima kojima se *kupovala* mlada.
3. nakit, kite na remenju konja. Obavezno je imaju alkarski konji.

KIDATI - mesti, čistiti štalu (metlom **brstinom**). Vidi **iskidati**.

KIDISATI - navaljivati, napadati. Neki kažu **kindisati**.

KIJATI - kihati. *Kija magare kiša će.* **Kija snig** (jako pada). *Nakija je snig* (napadao je). **Kijanje** (kihanje). **Kiniti** (kihnuti).

KIJARNITI - baciti, obično ljutito, ali i naglo odgurnuti. *Kijarnijo je bocu i vino u njoj. Kijarniću te, odletićeš u vrta.* Vidi **zakijarniti, kiniti, kišati**.

KIJEVO - selo u sinjsko-kninskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Mijovil Arkanđel). U župi je i selo Uništa (sv. Josip). Glavna je podjela sela na **Kranjce** i **Šokce**. Vidi **krajni**.

Pitaju me di bi najvolila.
U Kijevu ispod Mijovila.

KIKA – 1. dugi dio kose koji se ostavi, a ostalo se ošiša. Vidi **perčin**.
2. kosa, obično duga, a i neuredna. **Kike** (pletenice).

KIKAŠ - čovjek duge kose. Kažu i **Kiko** te **Kikan**.

KIL - kilogram.

KILA - povećana mošnica. **Kilav** (koji ima **kilu** ili koji se ponaša kao da ima kilu, koji je mlitav, bezvoljan). **Okilaviti** (dobiti kilu). Kažu i **okiloviti**. Vidi **maganjati se, kilavica, pasica.**

KILAR - isto što i **kantarić**.

KILEŠA - čovjek koji ima kilu. Kilav čovjek je **kilavko.**

KILAVICA - poluga, **ćuskija** (jer se radeći s polugom lako zaradi **kila**).

KILJATI - rezati tupim nožem, **kusturom**. **Kiljanje** (rezanje nečega tupim nožem). Vidi **prikiljati, iskiljati**.

KINĐURITI se - pretjerano, pa i neukusno se uređivati, od velike sile. *Ne vidi gledati od sile.* **Kinđurenje** (pretjerano kićenje i uređivanje). Vidi **nakinđuren, nakinđuriti se**.

KINITI - 1. slično što i **kijarniti**. Vidi **kišati**.
2. kihnuti.

KINTA - novac. *Neman ni kinte* (nemam ni novčića).

KINJITI - mučiti (obično okrutno).

KIP - obličje. *Po kipu čovik po duši đava.*

KIPEĆ - vidi **krvoljuban**.

KIRIDŽIJA - kirijaš, osoba koja se bavi prevoženjem tereta ili ljudi. Daju ga i kao **pridivak**. **Kirijašiti** (baviti se kiridžijskim zanatom). Vidi **rabadžija, kar**.

KIRIJA - najamnina, **vit.**

KISALI - kiseli (i tako govore). *Kisali kupus*. Vidi **karaut**.

KISATI (se) - močiti (se). *Ostavi da se kisa.* Vidi **pokisati**.

KISELINA - kiselo mlijeko. Kažu i **kisalina**.

KISELITI - osim poznatih značenja, **kiseliti se** znači i stajati dugo i nepotrebno na nekom mjestu, obično na vlagi ili kiši. *Šta se one postole kisele vanka?* **Kiseliti** znači i držati **gnjilu** u vodi i tako je pripremati za izradu zemljanog posuđa. Govore i **kisaliti**.

KISELJAČA - vidi **koseljača**.

KISTUK - vidi **kar**.

KIŠA - pojava koju često željno očekuju u zagori. *Smrt i kiša ne more valit.* Za pijanca kažu: *Popija bi kišu Isusovu.* Kišu koja pada, a u isto vrijeme grije sunce zovu **kokošija kiša**. Vidi **kupusarica, baliti, salaukovina, slembati, speriti se, okreniti, okišiti se, kalada, sudište, Babin nuga.**

KIŠATI - ljutito razbacivati sve oko sebe (rukama i nogama). *Ne kišaj mi robu, pravo si poludijo!*

KIŠTRA - sanduk, **kašeta**.

KIŠTUK - vidi **kar**.

KITA - 1. ukras na torbama, kapama (kitaricama).

2. vrh stabla (**kitica**), vrh kukuruzove stabljike, **sirčine** i sl.

Beri grma, ma ne lomi kita,
Neka reste moja gora vita.

3. manje od **rukovet** pšenice (sveže se okolo slamom ili se oplete). Djeca obično prave kite pšenice za sv. **Ivana** pa **šure** zrnje na ivanjskom krijesu. Vidi **svitnjak**.

KITICA - vrh stabla. *Mali se popejo uvri kitice.*

KITINA - 1. snijeg koji s zadrži na granama stabala. Tako zanju nazivati i sijedu kosu nekog starine.

2. plod divljeg sirka i sl.

KIVELICA - nabubreni dio na drvetu, nateklina.

KITITI - vidi **rukovetati**.

KLABUK - vidi **klobuk**.

KLAČADA - rupa uređena za gašenje živog **klaka** i čuvanje klaka. Izgovaraju i **klačarda**. Vidi **klačina**.

KLAČINA - mjesto gdje se pravi **klak**, krečana. To treba stručno napraviti, potreban je pravi **majstorluk** (da *klačina izgori*). U klačini se vatra loži tri dana i tri noći. Postupak pravljenja klaka u klačini zovu *paljenje klačine.* Vidi **ćemer, ogreda, ugljevača**.

KLADIJA - oklagija, **lazanjur**.

KLADNJICE - selo u splitskoj zagori. Vidi Čvrljevo.

KLADNJA - uredno složena veća količina drva, posebno su to

uređivale praškarice, djevojke koje su na svojim leđima (uprćene) donosile prašku i slagale je na kladnju. Vidi **peka, drvarica**.

KLAK - kreč (tako neki i govore). Vidi **japno**.

KLAMANTATI -· stalno mahati glavom.

KLAMATI - svečano govoriti, objašnjavati.

KLAMPA - gvozdena naprava za spajanje balvana.

KLANAC - uski prolaz, ali i mjesto na suhozidu (otvor ili niži zid) preko kojega se prelazi u ogradu, vrta i sl. *Napravijo klanac, moglo bi ga ševesto magare prić.*

KLANČATI - lutati, ići od nemila od nedraga. **Klančanje** (lutanje, tumaranje).

KLANICA - kuća (obično velika) u kojoj je jedno ili nijedno čeljade. Vidi **klaničina**.

KLANIČINA - isto što i klanica. Govori se kad se hoće jače naglasiti samoća. *Nije jon lako samon u non klančini.*

KLAPA - grupa, obično berekina, vragolana...

KLAPAC - isto što i **vrljac. Klapica** (**vrljica**).

KLAPATI - 1. stvarati buku udarajući u nešto.
2. odgovarati, **pasati**; ići u redu.

KLAPITI - udariti, mlatniti. Kažu i **klapniti**. Vidi **oklapiti**.

KLAPITI se - sanjati. *Znaš šta mi se noćas klapilo?*

KLAPNJA - sanjanje.

KLASATI - pretjerivati pri pričanju (lagati, preuveličavati). Vidi **maslati, nastaviti se, razvezati**.

KLASULJA - vrsta trave (obično u polju). Ima klas sličan pšeničnom; više ih je vrsta, zajednička im je **vlaca**. Krave je jedu dok je zelena, ali budući da ima vlacu, upada im za zube i smeta im. Kad se osuši, gora je od slame i blago je neće. Djeca ponekad i od nje rade **nizak** za kupine. Vidi **žitarica, žiculja, stoklasa**.

KLAST - kljast (i tako govore), **sakat**. Vidi **kljajo**.

KLAŠNJAV - suknen (ali u pravilu od loša sukna za **sukance** ili od **kostreti**). Također, poput tek otkana sukna koje nije bilo u **valjalu**.

KLAŠNJAVICA - naziv za sukno loše kvalitete.

KLAŠNJE - 1. smotak **sukna** za **sukance** (jedna **pola**). Neki tako

zovu i sukanac (obično tri pole spojene i **opijavčene**).
2. pokrivač **kolaca** na kojima se nosi mrtvac. Kažu i **klašnja**. Vidi **pokrov**.
3. vrsta starinskih čarapa dokoljenka. Vidi **kalcete, gete**.

KLEMPAV - dugih obješenih ušiju. Izgovarju **klempov, klepav, klepov**. Tko je klempav **nadiju** mu ime **klempo, klepo**. Tako često znaju nazivati klempava **gudina**.

KLEN - vrsta ribe.

KLEPAC - čekić za **klepavanje kose**. Vidi **bapka**.

KLEPAV - vidi **klempav**.

KLEPAVANJE - izvlačenje oštrice na **kosi** da bude tanja i oštrija. **Klepati** (oštriti udaranjem čekićem). Kovači u **vignju klepaju sjekire, kosire** i štošta drugo uz pomoć **žere**. **Klepana** (na kojoj je izvršeno klepavanje; odnosi se na kosu). *Je li kosa klepana?* Vidi **novoklepost**.

KLEPKA - zvono na **blagu** (sklepana od **midine**, a ne izrađena od mjedi kao **bronza**). Klepka obično ide na **magare, ovna**, ali može i na **kravu**. Zovu je i **midenica** te **klepetuša**.

KLEPNITI - 1. mlatnuti. *Klepniću te!*
2. objesiti se (ponajviše se odnosi na mladu biljku). *Kupus je posve klepnija.* Vidi **oklepiti se**.

KLEPO - osoba spuštenih (i dugih) ušiju, **klempava** osoba. Kažu i **klempo**.

KLETA - kletva. *Stigle su ga divojačke klete. Najteže su divojačke klet(v)e.*

KLIČAN - isto što i **kićen**. *Kličana torba* (okićena torba).

KLIČKA - vidi **klip**.

KLIN - željezni ili drveni predmet trokutasta oblika, a ima razne namjene. *Klin se klinon izbija* (neki dodaju: *Sikiron obadva*). *Drž se klina ćeri materina.* Vidi **pričnica**, **zaglavak, štika**, **gusle, kunj**.

KLINOVAC - vidi **pričnica**.

KLIP - kukuruzni plod, poveći komad slanine, a neki kažu *klip kruva.* Igra **klipa** je jedna od poznatijih igara odmjeravanja snage. Dvojica sjednu, podupru se stopalima, a u ruke uzmu komad drveta. Pobjednik je onaj tko protivnika podigne. Kažu i **klička**. Vidi **turina**.

KLIPATI se - dobivati veći i jači **klip** (odnosi se na kukuruz). Vidi **oklipati se, ištigati se, svilati se**.

KLIPINA - vidi **turina.**

KLIS - selo i tvrđava (kula) na rubu **zagore**.

Teško Klisu što je na kamenu,
A kamenu što je Klis na njemu.

S Klisa se vidi more. Stariji djecu pitaju: *Bi li vidija' Klis?* Ako dijete kaže da bi, uhvate ga za uši i dignu uvis. Župno mjesto (Uznesenje Blažene Divice Marije), u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

KLIS - 1. jedna od najpopularnijih igara u zagori. Izgovaraju i **kljis.** Igru zovu i **klisa i sarača, klisa i palje** te **pikuća**.

2. drvo zašiljeno s obiju strana koje se koristi u igri **klisa i sarača**.

KLISATI - skakati, odskakati. *Od svog bisa, k vedrom nebu klisa.*

KLIŠTACA - 1. mala kliješta (takva se koriste za zavrćanje **brokvica** kad se rade **gumaše, postole** i sl.). Vidi **konjska klišta, sponja**.

2. vidi **promaja**.

KLITATI - vidi **sklitati**.

KLIZA - utabani snijeg po kojemu se djeca kližu. Isto **puza**.

KLOBUČAK - vrsta jestivog zelja (divljeg, iz prirode). Sliči **slačku**. Izgovaraju i **šklobučak**. Vidi **slabučak**.

KLOBUK - šešir, ali i vrsta **kape**. Izgovaraju i **klabuk**. Vidi **kalpak**.

KLUPKO - više zmija skupa (za vrijeme kucanje). *Polako se klupko odmotava.*

KLJAJO - čovjek bez jedne ruke, bez obje ruke, ili s bilo kakvom manom u rukama, koji je **klast**. Vidi **kljako, sakat**.

KLJAKE - selo u drniškoj zagori (zovu ga i **Kljaci**). Franjevačko župno mjesto (sv. Ilija prorok) u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu. U župi su i Umljanović, Čavoglave i Mirlović.

KLJAKO - podrugljiv naziv za **klasta** čovjeka. Kažu i **kljakonja, kljakeša, kljajo**. Vidi **sakat**.

KLJEN - vrsta drva, **kljenak**, klen (neki i tako izgovaraju). *Doće tebi kljenova Nedilja* (doće ti zlo, velika muka, nastradat ćeš).

KLJENAK - selo u vrgoračkoj zagori s zaselcima Baletići, Bobanci, Ćulavi, Jurjevići, Katavići, Niziće, Noglani, Prnići, Vučki i Vukojevići.

KLJICA – klica.

KLJIJATI - klijati, nicati.

KLJIS - igra **klisa i sarača**. Vidi **klis**.

KLJUČ - 1. selo u drniškoj zagori. Vidi Miljevci.

2. dio mlina (u koji se tuče **čekićem** zvanim **batić** i tako pomoću **ingira** diže i spušta **mlin**).

3. dio mlina kojim se diže i spušta kopanja. Vidi **kajla**.

4. dio **prigode** za kopčanje (**sponja** i **ključ**). Ključ ulazi u sponju i tako se kopča. Kažu i **kljunak**.

5. vrenje, ključanje (vode). *Samo stavi na ključ* (neka samo provrije).

KLJUČINA - isto što i **šljuk**.

KLJUK - maslo koje se dobije **metenjem** (mlaćenjem) mlijeka. Daljom preradom dobije se pravo maslo, a ostatak iza pravog masla zove se **taloga**. Vidi **belava**.

KLJUKA - zakrivljena **prigoda,** može biti drvena ili željezna, a može imati razne namjene. Kod vršidbe kljukom se zakači konop vezan konju oko vrata, a kad se konop namota oko **stožine**, kljuka se prikači i zakači drugom konju uz povik **opet** (i kreće se u obrnutom smjeru, konop se odmotaje od stožine). Neki kažu **kuka**. Kljukom se čupa sijeno za stoku iz sjenika u pojati ili iz plasta. Postoji kljuka za **peku** i sl. Vidi **kljuke**.

KLJUKATI - puniti nešto zbijajući (**piću**, travu, vunu, **maslo**, mast i sl.). Odatle **kljukanje**. Vidi **nakljukati**.

KLJUKE - igra kad dvojica zakače prste **sridnjake** i potežu dok kogot ne popusti. Kažu i **kukice**.

KLJUN - 1. vrh **kose**. Nespretan kosac lako odvrne kljun kad zapne za kamen ili za tvrđi busen.

2. prednji dio **opanka** (vrh), itd.

KLJUNAČA - kljunata **igla** za pletenje (ima **kljun**).

KLJUNAK - vidi **ključ**.

KLJUNEŠA - čovjek s velikim povijenim nosem (poput kljuna).

KLJUSE - isluženo, iznureno paripče. Isto i **kljusina**. To može biti i čovjek. *Uzdaj se u se i u svoje kljuse* (vrlo česta izreka).

KLJUVATI - udarati u rani kad se gnoji (kao da kljunom u njoj udara).

KMECA - osoba koja **kmeči** i koja je uvijek spremna **zakmecati.** Kažu i **kmeza**.

KMECATI - plakati (slično što i **kmečiti**).

KMEČITI - plačljivo govoriti, plakati i govoriti kroza plač. Govore i **kmeziti**. Slično je **kmecati**.

KNADITI - govoriti; misliti; izmišljati. Vidi **sknadati**.

KNJA - vidi **knjat**.

KNJAŠTAR - vidi **knjat**.

KNJAT - bolest na pšenici, **plemenjača, smitljika**. Budući da obično dolazi poslije magle (u polju) i ta se magla koja odnese pšenicu isto naziva knjat. Ta bolest dolazi i kada nakon kiše naglo zapeče sunce. Kažu i **knja, knjav** te **knjaštar**. Najgore je kad magla i rosa *uvate šenicu u cvitu. Ljudi su išli, lati konope pa ajde trest rosu s šenice.*

KNJAVATI - ležati, a ne spavati; ni spavati ni biti budan. To se često odnosi na bolesnu osobu.**Knjavanje** (ležanje, a ne spavanje, izležavanje u polusnu).

KNJIGA - isto što i **libar**.

KO - tko. *Ko je šta uvatija nek drži.*

KOBA - vrsta zelenog skakavca koji se meće na udicu radi lova ribe (loviti **na kobu**).

KOBACATI se - udarati i otresati nogom (u pravilu se odnosi na konja, magare, mazgu). **Kobacanje** (udaranje nogama). **Kobac** (jedan udarac nogom).

KOBANICA - vidi **kabanica**.

KOBAŠITI se - slično što i **bašiti se, bačiti se, prčiti se**.

KOBILA - 1. ženka **konja**. *Velika je kobila narod.* Neki izgovaraju i **kobula**. *Sritnom čoviku žene umiru, a nesritnom kobile krepaju.* Ipak isti kažu i: *Nije se lako dvaput ni obut, a kamoli ženit.*
2. dio **mlina** (u vodi).

KOBILICA - dio gusala, **konjić, kenjac**. Kažu i **koza**.

KOBRA - donji dio mlinskog **koša** iz kojega žito ispada. Kažu i **kopanja, kopanjica, opalac** te **korito**.

KOCATI - kvocati; stalno nešto prigovarati, mrmljati, žugati, kvocati kao kvočka. *Lakše je kocat, nego jaja nosit.* Vidi **prikocati**.

KOČAK - dio tora ili štale u koji su se odvajali janjci, kozlić ili bolesno blago, **pritorak**. Kočak je i **prasetnjak**.

KOČKA - kvočka.

KOČOPERENJE - šepurenje, pretjeran ponos. **Kočoperiti se** (šepuriti se, previše se ponositi). *Kočoperi se ka paun (pivac).* **Kočoperan** (voli se kočoperiti).

KOĆETA - bračni krevet, malo širi krevet.

KOGO - kuhar (naročito u svatima). Zovu ga i **koga** te **lonč(i)na**. U

kućama u pravilu kuha žena **stopanjica**.

KOGULA - lončić za kavu. Izgovaraju i **koguma, kongula** te **kogulica, kongulica** i **kogumica** za manji lončić**.** Izrađivali su je i od zemlje. Vidi **kavára**.

KOJUNDŽUŠA - isto što i **kujundžuša**.

KOKA - 1. ime od mila za kokoš. Vidi **vodena koka, crna koka**.
2. skupljeni vrškovi prstiju. Vidi **ćoka, ćokati**.

Ja se ne bi prikrstila kokon,
Za sve ono što god vidin okon.

3. pečeno zrno kukuruza koje pri **bulanju** ne poskoči. Vidi **pivac**.

KOKAĆANJE - vidi **kakoćanje**.

KOKALO – vidi **kolo**.

KOKORIĆ - selo u vrgoračkoj zagori.

KOKOŠAR - orao koji krade kokoši, ujedno i osoba sklona krađi kokošiju.

KOKOŠIJA KIŠA - kiša koja pada dok sunce grije.

KOKOŠIJA VOLJA - divlje zelje. Jede se sve osim korijena. Neki kažu **kokošija voljica**, neki samo **volja**.

KOKOŠITI se - dizati bez razloga glavu, uzdizati se, praviti se važan (podrugljivo). Slično je **konjušiti se.** Vidi **pivčiti se**.

KOKULJ - izraslina na glavi zmije ljutice, **kukulj**. Neki kažu **kapa**.

KOKULJAČA - ptica s **kokuljom** na glavi, **kukuljača**. Neki tako nazivaju **kokuljicu.**

KOKULJICA - kapuljača. *Zli bilizi, mrke kokuljice (Mrka kapa, zli bilizi).* Neki kažu **kukuljica**.

KOKURUZ - kukuruz. Vidi **kuruz**.

KOLA – koza s prugama. Vidi **ajko**.

KOLA - ljepilo (**lipilo**). Vidi **višć**.

KOLAC - zašiljeno drvo koje se zabada u zemlju ili u što drugo. *I kolac je za ljude učinjen*. Vidi **copanj**. Može poslužiti i kao **taklja.** Kolac se i ne mora zabadati: kolac za zbijanje brašna (**zbijač**), kolac za **svaljivanje mlina**, **sinski kolac** (neki za te koce kažu **kolje**). Kolac je i dio **brane,** dio **nosila**, dio **vlaka** i sl. Veliki je kolac **kočina** (*Mlatniću te ovon kočinon, pribrojit ćeš sve zvizde!*), mali je kolac **kočić**.

Zamelica, Parčev Dolac,
Eto male ki na kolac.

KOLAČ - suho pecivo u obliku koluta napravljeno od bijela brašna. **Grotulje** takvih kolača bio je običajni dar na **babinama**. Jeli su ga umačući

u mlijeko, **kavu, čorbu**, u vruću vodu (vidi **panjada**), u vino i sl. *Dobićeš i ti kolač* (dobit ćeš dio nečega kao dar kad to prispije).

KOLAJNA - ogrlica.

KOLAN - potpasač koji se veže **konju** ispod trbuha da mu **samar** ili **sedlo** bolje stoji. U slučaju samara, zove se **poprug** ili **potpreganj**.

KOLAR - okovratnik (naročito svećenički). Kažu i **kolarin**.

KOLAR - zanatlija koji izrađuje **kola**.

KOLARINA - šal oko vrata. Kažu i **kularina**.

KOLARIŠTE - mjesto u selu gdje se skupljaju seljani, naročito **mlađarija**. Tu se igra i **kolo**. Kažu i **igralište, kolište, kolo**. Vidi **obor**.

KOLAŠ - samokres s kolom. Kažu i **livor**.

Dok je meni u džepu kolaša,
Ne bojin se deset solupaša.

KOLATI - trčati u krug od obijesti (konji, magarad, djeca); kružiti.

KOLBEŠA - vidi **kolibaša**.

KOLECATI se - prevrćati se. Vidi **otkolecati se, prikolecati se**.

KOLEGA - prijatelj, **pajdaš**, drug po poslu (na primjer **suveznik**).

Niti ima nit je se izlega,
Da zapiva ka ja i kolega.

S kolegom se ide na **silo**, kod **cura**:

Kad zapivan ja i moj kolega,
Digla bi se da je s majkon legla.

KOLET - okovratnik. Vidi **kraglo**.

KOLIBAŠA - prvi u **kolu**, onaj koji vodi kolo. Kolibaša je i onaj koji se u svakoj prigodi nameće na čelo, koji misli da je glavni. *Mislija si da ćeš uvik bit kolibaša!* Izgovaraju i **kolbeša**.

KOLIKAČKI - koliki; koliko velik (posve velik). *Kolikačka li je, mili Bože!*

KOLINAC - srestak na nekim biljkama (na trstici, na stabljikama žitarica, na mladici, na peteljci grozda i sl.). Po kolincu se biljka lako prelomi.

KOLINČITI se - početi dobivati **kolince** po sebi (tada na **žitu** izbija klas).

KOLINKA - kolijevka (**kolivka, beša, bešika, beška**). Često dijete nije imalo kolinke (*Spava mi dite na dnu nogu*).

KOLINO - 1. koljeno (rod, srodstvo; jedan naraštaj srodnika). **Prvo koljeno** (isto što i **prvobratučedi**) itd. Vidi **bratučed.** *Sto kolina stiče, jedno rastiče.*

2. mjesto gdje je nešto savijeno. Vidi **lakat, okuč, bogno, zasuka**.

KOLIŠNI - malen. *Kolišni li je, mili Bože.*

KOLIŠTE - vidi **kolarište**.

KOLIVKA - kolijevka, **bešika**. Kažu i **kolinka**.

KOLKOŠ - puno (koliko **oš**, koliko hoćeš).

KOLO - 1. kotač. *Kolo ne zna drugo nego se vrtit. Di je kolo bez kokala. Otiša za bosanskim kolin (za bosanskom slamom, za duvanjskim kolin).* Vidi **kar, tumbas**.

2. vrsta plesa po zagori. Ima ih više vrsta. *U kakvu si kolu taku i pismu pivaš.*

Aj u kolo Kole moja,
Jali doći, jal ne doći,
Brez tebe će kolo proći.

Vidi **colozec, tresiguz, lanac, gluvo kolo**.

3. vidi **kolarište**.

KOLOBAR - isto što i **kolubar**.

KOLOBRAGA - vrsta starinske kartaške igre. Izgovaraju i **kalabraga**. Vidi **kuparice, talijanke**.

KOLOMAZ - mast za podmazivanje kola od **kara**. Neki govore i **kolomast**.

KOLOMBAR - vidi **kolubar**.

KOLOVINA - mjesto gdje put zaobilazi (**okolovljuje, zaokolovljuje**) neko brdašce, glavičicu ili nešto slično. Vidi **okoloviti**.

KOLOVRAT - dio tkalačkog stana.

KOLTRINA - zavjesa. Izgovaraju i **kontrina**.

KOLUBAR - krug, nešto okruglo; obruč, prsten. Kažu i **kolobar, kolombar, kolumbar**. Postoji i igra **kolubare, kolobare, kolumbare, kolombare** (u kojoj se novčići ili **puce** guraju u krug nacrtan na zemlji i podijeljen na četiri dijela), **pučice**.

KOLUDRICA - časna sestra, **švora**. Vidi **picukara**.

KOLUMBAR - vidi **kolubar**.

KOLUṄELO - kolonelo, vojni zapovijednik **krajine** za mletačke uprave.

KOLURA - boja. *Kukuruz je lipe kolure, samo se slabo zametija.* Izgovaraju i **kolur**.

KOLJANE - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Bravčev Dolac,

KOMAĆE - dio konjske orme za uprezanje u kola (stavljaju se konopi na vrat). Izgovaraju i **komoće, komoć, komać**.

KOMARA - vidi **kamara**.
KOMAŠTRE - gvozdeni lanac iznad ognjišta na koji se vješa (**viša**) **bakra, kotluša, bronzin** ili **peka** iznad upaljene vatre. *Sedan komaštara* (kažu za bogatu kuću). *Ka da su mu komaštre zavezane* (kažu kad netko nikako da ode iz tuđe kuće). Izgovaraju i **komoštre, komištre**, neki čak **đomeštre**. Poneki kažu i **veruge**. Vidi **svisiti, navisiti, uzvisiti, zavisiti, kotlanica, veraja, vištanje**.
KOMENDIJA - komedija (šale u **mačkarama**, u svatima i sl.). *Reko ti, ne pravi komendije.* Komendija je i osoba koja izgleda nepriličao, ponaša se neprilično ili radi nešto neprilično. *Šta praviš komendiju od sebe?* **Komendijati; komendijanje** (praviti komedije, komedijati; pravljenje komedija, komedijanje). *Nemoj ti meni komendijai.*
KOMEŠANJE - uznemirenje; svađa; tuča; guranje. *Kad je došlo do komešanja, ja san otiša kući.* **Komešati se** (svađati se, uznemiravati se, uz guranje, tuču, ali i gurkati se prijateljski, dobroćudno). Vidi **komištranje, komištrati se**.
KOMEŠTIBULA - trgovina najosnovnijih potrepština na selu: soli, **petroulje**, šibica (**šuverina**) itd.
KOMIN - ognjište. Češće govore **ognjišće, ognjište**. Ako je tko posve siromašan, kažu: *I na Božić mu je ladan komin. Nema ni luga na kominu* i sl. Teške su kletve: *Ni na Božić nema vatre na kominu. Iz komina mu kupina nicala.*
KOMIŠATI - vidi **perušati.**
KOMIŠTRANJE - migoljenje, uznemirenost, pokreti. Slično je **vrpoljenje**. **Komištrati se** (uznemiriti se i od toga se migoljiti, **vrpoljiti**). Vidi **uskomištrati se, komešanje**.
KOMIŠTRE - isto što i **komaštre**.
KOMITA - isto što i **hajduk**.
KOMODA - dio namještaja. Neki kažu **komod**.
KOMOD - velika udobnost. *Kućo moja, moj komode!* **Komodan** (bezbrižan, ali i prostran, velik, slobodan). Kažu i **komotan**. *Komodno to možeš napraviti* (bez ustručavanja, bez velikog tereta). **Komodati se** (stvarati sebi komod, opušteno i bezbrižno se smjestiti). *Samo se vi komodajte.* Odatle **komodanje**. Vidi **komoda**.

KOMORA - soba. Kažu i **kamara**.

KOMORAČ - ljekovita biljka. Meću je u rakiju. Izgovaraju i **koromač**.

KOMORDŽIJA - vidi **seksandžija**.

KOMOŠTRE - isto što i **komaštre**. Nadimak **Komoštrulja**.

KOMOTAN - vidi **komod**.

KOMŠIJA - susjed. Odmila **komšo.** Žena je **komšinica**.

Komšinice na svog pivca pazi,
Da on moju kokicu ne gazi.

Isto **konšija, konšo, konšinica.** *Prije vidiš komšiju nego sunce.*

KOMŠILUK - susjedstvo.

KOMUŠATI - isto što i **perušati**. Vidi **čemušati, perušina**.

KONA -

KONABA - konoba, prostorija u kojoj se drže bačve s vinom, ali i suhi **pršut** i slanina.

Pitaju me di baraba spava,
U konabi između bačava.

KONAC - 1. kraj. *Priča bez kraja i konca. Na koncu konca, šta to mene briga?*

2. nit, ujedno mjera za duhan. **Konac duvana** (duhan nanizan na **špag** duljine oko dva metra).

KONAK - prenoćište. *Di ćeš na konak? Mijatovi konaci.* **Konačenje** (noćevanje), **konačiti** (**noćevati**, prenoćiti).

KONAP - uže od konoplje, konop (uže domaće izrade od vune zovu uže).

KONAPAR - vrsta graha koji se penje, **gra takljaš**.

KONAT - račun; briga. *Nemaj konta* (nemaj brige, nemoj se uznemiravati). Vidi **kontati, kontanje, skontati, ukontati, renditi**.

KONATORITI – 1. sastavljati od svačega po malo (u siromaštvu). Vidi **skonatoriti**.

2. živjeti teško i mučno, u veliku siromaštvu.

KONCINA - vrsta kartaške igre.

KONČA - 1. konac života (pred smrt). *Došla mu je konča.*

2. dodatak jelima (**doža**), ujedno i predpriprema jela. *Sve san konče metnila. Metnija san meso u konču* (pripremio ga za pećnicu, **gradele**, **ražanj** i sl.). *Nije mu po konču* (nije mu po volji).

KONČATI - 1. uređivati sirovu kožu domaće životinje ili zvijeri da se ne bi kvarila, štaviti. **Končanje** se vršilo u **kotlu** s vrućom vodom u koju se mećala hrastova kora. Vidi **ukončati**.

Kožu bi u pravilu samo sušili (malo posolili pa razapeli o dva **jasenova** štapa) i takvu koristili za izradu kućnih **opanaka**.

2. dodavati začin jelu, začinjati; stavljati **konče**.

3. umekšavati đa bi se moglo dalje spremati (na primjer bakalar).

4. usitnjavati grumenje i tako uređivati zemlju. *Ako nisi ukonča, ne moš sadit.*

KONČATI se - mučiti samog sebe. *Marko se prikoviše konča* (muči se).

KONDRLJATI se - vidi **kontrljati se**.

KONGULA - vidi **koguma**.

KONISTRA - posebna vrsta košare koju donosi udavača kad se udaje, napravljena je od vrbovih mladica (obično od oguljenih da se bijeli, da bude ljepša). Isto **kova**. Pokriva se **tavajolom**, potom idu **kušini**; sve se sveže užetom. Vidi **dota**.

KONOPLJIKA - biljka čije se šiblje koristi za pletenje posuda. Vidi **rakita**.

KONSATI - trgati, čupati, komadati. **Konsanje** (trganje, čupanje, komadanje). Vidi **iskonsati**.

KONŠIJA - komšija. Od milja: **konšo** ili **komšo**.

KONTARISATI - spasiti nešto što je bilo ugroženo. *Muko velika Isukrstova, neš se kontarisat od zime. Neš kuntarisat kukuruz prije velikih kiša.* Izgovaraju i **kutarisati, kuntarisati**.

KONTATI - 1. brojiti, računati. *Ko zna šta on konta u svojoj glavi? Kontaš li i mene u tu grupu?* Vidi **nakontati, skontati, ukontati**.

2. govoriti brzo i tečno; govoriti naučenu pjesmu napamet.

3. pjevati stihove u **reri.** Prvi (koji započinje reru) govori stihove pjevajući, dok ostali **reraju**. Slično je kod **gange, ojkavice** i **treskavice**. Vidi **skliniti, kantati**.

KONTANJE - 1. računanje; brojenje.

2. brzo govorenje **nakorič**.

3. pjevanje.

Vidi **čantranje, kontati, konat**.

KONTENTAN - vidi **kunten**.

KONTIJA - imanje, imovina, naročito vrijedni dio imovine (počesto vrijedna imovina do koje netko došao bez velike muke).

KONTRA - protiv. *Uvik li moraš bit kontra.*

KONTRAPIZ - protuuteg, teret (**piz**) koji se stavlja radi ravnoteže

kad je samo jedna strana **magareta** ili **konja** natovarena ili kad su strane nejednake težine (da ne bi **krivalo**).

KONTRAT - teški rad na **ucin**, rad na pogodbu.

KONTRINA - zavjese. Izgovaraju i **koltrina**.

KONTRLJATI se - kotrljati se, valjati se uz buku. Kažu i **kondrljati se**. **Kontrljanje, kondrljanje** (kotrljanje uz buku). Vidi **skontrljati se**.

KONJ - 1. vrlo cijenjena životinja u **zagori**. Neki izgovaraju **kunj**. *Voli oru, konji zoblju. Treći dan s konja ukiduje. Darovanu se konju ne gleda u zube. Dobar konj ima sto mana, rđav samo jednu. Za dobrin se konjon prašina diže. Dobri konji stižu i pristižu.* Obično imaju ime po boji ili snazi: **Kulaš, Vranac, Arap, Đogin, Đogo, Đogat, Đogara, Bilan, Šarac, Lisko, Liska, Sivac, Zekan (Zelenko), Zeka, Cvitko, Ruška, Zela, Čakara, Putalj, Putka, Dorat, Cezar, Ingir, Angir, Jangir, Engir, Sultan**.

Gledaj konja debeloga vrata,
A divojku kakva jon je majka.

Postoje **samarni, tegleći, velikotegleći, trkać(k)i konji**. Vidi **kobila, patkar, samar, sedlo, uzda, uzengija, jabuka, lula.**

2. karta u kartama **talijankama** (u kartama **cvitaricama** odgovara dami). U **briškuli** i **trijunpu** vrijedi tri **punta**, u **trešetu** jednu **belu**, u **trentunu** deset punata (**viga**).

KONJATI - spavati, ali i ni spavati, niti biti budan. *Čin siden, odma mi se počne konjat.* Kažu i **kunjati**. **Kunjavica, konjavica** (stanje **kunjanja, konjanja**). *Uvatila me nika konjavica.* Vidi **prikonjati, zakonjati, španjolica**.

KONJIĆ - isto što i **kobilica**.

KONJOGRIZ - vodopija (vrsta **mličike**). Tako je zovu obično kad procvjeta (**procvita**). Mlado lišće sliči lišću **radića**. Ljekovita je biljka.

KONJSKA KLIŠTA - kliješta kojima se vade **čavli** i sl. Vidi **sponjska klišta, klištaca**.

KONJSKA MUVA - vrsta muhe vrlo tvrda tijela koja ide na konje (ponajviše pod rep) i siše krv.

KONJSKO - selo u splitskoj zagori. Župno mjesto (Sveti Mijovil arkanđel) u splitsko-makrskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

KONJUZOBICA - zobnica (torba iz koje konj zoblje). Izgovaraju i **konjuzovica**.

KOPANICA - prokop (kanal) u polju.

KOPANJA - 1. drvena posuda u kojoj se životinjama daje lizati brašno.

2. vrijeme od kopanja (kukuruza). *Prispila je kopanja.*

3. dio mlina u koji iz koša propada zrnje, a odatle u rupu na mlinskom kamenu (**kopanjica, kobra, korito**).

4. izdubljeni drveni dio **gusala**. Zovu ga i **varjača**.

KOPČITI - učestalo i uporno koriti.

KOPILE - izvanbračno dijete. Češće kažu **mulac, mulica**. Kad bi krava, odnosno junica, donijela na svijet tele, a da još nije napunila tri godine, kazali bi da se otelila **nakopile**. Danas se krave tele još ranije.

KOPITAN – prkosan, prgav, svadljiv. **Kopitovati se** (prkositi).

KOPLJE - čest naziv za dršku nekih alatka ili pribora (vila, grabalja, vlaka i sl.), **srg**. Alkarsko je koplje od jasenova drveta s željeznim šiljkom. Vidi **bat, jabuka**.

KOPNO - dio zemljišta na kojemu nema snijega (dok drugdje ima). *Ovca ne iđe vanka ako nema nizere kopna, a koza iđe uvik.*

KOPNO - 1. okopnjeno. Kažu i **okopno**.

2. vedro. *S kopne strane* (od vedrine).

KOPORAN - muški ogrtač od sukna, **kumparan**.

KOPRIVIĆ - isto što i **koštela**.

KOPRIVNO -selo u splitskoj zagori sa zaselcima Podrugi, Strižirep i Trolokve. Župno mjesto (Svi Sveti) u splitsko-makrskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

KOPRLJATI se - izvijati se, migoljiti i tako izvlačiti iz poteškoća. Slično što i koprcati se. Vidi **iskoprljati se**.

KOPRNA - 1. gusto **sito** za dobivanje finog brašna. Govore i **koprnja, koprno sito, svileno sito**.

2. isto što i **koštela**.

KOPRNO - selo u drniškoj zagori. Vidi **Unešić**.

KOPRNJA - vidi **koprna**.

KOPRNJICA - pšenično (**šeničeno**) brašno dobiveno sitanjem na **koprno sito, koprnu.** Vidi **olost**.

KOPRVA - 1. trava koja žari, kopriva. Jestiva je, i ljekovita, ali

malo tko je jede i kad je mlada. Ponekima je to gotovo jedino zelje.

Koprva je ljuta trava,
Za guzicu nije zdrava.

2. vidi **koštela**.

KOPUN - utučeni pijevac.

KOPUNANJE - kďkotov i kokin ljubavni čin. Kažu i **kapunanje**. Govore **kopuniti, kapuniti, kopunati, kapunati**.

KOPUNITI se - ljutiti se; praviti se važan (malo blaže nego **bačiti se**).

KOPURITI se - početi dobivati **srdeljicu**, početi se zavijati (odnosi se na kupus **glavaš**). *Počeja je se kupus kopurit*. Češće izgovaraju **kupuriti se**. Vidi **zakupusiti se**.

KOR - povišeni dio u crkvi (tu obično budu oni koji pjevaju). Kažu i **tavan**.

KORA - 1. zgusnut oblak koji zalegne po planini (**Kamešnici, Dinari** itd.). *Puše iz kore* (puše hladan planinski vjetar, a na planini se uhvatila kora). Slično je **pokorica**.

2. mlada rana. **Prokoriti** (stvoriti krastu).

3. vidi **napor**.

KORA - vidi **korovica**.

KORAĐ - raspoloženje; polet; sloboda (kuraža). *Nema korađa* (nema poleta, volje ni raspoloženja). Izgovaraju i **korađa**.

KORAĐATI se - dati se dobroj volji, oraspoložiti se; osloboditi se (okuražiti se).

KORDA - štapina, mića za miniranje, užasti sprovodnik vatre do **kapsula**. Neki kažu **trajina,** neki **kurdela**.

KORDUN - 1. rubnjak s jedne i druge strane puta. Vidi **tičac, pervaz**.

2. konopac; uzica; lanac.

3. vidi **pas**.

KORENICA - korijen (u pravilu kupusni, ali i od nekih drugih povrtnica). Vidi **guzica**.

KORILO - vidi **tvorilo**.

KORITA - selo u sinjskoj zagori.

KORITO - 1. drven sud iz koje se poji blago (može biti i ukresano iz kamena, uz **lokvu** ili **bunar**).

2. žlijeb kroz koji voda pada prema mlinskom kolu. Kažu i **žlib**. Vidi **iskorititi se**.

3. vidi **kobra, kopanja**.

KORIZMA - vrijeme od **poklada** do Uskrsa. To je šest tjedana (**nedilja**) posta. Mrsilo bi se samo nedjeljom (*Nedilja ne da na se posta*), ponegdje i četvrtkom. U siromašnijim djelovima zagore, žene se nisu

nikako mrsile (osim mlijekom). *Mršav ki korizma.* Vidi **rkać**. **Korizmeni** dani (vrijeme od korizme).

Duži su mi korizmeni dani,
Nego cila godina od lani.

KORNIŽA - kanal za otjecanje vode izrađen na kućnom zidu. Vidi **gurla**.

KOROMAČ - isto što i **komorač**.

KOROVICA - 1. **baja** tvrda oklopa. Neki kažu **kora**. Jedna vrsta **korovice nabacuje** crviće na **pršut**. Vidi **runja, pregalj**.
2. vrsta sitne ribe u rijekama po **zagori, uklija**. Korovica izvire iz izvora na proljeće, a ujesen ulazi u izvore da joj pastrva ne pojede jajašca. Vidi **lizibaka**.

KORPA - košara.

KORPAŠ - čovjek koji nosi korpu i prodaje sitnu robu (**galentar**). *Nosat korpu* (biti korpaš).

Ja oboli grm čemušajući,
A moj lolo korpu nosajući.

KORPET - gornji, leđni dio **kotule**. Sličan je **oplećak**. Nose ga (u pravilu) udane žene.

Šta će meni kerdešin i svila
Šesnija bi u korpetu bila.

KORPORAN - vidi **kumparan**.

KORTA - 1. puno braće, **jetrva** i ostale **čeljadi** koji žive skupa u **zajednici** , orta.
2. dio šire rodbinske zajednice s bliskim rodbinskim vezama. Vidi **ered, bratstvo**.

KORUN - vidi **turina.**

KORUŠCE - selo u splitskoj zagori. Vidi Lećevica.

KOSA - 1. **ratilo** za košenje trave. Kosa je ujedno i oštri dio kose (sječivo). Kosci su u pravilu muškarci. Bolje se **uzdrže** (hrane) od drugih radnika, jer se drži da je njihov posao najteži. *U kosca krvava criva.* Vidi **lepura, kosište, čačak, grivna, peta, vodir, perača, bapka, klepac**.

Lola kosi, a ja čuvan ovce,
Triput mane, pa pogleda na me.

2. žila u mesu od govečeta.
3. način skupljanja pokošene trave. *Skupiti travu u kosu* (s jedne i s druge strane prikupiti travu u sredinu).

KOSAC - vidi **štitina**.

KOSATI se - svađati se; rječkati se (možda i u šali).

KOSELJAČA - jestivo divlje **zelje, kiseljača**.

KOSIBAŠA - kosac koji predvodi kosce na kosidbi, koji kosi prvi. Vidi **alvir**.

KOSILO - vidi **kosište**.

KOSIR - 1. alatka za sječu tanjih drva, **praške** i sl. Sječivo je s jedne strane i na vrhu je savijeno. Može imati i malo sječivo sa suprotne strane. Neki kosir s kraćon **držalicom** zovu **kosirica**, a neki **kosirić**. Neki kosir s dužim **držalom** zovu **kosirača**, a kosir s rašljastim držalom **kosor, kosorača**. Nekima **kosir** ima kraće držalo i njime se ženje kukuruz, a **kosirača** ima obično držalo, dok je **kosirić** najmanji i služi za trganje grožđa. Neki vrlo mali kosirić (duljine oko pedlja) zovu **kosiričica** i nose ga pri kopanju te s njim čiste **motiku** i režu kupinu koja raste iz zemlje. Vidi **gribač**.

2. vrsta **lastavice**. Zovu je i **kosirić**. Neki ne daju da je to lastavica, nego da je slična lastavici.

KOSIRAČA - kosir (običan, s duljim držalom ili s kratkim sječivom i na drugoj strani).

KOSIRICA - čeljust. Vidi **kosir**.

KOSIRIČICA - vidi **kosir**.

KOSIRIĆ - vidi **kosir**.

KOSIŠTE - drvena drška na koju se pričvrsti **kosa** (sječivo). Neki kažu **kosilo.** Vidi **grivna.**

Kosa moja, kosila bi sama,
Kad bi draga na kosištu stala.

KOSMUŠINA - neuredna kosa.

KOSOR - vidi **kosir**.

KOSORAČA - vidi **kosir**.

KOSORE - selo u sinjskoj zagori sa zaselkom Lelas. Vidi Vrlika.

KOSTI – leđa. *Neće ti biti gola kost* (dobit ćeš nešto, platit će ti se). *Nosi kosti u rukon* (previše radi).

KOSTOGLOĐINA – izjelica. Vidi **izišt, lizipijetina, obloguz**.

KOSTOLUMITI - živcirati, mučiti; ljutiti. *Nemoj me kostolumiti.*

KOSTOMRZICA - suh mraz koji probija do kostiju.

KOSTRET - kozja dlaka. Od nje (u pravilu pomiješane s **vunom**) prave **arare, torbe, mutape** itd. Tako neki nazivaju i **štitinu**.

KOSTRETINA – kosurina, neuredna kosa.

KOSTRIŠ - 1. divlje zelje. Izgovaraju i **kostrič**. Neki kažu da je to **trnak**, neki **brmbeč**. Bode, ne valja **vriško**.

2. isto što i **striš** koji se hvata na vinskim bačvama.

KOSTRIŠITI se - ljutiti se; slično kao i **kopuniti se**. Kažu i **kostrušiti se**. Vidi **nakostrišiti se**. Neki kažu da se *nebo kostriši* (kad se oblači, kad se **navogunji**).

KOŠ - 1.dio **mlina** u koji se siplje zrno. Vidi **kobra**.

2. spremište za žito (i odjeću, krumpire i sl.) od šiblja i **gnjile**. *U koš vištice*. Koristile su se prije drvenih **ambara**. *Pomeja koš* (pojeli su sve **žito**, osiromašila kuća). Vidi **kašun**.

3. naprava za gnječenje grožđa nogama. Vidi **turanj**.

KOŠA - vidi **jaža**.

KOŠARA - kućica u kojoj žive **čobani** kad istjeraju **blago** u planinu, **trim**. Vidi **kuća, kažela**.

KOŠĆE - nadimak koščatu ili **okoštu** čovjeku, **košte**. Vidi **gložđe**.

KOŠĆELA - vidi **koštela**.

KOŠĆICA - vrsta ukrasa na ženskoj odjeći.

KOŠTA - hrana (rana).

KOŠTAC - borba. *Uvatiti se u koštac* (stupiti odlučno u borbu s namjerom da se pobijedi).

KOŠTATI - imati cijenu. *Koštaćete to* (platit ćeš ti već za to). *Šta košta da košta.*

KOŠTELA - kostela, drvo sa sitnim jestivim bobicama s istim nazivom (meću ih u rakiju). Kažu i **koštel, kostela, koštula, kostulja, košćela, košćila** te **koštenjača, koprna, koprva, koprivić, sladun**. Drvo od koštele je **koštelovina** i od njega često izrađuju **teljig** za vuču ili za zvono.

KOŠTEN - od kosti. Koštena je drška na **ustri, jataganu** i sl.

KOŠTENJAK - vrsta oraha tvrde ljuptine. Neki ga stavljaju u rakiju. Isto za **bajam**. Vidi **mekiš**.

KOŠTENJAČA - 1. divlja kruška. Kažu i **kruščica**. Plodovi su opori (**spiču** usta). Ostave ih da malo prognjiju pa su ukusni.

2. **koštela**.

KOŠTRADINA - sušeno ovčije ili kozije meso. Izgovaraju i **kaštradina, kuštradina**. Kuhana je vrlo ukusna, naročito s **raščikom.** U tom slučaju prva se voda mora baciti inače bi bilo posve gorko i gotovo nejestivo. Kad se dobro spremi prava je poslastica.

KOŠULJA - donji i gornji odjevni predmet izrađen od platna (obično od **žuca, kašteljanca**, a bolja košulja je od **bilaća**). Po selima jedini odjevni

predmet muškarcima do 13-14 godina (takva je mogla biti do koljena). Izgovaraju i **koša**. Ženska je košulja znala biti do ispod koljena (kao i ostala **roba**). Obično je bila dugih rukava i širokih rukava i ukrašena (svakidašńja košulja je imala temelj od krpa).

Bolja mi je prva ljubav bila,
Bolju mi je košulju donila.

Košulja je dio odjeće alkarskih **momaka** i **alkara** (vidi **peturin**). Obično se oblačila i svlačila preko glave (kao vreća). Kasnije su došle košulje koje su se raskopčavale (zvane **rasparače**).

Evo moga i zlata i srebra,
Pod košuljon vide mu se rebra.

KOŠULJAK - ženski odjevni predmet, **košulja**. Nešto je kraća (*taman da more u pas*). Obično je ukrašenih rukava.

KOŠUTE - selo u sinjskoj zagori.

KOŠUTIĆ - ovčiji **pršut**. Obično se sušio skupa s onim do pršuta i zvalo se **čerak**.

KOTA - kotao. Obično se misli na kota za pečenje rakije. Sastoji se od kotla iz kojega rakija curi i **kace (čabra, bačve)** u kojoj se cijevi hlade. Postoji i kota za kuhanje mlijeka: Vidi **kotluša, lambik**.

KOTAC - 1. isto što i **prasetnjak**. *Pleti kotac kano otac.*

2. okot. *Kakvi otac taki kotac.*

KOTEZI - selo u vrgoračkoj zagori s zaselcima Curavica, Kutac, Radići, Radovići, Sršenik i Stankovići. Vidi Vrgorac.

KOTLA - vidi **kotluša**.

KOTLAC - dio tijela između vrata i prsiju. *Igraju mu kotlaci pod grlon. Stisklo me u kotlacu.* Vidi **teljig**.

KOTLANICA - pomična drvena prečka iznad ognjišta o koju se vješaju **komaštre**. Izgovaraju i **kotlenice.** Kažu i **veraja** te **varnica.** Neki je nazivaju **kotluša**.

KOTLARINA - rakija dobivena za usluge pečenja rakije (kotlarova napalata za pečenje rakije), obično je lošija (tanja).

KOTLENICE - selo u splitskoj zagori. Župno mjesto (Sveti Petar i Pava) u splitsko-makrskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

KOTLUŠA - zemljana posuda za kuhanje. Izgovaraju i **kotla** (nekima je kotla za mlijeko, a kotluša za puru, kupus i drugo). Manja kotluša je

kotlušica. Vidi **bakra, lopiža, kotlanica**.

KOTLUŠAR - čovjek koji izrađuje i prodaje **kotluše** i drugo zemljano posuđe. U nekim krajevima to je **bakrar**.

KOTORAČA - żagrada (drvena ograda) kojom se zaštićuje zasađena voćka ili kakvo drugo drvo. Kotorača je u pravilu bila zgodno opletena.

KOTORIŠTE - dio **vlaka** (drveni luk što veže **kolac** i **bilo**). Zovu ga i **teljug**. Kod **grabalja** sličan se dio zove **obluk, težuljac**.

KOTULA - jednodijelni ženski odjevni predmet izrađen od platna (u pravilu **modre boje**). Kotula udane žene je suknja s gornjim, leđnim dijelom (**korpet, oplećak**). Cure nose kotulu *na jačicu.* Kažu i **kotul**. Vidi **šotana, korpet**.

Lolo moja, materino mule,
Odreni se od moje kotule.

KOTURAČA - podmetak na glavi (stavljaju ga žene kad nose teret na glavi). Vidi **stelja**.

KOV - 1. kovani ukras na **aljetku** ili kojoj drugoj svečanoj odjeći. Vidi **ilik, toka**.
2. vidi **kovrljak**.

KOVA - košara opletena od vrbova pruća (**rakite**). U kovama (**kovon**) se držala roba, nosilo potrgano grožđe i sl. Vidi **konistra**.

KOVAČIJA - 1. kovačnica, **viganj**. 2. kovački posao. *Bavijo san se kovačijon.*

KOVAČUŠA - vrsta vinove loze.

KOVANICA - ručno kovana alatka (u pravilu **kosa**). Vidi **lepura**.

KOVIJADA - kosa (najčešće neuredna). *Uvatiću te za kovijadu i bacit u trnje. Ne moš naprid pa da te Bog drži za kovijadu.*

KOVILJ - pramenčić kose (obično zakovrčan). Kažu i **vijok**.

KOVILJAČA - vidi **kovrljača**.

KOVILJAN - čovjek (momak) kovrčave, rudlave kose, **kovrljan**. Žena je **kovilja**, odnosno **kovrlja**.

Nemoj moja plakati kovilja
Daće Gospa, vratiću se i ja.

Vidi **ćićav, kabanica, iskovrljati se.**

KOVILJE - planinsko bilje.

KOVRLJAČA - ljuta drača (u proljeće i ljeto puna je plodova koje zovu **kolačići** ili **šeširići**). Kažu i **koviljača**. Vidi **gusle, nakovrlje**.

KOVRLJAK - 1. podmetak od ispod kapa udanih žena, **vindelj**. Obično je

bio ispleten od slame pa opšiven koncem.

2. oglavlje okićeno zlatom i srebrom što ga je **mlada** nosila na vjenčanju. Kažu i **kov** te **kruna**.

KOVRLJAN - isto što i **koviljan**.

KOZA - 1. domaća životinja, važna u **zagori**. *Od rđava dužnika, da je i koza bez mlika. Teško kozi, kad otpanu (jon panu) rozi. Neće ga ni koza* (najgora trava, zaista nešto nejestivo). *Žestok ki kozija pišaka* (posve žestok; to je i poruga). Svaka koza ima ime, a dobiva ga po nekom obilježju: **Lasa, Bara, Brka, Baca, Kola, Krila, Resa, Čubra, Šuša, Bika, Kudra, Zeka, Kita** itd. Kozu dozivaju poklikom **ćiko** ili **ujs amo**, a gone poklikom **ajko** ili **koz-koz.** Neki kozu nazivaju **keca** i dozivaju **kec-kec**. *Makar kozon (na kozi) ora* (kažu kad odluče nešto nesigurno učiniti, zareskirati). *Nisu mu sve koze na broju* (nije baš pametan). Vidi **šukica, jarac, teći se, kvečiti, stravić, bolouv**.

2. vidi **kavaleta**.

3. isto što **kobilica, kenjac**.

KOZARICA - 1. kuća u koju su **spraćane koze**.

2. čuvarica koza i druge stoke sitnog zuba.

Poljar viče sa glavice,
Odbij koze kozarice.

KOZICA - selo u vrgoračkoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Ilija prorok) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

KOZIROGA - vrsta jestivog **zelja**. Ima tanko dugo lišće slično lišću **ljutike** koje se izvije poput kozjeg roga. Neki ga zovu **kozji rog**.

KOZITI se - donositi jare na svijet.

KOZJA BRADA - jestivo divlje zelje, s listovima poput iglica koje idu po zemlji; kuha se.

KOZLAC - vrsta trave širokih krupnih listova poput blitve. Ima ga u kamenitim predjelima. Dobra hrana za svinje (kuhan). Ne pase ga **blago**.

Udaću se majko u Mijaca,
Dino ima blitve i kozlaca.

KOZLUČ - uzvik kojim se luče (razlučuju, odlučuju) koze. Vidi **prluč**.

KOZOLICA - isto što i **vodir**.

KOZOMAK - ospice (i sve drugo što izbaci).

KRABITI - rastapati na toplini, topiti. Vidi **raskarabiti**.

KRAČATI - kraćati, postajati kraći.

KRAČ - nepokretnost zbog bolesti, nemoć. Neki kažu **akrač**. Za čeljade koga to dopadne kažu da je *pa (pala) na krač*. Krač je i čeljade koje je palo na krač. Pogrdno **kračina**.

KRAČINA - smjesa trava i alga koje izrastu i nakupe se po vodi. Ponegdje su je vadili da bi njom pokrivali preko dana duhan za velikih žega. U krajevima gdje nema vode u tim bi razdobljima duhan obično zaštićivali **kućom** napravljenom od dva zgodno odabrana **kamena** (uvečer bi ga opet raskrivali).

KRAČUN - vidi **krakun**.

KRADNJA - krađa, **lupeština**. *Kad je sad silna kradnja.*

KRAGLO - okovratnik, kragna. Neki kažu **kolet**.

KRAJ - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima

KRAJINA - upravna jedinica za mletačke uprave (primjerice **Cetinska krajina**). Vidi **kolunelo**. To se nastavilo i za austrijske uprave. Krajina je izvorno okolica grada.

KRAJNI - krajnji. To je čest naziv dijela sela ili ljudi tog dijela sela. Za njih kažu i da su **kranjci**. Vidi **Kijevo, Dovičići**.

KRAKUN - naprava kojom se osiguravaju vrata od nasilne provale. Krakun je obično od željeza, ali ima i drvenih krakuna. Izgovaraju i **kračun**. **Krakunati, kračunati** (zatvarati vrata krakunom). Vidi **zakrakunati**.

Ja na silo, mala krakun tura,
Ona misli da ja neman cura.

KRALJ - igraća karta. U **briškuli** i **trijunpu** četiri **punta**, u **trešetu** jedna **bela**, u **trentunu** deset punata (**viga**).

KRALJATI - dijeliti karte igračima prije početka igre. Ona dvojica koji prvi dobiju kraljeve jesu drugovi (prvi par), a preostala dvojica drugi par. Vidi **nabirati se**.

KRALJEVAC - vrsta **kumpira** dobivenog iz sjemena što ga je darovala Austrija (**car Vranjo**). Vidi **vladinovac**.

KRAMP - trnokop; **mašklin**. **Krampati** (teško raditi).

K RANJAC- vidi **krajni**.

KRASONJA - jestivo divlje zelje.

KRATI - 1. gadno kašljati.
2. dobro jesti (jesti **mavon**). Vidi **skrati**.

KRAVA - domaća životinja, uz ovcu najvažnija u **zagori**. *Dobra se krava*

ne prodaje na pazaru nego u selu. Krava ima ime koje dobiva kao malo tele: **Dragulja, Zekulja, Žutulja, Zelenka, Ribica, Goluba, Srnova, Kunova, Sivulja, Bilova, Brizova, Bikulja, Milova, Miluška, Medova, Perova, Brizova** itd. Za kravu kažu: *Prve je godine ovčica, druge kozica, treće kravica.* Vidi **vo, voditi, održati, povoditi, rastaviti se, pometina, otelka, prvoteljka, rastrešena, stejena, nalivati, nakopile**, **jorgova, smlična, mlikata, mladovačna, ozimačna, jalovica**.

KRAVATA - ukrasni odjevni predmet što ga muškarac veže oko vrata i pusta niz grudi. Isto **mašna** ili **mašlo**.

KRAVIJA GUBICA - jestivo divlje **zelje**, poput maslačka, malo širih listova.

KRAVOSAC - zelenkasta duga zmija s crnim uzdužnim rigama (neki kažu da ima onoliko riga koliko ima godina). Zna podojiti kravu. Kažu i **kravosis**.

KRBA - posuda od **mišine** kojom se grabi voda. Znala je biti blizu **vučije**, slično kao i **bukara**.

KRBELA - koš od pruća za držanje ulovljene ribe. Kažu i **vrš**.

KRBELINA - stara lađa. Krbelina je i bilo koje drugo staro i dotrajalo prevozno sredstvo ili što slično (**kar, bicikla, tralje**), a posprdno i islužena osoba. Neki izgovaraju **grbelina**.

KRČ - obradivo zemljište dobiveno **krčenjem, krčevina**.

KRČALO - dio brane (spaja branu).

KRČENJE - vađenje kamenja i skidanje tvrdog sloja s nekog zemljišta, da bi ostalo obradivo tlo. To je muški posao. Obično se sastoji od dva glavna dijela: skidanja površinskog (mekog) sloja koje neki nazivaju **puljanje** i vađenje stijena ili skidanje tvrdog sloja. Kažu i **trapljenje**. Krčenje je i vađenje **panja**, zaostalih žila i sl. To je glavni način dobivanja obradiva tla u zagori. Vidi **zaboj**.

KRČEVINA - nedavno **iskrčena** zemlja.

KRČITI - provoditi postupak **krčenja**. *Ali si krčija?* (kažu nekome tko žali da je umoran ili gladan). Kad netko okopaje kukuruz, lozu i sl. ili prekopaje neku obradivu zemlju pa zabija motiku bez potrebe duboko,

kažu mu: *Šta krčiš?* Vidi **iskrčiti, prikrčiti, trapiti**.

KRČITI - zavijati u **drobu** (od gladi). *Štano krči?* Neke ptice također krče.

KRČMA - gostionica, **birtija, mejana**. *Lako jė čoviku uć u krčmu kad ima u džepu. Jedno misli krčmarica, drugo pijanica.*

KRDŽALINA - loš duhan (od žila i nekvalitetnijih dijelova lista). Izgovaraju i krdža. Vidi **škija, križanija, lulaš, buđava**.

KRECELJ - isto što i **grecelj**.

KREČIĆ - panj, **tapina**. Vidi **krek**.

KREĆATI - dirati. Vidi **prase**.

KREDEN(I)CA - kuhinjski ormar za posuđe. Donedavno su ga imale samo bogatije kuće.

KREK - panj od loze. Vidi **krečić**.

KREMEN - tvrd **kamen**. Služio je za paljenje (dobivanje iskre), za puške **kremenjače** i sl. Vidi **kapić, ognjilo, leška**.

KREMENJAČA - starinska puška na kremen. Kremen se nalazi na **vuku**. Vuk udari u punjenje (**naprašak**) kojega kremen zapali itd. Dijelovi kremenjače jesu i **kasa, obarača, civ, nikšan**. Puni se s vrha cijevi. Punjenje se sastoji od **napraška** (bezdimni prah **žvicer**), potom dođe **pra** (dimni prah) pa **stupa**, pa **balini**; na koncu se stupa *lagano spušći* da ne ispadnu balini. **Pozbije** se sa **šipkom (arbijom)**. Pribor uz starinsku pušku jesu i **rog** te **kanazle**. Vidi **nabijača, štuc**.

KREN - najlonska nit koja se koristi u ribolovu. Vidi **silo**.

KRENITI se - saći s pameti, umno se poremetiti. *Ne slušaj ti njega vidiš da se krenija.* Kažu i **skreniti**.

KREPA – bolest od koje krepa više **blaga**.

KREPALINA -1. životinjska lešina. 2. lijena osoba (koja bi u pravilu mogla raditi, ali ništa ne radi).

KREPATI - uginuti; umrijeti. *Krepalo jon je prase pa je štuva.*

KRESA - mali zidarski čekić pogodan za **kresanje** (klesanje) kamena. Neki veću kresu zovu **murtelina**. Kad netko slatko jede, kažu: *Dobro kreše. Kreše svece* (posve **beštima**). *Skresa pršut* (narezao dosta pršuta). Vidi **sočivica, neokresan, okresina**.

KREŠITI - povećati se; poskupiti. **Krešila je voda** (nabujala je). **Krešile su cine**.

KREVELJITI se - praviti ružne grimase, ali i luđački se glasati, pjevati, smijati se. *Šta se kreveljiš brez pristanka?*
KREZO - čovjek bez zubi, **krezov** čovjek.
KREZOV - bez zubi.
KRIČKE - vidi **gaće.**
KRIČKE - selo u drniškoj zagori. Vidi Drniš i Gradac.
KRIĆATI - polaziti, pokretati se; kretati. *Ne krići dok ti ja ne kažen.*
KRIJAMICE - kriomice. Neki govore **kridimice**.
KRIK - 1. kočnica (**brenza**) na **karu**. Kažu i **žlajb** te **vinta**. Vidi **sura, mačka**.
2. vaga na oprugu kojom se mjeri vješanjem (do 200 kg.). Vidi **kantar**.
KRILAST - šaren. **Krilonja, Krile** (šaren vol).
KRIPAN - koji krijepi (kripi), vraća snagu, osvježava; snažan; krepak. Kripan čovjek je snažan čovjek. Kripna hrana je hrana koja krijepi.
KRIVA - kriva **prigoda** koja se koristi pri pretakanju vina.
2. zakrivljena cijev na **dimljaku špakera**. Vidi **tub**.
KRIVAČA - kalup za savijanje (krivljenje) **kamiša**.
KRIVATI - pritezati sad na jednu sad na drugu stranu (događa se često kad se konj ili magare tovari; to znaju riješiti tako da na lakšu stranu stave bovan kamena). Vidi **kontarpiz**. Kad se kogot dobro najede i napije **muktešine** ili kad bude dobro nagrađen za neku uslugu, kažu: *Ne kriva mu.* Jednako tako kažu kad kogot dobije dobre batine, kad ga dobro natuku.
KRIVČINA - gadan, neodređen, studen vjetar; vjetar neodređena smjera.
KRIVITI se - glasno žaliti, jaukati; kriviti se kao vol kad ga bodu. Vidi **raskriviti se**.
KRIVOČUNJKA - naziv za osobu koja drži krivo usta (**čunjku**).
KRIVODOL - selo u imockoj zagori sa zaselkom Šumet Crnogorci.
KRIVO KOLO - vidi **tumbas**.
KRIVOSTRAN - nakriv(ljen). Kažu i **kerav** te **jerav**. Vidi **livoper**.
KRIŽ - 1. sudbina, teret. *Dosta je meni i moji križa.*
2. dio **čekrka** (lončarskog kola). Stoji na drvenoj (orahovoj) ploči (**čekrku**) skupa s **pričnicom**. Vidi **krstine**.
KRIŽALINA - isto što i **okrižina**.

KRIŽANIJA - duhan križan na stroju (**makinji**) , **škija** (suprotno je **lulaš**). Izgovaraju i **križana**. Vidi **ćokada**.

KRIŽI - važan crkveni svetac (blagdan), Spasovo??? Vidi **kantar**.

KRIŽIĆ - molitva na **Zeljovi četvrtak**. Jedna od više sličnih molitva križića jest:

Oj dušice grišnja,
Bud u viri kripna.
Kad ja pođen dugin putin,
Dugin putin, tisnin klancin,
Treviće me duv nečisti.
Pitaće me duv nečisti:
Al si moja, al Božija?
Nisan tvoja neg Božija.
Ja san rekla sto križića,
Sto amena,
Sto se puta prikrstila.
Na blag danak, na Veliki Četvrtak,
Kad je Isus svojon majkon večera,
Prisna krušca i zeljašca.
Jezus, Isus i Marija,
Amen!

Vidi **duv**.

KRIŽNICA - 1. dio konjske opreme.
2. dio **tumbasa**.

KRKALINA - konjski izmet, a za porugu i ljudski, ako je obilan. To je **pridivak**.

KRKATI - jesti puno, slatko i brzo.

KRKE - na leđima, **krkače**. *Nosija ga je krke* (nosio ga je na leđima).

KRKOĆATI - glasati se kao ptica, cvrkutati.

KRMAK - muško prase, žensko je **krmača,** mlado je **krme, krmče, guše** ili **kezme.** To je i podrugljiv naziv proždrljivu, tešku, nespretnu čeljadetu, čeljadetu ružna **podnašanja**. *Krmačo jedna, krme jedno.* Neki izgovaraju **krnak, krnača, krne**. Vidi **prase, gudin, krnčar**.

KRMELJ - zgrušani iscjedak u kutovima očiju (obično nakon spavanja). *Ajde operi se, pune su ti oči krmelja!*

KRMELJAV – 1. pun **krmelja**.
2. šugav; boležljiv.

KRMEZ - grimiz. Vidi **peškir**.

KRNAK - vidi **krmak**.

KRNČAR - vidi **prasetnjak**.

KRNDIŠ - kreševo, žestoka borba.

KRNITI - vidi **mure**.

KRNJE - 1. korice za nož. Govore i **karike**.
2. dio **kara**.

KRNJE - slamnata lutka (Krnjeval) koju spaljuju u nekim **mačkarama** (u pravilu u gradskim sredinama

zagore). Izgovaraju i **Krnješa.** Vidi **Blaž**.

KRNJEVALI - 1. zadnji dan **poklada**, pokladni utorak. Neki kažu **krnjevari**.

Kada dođu krnjevali,
Svako svoju koku vari,
A ja jadan pinjur zelja,
Isto pivan od veselja.

2. osobe koje se **namačkaraju** i uvečer na pokladni utorak (ili možda u predhodnu Nedjelju) idu od kuće do kuće, izvode razne šale i očekuju da im se dade kakav dar. Tako zovu i sam taj običaj. *Oćelimo u krnjevale?* Vidi **mačkare**.

KRONITI - oronuti, postarati se, kloniti.

KROSNE - naprava za tkanje, tkalački **stan**. Vidi **tara, soja**.

KROŠNJA - sud za prenošenje sijena ili slame kad se hrani stoka. Slična je **kovi**. Najčešće je napravljena je od jasenovih, liskovih ili vrbovih mladica, a ima okruglast otvor. Krošnjom neki zovu i sličan **sud** u kojem su prenosili grožđe (ova krošnja ima uzak duguljast otvor). Neki i za **krto** kažu da je krošnja. Vidi **zasnovati**.

KROV - dio samara (u obliku krova). Tako se naziva i malo bolja slama od **ozimice** ili **ržanine** od koje se izrađuje krov. Vidi **pokrov**.

KROŽET - vrsta ženske odjeće, odijevni predmet za gornji dio tijela, nema rukava niti se sastaje na prednjoj strani na grudima, ide s ramena prema bokovima ispod ruku tik uz dojke s jedne i s druge strane. Dakle pokriva leđa i ramena dok dojke ostaju slobodne. Krožet se obično izrađuje od **čoje**(ali može i od kupovne tkanine). Govore i **čerma**. Postoji i slična muška odjeća. To je u stvari prsluk, **načinjen đilet** (od **čoje** i ukrašen; nosi se u svečanim prilikama). Nose ga i **alkari** (od finog platna) i **alaj čauš** (od bijelog **sukna**). Izgovaraju i **krožetin**. Vidi **ječerma**.

KRPELJ - vidi **krpuša**.

KREPŽ - krpljenje, **krpljačina,** a i ono što se okrpi. *Krpež kuću drži.*

KRPOLJ - vidi **krpuša**.

KRPOTITI - previše usitnjavati. Majka kaže djeci: *Nemojte krpotiti kruv* (djeca uzmu veće komade pa ne pojedu, tako ostaju sitni komadići). Neki izgovaraju **krpoštiti**.

KRPUŠA - nametnik na domaćim životinjama (ovci, kozi, kravi), **krpelj**. Izgovaraju i **krpolj**. Krpuša se zabode i siše krv. Vidi **šklopac, šušak**.

KRST - 1. krštenje, a ujedno i kršteno čeljade (suprotno je **nekrst**). *Ko te je drža na krstu? Šta bižiš od mene, ka đava od krsta. Na moj krst jedini* (uzrečica pri govoru). Dijete na krst obično nosi **teta** ili **strina**. **Krstiti (se)** (primati-davati sakrament krštenja, ali i križati se). *Krstili ga bez soli.* **Prikrstiti se** (prekrižiti se). *Ajde prikrsti se, molintekaboga.* Vidi **zlamenovati se**.
2. krilo od orla. *Poletija ora bez krstova.* Vidi **krstaš, rigeta**.

KRSTAC - ukršteni (stražnji) dio **samara**. Kažu i **krstine, križ**.

KRSTAŠ - vrsta orla, velikih krila (**krstova**). Vidi **rigeta**.

KRSTATICE - selo u imockoj zagori. Župno mjesto (Presveto Srce Isusovo) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

KRSTINE - vidi **krstac**.

KRTO - 1. posuda obično napravljena od jasenovih, liskovih ili vrbovih mladica (vidi **rakita**), krtol. U obliku je košare, služi u razne svrhe u domaćinstvu, naročito u vrijeme berbe grožđa, kukuruza, vađenja iz zemlje krumpira i sl. U manjim krtolima pere se povrće u tekućoj vodi, drže **kašike, pura** i sl. U tom slučaju nisu od jasenovine. Kostur čine dva **obluka** postavljena **nasukriž** i pričvršćena (vidi **šeper, zasnovati**) i rebra (vidi **prlj**). Sve je isprepleteno **rakitom**. Slično se pletu i ostali sudovi. Vidi **kova, krošnja, sprtva**.
2. pomagalo za lov riba (ispleten poput krtola), odnosno za čuvanje ulovljene ribe ili raka. Vidi **vrša**.

KRTOŽITI se - zbijati se, gurati se (poput više djece u jednoj postelji, puno raznog pokućstva u uskoj prostoriji i sl.).

KRUNA - 1. gornji, završni dio **kube (pristupa)**.
2. zid koji obrubljuje **bunar**.
3. vidi **kovrljak**. *Ne bi ti (jon) kruna pala.*

KRUNICA - vidi **rožarija**.

KRUNIČATI - moliti **krunicu.** Ljudi su često išli na put **kruničajući** (žene su hodajući u pravilu prele, plele ili vezle, usput glasno moleći).

KRUNITI - runiti. Vidi **manjati**.

KRUPA - grad, tuča. Za okretnu, spretnu curu ili ženu kažu: *Ta je prid krupon trkala.*

KRUŠČICA - divlja (**divija**) kruška. Kažu i **koštenjača**.

KRUŠVAR - selo u sinjskoj zagori.

KRUV - kruh. *Bilî radije ticu na ulici ili dida okrpljena?* Ta je namirnica najviše *na cini* u Zagori i nikad je nije bilo dosta. Zato su je iznimno štovali: *Svemu vala, kruv je rana. Ko te kruvon rani, ćaćon ga zovi. Dobar ka kruv koji se (j)ide.* Velika je sramota bacati kruv. Kažu: *Poljubi pa ostavi.* Najgora je kletva: *Kruv ti se ogadija* (smatraju da se može podnijeti da se bilo koja hrana ogadi, ali kad se kruh ogadi, onda nema više života). *Izija svoj kruv* (naživio se, došlo vrijeme da umre). *Na bogatin vratin neš se kruva najist. Ne jide kruva* (ako nešto neće ili ne može biti). *Nema ni on kruva do vika* (ne može se dugo vladati kako se vlada). *Kruv kruva* je je cijeli, nenačeti kruh. *Kruv upris* (bezkvasan kruh). *Kruv ukvas* (kvasani kruh). Kad je kruh slabo ispečen, presavije se kad ga se ostavi da se hladi (*kruv je sija, ćućnija*). Kad kruv ostane pod **pekom**, a ohladi se **komin**, onda **se povrati** (slično se dogodi kad se vruć načme; to se rijetko događalo, naprotiv, čekalo se i po dva dana da se kruv skori da bi duže trajao). Ako ostane pod pekom, a **žera** na peki je povoljna, onda kruv polako gubi vodu; to je dobro, kažu da **se izvlači**. Ako bi tada dirali žeru **pojarili** bi je te bi kruv izgorio. Vidi **potkrušnjak, opurnjak, pogača, podgoriti, lopar, kuvati, prikuvati, gljiza, prilipak, proja, prisnica, brašenica, razabrati, splejati, zapeći se**.

KRUŽENJE - 1. postupak čišćenja žita u **rašetu**. Izgovaraju i **skruženje**. Kažu i **iščinjanje, raščinjanje, raščinjati** žito, **iščinjati** žito, tresti žito. Vidi **skružiti**.

2. postupak pri izradi **opanaka**. Vidi **opančarica**.

KRVACKA - Hrvatska, **Rvacka**.

KRVAVICA - 1. jelo od svinjske krvi pomiješane s kukuruznim brašnom i sitno izrezanim komadićima sala od zaklane svinje, koje se umijesi i ispeče poput **pogače**. Vidi **divenica, kulenica**.

2. pojava kad na raznim dijelovima tijela mlada govečeta (od 2 do 5 godina) puca koža i poteče malo krvi. Tada kažu da je živinčetu pukla

krvavica i da se tada deblja, postaje jedrije; koža je tijesna i puca.

KRVODO - selo u sinjskoj zagori (Krivodol) sa zaselcima Jelinak, Kovačine i Podastrana. Vidi Grab.

KRVOLJAK - komadić suhog drveta, suhi panjčić. Vidi **drvarica**.

KRVOLJUBAN - odan svojoj rodbini, spreman pomoći najbližoj rodbini, **kipeć**. Vidi **iznevarčiti se.**

KRŽA - poljska ptica koju love i koja valja jesti, poljska **jarebica**. Brdska je kamenjarka.

KUBA - dio **čatrnje** na koju se vadi voda. Neki kažu **bucal**. Vidi **pristup**, **kruna**.

KUBIJA - jedna partija igrača (balote, karte i sl.). *Bile su tri kubije balota.* Vidi **šocija**.

KUBIK - kubni metar.

KUBURA - samokres s zadebljalom jabučastom drškom; kratka puška. Po dvije kubure nose alkarski **momci** u **pripašnjači**.

KUBURITI - životariti **durajući**, pateći. Slično je **deverati**.

KUBURLUK - tobolac za držanje **kubure**. Kod bogatije opremljena konja, s obje strane **unkaša** visi po kuburluk (vješaju se o **jabuku**). Kažu i **kuburlija**. Alkarski su konji prije imali kuburluke, a u novije ga vrijeme ima samo **edek**.

KUCALJKA - čopor pasa lutalica.

KUCA - kuja, kučka. *Ne laje kuca radi sela, nego radi svoje guzice (svoga repa).*

KUCANJA - vrijeme kad se kučke kucaju. Isto kažu i za zmije. **Kucanje** (parenje kučke s psom). Često i u prenesenom značenju kaže se ženi ili djevojki koja mijenja muškarce i vodi razvratni život. Ljudi kažu: *Otišla je u kucanju* (kao i kučka).

KUČINA - raspleteni, izvlasani špag. Kučinom se zatiskuje dno ili između **duga** kad kapi kupusna kaca ili vinski badanj, bačva, maštilo, vučija i sl. Vidi **kanavina, trajina**.

KUČITI - 1. motati; kriviti.
2. zaluđivati, praviti ludim. Kad nekome dosadi što mu drugi pokušava dokazati nešto što ovaj nikako ne želi prihvatiti, kaže: *Nemoj me kučit.*

KUČKA - ženka psa. *Pas ne skače dok kučka ne zavrti repon. Ne ujda kučka koja laje, nego koja reži.* Kažu i **kuja** te **kuca**. Pas je **kučak,** štene je **kuče**. *Nema ni kučeta, ni mačeta* (posve je siromašan). Svadljive žene

časte jedna drugu: *Kujo jebena.* Kažu za dovedenu **nevistu**:

Neka je i od kučke,
Samo da je od kuće.

KUĆA – *Ko kuću radi selo rani. Da je lako imat kuću i pas bi je ima. Bolje je stoput umrit u svitu nego jedanput kod kuće.*

Lipo ti je grožđe u svanuće,
Kad se vraćan od curine kuće.

KUĆA - 1. mala kuća.
2. kućica napravljena od kamenja dobivena krčenjem nekog zemljišta (ponajčešće vinograda), zidana suhozidom ili pastirska kućica u planini; u nju bi se moglo skloniti za nevremena. Slično je i **ćelar, košara, kućara, kućerica, kućarica, kućerača, kućera, kućerak, prislon**. Vidi **trim, kažela**.
3. ulaz u **klačinu**.
4. rupa u zemlji u igri **šudlanja** i sl. Vidi **pik**.
5. rupica iskopana motikom u koju se bacaju zrnja kukuruza pri sadnji (može biti i kod sadnje nečega drugoga). Vidi **kućati**.

KUĆAR - isto što i **kućerak**. Kućar za prasad je **gudiniji kućar**. Vidi **prasetnjak**.

KUĆARA - kućica u polju. Vidi **kuća**.

KUĆATI - praviti **kuće** motikom. Taj se postupak zove **kućanje**. Vidi **nakućati**.

KUĆEDOMAĆIN - vidi **starešina**.

KUĆERAK - 1. **kućar,** mali kućak za svinje, kokoši.
2. mala kuća, **kuća**.

KUĆERICA - mala kuća, **kuća**. Izgovaraju i **kućerača**.

KUĆEVAN - isto što i **skućan**.

KUĆIŠTE - sve što pripada jednoj kući, imanje. *Nema ni kuće ni kućišta* (kaže se za nekog tko nema nepokretne imovine). Kućiti se (prikupljati što je potrebno u jednom domaćinstvu). Vidi **toprag**.

KUĆICA - vidi **kuverta**.

KUĆNJAK - kutnjak zub, **kaljak**.

KUDAN - kud, kuda. *Kudan je lipše tudan je bliže* (reklo je **magare**). Vidi **svakudan, nikudan**.

KUDILJA – 1. vuna koja se pričvrsti na **preslicu**. Zovu je i **zavijača**.
2. **preslica**, **prešlica**, drvena naprava duljine oko 1 metar za predenje vune. Žene koje predu zovu se **prelje** ili **predilje.** Kudilju zadjenu za pas, a na gornji dio pričvrste vunu. Količina pričvršćene vune zove se **zavijača** ili

kudilja vune. Žene idu jedna drugoj na prelo gdje predući pričaju razne dogodovštine i tako im vrijeme lakše prolazi. *Sitila se prelja kudilje uoči nedilje*. Vidi **po(v)uz, vrteno, pripredati**, **pripredalo**.

KUDILJICA - nametnik (mušica) na mladom hrastovu lišću u proljeće, kad se tek rastvori pup. Zamota se u list i naročito je opasna za junad (naduju se i mogu i **krepati**). Zato je bolje **puštati** blago prije nego gora ozeleni da se privikne, a ne nikako da pri prvom puštanju odmah naleti na kudiljicu.

KUJA - kučka.

KUJATI - biti nemoćan, mrtvati ; bolovati. Vidi **zakujati**.

KUJICA - džepni nožić, skakavac, **ribica**. Vidi **brtvulin**.

KUJUNDŽUŠA - sorta vinove loze, ujedno i vino od takva grožđa (bijelo). Zovu je i **tvrdac**. Ime je dobila po Kujundžićima iz **Ivanbegovine**. Izgovaraju i **kojundžuša**. Vidi **rudežuša**.

KUJUNDŽIJA - zlatar; prodavač zlatnine i predmeta od zlata.

KUKA - drvo ili željezo s jedne strane kukasto i pogodno za objesiti nešto ili nešto privući tom kukom. Znaju reći i **kukac**. Vidi **kljuka**.

KUKAČA - jestiva biljka, slična **šparogi**. Ima savijenu glavu i nema **šparožine**. Izgovaraju i **kuka**. Zovu je i **bljušt, bruškandula, grušpandula**. *Kuke i šparoge*. Vidi **vija**.

KUKAV - slabašan, **mizeran**. *Kukav li je ovaj mladoženja* (slab je tjelesno, a možda i umno; slabih živaca). Zovu ga **kukavac, kukavelj** i sl. Čest je nadimak **kuko, kukić** i sl. **Kukavica** (kažu i **pripukla kukavica**) je **strašiv** čovjek (za takva čovjeka kažu: *Taj se je izlega u tuđemu gnjizdu*). Kukavica je i ptica koja se glasa kukanjem. Vidi **pjan**.

KUKICA - vidi **sponja**.

KUKICE - vidi **kljuke**.

KUKOLJ - 1. vrsta korova s plodom u obliku čuturice kao kod **kukurika**. *U svakom žitu ima kukolja.*

Nema žita bez kukolja,
Ni plemena bez prikora (ukora).

2. vrsta čvora. Svezati **na kukolj** znači svezati da se potezanjem lako može odriješiti (suprotno od **mrtvouzice**). Kažu i **našeper**.

3. vidi **rapadžik**.

KUKRIKA - zakržljalo drveće, grmlje; sitno drvlje. Vidi **praška, čandrlja, čuča**.

KUKULJ - isto što i **kokulj.** Vidi **kukulja.**

KUKULJA - 1. sitna poljska ptica s **kokuljem** na glavi. *Kad kukulja zapiva* (na proljeće). Izgovaraju i **kukulj, kukuljača, kokuljača, kukuljavka, kokuljavka**. Neki tako zovu **prepelicu,** neki vrstu ševe (**čevrljuge).** Neki takvu pticu zovu **rondula**.

2. stog **kukuružovine.**

KUKULJICA - kapuljača. Neki kažu **kokuljica**. Vidi **kabanica**.

KUKUMAR - krastavac.

KUKURIK - divlji mak crvena cvijeta, korov u žitu, lozi i sl. *Crven ka kukurik*. Zovu ga i **makalj**. Neki jedu mlado lišće kukurika. Dobro je kad se miješa s ostalim zeljem (vidi **mišancija**), ali je samo priličito otrovno. Vidi **sprež**.

KUKURIKATI - nezgodno kašljati kao da imaš kašalj **kukurikovac**.

KUKURIKAVAC - vrsta nezgodna kašlja. Izgovaraju i **kukurikovac.** Zovu ga i **pasji kašalj.** Liječe ga magarećim mlijekom.

KUKURUŠKA - vidi **turina**.

KUKURUZOVINA - suha kukuruzna stabljika. Izgovaraju i **kukuružovina, kokuružovina** i sl. Neki je zovu **šužbina**. Vidi **kukulja, kuruz**.

KUKUVIJA - noćna ptica s **kukuljom** na glavi, vrsta sove. Izgovaraju i **kukuviža, kukuviza, kukviža**.

KUKVIŽA - isto što i **kukuvija.**

KULA - 1. tvrđava.

2. veliki oblak. Kad se pojave takvi oblaci, kažu: *Dižu se kule.*

3. kuća na kat (na dva ili na tri boja), obično bolje sagrađena.

KULA - selo u drniškoj zagori.

KULAŠ - naziv za **kulatasta konja**.

KULATAST - pepeljave, sive boje (obično **konj** ili magare).

KULAZE - vidi **karamacan**.

KULEN - nadjev od krvi, kukuruznog brašna i svinjskog sala. Pravi se kad se zakolje svinja, a stavlja se u svinjski želudac, a ono što se stavlja u svinjska crijeva od toga nadjeva, zovu se **divenice.** Isto **kulenica**. Vidi **krvavica.**

Baba kulen vari.
Ajde dide stari.
Doklen did niz ulicu,
Baba kulen u guzicu.

KULENICA - vidi **kulen, divenica**.

KULOVOZ - 1. mjesec kolovoz.
2. uski seoski put.

KULUK - radna obaveza, obično na popravku puta. Vidi **mira**.

KULJAV - drobast, velika droba (i guzica). **Kulje, kulješa** (kuljav čovjek). I za **zbabnu** ženu kažu da je **kuljava**.

KUMAŠIN - kum. Kažu i **kumpar** i naravno **kum. Debeli kum** (glavni djetetov kum, kum koji je moguć i koji ne škrtari kod kumstva). Vidi **ujam**.

KUMATI se - oslovljavati se s *kume*.

KUMPARAN - muški ogrtač od sukna, kao ukrašeni **dalagan**. Neki izgovaraju **koporan, korporan** a neki **kamparan (kanparan, kunparan)**. Sprijeda se ne zatvara kao ni ženski krožet, ali ima rukave i na grudima ukrase od crvene **čoje** i debelog crvenog pamučnog konca, **štama**. Kumparan od smeđeg sukna nose preko lijevog ramena **alkarski momci** (ispod **puške kremenjače**), a **arambaša** i njegov zamjenik kumparan od crvene čoje.

Evo braće, korporane svukli,
Ko je voljan oni bi se tukli.

KUMPIR - krumpir. Rijetki kažu i **kupir. Kumpir u gaćon** (skuhan neoljušten krumpir). Kažu i **kumpir u cilo**. Rjeđe kažu **kumpir na lešo**. Mnogi i ne znaju za taj pojam: *On je ponija kumpira na lešo, a ja jadan iman samo kumpira u cilo.* Jedu i **tučeni kumpir** ili **skašeni kumpir** (vidi **tučka**). Naročito je ukusan kumpir pečen u **lugu** i kumpir ispod **peke** (*Did babu tobori, nasrid polja u bari*). Mladi kumpir počinju vaditi za sv. Petra. Kumpir u zemlji jedu: **mrmelj (bubina), rak, žiža** (provrti ga pa kumpir propane), **zmijski češalj, spuž balavac** (od njega sagnjije). Vidi **gamelj, školjavac, samonik, bilać, brzorod, runjavac, tikvar, kraljevac, škriljka, ćoravi gulaš, čorba, kumpirača, gulja**.

KUMPIRAČA - **pura** od kukuruznog brašna i krumpira. Kuhala se ponajviše za vrijeme ratova, kad nije bilo dovoljno kukuruznog brašna ili za loših godina. Kažu i **pura kumpirača**.

KUMPIROVINA - nadzemni dio krumpirove stabljike, **cima**. Tako znaju nazivati i zemljište na kojemu je bio krumpir, a još nije

prekopavano (naročito ako na njemu ima zaostale cime).

KUMPLERAJ - javna kuća, **kupleraj**, **kažin**.

KUMRA - vrsta ptice.

KUMST - isto što i **kunst**.

KUNDURE - vrsta nezgrapne obuće od gume, nešto između **opanaka** i cipela, ni opanci ni cipele. Isto **bakandže**.

KUNICA - vidi **ajdučica**.

KUNKUN - klupko kose otpozadi glave. *Svezala je kosu u kunkun.*

KUNOVA - krava crne dlake, ali osobite sjajnosti poput kunovine. Vidi **srnova**.

KUNPANJUN - kompanjon, **ortak, partner**, sudrug. **Kunpanija** (**društvo, družina**). *Nji dva su u kunpaniji* (skupa nešto rade, udružili su se).

KUNST - velika zagonetnost, nešto vrlo neobično, nešto što traži veliku sposobnost, umijeće. *Kunst je to napravit.* Izgovaraju i **kumst**.

KUNTARISATI se - izvući se, spasiti se, **kuperati se**. Vidi **kontarisati**.

KUNTEN - suglasan, zadovoljan (ne govori se svuda), **kuntentan, kontentan, kuntenat**.

KUNJ – 1. klin (prije drveni, poslije i željezni) koji je služio za cijepanje **kamena** (**trapnjom** se napravi rupa u kamenu uz **venu**, utjera se kunj, **zaštuka** drvetom i natopi vodom; preko noći kamen popusti i rascijepi se, a ako kamen izdrži može se dogoditi da kunj zauvijek ostane u kamenu). Tako zarobljeni kunjevi mogu se i danas vidjeti u tvrdim **živcima** po zagori. Tu neki stoje više od sto godina.
2. konj.

KUNJADA - noga u guzicu, odnosno kazneni udarac koji se daje koljenom u guzicu onome tko je izgubio neku igru (obično kod djece, **čobana**).

KUNJATI - vidi **konjati**.

KUPA - crijep (**crip**).

KUPARICE - karte **talijanke**.

KUPE - boja (**zog**) u kartama **talijankama**. Vidi **špade**.

KUPERATI se - izvući se (iz neke opasnosti, neimaštine, bolesti, svakog zla), osloboditi se nekoga ili nečega. *Jedvo san se kupera.* Kažu i **lakuperati se, likuperati se, rikuperati se, rekuperati se**. Slično **kuntarisati se**.

KUPIKLASOVIĆ - podrugljiv naziv za siromaha koji mora i zadnji klas kupiti s njive. *Nisan ja kupiklasović ka ti. Šta misliš da san ti ja kupiklasović, ja bi te moga kupit za moje mekinje.*

KUPILICA - viđi **kupljačica**.

KUPIR - vidi **kumpir**.

KUPLERAJ - isto što i **kumpleraj**.

KUPLJAČICA - žena i djevojka koja obavlja posao kupljenja, **kupljačinu**. Izgovaraju i **kupilica**.

KUPLJAČINA - posao kupljenja žita, sijena, trave, djeteline i sl. To je težak ženski posao koji se slabo cijeni (nema posebne prehrane). Vidi **grablje, vile, naviljak, ponaviljčiti, kolac, rukovet, rukovetati, ručica, granica, ugraničiti, petica, devetica, iškinjavanje**.

KUPOVAN - koji nije izrađen u kući (kruh, odjeća, obuća i sl.). Nešto može biti kupljeno, a da ne bude kupovno.

KUPURITI se – vidi **kopuriti se**.

KUPUSARICA - kiša koja padne (ako padne) koncem proljeća ili početkom ljeta. To je kiša poslije koje se sadi kupus. Kupus se sadi *prid Antu* (13.6), *prid Ivana* (24.6) ili *prid Petra* (29.6). To je kupus koji će se kiseliti.

KUPUSNI VRTA - vrt pogodan za sadnju kupusa (to je obično bolji vrt).

KURAŽA - srčanost, hrabrost. Isto **kurađ**.

KURDELA - 1. platnena ili gumena uzica. Izgovaraju i **kurdila**. Platnenom kurdelom žene opasuju pregaču (**travešu**), muškarci pridržavaju gaće. Vidi **ugatnjak**. *Uvuka jon kurdelu.*

Mala moja kad pođeš u brdo,
Sveži gaće sa kurdelon tvrdo.

2. isto što i **mića, korda, štapina**.

KURELJ - dio lončarskog kola (**čekrka**). Smješten je u **panju**.

KURELJA - vidi **turina**.

KURELJICA - vidi **turina**.

KURENDEK - prorestak **kapule**. Ljudi kažu da im se kapula **promuškarala, prokurendečila**. Kurendek je ona kitica na vrhu prorasle kapule. Umjesto kurendek neki kažu **duduk**, a neki **puškarac**.

KURITI - dobro ići, prodavati se, tražiti se; dobro se trošiti, jesti i sl. *Kako kuri?* (kako ide na pazaru?, kako se prodaje?). Ako je potražnja dobra, onda **kuri**, a ako nije **ne kuri**. Vidi **prokuriti**.

KURMA - janjeća **šiša** ili kakva drugo iznutrica.

KURTELIN - džepni nožić, **ribica, lešter**.

KURTO - vidi **maminjorga**.

KURUZ - kukuruz (ne govori se svuda). Neki izgovaraju **kokuruz**. **Morski kukuruz** je naziv za kukuruz dotjeran iz Amerike (brodom preko mora), općenito **kupovni** kukuruz. Kruh od kukuruzna brašna naziva se **kuruzovnica, kukuruzovnica, kuruzovnjača, kukuruzovnjača** (katkada se umiješa i suho grožđe). Vidi **kukuruzovina**, **turina, perušina, perušati, manjati, trtorina (puškarica), kita, klip, smitljika, pura, proja, kaša, prljati, bulanje, ćinkvantin, purkovac, zelenjak, paletak, rajcovati**.

KURVA - nepoštena žena. Vidi **prosakinja**.

KUS - zalogaj; komad. *Daj mu jedan kus*. Kad je kakva žena malo krupnija, zamamnija kažu: *To je kus žene.*

KUSALO - dio **kašike** kojim se grabi hrana. Kusalo se izdubi pomoću noža **dubača** (obično u **kljenovoj** četvrti).

KUSALO – čovjek koji brzo I pohlepno jede (*ide ka prase*).

KUSATI - pohlepno, brzo, slatko jesti (kao prase). *Ko se ne nakusa, taj se ne naliza.*

KUSAV - krnj. **Pridivci** su **Kuso, Kuse, Kusija** i sl.

KUSTUR - 1. tup, star, neprikladan nož, obično džepna britva. Izgovaraju i **kustura**.Vidi **kiljati**.

2. drveni nož (obično od bukovine) kojim se **dilja gnjila** pri **građenju**.

KUSUR - novac koji trgovac vraća od krupnije novčanice. **Kusurati se** (činiti račun, dijeliti trošak). Vidi **pokusurati se, revenile**.

KUŠ - kuda ćeš. Vidi **diš, neš, oš, štaš, paš, znaš**.

KUŠIN - jastuk. Kažu i **uzglavač, uzglavlje**.

KUŠTRADINA - vidi **koštradina**.

KUT - 1. unutrašnji dio sobe gdje se sastaju dva zida i pod, **ćošak, kantun**. *U kutu nikomu na putu.* Vidi **nuga**.

2. drvo uz **komin** koja veže dva **priklada** (ili **sopice**) i na kojoj se može sjediti i grijati se. Zovu je i **lužna daska**. To je i naziv onog dijela komina na koji se smeće **lug** (**lužnjak**), odnosno neka **prigoda**

blizu lužnjaka na kojoj je zgodno sjediti i grijati se.

KUTA - **kutlić**. Neki izgovaraju **kutal**.

KUTARISATI - vidi **kontarisati**.

KUTLAČA - velika drvena žlica (**kašika**) kojom se iz **bakre** vadi tekuća hrana. Nadimci su **Kutle, Kutleša** i sl. Vidi **varjača**.

KUTLIĆ - 1. drven **sud** kojom mlinar uzima **ujam**. Oblo drvo se izdubi s unutrašnje strane tako da ostane samo 1-1,5 cm debljine. Vidi **zasipač**. Dno se metne od tanka drveta. Kutlić je i posudica od otprilike četvrtine litre koju je znala imati i svaka kuća.

2. širi dio **dipala**. Kažu i **kuta, kutal**. Vidi **mišina**.

KUTRITI - mirovati (poput mačke kad **se skutri**).

KUVANJA - pretjerano kuhanje, silno kuhanje. *Ne moš ni sist od silne kuvanje.*

KUVATI - kuhati, ali znači i mijesiti (kruh). Vidi **zakuvati, variti**. Kuvati znači i nogama miješati (mijesiti) **gnjilu** s **vrstom** i **pržinom**. *Kuva vino* (kad vrije). *Kuva u njemu* (ljuti se, a ne daje glasa od sebe).

KUVER - kofer.

KUVERTA - 1.omotnica za pismo. Isto **šapakuverta.** Kažu i **kućica**.

2. pokrivač za postelju (otkan od sukna), **sukanac** (kod nekih).

KUVIN - krševit predjel s niskim raslinjem koji je zajednički i služi kao ispust za blago. Vidi **gaj**.

KUŽDROV - raščupan. Kažu i **kuždrav**. Kuždrava **ovca** je ovca raščupana runa; kažu joj **kuždra** i sl.

KUŽINA - kuhinja.

KVAR - šteta. *Je li bilo kvara?* (Je li bilo štete). *Srićon nije bilo kvara.*

KVARAN - pokvaren, kome ne možeš vjerovati, koji nije od riječi. *Poštena ka vrata od staroga grada* (kažu za kvarnu žensku osobu). Slično: *Pošten ki Omiška vrata.* Vidi **sukeretina, lupoderina, pop**.

KVARAT - četvrti dio neke cjeline (kvarat vina, rakije, kruha, sata i sl.).

KVARTA - mjera za žito (60 kg. = 6 **varićaka** = 12 **polučaka;** većini kvarta ima 25 kg.) ujedno mjera za površinu. Vidi **devetica**.

KVARTAL - četvrti dio godine.

KVARTAROL - mjera za žito (15 kg), ujedno **sud bulan** na 15 kg.

KVARTOČ - pola litre. Dakle, **kvarat** je četvrti dio litre, a kvartoč pola litre.

KVAS - kvasac za kruh, mlijeko. Za kruh se od ukuhanog tijesta ostavi jedan komadić i čuva se u brašnu. Kad se bude ponovo kuhao kruh, najprije se s vodom razmijesi kvasac i zatim se dodaje brašno i i umijesi i ponovo ostavi u brašno jedan grumen kao šaka odraslog čovjeka za naredni kruh. Za kiselo mlijeko uvijek se ostavlja 3-4 žlice od kiseline i novo se mlijeko za 3-4 sata ukiseli pri temperaturi višoj od 10 stupnjeva.

KVASINA - sirće, ocat (vinski). Kvasinu rade od vina koje **cikne**, pa i za ciknuto vino kažu da je kvasina. *Ludu i kvasini nema lika.*

KVATRE - 1. strogi post kod katolika naređen od župnika.
2. četiri u igri **na mure**. Neki izgovaraju **kvatro**. Taj se **zog** zove uz bacanje dva, tri (kao kod **do,** odnosno **tre**) ili triju prsta (palca, kažiprsta i srednjaka ili kažiprsta, srednjaka i prstenjaka).

KVEČITI - glasati se kao **koza, drečiti, večiti**. **Kveka** (kozje glasanje, dreka). Vidi **mečenje**.

KVIČITI - vidi **natkvičiti se**.

KVINTAL - sto kila. *Ima u njemu više od kvintala.* **Kvintalača** je vreća od sto kila, a znaju se tako narugati i otežoj ženi ili djevojci.

KVIT - bez duga, bez obaveze. Kad neko nekome vrati dug (ili milo za drago), kaže: *Sad smo kvit.* Služi i da bi se jače naglasila neka tvrdnja: *Ne iđen s tebon i kvit!* Kad neko izjednači u nekoj igri u kojoj je dugo gubio, od veselja često uzvikne: **Kvito!** Vidi **okvititi se**.

KVRGA - čvoruga (kvrgavo ili čvorugasto drvo, ali i čvoruga od udarca na glavi, **žvorac**).

KVRKNITI - lagano (gotovo nečujno) se oglasiti. *Miruj, da nisi ni kvrknijo!* Znači i crknuti.

L

LABIN - selo u splitskoj zagori sa zaselcima Budina Draga, Labišnica, Opor, Pod Kravaricon, Podošljak, Štacije, Torići, Vucalova Glavica, Kastelica, Na Livadi, Pod Budinon Dragon, Pod Bunarić, Pod Marevkon, Pod Osojnicon, Pod Stanci, Polje, Rupe, Vratovci, Podornjak i Pod Rovanjon. Vidi Prgomet.

LABODA - vidi **loboda**.

LABRCATI - previše govoriti, obično nepromišljeno (imati stalno otvorenu **labrnju**). Vidi **polabrcati**.

LABRCUŠA - brbljava žena, govoruša, protrokuša. Kažu i **lajona**. Muškarac sličnih svojstava je **labrcalo**.

LABRNJA - gubica. *Dobićeš po labrnji!*

LAC – povodac**.**

LACMAN - gospodin koji govori nepoznatim jezikom, u pravilu Talijan. *Lacmanska viro* (pogrda). *Lacmanine raskrižena prkna* (poruga na talijansku odjeću).

LAĆATI - uzimati, grabiti sebi. Odatle nadimak Laća. *Puno laćaj i brzo se vraćaj* (pravilo kojega se *nije zgorega* pridržavati pri jelu iz zajedničke **zdile - čanjka**). Znači i hvatati. *Ko se mača laća, od mača strada*. Vidi **latiti**.

LADOVATI - hladovati. *Uvatija lad poda se* (ne mora i neće slušati onoga koga je prije slušao ili morao slušati). Malo je drukčije **ladikati se** (izgovaraju i **landikati se**). Vidi **počiniti**.

LAĐA - znači i zgodan prijelaz preko vode, **kerep.** Kad su krave site i dobro napojene, a inače su malo šire po leđima, kažu: *Vidi ji, ki lađe*. Vidi **nava**.

LAĐATI - hladiti. *Baš me lipo lađa* (hladi me).

LAGATI - slagati (uglavnom se odnosi na drva, a može biti i **praška, kukuružovina** ili što slično). Vidi **nalagati, drvarica**.

Moja mala sideć drva laga,
Neka laga, opet mi je draga.

LAGUM - velika, strašna eksplozija. *Dabogda mu sve otišlo u lagum* (ne

znalo se za nj i sve što je njegovo nestalo bez traga). *Odnijo te lagum!*

LAGUMATI - raznijeti, odnijeti u zrak eksplozijom. *Da more laguma bi ga.*

LAJIK - laik, redovnik- nesvećenik koji i ne kani postati svećenikom.

2. sluga, pomagač kod svećenika. Njegovi potomci često dobiju nadimak **Lajikovići**.

LAJONA - lajava žena (a i muškarac); osoba koja bi pukla kad ne bi kazala što je čula. Vidi **labrcuša**.

LAKARI - vrsta ženska obuće (sve je od gume, samo je gornja guma lakirana).

Ozdal guma, ozgar laka
To ne nosi žena svaka.

Vidi **škarpini**.

LAKAT - 1. dio ruke. *Od mene more dobit od šake do lakta* (neće dobiti ništa). *Natraćeš sam sebi krastu na lakat. Poljubi se u lakat.*

2. područje uz rijeku u obliku lakta. Kaže se i **laktac**. Ujedno okuka. Vidi **okuč**.

3. mjera za dužinu, od lakta do palca (odprilike: 3 lakta = 2 metra). Vidi **aršin**.

LAKOMICA - drvena posuda s **livkom** (**traturom**) na dnu; služi za otakanje vina (iz badnja u bačvu). Neki tako nazivaju **tapun**.

LAKRDIJA - šala, gluparija (**mačkare** i sl.). **Lakrdijaš** je čovjek koji izvodi lakrdije. On **lakrdija**, a to što radi je **lakrdijanje**. Namještena lakrdija može biti i vrlo ozbiljna, odnosno može imati ozbiljne posljedice. Vidi **gusliti, buleskarija**.

LAKSATI - malo popustiti (**popušćati**) u hodanju, u radu i sl. *Laksaj, šta si navalija?*

LAKTAC - selo u sinjskoj zagori.

LAKUPERATI se - isto što i **kuperati se**.

LAMA - 1. kanta **polivača**, a i neka druga kanta koja nije ni **sić** ni **bronzin,** primjerice kanta s poklopcem (za mast).

2. oveća **veta** (pršuta, kruha i sl.). *Nariza oni lama.*

LAMARIN - zaštitni lim.

LAMBIK - vrsta kotla za pečenje rakije.

LAMICA - nožić za brijanje.

LAMPA - rudarska svijeća na karbid, **karabituša**.

LAMPATI - 1. hodati mrdajući cijelim tijelom (**životom**). Odatle naziv **lampača** za neke žene.
2. sijevati u mrkloj noći. Kad je na svijeći (**petroljki** ili lojanici) plamen prevelik, kažu da *svića lampa. Uvuci tinj da svića ne lampa.*

LAMURA - jedan od naziva za igru **muru, šijavicu**.

LANAC - plesači u **kolu** povezani rukama.

Neću majko di je jedan samac,
More mi ga prikiniti lanac.

Vidi **jedin, jedinak, bratstvo**.

LANCUN - plahta. Vidi **pokrov**.

LANDRATI - 1. skitati se, tumarati. *Landra po vas cili dan.*
2. vrlo loše i neuredno obavljati neki posao. Nadimak **Landraš, Landralo**. Vidi **nalandrati**.

LANDŽATI – šibati. Izgovaraju i **lanđati. Izlandžati, izlanđati** (išibati). *Izlanđaću vas.*

LANETA - pamučni konac, platno od takva konca ili **šudar** od takva platna (**lanetica**). Lanetom su **pijavčili**, od lanete je bio **krožet** i sl.

LANETICA - ukrašen svečani rubac. Vidi **laneta**.

LANITI - nešto neoprezno, nepromišljeno, nehotimično (**nevalice**) reći. Vidi **izlaniti se**.

LAPAT - zakrpa, ali i **laptina**.

LAPATI - slatko jesti uz glasno mlaćenje jezikom i obrazima (kao gudin). Odatle nadimak **Laponja**. Vidi **žmucati**.

LAPĆATI - mlatiti jezikom gore dolje (kao pas kad se umori ili kad mu je vruće ili kao pas ili mačka kad jedu nešto tekuće). Odatle nadimak **Lapćalo**.

LAPEŠ - olovka, naročito zidarska. Kažu i **lapež, lapiš**. *Lapež u ruke dok ti je na vrime.*

LAPRDATI - nerazumno i bezvezno govoriti. *Šta laprdaš, jezik prigriza, dabogda!*

LAPTATI - padati naglo u velikim pahuljicama (odnosi se na snijeg). *Lapta li, lapta.* Takav snijeg zovu **snig laptaš** ili **snig lopataš** (ima ga na lopate). Vidi **mažđiti**.

LAPTINA - 1. dio sukna izrađen na tkalačkom stanu. Kažu i **lapat**. Vidi **pola**.
2. neka krpetina, **štraca**. *Baci tu laptinu.*
Laptina je i **pridivak**.

LARMA - galama, vika. *Što larmaš?* Bezvezna dreka. **Larmati** (praviti larmu).

LASA - isto što i **mindža**. Vidi **lisko**.

LASATI - žurno ići. *Vidi je što lasa.*

LASICA - divlja krvoločna životinja. *Brz ka lasica.* Nekȧd je zamjenjuju s tvorom (**saranjsekom**).

LASIN - vrsta starinskog crnog grožđa osobite slatkoće.

LASKATI - vidi **placati**.

LASTAVICA - 1. ptica selica. Neki izgovaraju **lastovica**. *Ko ubije lastavicu, umrit će mu mater.* Vidi **masliguz, piljak, kosir, slipo sunce**.
2. kućni **somić**, trokutasti bočni zid na koji se naslanja krovište (u Zagori su kuće u pravilu na dvije vode).

LASTVE - naziv za zemlju na brijegu sa više **pozida**. U pravilu je ograđena. Svaka pozida određuje jednu njivu ili jedan **vrta**. To je jedna **lastva** (neki kažu **pristava**). Vidi **pasika.**

LAŠKATI - pustati; popustati; lažirati, prevariti, učiniti prevaru (najčešće pri kartanju). *Triba san laškat* (trebao sam baciti slabiju kartu iako sam imao jaču).

LAŠNJE - lakše. **Polašnje** (polakše).

Zapivat ću, srcu mi je lašnje,
Makar da ću zaplakati kašnje.

LAŠTINA - lagodan život bez truda, bez napora.

LAŠTRE - stakla na prozorima. Kažu i **cakla, caka**.

LAŠTRITI - vidi **placati**.

LAŠTRK - naprava od gume (lastik), kože, **špaga** i drveta (**rašlje**), dječja bacaljika. Kažu i **laštik**. Vidi **praćka**.

LAŠTRKE - gumeni držač za ženske **bičve**.

LATA - 1. vrlo tanki lim (tako se zove i posuda napravljena od takva lima). Vidi **mid**.
2. letva. Vidi **žioka**.

LATITI - zgrabiti, (brzo) uzeti; prihvatiti. *(Brzo) lati, što ti daje tuđa mati. Poslušaj (pošušaj) ti mene i lati se posla.* Vidi **laćati**.

LAVORATI - raditi.

LAZA - ulaz u ogradu (obično uži), **struga**, ujedno i zagrada na tom ulazu. *Makni tu lazu.* Vidi **klanac**.

LAZALO - 1. jezik, obično kod životinja. Vidi **plazilo**.
2. dio **bičve** (gdje dođu prsti). Vidi **sumicalo**.
3. naziv za više vrsta divljeg **zelja**. Bere se ono šiljastih listova koje je malo uzdignutije. Vrlo je ukusno.

Ono plosnato koje polegne po zemlji bere se za **blago**. Najviše ga ima po **mrginjima**. Ima **runjav** list i modrikast cvijet.

4. jedan od **pridivaka**.

LAZANJE - tjestenina pravljena na domaći način.

LAZANJUR - valjalo, **oklagija** kojom se razvlači tijesto prilikom pravljenja **lazanja**. Kažu i **kladija**.

LAZAR - 1. muško ime. Obično kažu **Lazo**.

2. nepokretan čovjek.

LAZINJALO – podrugljiv nadimak za prijetvorna čovjeka, koji se umiljava oko tebe i pravi se dobar (a nije).

LAZDEKIN - laskavac, ali i lisac, **prokopica**. *Koji je to lazdekin, da samo znaš.*

LAZITI - plaziti, puzati; zbog bolesti ići četveronoške. *Lazi oko Gospe* (obilazi na koljenima oko Gospe na oltaru). *Dabogda lazija.* Vidi **listi**.

LAZNITI - okusiti samo malo, samo mrvicu, najmanju količinu pojesti. Vidi **lazalo**.

LEBARDA - 1. otvor na krovu za prolaz dima. Neki kažu **badža**.

2. vidi **proskok**.

LEBEDITI se - izvlačiti se, **iškinjavati se**, ne izvršavati obećano (uglavnom zbog škrtičluka). Isto **lebedati se.** Znači i htjeti tuđe, sve zbog škrtosti, **polebediti se**. *Ko se lebedi za tuđin, ostat će i bez svoga. Za ničijin se ne triba lebedit.* **Lebedljiv** je onaj koji je škrt, koji teško daje za štogot zajedničko, koji nije od **danjka**, koji je **čip**. Za njega kažu: *Kad ti daje, stisne šaku* ili *Ne bi od njega maljon odbija.* Suprotno od **lebedljivca** je onaj tko je *široke ruke.*

LEĆEVICA - selo (misto) u ljutoj Zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Martin biskup) u šibenskoj biskupiji. U župi su i Korušce (Duh Sveti) i Vučevica (sv. Ante Padovanski).

Lećevici da nije duvana,
Propala bi za nedilju dana.

LEĆOBOLJA – bolest od koje boli u leđima. Vidi **pečevenđa, sinđirlija**.

LED - hladnoća. *Veliki led. Srce puca od leda.* Ipak većina kaže **ladno**, a malo tko **ledeno** (iako ima i takvih). *Ruke su jon led ledeni.*

LEDENICA - jama u planini u kojoj i ljeti ima smrznutog snijega. **Čobani** bi se spuštali u ledenice, odvaljivali

komade leda i tako dolazili do vode. Zovu je i **ledenjača**. To je ujedno i ime mnogih jama. Vidi **bezdanka**.

LEDER - đon na cipelama, kožni potplat. Vidi **šijola, podlederiti**.

LEDIČAN - sam; neoženjen, **neženjen**. *Je si li još uvik ledičan?*

LEDINA - 1.utrina, travnati predio (nakon košnje). **Ledinica** (malo travnate ravnice između stijenja, drveća, kuća i sl.).

Moja mala u Kozjaku znade,
Di god koja ledina imade.

2. neriješeno (*di smo tu smo*). Kad izjednači u **šijavici, murač** obično s oba otvorena dlana udari po stolu i vikne: *Ledina!*

LEGRUT - regrut.

Oj legruti, što ste tako žuti,
Ali su vam basikteri ljuti.

LEKO - isto što i **bulin**.

LELATI se - vrlo polagano se kretati, guzati se, ići kao po jajima.

LELEK - plač, žalba, naricanje. **Lelekati** (plakati, naricati, žaliti).

LEMIŠ - dio pluga za oranje, lemeš; željezni dio **rala**, koji ore, **lemeš**. *Prođi se drveni lemiša.* Vidi **raonjak, crtalo**.

LEMUZINA - metalni novac, sitniš koji se daje u crkvi za vrijeme mise (može biti i krupan papirnati novac). Izgovaraju i **lemozina**. Ljudi koji u crkvi kupe lemuzinu zovu se **vrabacijeri**. Vidi **munita**.

LENGER - dio **kara**.

LEPEŠKA - vidi **lepuška**.

LEPITI – čeznuti, hlepiti. *Ona za tin lepi.*

LEPRLJATI - pokušavati letjeti (prvati), a ne moći. Neki govore **lešurati**. Vidi **zaleprljati, prlati**.

LEPUR - perut što kod vijanja žitarica otpada s plodova (naročito kod kukuruza). Vidi **pliva**.

LEPURA - svaka **kosa** koja nije ručno kovana (nije **kovanica**), nego tvornički proizvedena.

LEPURICA - kukac koji **nabacuje** crviće (u pršut, pšenicu i sl.). Izgovaraju i **lepirica**.

LEPUŠATI - isto što i **perušati**.

LEPUŠINA - list kojim je obložen kukuruzni klip. Kažu i **lepuška, perušina**, a digdi i **kapučina**. Vidi **čemušati, praljak**.

LEPUŠKA - 1. posuda za **petroulju** (od **aluminije**). Izgovaraju i **lepeška**. Vidi **vepleška**.

2. **čobanska** posuda za vodu.

LEPUŠKA - vidi **lepušina**.

LEROJ - sat. Izgovaraju i **lero, reloj, relo.**

Mi bećari kad iđemo misi,
Svakom leroj o điletu visi.

LEŠALINA - **lešana** hrana.

LEŠATI - spremati neko jelo (u pravilu meso) kûhanjem. **Slešati** (spremiti **lešanjem**). **Slešan, lešan** (skuhan). Vidi **kumpir, lešo, lešalina**.

LEŠINA - tijelo uginulog živinčeta, strvina, **mrcina**.

LEŠKA - vrsta gubine koja raste na panjevima, deblima. Kuva se, potom tuče da postane meka poput vune. Služi kod pripaljivanja. *Ka leška.* Vidi **ognjilo**.

LEŠO - kuhano. Vidi **lešati, kumpir**.

LEŠTAR - brz, spretan, okretan. Vidi **lešto**.

LEŠTER - džepni nožić, **kurtelin, ribica**. Vidi **brtvulin, kustura**.

LEŠTO - prilog u značenju brzo, požuri. *Lešto Tone, magare u kumpire!* Lešto je i nadimak. Vidi **leštar**.

LEŠTRIGATI - nešto riješiti, skinuti s dnevnog reda, nečega se osloboditi, svršiti neki posao.

LEŠURATI se - teturati. *Lešura se, ka da je pijen.* **Lešuranje** (teturanje). Vidi **zalešurati se, leprljati**.

LETIČAST - nepromišljen; brzoplet, koji brza (*oda po vitru*), kome su *brže noge (jezik) od pameti.* Izgovaraju i **letičest**. Vidi **balota**.

LETITI - brzo trčati. *Leti ka strila.* **Poleti** (brzo potrči). Kad netko požuri tamo gdje ne mora, obično da ugrabi štogot što mu ne pripada, kažu mu: *Di si poletija?* Vidi **zaletiti, zaletiti se**.

LEVA - regrutacija, odnosno pregled radi regrutacije. Vidi **vižita**.

LEVAN - žustar, žuran (odnosi se naročito na hod).

LEVANTINE - vrsta laganih ženskih sandala.

LEZIBAKA - isto što i **lizibaka**.

LEŽAJA - ravnica. **Na ležaji** (na ravnu). Neki kažu **meraja**.

LEŽAK - neradnik. *Ne da Bog ležaku, nego težaku.*

LIBAR - knjiga. *Mali di su ti libri?* Libri su i dio kravina trupa. Kažu i **knjige**. Kad se redi meso zaklane krave, libri se bace.

LIBERATI se - osloboditi se, spasiti se, **kuntarisati se**. **Liberan**

(slobodan, oslobođen). *Sad san liberan.*

LIBITI se - 1. polako hodati, vući nogu za nogom. *Šta se libiš, požuri malo.*

2. prikradati se (naročito u lovu). *Dolibija se uprav kad smo počeli ist.*

LIČINA - končasta vlakna kojom se vezuje **loza** uz **taklje** (uvozila se iz Engleske).

LIGADINA - isto što i **likadina**.

LIGANJE - 1. odlazak na spavanje.

2. običaj da **momak** i **cura** ostanu noću skupa sami, čak da leže na zajedničkom ležaju, osobito ako se kane oženiti. To je nešto slobodniji oblik ponašanja od **gonjanja** i poznat je samo u područjima zagore uz Hercegovinu (gdje je bio uobičajen).

Od Mostara do širokog Briga,
Nema cure s kojon nisan liga.

LIGATI - 1. ići leć (na spavanje). *Kad ćemo na liganje? Ko s dicon liga, popišan ustaj (ko s dicon liže, popišan se diže).*

2. vidi **liganje**.

LIJO - vidi **livo**.

LIKA - hrvatska pokrajina. *Lička viro* (slično što i **kninska viro, lacmanska viro, pasja viro**).

Liko moja šta si dočekala?
Da te Bosna kukuruzom rani,
Austrija od Srbina brani.

LIKADINA - završni rad na betonskim pločama, fina betonska navlaka. Kažu i **ligadina**.

LIKARIJA - lijek. *Svakom zlu, smrt je likarija.* **Likar** (liječnik, **doktur, medik**). *U meka likara, smrdljiva rana.* **Likaruša** (žena koja zna liječiti, ali i knjiga u kojoj je zapisano kako se liječe pojedine bolesti). Vidi **ajdučica (kunica), bosiok (mesliđan, murtela), čavakuća (čuvakuća, čevrkuća), čelinska ljubica, čičak, draga trava, gavez, gladišika, gljog, gospina trava, iva, koprva, konjogriz, koromač (komorač), metvica, metlica, pelim, podlanica, ripina (duvanača, duvanika), aptovina (aptuša), bršćen, rujovina (jurovina), ružmarin, sliz, sprež, srčanik, štəvolj, šurlin, trnak, zarestača.**

LIKUPERATI se - vidi **kuperati se.**

LI-LA - otprilike izjednačeno. Vidi **tale-kvale**. *Sve ti je to li-la.*

LIMICA - turpija za obradu željeza. *Ne budi ti zapoviđeno, dodajder mi tu limicu.* Vidi **trejangula**.

LINAC - lijen čovjek, neradnik. **Linda** je nadimak lijenoj osobi **kravi**

ili drugoj domaćoj životinji. Vidi **linguza**.

U radiše svega biše,
U štediše još i više,
A u linca niti vinca.

LINČUŠA - vrsta crnog grožđa. Neki izgovaraju **vinčuša**.

LINGUZA - lijena osoba (prvenstveno **cura** ili žena). Izgovaraju i **linguša**. Vidi **linda, linac**.

LINJAK - vrsta ribe. Ima ga u Krki i u Cetini, voli mulj i nije baš sladak za jelo. Kažu i **linj**.

LIP - lijep. **Lipuši** (ljepši; govore i **lipši**, ali i **lišpi**) Slično, **lipuše, lišpe**. **Lipuška** (lipa **cura**, a još češće lipa krava).

LIPA - vidi **bela**.

LIPO - riječ kojom se ističe daljina, daleko. *Di ti je brat? Lipo u Kanadi.* Izgovaraju i **lipon**. *Zamisli, nema nego dvi godine, a otiša lipon u topole.*

LIPSAVANJE - stradanje, patnja, umiranje (naročito uginuće stoke koja **lipsaje** od gladi, studeni, mučenja i sl.).

LIPUŠE - ljepše. Vidi **lip**.

LIS - pribor za oranje (skupa s **karom**). Uz **vola** ide: **teljug, jaram,** dvi **gužve, oje** sa **žagrama**. Uz teglećeg **konja** ide: **oglav, uzda, klepke, komać**, dva **tiradura, balancun** i dva **šišadura**. Vidi **takum**.

LISA - 1. **pleter**, plot ili pregrada od drvenih prečki, a služila je za pregrađivanje štala, **torova** i za ulaze na njima ili zidnim ogradama, za sušenje mesa nad ognjištem i sl. O lisu se tuče **sirak**. U starim kolima domaće izrade umjesto **purtela** i **stramica** (**bedrenjača**) bile su ispletene lise. Vidi **vrljika**.
2. isto što i **čeran**.

LISAST - nejednake boje glave, pola glave jedne, a pola druge boje (odnosi se na **ovce, koze, konje**). Odatle ime **lisa, lisan, lisko**.

LISKA - 1. vrsta divlje patke.
2. dvoličnjak, ali i svaki lukav čovjek, čovjek koji zna čekati, koji je oprezan, momak koji odugovlači s ženidbom i sl.

Nema više posrid sela vriske,
Redon su se poženile liske.

LISKA - krava koja voli lizati (oblizivati ploče, korita i sl.) ili žena koja se često oblizuje.

LISKA - selo u splitskoj zagori.

LISKO - isto što i čuna. Vidi **puzdra, sikilj, lasa**.

LISKOVAČA - 1. batina od liskovine. Štap od liskovine zove se **liskovac.**

2. predjel gdje rastu lijeske (**lišnjaci**). To je i naziv sela u Hercegovini u koji su iz zagore momci rado išli na **silo** ili na **dernak**.

Liskovača i Bukova Gora,
Tu me često zaticala zora.

LISKOVINA - drvo (lijeska), sa plodom **lišnjakom**.

LISNIK - isto što i **lisnjak** ili **lišnjak**.

LISTI - puzati; vrlo sporo se kretati. Vidi **laziti, polisti, Jozo**.

LIŠATI - igrati **lišo kartu** (**lišinu**). *Lišaj sve do zadnje (ultime).* Vidi **puntati**.

LIŠICA - isto što i **lišina**.

LIŠINA - karta bez punata u igri **briškule** (u pravilu karta u koju nije igra), **lišica, lišo karta**.

LIŠNJAK - 1. plod od lijeske (lješnjak).

2. okljaštreni **jasenov**, hrastov ili grabov grm sadjeven oko stabla ili **koca**, a njime se preko zime hrani stoka. Grm se siječe poslije Velike Gospe (15.8.). Zovu ga i **lisnik** te **lisnjak**. **Bosilje** s jasena se smije, a **kita** se ne smije lomiti u grm. Vidi **mladica**.

3. selo u drniškoj zagori.

LIŠO - bez posljedica. *Ovi si put proša lišo, a drugi se put čuvaj.* Tom riječju u igri **briškule** igrač koji vodi igru upozorava **druga** da igra **lišinu**. Kažu i **lišaj!** Vidi **izlišiti se.**

LIŠPE - ljepše. Vidi **lip**.

LITAVAC - vidi **litovac**.

LITAVICA - proljev. Vidi **salitati se, salitan, litovac**.

LITO - ljeto, ali i godina.

LITOREST - prase koje se gojilo samo pola godine (od lita do **Božića**). Tako se naziva i svaki podmladak koji se okotio tog proljeća. Vidi **pripaša**.

LITOVAC - trnasta biljka, duboka korijena (osjak). Raširen je i teško ga je uništiti gdje dođe (treba mu izvaditi korijen, inače se još više širi). *Raskopitija se ka litavac.* Jedu ga krave, ali se od njega lako **proliju** (dobiju **litavicu**). Izgovaraju i **litavac**. Zovu je i **palamuda**.

LITRET - fotografija, slika. Vidi **škvadar**.

LIV - lijev. Vidi **livo**.

LIVAK - lijevak. Kažu i **tratur, tratura** i **pirija**.

LIVEL -1. razulja, libela, ujedno i horizontala. *Reće ovi bez duše* (to kažu i za **kantar**). *Pogledaj je li livel. Nije mi ispalo na livel (u livel), morat ću sve isponova*'*radit.*
2. namet iz vremena mletačke uprave u zagori u 18. stoljeću, a i poslije. Prvenstveno se odnosi na daću na iznajmljenu zemlju, ali i na neki drugo zakup (**kuće, mline**). *Da je mline na livel* (dao je mlinove u zakup). Vidi **kampotika, kanon, uveštiditi**.

LIVELAN - izravnan; postavljen u horizontalu. **Livelo** (ravno; horizontalno). *Nije ti baš livelo.*

LIVELATI - izravnati; postaviti u horizontalu.

LIVO - liho, neparno. Kažu i **lijo, lije**. Igra **livo-tako** (par-nepar), naziva se i **lije-tako, lijo-tako, par-dišpar** te **mučovac**. Vidi **zali**.

LIVODA - livada, tratina. Ne ore se, s nje se dobiva samo trava, i to samo u polju.

Livoda je svako jutro mlada
A ja sada i više nikada.

Livade izvan polja zovu se **okrajci**. **Živa livada** (livada na koju ne dolazi voda, koja ne poplavljuje; dobra livada).

U mog dragog livode na glasu,
Dvi je ovce za uru popasu.

LIVOGUZ - čovjek kojemu je jedna polovica guzice veća od druge, odnosno kome je jedna noga nešto kraća od druge pa se guzice pri hodu jače ističu. Žena je **livoguza**.

LIVOPER - nejednak; nakriv. Vidi **pečenica, krivostran**.

LIVOPERITI - kriviti. Vidi **izlivoperiti**.

LIVOR - samokres (**pištola**) **kolaš**. Kažu **livorvel**.

LIZIBAKA - sitna vrlo ukusna riba. Izgovaraju i **lizibaba, lezibaka**. Vidi **bosančica, drlja, gavica, korovica**.

LIZIPIJETINA - oblaguzonja, oblamalo, čankoliz, čovjek koji stalno gleda kako će kod nekoga nešto pojesti i popiti zbog čega mu se uliziva i ulaže, **žicar**. Vidi **oklamar, kostoglođina, izišt**.

LIZME - duge čizme (mlinarske, ribarske i sl.), čizme do guzica. Izgovaraju i **ližme**.

LOBODA - jestivo divlje zelje (meće se u zelje dok je mlada i niska), ali ima i pitoma koja se sije. Izgovaraju i **laboda**.

LOGA - ležaj, ležanje, ali i leglo. *Imali su tamo koštu i logu.* Može značiti i bolest (kad netko padne u postelju).

LOJ - ovčja, kozja ili kravlja masnoća. Jedan od začina. *Ka po loju* (kao podmazano). Vidi **zalojiti, zalojiti se, zalojen, mrs**.

LOKARDA - osoba koja puno pije (**loče**). Kažu i **lokardina**.

LOKATI - piti puno, neumjereno i bučno. Vidi **oblokati se**.

LOKNITI - na brzinu popiti. *Skokni pa lokni.*

LOKVA - spremište za vodu. Lokva se razlikuje od **bunara** ponajviše po dubini (ona je plića, ali je u pravilu veće površine). Voda u lokvi može biti stalna, a može se i slijevati s okolnog tla. Lokva se radi u tlu koje dobro drži vodu (koje je **gnjilasto**), a može biti bolje ili lošije obrađena. Iz lokve u pravilu pije stoka, iznimno voda može biti pitka i za ljude. **Lokvesto** (rupavo; puno lokava). Vidi **rovanj, Trolokve**.

LOKVIČIĆI - selo u imockoj zagori. Župno mjesto (Krist Kralj) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

LOLO - 1. **bekrija,** čovjek koji pije i provodi bezbrižan život. Izgovaraju i **lola**. **Lolati** (živjeti kao lolo).

Kad se sitin da umriti moran,
Unda stanen da još više lolan.

2. **dragan, dragi, momak** (tako ga djevojka zove, naročito u pjesmama).

Bonbuniću ko te ne bi ijo,
Moj te lolo u džepu donijo.

LOM - vrbov grm, žbun, ali od posebne vrbe koja je samo grmolika, kržljava, bez debla. Ime je dobila po tome što se lako lome njezine mladice i nisu pogodne za izradu **krtola** i košara (vidi **rakita**). Lomi su obično kraj rijeke ili u samoj rijeci. *Zavukla mi se pastrva u lom, ne bi je đava istra vanka.*

LONAC - vrsta **suda** s ručkama i poklopcem. **Vinski lonac** (poput vrča s poklopcem i ručkama). Bio je od zemlje (**zemljeni lonac, zemljani lonac**). Imao je 30 –35 ili oko 50 litara. U njemu se držalo vino za **Božić** (u pravilu u krajevima gdje nije bilo vina). Sličnu je namjenu imala i **žarica** (samo je bila nešto manja).

LONČ(I)NA - kuhar u svatima. Isto **kogo**. Lončina je i čest nadimak.

LONGO - visok, štrkljast čovjek. To je čest nadimak.
LONZA - juneće meso od potrbušine.
LOPAR - naprava od daske pomoću koje se krušno tijesto stavlja na vrelo ognjište. Neki su lopari izrezbareni. *Daska je daska, ma lopar je obaška.*
LOPATAŠ - vidi **laptati.**
LOPATICA - 1. kost na leđima, na životinjskoj plećki.

Lopatica cila je krvava,
Propala su, braćo, naša prava.

2. **sud** kojim se vadi brašno iz **mušnice**.
3. sud kojim se uzima **žera** i sl. Vidi **ćusegija**.
LOPUŽA - zemljana posuda poput **bakre**. Pogodna je za spremanje domaće hrane. Nekima je to obavezan **sud** za kuhanje mlijeka. Izgovaraju i **lopuža**. Vidi **kotluša**.
LOŠO - loše. Nadimak **Lošeta**. Vidi **nelošo**. *Kad nema, lošo se sprema.*
LOTRE - 1. drvene stranice na **karu**; drvene ljestve (**skale**).
2. drvena prigoda poput ljestava iz koje konj čupka sijeno u štali (konjske **jasle**). Neki kažu **raštele,** rijetki kažu **šarage**.
LOVER - lupežina, onaj koji svaku situaciju koristi da nešto ulovi.
LOVETIJI - lovni (odnosi se na psa). *Ni lovetiji ni stražetiji.* Vidi **torni**.
LOVORIKA - lovor. Nosi se na blagoslov.
LOVREĆ - selo u imockoj zagori. sa zaselcima Bekavci, Bošnjaci, Dubrava, Katići, Mrnjavci, Nikolići, Olujića Staje, Pivčev Greb i Šupova Gradina. Franjevačko župno mjesto (Duv Sveti) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji skupa sa selom Opanci. Crkva je i na groblju (Duv Sveti).

Ja u Cistu, mala na Lovreću,
Ja na Lovreć, ona kaže: neću!

LOZA - 1. biljka koja daje grožđe. Nije lako držati lozu. *Loza, svako jutro, dobro jutro. Loza traži slugu, a ne gospodara* (neki isto kažu za zemlju, za ovcu i sl.). Vidi **cura**.
2. vinograd. *Jesi li bija u lozi?*
LOZOVINA - odrezano granje od loze. Izgovaraju i **lozina**. Dobra je kao **praška** za potpaljivanje vatre i za ugrijavanje **komina** kad se peče **kruv**.
LUBINA - 1. krupno i prostrano truplo (najčešće kod životinje, ali i kod čovjeka).

2. glava. *Velike lubine* (glavat).

LUCIPER - Lucifer, vrag. Izgovaraju i **luciver**.

LUČ - drvo (obično od borovine) koje se nekada upotrebljavalo umjesto svijeće. Ako bi se kasno večeravalo, znalo bi se dogoditi da **nevista** drži luč, a ostali bi jeli. Svemu što dobro gori, ljudi kažu: *Gori ki lučovina.*

LUČANE - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Karaguša, Lopate, Medvidi, Osoje, Pod Plišivicon, Točila. Vidi Sinj.

LUČINDAN - dan 18.10. kada je sveti **Luka**.

LUČNICA - 1. začin od **luka**. Izgovaraju i **lučinica**. U **tavi** se **raskrabi maslo,** stavi se **kiseline** (može i u **talogu**). **Luk** (češnjak) stuče se s malo soli i umiješa. Polije se po **puri**.

2. **sud** u kojemu se tuče luk za lučnicu ili za nešto drugo (skašeni **kumpir**, za na **pogaču** i sl.). Vidi **tukaluc**.

LUČOVINA - pera **luka** češnjaka.

LUĆERNA - svića petrouljka domaće izrade, bez staklenog **cilindra** (**tuba**) nego ima limen. Kažu i **lučerna**.

LUD - umno poremećen. *Za luda nema suda. Čovik se cili život uči, a umre lud. Pošalji luda po vodu, pa sidi i plači. Šalji luda na put pa ajde za njin usput.* Mater se **digot** naljuti na **dite** pa kaže: *Pravo si, nedaj Bože, lud.* Lud je i onaj tko slabo zna za svoju korist. *Ne budi lud. Lud bi bija kad to ne bi iskoristija.* Kletva je: *Dabogda te luda vodali.* **Ludati** (raditi ludo ili ponašati se ludo, nerazumno, ludovati. Vidi **dobar, budala, budalekati**.

LUDOSMIJAST - sklon smijanju i bez velika razloga. *Znaš kakav je on ludosmijast?*

LUG - 1. pepel (**pepeja**). Vidi **lukšija**. *Ne može se oprat ni vodon ni lugon* (nikako se ne može oprat; kaže za nepošteno **čeljade**). Kažu i: *Ko ne pojide uže dlaka i torbu luga, nije za živit (ne more u raj).* Vidi **lužina, kumpir, sorbulati**. Nadimak **Lugonja**.

2. bolest pepelnica na lozi, **lugulja**. *Pa je na lozu lug. Obuzeja je (poduzeja je) lozu lug.*

LUGANIGA - vrsta tankih dugih kobasica (rade se uglavnom u gradskim sredinama zagore).

LUGAR - čuvar šume, šumar. **Lugarina** je plaća lugaru za čuvanje šume.

LUGERA - vidi **lužera**.

LUGULJA - bolest na vinovoj lozi, pepelnica. Vidi **lug**.

LUK - luk češnjak. *Dobar ki luk u očima*. Ostalo je **ljutika** ili **kapula**. Vidi **saranjsek, lučnica**.

LUKA - muško ime. Govore **Lukić, Lukiša, Lu(j)in, Lukica, Luketina**. Vidi **Lučindan**. Žensko je ime **Luja, Lu(j)ina, Lujka**.

Sveti Luka, drž u nidrin ruke,
Ne vadi ji vanka, do Svetoga Marka.

LUKAR - selo u drniškoj zagori. Vidi Promina.

LUKŠIJA - voda u kojoj je prokuhan lug (prosijan, čist) a upotrebljava se za pranje odjeće, suđa i sl. Lukšijom se obavezno pralo suđe pred **Čistu Sridu**. Vidi **lužnjak**.

LUKŠIJATI - čistiti pomoću luga (točnije pomoću lukšije). Izgovaraju i **lušijati**. Znači i usjajivati, **glanjcati** (posuđe, obuću i sl.). **Lukšijati se** (blistati se, sjajiti se). Vidi **lužnjak, Čista Srida**.

LULA - 1. pribor za pušenje. Izrađivali su je od zemlje, a i od drveta (suha **dračina panja**). Drvenu lulu bi okovali. **Kamiš** je drven. Držali su je u **pripašnjači**. Vidi **selaluša, zivak, kaljkati, križanija, lulaš, škija, krdžalina, leška, ognjilo, štipalice**.
2. **prigoda** kojom se umirivao **konj** za vrijeme potkivanja ili **utucanja**. Obično bi bila napravljena od komada konopca zgodno obmotanog oko **nozdrva**. *Napravi mu lulu da miruje*. Neki bi konju samo utjerali prste u nozdrve i jako stisnuli.

LULADŽIJA - onaj koji puši **lulu** ili, općenito, koji puši (**luli**).

LULAŠ - duhan za lulu (ručno križan i djelomice lomljen). Svaki je pušač lule sam sebi križao duhan za lulu (obično na stocu tronošcu). Vidi **križanija, škija, krdžalina, ćokada**.

LULAV - glup. Vidi **lunav**.

LUMBRELA - kišobran.

LUMER – kućni broj.

LUMIN - žižak što se na **Mrtvi dan** meće na ulje da gori. Izgovaraju i **lumet**. Kažu i **dušica**.

LUMP - propalica, pijandura. Za razliku od **lole** koji je više kavalir, lump gotovo da nema pozitivnih osobina i svak ga se kloni. **Lumpovati** (pijančevati).

Lumpovanje (trošenje novca po gostionama).

LUNAV - nespretan; nezgrapan; tulav.

LUPEŽ - kradljivac, lopov, tat. *Spušta pet, diga šest.* **Lupeština** je krađa. *Poznaju se'ka vrlički lupeži.*

LUPODERINA - nevaljala osoba, propalica. Slično je **sarošina**.

LUŠIJATI - isto što i **lukšijati**.

LUŽERA - dio štednjaka u kojem se skuplja **lug**. Izgovaraju i **lužara, lugera**.

LUŽINA – 1. **lug**, pepeo; nečistoća oko **ognjišća**. *Što je za u lužinu, nije za u družinu* (*Ščin iđeš u lužinu, ne možeš među družinu*).

2. predjel obrastao šumom.

LUŽNJAK - 1. krpa kroz koju se prosijava **lug** kad se radi **lukšija** ili krpa na koju se meće lug kad se **lukšija roba** (roba u **maštilu** pokrije se lužnjakom na koji ide lug, nalije se vrela voda pa se sve **poduši**).

2. dio **ognjišta** na koji se sklanja **lug**. Vidi **kut, priklad**.

LJ

LJALJAK - biljka s jestivim korijenom (sliči **sanjvi**). Vidi **slička**.

LJILJAN - vrsta cvijeća. Djeca ga nose na sv. **Antu** u crkvu.

LJOSNITI - pasti neočekivano. *Ljosnija je koliki je dug i širok.*

LJUBICA - biljka ugodna mirisa. Bere se na Cvitnicu pa se cure i dica u njoj umivaju. Izgovaraju i **ljubičica**.

Ljubičice ne cvitaj na brigu,
Već u doli di se dvoje voli.

LJUBITOVICA - selo u trogirskoj zagori.

LJUBOSTINJE - selo u drniškoj zagori. Vidi Unešić.

LJUBOTIĆ - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Bilušića Buk.

LJUDIKATI - razgovarati uljuđeno i prijateljski (kao ljudi). Vidi **poljudikati, naljudikati se**.

LJUDSTVO - čovječstvo; poštenje. *Evo ljudstva i čovika.* Vidi **brk**.

LJUKELJ - jestivo divlje zelje, vrsta **diveluka**.

LJULJ - korov u pšenici sa sitnim plodom koji se isto zove ljulj. Ljudi vjeruju da se za vrijeme klasanja zdrava pšenica **prometne** i prijeđe u ljulj. Ako se iz pšenice dobro ne očisti ljulj, od kruha se **zaljulja** (opije). Vidi **gorčica, vuk**.

LJULJIKA - vrsta trave (slična **ljulju**). Krave je slatko pasu, a i **kripna** je, jer je *puna*.

LJUPTINA - ljuska. Kažu i **oljuptina**. Vidi **omuna**.

LJUT - 1. kamenit, krševit predjel.

Majko moja, i ja ti požuti,
Grma beruć po Mačijoj ljuti.

2. selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Dočić u Ljuti, Poljica i Viš Krvodola. Nazivaju ga i Grubišića Ljut.

LJUTAC - 1. tvrd, zdrav kamen. Češće kažu **živac, žestac**.

2. poskok. *Okrenen se, kad na stini ljuti ljutac, leži ka da to nije njegov posa.* Kažu i **ljutica**.

3. isto što i **ljutikača**.

LJUTA DRAČA - isto što i **drača koviljača**.

LJUTA UZDA - dvostruka uzda (obična i **đem**). Kad **alkar** polazi **u boj,** konja zauzdava ljutom uzdom. Kažu i **barbucin**.

LJUTIKA - crni **luk**; sadi se ali i raste samoniklo. *U našega mrdote, oko prkna opute*. Vidi **kapula, pura**.

LJUTIKAČA - jestiva ljutkasta trava, lisac. Raste po kršu. Jedu je uglavnom sirovu (**čobani** su ljutikačom gasili žeđ). Ima crvenkast korijen i lišće slično **štiru** i **štavolju,** samo je kraće i ide po zemlji (*ozgar je zelen ozdal crvenkest*). Zovu je i **ljutača, ljutac, ljutica**. Ima je i po planini.

LJUTUN - naziv za divlji (ljuti) šipak. Vidi **sladun**.

M

MA - mah. Ako netko iznenada otiđe iz društva, ako se **odmurepa**, kažu da je *uvatija ma. Uvatiti ma* znači i ubrzati, ali i osiliti se te se iščupati od ovisnosti o nekome. Vidi **mavon**.

MA - ali. *Gusle gudu, ma in je zaludu.* Znači i već (vidi **man**).

MAC - 1. snop, komplet; igraćih karata, papirića (**kartina**). Vidi **macetati**.

2. uzvik kojim se tjeraju mačke: *Mac! Mac!(Mujs, mujs!)*

MACA - čekić za zidarske radove. **Macola** (oveća maca). Neki macom zovu **malj**. **Maca grožđa** (svi grozdovi koji idu iz jedne mladice).

MACA – vrsta bijeloga grožđa (obično se sadi oko kuće).

MACAKAN - 1. čovjek koji gleda gdje bi što ulovio kao i mačak, snalažljiv i lukav čovjek, svakome gleda ugoditi a pozadina takva ponašanja jest izvlačenje osobne koristi. Slično **lover**. Izgovaraju i **macekan**.

2. **smrsak** kojim se love zečevi (**zecovi**).

MACEL - klaonica, **bikarija**.

MACETATI - namišivati karte.

MACIĆ - vukodlačić (mali **vukodlak**, nastaje od umrlog nekrštenog djeteta i pojavljuje se u obliku djeteta). *Pravo imaš macića u kući* (govore onom kome sve u kući polazi za rukom). Neki kažu: *Ima mačka u kući.*

MACIMUDAN - vidi **mlatimudan**.

MACOLA - vidi **maca**.

MAČAK - 1. mužjak mačke. Vidi **mrnjaukati**.

2. **grančik**.

3. ručna runilica za kukuruz.

4. dio **kara** (uz **krik**). Vidi **mačka**.

5. novčanik, **kesa**.

MAČIGRABUN - velika crna kućna **baja**. Vidi **akrap**.

MAČINA - vidi **karamacan**.

MAČKA - vrsta kočnice, komad željeza sa stražnje strane **kara,** plazi po zemlji (može se i podići) a u strani kad voli popuste pa kola krenu nizbrdo, zapne za kakav kamen. Bez mačke bi se po Zagori posve teško

moglo voziti. Govore i **mačak**. Vidi **krik**.

MAČKADUR - vidi **maškariol**.

MAČKARA - sudionik **mačkara**. To je ujedno svaka osoba koja se neukusno oblači, uređuje (**mačkara se**, *pravi mačkaru od sebe*).

MAČKARE - maskare. Za njih je vrijeme od **Mesojiđa** pa do **poklada** (prije pepelnice). Momci i mlađi ljudi **zamrče** lica, oblače se u rute i životinjske kože radi izvođenja šaljivih prizora u mjestu i susjednim selima. Govore i **mačkari, maškare, čarojice**. *Je si li bija u mačkarin?* Nazivi su pojedinih **mačkara** obično su kao i nazivi **svata**, ali ima i drugih, a znaju se razlikovati od sela do sela: **arambaša, turčin (sultan)** ili **did** (na čelu), potom **barjaktar, barija (barjo), diver, mlada (nevista), cure (jenge)** i **banduri (panduri), čauš** (svati mačkarski), **rondar, babe i didi (didine).** Može biti i **kadija, doktur, pratar, đava,beg, arap, bak** itd. Vidi **Blaž**.

MAČKULA - prangija, mužar, mali top. Mačkule sa **Starog Grada** (**Grada**) pucaju **na alku** (ujutro, prije početka skupljanja **alkara** i **momaka**, za vrijeme mimohoda čete alkara i čete momaka, poslije **vojvodina** govora, poslije svakog pogotka **u sridu**, kad vojvoda slavodobitniku veže na koplje **plamenac**, kada slavodobitnik ljubi štit i kada alkarska povorka prati vojvodu do alkarskih dvora, a slavodobitnika da njegovih dvora). Mačkulama se ponegdje nevješćuju i važniji crkveni blagdani.

MAĆA - 1. maćeha (druga žena očeva). Govore i **maćuva, maćuja, maćija**.

Sovija, Sovija u Dunaj je skočila,
Ćaća daje iljadu da Soviju izvadu,
A maćuja tri iljade da je ne izvade.

2. mrlja na odjeći. *Kakva ti je to maća na gaćon?* Može biti i neki biljeg na tijelu. Vidi **plavša**. Kad netko ima maću na tijelu od rođenja zovu je i **želja** (tobože je mater nešto željela u trudnoći pa se na tom mjestu počešala). Vidi **izmaćan**.

3. tjelesna mana. **Maćano** čeljade jest čeljade s tjelesnom manom. *Ko je maćan, Bog ga je obiližijo da bižiš od njega.* Vidi **šenjan, šenjati**.

4. perenospora ili kakva drugo biljna bolest koja ostavlja **maće** na lišću.

MAĆATI (se) - isto što i **izmaćati (se)**.

MAĆIJA - vidi **maća**.

MAĆUŠKA - poklik kojim se opominje **magare** kad malo skrene s puta. *Maćuška ma!* Vidi **ćuš**.

MAĐAR(L)IJA - vrsta kovanog novca.

MLADEŽ - madež, tamni biljeg na nekom dijelu ljudskog tijela.

MAGANJATI se - dobiti **kilu**, **okilaviti**. **Maganjan** je onaj tko se maganja. *Oda ka maganjan* (hoda polako ili raširenih nogu). Kad **kravi** nakon što se oteli ispada maternica, isto kažu da se maganjala.

MAGARE - važna životinja u zagori. *Nalagala ka na mrtvo magare* (nema koristi). *Di se magare valja i dlake ostaju.* Izgovaraju i **magere**. *Čekaj (duraj) magarče dok trava nareste. Magarac ne zna reć, ali zna leć. Teško magarcu priko koga se konji tuku. Kad se popne magarac na vrbu* (nikada). *Više zna čovik i magarac, nego sam čovik. Ima ji ka na Pagu magaradi. Metni mu vruć kumpir pod rep ka magaretu, pa će ić* (neki su to zaista radili). Vidi **ćuš, maćuška, pule**, **samar**, **zet, revanje**.

Mala moja, mali magarčiću,
Primakni se kraju uzjašiću.

MAGARENJA - magarad. Vidi **prasenja**.

MAGARIŠ - vidi **sikavica**.

MAGAZIN - skladište.

MAGERE - vidi **magare**.

MAGNET - metal koji ima svojstvo da privlači željezne i čelične predmete. Magnetom se (ako bi ga imali) vadio ključ ili kakav drugo predmet kad bi pao u **bunar** i sl. Vidi **grančik**.

MAJA - majka, **mater**. Tako djeca zovu i ženu koja im nije majka, ali koja radi o mlijeku (i drugoj hrani).

MAJA - žena, obično starija, koja se u planini briga o mlijeku i **siru**.

MAJDEN - rudnik, rudokop.

MAJEL - riječ u kletvi: *Đava te odnijo na Majel planinu.* Vidi **zamajel**.

MAJIK - vidi **Marko**.

MAJITA - ukras (kopče) na odjeći. Na ženskoj **košulji** bile su dvije (obično mjedene) majite i služile su kao spone pod vratom. **Alkari** i alkarski **momci** imaju srebrne majite na **ošvicama košulja**.

MAJKLIN - vidi **mašklin**.

MAJSTOR - obrtnik. Najčešće zidar ili **tišljar**. *Ko ti je za majstora?* Kažu i **meštar**. Majstor je i svaka osoba

koja se znade snaći, koja znade za se i svoju korist. Vidi **sumajstorica**.

MAJSTORIJATI - raditi majstorske poslove, izmišljati kako nešto izvesti; snalaziti se. Isto **meštrijati**.

MAJSTORLUK - nešto što je majstorski izvedeno, što ne može svatko. Kažu i **majstorija**.

MAKALJ - divlji mak. Vidi **kukurik**.

MAKARUNI - makaroni, tjestenina. Vidi **pašta, manistra, lazanje**.

MAKAZE - škare, nožice. Izgovaraju i **makazice**. Važne su makaze za **draču**, makaze za **lozu** i krojačke makaze.

MAKINJA - stroj, mašina. Najpoznatije su makinja za polijevanje loze, makinja za šišanje i makinja za rezanje duhana. Često ih zovu samo makinja. Vidi **križanija**.

MAKLJEN - vrsta stabla iz porodice **kljenova** (ima rogače); drvo mu je dobro za obradu.

MAKUL - mala stvar. *Nije makul to napravit. Nije makul dolazijo* (nije dolazio za ništa). Vidi **zeru, paoljak**.

MAL - umalo. **Maldane** (gotovo). *Vrag te mal ne odnija.*

MAL - blago, stoka.

MALA - 1. cura, divojka.

Gospe zdravlja, a Bože novaca,
A Isuse malu kod ovaca.

Mala je naročito djevojka kojoj se ide na **silo**, koju se želi oženiti:

Privari me prva mala moja,
Ne imala mira ni spokoja.

2. isto što i **malica**.

3. partija u igri na mure ili na balote (u pravilu do dvanajest **punata**, rjeđe do šesnajest), na karte (u **briškuli** jedno dijeljenje) i sl. Vidi **dobra**.

MALICA - vrsta karte (u **briškuli**), karta od igre, ali male jakosti. Neki izgovaraju **malica**. Kažu i **golica.** Vidi **invala**.

MALICA - nešto što je malo. *Dobro je, ma ima jednu manu, smrdi malicon.* Neki izgovaraju malina. *Daje na malinu.* Vidi **makul, izmackati se**.

MALICIJA - sitničarenje, škrtost. Vidi **cicija**.

MALOPRIN - maloprije. Neki izgovaraju **maloprvo**, neki čak **naloprin**.

MALOVAN - vidi **malvan**.

MALTER - žbuka, **inkarat**. Vidi **inkartati**.

MALUŠNA - majušna, posve mala. Često ime maloj (mladoj) kravi ili telici.

MALVAN -pomoćnik **majstoru** (zidaru). Izgovaraju i **malovan**. Neki kažu **arget**. **Malvaniti, malovaniti** (raditi **malvanski, malovanski** posao). Vidi **argatovati**.

MALJ - veliki čelični bat za razbijanje kamena ili drveni bat za zabijanje klinova u drvo. Vidi **maca, sumaljica**.

MALJKOVO - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Donji i Gornji Bilandžić te Ribarić. Prije se zvalo **Poljica**. Vidi Potravlje.

MAM - pomama; mamljenje.

MAMEN – pomaman; **manit**.

MAMINJORGA - strašilo kojim plaše djecu. To je nadnaravno biće koje mijenja oblik, a najčešće je u obliku magareta (neki svaku uspaljenu magaricu zovu maminjorga). Navodi lakoumne da ga zajašu, a onda ih velikom brzinom odnese i obično baci u neki vir gdje se udave. Kažu i **manjinjorga, maninorgo, bauk, kurto, pulan** i **poprdan**. Maminjorga se prikazuje i kao baba s rogovima na glavi, to je **baba roga.** *Ne ajde k vodi, odnit će te maminjorga (baba roga).*

MAMURLUK - ošamućenost, klonulost (obično sutradan nakon pijančevanja, poslije bolesti, iznurenosti, tuče). *Ko vina večera, vode ruča*. **Mamuran** (drjemljiv, bunovan). Vidi **mantiluk, mramoran**.

MAN - već, nego. *Nisi to radijo ti manja*. Vidi **ma**.

MANA - 1. hrana koju je Bog spustio u pustinju da se njome hrane Izraelci. *Čeka manu Božiju* (neće radi; čeka da netko drugi napravi posao mjesto njega, da se posao napravi sam).

2. naziv za svaku hranu. Vidi **manjaža**.

MANDALO - drveni zapor koji osigurava vrata od nasilnog otvaranja, zasun, **krakun** od drveta. *Ko tebe kamenon, ti njega mandalon.* Kažu i **ramandalo, mandela, mandelica**, a neki i **razaporanj**. Može biti i od željeza.

MANDRLO - pogrdni izraz za sumljivog tipa iz Primorja, naročito iz Splita, čovjeka iz grada čije je zanimanje sumljivo. *U selo je doša niki mandrlo (đava ga odnija sonin*

ko ga je doveja). Izgovaraju i **mandrilo**.

MANDŽATI - čemušati (grm).

MANGUP - vragolan, ali i skitnica i **kavalir**.

MANINORGO - vidi **maminjorga**.

MANISTRA - 1. tjestenina. Neki kažu **makaruni**, neki **pašta**, neki čak **paštra**. Vidi **lazanje, bigula, šubjota, gužvara, tajadela**. **Manistra na suvo** (tjestenina prelivena umakom s mesom ili bez mesa). **Manistre i kumpira, manistre i gra** (nazivi jela).
2. juha (od mesa) kojoj je dodana tjestenina, **juva**. U pravilu se jede tako da se u nju udrobi kruh.

MANIT - mahnit (bijesan; neobuzdan; lud; živčan). *Manit li si, jadna li san s tebon!* Vidi **mamen**. **Manitati** (mahnitati, bijesno i neobuzdano se ponašati). Vidi **pomanitati**. **Manitanje** (mahnitanje), **manitost** (mahnitost). **Manitaš** (mahnita osoba).

MANIT - nepromišljen postupak, loš postupak.

MANITI - isto što i **manjati**.

MANITI se - ostaviti se (nečega ili nekoga), okaniti se. *Mani se ćorava posla.*

MANTALUK - isto što i **mantiluk**.

MANTATI se - vrtjeti se u glavi. *Manta mi se* (imam vrtoglavicu; patim od vrtoglavice). **Mantanje** (vrtoglavica, **mantiluk**). Kažu i **vozati se**. Vidi **zamantati se, smantati**.

MANTIJA - 1. bilo kakav neugledan poduži odjevni predmet. *Šta si navuka tu mantijetinu?*
2. svećenička haljina, **abit** (rijetko se govori).

MANTIKULA - isto što i **montikula**.

MANTILUK - mantanje, vrtoglavica. Izgovaraju i **mantaluk**. Vidi **mamurluk**.

MANJATI - 1. runiti (kukuruz) rukama. Kažu i **kruniti** te **maniti**.
2. jesti (obično s tekom).

MANJAŽA - hrana, obično dobra i obilna, **manjđa**. *Lako je pivat dok ima manjaže*. Vidi **mana**.

MANJĐATI - jesti slasno i obilno. Najčešće se kaže da manjđa onaj koji jede, a netko je drugi to zaradio. Vidi **manjaža**.

MANJIŽANJE - trenje dijelova tijela jedno o drugo (nogu, guzova, dojki). **Manjižati se** (hodati uz manjižanje). *Šta se manjižaš?.*

MANJKATI - nedostajati, **valiti** (*Manjka mi novaca*). Kad kažu: *Manjka ti stina* , to znači da ima stina u izobilju (**izobila**). *Zloj ovci paše ne manjka.*

MANJKAMENAT - nestašica. *I ove je godine manjkamenat od žita.* Izgovaraju i **manjkomenat**.

MANJURAČA - vidi **mijurica**.

MAOVICE - selo u sinjskoj zagori.

MAOVINA - vidi **mautina**.

MARAČ - ožujak, (**ožuljak**). **Marčanski** (ožujski, koji pripada ožujku). *Bolje da te ujde zmija, nego da te ogrije marčansko sunce. Moraju punit bar tri marčanske bure* (7, 17 i 27. ožujka). Vidi **veljati, zajmenici**.

MARANGUN - stolarski majstor, **tišljar**. *Uvatili ga se spliski maranguni.*

MARAS - ožiljak, brazgotina od neke rane, udarca. Izdovaraju i **maros**.

MARAŠTINA - starinska sorta vinove loze (bijelo grožđe sitna zrna; može biti i crno). Izgovaraju i **maraština** te **maroština**.

MARENDA - jelo između **užine** i **večare** oko 4- 5 sati poslijepodne (jede se u ljetna doba i samo oni koji rade teže ili važnije poslove). Zovu je i **užinica**. Vidi **ćindija**. Marenda može biti i između **ručka** i **užine** (oko 10 sati, ljeti). Marenda se počima nositi oko **Duje**, prestaje nositi oko **Mijovila**. **Marendati** (jesti marendu).

MARIJA - žensko ime. Marija je i Bogorodica. *Marija-Prlija* (za Veliku Gospu je još uvijek vruće i kukuruz u brdskim krajevima **podgori**). Vidi **Ilija**.

Ajmo spati, Boga zvati
I Mariju Božju mati.
Bog se diže na nebesa,
Nebesa se otvoriše,
Ude stvari pobigoše,
U more se potopiše.

Govore i **Mara, Marica**. *Svršila Mara zavit.* Vidi **pop**.

MARIJA DIVICA - Bogorodica.

Lipo ti je Marijo Divice,
Kad u zoru zapivaju tice.

MARIJAN – muško ime. Izgovaraju i **Marijan**. Tako znaju zvati **Marka** ili **Martina**. Posprdno **Marijantalo.**

MARIJAŠ - starinski novac (groš). *Bog bogova i 100 marijaša.*

MARISATI - tući, šibati. **Marisanje** (tuča, tučnjava, šibanje). Vidi **izmarisati**.

MARKO - muško ime. Govore i **Markić, Markica, Markiša, Markan, Markonja, Marka, Markača, Maj(i)k, Marketa, Marketina, Maka, Mačić**. *Svaki Marko, naopako.*

Svaki Marko 'radi naopako,
A naš Marko zlo i naopako.

Vidi **Luka**. Na Svetoga Marka **blagosiva** se **blago** i polje.

MAROS - isto što i **maras**.

MAROTAN - bolestan.

MARŠ - vojnički hod, stupanje. **Marširati** (stupati).

MARTIN - muško ime. *Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba.* O Svetomu Martinu počinje sušenje mesa (naročito ovčijega). *Sveti Martin, meso na klin.* Govori se i **Marin, Marinko, Martinko, Martenko** itd. Vidi **Marijan**.

MARVA - stoka (u pravom i prenesenom značenju).

MASAKR – klanje. *Star čovik vuku za masakr.*

MASAN - u izreci: *Je po Masanovu* (nije tako nit može biti).

MASAN - mastan. Vidi **mrsan**.

MASLATI - govoriti laži uvijeno i dodvorno (mazati svoje laži **maslom**); izbjegavati istinu; obećavati brda i doline. Slično **palamuditi**.

MASLINA - drvo s jestivim plodom (**maslinom**), od kojega se proizvodi maslinovo ulje (dugo jedino jestivo ulje po zagori). Raste po Zagori (ali ne svuda), ali plod obično ne zori. Nosi se za **Cvitnicu** na **blagosov**. Vidi **kamenica**.

MASLO - mliječna masnoća dobivena metenjem mlijeka, maslac. Uz **loj** i **salo**, najvažniji začin. *I maslo je začina, oće mu se načina.* Ko je posve debel (**debeja**) nadiju mu ime **Masle** ili **Maslo**. Vidi **tava**.

MASLIĐAN - vidi **mesliđan**.

MASLIGUZ - vrsta **lastavice**.

MASNICA - vrsta ribe u rijekama **imacke** zagore.

MAST - mošt (**umašćeno** grožđe, tekući dio i **ovastine**). Vidi **drop, slava, otoka**.

MASTITI - gnječiti, zbijati, stiskati ili gaziti zrelo grožđe tako da nastane mošt (**mast**). Vidi **drop**, **gnječka, umastiti**.

MAŠA - žensko ime. Vidi **gumaše**.

MAŠĆ – uzvik kojim se doziva blago. Slično **onšć** (za tjeranje).

MAŠETA - vidi **steljak**.

MAŠICE - pušačke **štipalice** (pušači lule njima stavljaju žeru na lulu), ali i **štipale**. Izgovaraju i **maše.** Vidi **pripašnjača**.

MAŠITI se - uzeti vlastitom rukom. Kad nude jelo, kažu: *Maši se malo* (*Jidi lude kad te nude, nećeš unda kad ne bude*). Kad dijete uporno traži mesa, a nema ga, kažu mu: *Maši se za guzicu.* Ako goveče bode kažu da se maša: *Vo me se mašija.* Tako kažu i kad **bak** skoči na **kravu** koja **vodi**. *Mašija je se dva puta.*

MAŠKARIOL - ormarić opleten tankom mrežom zaštićen od muha. Izgovaraju i **maškadur, mačkadur, mačkariol**.

MAŠKLIN - budak, pijuk. S jedne je strane oštar, a s druge je sječivo (**pala**). Neki kažu **majklin**, a neki **mašljin** te **mašlin**. **Mašklinati** (raditi mašklinom, **krčiti**). Neki **mašljinom** nazivaju **campin**. Vidi **dikela**.

MAŠLJIN - isto što i **mašklin, mašlin**.

MAŠTILO - posuda od drveta, u novije vrijeme i od lima. Može biti za pranje ili za otakanje vina (**otakač**). Svaka udavača donosi maštilo za pranje, a kućni starješina nabavlja maštilo koje služi isključivo za otakanje i pretakanje vina. Izgovaraju i **maštelo, maštalo, maštala, maštela**. Vidi **vidro**.

Udala se kera bera,
Tamo doli u Kaštela,
Dino nema ni maštela.

MAŠTRAPICA - isto što i **vrljica**. **Maštrap** je **vrljac**.

MAŠTULUK - dar, nagrada koju dobiva glasonoša koji donosi radosnu vijest (dolazak sina, muža, brata, dragoga iz tuđine, vojske, rata, s rađe i sl.). Izgovaraju i **muštuluk**.

MAŠUR - plehana posuda kojom cestari prenose šljunak do rupa na putu, ujedno i mjera za rasuti teret. *Poijo je mašur gulaša*. Izgovaraju i **mošur**. Nekada je to bila oveća drvena posuda poput **naćava**.

MATADUR - 1. jaka karta (u **briškuli aš** ili **trica** od igre, u **trešetu** karta od **batude** i sl.).
2. jak, važan čovjek. *Na naše selo niko ne gleda jer nemamo nijednog matadura.*

MATASE - selo u drniškoj zagori. Vidi Promina.

MATE - muško ime (pripadno žensko ime je **Matija, Maša**). Govore i **Matko, Maturica, Maćo, Maćeta, Maćun, Matelin, Matuka,**

Matuda, Mačić i **Matej (Matij)** (samo za sveca i evanđelista). *Po komu je danas bilo evanđelje? Po Matiju.*

MATER - majka. Izgovaraju i **mate**. Najveća zakletva u Zagori je: *Matere mi*. Nije lako biti bez matere: *Tuđa mater tvrdu postelju stere. Daj dite materi* (kažu kad je očito da kogot štogot dobro znade). *Dala bi jadna mater da ima* (kažu kad nikako ne mogu komu pomoći, a žele). *Udri ga, nije ti ga mater rodila!* (kažu kad odobravaju što se nekoga tuče). Govore i **maja, majka, nana**.

Kukavica goru razgovara,
Ko će tebe moja majko stara.

MATERICE - predzadnja Nedjelja pred **Božić**. Zadnji su **Očići**. U nekim selima na Materice djeca prijete materi da će je objesiti ako im ne da štogot slatka (i tako **se otkupi**). To isto čine na **Očiće ćaći** (**Materice i Očići**).

MATERINSTVO - imovina koju majka ostavlja svojoj djeci u nasljeđe, a donijela ju je iz svoga roda. Izgovaraju i **maternstvo**. Vidi **ujčevina**.

MATICA - rijeka (ponegdje). *Iša san na maticu.*

MATRAK - batina, štapina. *Dobit ćeš matrak po kostima.* Vidi **palija, mlatač**.

MATRIJAL - materijal (građa, pribor, potrepština, nešto što se troši). *Troši dok ima matrijala.*

MATRIKULA - isprava za putovanje u inozemstvo, papir, osobni dokumenti. Vidi **pašoš**.

MATUN - opeka. *Tup si ka matun.* Govore i **tikula**. Vidi **cigla**.

MAUNA - mautina, maovina.

MAUTINA - crna trava što se hvata za stijene u tekućoj čistoj vodi. Izgovaraju i **mauna, maovina**. Neki je zovu **mulj**.

MAVOČ - vidi **voč**.

MA(V)ON - mahom. Kad u brdu ima dosta trave na nekom većem prostoru, kažu: *Ima trave mavon. Krave mogu pasti mavon.*

MAZA - razmažena, osjetljiva osoba (obično dijete).

MAZGA - križanac pastuha i magarice. *Tvrdoglav je (jaki je) ki mazga.* Muški je **mazgun**. Vidi **mula**. **Mazgov** (snažna, a priglupa momčetina ili čovjek).

MAZIJA - čelik. Kad dijete posve dere **robu**, mater mu kaže: *Izdera bi gaće da su od mazije.* Vidi **zanaditi**.

MAZUL - posljednje jelo na **piru** (riža, riža na mlijeku). Vidi **pirmič**.

MAZULITI - mamiti, namamljivati.

MAŽA - vreća (od jute).

MAŽĐITI - padati rijetko u sitnim pahuljicama (odnosi se na snijeg, ali i na kišu). *Mažđi* (pada sitan snijeg ili kiša). Vidi **laptati, baliti**.

MEČARNO - blago, južno, omečano (odnosi se na vrijeme). Izgovaraju i **mećarno**.

MEČ - mekoća. **Omečati** (omekšati; zatopliti). *Okrenilo je na meč* (vrijeme na jugovinu, zatoplilo je). Kad zadrt, tvrdoglav čovjek malo popusti, kažu da je *omeča*. Oko sv. **Nikole** (6. prosinca) duže vremena bude toplo, južno i kišno vrijeme i to se razdoblje zove **Nikoljske mečine**. *Ako se šenica ne posije do Sisveta, neka se ne sije do Nikole.* **Mečina** je i svako stanje koje ne zahtijeva velik napor (primjerice neki lagan posao koji donosi dobru zaradu). *Ona je mislila da je to mečina.*

MEČENJE - kozje glasanje. Zovu ga i **mekotanje**. Odatle **mečiti, mečati, mekati, meketati, mekotati.** Koza meči, **mekeće (mekoće), dreči, kveči, veči, vekoće**, ovca bleji i blekoće.

MEČITI (se) - navikavati (se) na nešto (u pravilu na nešto što nije dobro ili što nije baš dostupno). *Nemoj ga mečit na vino.* Vidi **na(o)mečiti (se)**.

MEĆ - kašasta masa od brašna i vode (za svinje i ostale životinje).

MEĆAJA - pomagalo za metenje mlijeka. Vidi **stap**. *Dva jaja i mećaja.*. Mećaja se sastoji od **drška** i okrugle daščice izbušene na sedam mjesta (šest okolo i jedna po sredini u koju ide drška). Mećajom se bućka mlijeko u stapu. Mlijeko se mlati i zato se zove **mlaćenica (mlaćanica), metenika** ili **mećanica**.

MEĆANICA - metenika. Vidi **mećaja**. Kad se mlijeko ne ukiseli kako treba neki kažu: *Došlo ki mećanica.*

MEĆARNO - vidi **mečarno**.

MEĆATI se - praviti se važan. *On ti se posve meće (puše se).*

MEDEN - slab, slabušan; također sladak (poput meda). Vidi **gasta**.

MEDENITI se – 1. biti slab, nemoćan, odnosno tako izgledati (odnosi se na ljude).
2. biti sladak kao med (odnosi se na grožđe kad dobro sazori).

MEDIČ – slatki sok na cvijetu (kad padne rosa), odnosno na vrbovu lišću krajem ljeta, a može biti i s donje strane hrastova ili grabova lišća. *Pa je medič na vrbe (ose će otić s grožđa).* Izgovaraju i **medika**.

MEDIK - liječnik, **likar**.

MEDNA - vrsta bijelog grožđa.

MEDOVDOLAC - selo u imockoj zagori. Župno mjesto (Sveti Roko) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

Nije loša ni jalova ovca,
Kojano je iz Medova Doca.
Ona pase drače kovrljače,
Slađe joj je meso od pogače.

MEDVIDOVIĆA DRAGA - selo u imockoj zagori. Vidi **Imocki**.

MEDVIDI - drvena zaprežna kola primitivne izrade. **Kolo** je puno, izradi se iz rascijepljena hrastova debla (ili nekog drugog pogodnog tvrda drveta). Malo naprednij medvidi imaju kola od **gobelja**. Sastoje se od četiri kola (svako kolo od triju gobelja povezanih drvenim **klinima**), šest **palaca**, četiri **aksa** (osovine) i četiri **trupine**. Vidi **kar, vlačuga**.

MEĐA - kamen u **mrginju** koji označuje granicu imovine: oranice, livade, šume i sl. Izgovaraju i **meja**. Vidi **mejaš, griblja**.

MEĐER - vidi **miđer**.

MEĐUSE - između sebe. *Podilimo to međuse.*

MEGDAN - vidi **mejdan**.

MEGDANDŽIJA - čovjek spretan u tuči, boju. Vidi **binjidžija**.

MEJA - isto što i **međa**.

MEJANA - krčma, mehana.

Piću, piću, dokje u sudiću,
Kad nestane, ja ću do mejane.

MEJAŠ - 1. isto što i **mrginj**. *Ajde niz mejaš. Koliko zadrži međa toliko je širok mejaš.* **Kamen mejaš** (**međa**).

2. dio **dipala na mišinu** (između **kutlića i dipala**).

MEJAŠNIK - osoba s kojom se ima zemlja sa zajedničkom međom, **mejašom**. *Nikad nismo imali tako bezobrazna mejašnika.* Vidi **dilbenik, omejašiti, razmejašiti se**.

MEJDAN - mjesto gdje je (bio) neki boj, ujedno sam boj (borba). Izgovaraju i **megdan**. Alkarsko natjecanje često nazivaju **junačkim mejdanom (megdanom)**.

MEJO - krivonog čovjek. Izgovaraju i **Mejo**. Žena je **Meja**.

MEKA - mamac. Vidi **udilo**.

MEKETATI - vidi **mečenje**.

MEKINJE - ostatak na situ kod sijanja brašna. Vidi **kupiklasović**.

MEKIŠ - 1. rak koji je bacio oklop. Izgovaraju i **mekuš, mekuljak**; neki ga zovu **mutak**. Vidi **zoba**.

2. mek **bajam** ili orah. Suprotno je **koštenjak** (**tvrdiš**).

MEKOTATI - vidi **mečenje**.

MEKOTITI - sijati na njivi kukuruz, to jest uređivati je sijanjem i obradom kukuruza. *Njivu triba mekotiti*. Poslije **mekoćenja šenica** bolje rađa (*šenica traži mekotu*).

MELA - vrlo sitno, nerazvijeno ili usahlo zrnje od žitarica i drugih plodova.

MELIM - ljekovita mast za mazanje rana, krasta, kostiju. *Evo smole koga kosti bole*. Izgovaraju i **melem**.

MELJ - jestivo divlje **zelje**. Poslije zime proreste.

MELJATI - prevrtati rukama (nespetno mijesiti) ili jezikom u ustima. Slično je **merati**.

MELJAV - slično što i **prisan; meckav.**

MEMLA - naslaga od vlage na zidovima u podrumima i ostalim zatvorenim prostorijama.

MENĐULE - isto što i **škripac**.

MENON - mnom. **Smenon** (sa mnom).

Da si živa moja majko stara,
Bili smenon (ti bi s menon) sada zapivala?

MERAJA - prostrano zemljište (u pravilu ravno). Slično je i **ležaja**. Vidi **prostorija**.

MERAK - želja za nečim, žudnja, **pik** na nešto. **Meračiti** (uživati trošeći nešto; ponajviše obilno piti). **Meraklija** (čovjek koji merači). Vidi **pišmiš, škerac**.

MERATI - preturati rukama (tamo-amo, gore-dolje), slično što i **meljati**.

MERE - može. Izgovaraju i **more**. Slično, **nemere, nemore**.

MERITATI - vidi **miritati**.

MERLA - vezeni ukras na ženskoj odjeći. Kažu i **merlica**.

MERLANJE - nerazumljiv govor, strani jezik. **Merlati** (govoriti nerazumljivo). *Merla nikin stranin jezikom, ništa ga ne razumiš*. **Merleša** (čovjek koji puno i nerazumljoivo govori). Vidi **parlati**.

MERLIS - miris. Vidi **mirlis, mrlušiti**.

MERTEK - drvo malo tanje od grede, građevni materijal pogodan za kućne radove (naročito za izradu

krova). Mertek ide ukoso ispod **ploča**, za razliku od grede koja ide vodoravno. Vidi **rog, čavrun, panta, plana, žioka**.

MERUNI – umrli, krepani (magarac, konj, vol i sl.). Za čovjeka se kaže da je pokojni, a za živòtinju meruni, **meruna**. Samo iz zlobe ili bijesa za pokojnog kažu da je meruni. *Meruni Pile.*

MESAR - mesarska sjekira. Zovu je i **satara**.

MESLIĐAN - bosiljak, ljekovita biljka. Obično su ga sijali u **pitarin**. Znali su ga zataknuti za uho kao branu protiv komaraca. Izgovaraju i **mesliđen, masliđan, vesliđan**. Nazivaju ga i **bosiok** te **murtela**.

Ja mesliđan sijala po rosi,
Dođi dragi, uberi pa nosi.

MESOJIĐA - vrijeme **mrsa** od **Tri kralja** do **Poklada** (mogu biti duža ili kraća), mesojeđe. Izgovaraju i **mesoiđa, mesoija** i sl.

MESTI - odvajati u **stapu maslo** od **metenike**, **stapati**. To se izvodi tako da se u stapu pomiješa skorup, **kiselina** i **varenika** te bućka **mećajom** dok ne dođe do odvajanja. Obično se melo srijedom i subotom (ako bi se imalo što). Vidi **izmesti, izmećaj, metenje, oblivanje**.

MEŠTAR - 1. **majstor** za obavljanje nekog posla, naročito pri gradnji kuće. *Ko će ti bit meštar (majstor)?* Vidi **sumajstorica**.

2. učitelj. *Ti si meštre pametan i učevan čovik.*

MEŠTRIJATI - isto što i **majstorijati**.

METANICA - dio mlinske **drvenine**, daska ispod mlinskog **kamena** preko kojeg brašno pada u **mušnicu**. Neki tako zovu dasku **sidalicu**. Vidi **čekaluša**.

METENIKA - tek **izmeteno** mlijeko. Kažu i **mlaćanica, mećanica**. Vidi **mećaja, belava, sapidžrika**.

METENJE - postupak pri kojemu se mlaćenjem **mećajom** po mlijeku u **stapu** odvaja **maslo**. Vidi **mesti**.

METERNIK - raspikuća. Taj samo **smiče**, a ništa ne **namiče**. *Pitaće ga starost, di mu je bila mladost.*

METILJ - 1. nametnik na preživačima, na jetri preživača. Metilj se razvija od pužića koji se pričvrsti na travu na močvarnu tlu. Bolest koju izaziva metilj zove se **metiljavost**. Blago koje ima metilj je

metiljavo. I za svako slabušno, mrljavo, mršavno, šugavo čeljade, kažu da je metiljavo.

2. trava koja raste na močvarnu tlu; ako je blago jede dobije bolest **metiljavost**.

METITI - meťnuti, staviti. *Meti mu soli na rep* (kažu za nekoga koji je učinio nešto što ne **valja** i netragom nestao).

METLAŠ - vidi **sirak**.

METLICA - divlji pelin, **gorčulja**. Ima jak miris. Od nje su izrađivali metlice za kuću (kad nije bilo **sirčine**).

METVICA – 1. mirisna ljekovita biljka. Ima divlja, pitoma i vodena. Neki izgovaraju **metlica**.

2. vrsta **zelja**, biljka koja raste ponajviše u brdskim **ogredama**, ispod **gore** u meku, list joj je nisko kao u **ljubice**; ima bijeli korenčić plitko u zemlji. Bere se u proljeće (glavni je korenčić, a može i list); ide u **mišano zelje**.

MEZA - hrana (obično slana) koja se jede uz piće da bi se bolje pilo: pršut, sir, srdela, pogača. **Meziti** (jesti polako neku mezu, uz piće i razgovor). **Zameziti** (nešto malo pojesti, da bi se moglo piti; slično je **prigristi**).

MEŽDA - provalija; teren gdje ima rupa, provalija; neprohodno područje.

MICA - kapa sa **širumom** na prednjoj strani.

Iđe bećar, nakrivija micu,
Evo ti ga mala uz ulicu.

MICINA - vrsta velikog dobroćudnog čira; otok na vratu i sl.

MIĆA - 1. isto što i **korda** ili **štapina**, fitilj. Kažu i **trajina** te **kurdela**.

2. isto što i **muc**. *Evo miće di si ti je tuka.*

3. nadimak (za **Mijovila**).

MID - tanak komad kovine, lim, **lata**. *Guzica mu striže mid* (strah ga je). Vidi **bronza**.

MIDEN - limen, od **mida**. Mideni su lonci, kotli i sl. *Ima mideno lice* (bolestan je, nezdrave boje lica). Vidi **medeniti se**.

MIDENICA - zvono za blago načinjeno od **mida** (lima), **klepka, brondžica**. Vidi **bronza**.

MIĐER - ali; nasuprot, ujedno riječ kojom se iskazuje iznenađenje. *Mislija san da je to Petar, miđer bija je Pava.* Izgovaraju i međer. *Međer,*

ti si velika budala. Slično **išuma**. Vidi **zapanj**.

MIĐU - među. *Triba digot izać miđu ljude.*

MIGATI (se) - gibati (se); kretati (se); micati (se). *Jedvo migan sebon.* Staru čeljadetu kažu: *Nemoj se zaležat, migaj, migaj.*

MIGOLJITI (se) - izvijati se i tako izvlačiti iz neprilika; **vrpoljiti se**.

MIJ -mijeh. *Govori ka iz mija* (govori duboko, kao iz **badnja**). *Uzeja mačka u miju.* Mij u **vignju** neki zovu **mišina**. Jednako tako **sud**. Vidi **miščić, mijur**.

MIJACA - selo u vrgoračkoj zagori. Vidi **kozlac**.

MIJOVIL - Mihovil, **Mijat**. *Mijatovi konaci.* Govore i **Mijovija**, **Mijoul, Mijo, Miško, Miše, Mišketa, Mišulin, Miškala, Mišeta, Mišurica, Mića, Miće, Mićo, Miždrak** itd. **Mijovski, mijoski, mijoljski** (mihovilski). **Mijoljsko lito** (topli dani oko **Mijovila**).

Mačka miša ulovila,
Na svetoga Mijovila.
Još bi jednog ulovila,
Da ne biše Jerolima.

MIJOVILO - dan Svetoga **Mijovila** (29. rujna). Izgovaraju **Mijovija** te **Mijoul**.

MIJUR - mjehur. Vidi **pomijuriti**. Vidi **mij**.

MIJURICA -1. plod u obliku mjehura (koji je ispunjen zrakom i obično puca pri stiskanju). Vidi **pucavac**.

2. časna sestra, **švora.** Izgovaraju i **manjurača, manjurica**

MIKATI - glasati se kao tele. Vidi **mukanje, pomikivati**.

MIKLJATI - vrvjeti, izlaziti u velikim skupinama.

MILE - pripjev u starinskoj pjesmi (*mile, mile*).

MILEŠINA - selo u splitskoj zagori (Mala i Velika) sa zaselkon. Bučevići. Vidi Ogorje i Zlopolje.

MILO - žao; za plakati. *Došlo mi ga je milo* (bilo mi ga je žao, smililа sam se nad njim). *Došlo mi je milo* (došlo mi je da plačem).

Selo Slivno i Grabovo Vrilo,
Ajde mala, đavlu te je milo.

MILIJUN - tisuću tisuća.

MILOSTINJA - milodar (kupi se za siromašne i ugrožene osobe). Kad nekoj sirotinji krepa krava ili se

dogodi kakva druga veća šteta, kupi se milostinja po cijeloj župi, a i šire.

MILJEVCI - skupina sela u Drniškoj zagori. U miljevačkoj su župi Bogetić, Brištane, Kaočine, Karalić, Drinovci, Ključ i Širitovci (sv. Petra i Pavla). Župna je crkva posvećena Presvetom Imenu Isusovu. Župa je u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu.

MINA - mijena (mjesečeva). Vidi **užba**.

MINDŽA - isto što i **lasa**.

MINĐUŠE - naušnice, rinčice.

Meni dragi kupijo minđuše,
Sad mu vitar kroz opanke puše.

MINISTRANT - dječak koji poslužuje svećenika dok ovaj govori misu. Zovu ga i **đak**.

MINITI - proći, **mititi**. Vidi **odaminiti**.

MIOČIĆ - selo u drniškoj zagori sa zaselcima Draga i U Podu.

MIR - dio ženidbenog običaja (doći na **mir**).

MIRA - 1.mjera. *Miron miri, cinon cini. Na miru* (kako treba). *Meso je na miru osoljeno. Na svu miru* (potpuno, skroz, posve). *Zločesta je nova mlada na svu miru. Nema miru* (onaj koji pretjeruje u nečemu). *Svakomu je drob mira. Tuta mira* (prava mjera). *Privršija (svaku) miru.* Vidi **zamiriti, tutati, namirati, namiriti, namiriti se**.

2. obrazac po kojemu se mjeri. Tako je svaka **bulana** posuda mira, primjerice mira za vino (u pravilu je bila izrađena od bakra i imala deset ili pedeset litara). *I mi smo imali jednu taku miru za vino, bila je bulana za pedeset litara.* Vidi **raboš**.

3. radna obaveza na cesti koja se odmjeri jednoj kući i sl.

4. jedinica koja se dobije nakon premjeravanja i podjele nekog zajedničkog zemljišta. Ne dobije svaka obitelj jednako mira jer se nije svaka u prošlosti jednako dijelila. Nakon podjele neki mogu prodavati svoje mire. *Ima dvanest mira.* Vidi **gonjal, paš, ždrib, vrit, varićak, dulum, kvarta, kvartarol, peršun, pačica, podlanica, zastopa, roguša.**

MIRAČICA - dio **kantara** (gvozdena šipka na kojoj se mjeri).

MIRAKUL(A) - čudo, odnosno smiješna osoba ili osoba koja se čudno ponaša.

MIRBOŽATI se – davati mir jedan drugome.

MIRE - onaj tko je miran. *Iz mire tri vraga vire.*

MIRINA - suhozidina u polju.

MIRITATI - pripadati. *To ga i mirita (*to ga i pripada, to je i zaslužio). Izgovaraju i **meritati**. Vidi **tokati**.

MIRLIS - miris. Izgovaraju i **merlis, mrlis**. Vidi **mrlušiti**.

MIRLOVIĆ POLJE - selo u drniškoj zagori.

MIRLOVIĆ ZAGORA - selo u drniškoj zagori. Franjevačko župno mjesto (Uznesenje Marijino) u šibenskoj županiji, drniškom dekanatu. U župi su i Pokrovnik (sv. Mijovilo Arkanđel), Pakovo selo (sv. Vrano Asiški), Radonić, Ostrogašica i Podumce. Govorilo se i samo **Mirlović**.

MIR(L)UŠITI - vidi **mrlušiti**.

MIRLUVAN - mirisan. Vidi **mrlušiti**.

MISA - misa. *Kad ćeš ić k misi?* (kad ćeš na misu?) Ako nekome hoće reći da je **nedotupit**, ako žele izraziti **sumlju** u njegovo znanje, kažu mu: *Ti ne znaš ni po mise.* Vidi **crkva**.

MISAR - osoba koja je nazočna **misi** ili koja ide na misu (*iđe k misi*).

MISEČINA - naziv za lijek protiv svih bolesti.

MISIJA - velika stijena.

MISIRAČA - velika sjemenska **tikva**.

MISNI - koji se tiče mise. **Misna roba** (odjeća u kojoj se ide na misu, svaka svečana odjeća). **Misno doba** (doba oko 9-10 sati). **Misno vino** (vino koje pije svećenik kad misi, ali i svako dobro vino, koje bi se slobodno moglo piti na misi; pojam dobra vina). Vidi **štrapac**.

MISTO - 1. selo, mjesto.

Lovreć, Cista, to su glavna mista,
A Imocki ostaje za ništa.

2. prostor (obično koji nečemu služi): *misto za kuću* (**plac**)*, misto di se krava veže za jasle* (krave se spraćaju uzvikom **na misto!**), misto za stolom ili u kući (*Čini mi se da meni nema mista u ovoj kući*). Vidi **nemisto**.

3. **punta**. *Pogodija ga je u misto.* Kad je čeljade neraspoloženo, možda bolesno, kad se čudno ponaša (drukčije nego inače), kažu: *Nije mu trava na mistu* (to se kaže i za živinče).

MISTO - umjesto. *Ja ću ić misto tebe.* Govore i **umisto** te **umišće**.

MISTRIJA - zidarska alatka, služi za uzimanje **japna**.

MISUSOVO - u ime Isusovo. Izgovaraju i **Ojmisusovo!** Vidi **moca**.

MIŠAČA - drvena prigoda za miješanje **pure**. Kažu i **mišaja, purnjak, purač**. S mišačom se može miješati i **kaša** (češće s **varjačom**). Vidi **paljača**.

MIŠAJA - isto što i **mišača**.

MIŠAKINJA - 1. vrsta divljeg **zelja** (za **blago**). To je pitoma mišakinja. Neku jedu i ljudi (ima listiće poput **tušta** samo su uzdignuti).

2. trava koju blago neće (divlja mišakinja). Za razliku od pitome koja ima glatke listove, divlja ima **runjave**.

3. dlake koje počnu rasti na licu, bradi i drugdje mladoj osobi; stidne dlake. Vidi **bručke**.

4. mišica, ženka miša. Kažu i **miškinja**. Vidi **mišavac**.

MIŠANICA - razne vrste jestivog divljeg zelja pomišane skupa. Kažu i **mišanca, mišancija, mišano zelje** i sl.

MIŠARKA - vidi **blabor**.

MIŠAVAC - mišji izmet, **brabonjak**.

MIŠČIĆ - mali **mij**. Znao je poslužiti kao **sud** za vino (poput **buraće**). *Reci jon neka potopi miščić.*

MIŠINA - koža domaće životinje, **bekina**. *Sveta duša, đavlija mišina.* Ovčiju nose **didine** u **mačkarama** na glavi. Od janjeće ili jareće mišine izrađuje se glazbalo **mišina (diple na mišinu)**, kovački **mij, sud** za vodu ili vino **mišina** (ili **mij**) (*pa oduši po mišine vina*), sud za sir (sir iz mišine, sir iz mija). Kad dvije osobe ili dvije grupe ljudi moraju jednako uložiti u nešto (uključujući život), kažu: *Mišina za mišinu.* Mala je mišina **mišinica**. *Tela se dobro nadojila (**nabunbila**) mlika, sva je ka mišinica.* Vidi **burača, miščić, krba**.

MIŠJI REPAK - vrsta jestivog divljeg **zelja**.

MIŠTURATI - miješati (što ide i što ne ide skupa).

MITANČE – (osoba obično nejaka) koju treba posebno paziti, **mititi**. *Moran ga pazit ka mitanče.*

MITI - umivati. *Ruka ruku mije, obraz obadvije.*

MITITI - 1. mimoići nešto ili nekoga. *Mitili smo se na mostu.* Vidi **miniti**.

2. činiti; pričinjavati. *Miti mi se da ćemo brzo morat u svate.*

3. vidi **mito**.

MITLO -selo u trogirskoj zagori. Vidi **Blizna**.

MITNICA - mjesto na cesti gdje se prolazi, a straža provjerava proputnice (propusnice) i ostale osobne isprave (za ratnih doba, kuge i sl.). Isto **blok**.

MITO - dar kojim se kupuje nečija naklonost. **Mititi** (davati mito). *Uvik li traži da je mitiš* (traži da joj se daje nešto iznad uobičajenog).

MIZERIJA - jad, nevolja, sirotinja, oskudica. **Mizeran** (jadan, kukavan; sitan). Kažu i **mižerija, mižeran**.

MLAĆANICA - isto što i **metenika.** Kažu i **mlaćenica**.

MLAD - koji nije odavno, koji još nije gotov, zelen. **Mlado lito** (nova godina). *Mlado lito i ono je sito, vodokršće kako komu dođe.* **Mlado vino** (novo vino), **mlada rana** (svježa rana). Vidi **zamladiti se**. *Staro ti ne kašlje, mlado ti ne plače. Mlado se drvo savija. Na mladu je zarest će. Mlado ludo, staro bez pameti (Mladost, ludost, starost bez pameti).*

MLADA - 1.skoro dovedena nevjesta (ona je mlada sve dok ne dođe nova nevjesta). Ženidbe bi obično bile pred Božić (kad je kuća puna). Ako bi bilo pod moranje, momci bi se ženili i u proljeće. Tako dovedenu mladu zvali bi **prolićna mlada**. *Prolićna mlada, a jesenski mačići. Prolićna mlada prvo dite nosi pet miseci, a drugu dicu po devet miseci.* Mlada u novu kuću donosi: malo i veliko **uže**, **svezu** za **vučiju, sikiru, zastoranj** (za podmetanje pod **brime** kad se **prti**), **maštilo, dasku peračicu, praknjaču** i **kovu** s darovima za **svate**. Tu su i **skrinje** s **robom** i novi **misni opanci** . Vidi **podgrmušić, brzorod**.

2. **mačkara** obučena kao **mlada**. *Ko će ove godine bit u mačkarin za mlade?*

MLADAC - vidi **mlaz**.

MLADI - momak, dragan, mladoženja, ženik.

MLADICA – 1. mlado bukovo lišće koje se u nedostatku druge hrane bere i daje blagu dok je zeleno (poslije prestane biti hranjivo jer se sasuši, za razliku od **lišnjaka**).

2. Vidi **mlaz**.

MLADIČICA - mladi izdanak iz **panja**.

MLADINA - mlada stoka (koja je za prodaju ili za **napridak**). Vidi **pripaša, litorest**.

MLADIKOV - mlad (odnosi se na drveće). Obično se kaže za **čobanski** štap ili koji drugo predmet od mlada drveta.

MLADIKOVINA - **mladikovo** drvo ili područje obraslo mladim drvećem.

MLADINCI - treći dan po **Božiću**.

MLADOLITAN - mlad (koji ima malo godina). Kažu i da je **ispod godina**.

MLADOVAČNO - mlado, novo (odnosi se na mlijeko od teljenja krave pa dok joj ne oživi novo tele). Mladovačno je mlijeko **silovno**, nije tako ukusno i gusto kao **ozimačno**.

MLAĐARAC - momak za ženidbu.

MLAĐARIJA - omladina, mladost. Stariji ljudi za mlađariju kažu: *U njimon vri, u nami mri.*

MLATAČ - **mladikovo** i savitljivo drvo (**kolac**) kojim se mlati kukuruz ili neka druga žitarica. Drži se za tanji dio koji se savija, a debljim se udara (*sve zviždi poviš glave*). Neki kažu **matrak**.

MLATIMUDAN - podrugljiv naziv za izraslog **dičarca** koji još nije potpuno odrastao. Neki kažu **macimudan**. Vidi **vrljac, maštrapica, puzdrov**.

MLAVITI - 1. batinati, tući nekoga. Kažu i **primlaviti**. *Nemoj da te primlavim.*

2. brzo nešto raditi, jesti (slatko i dobro) i sl. Vidi **smlaviti**.

MLAZ – lozina **mladica**. Govore i **mladac**. Vidi **brk**.

MLIČIKA - naziv za desetak vrsta jestivog **zelja** (jedu ga ljudi ili **blago**). Tu je **radić**, maslačak, **bila mličika, grzdulja** itd.

MLIČNICA - **kaša** skuhana u mlijeku (ili u pola vode, pola mlijeka), **kaša na mliku**.

MLIKAR - naziv za prostoriju u kojoj se držalo mlijeko i mliječni proizvodi i u kojoj se radilo o mlijeku. U mlikaru se držalo i suđe za mlijeko. Vidi **dižva, kablić, kačica, stap, škip, tvorilo**.

MLIN - dio **mlin(i)ce**. Nekima je mlin **mlinica**. Vidi **žlib, zapor(njača), potežnica, kašika (preslica),vrteno, plazina, balota, senj, grivna, kobila, kamen, paprica, oklonica, kablić, osnac,**

postelja, mušnica, koš, kobra (kopanja, opalac), čekalo, batić (jezičak), ingir, ključ, drvenina, branik, metanica, čekaluša, ingirača, sidalica, tampanja, branik, poklopac. Pribor uz mlin čine: **sočivica, (o)ćale, valjuga (valjak), poluga, podigača, skale (skalice), lopatica, zasipač, opalac, zbijač, metlica** itd. Vidi **dojni, žrvanj, tumbas**.

MLINICA - kuća na vodi sa mlinom u kojoj se melje žito. Izgovaraju i **mlinca**. Kažu: *Iđen samlit brašno, Iđen samlit za puru, za kruv, za prasad. Jadan ti onaj koji iđe s izidenin u mlinicu. U mlinici se dvaput govori (*kažu kad kogot traži da se ponovi što je već bilo jasno rečeno). Kad kogot posve viče, **zjaje**, kažu mu: *Šta vičeš, nismo u mlinici?* Kažu i: *Ne gusli se u mlinci.* Neki kažu **mlin** (većini je mlin samo naprava koja melje ili čak samo mlinski kamen).

MLITAK - nježan; osjetljiv; što lako uvene (odnosi se ponajviše na biljke, **prisade**, primjerice na mlad duhan).

MLIVO - žito priređeno za mljevenje u **mlinici**, odnosno samljeveno žito. *Ima li puno mliva?* Vidi **pomliovac**.

MOBA - više ljudi (i žena) skupljenih radi obavljanja kakvog posla (kopanja, kosidbe, trganja, plastenja i sl.). Naziv nije raširen svuda. Vidi **telento**.

MOBILIJA - pokućstvo; dio pokućstva što ga mlada donosi u novi dom. Kažu i **mobilja**.

MOCA - u ime oca. *Moca i sina i duva svetoga.* Izgovaraju i **ujmoca**. Vidi **misusovo**.

MODAR - plav. *Modar ki sukno.* **Škuromodar** (tamnoplav), **svitlomodar** (svjetloplav).

MODERAN - čudan, na svoju ruku. *On ti je moderan.*

MODRA - ženska suknja od modrog platna. Vidi **brnjica**.

MODRNA - suknena ženska haljina, do pojasa bez grudnog dijela, obično bez rukava, ali ne nužno. Ostali dio sličan je **kotuli**. Obično su je nosile starije žene. Izgovaraju i **modrina**. Vidi **bilača, sadak**.

MODRULJ - 1. vrsta kante, **kalajisani** sud za vodu ili vino. 2. naziv za kamen živac modrikaste boje i neobične tvrdoće.

MOKRINE – vremena kad su velike vlage (zbog kiša, poplava i sl.).
MOLA – popuštanje, popust. *Ne da jon Dina mole.*
MOLAJČINA - vrijeme južine, bez bure i vedrine. Zimske su molajčine nepogodne za sušenje mesa. Kažu i **molaćina**.
MOLATI - popustiti; smanjiti (se). *Molala je bol. Molala je kiša. Mola je o tomu govoriti.* Vidi **rastupiti, odaminiti**.
MOLEN - riječ u izreci *Molen ti tvoj!* kojom sečesto služe u zagori.
moljica - nametnik koji jede vunu, platno i sl. Isto **moljac**. Kažu i **izdavica**. Vidi **roga**.
MOMAK - 1. mladić (nije više dječak, a nije se oženio), ali i **dragan**.

Dok san cura sviju san momaka,
A moj dragi sviju divojaka.

Razdoblje momkovanja (od vremena kad se netko zamomči pa do ženidbe) često je bilo vrlo kratko.

Kad se žene dva brata nejaka,
Ko će biti vođa od momaka?

Malo **okoprčniji** momak je **momčetina**. **Stari momak** je odrastao čovjek koji se nije oženio. Vidi **pazdrk, vezir, divac, usidilac, starosidiovac, neženjen**.
2. sudionik **alke** (koji nije na konju nego ide pješice). Pomagač je **alkaru** kopljaniku, **vojvodi**, vojvodinu **pobočniku**, **barjaktaru** ili **pratiocu barjaka**, može biti **aranbaša**, aranbašin zamjenik, **prvar**, voditelj **edeka**, **buzdovandžija**, **štitonoša**, **namištač alke** ili zamjenik namištača alke. Obučen je u svečanu narodnu nošnju: **košulja, ječerma, kumparan, gaće, strukani pas, pripašnjača** (s dvije **kubure** i **jataganom), bičve, terluci, opanci, crljenkapa, peškir**.
3. sluga kod bogate kuće. *On je bijo momak kod Tripalića. Nije mu ni momak* (na može se mjeriti s njim). To može biti i privremeni pomagač u nekim poslovima. *Kupin momke, iđen po duvan u Ercegovinu.*
MONTIKULA - vrsta divlje loze (**divljake, divljašice**), naročito pogodne za tanje zemlje. Kažu i **mantikula**.
MORA - djevojka koja se noću kroz ključanicu provlači i tare (**mori**) osobe u snu, obično one osobe s kojima je u prijateljskim odnosima (**morija divojka**). Kad bi je uhvatili

čvrsto dok mori i ne otpuštali ruke do zore, ujutro bi mogli vidjeti koja je. Kad se mora uda postaje **vištica**. Neki govore da mora pije krv, a da i ne mora biti u liku djevojke. Neki nisu vidjeli nikakvu djevojku niti koga drugoga, ali svejedno kažu, kad su slabo spavali, kad su se u snu jako mučili: *Noćas je na meni bila mora* ili *Noćas me je ništo tralo*.

MORE - može. *Ne more se začepit dlanon sunce. Mlad umrit more, star živit ne more.* Vidi **mere, moš**. Neki umjesto *mogu* kažu **možen**, a umjesto *ne mogu*, kažu **ne možen**.

MOSEĆ - selo u drniškoj zagori. Vidi **Gradac**. Moseć je i veće brdo u ljutoj zagori po kojemu su razasuta mnoga zagorska sela. Vidi **gonjanje**.

MOSKATI (se) - misliti mozgom, mozgati (se). *Nemoj se puno moskati.*

MOSOR - planina na rubu **zagore,** prema Omišu, između **Cetine** i **Klisa**.

Zlo u Bosni, gore u Kotoru,
A najgore živit u Mosoru.

MOSUR - led koji visi na strehama kuća ili liticama kad vlada studen, znaju biti do 1.5 metara dugi. *Visi mu mosur iz nosa.*

MOŠ - možeš (**moreš, mereš**). *Moš li još kako? Od istine ne moš uteć (pobić).* Vidi **diš, neš, oš, kuš, štaš, znaš**.

MOŠNJE - isto što i **muda**, mošnice

MOŠUR - isto što i **mašur**.

MOT - 1. znak koji se daje suigraču u kartama. **Motati, motavati** (davati mot). Ima i šire značenje.
2. sposobnost. Ako kogot štogot nikako ne može napraviti kažu: *Nema ti on mota za to.*

MOTIKA - 1. najvažnija alatka u zagori. Neki izgovaraju **mutika**. Sastoji se od željeznog dijela (**motike**) i drvenog: **držalice** (**držala, držaka**) i **štike**. *Samo se motika od rada deblja.* Kopali su u pravilu muškarci, u novije su doba i žene dobile to pravo. *Šta te briga, nisi kopa za nj.* Vidi **raščliniti, zaštigati, zanaditi, uši**.
2. mjera za površinu (koju može kopač motikom obraditi za dan kopanja). To je odprilike kao i **varćak**. U **vrtlićima** se nije oralo nego se sve obrađivalo motikom (sijalo se *pod motiku*). Vidi **plug, priložina**.

MOTIČITI - kopati **motikom**, prekopavati motikom, obrađivati motikom.

MOTKA - vidi **šprulja**.

MOZAK - moždina iz kostiju. *Ispijuka je i mozak.*
MOŽDANI - mozak (i moždana opna). Izgovaraju i **možđani** te **mosak**. Kad netko udari glavom sa stražnje strane (**timenon**) tupo i jako, kažu: *Stresa moždane.*
MRAKATI - tjerati podvikujući (stoku), podvikivanjem požurivati nekoga da nešto uradi. **Mrakniti** (potjerati). Vidi **jakati**, **ćakati**, **ćuškati**.
MRAMORAN - umoran; bolestan; **mamuran**. *Danas mi je mramoran život* (nemam snage ni za što). **Mramornost** (**mamurluk**, nevoljkost, umornost).
MRATOVO - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Podi. Vidi Promina.
MRAZITI - stvarati mržnju. **Mraziti se** (mrziti se; svađati se).
MRCI - mrtvaci. Vidi **mrtac**.
MRCENJAŠ - veliki orao koji pada (**savija se**) na krepaline, a često i sam odnese živinče. Kažu i **mrcinjaš**. Ptice nosi **tičar**, a kokoši **kokošar**.
MRCINA - lešina, strvina, leš uginule životinje ili zvijeri; krupan čovjek, ljudeskara.
MRČAV - ogaravljen čovjek (**izmrčen mrčinom**). Kažu i **mrčov**
MRČELA - crn čovjek (kao da je **izmrčen**). Kažu i **Mrčika**, **Garo**, **Gareta, Crni, Crnjaš.** Može biti i prezime. *Nemoj se s menon rugat, udaću se i ja, pa makar za Mrčelu iz Roža.*
MRČINA - crna prašina iznad **ognjišta**, gar.
MRDAČINA - sitni posao (taj obično uzme puno vremena, **nevidan je**). Vidi **potrkušica**.
MRDATI - micati, **migati**; pomalo raditi. *Možeš li još štogot mrdat?*
MRDŽBATI SE - nevoljko nešto raditi; **libiti se**.
MRĐALICE - ženski nakit (vrsta ogrlice). Kažu i **mrđale**.
MRGINJ - marginj, **mejaš**. Kažu i **mrgilj**. To je granica između dviju njiva koju neki zovu **griblja**. Prije je mrginj bio neuzorani dio između dviju njiva (svatko bi ostavio po 4 prsta neuzorano), a poslije je to uzorano pa je nastala brazda.
MRIŽARICA - šotana **namrskana** pri dnu. **Mrske** se prišiju (tako da bude poput mreže). Obično su ih nosile **cure**. Dok bi hodale, mrske bi išle lijevo-desno. **Mrižati, mrskati** (raditi na šotani mrske i prišivati ih).

MRKANJE - parenje i između **ovce** i ovna; tjeranje kod ovaca odnosno vrijeme parenja ovaca. **Mrkati se** (tjerati se; odnosi se na ovcu). Vidi **praz, gala**.

MRKAVCI - slično što i **crnopleci.** Preli su se od jednostruke bijele pređe naprijed, a nazad od crne **jarine**. Ženski mrkavci su se vezli **štamom** (vuna **rudica**).

MRKLI - tamni; bez svjetla. *Mrkla noći, budi u pomoći.*

MRKOSITI se - mrgoditi se. Kažu i **mrkusiti se**. Vidi **namrkositi se**.

MRLINA - 1. vidi **mrljina**.
2. slanina. *Je li pošteno ubit čovika za oku mrline?*

MRLIS - miris. Izgovaraju i **mirlis, merlis**.

MRLUŠITI - mirisati. Izgovaraju i **mirlušiti, mrlisati, mirlisati, merlisati**. **Mrlušan, mirlušan, mirlisan, merlisan, mirluvan, namrlušiti se, namirlušiti se, namirlisati se** (namirisati se), **namrlušan, namirlušan, namirlisan** (namirisan), **pomrlušiti, pomirlisati** (pomirisati), **zamrlušiti, zamirlušati, zamirlisati** (zamirisati).

MRLJA - crvić kojega utiskuje muha u suhi **pršut**. Vidi **pregalj, korovica**.

MRLJAN - Marjan (brdo ponad Splita).

MRLJAV - slab, nejak, nerazvijen. Izgovaraju i **mrljov**. **Mrljati** (nešto preko volje raditi, jesti i sl.). Vidi **zamrljačiti**.

MRLJINA - skoro mrtva osoba, koja će skoro umrijeti ili samo tako izgleda. Izgovaraju i **mrlina**.

MRMELJ - crv koji jede u zemlji krumpire, (gomolje). Izgovaraju i **mrmolj**. Zovu ga i **bubina**. Vidi **rak**.

MRMOLJITI - mrmljati, govoriti nešto nerazumljivo i kroz zube. Slično je **mrmositi**.

MRNJAUKATI - mjaukati. Obično kažu da mačak mrnjauče.

MRNJAVCI - selo u selu **Lovreću.** U Mrnjavcin su se, kažu, rodili Vukašin, Gojko i Uglješa (Mrnjavčevići) i Kraljević Marko.

Boga molin sideć kod ovaca,
Da se udan na srid Mrnjavaca.

MRS - meso svih vrsta; masnoća. Kažu i **mrsalina**. Kad netko ima dosta mesa, kaže se da ima **omrska** - *ima se čime omrsiti.* Koji nemaju omrska, ti su **sotni**(za njih vrijedi

savjet i izreka: *kruva grizni, a slanine lizni*). Mrsni su dani nedjelja, utorak i četvrtak. Tada se kuha kiseli kupus i meso (**rednja**). Ostalih dana jede se posna hrana začinjena uljem, ako ga ima.

MRSALINA - '**mrsna** hrana, **mrs**. **Mrsidnji dan** (dan kad se mrsi, kad se ne posti).

MRSAN - mastan. Kažu i **masan**. Hrana je **mrsna,** a zamašćen čovjek je **masan**. **Masan** je i čovjek koji je posve debeo (naročito u licu i trbuhu). Odatle nadimak **Masni**.

MRSITI se – jesti masno. *Ko kosi taj se i mrsi*. Vidi **postiti**.

MRSKA - nabor. Tako **kotula** i **šotana** (bez **kurdele**) imaju mrske. Ženska **jaketa** ide do mrsaka. Vidi **namrskan, zamrskan**.

MRSKANJE - boranje, stvaranje bora (na licu), ali i stvaranje nabora (**mrsaka**) na pojedinim vrstama odjeće. **Mrskati** (praviti mrske). Vidi **mrižarica**.

MRSNITI - brzo uteći, pobjeći; naglo se udaljiti. Vidi **murepanje**.

MRŠ - uzvik tjeranja, marš!

MRŠAVAN – mršav i slabašan.

MRŠNITI - otjerati, odnosno grubo podviknuti s namjerom tjeranja.

MRTAC - mrtvac. *Mrtve pitaš, živin daješ*. Vidi **mrc**.

MRTAČKI - 1. način zvonjenja crkvenog zvona.
2. **mrtvimice**. *Udarija ga je mrtački*. Izgovaraju i **mrtvački**.

MRTVATI - biti u polusnu; jedva živ biti. Vidi **kujati**.

MRTVI DAN - Dan mrtvih, Dušni dan (2. studenoga). Vidi **Sisvete**.

MRTVIMICE - opasno po život. *Udarija ga je mrtvimice, dobro da je osta živ. Udarija ga je mrtvački*.

MRTVINE - sastanak (i sudska rasprava) rodbine radi ostavštine (obično kad umre glava kuće).

MRTVOUZICE - način vezanja čvora bez **kukolja,** tako da ga je vrlo teško driješiti.

MRVU – malo, **zeru.** Je si li se popravija mrvu?

MRZGAVCI - sinusi kod životinja, ali i kod ljudi. *Ako te trisnen, izletit će ti mrzgavci.* Kažu i **mržđavci, mržgavci** i sl.

MUADŽER - izbjeglica, prognanik, muhadžir. Zovu ga i **pobižanac**.

MUAMET - Muhamed, u psovki zamjena za **vraga**: *Odnijo te muamet*.

MUC - kamen tucanik za nasipanje **makadam** puta (može biti pomiješan

sa zemljom). Izgovaraju i **muć, muća, mića**. Zovu ga i **sovura, tučenak**.

MUČALIŠTE -

MUČATI - šutjeti, ne govoriti. *Mučeć se ni misa ne govori.* Kažu i **mučiti**. *Ko muči, dva uči.* Kad kogot govori što ne treba, kažu: *Muči, jezik prigriza* ili *Muči, zamuka dabogda.* **Mučaljiv** (šutljiv, slabo govorljiv). Vidi **primučati, umučati se**.

MUČAVAC - 1. vrlo šutljiva osoba. *On je bija oni mučavac.* Izgovaraju i **mučovac**.

2. igra **livo-tako (lije-tako)**.

MUČON - nečujno, tajno. Vidi **ispodmuča**.

MUĆ - vidi **muc**.

MUĆ - selo u splitskoj zagori (Dojni i Gornji). Dvije su župe: Muć Dojni (Mala Gospa) i Muć Gornji (Sveti Petar apoštul).

Sveti Petre, oko tebe rasti,
Čuvaj moju malu od propasti.

Župe su u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

Sastala se Lećevica s Mućon,
Ja i mala u šotani vrućon.

MUĆAK - jaje koje se promućkalo, pokvarilo se pa se mućka. *Pokvaren ka muća. Smrdi ka mućak.* Mućak često služi kao **polug** (polug postane mućak).

MUĆALICA - korito za japno. Kažu i **mućanica**.

MUDA - mošnje kod muškaraca, **jaja**. **Mudo** je jedno jaje. *Lako je tuđin mudin ježe gonat. Koliko skočija, da skočija, muda nećeš priskočit.* Stariji pitaju kakvog **vrljca**: *Ili više voliš zubin govno vuć, ili mudin ježa tuć?* Kad je netko bio posve **okoprčan** pa se smirio (nakon ženidbe, dobivenih batina i sl.), kažu: *Zasukalo mu mudin.* Vidi **kesa, bili bubrizi, čuna, lisko, puzdra**.

MUDLATI - zavaravati, varati. *Nemoj me mudlati!* (ne zavaravaj me, ne pravi me ludim). **Mudlanje** (zavaravanje, potezanje za nos).

MUGATI - namirivati se na lak, ponajčešće **lupeški** način. Odatle **muganje**. Obično se govori **namugati se**, što znači i kriomice trošiti zajednička dobra. *Namuga se on prija nego se od braće podilija.*

MUJS - uzvik kojim se goni i doziva mačka. Mačku nazivaju i **mujsa**.

Mujs maco, di si bila?
U Alila.
Šta si radila?
Mliko varila.

MUKA - tegoba, patnja. *Od muke ka i od sile. Muko Isusova* (ovako se često počinje rečenica da bi se naglasila važnost onoga što se govori). **Muke ti je** (nije teško, lako je). *Muke ti je to uradit.*

MUKA - bijelo, šitno brašno. Ujedno brašnasti dio svake žitarice. *Žito je puno muke* (zrno je puno, zdravo, nije **šturo**). Mukom zovu i dobro urađenu zemlju kad u njoj nema **valutica**.

MUKAJET - grobna tišina. *Ni mukajet.*

MUKANJE - glasanje goveda. Kad se krava teli, onda **miče**. Miče i za teletom.

MUKINJA -

MUKTE - bez plaćanja, **badava, džabe**. Da bi se to istaklo, kažu **Mukte đikte**, a neki **mukte zipte**. *Sasuja je na me silnu beštimu, a sve mukte-đikte.* **Muktešina, mukteševina** (ono što se dobilo mukte ili za malu cijenu). Nadimak **Muktija**. Vidi **nako, alaka, alamaka**.

MULA - križanac između magarca i kobile. Vidi **mazga**.

MULA - isto što i **mulika**.

MULAC - osoba iz vanbračnog odnosa (kopile). Kažu i **mule**. Vidi **kotula**. Ženska je **mulica**. **Muletiji** (koji pripada mulcu). Vidi **odziv, nakopile**.

MULAN - meso s dna rebara (između rebara i buta). Izgovaraju i **mulam**.

MULARIJA - isto što i **drčina, drčajina**.

MULEGIN - pregradni (unutarnji) kućni zid.

MULIKA - vrsta tvrde bjelkaste nepropusne (ilovičaste) kamenaste zemlje. Neki izgovaraju **muljika**. Kažu i **mula**. Vidi **praskoč, sičika**.

MULIN - ovan bez rogova. Vidi **šule**.

MULTA - vidi **munta**.

MULJATI - nametniti puna usta hrane, ali i gledati zaobaći istinu jer ti ne odgovara.

MULJIKA - vidi **mulika**.

MUNADA - nezgoda, neprijatnost.

MUNITA - metalni novac, kovanice, sitniš. Kažu i **munitva**. Vidi **lemuzina**.

MUNITI -1. udariti, jako i naglo. *Muni ga u rebra.*

2. ukrasti. Vidi **zdipiti**.

MUNITI se - pokvariti, kreniti na loše. *Munila mi se kapula* . Vidi **munut**.

MUNITVA - vidi **munita**.

MUNTA - globa za učinjenu štetu ili neki prekršaj (naplaćuje je **poljar, lugar**, sud i sl.), ali i rasprodaja. **Muntati** (globiti, ali i rasprodavati). *Ćaćevina se ne munta.* Izgovaraju i **multa, multati**.

MUNTANJA - bjesnilo, mahnitost. *Uvatila ga nika muntanja, stra me s njin u istu postelju leć.*

MUNUT - pokvaren. Vidi **muniti se**.

MUNJEN - udaren (mokrom čarapom po glavi).

MURA - 1. životinjski želudac (želudac kod svinje). *Đava ti odnija muru, vele li ti se more u njoj razminit.* Od mure se radi **sirište**. Pridivci su **mura** i **mureša**.

2. igra prstima, **lamura** (2= **do**, 3= **tre**, 4= **kvatre**, 5= **cinkve**, 6= **šije**, 7= **šete**, 8= **oto**, 9= **nove**, 10= **tuti**). Igraju dva igrača jedan protiv drugoga (**asamački**) bacajući od jedan do pet prsta i u isto vrijeme izgovarajući brojeve (**zogove**) na talijanski način. **Punat** dobiva onaj kod kojega se zbroj prstiju podudari sa zogom koji je on nazvao (a da protivnik nije zvao isti **zog**). Iako se igra prilično brzo igrač ne smije brzo zatvarati šaku i tako protivniku onemogućivati da sagleda broj prsta koje je bacio. Tko tako radi, kažu mu: *Ostavi ji da se mrznu.* Igra se obično do dvanajest ili šesnajest (vidi **mala, dobra**), a po dogovoru može i drukčije (u pet punata- **pleska,** u punat itd.). Može se igrati i **u drugove(dva a dva)**, rjeđe u šestero (**tri a tri**). Poraženi dobivaju **ture** (udarce usukanim i namočenim **šudarićem**). Igra se zove se i **šijavica, mura, la mura, lamure, na mure**. Kažu: **ajmo na mure, ajmo la mure, ajmo šijavice (šije), ajmo na prste**. Vidi **odziv, probiti, muro.**

MURAČ - igrač igre **na mure**. Obično se misli na takva dobra igrača. Kažu i **šijač**.

MURAL - potporni, glavni zid.

MURATI - gurati kroz vodu, gnjurati. **Murati se** (plivati i pri tom se međusobno gurati i potapati pod vodu; to se zove **muranje**). **Promurati** odjeću znači površno je i nabrzinu oprati. Vidi **murljati, zamuriti**.

MURATI - igrati **na mure.** Isto **šijati.**

MUREPANJE - ljutito napuštanje nekog društva, naprasit odlazak. **Odmurepati** ili **zamurepati se** (otići **inatno**). Vidi **zamarijati se, mrsniti**.

MurgaŠ - crno vino sumnjive kakvoće. Vidi **kendraš**.

MURLJAGA – svakakva hrana pomiješana. Vidi **šišljaga**.

MURLJATI - provlačiti kroz vodu. Odatle **promurljati**. *Promurljaj to malo i ajde kući dok se nisi priladila.* Slično **murati, promurati**.

MURO - ujednačeno, istim tempom; polako (odnosi se na igru **na mure**).

MUROV - murvin (odnosi se na drvo). *Za rakiju je najbolja murova bačva.*

MURTELA - bosiljak, **mesliđan**.

MURTELINA - zidarski čekić, **kresa**.

MURVA - dud (stablo i plod). Od **murova** drveta izrađuju **bačve**. Plod jedu ljudi (naročito djeca) i svinje, a može se praviti i rakija.

MUS - moranje, bez pogovora izvršavanje naređenja. *Odani malo, nije ti pod mus da zgotoviš.*

MUSA - nadimak (obično ženske) osobe koja se **musi** i ljuti često i bez ikakva razloga.

MUSITI se - duriti se i ljutiti (u pravilu bez razloga). Vidi **namusiti se**.

MUSLIM - musliman.

MUŠA - nepodjeljena. tj. komunska zemlja, općinska imovina

MUŠAJA – nekakva trava po barama. Vidi **mušljaga**.

MUŠALUK - travarina.

MUŠEVEDA - podvala, loše obavljen posao. *Nikome nisan napravijo nike muševede* (nisam nikome ništa nažao učinio, nisam prevario ni podvalio.)

MUŠKARAČA - žena koja se ponaša kao muškarac; koja po mnogo čemu sliči muškarcu; koja se preko mjere druži s muškarcima.

MUŠKIĆ - muško čeljade.

MUŠLJAGA - sijeno loše kvalitete s močvarnog tla. Vidi **mušaja**.

MUŠNICA - pregradak, odnosno **kašeta** ispred **mlina** u koju pada brašno dok mlin melje žito. Kažu i **mušnjak, mućnjak.**

MUŠNJAK - vidi **mušnica**.

MUŠTERIJA - momak djevojčin, koji joj dolazi na **silo** i za kojega bi se

trebala udati. Vidi **sildžija**. Na **derneku** momak **curi** obično kupuje **grotulje** ili kakve drugo darove.

Vidićemo na svetog Iliju,
Koja cura ima mušteriju.

MUŠTRA - 1. komadić platna kao uzorak.
2. vježba; uvježbavanje.

MUŠTRATI - vježbati, tjerati u red (obično se odnosi na vojnike). **Muštranje** (vježbanje). Vidi **izmuštrati, muštra**.

MUŠTULUK - vidi **maštuluk**.

MUTAP - pokrivač od **kostreti** (kozje dlake). *Kad bi se napija donosili su ga kući u mutapu*. Može biti od mješavine vune i kostreti, čak i od same **vune** (bitno je da su i **potka** i **osnova** pripredene). Mutap se ne **valja** jer se nema iz čega izbiti **vlas** (valjanjem se vlas izbija iz potke ako je **nepripredena**).

MUTAV - nijem, ali i slabe govorne sposobnosti te nesnalažljiv. **Mutaviti** (otezati i nikako nešto započeti ili završiti).

MUTVIĆ - mlado stablo, naročito hrastovo (**rastić**). Vidi **sladun, crljen, šušanj**.

MUVENJAK – muhin upljuvak (u kojemu su crvi); *govno od muve*.

MUZGA - isto što **punjeta**.

MUZILJA - isto što i **muzina**.

MUZINA - 1. kutija (posuda) u kojoj se čuva sitan novac (kasica). Govore i **muzilja, bunja**. Izrađivali su je i od zemlje (**gnjile**).
2. način zidanja. **Ziđanje na muzinu** jest ukrasno zidanje s **zidnicama** nejednaka oblika i veličine. Vidi **špag, greza, usmrs**.

MUZUVIR - čovjek *lisac*, **uncut**, spletkar, smutljivac, varalica.

MUZUVIRSTVO - pokvarenost; **uncutluk**.

N

NAALAKATI se - vidi **alaka**.

NABAC - isto, što i **urok**.

NABACITI - 1. baciti na nešto (nabacuje kiša, muha nabacuje ispljuvke, balotač nabacuje balotu, nabacuje **murač** prste itd.).
2. udebljati se (nabaciti težinu). *Jesi li nabacija koje kilo? Kad se krava žiti, nabaci na se novo (mlado) meso.*

NABACIVATI - 1. malo jednom nogom činiti luk sa strane pri hodanju. *Čini mi se da ti kobila malo nabacuje*. Kažu i **zabacivati**. Vidi **nabasivati, napobedriti se**.
2. u **šijavici** bacati prste ili zvati **zog** poslije (**iščekivati**) ili prije (**zaletavati**) protivnika. Vidi **nabaciti**.

NABANDU - na stranu, na **bandu** (sve što nije ispravno, nabandu je). *Nabandu ka voštanski Garonja. Ne gledaj nabandu* (na stranu). *Ne budi nabandu* (budi čovjek, a ne budi nečovjek).

NABANDURITI se - slično što i **naguziti se** (stati negdje gdje drugome smetaš i ne micati se). *Nabandurija se, ne misli se pomaknit.*

NABARJAČITI se - vidi **barjačiti**.

NABADAČA - pribor za pravljenje rupa na potplatu **opanka**. Vidi **probadača, zumba**.

NABASATI - slučajno naići na nešto, obično u mraku. Vidi **zabasati**.

NABASIVATI - jedva primjetno šepati na jednu nogu. Vidi **nabacivati**.

NABAŠKA - posebice. Izgovaraju i **nabaško**. *Svi ste zločesti, a Marta nabaško* (posve). Vidi **obaška**.

NABIGUZICA - osoba koja radi jela (*radi guzice*) ide u goste ili društvo (*ždere muktešine*). Vidi **kostoglođina**.

NABIJAČA - starinska puška koja se puni s vrha cijevi. Nosi je **alkarski momak** za vrijeme alkarskog mimohoda. Može biti **kremenjača** (koja je nešto starija) ili na **kapić**. Neki nabijačom nazivaju samo lovačku pušku nabijaču na kapić, dok

je kremenjača na **kremen**. Vidi **arbija, bumbina, straguša**.

NABIRATI se - birati se prije igre na **balote**, na karte i sl. Kažu i **na bire**. Vidi **kraljati**.

NABLIDOVATI - nastojati da se neki posao što prije obavi. Odatle **nablidovanje.**

NABOJ - gnojni ili vodeni čir na donjem dijelu noge (tabanu ili peti). Toga je bilo dosta dok su djeca bosa hodala. Na naboj se stavljao oblog od zgrijanog lista blitve ili od rajčice da bi omekšao i prije pukao. Vidi **Ivenjdan**.

NABRČAK - vidi **brk**.

NABRECNITI - vidi **brecniti**.

NABRUSITI se - upregniti sve snage radi nečega, naoštriti se; biti u punom raspoloženju za nešto. Tko se nabrusi, taj je **nabrušen**. Vidi **staviti se**.

NACICIKATI se - napiti se, ali ne biti baš skroz pijan nego samo **podnapit**. **Nacicikan** (gotovo pijan). Vidi **nacvrcati se, naroljati se**.

NACVRCATI se - opiti se, **nacicikati se**. Kad se kogot dobro nacvrca kažu da je *pijan ka sikira*. **Nacvrcan** (pijan, ali ne baš do kraja). Slično je , ali ipak gore **naroljan, naroljati se**.

NAČINJEN - okićen, urešen, uređen na osobit način. Vidi **dalagan, iščinjati**.

NAČITLJIV – koji dobro čita. *Nije on baš načitljiv*. Vidi **čitmen**.

NAĆVANJE - jedna od igara po zagori.

NAĆVE - drveni **sud** u kojemu se kvasa i mijesi kruh. Vidi **trpeza**.

NAĆULITI (se) - vidi **ćuliti**.

NADEGATI - natući, namlatiti. Vidi **izdegenati, izdegati, degati**.

NADILJAČ - 1. drvodjelska alatka, vrsta noža s dvije ručke. Pogodan je za dubljenje. Vidi **dubač, derač**.
2. nožić kojim je potkivač obrezivao konjsko kopito pri potkivanju.

NADIMITI se - nagutati se dima (to je najobičnija pojava u zagori). *Ko se dima ne nadimi, taj se vatre ne ogrija.*

NADMESTI – polako posipati brašno na ključalu hranu i miješati. **Nadmeteni gra (kumpiri, zelje).** *Nadmeti malo zelja. Nadmeću malo kaše* (na običnu vodu; ipak se obično nadmete kad nešto već ima). **Nadmetanjem** se hrana **zažiti**.

NADOĆI - povećati se, dići se. *Nadošla je velika voda. Nadoće on već* (kaže se za čovjeka za koga se očekuje da će početi bolje i više raditi, više misliti na kuću i obitelj, početi ozbiljnije shvaćati svoje mjesto među ljudima itd.).

NADOGULJ - vidi **udogulj**.

NADOMEĆATI - domećati (hranu, ali i nešto drugo).

NADOSTAVITI - nastaviti. **Nadostavljeno** (nastavljeno).

NADOŠLICA - 1. onaj tko je upravo naišao i pridružio se nekom društvu, pridošlica. Neki kažu **nadošlić**. Posprdno **došljo**.
2. zdravica koja se ispija u čast **nadošlice**. Vidi **putnička**.

NADOŽUNTATI - dodati, nabaciti; pretjerati pri pričanju ili pri opisivanju nečega. Vidi **žunta**.

NADRAPATI - vidi **nadrljati**.

NADRLJATI - stradati; dobiti batina. *Ako vas opazi, nadrljali ste.* Slično je i **nadrapati**.

NADRONJATI se - naspavati se. Izgovaarju i **nadronjiti se**. Vidi **dronjati**.

NADRTI se - natući se, dobro se najesti. *Sad si se nadrla pa moš ić. Nadra se i baš ga briga.*

NADUBITI (se) - vidi **dubiti**.

NADUTI se - napuhati se, napuniti se zrakom. Krava se nadme od **diteline, sirka, lobode, ognjice** (ako se nakon jela napije vode). Da ne bi krepala gonaju je i nedaju joj leći niti piti. Ako je teži slučaj, probuše (**prouše**) joj **drob** kraj **libara** ne bili izašao zrak.

NADVOR - vani, **vanka**. *Potra ga je nadvor.*

NADŽAK - alatka zgodna za krčenje i razbijanje panja, s jedne strane sjekira, a s druge **malj**.

NAGA - nagao, **naprišan**. Suprotno od **biti naga** jest **biti ladan**. Vidi **vlaš**.

NAGAĐATI - vidi **namirati**.

NAGARITI - navaliti; žurno ići, ići bez zastajkivanja. Vidi **gariti**.

Mala moja, kad nagarin tebi,
Svi me vrazi ustavili ne bi.

NAGAZ - urok, a ujedno i nailaženje na nezgodu izazvanu urokom. Vidi **nabac, promira**.

NAGODITI - postaviti na mjesto, namjestiti; nanišaniti.

NAGONA - prisila; prisilna žurba. *Lipo je radit kad nema nagone.*

NAGONITI - natjeravati; siliti.

NAGONITI (se) - namećati se (na dražbi i sl.); jesti ili piti više nego možeš, bez želje (nagoniti se na hranu) i sl.

NAGORIČAN - malo gorak, gorkast.

NAGOVEDATI - dobro isprebijati. *Smirija je se otkad su ga ono nagovedali.*

NAGRA(J)ISATI - naići na nešto neugodno: na trnje, kamenje, na neku svađu (nagrabusiti). Vidi **zagrajisati.**

NAGRANSATI – slično kao **nabasati,** samo što ima namjere. *Ko će znat kad može oni lude nagransat.*

NAGRDITI se -raniti se nečim oštrim. Kažu i **ugrditi se**.

NAGRĐEN - ružan usljed neke rane.

NAGRUĐATI - vidi **gruđati**.

NAGUZITI se - stati i isturiti guzice; stajati negdje nekome na putu; raditi nešto *mimo drugi svit: Naguzija se pa sam od Nedilje kupi piću po polju.* **Nagužen** (postavljen negdje gdje smeta, slično je **naćuljen, naprndečen**).Vidi **guziti, nabanduriti se, navrljiti se**.

NAJATI - najašiti, navrnuti na svu prišu, **navrati,** biti **naprišan**. *Šta si naja, ka pratar u pojetu.* **Najimati** (najašivati). *Ne moš ga se otrest kad najme.* Vidi **sjati, uzjati**.

NA(J)EREN - nakrivljen. Nadimak **Najerica**.

NA(J)ERITI se - nakriviti se. *Uspravi se, šta si se tako nejerio?*

NAJEŽUREN - pun **ježura** po sebi, modar od hladnoće, nakostriješenih dlačica. Vidi **ježuriti se**.

NAJEŽURITI se - naježiti se. Vidi **ježuriti se**.

NAJ(I)SKOLI - naročito, osobito. *Svi su na me ljuti, najiskoli Petar* (on naročito). Kažu i **ajnskoli**.

NAJMENIK - najamnik, najmljenik. Za taku osobu kažu da je *u najmu*.

Materina Milica u najmu,
Vidiću je u Cisti na sajmu.

NAJPOPSLIN - najposlije, na koncu. Vidi **poslin**.

NAKARADA - nakaza, rugoba.

NAKARITI se - vidi **kar**.

NAKAZA - osoba s tjelesnom manom, a naročito u prenesenom značenju, osoba čudnog i bezobraznog, drskog ponašanja, pokvarena osoba.Takva osoba svašta izmišlja ili od sebe pravi **nakaradu**, poniženje, sramotu. Slično je **pogrda**.

NAKECITI se - namjestiti se za veliku nuždu ili kao za veliku nuždu. *Nakecila se* (digla suknju i vidi joj se **guzica**). Kažu i **nakečiti se**. *Nakečila jon se kosa.* Vidi **keciti se**.

NAKI - onakav. *Naki je posija i požeja* (kaže se za nekoga tko je već dugo takav kakav kakav je). Vidi **taki, vako**.

NAKIĆEN - ukrašen, isto što i **okićen, kićen.** Znači i malo napit vinom (**popdnapit**). **Nakititi se vina** (napiti se vina tako da budeš podnapit).

NAKIJATI - vidi **kijati**.

NAKINĐUREN - pretjerano i neukusno uređen.

NAKINĐURITI se - pretjerano i neukusno se urediti. *Nakinđurila se, ista švraka.*

NAKLAĐAJ - količina žitarica kad žetelice žanju pšenicu, ječam, raž, kukuruz. Sastoji se od nekoliko **ručica**. Neki kažu **naklad**, a za njih više **naklađa**.

NAKLJUKATI - pripremiti dovoljno nečega kljukajući. *Je si li nakljukala piće?* Vidi **kljuka, kljukati**.

NAKO - onako. Znači i mukte. *Naija se nako* (najeo se, a nije platio ništa).

NAKOKOTITI se - slično što i **nakostrišiti se**, postaviti se poput kokota.

NAKOMICE - slično što i gurimice. **Nakomica** (opak čovjek; čovjek koji se lako okomi na druge, nabodica)

NAKONTATI - nabrojiti. *Koliko si ti toga nakonta?* Vidi **kontati**.

NAKOPILE - vidi **kopile**.

NAKORIČ - napamet, bez čitanja, naizust. *Pismu je naučija nakorič* (napamet, naizust).

NAKOSTRIŠITI se - naljutiti se i u isto vrijeme narogušiti se, **nakostrušiti se**. Vidi **kostrišiti se, nakokotiti se**.

NAKOSUTRA - isto što i prekosutra, **prikosutra**.

NAKOVICA - konjska potkovica (u pravilu na slovo U). Vidi **rampin, slipica, čava, obositi, ukovati, podbiti se, lula**.

NAKOVRLJE - brzo i veselo. *Odletila sve nekovrlje* (otrčala brzo i veselo). *Doćete volja. Oćeš sve nakovrlje* (kažu nekome tko se nećka).

NAKRESAN - pijan. **Nakresati se** (napiti se, **nacvrcati se, naljoskati se**).

NAKOSTRUŠITI se - naljutiti se i namrgoditi se, **nakostrišiti se**.

NAKUĆATI - napraviti dovoljno **kuća**. *Je si li nakuća?*. Vidi **kućati**.

NALADA - prehlada.

NALADITI se - prehladiti se. *Naladija san se, ćmrčin ima tri dana.*

NALAĐEN - prehlađen.

NALAGATI - naslagati (drva, prašku, kukuružovinu i sl.). Vidi **lagati, drvarica**. *Je ji Jaka nalagala.* **Nalagano** (složeno, obično i u dovoljnoj količini).

NALANDRATI - obuti bilo što na brzinu. *Nalandraj šta bilo i ajde.* Može značiti i obući nešto na brzinu. Vidi **natravuljati, landrati**.

NALIKO - dobro, dobrih svojstava, kvalitetno. *Iman malo, ali što iman to je naliko.*

NALIVATI - nalijevati (kad je u ljetna doba zemlja po Zagori žedna vode pa kad napokon padne kiša, pitaju: *Je li nalila?*). **Krava naliva** kad puni vime mlijekom (prije nego će se oteliti). *Zelenka naliva, mogla bi se brzo otelit* (krava počme nalivati oko 15 dana prije roka). *Reku da starija krava brže nalije. Reku da starija krava nalije teleći se.* Kad krava počme rano nalivati, a nikako da se oteli, kažu: *Nosa mliko.* Tada kravu čak treba malo pomusti da je ne zaboli vime.

NALOPRIN - vidi **maloprin**.

NALJOSKATI se - napiti se posve vina ili rakije tako da ne možeš koračati, **naroljati se**.Vidi **nacvrcati se**.

NALJUDIKATI se - ugodno se narazgovarati do mile vole. Vidi **ljudikati**.

NAMA - namah, odmah (i to bez oklijevanja ili odgađanja). *Ajde odma nama.*

NAMAČKARATI se - zacrniti se, zagaraviti po licu (napraviti **mačkaru** od sebe); također neukusno i prekomjerno se namazati, našminkati. *Pogledaj kako se namačkarala, nemoš je od pogrde gledat.* **Namačkaran** je onaj tko se namačkarao.

NAMASTIR - manastir. Znači i samostan. *On je služija u namastiru.*

NAMEČITI (se) - naviknuti (se) na nešto od čega se teško odviknuti (namečiti se na piće, na neku igru, na preljubu; namečiti nekoga da ti dolazi u kuću i smeta, namečiti magare ne kruh i sl.) *Kad se kučka nameči žrvanj lizat ili kučku ubi ili žrvanj*

razbi. Kažu i **naomečiti (se).** **Namečen** ili **naomečen** je onaj tko se namečio na nešto (koga su namečili na nešto). Vidi **mečiti (se).**

NAMICATI - bogatiti se kupovanjem imovine. *Sve je namaka svojin trudin.* Suprotno je **smicati**. Vidi **kolino**.

NAMIGUŠA - žena koja se pretjerano hvata muškaraca, namiguje na muškarce, očijuka s njima s nakanom da ih namami.

NAMIRATI - raditi da bi nešto pripalo unaprijed određenoj osobi. *Namirati curu za nekoga* (raditi da bi ta cura postala nečija žena, **nagađati**).

NAMIRITI - 1. dati **blagu** jest koliko mu treba. **Namiriti se** (najesti se do mile volje).
2. pripremiti dovoljnu količinu nečega. Vidi **napripraviti**.

NAMIRITI se - naići na nekoga ili na nešto, doći u određeni položaj. Vidi **čepina**.
Namirila se na vraga (kaže se kad se **cura** uda za **barabu**).

Puno braće, siromašno stanje,
To se majko namirilo na me.

NAMIŠĆE - stvari namaknute ili izgrađene u kući ili oko kuće. *Silno namišće.*

NAMIŠIVATI - namještati karte, varati pri miješanju karata, **baketati, macetati.**

NAMRKOSITI se - slično što i **namrgoditi se**. Kažu i **namrkusiti se**. **Namrkošen, namrkušen** (mrk, namrgođen). Vidi **mrkositi se, natuštiti se**.

NAMRLUŠITI se - namirisati se. Vidi **mrlušiti**.

NAMRSKAN - naboran; s mrskama po sebi. Vidi **mrska, mrskanje, zamrskan, mrižarica**.

NA MURE - vidi **mure**.

NAMUSITI se - napraviti turobno i ljutito lice zbog nekog nezadovoljstva. Isto **omusiti** se. **Namušena** osoba obično šuti. *Šta si se namusija? Šta si mrke obisija brke?* Vidi **musiti se, musa**.

NANA - mater. Vidi **maja**.

Šta će, mala, reći tvoja nana
Kad nas vidi skupa jednog dana?

NANIKŠANITI - nanišaniti. Vidi **nikšan, nagoditi**.

NANOGE - pješke. *Kako ćeš na dernak? Nanoge.*

NANOS - vrsta kopanja **nastranjiva** zemljišta kad se zemlja zgrće odozdol prema gore. Vidi **nosimice**.

NAODMET - vidi **odmet**.

NAOJITI se - naljutiti se tako da se to vidi na licu, žicnit se i namrkositi.

NAOKRUGA - okolo. *Svugdi naokruga*. Vidi **okruga**.

NOMEČEN - vidi **naomečiti (se)**.

NAOMEČITI (se) - vidi **namečiti (se)**.

NAOPOSLU - na o poslu, isto što i **naoposum**.

NAOPOSUM - suprotno od naopako, u redu, *kako triba, kako valja, na svom mistu, kako Bog zapovida*. Izgovaraju i **naoposlu, naoposon, naoposa**. Naoposum se igra u kolu, dijele karte, krsti i sl. U tim je slučajevima **oposuma strana** *kako sunce iđe*. Suprotno je *kako se kosi*. Vidi **rkać**.

NAOZUB - na zub. *Uzeja ga naozub*.

NAOZUBITI se - uzeti nekoga **naozub**. Vidi **zaujsti**.

NAPANDOVRLJITI se - vidi **napovrljiti se**.

NAPASAN - napastan. Vidi **napost**.

NAPILJATI – skupiti pomalo (*pilju po pilju*; *unde malo, unde malo*).

NAPIRATI se - slično što i **nažimati se**.

NAPIRLITATI se - našminkati se i na druge načine urediti, ali pretjerati u tome; neukusno se urediti. **Napirlitana** (pretjerano i neukusno našminkana). Vidi **pirlitan**.

NAPITURATI (se) - obojati (se). *Nu je kako se napiturala, prava šimlija*. **Napiturana** (našminkana).

NAPLAVCI - čest naziv zemljišta gdje se spliva zemlja. Vidi **splavak, dola**.

NAPLET - 1. dio noge s vrha prsta do gležnja s gornje strane noge.
2. gornji pleteni dio **opanka**. Vidi **poplet**.

NAPLOV - isto što i **splavak**.

NAPOBEDREN - vidi **napobedriti se**.

NAPOBEDRITI se - 1. držati tijelo u položaju da kuk (**bedra**) strši na jednu stranu, a glava na drugu stranu. *Napobedrija se. Oda napobedro*.
2. izaći iz osnovnog položaja (drvo u **brimenu** koje ode kako ne treba i sl.).
3. iskriviti se i pritom se **okašati** na nekoga (to se naročito odnosi na **kravu** kad iskrivi glavu i ne da sebi pristupiti). *Šta si se napobedrila?*

NAPOLICA - 1. mješavina **ječima** i **šenice**, obično pola-pola. Isto **napolac**. Napolica se sije da se bolje **plati**(ječim je **napuniji** od šenice), a i zbog **neimanjstva**. *Napolica lipo žito.*

2. odnos između vlasnika zemlje i onog tko je obrađuje i zato daje dio (polovicu) uroda. Češće kažu da su išli **na po**. Tako zovu i kada netko nekome dade kravu, ovcu ili kakvu drugo živinu. Pri tom glavnica ostaje vlasniku, a omladak se dijeli. *Da mu je kravu na po.*

NAPOLITANA - slučaj kad igrač u **trešetu** ima **aša, tricu** i **duju** jedne boje (od istog **zoga**), jedna od **akuža** (vrijedi tri **punta**). Tako postoji napolitana **baštuna, špada, dinara** i **kupa**. Izgovaraju i **napulitana**. Vidi **dvajespeta**.

NAPOMOLJ - vidi **napovir**.

NAPONASE - jedan po jedan, odvojeno.

NAPOPRIKO - uprijeko. *Šta me gledaš mrko napopriko?* Vidi **nasukriž**.

NAPOR – zbijeni ovčiji ili koziji gnjoj u prostorijama u kojima leže. *Ležat u naporu dobro je za reumu.* Neki kažu **kora**. *Kad ćemo cipat koru?*

NAPORUČI - pri ruci. *Pomoga bi ti, ali neman alata naporuči. Nemam vina naporuči* (nisam načeo bačvu). Izgovaraju i **naporuč**.

NAPOST - nečastivi, sotona, **đava**, **vrag**, uopće neka nezgodna situacija, napast. *Svaki li je đava za napost. Ti si velika napost. Jadna ti san di me ugoniš u napost.* **Napostovati** (uvoditi u napast, u zlo u nezgodnu situaciju, ne dati nekome mira, napastovati). Vidi **napasan**.

NAPOVELJATI – 1. spopasti (bolest napovelja i sl.).

2. govoriti često i dugo. Vidi **veljati, nastaviti se**.

NAPOVID - oglašenje udaje, odnosno ženidbe s oltara. Ako je *na lipe* , onda počinje: *Po načinu Svete Matere Crkve misle se u sakramentu ženidbe združiti ...* . Ako je *na ružne*, malo je drukčije: *Žene se umaklice ...* Kod umaknuća, znali su **napovidati** samo jedanput da ne bi izazvali svađe i sukobe.

NAPOVIR - napogled. *Pođi napovir Medovcu, nećeš li vidit krave.* Neki govore **napomolj**.

NAPOVRAT - vrsta narodnog kola po Zagori. Vidi **vrate napovrate**.

NAPOVRLJITI se - slično što i **nastovrljiti se.** *Napovrljijo mu se na jezik* (stalno mu je na jeziku, stalno ga spominje). Neki govore **napandovrljiti se**.

NAPRAŠAK - bezdimni prah koji dolazi prvi u punjenju za pušku **kremenjaču, nabijaču, štuc** i sl. Za naprašak je služio prah zvan **žvicer**.

NAPRAV - kakav treba; bez mane. *Nije naprav* (rodio se s manom).

NAPRAVAN - dobra izgleda i zdravlja (i držanja). Znači i odeblji. *Vidi kako mi je ovi gudinić napravan, a ja san mislila da neće ostat*. Vidi **napun**.

NAPR(I)DAK - napredak. Slično **namicanju**, tj. stalno uvećavanje imovine. *Tele ćemo ostaviti za naprdak*. Vidi **mladina**.

NAPRIPRAVITI - pripraviti u dovoljnoj mjeri. *Vatri i guzici ko će napripravit. Niko mu ne može napripravit mira* (kažu za nemirno dijete).

NAPRIŠAN - nagao; brzoplet. Vidi **naga, priša**.

NAPRKUNJITI se - slično što i **oprkunjiti se, omusiti se, namusiti se**. **Naprkunjen** (onaj tko se naprkunjio). Vidi **poklepiti se, prkunjiti se**.

NAPRLITATI se - urediti se, okititi, namirisati, namazati. **Naprlitan** (uređe., namirisan, namazan).

NAPRNDEČITI - ostaviti nešto tamo gdje mu nije mjesto, namjestiti na pogrešno mjesto. **Naprndečen** (namješten, **naćuljen** na neko mjesto gdje ne bi trebalo, slično što i **nagužen**).

NAPRNDITI se - naljutiti se (na nekoga, ali mu o tome ništa otvoreno ne govoriti); podigniti nos, šunjku. *Ništo se na mene naprndijo, neće s menom ni progovorit.* **Naprnđen** (dignuta nosa i šunjke; ljutit i uvrijeđen što se vidi na licu, ali šutljiv). Vidi **prnditi se, oprnditi se**.

NAPRNITI - tvrdoglavo nešto odrediti i u djelo sprovoditi bez velikog i razboritog promišljanja (oženiti se, udati). *Kud navrne (naprne) picara, ne boji se ni cara.*

NAPROCIPATI se - dobro se najesti, natući se. *Naprocipa se pure* (*naija se do grla*).

NAPROBIVATI - natući nekoga, **nagovedati**. *Naprobivalo ga.*

NAPROTRESATI se - narazgovarati se (razglabajući o nečemu). *Jeste li se naprotresale, je li ostalo išta neprotrešeno?* Vidi **protresti**.

NAPRSTAK - limena navlaka za prst, zaštitnik za prst (kod žena koje šiju iglom ručno).

NAPRŠNJAK - 1. ženski odjevni predmet od ručno opredenog vunenog konca. Nekada su napršnjake nosili i muški (polucipele koje su dolazile na **našivače**). Napršnjak dolazi na čarapu na prvi dio stopala (pete ne hvata, bez **zapetine**). Pokriva naplet i taban. Plete se ručno na igle kao i čarape. Vidi **buzavci**.
2. dio konjske opreme (**orme**), remenja (grudni remen i dva plećna remena koje spaja **jabuka**). Kažu i **pusat, bilan**. Kažu i **pršnjak**.

NAPRŽICA - nagao, žestok, svadljiv, **okoprčan** čovjek. Vidi **prže**.

NAPUCIKATI - isto što i **natuškati**.

NAPUČITI - početi pupati; propupati. *Napučilo. Napučila gora* (počelo je pupati). Vidi **zažariti**.

NAPULITANA - vidi **napolitana**.

NAPUN - debeo, ali ne previše. Vidi **napravan**.

NAPUNPATI - vidi **punpati**.

NAPUNTATI - nagovoriti, **podgovoriti** (obično na nešto loše ili sumljivo, na pobunu i sl.). **Napuntan** (nagovoren, **podgovoren**). Vidi **puntati, podurcikati**.

NARAMAK - količina nekog materijala kojeg se može odnijeti, obuhvatom obadviju ruku (ili samo jedne): naramak drva, kukuruznih stabljika, šume. Kad netko posve laže, znaju reći: *Laže naramkon.*

NARANČIN - biljka koja se sije, naraste visoko i ima rozi cvijet.

NARAVSKI - naravno.

NAREDITI se - ispovjediti se pred smrt (tražiti oprost grijeha), primiti sveto ulje (sveto pomazanje). Kažu i **srediti se**.

NARESTI - narasti, postati velik; odrasti. *Nije on još naresa.* Vidi **resti, izresti**.

NARIKTATI - namjestiti; urediti, dovesti u red, postaviti na svoje mjesto. Slično je **uriktati**. **Nariktan** (namješten, doveden na svoje mjesto). Vidi **riktati, nagoditi**.

NAROGUŠITI se - izrazom lica pokazati srditost, spremnost na sukob i sl.

NAROLJATI se - opiti se kao prase, **naljoskati se**. Vidi **nacicikati se, nacvrcati se**.

NAROZATI - napraviti **roze**, rediće u koje će se posaditi **kumpir, kapula** i sl. Vidi **rozati**.

NASADICE - suprotno od pljoštimice, slično što i sičimice; bočno. *Uša je u kuću nasadice* (bočno, na rebra). Izgovaraju i **nasatice**. *Udarijo ga je lopaton nasatice. Sidili su nasatice* (jedan iza drugoga na klupi, svatko leđima oslonjen na prsi onoga iza njega; primjenjuje se naročito kad u malom prostoru treba sjediti za stolom puno osoba).

NASADITI - 1. staviti jaja pod **kočku** da se legu pilići. Kočka se znade i sama nasaditi.
2. nabiti držalo na motiku, sikiru, kosir. Kad je kogot svojeglav kažu da je *nakrivo nasađen* (*Đava ga na svoje držalo nasadio*). Suprotno od nasaditi je **rasaditi**. Vidi **ištigati se**.

NASAMARITI - 1. staviti **samar** na **magarca** ili **konja**. Vidi **potpregniti**.
2. prevariti nekoga, izigrati nečije povjerenje.

NASATICE - vidi **nasadice**.

NASE - natrag; k sebi.

NASIKIRATI - naljutiti,uzrujati, **nasekirati**. *Pravo si ga opet nasikira.* **Nasikiran** (naljućen, uzrujan, **nasekiran**). Vidi **sikirati**.

NASINITI - kad netko ima krvav natučak i radi te ga nadražuje tada nasine krv.

NASKROZ - posve skroz. *On ti je poludijo skroz-naskroz.*

NASLOVIČITI - najaviti; obznaniti. *Ti si mora odma naslovičit zašto ti je to.*

NASMOČKATI se - najesti se (ili barem malo utoliti glad) s manjom količinom **mrsa**, jedući usto kruh, puru, krumpir. Vidi **smočiti**.

NASRŠITI se - naljutiti se. *Nasršijo se na me, neće s menom ni crne ni bile.*

NASTAVITI se - dugo govoriti; ponekad i zadržati se negdje predugo uz stalno pričanje ili **maslanje**. Slično je **razvezati** te **napoveljati**. Kad se netko **nastavi**, a usto i **klasa** mudar sugovornik prekida ga počesto nekim svojim upadicama, obično uz

pripomenu: *Panti na kojon si.* Vidi **dokonati**.

NASTOVRLJITI se - uporno nastojati nešto što drugima obično ne odgovara; stajati uporno na mjestu na kojem ne bi trebao stajati. Kažu i **naštovrljiti se**. Vidi **naguziti se, napovrljiti se**. Kad dijete prvi put stane na noge ili kad starije **čeljade** uspije stati na noge, kažu: *Nastovrljija se na noge.*

NASTRANJIV - 1. strm. *Tamo bi bilo lipo da nije nako nastranjivo.* Vidi **tlevo, plesno, usprsit**.
2. tko *iđe u štetu* (tuđoj ženi ili mužu). *Ja san čula da su oni bili nastranjivi.*

NASUKATI se - namiriti se nečega važnog. *Nasukala se drva, sve sami graba.* Vidi **osukati, suk**.

NASUKRIŠ - u križ. Kažu i **nasukriž**. Odatle **nasukrižan**.

NASUPATI se - najesti se **supajući** hranu (namakajući kruhom).

NAŠAKETATI (se) - istući nekoga šakama. *Našaketali su ga pa nek nosi. Našaketa ga san se* (dobro sam ga istukao). Vidi **šaketati**.

NAŠEKETAN - nakrivljen. *Zid mi je osta nikako našeketan.*

NAŠEKETITI se - 1. nakriviti se. *Šta se to tu našeketilo?*
2. doći nepozvan negdje i dugo ostati. *Našeketija se tu, pravo ne misli nikad otić.* Vidi **šeketiti se**.

NAŠEPER - na leptir, suprotno od mrtvouzice (odnosi se na vezanje čvora). Vidi **kukolj**.

NAŠEPURITI se - napuhati se poput pauna. **Našepuren** (napuhan, nadut, iako bez velika razloga). Vidi **šepuriti se**.

NAŠEŠURITI se - izdignuti se i raširiti ili napuhati. Tako se, primjerice, vreća brašna našešuri kad se nedovoljno napuni, ne zbije se, ali se rastrese da izgleda kao da je puna. Ako se neki odjevni predmet na jednom mjestu izdigne, kažu da se našešurilo itd. **Našešuren** (izdignut, raširen ili napuhan, nezbijen). Vidi **rašešuriti**.

NAŠIVAČE - dio vunene obuće koji je zamjenjivao čarape (ni čarape ni **opanci**). Vidi **napršnjak, nazuvci, terluci**.

NAŠKELJITI se - nakriviti usta (vidi **naškiljiti se**). **Naškeljen** je onaj tko se naškelji.

NAŠKODITI - isto što i **nauditi**.

NAŠTIMATI (se) - namjestiti (se). *Je si li naštima uru?* (je si li namjestio sat?). **Naštiman** (namješten, uređen, doveden do željena položaja). *Sad je sve naštimano.* Vidi **štimati**.

NAŠTOVRLJIṪI se - vidi **nastovrljiti se**.

NAŠUNJITI se - istaknuti šunjku (nos i usnice). Vidi **šunjiti se, šunjka**.

NATANDRČITI (se) - postaviti na mjesto gdje ne treba (pritom biti vidljiv i smetati). *Šta si to tu natandrčija? Miči se, šta si se tu natandrčija!*

NATARLIČATI - vidi **tarličati**.

NATAVLJATI - nabacati svega i svačega (naročito u usta). *Natavlja je puna usta* (napunio je usta svime što je bilo na stolu). Kažu i **natevljati**. Vidi **tevljati**.

NATELENTATI - slučajno nešto pogoditi, dobro obaviti, naći nešto. *Natelentalo mu ka ćoravoj koki zrno.*

NATENTAN - nagovoren. Vidi **tentati**.

NATEŽITI – naginjati za nešto ili za nekoga, natezati. *I pratar za jednoga nateži. Svak na svoj mlin vodu nateži.* Vidi **povidíti**.

NATIKAČE - vrsta obuće od vune (muške i ženske).

NATIŠMATI se - vidi **tišma**.

NATKVIČITI se - nadviti se, nadnijeti se nad nešto. *Nadkvičija mu se peškir nad oči.* **Natkvičen** (nadnesen, nadvit, oboren). Vidi **kvičiti**.

NATRATI - natjerati; nanijeti, dopremiti u dovoljnim količinama. *Teško žabu u vodu natrat* (kažu kad netko napravi nešto što se i očekivalo). *Je si li natra drva?*

NATRAVULJATI - na brzinu obuti neku obuću na noge. Vidi **nalandrati**.

NATRUDITI - pogoršati radeći stanje neke bolesti, rane, **natučka** i sl. Vidi **pritruditi**.

NATRUNITI - vidi **struniti**.

NATUČAK - ugnjojeno mjesto (obično na nozi i obično od neizvađena trna ili od udarca); podljev. Vidi **nasiniti, Ivenjdan**.

NATUĆI se - dobro se najesti. *Nisu to mravi navukli nego zubi natukli.* Vidi **odukivati**.

NATURCIKATI - slično što i **natuškati**. Vidi **turcikati**.

NATUŠKATI - nahuškati. *Natuška je na me pasa, svu mi je šotanu*

iskida. Kažu i **napucikati.**

Natuškan, napucikan (nahuškan). *Ne bi on to sam učinija, on je od nikoga natuškan.* Vidi **tuškati.**

NATUŠTITI se - natmuriti se, namrkositi se. Natuštilo se vrime (naoblačilo se; **sperilo se**).

NAUČAN - naučen; iskusan. *Niko se nije naučan rodija.*

NAUDITI - vidi **uditi.**

NAUMITI - odlučiti, namisliti; **odrediti.** *Neš šta si naumija.* Kažu i **zaumiti.** Vidi **uma.**

NAUTOČ - natječući se, s angažmanom.

NAUZGOR - uspravno. *Prazna vrića ne more nauzgor stat* (kaže se za gladna čovjeka koji je zato nesposoban za rad, boležljiv i sl.).

NAUZGORITI - uspraviti, postaviti **nauzgor.**

NAUZNAČ - nauznak (i tako govore), na leđa, na leđima. *Pa je nauznač.* Nekima to znači na bok. Vidi **prčimice.**

NAUZVRI - do na sam vrh. *Nametija je do nauzvri pijeta.*

NAVA - 1. dobra, šesna, zgodna, naočita žena.
2. **lađa.**

NAVALJIVATI - postavljati **mlin** u ležište (suprotno je **svaljivati**).

NAVEGATI - nekome naići kao tobože, slučajno, s prikrivenom namjerom, a u stvari doći s određenim ciljem. *Svaki dan se navega kako bi čujo što se govori, kako bi što ulovijo.* Slično **navegavati.** Odatle **navegavanje.** *Navegava se curi.*

Nisan mala doša ti na silo,
Svratija san, usput mi je bilo.

NAVERUGATI - nagomilati puno toga (naročito pri govoru). *Koliko li je ona toga naverugala?* Vidi **veruga.**

NAVEZAK - isto što i **navrzak.**

NAVILJAK - količina sijena koju mogu nositi dvije osobe na dva, zato određena koca (**sinski koci**). Negdje znači količinu sijena koja se može podići vilama; to oni prvi nazivaju *jedne vile.* Naviljak **drače** jest količina drače koja stane na jedne **dračevile.** Vidi **ponaviljčiti.**

Doša dragi prid kuću pa plače,
Dala bi ga za naviljak drače.

NAVILJČITI - skupljati travu u **naviljke.** Neki kažu **vilati.**

NAVIRLATI - napišati. *Navirla je punu vrčinu.* Vidi **virlati.**

NAVISITI - staviti lonac sa hranom na vatru da se kuha (objesiti **bakru** o **komaštre**). **Navišen** (stavljen na vatru da se kuha). *Je li večara navišena?* Vidi **svisiti, uzvisiti**.

NAVITAK - pređa namotana na **vratilo**.

NAVLAJATI - navaliti na nekoga; ljutito nekome nešto govoriti. Govore i **navlajisati**. *Šta si navlajisa na me ka vlaj kocon?* Kažu i: *Napa na me ka vla s koca*. Vidi **vlajisati**.

NAVOGUNJITI se - vidi **navunjiti se**.

NAVRATI - navaliti, **najati**. *Navra na vlast ka junac na plast. Navra ka pratar u pojetu.*

NAVRAZAČA - vidi **navrzača**.

NAVRĆATI - navrtati, cijepiti (**cipiti**).

NAVRIMNIJE - na vrijeme, zavidila, za dana.

NAVRLJITI se - slično što i **naguziti se**. Vidi **nastovrljiti se**.

NAVRSTI - vidi **navrzivanje, navrzača, sak**.

NAVRTAK - pitomi (plemeniti) dio koji se navrće, **plemka, cip**.

NAVRZAČA - oputa ili **kajasa** za gradnju **opanaka**. Kažu i **navrazača**. Vidi **navrzivanje**.

NAVRZAK - dio **kajase** iza **kljuna** na **opancima** kojom se učvršćuje **navrzivanje** da ne bi došlo do paranja (drži **navrazaču**). To je početni glavni čvor. Kažu i **navezak**.

NAVRZIVANJE - ugrađivanje **kajase** i **opute** kod gradnje **opanaka**. Kajasa je od goveđe (kao i opanci) a oputa od ovčje ili kozje kože (**mišina**).

NAVUNJITI se - zacrniti se; navući se crninom. *Nebo se navunjilo* (kažu kada se navuku crni gusti oblaci, kad nebo obuzme tmina). Neki kažu da se nebo **navogunjilo**. Vidi **speriti se, slembati**.

NAZIĐATI - nazidati. **Naziđan** (nazidan). Vidi **ziđati, saziđati, gruđati**.

NAZORICE - sustopice i da vidiš (nekoga). *Ajde za njin nazorice* (ne gubi ga iz vida).

NAZUVCI - vrsta obuće od **vune**. Idu na **bičve** pa u **opanke**. Ima više vrsta slične obuće. Mogu biti sa zapetinom ili bez. Ako se podmetnu kožom nastaju **papuče**. Ponešto se razlikuju u izradi i po nazivima. Vidi **buzavci, crnopletke, mrkavci,**

napršnjak, našivača, terluci, popleti.

NAŽIMATI se - svom silom (**cilin životon**) provati nešto digniti, pomakniti, učiniti. Slično je **napirati se**. Od **nažimanja** na polugu mnogi (**nogi**) su zagorani dobili **kilu**. Vidi **užimati se, ožimice**.

NAŽVORITI se - naljutiti se. **Nažvoren** (ljutit zbog nečega). Vidi **žvoriti se**.

NEARAN - suprotno od **aran**.

NEBAŠTATI se – izraz koji znači: nećeš lako što si **naumija**, nećeš što si zamislio.

NEBESAN - otrovan u govoru (lako vrijeđa druge, **suje** i sl.)

NEBO - 1. nebeski svod. *Široko je ispod neba.* To je i zračni prostor iznad zemlje. *U nebu smrklo, u zemlji smrzlo.*

2. gornji dio usne šupljine. Tko *nema nebo* , taj **unjka**.

3. kućni strop, odnosno krov. *Vidi mu se nebo kroz čeranj.*

NEČIST - izmet, **govno**. Nečist od djeteta privijali su djeci za lječenje naboja na nozi. Ako neko očekuje da mu kažu *Svaka ti čast*, a to ne zaslužuje, narugaju mu se: *Svaka ti nečist od male dice.*

NEĆKATI se - odbijati nešto, ali obično bez velika razloga ili nedovoljno čvrsto. *Nećka se, a pruža ruku* (kaže se za onoga koji tobože ne bi primio ono što mu se nudi, a jedva čeka da dobije). Takvoga nazovu **nećkalo, neća, nećkalica**. *Ako neće neća, oće oća. Ako neće nećkalica, oće oćkalica.*

NEDENJAN - vidi **denjan**.

NEDILJA - 1. Nedjelja, svetačnji dan. Kažu i *sveta nedilja*. Od Nedilje se ne posti (*Nedilja ne trpi posta*), rade se samo posli koji se ne mogu ostaviti (skuplja se trava, žito s guvna prid **kišu** i sl.). Djeci kažu: *Ne diljaj u Nedilju, porizat ćeš se.*

Nedilja, Nedilja
Da se drvo ne dilja,
Da se rađa ostavlja,
Da se Gospa pozdravlja.

Nedjeljom se nešto bolje jelo i u siromašnijim kućama (čak za vrijeme **korizme**). Ujutro za **ručak pure** i **taloge** i pure i **kiseline**. U zimsko doba **navisi** se oko 10 sati kiseli kupus. Kad se ukućani vrate od crkve (oko 1 sat), izvadi se malo kupusa i začini **lojom** (tko je bio moćniji metne i malo slanine u kupus). Oko 2 sata (**ćindija**) meće se **mrs** u kupus.

To se polako kuha. Jede se za **večaru** (poslije **zdravomarije** i poslije duge zajedničke molitve).
2. tjedan. *Nedilja dana* (tjedan dana). *Peti misec ima osan (pet) nedilja* (zalihe hrane su potrošene, a još nije stiglo novo **žito**).

NEDOKAZAN - nerazuman; tvrdoglav (više zato što je **uncut**, a manje zato što ne bi mogao razumjeti). *Nedokazan li si, jadna li san ja s tebon. Nedokazan je pa ajd kraju.*

NEDOTUPIT - kratkouman, malo udaren mokrom **bičvom**. Tko je nedotupit, teško shvaća. Vidi **dotupitost**.

NEDOTUTATI - vidi **tutati**.

NEIMANJSTVO - neimaština, siromaštvo, bijeda. *Podnila je ona tereta i neimanjstva.* Izgovaraju i **neimanjština** te **neiman**.

NEIZGLEDAN - ružna izgleda. Vidi **izgledan**.

NEJAČAD - sitna dječica, **nejač**. *Iza njega su ostala sama jadna nejačad.*

NEKA - nevjesta, **mlada**. Izgovaraju i **Neša**.

NEKRST - nekršteno čeljade; nekršćanin. *Lino se čeljade i nekrstu gadi (Ni nekrst ne voli linčinu).* Često se kaže za životinju. Vidi **pogan**.

NELOŠO - dobro, ali bi moglo biti i bolje, **neloše**. *Ja san ima neloše karte.*

NEMILA - nemila žalost, bolest, **nesrća**, nepogoda (nije lako ni izgovorit sve, pa kažu samo nemila).

NEMISTO - loše mjesto, loš položaj. *Štaš kad je to na nemistu.* Vidi **misto**.

NENADNJA - 1. svaki nenadni događaj. *Sačuvaj te, Bože nenadnje, ali nije ni svaka nenadnja za zlo.*
2. srčani udar; svaka nagla smrt.

NENAVIST - zavist, ali i **nevirnost**. Kažu i **nenavidnost**. **Nenavidan** (zavidan, ljubomoran). Vidi **đilozan**.

NEODILJEN - neodijeljen, skupa. *Oni su unda još bili neodiljeni.* Vidi **suma, korta**.

NEOKRESAN - neuglađen; neodgojen; sirova izgleda i ponašanja. *Neokresan li je, mili Bože.*

NEORAN - suprotno od **oran**. Vidi **izneorčiti se**.

NEORIĆ - selo u splitskoj zagori. Župno mjesto (Svi Sveti) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, kliškom dekanatu.

NEPOSIČEN - nepodsječen (odnosi se na **mlin**). *Neposičen mi je mlin pa slabo melje*

NEPRIVIDAN - nepregledan.

NEPROTREŠEN - nepretrešen (nije pregledan, nije razmotren, nije razglaban). Vidi **protresti, naprotresati se.**

NEREDAN - neuredan, **aljkav,** zapušten; komu se ne zna reda (*nema ni reda ni zakona*). Zemlja koju je teško obrađivati također je neredna. Neredan je svatko tko nije kako treba. *Nosi te đava, neredna.* Vidi **neuredinja, redan**.

NEREDINJA - neurednost. Vidi **neuredinja**.

NEROZA - nervoza**.** *To me košta velike neroze.* **Nerozan** (živčan, nervozan). **Nerozirati se** (živcirati se).

Šta si mi se nerozira brajo,
Prst u uvo nek čuje i gluvo.

NE SLADITI - malo boljeti. *Ne sladi me* (nije mi sve u redu sa zdravljem). Kažu i: *Nisan stvari.* Slično: *Ne sladi ga.*

NESLAN - slab, mrljav (u kome nema **ćarice**). *Njava te odnija neslana!*

NESMIRAN - zločest (slično **pecigljiv**), ali i neskroman.

NESMOTREN - nepažljiv. *Nesmotren li si, mili Bože!* **Nesmotrenost** (nepažnja).

NESRĆA - nesreća. Izgovaraju i **nezrća**. Kažu i **trobula** te **nesritluk**. *Srića te gleda, nesrća ti neda.* Mnogima je nesrća neko nadnaravno biće koje donosi nesreću. Vidi **providati, vrag, čapa**. *Priskočila mu nesrća* (dogodilo mu se neko zlo). Nesrća je i osoba od koje ne možeš očekivati ništa dobro. Kad nesreća pogodi nekoga tko ima dosta nevolje i bez te nesreće, kažu: *Di će suza, neg na oko.*

NESRUČAN - nespretan, neuredan (koji ništa dobro ne zna uraditi). Vidi **sručan, neuredinja**.

NESTARA - sestrina kćer. Vidi **netijak**.

NESTIMAN - necijenjen (slabo cijenjen); neprihvaćen. Vidi **nevidan, stimavanje, stimadur**.

NESUVIŽAN - previše na svoj način, neposlušan, tvrdoglav. Tko je nesuvižan ne da se učiti, ne prima **svita**.

N

NEŠ - nećeš. *Neš ti tebe* (što misliš da si?). *Neš vidit iz guzice pretelja.* Vidi **diš, kuš, oš, štaš, znaš**.

NEŠA - vidi **neka**.

NETIJAK - sestrin sin**.** Vidi **nestara**.

NETO - neton, netom (tek, upravo sad).

NETUMAČIT - nejasan, ali i onakav kakav ne bi trebao biti. Neki izgovaraju **netomačit**. Vidi **tomačiti**.

NEUPLODAN - nezgrapan, smlaćen. Izgovaraju i **neuplotan** . Svaki čovjek čudnih shvaćanja i zahtjeva neuplodan je. *Nosi te vrag neuplodna.*

NEUREDINJA - neuredna žena. Slično je **nesručna žena**.

NEVALICE - nehotice. *To je bilo nevalice* (nije bilo hotimično).

NEVALJAL - nekorisan; neupotrebljiv. *Nevaljale su mi ruke* (ruke su mi slabe i ne mogu s njima ništa). Vidi **valjal**.

NEVEN - biljka žuta lista i crvena lista, sije se.

NEVERA - nevrijeme. Slično je **salaukovina**. Vidi **sneverati (se)**.

NEVESEJA - tužan. *Neveseja mi je kupus, dobro da je na uzgoru po ovom Božijem zvizdanu.*

NEVEST -selo u drniškoj zagori

NEVIDAN - neprimjetan, slabo vidljiv (i zato slabo cijenjen). *Nije sve šta oči vide.* Vidi **nestiman**. *Ženski je posa nevidan (nestiman).*

NEVIDILO - mrak, suprotno od **vidilo**.

NEVIRNOST - nenavist, zavist; ne držanje do zadane riječi. Slično **nevira**. Odatle **neviran**. Vidi **đilozan**.

Da nije bure i nevire
Ne bi bilo Sinja do Misira.

NEVIROVAN - koji se ne da uvjeriti; koji nikako ne vjeruje drugome. *Jadna ti san, majko moja, nevirovan li si.*

NEVISTA - nevjesta. Tako joj se obraćaju stariji ukućani, a i oni iz bliže rodbine, čak iz sela. Kažu i **mlada, neka**.

Berekine, šta si diga glavu,
Ka nevista kad ugleda zavu.

NEZABILJEN - skroz crn, crven (bez imalo bjelila). *Krv nezabiljena* (kažu za nekoga tko je bez ikakve milosti za drugoga, tko nikoga ne žali). *Biži od njega, on ti je krv nezabiljena.*

NEZAGLAVLJEN - nezaštigan, raskliman (**motika, sikira** i sl.).

Nezaglavljena osoba je svaka svojeglava osoba. *Nit od majke učen, niti od oca tučen.* Vidi **štiga, zaštigati, zasukan, zavorljiv**.

NEZRĆA - isto što i **nesrća**.

NEŽENJEN – neoženjen, **ledičan**.

Zapivajte neženjeni momci
Neka pukne srce u divojci.

NIGDI - 1. nigdje.

Tugo moja, široko ti polje,
A ti nigdi, već na srce moje.

2. negdje. *Nigdi mi se zametija čekić.*

NIJANCI - niti. *Nemam nijanci jedne kapule u kući.* Slično je **njanke, njanka**. *Neman njanke kapi.* Govore i **ni(j)anko**, ali obično s malo drukčijim značenjem. *Neman nijanko za kruv.* Vidi **anci, anko**.

NI(J)ANKO - vidi **ni(j)anci**.

NIKI - neki. *U selo je nikidan doša niki čovik.*

NIKIDAN - neki dan; prekjučer; prije nekoliko dana. Vidi **nikuvečer, nikonoć**.

NIKO - netko.

Mene niko iza vrata zove,
Ja ga znaden, opet pitan ko je.

NIKO - nitko. *Niko se nije s laži udavija.*

NIKOLA - muško ime. Govore i **Niko, Nikica, Nikolica, Nikoleta, Niče, Niše, Niškela** itd. Vidi **meč**.

NIKOLIČAK - nekoliko, nešto malo (po broju).

NIKONOĆ - prije neku noć. Vidi **nikuvečer, nikidan**.

NIKŠAN - nišan. **Nikšaniti** (nišaniti). **Nanikšaniti** (nanišaniti). Vidi **kremenjača**.

NIKUDAN – nikud. *Kudan si je tražija? Nikudan.* Vidi **svakudan**.

NIKUVEČER - prije nekoliko večeri. Kažu i **nikovečer**. Vidi **nikidan, nikonoć**.

NIMI je - nije mi. *Nimi je briga, neka sve đava odnese.*

NINATI - ljuljati (dijete u **bešici**). **Mater** uspavljuje dijete:

A ni nini na planini,
Svari pure pa začini.

NISKO - selo u splitskoj zagori. Vidi **Brštanovo**.

NIŠADOR - salmijak, sredstvo koje je služilo pri **šaldavanju** (**kalajisanju**) posuđa. Vidi **šalda**.

NIŠTA - nešto. Kažu i **managed ništo**. *Stani, iman ti ništa reć.*

NIŠTAVAC - ništa. Kažu i **ništovac**. Kad dijete stalno pita što će mu se

dati, kažu mu: *Dobićeš punu šaku ništavaca.*

NITO - dio tkalačkog stana.

NIZAK - nanizani **spuži,** žabe, kupine i sl. na neki štap (**praljak**) ili što drugo.

NIZDOL - nizbrdo. Kažu i **nizastranu**. Vidi **uzdol**.

NIZOKO - nisko.

NO - ono. *U no doba ovdika nije bilo nikoga.*

NOĆARITI - ne ići na vrijeme spavati, nego se (bez velike potrebe) skupljati noću, lutati po noći, a često i kartati se, opijati ili krasti.

NOĆEVATI - noćivati.

Cure male, sve se moje zvale,
S majkon stale, s menon noćevale.

NOĆOS - noćas.

I noćos san, moja željo živa,
Uzdisao priko rosni njiva.

NOGETATI (se) - tući (se) nogama. Izgovaraju i **nogatati se, nogacati se**. Slično je **durakati se**.

NOKAT - dio konjskog kopita. Vidi **notak**.

NOLIKO - onoliko. *Noliko svita nikad nisan vidija.*

NOLIŠNI - onolišni (onoliki); malen. Vidi **kolišni, tolišni, volišni**.

NOMADNE - nikidan. Kažu i **nomande**.

NORAK - vidi **ronak**.

NORITI - roniti. **Zanoriti** (zaroniti). **Prinoriti** (preroniti).

NOSAC - 1. vrh svijeće **petrouljke**. Kažu i **nosać, noseć, nosić**. Kroz nosac prolazi **tinj**.
2. posebno izrađeni dio **suda** za lakše lijevanje tekućine.

NOSILA - prigoda za nošenje **mrca** u **šamatorje**. Nose ih četvorica (stoje o dva **koca, cipca** obično užetom **ispričana**). Vidi **pokrov, klašnje, počivala**.

NOSIMICE - na nos, s nosom prema zemlji. *Pa je nosimice* (*zaora je noson po ledini*). Vidi **nanos**.

NOSITI se - oblačiti se. *Lipo se nosi* (dobro i lijepo se oblači).

NOS-KALIK -selo u drniškoj zagori.

NOSORA - vidi **ćoro**.

NOTAK - nokat (neki govore). Čuje se i **baviti** (vabiti), **nemon** (menon), i sl.

NOVA SELA - selo u sinjskoj zagori. Vidi **Ugljane**.

NOVE - devet u igri **na mure**. Izgovaraju i **novo**. Taj se **zog** zove uz bacanje četiriju ili pet prsta.

NOVOKLEPOST - tek **klepana** neka alatka (**kosa**, sjekira, **kosir**). **Novoklep** (tek klepan). *Kosa je novoklepa.* Isto sjekira, **špica, kresa** i sl.

NOZDRVA - životinjska nosnica, a nekada i ljudska. *Namirit ćeš se ti na runjavu nozdrvu* (već ćeš dobiti svoje, što si zaslužio - tako stariji opominju kakva neobuzdana, **okoprčna mlađarca** ili **vrljca**). Vidi **kljen**.

NOŽANJ - vrsta trave u polju (ostatak nakon košnje znade biti oštar poput noža). Svaki tvrd i oštar ostatak stabljike neke biljke nakon košnje, naziva se nožanj.

NOŽICA - dio **mišine** (noga) na koji se toči. Kad posve pada kiša, kažu: *Pada (liva) ka iz nožice*. Na nožicu se i dipli (na **mišini**). Vidi **vratuša**.

NOŽICE - isto što i **škare, makaze**.

NU - vidi, pogledaj. Kažu i **nuder**.

NUGA - nugao, ugao, zemljište koje čini određeni kut. Vidi **okuč, Babin nuga**.

NUKATI - poticati, nagovarati.

NULA - ništica (u pravom i prenesenom značenju).

NUNDE - ondje. Izgovaraju i **nudan, nundan, unde, undan**. Vidi **tudan**.

NUŠA – vidi **Ana**.

NUTAR - stidljiv, povučen, potišten. Vidi **osoban**.

NUTRANJI - nutarnji.

NJ

NJADAR - vidi **njag**.

NJAG - sotona, vrag ili đavao (obično izgovaraju oni koji se klone **beštime**). Kažu i **njava, njadar, njatar, trag**.

NJANCI - vidi **nijanci**.

NJANKA - vidi **nijanci**.

NJANJE - vidi **janje**.

NJAVA - isto što i **njag**.

NJIZI - njih. **Njizin** (njima).

NJOKALICA - usta, **gubica**. *Sve mi se čini da ćeš dobit po njokalici.*

NJON - joj, njoj.

NJUNJATI (se) - ljuljati (se), **ninati (se)**. Vidi **gingati (se), culjati se**.

NJUNJKALO - isto što i **unjkalo**. Vidi **unjkati**.

NJUVERICA - nevina djevojka. Vidi **polovnjača**.

O

OBABITI - poroditi ili pomagati pri porodu.

OBAĆI - obići. **Oblaziti** (obilaziti).

Selo moje, nigdi mi te nema.
Sve obađo, nigdi te ne nađo.

OBAD - dosadan kukac sličan muhi koji napada goveda, konje, a neugodan je i za ljude.

Koliko je srce u obada,
Istra moga Bičetu iz lada.

OBADANJE - trka govečeta kada ga ubode **obad** ili oko njega zuji. **Obadati se** (trčati bježeći od obada). Krave se počmu obadati kad dobro zavrući (oko sv. **Ante**) pa sve dok ne zahladi (oko **Velike Gospe**). **Obadati** (obraćati pozornost na nešto, uzimati u obzir nešto). Vidi **abadati**. *Ne obada on šta ti govoriš* (ne trza na bockanje). Vidi **zaobadati se**.

OBADITI – preorati zemlju nakon jedne berbe.

OBADNJA GODINA - godina nakon nečije smrti. *Ima šest obadnji godina od toga*. Vidi **izadnji**.

OBAJATITI - oteći, nabubriti (primjerice, kravlje vime).

OBAKOVITI - 1. otvrdnuti od starosti (kao koža na **baku**); zastarjeti.
2. isto što i **pribučiti**. Vidi **bakovit**.

OBALINE - jelo koje je ostalo iza nečijeg obroka, ostatak nečijeg jela, ogrizine. *Neću ja ničiji obalina*. Vidi **oglobine**.

OBALITI - oboriti, svaliti.

OBAMESTI - izmesti okolo. *Obameti malo oko mlina*. Vidi **samesti, okoliš, obamliti**.

OBAMETNITI - obrubiti, porubiti, napraviti porub. Kažu i **obućmati** te **optočiti**.

OBAMLITI - izmliti manju količinu čista žita da bi mlin bio čistiji. Obamliva se ako se želi dobiti čisto brašno (za **puru** ili **kruv**), ako je prije **mliven** kukuruz, a sada se želi **mliti šenicu** i sl. Prije **obamlivanja** obično se mlin **obamete** tako da se stvori novi **okoliš**

OBARAČA - obarač. Vidi **kremenjača**.

OBARINE - voda u kojoj su se **šurgale** ili **obarivale** iznutrice: praseća crijeva i želudac (da bi se potom **sadile divenice** ili **kulen**).

OBARITI - kuhati malo i na laganoj vatri. **Obaren** (malko kuhan na laganoj vatri). Vidi **obarine, oburdati**.

OBASTATI - opstati. *Nema ji niti bi tu mogli obastat.*

OBAŠKA - posebice, ponaosob. Isto je **baška, nabaška, pobaška** (**obaško, baško, nabaško, pobaško**). *Stavi obaška zdrave, a obaška nasičene kumpire.* Vidi **lopar**.

OBATALITI (se) - istrošiti (se), iskriviti (se) (alat ili što slično). **Obataljen** (istrošen, korištenjem djelomice uništen). Vidi **bataliti**.

OBDANICA - dan od izlaska do zalaska sunca. U zimsko je doba dan kratak pa se **ovce** i **koze** izgone na pašu cijeli dan, na **obdanicu**. Obdanica je i putovanje bez noćenja. Vidi **popas, vazdan**.

OBDULJA - konjska trka. Izgovaraju i **ovdulja**. Tako se zove i nagrada na konjskim trkama, odnosno zalog dan radi oklade (najčešće pri konjskim trkama). Vidi **alaša**.

OBENDITI se - slično što i **omusiti se**. *Ajde, ajde, šta ste se obendili, eto mene odma nazad.*

OBESELITI se - razveseliti se, obveseliti se.

OBETATI - obećati. **Obetan** (obećan). *Ne mogu ti doć radit jer san se obetala drugomu. Ona je već obetana* (prihvatila je ženidbene ponude nekog momka).

OBIČAJNIK - skup pravila, običaja (primjerice u crkvenom životu). Vidi **regliman**.

OBIGRATI - obtrčati, žurno i brzo **obaći**. *Sve san obigrala, nisan je našla.*

OBIJATI KRAJOVE - čistiti rubove zemljišta (gdje dopiru korijenja okolnog drveća, žbunja). Vidi **okrajak, oblog**.

OBIKNITI se - naviknuti se na određeni način života, u određenoj sredini i prostoru. *Di ko nika, tu se i obika.* Vidi **obniti se**.

Udala se, obikla se nisan,
Majko moja, dođi vidi di san.

OBIŠENJAK - čuna. *Obisija se ki nika stvar*. Vidi **obosti**.

OBJAČATI - ojačati. *Kad on malo objača vidićemo ko će koga tuć.*

OBJANJICA - ovca s janjetom (koja doji janje). Kažu i **objanjka**. Ovca koja nosi janje je **sjajnjna (sjajna).** Vidi **otelka.**

OBJUTRITI se - ući duboko u jutro (kad se sunce malo podigne). Vidi **odaniti se**.

OBLAC - oblo drvo (obično oguljeno). Vidi **skruglac, cok, ciplja**.

OBLAČINA - naoblaka (suprotno od *vedrina*). *Ne viruj litnoj oblačini ni zimskoj vedrini.*

OBLAGDARITI se - proljepšati se, poboljšati se (misli se na vrijeme). *Vrime se oblagdarilo* (postalo je sunčanije, toplije, ljepše). **Oblagdaren** (proljepšan). **Oblagdarenost** (proljepšanje). Vidi **ćarica**.

OBLAGUZAN - isto što i **obloguzan**.

OBLAMANJE - slično što i **navegavanje**, ali i **oklajavanje**. **Oblamati** (tobože slučajno se negdje naći gdje se može izvući neka korist). Vidi **oblavati se**.

OBLAMALO - onaj koji **oblama, oklamar**.

OBLAPORAN - slično što i **obloguzan**.

OBLAVATI se - vrtjeti glavom okolo; ogledati se okolo (sve s namjerom da nešto zaradiš, dobiješ). Vidi **oblamanje**.

OBLEJATI se - opiti se tako da ne možeš vladati sobom. Vidi **naroljati se, oblokati se**.

OBLETAN - brz; koji brzo **obleti** okolo.

OBLIĆATI - 1.oblijetati, obilaziti oko nekoga i nagovarati ga na nešto. *Cura je šesna pa oko nje stalno momci obliću. Obliće ka mačak oko vruće kaše.* Vidi **salićati**.
2. obavljati razne poslove biti stalno u poslu.

OBLIGAN - zadužen; s obavezom. Tko je siromašan, lako postaje obligan pa svojim radom mora vraćati obavezu (*Ni govno se ne privrne, a da njega ne pozovu*). Kad od nekoga primiš **dar**, odmah postaješ obligan da mu se na neki način odužiš, da uzvratiš darom ili kakvom drugo protuuslugom. *Oči ti goru da i ti njemu štogot daš.* **Obligacija** je moralna obaveza. **Obligati** (zadužiti; obavezati).

OBLIVANJE - postupak pri metenju mlijeka radi boljeg izdvajanja masla (kad nije postignuta

prava toplina). Neki oblivaju mlijekom, neki vodom. Kažu i **oblivati stap**.

OBLIZAK - malo hrane. *Nema oblizak* (ima vrlo malo).

OBLIZEKA - birano jelo, rijetko jelo. *Tija bi oblizeka*. Vidi **izmine**.

OBLIZNIK - vidi **bliznac**.

OBLIZNITI se - roditi (oteliti) dvojke. Vidi **otronjiti se**.

OBLOG - 1. ravno zemljište oko brdske njive koje se ne može orati (ili se ne ore), ali po kojemu nije visoko drveće već kamenje, trava, nisko raslinje i sl. Može značiti i zemljište koje je obloženo tuđim pa njemu nije potpuno slobodan pristup.

2. naziv **ogrede** u kojoj uz njivu ili njive prevladavaju **okrajci** i **oblog**. Vidi **uzglavak, obijati krajove, uvrat**.

OBLOGUZ - proždrljivac (ima oble guzice, *ka torine*). Govore i **obloguzonja, oblaguzonja, obloguzan**.

OBLOGUZAN - postrvan na jelo. Tko je obloguzan ne može se uzdržati od jela. Govore i **oblaguzan, obliguzan** te **oblaporan**. Vidi **slatkoran, prasetan**.

OBLOKATI se - napiti se preko mjere, dobro se opiti. *Ko vino loče, taj se i obloče.* Vidi **naroljati se, oblejati se**.

OBLUK - 1. drveni obruč (obično od **sita** ili **rašeta**) iznad glave dojenčeta u **bešici**. Stavlja se da pokrivač ne pada djetetu na glavu i da ga ne uguši.

2. luk od mlada savitljiva drveta, elipsasta oblika koji služi za izradu **krtola**, dio krtola. Postoje dva obluka. Vidi **prlj**.

3. drveni luk koji povezuje **koplje** (držak) grabalja i **grabljište**. Govore i **oblučac, težuljac**.

4. drven luk koji služi kao naslon na stocu. Vidi **prlj, tronožac**.

5. Vidi **tvorilo.**

6. isto što i **unkaš**.

7. svaki obruč od drveta (na **bukari** primjerice).

8. ženski odjevni predmet koji se meće na glavu (podmetak na koji ide marama). Vidi **kovrljak**.

Izgovaraju i **oblug**.

OBNITI se - obikniti se, prilagoditi se. Odnosi se i na bilje, a ne samo na ljude i životinje (za razliku od *obikniti se*). *Kako se kupus obnija?* (je li se dobro primio, kako je podnio

vrućinu, sušu i sl.). *Grožđe se nije još obnilo* (još je ranjivo, osjetljivo, svašta mu može naškoditi).

OBNOĆ - po noći.

(O)BOČINA - meki dio (iznad boka).

OBOJAK - sukneni uložak koji se stavlja u **opanak**. Preko noći obojci se suše kraj **ognjišta** ili na **trkl̀ji** iznad ognjišta. *Ko poslidnji ustaje obojaka nestaje. Nisi ti meni ni obojak* (puno si lošiji od mene). *Izgulija bi ti obojak ispod pete* (samoživ i neobziran).

OBOR - 1. **pritorak**, predvorje za **sastavljanje** sitne stoke.

2. slobodan prostor u zaselku na kojemu se ljudi sastaju. Vidi **kolarište**.

3. područje oko kuća jedne obitelji. *Lovrića obor.*

OBORIT – strm, **strmenit**. Vidi **nastranjiv**, **usprsit**.

OBOSITI - ostati bez obuće, ali i bez potkove ili ploče (takav je konj **bos**).

Moj dragane, nemoj se ponosit,
Konj potkovan, može i obosit.

OBOSTI - ubosti (odlučno), malo jače badniti. *Triba ga obost u obišenjak.*

OBRECNITI se - obratiti se nekome srdito. Kažu i **zbrecniti se.**

OBREḌITI - obaviti (poslove). *Sve san obredija prija mraka.* **Obređeno** (obavljeno, učinjeno). *Sad je sve obređeno.*

OBRENJITI se - rastužiti se, objesiti mrke brke, nezadovoljan i potišten biti. **Obrenjen** je onaj tko se obrenjio. Vidi **okljuniti se**.

OBRICATI se - izgubiti dlaku; ostati bez dlake. **Obrican** (bez dlake, **ćosav**). Vidi **bricanje**.

OBRKUS - komad robe koji se zgodno može prebaciti preko leđa. *Ponesider taj obrkus, čini mi se da bi moglo bit kiše.*

OBRLATITI - obratiti; smekšati i opustiti (nekoga), nekoga skrenuti s određenog cilja. *Marko se posve naljutijo, jedvo smo ga obrlatili. Obrlatijo se i Petar i mirno otiša kući.*

OBROVAC - selo u sinjskoj zagori. Vidi Bajagić.

OBRŠITI - završiti; proći. *Kako je radijo, dobro je i obršijo.*

OBRTANJ - dio starinske kuće (iznad **ognjišta**).

OBRZDATI - 1. staviti **žvalje** na konja. Obrzdati nekoga znači i smiriti

ga, srediti ga, nametnuti mu nešto što je izbjegavao. **Obrzdan** (sa žvalama u ustima; sređen, smiren).Vidi **brzde, brzdav**.

2. mlatnuti po **šunjci**. Slično je **opatrniti**.

OBŠIĆEN - ograđen mladicama, pleterom. Vidi **kotorača**.

OBUČENA - karta koja nosi **punte** u **briškuli** (**obučena briškula**). Suprotno je **lišina**, **golica**. Vidi **viga**.

OBUĆI se - postati svećenikom redovnikom (**pratrom**). Vidi **svući se, pratrić**.

OBUĆMATI - porubiti, **obametniti, optočiti**.

OBURDATI - prokuhati (travinu za **prasad**), **obariti** nešto što će jesti domaće životinje.

OBURDATI se – postati derutan, trošan. *Kuća se oburdala* (mogla bi se sama srušiti).

OBUVAČA - oputa kojom se vežu **opanci** pri obuvanju. Vidi **špigeta, remen**.

OBZINITI - zapanjiti i iznenaditi nekoga da ne može progovoriti, da se ne može snaći; omađijati, opčarati. *Obzinila me, nisan znala riči progovorit*. Vidi **skameniti se**. **Obzinut** je onaj koga su obzinili.

OCIDINE - loše vino, vino s dna bačve. Vidi **murgaš, kendraš**.

OCIDIT - mršavan i ispijen (u glavi).

OCIDITO - ocjedito, s čega se lako cijedi (takvo je nakošeno zemljište s kojeg voda lako odlazi; neka glavica i sl.).

OCIR - vrlo mala pukotina (na staklu, dasci, zidu). Vidi **šuba, bunja, buža**.

OCVILITI - rasplakati (zadirkivanjem, draženjem, udarcem i sl.). Vidi **cviliti**.

OCVRTATI - nagnječiti; ozlijediti gnječenjem. *Ocvrta je nos oseknjujuć se stalno.*

OČ - izraz kojim se vologonci obraćaju volovima u zaprezi, a znači: ovamo se (na stranu vologonca). *Oč Milonja, oč (*ovamo se, Milonja*)*. Suprotno od oč je **stu** (tamo se, na suprotnu stranu tj. desno). Vologonac uvijek stoji s lijeve strane zaprege. Izgovaraju i **joč!**

OČAGLJATI - skroz obrati, **operušati, očemušati**, obrati s reda (kupusne listove, plodove, grm i sl.). **Očagljano** (potpuno obrano; ništa nije ostavljeno). *Sve je očagljano, nije ostalo đavlu zere.* Vidi **pipati**.

OČEMUŠAN - operušan; čemušanjem (perušanjem) očišćen od nečega (perja, lišća, **perušine**), očerupan.
OČEMUŠATI - operušati, ali i **čemušanjem** skinuti, očerupati.
OČEPATI - izgazati, izgaziti. *Prišli su mi priko vrtla niki alajini, vas su mi teg očepali.* Slično je **učepati, iščepati**. **Očepan** (izgažen, izgazan).
OČEPITI - otčepiti, otvoriti. Kad kiša pada *ka iz kabla* , kad *pada iz neba i iz zemlje* kažu da je *očepila. Nebo se očepilo.*
OČEPITI - pritisnuti, stati na nešto. **Očepljen** (pritisnut).
OČEPRLJATI (se) - ogrebati (se) noktima ili nečim oštrim. *Penja san se na zerdaliju pa san se očeprlja.* **Očeprljan** (ogreben noktima ili nečim oštrim). Vidi **čeprljanje, iščeprljati (se)**.
OČEVINA - ćaćevina, didovina, imovina naslijeđena od oca. Imovina naslijeđena od **matere** je **mater(i)nstvo, ujčovina.** Vidi **očinstvo, vunda**.
OČICA - jedna rupica, odnosno predivo koje čini tu rupu pri pletenju. Neki kažu **žica**.
OČIĆI - Nedjelja pred Božić. *Oci i svidoci.* Vidi **materice**.
OČIGLED - sve što se očima vidi. *Na očigled cilog sela, svukla se gola golcata.*
OČIKATI - čekati koga da dođe ili što da se dogodi. Vidi **iščikati**.
OČINAŠ - očenaš (govore i tako). To je molitva, a brojanice zovu **očenaši** ili **očinaši**. Vidi **kruničati**.
OČINSTVO - 1. isto što i **očevina**. Izgovaraju i **očinjstvo**.
2. utvrđivanje tko je pravi otac djetetu. Teško se priznaje očinstvo vanbračnog djeteta (zato se teško utvrđuje).
OČITATI BUKVICU - zaprijetiti, upozoriti. *Očita san mu bukvicu.* Slično: *očitati pištulu, očitati bever*.
OČITOVATI se - odati se, izjasniti se, otkriti istinu, neku tajnu odati (svoju ili tuđu), prokazati nekoga.
OĆALE - naočale. Izgovaraju i **ćale**. **Oćalinko** (nadimak, **Ćalinko, Ćalin**). Vidi **mlin**.
OĆALIN - oćale s jednim staklom.
OĆELIMO - hoćemo li.

Mala moja, oćelimo k misi,
Da gledamo kako zvono visi.

OĆETA - britvela, naprava, odnosno nosač za vrata, **škure, telere**. Neki izgovaraju **voćeta.**

OĆIĆORITI se - oživjeti, živnuti (ljudi nakon bolesti, kukuruz ili kupus kad nakon suše padne kiša i sl.). *Kako mu je? Malo je se oćićorija.* Vidi **ugledati se, pokejariti**.

OĆORITI - oslijepiti, odnosno izgubiti jedno ili dva oka. Vidi **ćorav, ćoro**.

OĆUK - očuh. Kada se udovica ili rastavljena žena preuda i u kuću novog muža dovede djecu iz prvog braka, njezin novi muž postaje oćuk dovedenoj djeci, a ta djeca su njegovi **pastorci**. Pastorci mogu biti i po ženi koja postaje **maća** muževoj djeci iz ranijeg braka.

OĆUTITI - čuti; osjetiti. *Ne viči, oćutićete strina.*

OD - o. *Igrali smo od novce.*

ODADIRATI - glasno i učestalo prditi.

ODADNITI - skinuti dno s bačve. Suprotno je **zadniti**.

ODAMINITI – otići; proći; smiriti se. *Daleko je odaminija. Da pot malo odamine. Odaminilo mu je* (bol se smirila, bolest prošla). Vidi **miniti, molati, rastupiti**.

ODBANDITI - otići i ne vratiti se skoro. Vidi **zamarijati se, odmurepati**.

ODALAMITI - udariti nekoga iz sve snage.

ODALEČITI (se) - udaljiti (se).

ODANITI se - razdaniti se, ali ne skroz. Vidi **objutriti se**.

ODANJA - hodanja; hodanje i putovanje (obično bez velika razloga i koristi). Vidi **odovica, priodovica, oditi, poditi**.

ODATI se - prepustiti se nečemu lošemu da te svlada, predati se. *Oda se piću, krađi* i sl. Vidi **dati se**.

ODAZVATI se - vidi **odziv**.

ODAVAC - vidi **šetka**.

ODAVICA - vidi **odovica**.

ODČEVILJITI - otkinuti nešto tanje od nečega debljega (slabije od jačega i sl.) kao kad se otkida **čevulja**. Vidi **raščeviljiti**.

ODĐIRATI - prestati **đirati**, sjašiti, ali i otići đirajući.

ODGOVARATI - reagirati na nešto. Tako reuma u starosti **odgovara** na promrzivanja, prokišnjavanja i propuhivanja u mladosti. *Ali san*

jedanput prokisa kod ovaca, pa mi sad odgovara u kostimon.

ODILA - od dijela. *Ja iman tricu odila* (dobio sam je u dijeljenju, a nisam je **peškao**).

ODILJE - odijelo (**odilo**). Vidi **anjcuk, veštit**.

ODITI - hoditi; ići. *Pogledaj mu obuću pa mu odi u kuću.* Vidi **odovica, priodovica, odanja, poditi**.

ODIVA - djevojka nakon udaje (tako je zovu u njenom rodu, tamo gdje se udala zovu je **mlada** ili **nevista**).

ODLITO – vidi **dlito**.

ODMET - gubitak; ono što je za baciti, od čega nema koristi. **Na odmet** je nešto što je suvišno, bez čega se može. *Iman ja toga na odmet* (imam više nego mi treba). *Ne bi bilo na odmet još jedanput polit lozu.* Vidi **pritek**.

ODMUREPATI - vidi **murepanje**.

ODOLIBATI - najteže svršiti i savladati; svesti na manje (teškoće), umanjiti.

ODOLITO - poput **dole**.

ODONLEN - odande. Izgovaraju i **ondolen**.

ODOVICA - onaj tko stalno hoda (i bez većeg razloga i koristi), tko ne može puno stajati na jednom mjestu. Izgovaraju i **odavica**. *Kiša odovica* (kiša koja se pomiče). Vidi **priodovica, odanja**.

ODOZDAL - odozdo. Izgovaraju i **odozda**.

ODOZGAR - odozgo.

ODREDITI - odlučiti. *Kaži šta si odredija?* (kaži što si odlučio?). Slično je **naumiti, zaumiti**.

ODRENITI se - ostaviti se nečega (rđava društva, pića, žena). *Odreni se dok ti je vrime. Odreni se đavle od mene.* Isto što i **okaniti** i **parjati**. **Odreniti** (odmaknuti). Vidi **doreniti, poreniti, kotula**.

ODRNA - loza podignuta na koce, pergola. Izgovaraju i **odrina**.

ODRUGA - od **ruga** (od pogrde, od sramote, ali i lako, bez teške muke). *Gadi, ne moš ga odruga slušat. To ću ja odruga* (to ću ja lako).

ODRUKAČA - balota koja dobro odgovara ruci (ni mala ni velika).

ODRŽATI - voditi kravu *pod baka* kad **vodi**. Ako nakon održavanja krava više ne vodi, kažu da je **ostala** (da joj se primilo). Takva je krava **održana** inače **povodi**. Vidi **mašiti se**.

ODSLIN - od sada. Izgovaraju i **o(d)slen, oslin**. Vidi **poslin**.

ODSURLJATI - otići, odlutati nekamo, usput pijući, **lolajući**, često sa **sumljivim društvom**. Vidi **surljati**.

ODŠKARTATI - odbaciti, osloboditi se nečega suvišnog. **Odškartan** (odbačen). Vidi **škart, škartati**.

ODŠKARTATI se - osloboditi se suvišne karte (u **trešetu**). Vidi **škart**.

ODŠKURITI - malko otvoriti **škuru** ili skinuti zastor koji je **zaškurivao**.

ODUKIVATI - teško puštati zrak kroz usta. *Natuka se pure i žmara pa odukuje brez pristanka.* Vidi **ukati, podukivati**.

ODUŠITI - 1. otpustiti zrak. Vidi **oduva**.
2. bezglasno pustiti zrak (**puniti**). Vidi **prditi**.

ODUŠKA - odjedanput, bez odušivanja (od duška). *Popija je sić vode oduška (da nije pridušija).* Neki kažu **udušak**, neki **iz duške**.

ODUVA - odušak, odpuštanje zraka. *Ako je oduva, pokvari se.* Vidi **odušiti, zaduva**.

ODVIDATI - skinuti **vidu** (odviti je s navoja). **Odvidan** (skinut s navoja, odvrnut). Vidi **zavidati**.

ODVIKA - suprotno od navika. *Navika, jedna muka, a odvika, sto muka.*

ODZIV - riječ kojim igrač u igri **na mure** daje na znanje da je **punat** njegov. Odziv se uzvikuje da bi se zadržao ritam igre, a ima i psihološko značenje. Najčešći odzivi jesu: **moj, moje, moja, moj si, štaje, štaće, štaću, štaj, štau, ostaj, ostani, ajde, ajća, oće, oćemo, oćega, ojde ga, lezi, doli, miruj, šete, šetau, šetaj, ota, oto, uta, ujta, ojta, ujc, ujs**. **Odziva** se i s **mrš**, **umri**, **mrtav si**, čak i s **posran si, govno si** i sl., ali takvi odzivi lako dovedu do **smutnje,** zatim s **šuti** (taj se odziv obično govori kad se punat dobije na zvanje **tuti**) i sa mnogim drugim teško opisivim uzvicima. Kad se netko odzove, a protivnik je zvao isti **zog** (pa **punat** nije ničiji), ovaj mu odvraća: *Nije ni moj mulac!* Kad se netko pri istom slučaju odzove s *moj!, moje!*, odgovaraju mu: *I moj!, I moje!*. Ako se netko učestalo nekorektno odziva i tako remeti ritam igre, protivnik mu ljutito kaže: *Nemoj me prikidat!* Uz odziv se u pravilu udara otvorenom šakom u pod (po stolu) čime se zadržava ritam bacanja

ruke. Neko se odziva samo takvim udarcem po stolu (kad takav igrač udari u stol nakon nazivanja zoga **šije**, a protivnik je zvao isti zog, ovaj mu odgovara **a šije**, uz često još jači i ljutitiji udarac dlana po stolu, da bi dao da znanja da nije ničiji punat; slično je kod nazivanja drugih zogova). Neki igraju bez **odzivanja**, ali to je rijetkost. Vidi **zvanje**.

ODŽA - hodža.

ODŽAK - dimnjak (**dimljak**). Vidi **lebarda, badža**.

OĐURĐUTITI - oronuti; ostarjeti, a i zapustiti se. *Je si li vidija kako je ođurđutija?* Slično je **otromboljiti se**. Vidi **opaćenost, okarakusiti, ođuturumiti.**

OĐUTURUMITI - ostarjeti, postati **đuturum**. Isto je **ođuturiti**.

OGADITI - vidi **gada**.

OGANJ - otponac na starinskoj **puški**. Zovu ga i **vuk** te **tetik**.

OGLADNO - slično što i **škito, čipo**. *Ogladno pet* (malo manje od pet, primjerice kad u trešetu netko ima 4 punta i 2 bele).

OGLAV - 1. dio uzde (remenja što idu oko konjske glave), odnosno slična prigoda što ide oko glave magaretu, teletu i sl. Izgovaraju i **oglavić**. Vidi **žvalje, ljuta uzda, lis**.
2. vidi **ular**.

OGLAVAK - jastuk s navlakom. Vidi **uzglavač**.

OGLAVIĆ - 1. prednji dio **samara**. Izgovaraju i **glavić**.
2. isto što i **oglav**.

OGLAVINA - 1. koža s glave neke životinje. Vidi **zavratina**.
2. preostali gornji dio debla kada se drvo okreše. Vidi **okresina**.

OGLAVLJE - dio pokrivača za glavu udane žene. Vidi **povezača, kovrljak**.

OGLOBINE - ogrizine, hrana koja je ostala nepojedena. Vidi **obaline**.

OGLUNITI - oglušiti, **ogluviti** (ponajviše od starosti; više se radi o gubljenju volje nego o stvarnoj gluhoći). *Oglunija pa ne aje*. Vidi **gluvo**.

OGNJICA - 1. poljska gorušica, jede se kuhana. To je korov, ali se lako može istrijebiti.
2. vrućica.

OGNJILO - 1. kresivo, komadić čelika koji je zgodno ide u ruku i kojim se kreše o **kremen** da se izazove iskra i upali **leška**, a ova se pritisne na **lulu**. Svaki pušač lule

imao je **ognjilo**, **kremen** i **lešku** i obično je to držao u **pripašnjači**. Upaljenom leškom mogla se naložiti i vatra. Šibice (**šuverini**) bile su skupe.

2. dio **rala**. U obliku je šuplje željezne pločice i meće se između **ojice** i **špice (šila)**.

OGNJIŠĆE - isto što i **komin** (rjeđe tako govore). Tu gori vatra. *Sprida izgori, straga otpade.* Izgovaraju i **ognjište**. Ognjišće je u **siditoj kući**, znalo je biti i na **tavanu**, ne nužno na zemlji. Vidi **komaštre, kotlanica, čeran, kut, priklad, ožeg, štipale**.

OGNJOJČINA - zemlja na koju se sliva **gnjoj** (koja je blizu **rpe**, na kojoj i oko koje se zadržava **blago**, na kojoj su se **torile ovce** i sl.). To je dobra zemlja. Izgovaraju i **ognjojština**. Vidi **splavak**.

OGOLIŠITI - ogoliti; opljačkati. *Tili bi ga skroz ogolišit.*

OGORINA - ostatak drveta koji je gorio, ali nije izgorio, ugarak, ogorjelina. Vidi **glavnja**.

OGORJE - selo u splitskoj zagori sa zaselkom Svilaja. Franjevačko župno mjesto (sv. Jure mučenik) u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu. U župi su i Radunić i Mala Milešina. **Ogorski** (koji je iz Ogorja, koji pripada Ogorju).

Čudila se i ogorska dica
Kako prašku grize magarica.

OGRA - dio uža kod uprćene žene, stoji oko vrata. Svako uže oko vrata životinje (teleta, magareta itd.). Vidi **priuza, ogrica**.

Na mom momku lipi opanaka,
Gori ogra, doli bosa noga.

OGR(I)CA - ovratnik na košulji, **ogrčica**.

Ovce moje mirujte u doli,
Dok rašijen ogrčicu loli.

OGRĆATI - vidi **zagrćati**.

OGREDA - 1. ograđena šuma, njiva ili pašnjak, **ograda**. Može imati i posebno ime: ako je u njoj njiva ili više njiva u udolini zovu je **dolac, doci, dočić, dočići**, ako je njiva s **okrajkom** zovu je **oblog**, ako je samo drveće ili uglavnom drveće kažu samo **ogreda**, ako su se u njoj **torile ovce** znaju je zvati **torina, torine**, zovu je **kažela** ili **klačina** ako je u njoj bila kažela ili ako se u njoj palila klačina, često je zovu po vlasniku (to ne mora biti sadašnji vlasnik, dapače češće je obratno) itd. Vidi **selina, paska, vlaka, lastve**.

2. zid, žica ili što drugo čime je ograđen neki prostor (šuma, livada, voćnjak, vrt i sl.), ograda. Vidi **kotorača**.

OGROZDINA - isto što i **ovastina**.

OGRUŠATI - skuhati meko, da se zgruša (prvenstveno se odnosi na jaje), **sorbulati**. **Ogrušan** (skuhan na meko, **sorbulan**). Vidi **grušalina**.

OGUZINA - zadnji dio **gaća** (iza **guzice**). *Uvatiću te za oguzinu i bacit u draču.* Naročito veliku oguzinu imaju gaće od sukna. Vidi **đotluk, kablić**.

OJ - uzvik kojim se odaziva (slično **oje**), a nekada i doziva. *Oj, Ivane! Oje?* Izgovaraju i **oja** (naročito na svršetku pjesme).

Pivaj seko i učini oja,
Čuće lola i moja i tvoja.

OJATI se - omečiti se o nešto. Vidi **ostrviti se**.

OJICA - dio **rala** (povezuje **ralicu** i **jaram**). Neki izgovaraju **ojič**. **Oje** je dio volovskog **lisa** (oje ide sa **žagrama**). Vidi **ognjilo**.

OJKAVICA - način pjevanja po zagori. Zovu je i **ojkanje, vojkanje, vojkavica** te **oja-noja**. Vidi **treskavica, oj**.

Oja noja, goj se mala moja,
Pure ima kupit ćemo loja.

OJKATI - pjevati **ojkavicu**.

OKA - mjera za težinu (1,25 kg ili 1,5kg) i tekućinu (3/4 litre), ujedno takav **sud**. *Nije ni u tom krstu sto oka.*

OKALITI - isto što i **otangati**. Vidi **kaliti**.

OKAMENITI se - zastati u rastu, razvoju (plod nikako da krene, grožđe se povije, zrno ostane malo i tvrdo itd.); postati sličan kamenu. **Okamenjeno** je ono što se okamenilo.

OKANITI se - ostaviti se nečega. Okanio se pića, duhana, ludosti. *Il me ženi il me se okani.* Slično je **parjati se, proći se**. Vidi **kaniti se, odreniti se**.

OKAPINA - mjesto na koje kapi ili je kapila kiša (trava na vrh plasta, daska ili greda na koju je **prokapljivalo** i sl.). To je ujedno i kuća na brzinu **sklepana** (*samo da se svrni kiša*). Vidi **kapavica**.

OKAPITI - nestati kap po kap. *Moga bi okapit dok on dođe* (kad nekog uzalud čekaju).

OKARAKUSITI - 1. dobiti bolest **karakus** (odnosi se na konje).

2. tjelesno oslabiti, oronuti, ostarjeti (često prije vremena, zbog bolesti), postati invalid, **krač**. Vidi **oďuturumiti**.

OKARNJAKATI - otegnuti obavljanje nekog posla. **Okarnjakavati** (otezati, odlagati). **Okarnjakavanje** je otezanje izvršenja nečega. Vidi **otaljavati, kanjerkati**.

OKASTITI - odlučiti. *Okastija da se opet oženi*. Češće govore **skastiti**.

OKAŠATI se - vidi **okositi se**.

OKATICA - vrsta kiselog bijelog grožđa (dodaju kilo okatice na sto kila **kujundžuše** da poprave kiselost). Postoji i crna okatica.

OKERESITI - brzo poći, požuriti. *Okeresile cure na dernek.*

OKIĆEN - ukrašen, isto što i **nakićen, kićen**.

OKILAVITI - isto što i **maganjati se**. Vidi **kila**.

OKIŠITI se - biti kišno duže vremena, u pravilu onda kada kiši nije vrijeme ili kad nije potrebna.

OKITITI se - vidi **ječim**.

OKLAJ - selo u drniškoj zagori sa zaselkom **Podi**. Vidi **Promina**.

OKLAJAVATI - vidi **oklamar**.

OKLAMAR - **obloguzonja** koji gleda u svakoj prigodi nešto **oklajati** (pojesti i popiti **mukte**). **Oklajati, oklajavati** (pojesti i popiti mukte). **Oklajavanje** (nastojanje mukte pojesti ili popiti nešto).

OKLAPITI - udariti (u pravilu po glavi ili oko glave). *Oklapiću te*. Vidi **klapiti**.

OKLEPITI se - pasti u bezvoljnost i pritom pognuti glavu, ramena i sl. **Oklepljen** je onaj tko se oklepio. Izraz se odnosi i na biljke. Slično je **omrditi se**. Vidi **okljuniti se**.

OKLIPATI se - dobiti klip (odnosi se na kukuruz). Slično je **zaklipati se**. **Oklipan, zaklipan** (s izraslim klipovima). Vidi **klipati se, svilati se, štigati se**.

OKLONICA - drveni dio u sredini mlinskog kotača (napravljen od **rastove crljeni**). Neki izgovaraju **oklenica**. Vidi **paprica, mlin**.

OKLOP - 1.visoke stranice (**stramice**) na **karu**, pogodne za rasuti teret.

2. vidi **drvenina**.

OKLJUNITI se - isto što i **obrenjiti se**. Slično je i **omusiti se, oklepiti se**.

OKOČENITI se - vidi **ukočeniti se**.

OKOK - uzvik podrugivanja i naslađivanja. *Okok junače!* (kažu kad djete padne i lagano se natuče nakon što je dugo **grajisa**). Vidi **tara, kič**.

OKOLIŠ - brašno koje **mlin** razaspe oko sebe (u **mlinici**). Vidi **obamesti, samesti**, **obamliti**.

OKOLO KOLE – otprilike; podjednako; oklijevajući zbog opreznosti. Govore i **okolo kva, li-la, tale-kvale**. *Jeli i tvoj kupus vako visoko izresta? Pa okolo kva* (otprilike je toliki). *Koji od vas dvojice bolje svaća? Okolo kole* (podjednako). *Okolo kole pa na mala vrata*. Vidi **otamine**.

OKOLOVITI - opkoliti. **Okolovljen** (opkoljen). Vidi **kolovina**.

OKOMINA – vidi **turina**.

OKOMORATI se - prizdraviti, ojačati, dobiti snagu, oživjeti, izvući se iz bijede, jada, siromaštva. *Je si li se šta okomora?* (Je si li prizdravio, je si li bolje?). Kad neki dugo gube u nekoj igri, ali napokon dobiju neku **partiju**, kažu: *Zerku smo se okomorali*. **Okomoran** (ojačan, prizdravljen, izvučen iz jada i bijede). Izgovaraju i **okomerati se, okomeran**. Poneki izgovaraju **okomrljati se**. Slično je **okopertati se**.

OKOMOTATI (se) - omotati (se), obmotati (se) (obično se odnosi na uže, biljku penjačicu ili što slično). *Dobro okomotaj* (dobro obmotaj okolo). *Okomotala ga je oko malog prsta* (opčinila ga je pa s njim radi što god želi). Slično je **zakomotati(se)**. **Okomotan, zakomotan** (obmotan, zamotan).

OKOMRLJATI se - vidi **okomorati se**.

OKOPERTATI se - vidi **okomorati se**.

OKOPNITI - smršati, ocijediti se. *Posve je okopnija*. Vidi **kopno**.

OKOPNO - okopnjeno. Vidi **kopno**.

OKOPOLJAC - vidi **poljac**.

OKOPRČAN - vrlo žustar, spretan, pokretljiv i sposoban u prilagođavanju u svakoj prigodi (ujedno i svojeglav). Isto je i **oškoprcan**.

OKORAK - isto što i **turina**. *Svako će dobiti svoj okorak* (ponegdje mrtvacima začipaju **guzicu** turinom).

OKORAN - tvrd; grub. Okoran je kruh kada se osuši i stvrdne.

OKOSITI se - ljutnuti se; ljutito odgovoriti; ljutito se obratiti. **Okašati se** na nekoga (prigovarati; drsko se ponašati).

OKOŠT - tvrd, koštunjav; mršav ali jakih kostiju (čovjek, životinja). **Košte, košće, gložđe** (nadimak okoštu čovjeku).

OKOV - vidi **kar**.

OKRAJAK – 1. dio (brdske) njive koji se ne ore pa po njoj raste trava.
2. trava s brdskih njiva. *Ki okrajak* (kažu za slatku travu koja i nije iz brda).
3. rub polja.
Rjeđe okrajkom zovu **krajac**, kruh s kraja. Vidi **oblog**, **livoda, uvrat**.

OKRAJČINA - vidi **okromina**.

OKRENITI - 1. početi jako padati (odnosi se na kišu). *Požuri, svaki čas može okrenit kiša.*
2. pustiti da se krene; pustiti u promet; obrnuti. *Oćelimo okrenit janjca?*

OKRIŽINA - ostatak kriške krumpira prilikom rezanja sjemenskog krumpira, kriška bez klica. Kažu i **križalina**.

OKRESINA – grana ili ogranak okresanog stabla. Vidi **oglavina**.

OKRIPITI se - ojačati se, povratiti snagu (zalogajem **kripne** hrane, **gucaljom** vode itd.), okrijepiti se. Govore i **pokripiti se**. Vidi **potkuvetiti se**.

OKROMINA - ostatak kože iza krojenja i obrezivanja kože za **opanke**. Od okromine se pravi **prička.** Zovu je i **okrajčina**.

OKRPINA - okrpljeno mjesto na odjeći. Vidi **krpež, jakić**.

OKRPITI - udariti, ošiniti. *Okrpiću te.* Vidi **prikrpiti, obrzdati**.

OKRUGA - 1. bijela marama koju nose udane žene (u dijelu Zagore).
2. vrh **šudara**.

OKRUGA - okrugao. Vidi **naokruga**.

OKRUT – vrh **vuka** koji udara u **čauru**.

OKUČ - okuka. Vidi **bogno, lakat, osuka, zasuka, guvno, kolino, nuga.**

OKUNJITI se - slično što i **pokunjiti se**.

OKUPITI - tjerati, potjerati (obično više ljudi neku životinju ili čeljade). *Okupili su ji stinon.* Kažu i **zaokupiti.** *Zaokupili te crni vrazi.*

OKVITITI se - vratiti dug, odužiti se. Izgovaraju i **okvitati se, iskvitati se**. Vidi **kvit**.

OL – ohol. *Ola glava gladna guzica.* Vidi **olost**.

OLDEŠA - vođa neke grupe (obično **mlađarije** koja **noćari**, krade voće i sl.).

OLOST - oholost. Vidi **ol**.

Ovce pazi materina mila,
Od olosti torbe ne ponila,
Za njon mater užinu iznila:
Četri stapa mlika mlaćenice,
Osan oka kruva koprnjice,
Ma ni to jon nije dosta bilo.

OLJUPTINA – vidi **ljuptina**.

OLJUTITO - na ljut način, s ljutnjom. Slično je **osrdito**. *A on će ti meni nikako oljutito...*

OMARITI - mlatnuti, **opatrniti, opusti**. Slično je **omarisati**. Vidi **marisati**.

OMARJE - gusta šuma (u koju se za velikih žega sklanja **blago** od vrućine i muha, ponajviše **obada**). Izgovaraju i **omar**.

OMAŠIT - rijedak; rijetko posađen; rijetko iznikao (odnosi se na sadnice, drveće i sl.). *Tribali smo ga posadit omašito.* Vidi **zamašit**.

OMEČATI - vidi **meč**.

OMENDULA - isto što i **bajam**. *Bili omendula?*

OMEJAŠITI - omeđiti (obilježiti **međama** ili **mejašom**). **Omejašen** (omeđen međama ili mejašom). Vidi **razmejašiti se**.

OMICA - žensko ždrijebe od 1-2 godine.

OMICATI (se) - brzo ići (kao da je podmazano). *Kaže da ne može, ma mu se dobro omiče vino niz grlo.*

OMINJATI (se) - oklijevati, nećkati se. Nekima znači upravo suprotno (nastojati).

OMIRATI - gađati, ciljati; htjeti (nešto učiniti, imati). *Ko zna šta on sad omira?.*

OMLADAK - pomladak (ljudski i životinjski). *Ima li šta od omlatka?* **Omladiti stado** (starije smaknuti, mlađe ostaviti). Vidi **napridak, napolica**.

OMRAZA - mržnja, svađa.

OMRČATI - vidi **omrkniti**.

OMRDITI se - slično što i **oklepiti se.** *Trava se omrdila* (od suše).

OMRKNITI - dočekati noć, zanoćati. *Zdrav omrknija, bolesan se probudija. Omrknija ne osvanija.* Izgovaraju i **omrčati** naročito kad se podruguju. Vidi **zamrkniti**.

OMRSAK - suho meso raspoređeno za cijelu godinu, osobito za **Božić,**

Uskrs, Novu godinu, poklade. Izgovaraju i **omršaj, omrsaj**. Napose se ostavljao omrsak za rađu: oranje, žetvu, kosidbu. **Rednja** za omrsak je nedjelja, utorak i četvrtak (ako nije **korizma**). **Starešina namiriva** (određuje) količinů omrska. I mlijeko je omrsak. **Omrsiti se** (pojesti nešto mrsna; ima i drugih značenja). Vidi **mrs, sotan**.

OMRVITI se - pretvoriti se u mrve; smanjiti se mrvljenjem. Vidi **prpa**.

OMUDINA - kesa u kojoj su **muda**. *Kad te uvatin za omudinu revat ćeš na vas glas*. Vidi **đotluk, oguzina**.

OMUNA - ļjuptina od grožđa, mahune (**maune**) i sl.

OMUSITI se - vidi **namusiti se**.

ONDOLEN - sa onog mjesta. *Vidi li se ondolen Triļj?* Izgovaraju i **ondalen**, **odonlen**.

OPAČICA - voda koja zna teći u dva različita smjera (ovisno o vremenskom razdoblju ili uvijek). To je i naziv zemlje oko koje tako teče voda. **Opačac**, **opačak** izvor koji teče kao opačica, koji teče naopako.

OPAĆEN - oronuo; ostario; dotrajao (čovjek je oronuo, ostario, kuća je dotrajala, oronula, **opatile se** grede i daske i sl.). **Opaćenost** je oronulost, dotrajalost i sl.

OPALAC - 1. drven **sud** za uzimanje brašna za kruh, za uzimanje i sipanje kad se vari pura. Opalcem se vadi (**piljka**) i voda iz lađe. Neki kažu **šeš̓ula**, a neki **palj**. Vidi **lopatica, zasipač**.

2. dio mlina kroz koji **žito** pada iz **koša**. Govore i **kopanja, kobra**.

OPALITI - vidi **ošuriti**.

OPANAK - vrsta obuće, muške i ženske. *Komu obojci, komu opanci. Nisi ti meni ni do opanka. Tvrdo ki opanak. Crni se ki opanak. Suva kurca, mokri opanaka.* Mlada je znala donijeti i nove opanke. Opanci *pod veliku građu* (dobri, kvalitetni opanci).

Donji dio opanaka pravi se od goveđe ili praseće kože (rijetko od gume), a gornji od ovčije ili kozije (rijetko od praseće).

Oj divojko iz Mojanke,
Bi li dala za opanke?
Ne bi bome ni za troje.

Vidi **opančarica, dešenj, kruženje, građenje, kajasa, prička, pričalina, založina, navezak, navrzača, obuvača, okromina, priplet, naplet, kalup, dlitašce (dlito), praljak, igla,**

zumba, probadača, probojac, nabodača, oputa, oputar, vito, popričati, kljun, vaša, končanje, ispole, bililo, ubiliti, Zmijavci, obojak, žmikćati, nazuvci, buzavci, crnopletke, našivače, bakandže, kundure.

OPANCI -selo u imockoj zagori sa zaselcima Čaljkušići, Kula, Privorac, Šimundići, Kućetine, Kusića Rupe, Na Glavici, Pod Gredon, Pod Stranon, Pod Kravljon Glavon i Raljevine. Vidi **Lovreć**.

OPANČARICA - 1. daska na kojoj se **kruženjem** po **dešenju** od **karte** kroji donji dio **opanka**.

2. žena koja izrađuje opanke. Izrađivanje jednostavnih opanaka obično je ženski posao.

OPARIŠTE - snaga, moć. *Nema u njemu oparišta* (kažu za **glotnu** hranu, za **mrljavo** čeljade i sl.).

OPARITI se - sažeći se vrućom hranom, vrelom tekućinom, parom i sl. **Oparen** je onaj tko se opario. *Ode ka oparen* (kažu za koga tko naglo i žurno ode). Govore i **paren**. *Paren kašu ladi*.

OPAŠNJAČA - vidi **pripašnjača**.

OPATITI se - dotrajati od starosti, oronuti. Vidi **opaćen**.

OPATRNITI - mlatniti (obično po nosu). *Nemoj mi se mišat u razgovor jer ću te opatrnit*. Izgovaraju i **opatrljiti**. *Opatrljila ga grana*. Vidi **obrzdati, opusti, omariti**.

OPAUČITI - mlatniti; **zvizniti**. *Opaučiću te, upantićeš*.

OPAZ - pažljivo trošenje nečega: brašna, novca i sl. *Valja imat opaza da se ne troši čudo*. Govore i **opip**.

OPEK - vidi **papričnjak**.

OPELITI - dobiti bar nešto, postići bar nešto. *Ne možemo ni opeliti* (ne možemo dobiti ni **pilja**).

OPERUŠAN - bez perja, **perušine** (bilo je pa je **operušano**). Slično **očemušan**.

OPERUŠATI - perušanjem skinuti perje, **perušinu**. Slično **očemušati**.

OPETA - opet.

OPETOVANJE - vraćanje konja u suprotnom smjeru kod vršidbe žita na gumnu. Konju se podvikne **opet!** i on se vraća suprotno. Vidi **apertati**.

OPIČITI - 1. udariti, mlatnuti, **opaučiti**.

2. naglo i žurno (početi) hodati. *Kud si to opičija?* Vidi **pičiti, gariti, nagariti**.

OPIJAVČEN - ukrašen (porubljen) **pijavicom**. Vidi **obućmati**.

OPIJAVČITI - porubiti ukrasnim porubom, **pijavicom**. Ženska je odjeća bila ukrašena, ako ništa bila je **opijavčena**. Izgovaraju i **opijovčiti, opaučiti**. Opijavče se **sukanac, biljac** i sl. Vidi **velud, obućmati**.

OPIP - umjerenost (u trošenju); skromnost. *Kad ja moran trošit s opipon pa opet jedva izađen na kraj.* Govore i **opaz**. **Opipo** (umjereno, s opazom, s velikom pomnjom).

OPITI se - okrenuti se pri mješanju suprotno od ostalih karata u **macu**. *Opila ti se jedna, okreni je.*

OPITURATI - obojati, **ovarbati**. **Opituran** (obojan, **ovarban**).

OPIVATI - zajaukati, zaplakati. *Kapac da opivaš. Opivaćeš. Moga bi lako opivat* (obično kad kakav **vrljac** dosađuje starijem čeljadetu u poslu).

OPLAZA - zaorak (onaj dio oranice koji se ne može uhvatiti plugom u kutovima njive). To se poslije ručno uskopa. Vidi **uvrat**.

OPLAZIT - ravan; sklizak.

OPLEĆAK - vuneni ženski odjevni predmet (od sukna) za gornji dio tijela (nosi se u zimsko doba). Ima i rukave. Obično se **tanga** u modro. Izgovaraju i **oplićak**. Nekima je to gornji dio **kotule** ili **modrne** (**korpet**). Vidi **guća**.

OPLOŠINA - krupna glomazna ljudeskara (velika **droba** i *krupni criva*). *Ko će naranit nolike oplošine?*

OPOMENITI se - opet ojačati; živnuti. *Bija je se oklepija pa kad je pala kiša, vidi kako se opomenija.* Vidi **oćićoriti se**.

OPOSUM - vidi **naoposum**.

OPOTITI se - oznojiti se. **Opoćen** (oznojen). Vidi **pot**.

OPRATI - vodom skinuti nečistoću. **Opran** (čist, uredan, ujedno pošten, ugodan, razumna ophođenja). *Opran čovik* (razuman, pošten i uglađen). **Oprati koga** (srediti koga, postaviti ga na mjesto koje mu pripada, kazat mu što ga **mirita**):

Oprat ću te dragi brez sapuna,
Sjajit ćeš se ka u gori kuna.

OPRAVITI - vidi **raspraviti**.

OPRDOGLUVITI - postati **prdogluvest**, prdogluvesto se ponašati.

OPRKNATI se - odnijeti se ojedinom između guzica, nogu, ispod pazuha (žene i među dojkama). Vidi **sadno**.

OPRKUNJITI se - slično što i **oprnjiti se**, **pokunjiti se, naprkunjiti se**.

OPRLJATI (**se**) **-** ožeći se na **žeri**. Vidi **ošuriti, prljati**.

OPRNDITI se - slično što i oprnjiti se (objesiti bembule); objesiti se, pasti prema dolje. *Oprndili mu se opanci* (**pokljusili se**, objesili se prema dolje, stoje nezgrapno).

OPRNJITI se - objesiti **prnjku** (slično što i **omusiti se, oprkunjiti se, naprkunjiti se, oprnditi se**). **Oprnjen** je onaj tko se oprnjio.

OPROSTITI se - odvojiti se od teleta pri teljenju. *Počela je trudat u pet sati i tek se u osan oprostila od teleta.* Isto govore i za druge domaće životinje. Dok je krava **stejena**, a nije se još otelila, kažu da je *u komadu*.

OPRSINA - slanina od prsiju.

OPTOČITI - obrubiti, **obametniti, obućmati**.

OPULJATI - operušati (pokupiti novce). Vidi **populjati, puljati, plindrati**.

OPURNJAK - mali kruščić dobiven **zapretanjem** (**prećanjem**) malo tijesta u **lug**. Vidi **potkrušnjak**.

OPUSTI - udariti. *Nemoj da te opuzem po guzici*. Vidi **opatrniti**.

OPUTA - vrpca izrezana od ovčije ili kozije kože (rijetko i od praseće). Od oputa se prave **opanci**. *Uzeću ti kožu na oputu. Grize oputu.* Govore i **oputina**, što znači i privremen put (obično ga napravi blago). Vidi **kajasa, vaša, navrzača, navrzak, priplet, vito, pređica**.

OPUTAR - 1. čovjek koji pravi i prodaju **oputu** (za dobre opanke treba dvadesetak **sežanja** opute). Ljudi su za obične opanke sami pripremali oputu. Vidi **vaša**.
2. naziv za opanak na opute. *Opanak oputar*. Izgovaraju i **oputaš**.

OPUTINA - vidi **oputa, putac.**

ORA - pogodno vrijeme za obavljanje nekog posla. Vidi **vakat**.

ORA - 1. orao (ptica).
2. orah. Izgovaraju i **oraj.** *Ne bi mu iz ruke ni oraja uze*. Neki umjesto *oraji* kažu **orli**. *Moran posaditi orle.* Plod nazivaju i **orašak**. *Ko neda od oraja, ne bi da ni od tovara.* Neki govore da se u oraju **vištice** skupljaju.

ORAJ - selo u vrgoračkoj zagori. Župno mjesto (Sv. Marko evanđelist) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

ORAN - odmoran, lagan, **čija**, zdrav kao riba. *Zdrav ka lav, čvrst ka zec, jebac ka vrebac.*

ORDIJA - mnoštvo čeljadi.

ORGIJANJE - divlje ponašanje prilikom neke gozbe, pijanke, proslave.

ORIŠAK - vidi **rišak**.

ORITI - rušiti. *Pripazider malo na svoje koze, vidiš dȁ mi ore zidove.* Vidi **soriti.** Kad kogot hoće potvrditi da će sigurno doći na ugovoreno mjesto, kaže: *Ja ću doć pa makar orilo-gorilo.*

ORLITI se - siliti se, posiliti se, *dizati uši*, osiliti se i sl. Poslovica: *Ko visoko leti, nisko pada.* Slično **uzorliti se**.

ORLJAVINA - rušenje, buka. *Kakva je to orljavina?*

ORMA - oprema za konja ili magarca. *Po magarećoj se ormi poznaje kućni gospodar* (drukčija je nego kod drugih ukućana). Vidi **lis, ajam**.

ORTAK - poslovni suradnik (u mlinu, oranju i sl.), **partner, kunpanjun**. Naročito su bili važni ortaci u miniranju. Dvojica takvih napunili bi torbe **trapnjima** i **macama** i krenuli okolo na **zarade** (najčešće u **Bosnu** ili **Liku**, gdje su se gradile ceste). Vrtili su rupe za miniranje (jedan drži trapanj i okreće ga, a drugi udara macom; zatim se zamijene i tako po cijeli dan).

ORTATI - okrenuti u nešto, početi nešto naglo, iznenada; navaliti. *Orta je pit, odnit će ga đava. Ako se nećete toga ostaviti, i ja ću u to ortati.* Vidi **ovarisati, urtati.**

ORZO - stupani (**šuljani**) **ječim**.

OSAKATITI - učiniti **sakatim, klastim**. **Osakaćen** (učinjen sakatim, kljastim).

OSAMAČKI - vidi **asamački**.

OSEKNITI (se) - usekniti (se). *Oseknití sviću* (počistiti **goru** s vrha **tinja** da bolje gori i da manje dimi). Vidi **petreuljka**.

OSEPEĆEN - okićen (okovan) sjajnom kovinom (**lula, puška**, drška noža i sl). Vidi **sepetlija**.

OSIČAK - dio drveta na kojem se sjeklo, gdje je sjekla sjekira (odsječak). Vidi **drvarica**.

OSIK - pregradak u **pojati**, obično za slamu, grm i sl.

OSILO - vidi **silo**.

OSIN - sjena (izgovaraju i **osinj**).

OSITITI se - predosjetiti, na vrijeme se sjetiti. *Lako mu je bilo dok se ja nisan ositija di to iđe.* Vidi **ošervati se**.

OSKOČAN - živahan; lagan na nogama; brz; **čvrst** (*ne puza ka glistina*).

OSKORUŠA - plod kojega nema po Zagori, ali su ga donosili Primorci za Božić. Kad kogot jadi da je gladan, a neće ono što ima, kažu: *Da je gladnu i oskoruša.*

OSLAČATI - osladiti. *Kad mu vlast malo oslača.*

OSMAK - mjera za žito (7,5 kg), odnosno takav **sud**.

OSMINA - osmi dan iza nekog sveca ili blagdana, odnosno prva Nedjelja poslije tog sveca. **Osmina Božića**, **Osmina Velike Gospe** (**dernak** na **Gazu**, župa **Grab**).

OSMOLITI - zamutiti očima (od bolesti). *Vidi je kako je osmolila, da nije ne daj Bože, bolesna.*

OSMRDINA - pogrdan naziv za neuljudnu ili nečovječnu osobu. *Di je ona stara osmrdina?*

OSNAC - 1. mlado, tek izniklo **žito**.
2. dio **mlina** (s jedne strane ide u **senj** na **baloti**, a s druge u **tulac**). Vidi **čvrljiti**.

OSNE - 1. šiljci koji se teletu pričvršćuju iznad njuške da se spriječi dojenje **krave** pri odbijanju od **sise**.
2. pribor za lov ribe. Drveni dio je **držak, koplje** itd. Oštri željezni dio su **parošci**.

OSNOVA - pripredeni dio platna (niti koje idu uzdužno pri tkanju). Vidi **snovati, potka**.

OSOBAN - koji je sam; koji je osobenjak. *Ona je uvik bila nika osobna.* Vidi **nutar, sveseban**.

OSOJE - 1. zemljište (brdo) okrenuto prema sjeveru (od sunca). **Osojan** (okrenut od sunca, sjenovit, hladan). **Podosoje** jest zemljište smješteno ispod osoja.
2. selo u sinjskoj zagori s zaselcima Butige,

OSOKA - 1. biljni sok ispod kore drveća u proljeće. Izgovaraju i **osok**. *Puno osoke.* Vidi **sočiti**.
2. tekući dio **gnjoja** ispod **blaga**. Tako nazivaju i konjsku **pišaku**. Vidi **pilo**.

OSRDITO - sa srdžbom, na srditi način, osorno. *On ti uvik odgovara nikako osrdito.* Vidi **oljutito**.

OSTAN - dugačak štap, prut kojim vologonci tjeraju volove u zapregi. *U ruku more, u kuću ne more. Po danu živo meso boda, po noći zvizde broji* (nasloni se *prid vratin* ili zabije u posebno mjesto na **karu**). To je i

priručna **mira** za mjerenje njiva. Na ostan su znali pričvrstiti **otik**.

OSTATI - vidi **održati**.

OSTOJEĆ - stojeći. Kažu i **ostojećke**.

OSTROGAŠICA - selo u drniškoj zagori. Vidi Mirlović Zagora.

OSTRVITI se - namečiti se na nešto (i to nasilno htjeti postići); postati ovisan od nečega čega se teško odviknuti (alkohol, duhan, krađa); napasti na nekoga. *Ostrvija se na me, a za ništa*. Vidi **postrvan**.

OSTUPAN - 1. opran i istučen u **stupi** (odnosi se na sukno i sl.). **Ostupati** (oprati i istući u stupi). 2. **stupanjem** izvađen iz košuljice (odnosi se na **ječim**). Vidi **ošuljan**. **Ostupati** (stupanjem odstraniti košuljicu).

OSTUPITI - odstupiti. *Ostupi đavle od mene*.

OSUČIJAN - vidi **sučijan**.

OSUČIJATI se - vidi **sučijati se**.

OSUDITI se - usuditi se. *Ajde, skoči ako se osudiš!*

OSUK - središte vrtloga vjetra; kovitlac, mjesto glavnog udara **vijara**. *Di je naiša oni osuk*. Izgovaraju i **usok**. Vidi **trzla**.

OSUKA - isto što i **zasuka, okuč**.

OSUKATI - odmotati. *Osuči mi malo konca* (s klupka ili kola nekoliko puta od *palca do lakta*).

OSUKATI se - ići u jednom pravcu. *Vidi kako su se osukale* (krave jedna za drugom). Vidi **suk, posukan**.

OSUŠNICA - slabo rodna zemlja (jer slabo podnosi sušu). Kažu i **pržeća zemlja**. Vidi **crljenica, pržnjavica**.

OSUTAK - suton. *Već se uvatija osutak*.

OSUVOGUZITI - smršati (kaže se za onoga tko je bio posve **debeja** pa je smršao).

OSUVOPLEĆITI - vidi **suvoplećost**.

OSVETAN – osvetoljubiv (voli se svetiti, lako se osvećuje).

OSVIST - doba između ponoći i zore. *Miluška se otelila na osvist subote*. Vidi **pamik, gluvo doba, jacija, ćindija, pučina**.

OŠ - hoćeš. **Ošli** (hoćeš li). Vidi **kolkoš, diš, kuš, neš, štaš, znaš**.

OŠAC - dio naprave za lov ptica i sl. Vidi **plenica, smrsak**.

OŠAKNITI - otjerati od sebe (naročito se odnosi na tjeranje i smirivanje psa kad na nekoga nasrne).

OŠĆINITI - uštipnuti. Izgovaraju i **oštiniti**. *Neću čekat lita bez diteta* (kaže mlada **nevista**; kad treba poći u polje na rad, a dijete slučajno ne plače, ona ga **ošćine**). Vidi **ćipniti.**

OŠERVATI se - isto što i **ositIti se.**

OŠINITI - udåriti rukom, štapom; oštro pogledati.

OŠKIT - vidi **škit**.

OŠKOPICA - jako **provećuran** (promućuran) čovjek, **prokopica**. Poslovica: *Baci ga na glavu on će past na noge.*

OŠKOPRCAN - brz, spretan, okretan; snalažljiv. Vidi **okoprčan**.

OŠPICE - ospice (zarazna dječja bolest). Vidi **kozomak**.

OŠTARIJA - krčma, birtija, odnosno trgovina.

OŠTIJA - hostija, kolačić od nekvasana tijesta kojim se pričešćuje. Kažu i **pričestalo.**

OŠTINITI - uštipnuti. Vidi **ošćiniti**.

OŠTRAC - oštar **kamen**. Govore i **kamen oštrac, oštrac kamen**. *Pala san na oštrac kamen.* Vidi **poravnanac, rs**.

OŠTRULJA - vrsta ribe koja najčešće obitava u stajaćim vodama. Prije je te ribe bilo dosta po Cetini.

OŠTRULJICA - vrsta starinske muške **kape** (bila je visoka i sužavala se prema vrhu). Vidi **ravnjača**.

OŠUGATI se - dobiti **šugu**. Vidi **zašugati se**.

OŠULJAN - bez košuljice (odnosi se na žito); malo nagrižen po površini; **ostupan**. **Ošuljati** (skinuti košuljicu; nagristi). *To je miš malo ošulja.*

OŠULJAK- ostatak pri raščišćavanju (rešetanju, **skruženju)** žita, a i nakon **vijanja** (žito u košuljici). Ošuljcima se hrane konji i magarad. Izgovaraju i **ošuljine**. *Prase iz kočaka, oćeš malo ošuljaka?* (dječja rugalica).

OŠURITI - malko staviti u vrelu vodu. Govore i **ošurgati**. Neki tu riječ koriste i u značenju **opaliti, oprljati** (malko ispeći na nagloj vatri ili samo na plamenu). Slično je **pošuriti**. **Ošuren** (malko stavljen u vrelu vodu ili malko pečen na plamenu).

OŠUŠNJAVITI - postati (doći) kao **šušanj,** postati **šušnjevat**. Slično je **zašušnjaviti se**. Vidi **ovrljiti**.

OŠVA - ukrasni dio na odjeći (ispod vrata na košulji). Izgovaraju i **ošvica**. Vidi **jačica**.

OTA - vidi **oto**.

OTA - ta. Kažu i **toja.**

OTAKAČ - vrsta suda, plitko **maštilo** za otakanje vina.
OTALEN - isto što i **otolen**.
OTALJATI - površno (a često i sporo) obaviti neki posao. *Nakupilo mi se puno posala pa moran otaljavat.* Vidi **okarnjakavati, potrčmati**.
OTAMINE - odprilike. *Ima otamine još tretina bačve.* Vidi **okolo kole, tale-kvale**.
OTAN - hotan (marljiv, maran, radin ili radišan). *Otno je to, moj brate.*
OTANGATI - obojati (u pravilu sukno ili platno). Govore i **okaliti. Otangan** (obojan). Vidi **tanganje, kaliti**.
OTAR - oltar. *Gleda ženu ka u otar. Privari se i pop na otaru* (kaže netko kad mu prigovaraju da se prevario). Umjesto oltara pri misi je često poslužio kakav oveći kamen ispred crkve (stećak, **steljak**). Naime župljani obično ne bi mogli svi stati u crkvu, koja je u pravilu bila vrlo mala i **ševarata**. *Je si li bija kod crkve* (je si li bio na misi; govore oni čiji su preci imali misu kod crkve, a ne u crkvi).
OTARASITI se - osloboditi se, riješiti se (nekoga ili nečega). *Jedva san ga se otarasija.*
OTAVICE - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Brdi. Vidi Gradac.
OTAVITI se - zazelenjivati se. Izgovaraju i **otoviti se**.
OTEGNITI - umrijeti (pogrdno). *Oteže se, pojija je svoj kruv. Otega je papke (Otega se odnese ga đava).* Otegniti se znači i odužiti se, produžiti. *Otega se ka rkaška korizma.*
OTELKA - krava s teletom. Vidi **objanjica, prvoteljka**.
OTIK - naprava (drška s metalnim nastavkom) za čišćenje zemlje s pluga. Nekad ga drže na **ostanu**. Zovu ga i **grebač, gribač**.
OTIŠIĆ - selo u sinjskoj zagori.
OTKUPITI se - počastiti prigodom nekog svog slavlja (imendana, rođendana, rođenja djeteta i sl.) rodbinu ili prijatelje.
OTMICA - vidi **umicanje**.
OTO - osam u igri **na mure**. Neki kažu **ota**, a neki **uta**. To je ujedno i čest **odziv**. Taj se **zog** zove uz bacanje triju, četiriju ili pet prstiju.

OTOČITI - odliti vino iz **masta**. Vidi **otakač**. Kad kiša posve pada, kažu: *Otočila se.*

OTOK - selo u sinjskoj zagori s zaselcima **Glavičica, Živinić, Strana, Ovrlja, Jelašce, Priblaće, Buljug** a *sridȧ sela* je **Roknjača**. Franjevačko župno mjesto (sv. Luka Evanđelist) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U Otoku je i crkva Gospe Lurdske. Župi pripadaju i Dovičići (sv. Roko).

Sedan sela jedno do drugoga,
Nema meni do Otoka moga.

OTOKA - dio **masta** koji se **otoči**. Vidi **slava**.

OTOLEN - odatle, s tog mjesta. *Makni se otolen!* Neki kažu **otalen**.

OTON - malo prije, netom. Vidi **išton**.

OTORNOST - razvijenost; tjelesna sprema, snaga. **Otoran** je onaj tko je snažan, razvijen, spreman na napore.

OTOVITI se - isto što i **otaviti se**.

OTPADATI - odlaziti, oduzimati se (od nekoga). *Od njega stalno otpada* (on stalno nekome nešto daje, stalno ima nekakve izdatke). *Od koga stalno otpada, brzo (pomalo) propada.*

OTPARTITI - otići, otputovati. Vidi **partiti**.

OTPASTI - nastati, stvoriti se. *Dobar je od koga je otpa* (tko su mu roditelji). *Od čovika može otpast vrag, a od vraga čovik nikad.*

OTPIVATI - pjevati na misi (**otpivat misu**).

OTPRDIVATI - prditi (učestalo) i na taj način odgovarati na nečije postupke. Kažu i **otprđivati**. *Sit podriguje, a gladan (mu) otprđuje.*

OTPRIČITI - izvaditi **pričnicu** i tako otvoriti vrata ili omogućiti da se vrata mogu otvoriti. **Otpričen** (otvoren ili ostavljen tako da se može otvoriti). Vidi **zapričiti**.

Legla mala, Gospu pozdravila,
Otpričena vrata ostavila.

OTPRKLJATI - otići, otputovati (noseći neke ili sve svoje stvari i imovinu sa sobom). Najčešće govore pri selidbama i privremenim selidbama. *Otprklja je u planinu* (otišao je u planinu, poveo je blago sa sobom i svoje potrepštine). Izgovaraju i **otprtljati**. Vidi **prtljati, prkljati, doprkljati**.

OTPUČITI - otpustiti; odvezati.

OTRAGUŠA - isto što i **straguša**.

OTRATI - 1. otjerati; odvesti (otpremiti) negdje. *Tribalo bi otrat krave. Je si li otra gnjoj na polje? Otraću običaj* (učint ću nešto radi običaja iako nisam od volje to učiniti). **Otran** (otjeran; odveden). *Ko no je unda bijȁ otran u pržun?* 2. obrisati. *Otari nos*. **Otran** (obrisan).

OTRBUVA - usput i bezbrižno; preko volje.

OTRESINA - nešto što je ostalo nakon trešenja. Vidi **šilj**.

OTROMBOLJITI se - objesiti se; ocijediti se; **ođurđutiti**. *Otromboljijo se, obisijo mu se podvoljak.*

OTRONJITI se - roditi (oteliti) trojke. Vidi **oblizniti se**.

OTRUMITI – otromiti.

OTRŽITO - isto što i otresito (vrlo odrješito). *On će na to otržito.*

OTUĆI - mlaćenjem odvojiti zrno od klasa.

OTVORATI - otvarati.

OVALJINA - vidi **turina**.

OVANCATI - dobiti batine, ali i dobiti neku nagradu, avans, predujam. Slično je **ovancirati** (napredovati, dobiti viši položaj ili viši čin). Vidi **ovarisati**.

OVARBATI - ofarbati, obojati (**opiturati, otangati**).

OVARISATI - najčešće isto što i **ortati**, ali ima i nešto drukčije značenje: uputiti se u neki posao koji ranije nije išao od ruke (k ruci). *Ovarisa je zarađivat*. Ponegdje znači i **nadrljati, dobiti svoje**. Vidi **ovancati**. Kažu i **ovarcati**.

OVASTINA - grozd bez zrnja. Zovu ga i **brstina, ogrozdina, ozobina**. Vidi **če(v)ulja**.

OVCA - domaća životinja, dugo je bila najvažnija životinja **u zagori**. *Imala san po pedeset ovce. Ovca oće slugu, a ne gospodara. Neće ovca vruća stoca. Što ovca vidi ležeć, nije daleko* (kažu kad je nešto očito, jasno, vidljivo). *Čije su ovce njegova je i planina.* Prema boji ili nekim drugim svojstvima može biti **gala, lisa, žuna, roga** (s malim rošćčićima)**, mrka** (mrkesta u glavi)**, jaba** (malo žutkesta oko očiju i šunjke)**, kudra** (kudresta; *vuna jon nije ni crna ni bila*), **griva** (duge vune) **bika, šara, čula, vranoka** (crnkesta oko očiju)**, zrna** (crne pigice po biloj glavi)**, bolouva** itd., a ovan **galin, bikan, zrnin, mrkan, šarin, lisan, žunin, mulin, (mulan),**

čulin, veskan (vilaš) itd. *Zašiti ovna* (podstaviti ga da ne može mrkati). *Zašij ovna* (posve je zločest; skače na ovce). Kad dolaze po **mladu**, svati je zovu **ovca** (ili **šiljegica**).

Plaćaj brate, ti ne žali novca,
Tu je naša zatvorena ovca.

Vidi **objanjica, podojnica, prvenka, sjanjna, mrkanje, janje, prluč, praz, sasniti, vunja, bolouv, manjkati, pramenka, ruda, vuna, brabonjak, napor**.

OVDALEN - isto što i **ovdolen**.

OVDAN - ovuda. *Prvi put prolazin ovdan.* Neki kažu i **vodan**, čak **vudan**.

OVDEN - ovdje. Izgovaraju i **ovde, vode, voden**.

OVDIKA - ovdje. Izgovaraju i **ovden** te **voden**.

OVDOLEN - odavde, s ovog mjesta. *Ne mičen se ovdolen dok mi ne vratiš šta si dužan.* Izgovaraju i **ovdalen**.

OVDULJA - Vidi **obdulja**.

OVICIR - oficir. Tako su počeli nazivati **serdare** za francuske uprave.

OVLAŠĆE – ovlast. *On in je da ovlašće.*

OVLIKO - ovoliko. Izgovaraju i **voliko, vliko**.

OVLIŠNI - ovoliki, odnosno ovoliko malen. On ti je još uvik ovlišni. Izgovaraju i **volišni**. Vidi **tolišni, nolišni, onlišni, kolišni**.

OVRANCATI se - dobiti **vrancusku bolest** (sifilis). **Ovrancan** je onaj tko se ovrancao. Vidi **vranca**.

OVRATINA - kožni ukras na vratu osedlana konja. Obavezno je ima **edek** na **alci**.

OVRLJA - selo u sinjskoj zagori s zaselcima Mala i Velika Ovrlja.

OVRLJE - površno; na brzinu. *On ti sve to uradi nako ovrlje*. Slično je **šeprkoko**.

OVRLJITI - postati **vrljast**. Odnosi se na **kravu** koja ostane bez **roga**, a i na stablo, **trn** ili nešto slično kad zastari pa se više ne zamlađuje. Vidi **ošušnjaviti**.

OZEPSTI - biti prožet hladnoćom. **Ozeba** (ozebao, prožet hladnoćom). *Željan ka ozeba sunca.*

OZBOJ – pregrada rijeci, potoku i sl., **priboj, jaža**.

OZGODNITI - postati zgodno; popraviti se u raznom smislu. *Sad je njemu malo ozgodnilo*. Vidi **zgoda, zgoditi**.

OZIMAČNA - koja je bez mlijeka (odnosi se na kravu), koja je **zasušila**, suprotno od **smlična, mlična**. Kad ima dosta mlijeka kažu da je **mlikata**. **Ozimačno mliko** jest mlijeko koje daje krava kojoj je oživjelo tele pa dok zasuši (ima ga manje, ali je gusto i ukusno). Može biti i kada krava ne ostane **stejena**, a ima mlijeka. Vidi **mladovačno**.

OZIMICA - vidi **zimica.**

OZIMUS - prošle zime, zimus.

OZOBINA - ono što ostane nakon zobanja. Vidi **ovastina**.

OZOVNITI se – odazvati se (na povik).

OZVIŽNITI se - javiti se zviždanjem. *Ozvižni se na Kosmašu.*

OŽEG - žarač, **vatralj**. *Baci ožeg vanka, ne bi li pristala krupa.*

Moje male prve igrač(k)ice
Puvaljika, ožeg i mašice.

OŽENITI - spojiti dvoje u **par**. Kad u **briškuli** ubiju **ašom tricu**, kažu: *Oženili su je.*

OŽIMICE - posve, jako. *Udarija ga je ožimice.* Vidi **nažimati se, užimati se**.

OŽITAK - žitna, krušnena hrana.

OŽITITI se - pojesti štogot žitna. *Nisan se ožitila od Božića.*

OŽMARATI - vidi **žmaravanje**.

OŽULJAK - ožujak, **marač**.

P

PAČA - glava, **tintara, ćiverica**.

PAČATI se - miješati se u svašta, zabadati svoj nos, gdje treba i gdje ne treba, biti svakom govnu baba (nadimak **Pačina**). *Ne pačaj se u tuđe posle*. Neki kažu **inpačavati se**. Slično je **upačavati se**.

PAČICA - desetak uređenih listova duhana (poravnatih i stavljenih jedan do drugoga).

PAČITI - spremati duhan u **pačice**. Govore i **patkati**.

PAĆALICA - isto što i **turina**. Izgovaraju i **ćapalica**.

PAĆURA - isto što i **paćalica, turina**.

PADIŠPANJ - kolač od brašna, jaja i **cukra** (običaj je bio da se peče za svate).

PAGATI - stradati, dobiti batine. *Ako te uvatin pagaćeš (*istući ću te, dobit ćeš batine, platit ćeš svoje grijehe). Znači i oslabiti, ne imati onakvu snagu ili moć koju si prije imao. *Pagaćeš i ti, kad-tad.* Vidi **kalati**.

PAJĆA - pa hajde **ća**, riječ kojom se pojačava dojam prije izrečenog. *Slabo pajća.*

PAJDAŠ - drug, prijatelj, **kolega**. Izgovaraju i **pajdo.** Pajdo je i odvažna, **slobodna** osoba, ali i neodgovorna, bezbrižna osoba. Vidi **zadisati**.

PAJDAŠIJA - društvo (obično ne baš dobro).

PAJVAN - uže ili konop kojim se pri tovarenju konja ili magarca pričvršćuju bale sijena ili slame za **samar** s desne ili lijeva strane (dva pajvana). Isto **palamar**. Vidi **zapajvaniti, imbragati**.

PAKLIĆ - smotak (pak) **duvana** za lulu. Vidi **pačica, pačiti, pakliti**.

PAKLINA - isto što i katran. Seljaci je upotrebljavaju za zavarivanje pukotina na posudama od drveta (**vučije** za vodu, **badnja** za kupus i sl.). Vidi **zapakliniti**.

PAKLITI - isto što i **pačiti**.

PAKOVO SELO - selo u drniškoj zagori. Vidi **Mirlović Zagora**.

PALA – izgovaraju i pala.

1. široka strana krampa (**mašklina**) ili **čekića**. Vidi **telut**.
2. vrsta starinskog hladnog oružja, dugačak bodež (*pala okovata*).
3. širi dio ožega (kojim se zgrće lug) i sl.

PALAC - dio koľa u **karu**, dio **tumbasa** i sl.

PALAC - suhi vjetar. Zovu ga i **palčina**. Puše s juga (suho jugo) i pali **intradu**. *Sačuvaj nas Bože, suva juga i vlažne bure.*

PALAC - palača. *Šta će meni njegovi palaci.*

PALAMAR - isto što i **pajvan**.

PALAMUDA - vidi **litovac**.

PALAMUDITI - govoriti izbjegavajući istinu; izvrdavati. Slično **maslati**.

PALANGAR - pribor za lovljenje ribe. Izgovaraju i **palengar** i **parangal**.

PALAVRITI - govoriti puno i bezvezno. Odatle **palavrenje**. *Dosta je meni tvoga palavrenja.* Vidi **baliti, baljezgati, brndati**.

PALČINA - isto što i **palac**.

PALDUM - vidi **pove**.

PALETAK - klipić kukuruza (obično onaj koji se kasno **zaklipao**). Izgovaraju i **paljitak**. Kad suša uhvati kukuruz kad je vrijeme od **klipanja**, onda se mnogi i ne isklipaju, nego se isklipaju naknadno kad padne kiša. To je paletak. Paletak može izrasti i uz pravi **klip**. Paletak je i svaki ostatak ploda nakon berbe (**paljicka, paljitka**). Vidi **paletkovati, zelenjak**.

PALETKOVATI - paljetkovati, poslije berbe tražiti ostatke grožđa, voća, kukuruza, **oraja** i sl. Neki izgovaraju **paljickovati**, neki **paljitkovati**. Znači i brati prije vremena kad je rod tako slab da se ne isplati čekati da sazori. *Ja ću svoj kukuruz paletkovati* (brat ću ga *u zelenu*, jer su i onako sami **paletci**). **Paletkovanje, paljetkovanje, paljickovanje, paljitkovanje** (slobodno ubiranje plodova nakon prave berbe). Vidi **paljicka, paletak**.

PALIJA - štapina, batina, toljaga. Vidi **matrak**.

PALIKUĆA - osoba sklona paljenju vatre pri čemu znade stradati i kuća, piroman.

PALJ - 1. stup.
2. vidi **opalac**.

PALJA - mali komadić drveta, **triska**. *Nemam ni palje za vatru.* Vidi **paoljak**.

PALJAČA - drveno pomagalo za vađenje **pure** iz **bakre**. Izgovaraju i **paljak**. Pura se može vaditi i **mišajom**.

PALJICKOVATI - isto što i **paletkovati**.

PALJICKA - plôdovi koji su dobiveni **paljickovanjem, paljitkovanjem**. Izgovaraju i **paljitka**. Vidi **paletak**.

PALJITKOVATI - isto što i paletkovati.

PALJITKA - vidi **paletak**.

PAMET - sposobnost rasuđivanja, mišljenja. *Nije svačija pamet jednaka (svačije oči jednako ne vide). Pamet u glavu! Di ti je pamet bila. Kratka pamet. Ima tuđu pamet. Pamet mu je gusta ka u mačke brkovi. Pametnom i jedanput dosta. Oj pameti, lipo blago. Bi li ovo đavlu palo na pamet!* Čini se da malo tko misli da mu manjka pameti. *Kažu da je bilo pustiti pameti niz polje, svaki bi se opet mašija svoje.*

PAMIK - početak (zore). *U pamik zore* (kad zora zarudi). To je oko *prvi pivaca*. Vidi **osvist**.

PAMRAV - 1. vrlo tvrd ljudski izmet sitan kao **brabonjak**. To je kod ljudi koji imaju slabu probavu kao i kod onih koji jedu prosen kruh. Za masnu hranu kažu: *Di to dođe neće pamravi*. Neki izgovaraju **pomrav.**

2. crv nametnik u konjskoj guzici.

PANCETA - 1. mlada slanina od tek zaklane svinje.

2. suha slanina dobro prošarana mesom (obično od potrbušine).

PANCIR - lanac, **sindžir.**

PANDUR - policajac. Vidi **bandur, arambaša**.

PANIBROD - juha s kruhom umjesto tjestenine (**manistre**). Vidi **panjada**.

PANITI (se) - malo (se) ohladiti. *Ne jidi vruće, pušći neka (se) malo pane.*

PANTA - raspor među **mertecima** (postavljaju se radi čvrstoće krova). *Pušti pivca na grede, on će na pante.* Neki kažu samo **raspor**. Vidi **plana**.

PANTANJE - izlaženje vodene pare iz vrela lonca. **Pantati** (uz zvuke izlaziti iz vrela lonca; odnosi se na paru). *Nu kako panta.* Vidi **purnjati**.

PANTLJIV - sklon pamćenju i najmanjih sitnica koje se njega tiču. Pantljiv je i onaj koji lako i dobro pamti.

PANJ - 1. ostatak odsječena drveta. *Tup ki panj(ina).* Govore i **tapina, taptina, krečić**. Vidi **čavor, čekljun,**

patrlj, pripanjak. Panje su **krčili** iz zemlje radi ogrjeva ili da bi se stvarala **krčevina**.
2. trs loze, **čokot**.

PANJADA - okrepljujuća juha za rodilju da ima bolje mlijeka za bebu. Vidi **popara, panibrod**. Panjada se pravi odprilike ovako:
1. uzvrije se voda i malo zasoli.
2. doda se **maslo**, mast ili ulje.
3. udrobi se **kolač** ili kruh.
4. kad se skine s vatre može se dodati razmućeno jaje.

PAOČITI - koriti, prekoravati; svađati. *Ovde me niko s tebon paoči.*

PAOLJAK - neka sitnica; malo nečega. *Neće za njimon ostat ni paoljka*. Izgovaraju i **pavoljak**. Slično je **makul, malica**. Vidi **palja**.

PAPAGALA - papiga. Tako često nazivaju brbljavu ženu.

PAPRICA – dio (donjeg) **mlina**, željezo koje povezuje mlinski kamen s **oklonicom**.

PAPRIČNJAK - pečena janjeća potkoljenica. Papričnjacima se pri pečenju na ražnju zatvara trbušna šupljina. Vrlo su slani. Izgovaraju i **paprčnjak**, **papričak**, **paprčak** te **opek**. Nekima je papričnjak nepečena, a opek pečena janjeća potkoljenica.

PAPTA - ukras na čelu (pločica, zlatnik i sl.).

PAPUČE - lagana suknena, platnena ili gumena obuća. Vidi **popleti**, **nazuvci**.

PAR - vidi **parac**.

PARA - dah; zadah. *Smrdi mu para.* Kad netko nekoga udari šakom ili **ščingot** drugim u **drob** tako da ovaj izgubi zrak, kažu: *Izbija mu paru.* Vidi **oparište**.

PARA - novac. *Zora pare dili.* Kad je neka osoba (konj, vol i sl.) dobra, korisna, vrijedna, nezamjenjiva kažu: *Nema joj para*. Vidi **burđija**.

PARAC - onaj koji dolazi u paru (**drug** u igri, drugi vol u **jarmu**, konj u zaprezi). Uglavnom znači i više (onaj tko je približno jednakih svojstava po nečemu). *Oni su parci* (otprilike su jednako jaki, jednako su sposobni ili spretni u kartanju, **šijavici** i sl.). Kažu i **par**. *Iman dobra konja, samo ko će mu nać para (parca).* Vidi **supariti se, pariti se**.

PARAČA - vrsta jestivog divljeg **zelja** s lišćem blizu zemlje. Neki izgovaraju **parič**.

PARADIŽOT - jelo od **cukra, žbaćenog žumanjca** i **bilanjca,** skuhanog u mlijeku (obično se dodaje i kolač ili keks).

PARADŽIK - vidi **rapadžik.**

PARAMENTA - misnica.

PARAMINA - poluga za bušenje rupa za miniranje u **mulici** (jednoliko se udara, dodaje voda, a nastala žitka masa **piljka** se rascijepljenim drvetom obmotanim krpom). Vidi **trapanj.**

PARANGAL - isto što i **palangar.**

PARAPET(A) - neka pregrada, prepreka; ograda; branik na cestama i sl.

PARAT - vidi **particela.**

PARATI - 1. kidati; rašivati; rezati. Kad rezultat igre ovisi o jednom **puntu** ili o jednoj **partiji,** kažu: *Ovaj (ova) gaće para.*

2. brati divlje **zelje** (naročito ono kojemu je lišće pri zemlji). *Oćelimo ić uparat zelja?.* Vidi **parič.**

PARCIJUN - dio imovine pri nasljeđivanju. Vidi **particela, dilka.**

PARČE - mali dio, komadićak.

PARČIĆ - selo u drniškoj zagori sa zaselkom **Zidić.** Vidi **Kadina Glavica.**

PAREN - nećim vrućim ožežen, sparen, oparen. Vidi **opariti se.**

PARI - riječ koja se koristi primjerice ovako: *U jedne pari nije mi ga ni ža* (na jedan način, iz nekih razloga, u jednu ruku ne žalim ga).

PARIČ - vrsta divljeg **zelja.** Nekima je to naziv za svako divlje zelje koje ide u **mišanciju.** Vidi **parača.**

PARIĆATI - kuhati nešto na brzinu, naročito **zelje.** Vidi **sparićati, spuriti.**

PARIP - konj. Za malo stariju, ali još snažnu, držeću, usto i **okoprčnu** osobu, pogrdno kažu: *Ona paripina.*

PARIPANJE - pogrdni izraz za pretjerano orgijanje neke žene, obično s muškarcem koji joj nije muž. **Isparipati se** (izorgijati se). *Otišla je u grad da se isparipa* (kao kobila). **Isparipati** često znači i istući kao konja.

PARITI se - činiti se, pričinjavati se. *Pari mi se da je to on.*

PARITI se - družiti se. Vidi **par, supariti se.**

PARJATI se - 1. pustiti nekoga na miru. *Ajde, parjaj me se!* Vidi **odreniti se.**

2. ostaviti se neke (loše) navike. *Parjaj se ludosti.*

PARLATI - govoriti brzo, nerazumljivo i nerazgovijetno (kao Talijan ili koji drugi stranac). Takav se govor zove **parlanje**.

PARLOG – zemlja koji leži, **parložina**. Vidi **priložina, zaparložiti se**.

PARNITI - badniti (nožem ili nečim drugim oštrim), ubosti. Vidi **barkati**.

PARON - gospodin. Gospođa je **parona**.

PAROŽAK - vršak na drvenim vilama. Parožak je i mali rog, a i preostala okljaštrena grana na drvetu.

PAROŽITI se - svađati se s nekim (vidi **parožak**); boriti se s nečim. Isto je **barožiti se**.

PARTATI se - ulaziti u dio, u neko društvo (koristi se obično kad netko to radi **usilno**). *Parta se u vrta*. Vidi **upartati se, ispartati**.

PARTICELA - dio zemljišta u zemljišnim knjigama. Izgovaraju i **partićela, parta, parat**. Vidi **parcijun, dilka, partati se, upartati se, ispartati se**.

PARTIJA - 1. stranka (politička)
2. **baza** (u igri). Vidi **mala, dobra, štik,pilj**.
3. **klapa, društvo**. Vidi **Baguš partija**

PARTITI - ići, putovati; otići; otputovati. *Sutra partin u Zagreb i ne vraćan se skoron (kad me vidiš unda mi se nadaj).* Vidi **otpartiti**.

PA(R)TNER - suradnik; drug; prijatelj, **ortak, kunpanjun, suveznik**.

PAS - domaća životinja. *Za pason ne ostaje. Ja pasu, pas repu, rep neću.* Za ljutita i nemilosrdna čovjeka kažu da je pas ili **pašče**. Vidi **torni pas, lovetiji, stražetiji, vižle, paščetan, kučka**.

PAS - 1.. dugačak opasač od jedne vrste crvena platna širine 30-35 cm. To su ljudi omotavali oko krsta i lažnih rebara radi zaštite bubrega od prehlade. Pas se znao i nekoliko puta opasati. *Opasati se snagom* (odrasti i biti snažan). Strukani pas nose alkarski momci, a **arambaša** i pas povrh strukanog pasa (**pas traboloz**). Jedna vrsta crvenog pasa vezala se oko **pokrova**. Vidi **pripašnjača, kordun, krmez**.
2. **curski** odjevni predmet (simbol nevinosti, slično kao i kapa). Vidi **tkanica.**

PASANCIJA - vidi **ašluk**.

PASATI - proći, otići. *Pasala je zima.*

PASATI - odgovarati; dobro stajati. *Paše mi ovakva odjeća (hrana, društvo).*

PASICA - 1. steznik za **kilu**. Postoje lijeva i desna pasica.

2. ženska **pripašnjača**.

PASIKA - vidi **paska**.

PASIVAN - povučen; neaktivan. Pasivan je onaj tko ostaje po strani, tko se ne miješa u ništa (u nešto).

PASKA - **škaljikova** njiva poput **lastve**. Izgovaraju i **pasika**. *Pulijina paska.*

PASTI - 1. biti na **paši** ili jesti na paši. *Svak za se travu pase. Ne pase trave* (od toga neće biti ništa). Slično je: *Ne pije vode.*

2. trošiti; goniti. *Pasen osandesetu godinicu.*

PASTORČAD - djeca iz ranijeg braka (**pastorci** i **pastorke**) koju mlada zatekne u kući muža udovca (žene su često umirale pri porodu). Pastorčad su i **diverova** djeca, ako su bez **matere**. Djeca su njoj pastorčad, a ona je njima **maća** ili **maćuja.**

PASTRVA - najomiljenija riba iz rijeka po zagori. Ima ih više vrsta, a najslađe su domaća i solinska.

PAŠ - mjera za dužinu. Neki kažu da je to **lakat**. Vidi **mira, paškula**.

PAŠ - pa ćeš. Vidi **štaš, diš, kuš**.

PAŠA - silan Turčin, vojni zapovjednik. Naročito se znade za serasker pašu koga su Sinjani potukli 1715. g. Paša je i bilo koji silan neobuzdan čovjek. Vidi **aga, beg**.

PAŠABROD - isto što i **šupljača**.

PAŠAJICA - isto što i **vidun**.

PAŠAMAN – rukohvat (što se može rukom zapasati).

PAŠARINA - travarina, plaćanje za ispašu stoke.

PAŠČETAN - žestok, zao, osvetoljubiv i nemilosrdan (tko je takav kažu da je **paščetina**). *Paščetan je, a ima i na koga bit.*

PAŠKAL - muško ime, **Paško**. *Od Paškala do Ante* (vrijeme proljetnih radova).

PAŠKULA - livada koju je država davala pojedincima za ispašu. Vidi **paš**.

PAŠNJAČA - vidi **pripašnjača.**

PAŠOŠ - putovnica, pasoš. Vidi **matrikula, buruntija**.

PAŠTA - tjestenina, **manistra, makaruni**. Neki izgovaraju **paštra**. **Paštavažol** (grah s tjesteninom). **Paštašuta** (tjestenina prelivena **toćom, manistra na suvo**). Vidi **lazanje**.

PAŠTAR - malo mutan; ne baš čiste boje; šaren poput domaće pastrve (odnosi se na boju vode, ali može i na boju lica i sl.). *Šta ti se čini od mlade? Nika je paštra* (nije svježe boje u licu, loše je **ceri**, zla je u licu).

PAŠTRITI se - nastójati.

PAT - nitko nikome ništa. Izgovaraju i **pato**. *Sad smo pato*. Slično je **kvito**.

PATAGAN - prašak protiv krumpirove zlatice. Vidi **buvač**.

PATAKLJUN - djetlić. Izgovaraju i **batakljun**.

PATAKUN - stari sitni novac.

PATIMENAT - suprotno od **godimenat**, loše življenje, mučenje.

PATINA - krema za postole. **Patinati** (čistiti postole patinom).

PATKAR - konj kojemu stražnji dio kopita pada k zemlji pri hodu. To nije dobar konj jer se lako umara. *Kad san vidija da je patkar, ne bi ga uzeja da mi ga daje mukte.*

PATKATI - isto što i **pačiti**.

PATNER - vidi **partner**.

PATRITI - pripadati. *Dobio je što ga patri* (*što ga pripada, što mu mirita, što ga iđe, što je zaslužija, što je tražija*).

PATRLJ - svaki komadić drveta koji viri iz zemlje, najčešće tanki i suhi panjčić, žila od stabla koja strši iz zemlje ili grančica iz debla, **patrljak**, **čekljun**. Vidi **čavor**.

PATRULA - izvidnica, patrola. **Patrulirati** (patrolirati, obilaziti, izviđati). *Patruliraju đendari, đava ji odnija s onin ko ji je posla.*

PATRUNA - 1. čahura, patrona. 2. naboj za lovačku pušku.

PAUZA - pazuh. *Šta mi je ovo pod pauzon?* Izgovaraju i **pavuza** te **pazuva**.

PAVA - muško ime, Pavao. Govore i **Pave, Pavlina**. Žensko je ime **Pava**. Govore i **Pavica, Pavka, Pavetina.** Vidi **Petar**.

PAVČITI - pokazivati prstom. Izgovaraju i **pačiti**. Vidi **upavčiti, uprančiti, potpavčiti, potpavča**.

PAVER - stijenj u svijeći petrolejci. Vidi **tinj**.

PAVOLJAK - isto što i **paoljak**.

PAVUZA - vidi **pauza**.

PAZAR - sajam, vašar. *Šta zjaješ, nisi na pazaru?* **Pazariti** (trgovati; kupovati; prodavati). *Je si li šta pazarija?*

PAZDRK - neženja, **stari momak, stara momčetina**. Govore i **pazdrkan, pazdrkov, usidilac, starosidiovac, vezir, divac**.

PAZUVA - vidi **pauza**.

PAŽOL - balkon (**balkun**) na drugom katu.

PECA - isto što i **veca**.

PECEKLJUN - bilo koji kljunasti predmet ili dio zemljišta u obliku kljuna, ujedno i osoba kojoj je kljunast neki dio tijela, ponajviše nos. *Oni pecekljun.*

PECEKLJUNEST - šiljast (kljunast) na vrhu. *Ima pecekljunest nos, on je svoj, on je škrtičina.*

PECIGATI - zadirkivati, dirati, izazivati, peckati, bockati. *Ne pecigaj* (budi miran, nemoj izazivati ni zadirkivati; obično kažu djeci).

PECIGLJIV - sklon **peciganju**, zadirkivanju, izazivanju.

PEČA - 1. komad svježeg mesa od tek zaklane svinje. Peča se obično davala djeci ili siromašnim obiteljima koje nisu imale **prase** za klanje.
2. smotak tkanine, platna.
3. komad nečega.

PEČENICA - 1. dimljeno i sušeno svinjsko meso uz jednu stranu kralježnice. To je poslastica. Dok je tek malo prodimljena, jede se pržena na **tavi** (može i s jajima i sa **sudžukom**) ili nabijena na **praljak** i propečena na **žeri** s **ognjišta**, a suha se nareže i bez daljnje pripreme blaguje. Kuha se i u kiselom kupusu, naročito na božićnjem ručku. Neki je vade iz kralježnih kostiju i tako dime (**praća** ili **korak pečenice**), a neki je ostavljaju skupa s kostima. Za razliku od **pršuta** koji se čuva i po nekoliko godina, pečenica se obično pojede prije ljetnih vrućina. **Svićica** je mala pečenica (**ribica**). To je duguljast komad vrlo kvalitetna mesa veličine ovećeg pedlja, a nalazi se uz donji dio kralježnice. Malu pečenicu neki suše, a neki meću u **sudžuke**. Vidi **bržola**.
2. dio **potkroja** na **samaru**. Radi se o **pomljivije** izrađenom (**potkrojenom**) dijelu **krova** i potkroja koji dolazi na magareće ili konjske **plećke** kad se nasamari (tako da životinji bude mekše). Dvije su pečenice. Kad su pečenice nejednake, kažu da je samar **livoper**.

PEČET - pečat, žig, **timbar, štemplo**. **Pečetirati** (pečatirati).

PEČEVENĐA – bolest kod koje boli oko pečenica (*od vrata do prkna*). Vidi **lećobolja, sinđirlija**.

PEDANA - podvratak na dnu ženske haljine, **kotule**, **šotane**, **traverše**.

PEGLA - glačalo, **sumpreš.**

PEGULA - baksuz, nesreća, nevolja koja snalazi nekoga. Pegula je i osoba koja često ima pegulu.

PEKA - zemljani (od **crljene gnjile**) ili željezni predmet u obliku spljoštena zvona ispod kojega se peče kruh na ognjištu (**kruv ispod peke**), a može se pripremati i razna druga hrana. Zemljanu peku zovu i **crip(u)lja**. Neki kažu **sać, sač, sačura**, a neki da je peka od zemlje, a sač da je od željeza. Vidi **podložiti, podgoriti**.

PEKA - 1. teleća žlijezda s vrata, prizl. To je cijenjena poslastica. Peku ima i janje, ali je puno manja.
2. kladnjica drva za **prljanje** kukuruza u polju. Vidi **posunčanac**.

PEKLJA - 1. ušica na hlačama kroz koju se provlači **kajiš** (remen), **petlja** (neki i tako govore). Govore i **gajka**. Vidi **punjka**.
2. ušica na vunenim vrećama kroz koji se provlači uzica radi zatvaranja vreće, petlja (neki i tako govore). *Triba štediti iz pekalja* (kad je vreća puna), *a ne iz rogalja* (kad u vreći ima još samo malo). *Ko ne uštedi iz pekalja neće iz rogalja.*

PEKLJADUR - čovjek **uncut**, koji je sklon smutnji, koji je spreman **pekljaniti** i sl.

PEKLJANITI - spletkariti; izazivati smutnju.

PEKLJATI - pričati nerazumno, a možda i nerazgovijetno, slično što i **prkljati**. Ujedno i govoriti kao da je istina nešto što nije istina. *Ne pekljaj?* (ne govori bez veze, ne laži više). Vidi **spekljati, zapekljati**.

PELA - glava bez kose. *Ošiša se na pelu (pri glavi).*

PELEMIČITI se - siliti se, **kicošiti se**, uznositi se kao da ti nitko do koljena nije. Izgovaraju i **pelemišiti se**.

PELICA - kratki muški kaputić s krznenim ovratnikom.

PELIM - ljekovita biljka, **pelin**. *Grko ki pelim.*

PELIŠ - riga ili crta na tanjuru ili drugom posuđu, rub posude, obod. *Nametni mi do peliša.*

PELITI - dobro nekome nešto **utuvljivati** (usađivati) u glavu, da to uvijek ima na umu, da ne zaboravi. Vidi **pripeliti, upeliti, zapeliti**. *Sve mu đag odnija, uvik li mu moraš pelit.*

PELIVAN - snažan čovjek, rvač.

Dobra rana čini pelivana,
A odića čini gospodića.

PELIVANITI - gizdati se; isticati sebe.

PENA - globa; kazna. Vidi **prase**.

PENDRATI se – pentrati se, penjati se po stablima, kršu, liticama, verati se po bespuću i opasnim mjestima.

PENDŽERA - otvor u kućnom zidu, prozor, **ponistra** (govore i okno). **Pendžerica** (mala pendžera). **Pendžerica** je i svaka rupa u zidu zgodna za ostavu (**mrtva pendžera**). Izgovaraju i **pendžera**, **pendžerak, penžerak.** Vidi **boketa, purtela, zub.**

PENGA - silena žena, žena koja se voli uređivati. Vidi **perla**, **upengati se**.

PENTATI - govoriti uz pomoć ruku, zamuckivati. Vidi **detati**.

PENJALO - kamena **ploča**, zamka za ptice. Vidi **tulac, smrsak, prlj, bošket**.

PEPEJA - pepeo, **pepel**. Češće govore **lug**.

PER – uzvik kojim vologonac mraka vola (i katkad ga **obode ostanon**). To je i ime od milja za **perastog** vola, **Peronju**.

PERA - vidi **Petar**.

PERAČA - 1. trava (raste u obliku **busa, zbuška**) kojom se dobro peru bačve iznutra. Neki izgovaraju **perulja**. Zovu je i **pokus**. Slatko gori i kad je posve zelena pa je koriste za **upirivanje** vatre. Vidi **bukovac, gorčulja, metlika, zvonika**.

2. kosački pribor kojim se kvasi **kosa** pri oštrenju, **perač**. Vidi **vodir**.

3. **čepina** na **vučiji** (rijetko se govori).

4. krpa za pranje, **kanavača**.

5. krpa kojom se **glanjca** zemljano posuđe neposredno po **građenju**.

6. metlica za **lug**.

PERAČICA - daska za pranje (tako zovu i ženu koja pere **robu**). Neki kažu samo **daska**. Inače, malo se razlikuje od obične daske jer ima mjesto za stavljanje sapuna i zgodna je za postavljanje na **maštilo**. **Mlada** je donosi sa sobom iz svoje kuće.

PERAJICA - vidi **prejica**.

PERAST - vidi **perest**.

PERČIN - pramen kose otpozadi glave, svezan u rep. Muškarci su brijali glavu, a ostavljali perčin. Znali su plesti i pletenice. Taj se običaj **pometnio**. **Perčinota** (nadimak čovjeku koji nosi perčin). Vidi **uplitnjak, kika**.

PERDA - pregrada u kući s **ognjištem**. Visina perde (pregrade) je 1.10 - 1.30 m. Perda zaustavlja hladni zrak s vrata. Načinjena je od **plota** ili od dasaka. Iznad perde izlazi dim. Perdom nazivaju i pregradu u **mlinici** i sl.

PEREST - šaren, višebojan. Izgovaraju i **perast**. Nadimak **Pereško, Perko**, vol **Peronja, Per**. Šareno *priko načina* je **čakarasto**.

PERINA - pokrivač napravljen od perja.

PERIODA - mjesečno pranje kod žena, mjesečnica. Govore i **vrime**.

PERJAŠICA - zvijezda repatica (**zvizda perjašica**).

PERKATI se - prati se učestalo i bez stvarne potrebe. *Šta se stalno perkaš, nisi govnova!*

PERKOVIĆ - selo u šibenskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Nikola Tavelić) u šibenskoj biskupiji. U župi je i Sitno (sv. Jure) i Bogdanovići, prije Sratok (sv. Nikola putnik).

PERLA - biser. *Uredila se ka perla* (kažu za silenu ženu). Vidi **penga**.

PERO - 1. dio **brane** (perje brane čine grabove ili bristove grane koje se navlače na **kolac**).
2. zeleni dio **kapule, ljutike**. *Poijo san samo dva pera kapule i malo kruva.*

PERŠUN - mjera za širinu kreveta, **sukanca, lancuna** i sl. To je širina za jednu osobu. Izgovaraju i **peršon**.

PERULJA - vidi **perača**.

PERUŠATI - čemušati, skidati listove (**perušinu**) s klipova kukuruza (negdje kažu **komišati,** negdje **lepušati**), skidati perje s kokošiju, itd. Znači i **puljati**. **Perušanje** (skidanje perja, **perušine**), slično je i **čemušanje**. Vidi **operušan, operušati, praljak**.

PERUŠINA - isto što i **lepušina.** Zovu je i **kapučina**.

PERUTAČA - peraja.

PERVAZ - streha, nakapnica, ali i rub ceste. Vidi **tičac, kordun, gronda, strija**, **bankina, ceca**.

PESINJAV - nečist.

PESTA - luda, budala; kratko čeljade.

PESTATI - slično što i **budalekati.**

PEŠKA - ono što se dobije **peškanjem**. *Ajmo u pešku* (ubijmo i **peškajmo**; obično se govori na **ultimi**).

Igran karte, al me neće peška,
Sirotinjo i Bogu si teška.

PEŠKATI – 1. uzimati karte iz **maca** između dvaju bacanja karata. Vidi **briškula**.
2. uzeti nešto tajno, ukrasti. *To je on upeška* (nije njegovo).
PEŠKIR - odjevni predmet za pokrivanje glave. Obmata se oko kape (**crljenkape**). Stari su ga ljudi nosili do početka 20. stoljeća. **Peškiraš** (podrugljivnaziv za čovjeka koji nosi peškir na glavi; nastao je u doba kad je taj odjevni predmet počeo izlaziti iz uporabe). Svilen peškir nose alkarski **momci**. **Krmez peškir** je naziv za vrstu crvene (grimizne) rubenine kojim su pokrivali muškog **mrca** na **nosilima**. Vidi **povezača, zapeškiren, zasurućen**.
PEŠNJA - donja konjska gubica. *Obisilapešnje, nema ništa iz nje*. To je inače podrugljiv naziv za bilo čije usne. Vidi **bembule**.
PEŠNJEŠA - podrugljiv naziv za nekoga tko ima velike usne (naročito donju).
PEŠT - dodatak jelu da bude ukusnije. Pešt se dobije tako da se u komad suhe nekuhane slanine usjecka nekoliko češanja luka češnjaka. Sjecka se na daski dok ne nastane jednolika smjesa. Pešt je i **zapeštavanje**. Vidi **zapeštati**.
PETA - 1. donji zaobljeni dio kose. Vidi **kljun**.
2. dio **bičve** gdje dođe peta. Plete se na poseban način.
3. karta petica u **talijanskim** kartama. Kažu i **petina**.
PETAK - dan u tjednu. Petkom se u pravilu postilo. *Petak, slab početak. Ne spremaj se u Petak na put.. Ne ženi se u Petak. Petak, turski svetac.*
PETAR - muško ime. Govore i **Pero**, **Perija**, **Perko, Perac, Perajica, Perinko, Pećo, Pećan, Pećera, Pešo, Peša, Peko, Petarac, Petrul, Petrić, Petrica, Petretina** itd. *Petar plete Petru peklju. Petar, meštar, kokošar, meće miša na lopar. Sveti Petar, ili zori ili gori* (misle na pšenicu). **Petrovdan** je 29. lipnja kada i **Sveti Pava** . Vidi **Muć**. Neki kažu da je Petar prije podne a Pava podne. Vidi **Ilija, Prlija**.

Sveti Petre i Pavle,
Goni (sapni) zmije i đavle,
Da po putu ne lizu,
Da me živa ne grizu.

Petar ili **Sveti Petar** čest je naziv za ključ (onaj glavni). *Čuvan je on, ne*

pušta Petra iz ruku. Žena je **Pera, Pera, Perica, Perka, Pereza**.

PETATI - 1. rukom baciti neki predmet što bliže postavljenom cilju: u igri **balotama**, metalnim novčićima, **pucama**, graškom itd. Kad dva **alkara** imaju jednak broj **punata**, oni se ponovo nadmeću u gađanju alke (**pripetavaju se**). Vidi **bakva**.

2. pružati roge komu. Pružanje roga smatra se uvredom i sramotom. *Evo ti (na ti) rozi pa se vozi.*

PETECIJUN - žalba (višem sudu da poništi odluku nižeg suda).

PETICA - pet snopova žita postavljenih na njivi (četiri u križ, a peti snop na vrh). Vidi **devetica, granica**.

PETINA - vidi **peta**.

PETRADA - kamenolom ili *misto di ima puno stina*. Slično je **kava**.

PETRO(U)LJA - kameno ulje na koje je gorila **svića** (**petro(u)ljka, petruljača**). Izgovaraju i **petreulja, petrolje**.

PETRO(U)LJKA - svijeća na **petro(u)lju**. Izgovaraju i **petruljača**. Neki kažu samo **svića**. Govore i **lumaca**.

PETRUSIM(EN) - peršin. Vidi **selen**.

PETURIN - prsa muške **košulje**. Stavlja ga na se **alkar** kao zamjenu za košulju (prije su alkari nosili pravu košulju).

PEURA - plitka zemljana široka posuda s izljevom.

PICUKARA - 1. naročito pobožna usidjelica. *Nadotegni, ka Picukarići gredu.*

2. časna sestra, **švora**.

PIČITI - žurno ići. *Piči!* (bježi; miči se, što prije to bolje). Vidi **opičiti, gariti, okeresiti**.

PIČKARATI – bezobrazno govoriti, psovati.

PIĆA - suho sijeno (čim se trava osuši na livadi, već je pića). *Do Božića je topla (moš ležat u njon), poslin je ladna. Kad ćemo po piću?* Najnečistiji seljački posao je oko piće.

PIJAGAT - 1. činovnik. Izgovaraju i **pijegat, pjegat, impjegat**.

2. ministar. Kad je kogot posve pametan, kažu: *Pametan ka pijagat.*

PIJAVČITI - vidi **opijavčiti**.

PIJAVICA - 1. crv iz vode kojeg su stavljali na kožu bolesna čeljadeta da

mu ispije nečist krv (ili višak krvi). Izgovaraju i **pijovica**.

2. isto što i **vijor, vijar, usok.**

3. ukrasni porub od crna platna na ženskoj odjeći (**ječermi, kotuli** i sl.). Vidi **opijavčiti, opijavčeno**.

PIJAŽATI (se) - odgovarati; činiti se. *Kako ti se pijaža?* (kako ti se čini, kako ti odgovara?)

PIJEGAT - vidi **pijagat**.

PIJEN - pijan (i tako govore). *Ne priliči ženi i svećeniku da budu pijeni. Kad ti dva kažu da si pijen, leži.* Vidi **pjan**.

PIJET - tanjur. Izgovaraju i **pijat**. **Pijatela** (veći pijet). Kad netko jede brzo i halapljivo, kažu mu: *Ka da će ti ko otet iz pijeta (usta).* Vidi **čanjak, zdila**.

PIJUKATI - izvlačiti hranu potezanjem zraka (pijuče se sadržaj bobice grožđa, moždina iz kosti, slatki sadržaj iz medonosna cvijeta i sl.). Taj način uzimanja hrane zove se **pijukanje**. **Pijukovac** je naziv za travu slatka soka (odlomi se pa se sok ispijuče).Vidi **ispijukati**.

PIK - 1. vrijeme (u dječjoj igri) kad igrač može odahnuti, odmoriti se, odnosno uzvik mkojim se to pravo dobije. Tada igrač protivnik nema pravo da ga napadne. *Pik mene i moje kuće*.

2. velika želja na nešto, **pišmiš, škerac**. *Pik na nekog imati* (imati nekoga na zubu). Slično: *imati pik na nešto.* **Pikirati** (željeti učiniti nešto i smjerati to izvesti).

PIKET - označeno mjesto (oznaka za nasad, za neku gradnju, za izvođenje neke radnje). Vidi **zapiketiti**.

PIKUĆA - igra **klisa i sarača**.

PIK-VIK – zadnje što je preostalo ili što se daje ili dopušta. *To ti je pik-vik* (to ti je i više nema, više ne dam). Vidi **kanata**.

PILEŠCE - malo, sićušno pile. *Šta je na nas onliko jedno pilešce?.*

PILEŽ - vidi **pilo**.

PILICA - mlada kokoš koja je počela ili tek što nije počela nositi jaja, kokica. Neki izgovaraju **piplica**. Vidi **pulestar**.

PILIP - Filip. Govore i **Pile, Pilko, Pilipić, Pilić, Pilipac, Pilipina, Pilipetina, Pilatan, Piladžan**.

Ne može se moj Pilipe,
Ni uz gusle ni uz diple,
Ni uz guduk, ni uz duduk.

PILITI - gledati u nekog (tko jede ili radi što drugo). To se smatra

sramotnim. Izgovaraju i **piljiti, špiljiti**. Vidi **keljiti**.

PILO - 1. piće. *Neće ora pilo* (nije dobro zalijevati orah, orah ne voli previše vode). Kažu i **pilež**.

2. otpadna voda koja ostane u nekoj rupi (ne **proguca** je zemlja).

3. **osoka** od **gnjoja** ispod **krava**.

PILUN - kamena pregrada mosta na kojoj počiva luk mosta. Vidi **ramena**.

2. **prigoda** na rijeci koja omogućuje postavljanje ustave. Govore i **kovač**.

PILJ - isto što i **štik**. Vidi **opeliti, škriljka**.

PILJA - komadić. Izgovaraju i **piljka, pinjka**.

PILJAK - 1. sitni kamenčić. Još manji je **piljčić**. *Upa mi je piljčić u gumaše*. To je i naziv sitnu djetetu ili čovjeku. Vidi **pitonjak**.

2. vrsta lastavice. Vidi **kosirić, masliguz**.

PILJATI – dobiti **pilj** (ima i preneseno značenje).

PILJATI – vidi **napiljati**.

PILJITI - vidi **piliti**.

PILJKA - isto što i **pilja**.

PILJKANJE - vidi **piljkati**.

PILJKATI - 1. uzimati iz hrane samo **čorbasti** dio (primjerice, kad se jede **pura** s mlijekom).

2. izbacivati vodu u malim količinama (primjerice, izbacivati vodu iz lađe koja propušta). Neki izgovaraju **puljkati**. Vidi **opalac, ispiljkati**.

PINGAV - pjegav. Izgovaraju i **pingov, pigov**. Vidi **roša**.

PINJATA - veliki lonac s dva **uva**. Izgovaraju i **pinjatin**.

PINJKA - mrvica, malo jela. *Ne dan ti ni pinjke, pa makar crka*. Slično je **pilja, piljka**.

PINJUR - viljuška. Prije je bio drven i velik. Njime su vadili krupnije komade iz **bakre, bronzina**. Tako se zovu i **vile** kojima se štiha (štihača sa zupcima, **vile pinjurače**). **Pinjurati** (štihati, prekopavati vilama pinjuračama).

PIPA - slavina, pipa. Vidi **kanela**.

PIPATI - perušati sitno perje, s ubijene kokoši skidati sitno perje (kokoš se ubija tako da joj se odsiječe glava pri **panju**). Inače znači kupiti samo s vrha (cvijet ili slično).

Popipati (operušati i ono najsitnije perje; pokupiti s vrha, po površini). Vidi **očagljati**.

PIPINA - izraslina (bjelkasta kožica) što izraste kokoši na vrhu jezika (nije česta pojava). Poduhvati se iglicom i skine se. Na krv što se pojavi ispod pipine neki stave malo ulja. Dok se pipina ne skine, kokoš izgleda bolesna, pomodri joj **uvor** i ne nosi jaja. Znade i **krepati**. *Da ti nije naresla pipina?* (kažu kad se netko čudno ponaša). *Skiniću ja tebi već pipinu* (kad netko dosadi svojim ponašanjem; *doću ti na kraj*; *staću ti na rep; zavrniću ti mudin*). Neki kažu **pipita**.

PIPLICA - vidi **pilica**.

PIR - vrsta pšenice koja se nekad sijala po zagori, krupnik.

PIR - 1. dio svadbe kad se veseli i jede kod mladoženje. Vidi **priček, pirov ćaća**. Kad se ženi **umicanjem**, obično nema pira.

Ćir, bir, bija pir,
Nit ko čuja nit vidi,
Po noći se dogodi.

2. veselje i gozba zbog rođenja djeteta (**Muški** ili **Veliki pir** za muško, a **Ženski** ili **Mali pir** za žensko dijete).

PIRGAŠ - vidi **debit**.

PIRIJA - livak (lijevak), **tratur(a)**. Izgovaraju i **pirja**.

PIRIKA - trava koja naglo izraste poslije kiša pri kraju ljeta. Ima je više vrsta. Zovu je i **rdobrad** te **rđobrda**. Blago je voli. Piriku djeca znaju koristiti za **nizak** kupina. Vidi **žiculja, klasulja**.

PIRJA - vidi **pirija**.

PIRLITAN - pretjerano uređen. **Pirlitati se** (pretjerano se uređivati). Vidi **napirlitati se**.

PIRMIČ - pirinač, riža. Vidi **mazul**.

PIROV ĆAĆA - domaćin **pira**, obično mladoženjin otac.

PIROVATI - provoditi se na **piru**. **Pirovanje** je provođenje na piru.

PIRULA - pilula.

PISAN - oslikan; s crtežima po sebi. **Pisane tegare, Pisani lopar** (tegare, odnosno lopar s ucrtanim šarama po sebi) itd.

PISKA - 1. tanko šuplje drvo kojim se može potegniti voda iz dublje **stubline**.

2. dio **dipala** koji proizvodi zvuk. Vidi **pištac, piskovina**.

3. jednostavna svirala načinjena samo od kore mlada **jasenova** drveta. Kora se **svrne** i malko se stanji na kraju na koji će se puhati. Vidi **pištac**.

PISKOVINA - orlovac, biljka koja raste uz rijeke (jestiva je, ali je po

Zagori ne jedu). Od stabljike djeca prave **piske**. Slična, malo tanja biljka raste i u brdu. Nazivaju je **Božja Gora** (**Gorica**).

PISMA - pjesma. *Ispiva san mu pismu. Zapiva san mu pismu. Ista ti je pisma. To je druga pisma. Pisma Mare Jablanove.*

Pisme moje u rukavu stoje,
Kad ja oću same mi se broje.

PIŠAKA – mokraća. Izgovaraju i **pišaća**. Vidi **pilo**.

PIŠĆAK - isto što i **pištac**. Tako zovu i krajnji dio cijevi **makinje** za *polivanje loze.*

PIŠĆET - vidi **pištet**.

PIŠKOM - curkom (čak malo jače).

PIŠMAN - mijenjanje neke odluke, odustajanje od nečega. **Pišmaniti se** (lako mijenjati odluku, kršiti zadanu riječ, biti **neviran**). **Popišmaniti se** (ne izvršiti obećanje, odustati (od ženidbe i sl)). Vidi **polebediti se**.

PIŠMIŠ - velika želja na nešto, **pik, škerac**. *Pišmiš mi je na dobra vola.*

PIŠTAC - 1. sviraljka od **jasenovine** ili vrbovine. Kora se **svrne**, drvo obradi pa se kora vrati nazad. Vidi **piska**. Isto **pišta, pišća, pištaljka, pištavac**. Izgovaraju i **pišćak, pišćac.** Kažu i **zviždavac, slavić** te **svirak**. Dok radi (**svrće**) pištac čoban **čara**:

Poskoč kora od javora,
Ako nećeš poskočiti,
Drvo ću ti salomiti.

Neki završavaju stihom:

Odsiću ti glavu,
Na vrbovu panju.

Neki započinju stihom:

Oskoč kora od javora,
Kano koza (koža, miščić) od jareta.

Može i ovako:

Poskoč kora od javora,
Meni pupa tebi kora,
Ili voliš sviriti,
Ili iz pakla viriti?
Više volin sviriti,
Neg iz pakla viriti.

A može i ovako:

Poskoč kora od javora,
Kano mijo (miščić) od jareta,
Pusti babi sok,
Pomošće te dragi Bog.

2. zemljana sviraljka. Izrađivali su ga domaći **majstori**.

PIŠTET - naziv za mnoga **vrila** gdje pišti voda; također naziv za mnoge **bunare** koji ne presušuju. Izgovaraju i **pišćet**.

PIŠTOLA - pištolj, samokres. Vidi **kolaš, kubura, livora**.

PIŠTULA - epistula. *Očitat ću ti ja pištulu.* Vidi **bever**.

PITAR - vrsta zemljane posude (za cvijeće, a i za neko povrće).

PITATI - hraniti nekoga stavljajući mu hranu u usta. *Toliki momak, moga bi se za muku ženit, a triba ga pitat.*

PITONJAK - **piljak** kojim se igra igra **pitonjanja**. Zovu ga i **tak.**

PITONJANJE - *igra s kamenčićima* (**pitonjcima**), isto što i **tikanje** (igra *na take*). **Pitonjati se** (igrati na take). Djelovi igre imaju razne nazive: **jednonje, dvonje, tronje, podlanica, promećaljka, đume** itd.

PITOVAN - pitom, pogodan za rast bilja, drveća i sl., **pitoman** (odnosi se nazemlju); također bilje koje dobro raste (*dobro se goji*).

PITURA - 1. **boja, tanga, kolura**. **Pituranje** (bojanje), **pituran** (bojan). Vidi **opiturati, napiturati se**.

2. šminka, **pomada**.

PIVAC - pijevac. *Svaniće se i bez pivca.* Kad se dva **vrljca počemušaju**, kažu: *Pogledaj ji, ka dva pivca.* **Pivčiti se** (uznositi se, oholiti se; izazivati). **Okoprčnu** čeljadetu znaju nadit ime **Pivac**. *Pokisa ka pivac. Zacrvenija se ka pivac.* Pivac je i ono kukuruzno zrno koje se pri **bulanju** pretvori u **pucak** i skoči. **Koka** je zrno koje nije pivac. **Pivčova jaja** jesu jaja iz kojih se mogu izleći pilići, koja su dobra za **nasad**. Vidi **uspivčiti se**.

PIVATANJA - uporno pjevanje (u pravilu obijesno). Izgovaraju i **pivanja**. *Kakva je to tamo pivanja (pivatanja).*

PIVATI - *1.* pjevati. *Šta velika tica piva, mala prima. Piva mi u uvu* (zvoni mi u uhu). Najčešće se pjeva u grupi. Jedan **goni** (on **potra pismu**), ostali **privaćaju, pomažu**, odnosno **reraju, gangaju, ojkaju, ustreskivaju**. Vidi **asamački, ganga, rera, ojkavica, treskavica, vučarski**.

Ja pivala jako il polako,
Moj me dragi ne čuje nikako.

2. uzaludno govoriti. *Pivaj ti koliko oćeš.*

PIVČITI se - posve se praviti važan i moćan, čak se htjeti potući. Nešto je blaže **konjušiti se** i **kokošiti se**.

PIZ - 1. uteg, vidi **teg**. *Đava ti odnija piz* (osobnu težinu).

2. teret. *Je si li stavija pršute pod piz?.* Vidi **kontarpiz**.

PIZATI - težiti. *Šta misliš koliko pizaju ovi gudinići?*

PIZDICE - kartaška igra, otvorena **briškula**.

PIZETAN - težak.

PIZMA - omraza; želja za osvetom.

PIŽDRAV - slično što i **viždrav**. Piždrava osoba zuri, zagleda.

PJAN - pijan, **pijen**. Govori se samo u pjesmi.

Lako ti je pjanu zapivati
i žalosnoj majci zakukati.

PJEGAT - činovnik. Vidi **pijagat**.

PJEGATI - nešto povjerljivo kazati. Izgovaraju i **špjegati, inšpjegati**.

PJUMBE - isto što i **vijumbe**.

PJUMBIN - isto što i **vijumbin**, visak.

PLAC - gradilište, građevinsko zemljište za kuću. Obično kažu **misto**.

PLACAKATI - vidi **placati**.

PLACATI - 1. sijevati ili svijetliti u daljini (čas jače, čas slabije). Neki kažu **laskati**. Često je **placanje** (laskanje) svijeće **petrouljke**.
2. uvlačiti i izvlačiti jezik (**zmija**). Kažu i **placakati**. Placa jezikom i zla, jezičava žena. Neki kažu da zmija **laštra** ili **laštri**.

PLAČKO - osoba (obično dijete) koje puno i bez razloga plače.

Plače plačko na brdu,
Da mu govno u grlu.
Zovite ga amo,
Da mu govno damo.

PLADANJ - drveni tanjur (veći i plići). Izgovaraju i **pladnja**. Jelo koje se jede kašikom ide u **čanjak**, krutija se jela stavljaju na pladanj, a komadi **kruva** ili grumenja **pure** na **siniju** oko čanjka. U bogatijim kućama mogao se naći i pladanj od bakra (znao je imati i poklopac).

PLAMENITAN - vrsta drveta koja raste blizu kuća, zidova, čatrnja. Korijenje mu prodire daleko, listove mu koriste za pranje suđa.

PLAMENJAČA - bolest na bilju, naročito duhanu (napada lišće). Izgovaraju i **plemenjača**. Na lozi to je **perenospora**. Vidi **knjat**.

PLANA - 1. drvo na kućnom krovu. Svaki krov mora imati bar dvije plane (sa svake strane krova po jednu). Između plana se stavljaju **raspori** koji osiguravaju da se ne nagibaju **merteci** i ostala krovna konstrukcija. Vidi **pante**.
2. vidi **plavša**.

PLANDIŠTE - mjesto gdje stoka **planduje.**

PLANDOVANJE - odmaranje u hladu stoke, za vrijeme ljetne

vrućine, kad sunce pripeče. Ovce znaju plandovati i na ravnici, bez hlada, tako da se zbiju (**glavu o glavu**) i tako zaštite od sunca. **Plandovati** (odmarati se u hladu; govori se za stoku, ali i za ljude koji se odmaraju bez velike potrebe ili koji ljenčare, a imali bi što raditi). *Samo da ti je plandovat.*

PLANJANE - selo u drniškoj zagori (Dojne i Gornje) sa zaselkom Parati. Vidi Unešić.

PLANJIVO – što lako plane. *Nije bilo ništa planjiva.*

PLAO - naglo, žurno, plaho. *Poija to plao.* Izgovaraju i **plavo**.

PLASTITI - mećati piću u plast (kupiti, grabiti i stavljati u plast).

PLAŠILO - nešto što plaši, strašilo.

Ja na silo, plašilo me srilo,
Majko moja, stra ti me je bilo.

PLATICA - drvena letva (zgodno otesan ili rascijepljen komad drveta) za **lisu**, **iglu** za **samar**, za **bačvu** ili za kakvu drugo namjenu. Vidi **duga**.

PLATITI - 1. dati novac ili naknadu za nešto što si dužan. *Plati pa se rugaj. Bog će ti platiti. Ili plati ili vrati. Ko nezna igrat, zna platit. Ko ga ne zna, skupo bi ga platija (ko ga zna đavlu bi ga da).*
2. podnijeti loše posljedice zbog nečega. *Platićeš ti meni za ovo.*
3. odgovarati (**pasati**). *Ova mi daska taman plati.*

PLATITI se - isplatiti se, dobro roditi. *Je li se šenica dobro platila?* (je li pšenica dobro rodila?).

PLAULJA - isto što i **smuculja**. Izgovaraju i **plauška**.

PLAVINA - plavac (i tako izgovaraju), vrsta vinove loze i grožđa. Vidi **crljenak**.

PLAVITI - obirati **plavut** s površine vode; uzimati masniju hranu s površine, s vrha lonca ili **bakre**. Vidi **poplaviti**.

PLAVO - brzo, plaho. *Voda teče plavo.* Vidi **plao**.

PLAVŠA - 1. **maća** na licu **zbabne** žene (neki samo kažu da je **poplavilo** ili da je **pomodrilo**), a može biti i neka druga maća.
2. dio njive gdje nije nikao kukuruz pa je ostalo prazno. Kažu i **plana**. *Ostala je sama plana.* Vidi **pulija, bul**.

PLAVUN - plafon, **nebo** od **japna** u prostorijama.

PLA(V)UT - 1. ono što se nakupi na vrh vode kad se što kuha, **plavutina**. Vidi **plaviti, poplaviti**.

2. zelena trava ili što drugo što se nakupi na vodi od nečistoće, od žaba i sl. Vidi **kračina**.

PLAZ - dio starog drvenog **pluga** (a i **rala**). Vidi **puza, plazina**.

PLAZATI - plaziti, micati se polako dotičući čitavim tijelom podlogu.

PLAZILO - srednji dio jezika. Vidi **lazalo**.

PLAZIMICE - plazajući. *Oda plazimice* (hoda plazajući, na četiri noge). Slično je **puzimice**.

PLAZINA - dio **mlina** i **stupe** što je u vodi i na njemu sve počiva). Vidi **plaz**.

PLEĆA - leđa. Izgovaraju i **pleće**. **Plećat** je onaj tko je širokih leđa.

PLEĆANICA - dio sedla.

PLEĆE - 1. isto što i **pleća**.

2. nakošeno, ali priličito ravno i golo tlo. Slično je i **plesno**

PLEĆKA - pršut od prednje noge. Neki kažu da to i nije pršut nego samo plećka. Govore i **špaleta**. Plećka je i meso od prednje noge, od **lopatice**. Vidi **košutić**.

PLEMA - zadnja tekućina koja izlazi iz **kotla** pri pečenju rakije, bez jačine, slaba rakija. Izgovaraju i **plemka**. Vidi **prvine**.

PLEME - skupina ljudi na nekom području koji su rodbinski uže vezani. *Sadi lozu iz temelja, ženi sina iz plemena.* Vidi **bratstvo, ered, korta, kukolj, zadruštvo**.

PLEMENJAČA - isto što i **plamenjača**.

PLENICA - zamka za divlje patke i druge ptice. Dijelovi su: **šćap** koji se *udije* u zemlju i **ošac** (omča) od konjske dlake.

PLENITI - bilo gdje sjesti. *Šta si tu plenija?*

PLENKA - navrtak, plemka, **cip** (za **lozu**). Izgovaraju i **plenkinja**. Tako zovu i ponositu, oholu djevojku. Vidi **plema, divljašica**.

PLESKA - ispružen dlan s prstima. *Dobit ćeš plesku* (dobit ćeš udarac pleskom, šamar; daje se obično djeci po licu, kad se dade odrasloj osobi to je velika uvreda). *Upantićeš petero braće.* **Plesniti** (ošamariti, dati plesku). **Pleskača** (žaba veličine pleske ili nešto slično).Vidi **triska, pripleska**.

PLESNO - kosa gola ravnica (obično u **pristranku**). Kažu i **pleće**.

PLET - ženski zimski pokrivač (raznih boja). Prebaci se preko ramena tako da pokrije **pleća**. Obično

na dnu ima **kite**. Crn plet nose ožalošćene žene kao znak tuge i žalosti za pokojnikom.

PLETA - starinski novac (srebrna kovanica, 66 **vilira**). Bila je mala i velika pleta.

PLETENKA - isto što i **demejana**.

PLETER - sve što je pleteno od drvenih mladica (**krto, kova, plot, lisa** i sl.).

PLETITKA - vrsta **igle** za pletenje. Vidi **vezitka**.

PLINDRATI - perušati, *derati* koga, **puljati**.

PLIS - plijesan.

PLISIRKA - naborana ženska suknja, **kotula**.

PLISKULJA - plisnava (nečista) žena. Muškarac je **plisko** i **plisnonja**. .

PLISNAV - nečist, prljav. *Ne bi mu iz ruke ni oraja jio.* Izgovaraju i **plisnov**. *Otari se vidiš kako si plisnov?* **Plisnavost** (velika nečistoća). Izgovaraju i **plisnavoća**. *Ne moš od plisnavoće živit.*

PLITI - čistiti lozu od suvišna lišća (povrće od korova i sl.), plijeviti. Ono što se skida je **plivež**. Vidi **zapliti**.

PLITICA - drven tanjur. Vidi **sud**.

PLITVINA - dio zemljišta u koje se spliva voda. Vidi **splavak, naplavci**.

PLIVA - pljeva kod vršidbe žita (najsitniji dio slame). *Podigla se pliva i mrav. Baca mu plivu u oči.* Poslije **vijanja** vjetar plivu raznosi na sve strane. *Pune su mi oči plive.*

PLIVEŽ - vidi **pliti**.

PLOČA - 1. plosnat kamen. Pločama su pokrivane kuće. **Pločatica** (kuća pokrivena pločama). **Otići pod ploču** (umrijeti). Kad je zemlja posve tvrda i teška kopati kažu da je **ka ploča**.

2. puna konjska potkova. Zovu je i **slipica**.

3. naprava za lov ptica. *Je si li zapeja ploču?* Vidi **penjalo, prlj, smrsak, tulac**.

PLOČAVICA - zemlja puna pločastog kamenja u sebi. Vidi **žalikovina, crljenica**.

PLOT - ograda od isprepletenih drvenih mladica (obično pomiješana s **gnjilom** bila je pregrada u kući). Vidi **čeran, pleter, lisa, perda**.

PLOTICA - vrsta sitne ribe. Sliči **šarenu**, ali je manja (naraste oko 15 centimetara).

PLOVA - tanak plosnat kamen pogodan za bacanje po vodi. Zovu je i **škrilja** te **žabica**. Plova je i takav

malo deblji kamen pogodan za igru **plovanja**.

PLOVANJE - jedna od igara bližanja (**bliške**). *Naguzi se kamen pa se njemu peta.* Vidi **bakva**.

PLUG - ratilo za oranje. *Plug i brana, seljaku su rana.* Djelovi starinskog pluga jesu: **lemiš, puza, daska, kola** (**kolca**). Sve je bilo drveno osim lemiša. Ujesen se obično oralo **ralom** plitku brazdu, a u proljeće plugom duboku brazdu (katkad i sa 4 vola). *Deveti u plugu. Pod plug, pod ralicu* (kad se ore ujesen za šenicu baci se najprije malo po njivi i zaore se). Vidi **ralo, crtalo, plužica, motika**.

PLUTVA - čep od pluta. Kažu i **šur**.

PLUŽICA - dio **pluga**. Vidi **suplužica**.

PLJUVAKA - pljuvačka.

PO - pola. *Dođi na po puta ti, a na po puta ću ja.*

POARČITI – vidi **arčiti**.

POBACITI se - zaboraviti, ne držati više. *Pobacilo se davat ture. Pobacili su se stari običaji.* **Pobačen** (zaboravljen, do kojega se više ne drži).

POBAŠKA - vidi **obaška**.

POBIŽANAC - izbjeglica; prognanik. Vidi **muadžer**.

POBLJUVATI se - vidi **bljuvati**.

POBOČNIK - vojvodin pomoćnik u **alki**. Vidi **ađutant**.

POBRO - pobratim, prijatelj. Tom riječju često u zagori započinju razgovor ili priču, ali i završavaju. *Tako ti je to bilo, pobro moj.* **Pobro** je i nadimak samosvojnu, samouvjerenu, **slobodnu** dječaku, **mlađarcu** ili muškarcu. Vidi **uprtnjača**.

POBULOGA - pobuna. *U selu je nastala pobuloga radi puta.*

POBUMBITI - vidi **bumbiti**.

POBURICA - vidi **bura**.

POČELICA - vrsta ženske starinske **kape**.

POČEMUŠATI se - potući se, ali ne nikakvim predmetima ili šakama, nego više gurajući se i povlačeći se (naročito za uši). Kad se dva **pivca** potuku, kažu: *Počemušali se.* Isto **počepušati se**. Vidi **čemušati, očemušati**.

POČEN - prilog u značenju prisjećanja. *Počen moran ja sutro u Split.*

POČEPUŠATI se - isto što i **počemušati se**.

POČINITI - odmoriti (obično sjedajući ili ležeći). Izgovaraju i **upočiniti**. *Počinit ću kad oden pod ploču. Počivate vi* (kažu kad naiđu na na one koji odmaraju od hodanja ili nekog rada kojeg su malo prije radili i nastaviti će ga), *odmarate vi* (kažu kad naiđu na neke koji su radili nešto prije toga ili koji su radili preko tjedna, a Nedjeljom odmaraju), *ladujete vi* (kažu onima koji sjede u hladovini, a da možda nisu ništa radili). *Ko voli ladovat, taj mora i gladovat.*

Počiva i zemlja kad se ne sije ili kad se na nju posije djetelina i sl. Vidi **počivala, priložina**.

POČITAK - počinak. *Nema meni do smrti počitka.*

POČIVALA - mjesto, obično s oklesanim kamenom i križom na njemu, na kojemu su *počivali mrtvi* tj. sudionici sprovoda. Tu su počivale i **drvarice** i **praškarice** (ili na nekom drugom zgodnom mjestu s kojega se može zgodno ustati i poći, obično na nekom kamenu; inače nisu sjedale, već su stajale dok se odmore). Izgovaraju i **počivalo, počivaljke, počivaljci** i sl.

POD - pohod. Kažu i **pokod** te **pood**. Mater **ćeri** koja se udala dolazi u **pode**. Vidi **poditi.**

PODAĆI - doći ispod (i podignuti se). Kad krasta sazori, počne se sušiti, kad će skoro otpasti kažu: *Krasta je podašla. Nije ovca podašla* (nije spremna za šišanje; *slabija ovca teže podađe*). Slično je **podgristi**. Vidi **sirina**.

PODADRITI - zahvatiti i probiti. *Zatvori vrata, podadrit će te vučac* (zahvatit će te hladan vjetar, probit će te). Vidi **odadriti**.

PODANAK - 1. njiva od pola dana oranja.

2. donji dio stopala, odnosno bilo koje dno. *Podanak od vučije*. Vidi **vro, podina**.

PODANCI - noge (stopala). *Operi te podanke, smrde ka kuga.*

PODATAN - darežljiv, koji je *dobre ruke*.

PODAZIĐATI - napraviti **pozidu,** podziđati. *Sorija mi se zid, moran ga podaziđat.* Vidi **prizida, ziđati**.

PODBABLJE - selo u imockoj zagori (Dojne i Gornje). Franjevačko župno mjesto u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U župi su i sela Kamenmost, Grubine, Drum i

Ršćevane. Župna je crkva (sv. Luka Evanđelist) na Kamenmostu, a područna (sv. Petar) u Donjem Podbablju.

PODBIR - duvan dobiven **podbiranjem**.

PODBIRANJE - postupak skidanja **zaperaka** s lozinih mladica, a i iz **panja**. Tako se zove i postupak skidanja donjih listova **duvana**. **Podbirati** (skidati zaperke ili donje manje listove). Vidi **podbir, slipež**.

PODBITI (se) - natući stopala ili što je još češće natući kopita (to se dogodi nepotkovanu ili slabo potkovanu konju).

PODBOJ - drvo (ili što drugo) koje se postavi tako da nešto pridržava, **potpričuje**. Vidi **popričanica, potkoča, potpavča**.

PODE - pohodi (**podi**). **Pođani** (gosti koji dolaze u pode). Vidi **poditi**.

PODERINE - rabljena odjeća. *Neću ja nosati tuđe poderine (tuđi poderina).* Izgovaraju i **poderotine**.

PODGORITI - izgoriti ili osušiti se odozdo. U Zagori malo koje godine ne podgori kukuruz. *Kukuruz je podgorija, vidi kako je neveseja.* Ako pane kiša, kukuruz se malo popravi. Tada kažu da je kukuruz **živnija, oživija**. Ako je **komin** slab ili ako je **žera** nejednoliko raspoređena po **peki** dogodi se da **kruv** podgori.

PODGOVORITI - nagovoriti (obično na nešto loše). *Mora bit da ga je kogot podgovorija.* **Podgovoren** (nagovoren). Vidi **napuntati, podurcikati**.

PODI - selo u sinjskoj zagori. Vidi **Grab**.

PODIGAČA - dio mlinarskog pribora (zakrivljeno drvo, **kolac**) kojim se podiže **mlin** prije nego počne mljeti.

PODINA - 1. donji dio (dno) plasta sijena, slame, kupa drva. Vidi **podanak**.

2. ono što je na njivi, ledini (trava, žito i sl.) kad tek iznikne iz zemlje. *Po podini neće bit trave tretina od lani.*

PODIVATI - podijevati, zadijevati. *Sutra moramo ić podivat taklje.*

PODITI - pohoditi. Kad je žena **zbabna** , onda joj **mater** ili tko drugi iz roda dolazi u **pode** (pohode).

PODKOLINAČA – bičva koja ide ispod koljena.

PODLANICA - 1. mjera za dužinu (ono što je široko kao dlan, tj. kao

četiri prsta otprilike). *Dovatija se boce rakije pa otpija jednu podlanicu.* Vidi **roguša, zastopa**.

2. vrsta ljekovite trave. Obično je u žitu (para se za blago). *U žitu sama podlanica.*

3. naziv za dio igre *na take.* Vidi **pitonjanje**.

PODLEDERITI - staviti **leder** na postole.

PODLOMITI se - smanjiti se; ponestati. *Podlomili se meštri* (nema više **majstora** kao prije, ni po broju ni po znanju svoga posla).

PODLOŽITI - ponovno naložiti ispod **peke**. Prije nego će se peći kruh naloži se vatra da se ugrije **komin** i peka (koja se objesi iznad vatre). Ako su drva lošija, lošije gore ili lošiji komin, vatra se još jedanput naloži tj. podloži.

PODMESTI - očistiti, izmesti (**iskidati**) ispod krava i vratiti **prostor**, koji se rasturio, pod krave. **Podmeteno** (očišćeno, izmeteno, **iskidano** ispod krava). Vidi **potkidati, kidati, zamesti**.

PODNAPIT - malo, ali ne sasvim malo napit.

PODNAŠATI se - ponašati se (tako govore samo neki). **Podnašanje** (ponašanje).

PODNE - 1. sredina dana. Vidi **pučina**. U podne zvone **crkovna** zvona i sramota je da se ručak na njivu donese poslije zvona (ponegdje to je oko 1. sat poslije podne). *Podne, vadi ručak iz torbe.* Kad netko bez velika razloga pita koliko je sati, kažu mu: *Podne na Dicmu.*

2. stari naziv za jug. Vidi **bura**.

PODNOŽNICA - 1. daska na krevetu (gdje dođu noge). Vidi **uzglavnica**.

2. dio **greba** gdje dođu noge (okrenut prema istoku).

PODOJNICA - ovca koja nema **janje**, ali doji tuđe janje (podaje mu se da je doji).

PODOSOJE - selo u imockoj zagori. Vidi Runovići.

PODOSOJE - selo u sinjskoj zagori s zaselkom **Zduš**. Vidi Vrlika.

PODREP - 1. isto što i **ugovornik**.

2. Isto što i **podrepalo, pove**.

PODREPALO - dio samara što ide magaretu pod rep, **pove**. Izgovaraju i **podrep, podrepac, podrepnik, podrepnjak** te **paldum**.

PODREPAVANJE - šišanje **ovaca** oko repa, po trbuhu i dijelovima bedara. **Podrepati** (ošišati **repe** s ovce; to je **vuna** za kućne stvari). Podrepavanje se vrši kad nastanu vrućine da se malo olakša ovcama. Vidi **Ante**.

PODRUČAK - količina nečega što može stati ispod jedne ruke.

PODRUGUŠA - podrugljivo čeljade (podrugljivac ili podrugljivica).

PODSUKAN - podmotan, zasukan s donje strane. *Podsukane stine*. **Podsukati se** (podmotati se, zasukati se s donje strane). Vidi **posukan**.

PODUKIVATI - vikati tako da se čuje na daleko. U zagori su često morali razgovarati s jednog brda na drugo. Vidi **ukati, odukivati**.

PODUKRAJAN - dobro napunjen, ali ne pun. **Podukrajna bačva** (bačva napunjena vinom, ali ne do vrha). Slično je: **podukrajna vrića, podukrajna bakra** i sl.

PODUMCI - selo u drniškoj zagori. Vidi **Mirlović Zagora**.

PODUMINTA - kućni temelj, odnosno temeljni kamen. Izgovaraju i **podumenta, pundamenat, vundamenat, vunda** i sl.

PODUPLAN - podvostručen, udvostručen. Kažu u **uduplan, udvojstručen**. **Poduplati** (vidi **uduplati**).

PODURCIKATI - nahuškati, nagovoriti nekoga na nešto. **Podurcikan** (nahuškan, nagovoren na nešto). Vidi **podgovoriti, napuntati, urcikati, tuškati, pucikati**.

PODUŠITI - pozbiti u vodu ili neku tekućinu, zbijanjem natopiti tekućinom. Vidi **dušiti se**.

PODUVATITI - pod(u)hvatiti, uhvatiti ispod (s donje strane). *Poduvati ovde da ne pane*. **Poduvaćanje** je jedan od načina krpanja (zakrpljivanja).

PODVALJIVANJE - jedan od načina oranja. *Sad smo je podvalili pa nek čeka*.

PODVEZA - dio **bičve** (vunena uzica kojom se bičva podvezuje ispod koljena).

PODVEZAČA - krpa koja se veže na glavi ispod brade i tako učvršćuje pokrivalo za glavu (**kapu, vindelj, privezaču**). Ponekad je zovu i **podvezica**.

PODVEZATI se - podignuti i svezati **šudar** odpozadi tako da vrat i

dio glave bude slobodni. Vidi **zabraditi se, zamotati se**.

PODVORNICA - zemlja (njiva) koja je u blizini kuće (*koja udara u dvor*). *Lako je udovici na širokoj podvornici*. Vidi **dvornica**.

PODVRNITI se - odužiti se, uznastojati (*podvrnila se kiša, podvrnila se suša*). Vidi **ma**. *Kad se to podvrne* (kažu kad nešto *uvati ma,* kad nešto krene kako ne treba i sl.).

POGAČA - prijesni kuh (što tanja, to slađa pogača). Zovu je i **prisnica** te **poga**. *Tija bi kruva svr pogače* (dobro mu je, a nije zadovoljan, htjeo bi još više; dobro mu je a ne zna da mu je dobro). *Lakome su oči pri pogači*.

POGAN - čovjek koji smatra da ništa nije grijeh (a i zloban je; čini zlo). *Pogani jedna!*. Vidi **nekrst**.

POGANAC - opasan čir, zatrovanje neke rane. *Natra poganac* (*Naskočijo ga poganac*). Neki izgovaraju **poganica**. Oboljelom živinčetu uvlači se trava **sprež** ispod kože i na tom mjestu jako nateče, ugnjoji se, a kad se proreže, s gnjojem, smatraju, iziđe sva bolest iz oboljelog živinčeta (u blažim slučajevima, sprež se daje u brašnu). Poganac liječe i tako da živinu pare **žerom** koju mu stave pod **drob** u **peki**, dan i noć. Vidi **bedrenica, vrbanac**.

POGANICA – izraslina poput **jačmaka**, samo je iznutra. Vidi **poganac**.

POGAZ - zemljište ugroženo gaženjem (stvaranjem privremena puta), **potarluk**. **Na pogazu** (na prolaznom mjestu, gdje mnogi slobodno prolaze kao da je njihovo, a nije). *Štaš kad je to pogaz. Svakomu li smo i mi na pogazu (svak li vrše po nami).* Vidi **progaz, progon**.

POGIBELJ - svaki opasan i rizičan posao ili postupak: prelazak preko zaleđene rijeke, hodanje po rubu kućnog krova i sl.

POGINUĆE - slično kao i **pogibelj,** ali ponekad ima i drukčije značenje. Poginuće je velika studen, hodanje kroz snježnu mećavu, jurišanje u ratu i sl.

POGLAVON - po glavama, svakome jednako. Ako neki račun plaćaju svi jednako, kažu: *Po glavon*. Vidi **revenile**.

POGLEDAN - dobra pogleda; jasan; vidljiv. *Lipo je tamo, ravno, a pogledno*. Vidi **neprividan, zamoč**.

POGRDA - bezobrazno čeljade, rugo, bezočno čeljade koje ne zna za sram. *Srami se, pogrdo jedna!*. Kažu i **pogrdusina**. Vidi **pogan, nakaza**.

POGRIJAČ - podgrijani kupus (obično kiseli), ali i neko drugo podgrijano jelo.

POGRMUŠIĆ - dijete koje se rodi prije nego prođe devet mjeseci od vjenčanja roditelja (*napravili su ga u grmu*), **brzorod**. *I ono je pogrmušić.*

POGUMBATI se - pogonati se. *Gadno su se cari pogumbali*. Slično je **zagumbati se**. Vidi **gumbanje**.

POJ - napoj.

POJAČATI - 1. učiniti vino jačim dodavanjem moštu šećera. Slično je s dodavanjem hrani masnoće i sl.
2. u briškuli baciti malo jaču kartu od protivnikove. *Pojačaj zericu.*

POJAS - vidi **pripašnjača**.

POJATI se - pojmiti se, ali i **glacniti** se i živnuti u isto vrijeme, **oćićoriti se, ćuniti se**. *Niko se od rada nije poja. Mlad, a posve se poja, šta će šnjin bit pod stare dane.*

POJETA - isto što i **pojta**.

POJILO - mjesto na rijeci ili lokvi gdje se poji **blago**. *Navalija ka tele na pojilo*. Također **kamenica** ili **korito** uz **bunar** ili **čatrnju** iz koje blago pije.

POJMITI se - udebljati se, dobiti na težini i zaokružiti se. Vidi **pojati se**.

POJS - uzvik kojim se tele potiče na vodopoj. *Pojs tela*. Vidi **voč**.

POJTA - prostor u kojem se drži stočna hrana. Izgovaraju i **pojata, pojeta**. Vidi **izba**.

POKAJATI se - vidi **kajanje**.

POKALATI - posustati; početi se smanjivati; početi gubiti na težini i sl. *Pokala je i on, a mislija je da nikad neće*. Vidi **kalati, kalo**.

POKALDRMAN - vidi **kaldrma**.

POKALDRMATI - vidi **kaldrma**.

POKARANIJA - prokletstvo. Izgovaraju i **pokoranija**. Vidi **kar**.

POKAZATI - gora pokaže (zažuti se).

POKEJARITI - raspiriti vatru, razljutiti nekoga, ojačati nekoga da se izvuče iz bijede, bolesti. **Pokejariti se** (popraviti se, ojačati, slično što i **oćićoriti se**).

POKISATI - pomočiti. *Je si li pokisala robu?* Vidi **kisati (se)**.

POKIVATI - uporno nešto spominjati. *Nemoj mi to stalno pokivati.*

POKLADE - utorak uoči **čiste srijede** kada počinje **korizma** (pokladni utorak). Poklade su zadnji dan **mačkara** i mrsa. *Da ti se najist na Poklade ka meni na Čistu sridu.* Meso se diže na **čeran** i ne dira se do **Uskrsa**.

Kada dođu Pokladi, s guzicom se okladi.

Nema guze mrsa do Uskrsa.

Na poklade se sprema dobra **večara** i peku **uštipci**. Tada se spaljuje karneval (**krnje** ili **krnjeval**). Neki pokladama ispravno zovu cijeli tjedan dana prije pokladnog utorka (**Velike poklade**). **Male poklade** su još jedan tjedan prije). Vidi **krnjevali**.

POKLAPA - igra kartama za novac, **bankuca**.

POKLAPAČA - vrsta drvene posude s poklopcem. Obično služi za kiselo mlijeko. Slična je **vučiji**, ali znatno manja. Zovu je i **zaklopača**. Riječ ima i drugo značenje. Vidi **kablić**.

POKLEPITI se - pokunjiti se; osramoćeno se povući. **Pokleponja** (nadimak). Vidi **oklepiti se**.

POKLEPUSITI - pritisnuti. U prenesenom značenju ima više različitih značenja.

POKOD - pohod. Vidi **pod**.

POKOPIŠTE - mjesto pokopa, ali još češće mjesto stradanja (na bilo koji način). *Ova će ti ledina bit pokopište.*

POKORICA – vidi **kora.**

POKOVINA - plaća kovaču za kovačke usluge. Kupilo se obično oko **varićak** žita **godišnjo**. Kad bi netko tražio kakvu uslugu od kovača (**klepanje, zanađivanje** i sl.) donosio je i malo ugljevlja. Vidi **ugljevača**.

POKRIPITI se - isto što i **okripiti se**.

POKROV - 1. bijelo platno kojim se pokrivao mrtvac kad bi ga na nosilima nosili u **šamatorje**. Kažu i **lancun**. Vidi **klašnja**. *Od povoja do pokrova* (od rođenja do smrti).
2. slamnati kućni **krov**.

POKROVNIK - selo u drniškoj zagori. Vidi Mirlović Zagora.

POKRŠĆENIK - osoba koja je promijenila vjeru (prešla s islama na kršćanstvo, s pravoslavlja na katolicizam ili obratno), **pokrštenik**. **Pokrstiti se** (promijeniti vjeru). Vidi **priviriti, poturica**.

POKRUTITI se - vrlo čvrsto se uhvatiti nečega, čvrsto početi nešto raditi. *Pokrutija se radit vrtle.*

POKUĆARICA - zmija koja živi u kući i oko kuće, zavlači se u kućni zid. **Pokućar** (muška osoba koja je stalno u kući). Viđi **blabor**.

POKUNJITI se - slično što i **poklepiti se**, ali i izrazom lica dati do znanja da si u žalosnu stanju, snuždìti se. *Šta si se tako pokunjija, nije svit propa?* **Pokunjen** je onaj tko se pokunjio. Slično je **okunjiti se, okunjen**. Govore i **oprkunjiti se, oprkunjen**.

POKUSURATI se - učiniti račun. *Kad se nas desetak pokusuramo.* Vidi **kusur**. Vidi **porevenati se, poglavon**.

POLA - 1. polovica nečega (pola krumpira, naročito pečena; izgovaraju i **polica**). Komad sukna otkan za **sukanac** ili **biljac** također je pola. Sukanac je u pravilu od tri pole. Vidi **klašnja, trubnja**.

2. vrsta pauka. Pola je i **pridivak**.

POLA - litica kamena.

POLABRCATI - površno obaviti neki posao. *Polabrcaj malo, nemoj mu gledat u oči.* Vidi **potrčmati**.

POLAJATI OČIMA - gledati **upriko**, poprijeko, mrko; zabjeljivati očima. *Polaje očimon.*

POLAŠNJE - polakše. Vidi **lašnje**.

POLEBEDITI se - poželjeti nešto tuđe, ali i odustati od onoga što si obećao radi tvrdičluka ili straha od nekog gubitka (**polebedati se**). Vidi **lebediti se**.

POLEGUŠICA - potleušica.

POLEGUTITI se - poguriti se, **ponatiti se**.

POLETITI - vidi **letiti**.

POLISTI - početi **listi**. Vidi **Jozip**.

POLO - pola. Vidi **po**.

POLOĠ - vidi **polug**.

POLOSUV - na pola suh, na pola zelen (odnosi se na drvo koje nije skroz suho ali se kroz cijelo stablo djelomice osušilo). *Osicimo ovo što je polosuvo.*

POLOŽIT - nizak; prizeman (ponajviše se odnosi na kuću). Vidi **poskočit**.

POLOVNJAČA - neudana djevojka, koja je imala iskustva s muškarcima. Kad starom momku **namiraju curu** kažu da će mu naći *štogot polovnjače* (*šta će njemu bolje*).

POLUČAK - drvena posuda, odnosno mjera za **žito** (oko 5 kg, ali

ima i drugih mjera). Valjkasti dio polučaka je od komada drveta, a dno se prišije **brokvicama**. Obruč se stavlja da valjkasti dio ne pukne. *Ima glavu ka poluča* (ima oveću glavu). *Prnija u polučak. Posra se u polučak* (stradao je, ali u pravilu sam je kriv; umro je; razbolio se). Vidi **varćak**.

POLUG - jaje koje je stalno na **gnjizdu** (gnijezdu) gdje kokoš nosi jaja. Izgovaraju i **polog**. Obično je polug **mućak**, ali ga znaju napraviti i od **mulike** i sl.

POLJAC – stanovnik pripoljskog sela, **pripoljan, okopoljac**. *Poljac će u te nožon ka u puru* (to govore brđani).

POLJARINA - plaća poljaru za čuvanje polja. Kupila se jednom godišnje, obično u **žitu**. Vidi **bakrarina, lugarina, pokovina**,

POLJICA - selo u imockoj zagori sa zaselcima Dubrava i Šumet. Govori se i **Poljica Imocka**. Župno mjesto (Sv. Ana) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

POLJICA KOZIČKA - selo u vrgoračkoj zagori. Župno mjesto (Gospa od zdravlja) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

POLJUDIKATI - porazgovarati (ugodno, bez svađe i ljutnje). Vidi **ljudikati**.

POMA - vidi **pomidora**.

POMADA - sredstvo kojim se šminkaju žene. Kažu i **pitura**.

POMALAKO - polako.

POMANITATI - pomahnitati (pobješnjeti, poludjeti). *Pusti ga, vidiš da je pomanita.* Vidi **manit**.

POMATUŠITI - početi zaboravljati, **smetniti.** *Pravo si pomatušija***.**

POMESTI - zasmetati, zasmesti; zbuniti. *Pomelo me vrime pa nisan uskopa lozu. Ako me vrime ne pomete, dotrat ću koje brime drva . Pomeli su me oni zagaduri pa mi se prikvasa kruv.*

POMESTI se - zbuniti se. *Pomela san se pa moran sve isponova.* **Pometen** (zbunjen; nesiguran; slabe pameti).

POMETINA - posteljica koja ispadne poslije donošenja na svijet mladunčeta domaće životinje. *Vuče se ka pometina.*

POMETNITI - roditi (pogrdno).

POMIDORA - rajčica. Izgovaraju i **poma**. Kažu i **kavada**. Obično su je uzgajali u **pitaru**.

POMIJURITI - dobiti mjehure (**mijure**) po koži, pomjehuriti (od vrućine, alergije, kakve upale).

POMILANCIJA - 1. neka naročita, rijetka hrana.
2. izvanredan popust nekom članu obitelji ili bilo komu drugomu. *Ne mogu ja davati nikomu pomilancije.*

POMIKIVATI – povremeno **mikati**, odnosno slabašno **mukati**. *Priživlje i pomikuje.*

POMISTITI - pomaknuti.

POMLIOVAC - čovjek koji koristi usluge određenog mlinara, odnosno onaj koji gone žito u **mlinicu** da ga mlinar samelje. Izgovaraju i **pomlioc**. Ako ljudi kod nekoga mlinara više na **mliju** jer je **nešesan**, nepošten ili kradljiv, kažu: *Izgubija je pomliovce.*

POMLJA - pomnja, velika pažnja, pozornost. *Rđava pomlja, gotova šteta.* S pomljom se troši **mrs, žito**, sijeku drva. *Ni sva drva posici, ni bez nji kući dođi.* **Pomljiv** (pomnjiv, pažljiv, pozoran).

POMODRITI - dobiti od hladnoće ili bolesti na osjetljivim dijelovima tijela modru boju, pomodrjeti, poplavjeti. *Pomodrija oko usta. Pomodrija ki modro sukno.* Vidi **plavša**.

POMRAV - 1. vidi **pamrav**.
2. bolest na konjskom anusu.

POMRLUŠITI - pomirisati. Vidi **mrlušiti**.

PONAĆEN - poguren; koji ima manju **gobu** na kostima. Kažu i da je **povijen**. Izgovaraju i **ponećen**. Vidi **ponatiti se, tankovijast**.

PONARA – mala **ponistra, pendžerica**.

PONATITI se - poguriti se, **polegutiti se.** Izgovaraju i **ponetiti se** Vidi **ponaćen**.

PONAVILJČITI - pripremiti pokošenu i prosušenu travu u **naviljke.** *Najprije se ponaviljči pa se nosi na kocin na jedno misto.* Vidi **naviljčiti**.

PONEĆEN - vidi **ponaćen**.

PONETITI se - vidi ponatiti se.

PONISTRA - prozor. Vidi **pendžera**.

PONJAVA - vrsta vunenog sivog pokrivača (*za u kuću*) od sijede vune (**guljovine**, bilo koje slabije vune). Može i od mrke (*kudreste*) vune, a vlas može biti dobra (*vuna može biti vlasnija nego u sukanca, ali je ipak za ponjavu*). *To nije za dara, niti cure to nose kad se udaju (šta je crno crno, šta je bilo bilo*). Obično se i

tkala na osobit način (*na dvi niti*), različito od sukna. Ponjava se u pravilu stavlja poda se, ali su s njom znali i pokrivati. Vidi **prostor**.

POOD - pohod. Vidi **pode**.

POORINA - kralježnica, hrbat (gornji dio). Govore i **povorina, povor** te **poorna** ili **poverna kost**. *Ne tuči goveče po poorini!* Vidi **poverac**.

POP - crna **baja**, kukac, štetočina u polju. Pop je i svećenik (koji nije **pratar**). *Pošten ki popove uši. U nesritna popa, nesritna i misa.*

Oj Marija popova,
Imaš kruva gotova?
Iman jednu koricu,
Za popovu guzicu.

POPARA - jelo slično **panjadi**, samo je još zaprženo.

POPAS - popodnevni ispust ovaca i janjaca skupa na pašu. Izgovaraju i **popasak**. Neki tako zovu i malu pašu izjutra nakon kojega se blago vraćalo kući na mužu, a tek poslije na pravu pašu. *Iđu u popas.* **Popasno doba** (predvečer). *Popas je od Jure do jeseni (janjci ujutro ne iđu u popas).* Vidi **obdanica, vazdan**.

POPEČAK - meso pečeno na žeri, na **gradelon** (gradelama).

POPIPATI - vidi **pipati**.

POPIŠMANITI se - vidi **pišman**.

POPLAVITI - skinuti **plavut** (ono s vrha), skupiti s površine (naročito masniju hranu s vrha lonca, to se u zagori smatralo boljom hranom). *Je si li poplavija ono šta valja?* Vidi **plaviti**.

POPLET - 1. donji dio čarape (od nožnih prstiju do gležnja), također i pripadni gornji dio. Vidi **naplet**. **Popleti** su i vrste pletenih **papuča**.

Zora zori, ajde dragi vanka,
U popletin da ne čuje majka.

POPLINITI - poplaviti. *Poplinjuje mi njiva, ne mogu sijat ništa vanko sirak.*

POPRAVAK - u izreci: *izija bi i popravak.*

POPRDA - osoba koja vrlo često **prdi** (**prde** ili **prda**).

POPRDAN - maminjorga.

POPRDITI se - dobro prniti (obično i **usmrditi se**). *Šta ovo smrdi, pravo se niko poprdija?*

POPRDLJIV - sklon prđenju. *Od poprdljiva (sita) oca, poprdljiva dica.*

POPRIČANICA - drvo kojim s potpričuju vrata. Vidi **pričnica, podboj.** *Stojiš tamo ka popričanica* (stojiš, a ništa ne radiš, nema od tebe

velike koristi; kaže se obično kad netko prihvati ili se sam ponudi da nešto radi, pridržava, gura i sl., a onda se **iškinjava**).

POPRIČAC - prečac.

POPRIČATI - okrpiti uzduž i poprijeko (**nasukrižno, presukrižno**). Tako se **pričaju opanci** (vidi **pričalina**), **bičve** itd. Za takav predmet kažu da je **popričan**, da je rupa popričana i sl. Neki umjesto popričati nekada kažu **ispričati**. Neki kažu **potkivati opanke**. Vidi **štopati, proštopati, záložina**.

POPRUG - kolan, steznik na **samaru**, a veže se konju ili magarcu ispod trbuha kraj prednjih nogu i pričvršćuje za samar. Zovu ga i **potpregalo, potpreganj, popružina**. Poprug se promeće na ruke (ručno tkanje). Vidi **pove**.

POPRUŽITI se - ispružiti se; leći (u pravilu na prsi). Izgovaraju i **spružiti se**.

POPRŽITI - ispržiti (kukuruz, krumpire i sl.). Vidi **prljati, isprljati, bulanje**. **Popržen** (ispržen). *Najradije bi poprženi kumpira.*

POPULJATI - pokupiti (novce, **uši** ili što drugo). *Sve in je novce populja.* Vidi **puljati**.

POPUZATI se - pokliznuti se. Vidi **puza**.

PORAN - u izreci: *Porane Božiji.*

PORAVNANAC - ravan uglačan **kamen**. Vidi **oštrac**.

PORAZATI - poravnati. **Porazan** (poravnan). Vidi **razati**.

PORCIJA - 1. sud u kojemu vojnici primaju hranu.
2. dio (količina hrane za jedan obrok jednoj osobi, količina zemlje koju jedna osoba mora obraditi i sl.). **Dobija si porciju** (dobio si batine, dobio si što zaslužuješ i sl.).

PORENITI - potjerati. *Porenider magarad od kuće.* Vidi **odreniti, doreniti**.

POREVENATI - ujednačiti, uravnotežiti (trošak ili nešto drugo). Vidi **revenati**.

PORIZ – (izgovaraju i **poriza**) suženje zida gdje se naslanjaju grede. Za neke je to rupa ili izbočina u zidu gdje se nešto ostavlja, a za neke je to **ćemernica**. *Ključ je u porizi.*

PORTELA - vidi **purtela**.

PORTIK - prolaz, natkriven prolaz u kuću, obično između kuća. Nekima je

portik i predsoblje, hodnik. Govore i **porta, portun**.

PORTUN - isto što i **portik**.

PORUB - podvratak na odijevnom ili drugom platnenom predmetu (odjeća, posteljina, vreće i sl.). Vidi **pedana, obućmati, opijavčiti**.

PORUČITI – javiti o spremnosti za nešto (primjerice da je cura spremna za udaju). Vidi **doći**.

Teško kuči koja prokišnjava
I divojci koja poručiva.

POSALIDŽATI - popločati, isto što i **pokaldrmati** (postaviti ploče, **salidž, kaldrmu**). **Posalidžan** (popločan, **pokaldrman**).

POSAMI – na osami. *Ona kuća na posami.*

POSAN - postan, nemrsan. Vidi **post, sušiti, mrs**.

POSANITI - posahnuti, posušiti se, osušiti se. *Posaniše bajami.*

POSEDLICA - vanjski, površinski dio sedla (od kože i **čoje**).

POSICATI - podsijecati (nazubljivati mlinski kamen kad se istupi). Taj se postupak zove **posicanje**. **Posičen** (podsječen). Vidi **neposičen, sočivica**.

POSILA - neudana, a već ima tridesetak godina (odnosi se na **curu**). *Bog te sačuva vedra juga, oblačne bure i posile cure.* Vidi **usidilica**.

POSKOČIT - visok; dobro izrastao (odnosi se na ljude, kuće, biljke). Za poskočitu kuću kažu i da je **uzbrdita**. Vidi **položit**.

POSKOK - najčešća **zmija** otrovnica u zagori (**ljuti ljutac**). Budi se u proljeće, a koncem ljeta penje se u krošnje drveća naročito hrasta i jasena. Neki pričaju da ih je poskok progonio (da je skakao za njima). Vidi **crnostrig**.

POSKORUPITI - 1. dobiti malo **skorupa** po površini (odnosi se na vrelo mlijeko s kojega je skorup već skinut).

2. smrznuti se malo po površini (odnosi se na zemlju, vodu i sl.).

POSLIN - poslije. Izgovaraju i **potli, potle, potlje**. Vidi **najposlin, odslin**.

POSLUŠNITI - osluhnuti. Govore i **slušniti**. *Poslušnider, čuju li se krave.*

POSMRDA - smrdljiva osoba (obično uvreda). *Posmrdo jedna.*

POSOBA - skup seoskih **glavara, vicinija**. Vidi **sul**.

POSRIDNJOVICE - ne izjutra, ne predmrak, nego sredinom dana. *Kad*

ćemo ić? Ićemo posridnjovice. Vidi **pučina**.

POSRO - isto što i **usro**. *Da je posranu i do potoka.*

POSRPITI se - vidi **srp**.

POSRPLJEN - vidi **srp**.

POST - uzdržavanje od **masne** hrane. Obično ga ne razlikuju od nemrsa. **Postiti** (uzdržavati se od masne hrane). Vidi **sušiti**. *Post ti ljubin* (poštapalica).

POSTATA - vidi **postota**.

POSTAV - osnova, temelj; postava; građa. *Krava ima dobar postav* (građena je tako da bi mogla imati dosta mlijeka i dobru **tejac**). Govore i za čovjeka. Izgovaraju i **postava**. Vidi **podina**.

POSTELJA - 1. krevet. Vidi **greb, mater**.

2. navlaka na krevetu skupa s lepušinom u njoj. Vidi **stelja**.

3. talog koji se skuplja na dnu bačve s vinom, **veca, peca**.

4. dio **mlina**, kameno ležište u kojemu leži mlinski **kamen** (**dojni** mlin i **ramena**).

POSTIDAN – stidljiv, sramežljiv. *Postidan li je, mili Bože.*

POSTINJE - selo u splitskoj zagori (Donje i Gornje) sa zaselcima Mačkovac, Moseć Postinjski i Zamovran. Vidi **Zlopolje**.

POSTO - postola, cipela. Vidi **kaliger, bakandža, cavatina, opanak, gumaše**.

U bećara škripaju postoli,
A u kući nema zrna soli.

POSTOTA - dio (**porcija**) zemlje koji se odjednom kopa. Može biti poprečno po njivi, a može biti uzduž njive. Nakon obrađene postote može se malo odmoriti. Izgovaraju i **postata**. Vidi **uvrat**.

POSTOV - platno. *Di si kupila postov?*

POSTRVAN - posve **namečen** na nešto, spreman na sve radi nečega. **Postrvan** je onaj tko se **ostrvio** (**postrvio**). **Postrvnost** je svojstvo postrvne osobe. Vidi **strvan**.

POSUBITATI se - biti siguran u nešto; pouzdati se u nešto ili u nekoga. *Ja ti se nebi posubita to napravit* (nisam siguran da ću ja to moći uraditi).

POSUKAN – u pravcu. **Posukane stine** (stijene prirodno poredane u pravac). Vidi **suk, podsukan**.

POSUKATI - staviti u red, uređati. **Posukati zid** (staviti *pravce*: *kamene na ćoše*). Vidi **osukati se**.

POSULACATI se - vidi **sulacati se.**

POSUNČANAC - vjetar po komu se **vije žito, sunčar, posunčar.** Puše ispod sunca. Čekaju ga i **čobani** (*vataju posunčanac*). *Kad ćemo prljat kukuruz? Pričekaćemo vitar.* Vidi **vijač, peka**.

POSVEĆANICA - uskrsni kruh preliven jajima, sirnica. Izgovaraju i **posvetnjača** te **posvećenica**. Neki je zovu **buktenica**. Vidi **posvetališta.**

POSVETALIŠTA - hrana (jaja i uskrsni kruh) koja se nosi na **blagosov** (posvetu) na **Uskrs**. Neki je zovu **blagosov**.

POSVETICA - svetac; svetačnji dan. *To je isto nika posvetica.* Vidi **brgulja**.

POSVETNJAČA - vidi **posvećanica**.

POŠA - muški šal domaće izrade. Tako neki nazivaju i **štolu**. Vidi **šalpa, kularina**.

POŠADA - vrsta noža koji ide uz žlicu i viljušku kao pribor za jelo.

POŠAKETATI se - potući se šakama. Vidi **šaketati.**

POŠALINA – vidi **pošličina**.

POŠANDRCATI - skreniti (s pameti), poluditi, **pošemeriti**.

POŠAŠAVITI - postati **šašav,** postati malo luckast. *Šta ti je, pravo si pošašavija*?

POŠĆETAN - isto što i **poštetan**.

POŠEMERITI - isto što i **pošandrcati**.

POŠESTAN - uredan , **šesan**.

POŠESTAN - uređen (*doveden u šest*). Vidi **ušesan**.

POŠESTITI - popraviti, urediti, dotjerati. Vidi **šest**.

POŠEŠATI - uzeti (prisvojiti) što tuđe. Vidi **ašašin, ašati, aešinjati**.

POŠIJAN - iskrivljen i pošundran. Kad se sve pomakne, drvlje na kući, razni zidovi, kad se iskrive, kažu da se **pošijalo**.

POŠIVAČA - letva kojom se pričvršćuje **ševarati** krov na ševaratim kućama. I svaka se poduža i poveća štapina naziva pošivačom . *Dobit ćeš pošivačom po kostimon.* Neki izgovaraju **prišivača**. Vidi **vez, čavalduna**.

POŠKUREN - potamnjen. Vidi **zaškuren**.

POŠKURITI - potamniti; potamnjeti. Vidi **zaškuriti**.

POŠLICA – 1. isto što i **pošličina**. 2. neki običaj koji tek nastaje; pomodarstvo.

POŠLIČINA - bolest koja pođe s jednog mjesta i naglo se širi: viroza, gripa, kuga i sl. Izgovaraju i **pošlica, pošalina**.

POŠTETAN - sklon činjenju štete, koji ulazi u štetu. *Moraću smaknit magarca, posve je poštetan.* Izgovaraju i **pošćetan**. *Nosi te vrag pošćetna isprid moje kuće (isprid moji vrata).*

POŠTRCATI - politi tankom mlazom. *Poštrcala ga kobila pa se sad briše.* Izgovorarju i **pošćrcati**.

POŠUNDRATI (se) - poremetiti (se), djelomično (se) pokliznuti (zid, cigla, drvlje na kući i sl.). Kad se zid pošundra **sorit** će se (prije ili kasnije). *Pošundrale su mi se ploče na kući.* **Pošundran** (poremećen, razbucan). *Ništa nije na svomu mistu, sve je pošundrano.* Vidi **šundranje**.

POŠURITI - vidi **ošuriti**.

POT - znoj. **Potan** (znojan), **potiti se** (znojiti se). Vidi **opotiti se**.

POT(A) - manja željezna posuda s ručicom, lončić. **Potić** (sudić s poklopcem, *za u polje*).

POTAJATI se - pritajiti se. Vidi **tajati**.

POTAKLJATI - slično što i **zatakljati**.

POTAKMIRITI - primiriti. *Potakmirila se vatra (triba je podjariti, potpiriti, potaknuti). Potakmirila se svađa.* Izgovaraju i **potmiriti**.

POTARLUK - isto što i **pogaz**.

POTAŠKATI – pokriti nešto odozgor, **potašpati**.

POTAVANATI - postaviti **tavan**. Izgovaraju i **potavaniti**. **Potavanan, potavan** (s postavljenim tavanom).

POTEPLATI - pokriti i tako sakriti ili zaštititi (da se dijete ne prehladi, da krumpiri ne smrznu i sl.). Vidi **potrpati se**.

POTEZATI se - nalaziti se; bivati. *Tu se toga dugo znalo potezati* (tu je toga bilo).

POTEŽNICA - drven **kolac** povezan s **zapornjačom**, prolazi kroz **pendžericu** i ulazi u **mlincu** blizu **mlina**. Pomoću potežnice može se bez izlaženja iz mlinice pustiti ili svrniti voda i time pokrenuti ili zaustaviti mlin.

POTIPARI - poput, kao, na isti način, jednako. *Srp je potipari pila, ali je zakrivljen.* Izgovaraju i **potipar**.

POTKA - poprečne niti koje se pri tkanju utkivaju u **osnovu**. Potka se

pripreda za **torbe** i **mutape**, a ne pripreda se za sukno (**biljce**), *da bi se izbilo vlas* u **stupi.**

POTKAPICA - igra u zagori pri kojoj igrači imaju kape na glavi, a jedan ispod kape ima jaje. Zna se dogoditi da se nekome pri igri jaje razbije u ruci.

POTKIDATI - počistiti ispod **krava** lopatom samo ono što je jako mokro ili što su krave tek onečistile. Kad tako naprave kažu da je **potkidano**. Vidi **podmesti, iskidati.**

POTKOČA - drvo kojim se nešto **potkočuje** (**potpričuje**). Vidi **potpavča, podboj**.

POTKOLICA – vol uz kola (kad su 4 vola).

POTKROJ - **sukleni** dio **samara**.

POTKROJITI - obložiti **stelju** (**krov**) **samara suknom** i sve to urediti (na kraju se proši je **špagom iglom samaračom**). *Ne znan ko bi mi moga potkrojiti samar.* Sukno za **potkrajanje** obično je od starog **sukanca**, može i od **mutapa**, ali samo na gornjem dijelu koji ne ide do kože Vidi **pečenica**.

POTKRUŠNJAK - kolač ili manji kruh ispečen od ostatka tijesta za kruh. Izgovaraju i **potkrušćić**. Potkrušnjak se u pravilu peče pod **pekom** nakon pečenja kruha. Ako se odvoji malo tijesta pa se ispeče u lugu pokraj **peke** dobije se **opurnjak**.

POTKUVETITI se - malo utažiti glad. *Je si li se potkuvetija?* Neki kažu **privatiti se**. *Ajde, sad more stat, privatija san se malo.* Vidi **okripititi se**.

POTLAPODNE - poslijepodne, popodne. Neki izgovaraju **potlaponde**.

POTLJE - poslije. Izgovaraju i **poslin, potli, potle, potla**.

POTMIRITI - vidi **potakmiriti**.

POTOČ - početak, uzrok.

POTOČNIK - onaj od koga je nešto poteklo, počelo (svađa, na pr.). *Ti si potočnik svemu zlu.*

POTPASAN – slaba **droba** (kad je drob visoko, nije obješen). Odnosi se na kravu, prase i sl. *Ja san odma vidila da je on potpasan.* Vidi **prostran**.

POTPAVČA - drvo ili neka drugo prigoda kojo se nešto **potpavčuje**. Slično je **potkoča**. Vidi **podboj**.

POTPAVČITI - poduprijeti (kad se na magare tovari druga **strana**, onu prvu, već natovarenu treba

potpavčiti; potpavčuje pomagač u tovarenju ili zgodan kolac, **sorača**). Izgovaraju i **potpačiti**. Vidi **pavčiti**.

POTPAVČITI se - podbočiti se (postaviti se u stojeći položaj držeći se rukama iznad bokova; ponajviše se odnosi na žene). **Potpavčen** (podbočen). Izgovaraju i **potpačiti se, potpačen**.

POTPIRITI - potpaliti, zapaliti (vatru). Kažu i **upiriti**.

POTPORA - novčana naknada koja se daje vojnikovoj obitelji dok se nalazi na odsluženju vojnog roka.

POTPUNITI - puhnuti ispod, puhati ispod (odnosi se na vatru koju treba razgoriti). Odnosi se i na vjetar koji puhne povremeno (obično na hladan i neugodan). *Potpunila bura.*

PODPUNTATI - podmetnuti (nogu komu). Vidi **punta, puntati, napuntati, zapuntati (se)**.

POTPREGALO - vidi **poprug**.

POTPREGANJ - vidi **poprug**.

POTPREGNITI - učvrstiti **samar** na **konju** ili **magaretu**. *Prije tovarenja magare mora biti potpregnuto.*

POTPRIČITI - podpriječiti. Vidi **popričanica**.

POTPROLOG - selo u vrgoračkoj zagori s zaselcima Dropulići, Ercezi, Jelavići i Marinović.

POTRATI - 1. potjerati. *Vratija se kući, potralo ga.*

2. povesti sa sobom. *Bi li tija potrat ovu moju vrićicu?*

3. započeti (pjesmu, kolo). *Oćeš li ti potrat?*

POTRATI se - pogonati se; započeti svađu, gurnjavu, tuču. *Potralo se.*

POTRAVLJE - selo u sinjskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Pilip i Jakov Apoštuli) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U župi su i Satrić i Maljkovo (Ime Isusovo te sv. Josip).

Ako mala misliš na Potravlje,
Moli Boga magarcu za zdravlje.

POTRBA - potreba, u šali tako zovu **čunu**. Izgovaraju i **potriba**. Kad je komu otvoren raspor na gaćama (hlačama), kažu: *Pokrij ono (to) potrbe*. **Potrbica, potribica** (nešto malo što treba za svakidašnji život). Vidi **služba**.

POTRČMATI - na brzinu i djelomice, a ne potpuno nešto napraviti. Izgovaraju i **potrcmati**. Slično je **polabrcati**.

POTREVITI - vidi **treviti**.

POTRIN - slično što i **teza** (četvrtasta kućica-sobica uz pravu kuću, na jednu vodu, bez **skalina**). Može biti i **ševarat**. Vidi **kuća, kućara**.

POTRKUŠICA - 1. malo pokućstva, alata i sl. *Odnilo mu ono jadne potrkušice*.

2. sitan, neznatan, svakodnevan posao, **mrdačina**.

POTRPATI se - nabacati na sebe nešto (obično pokrivače, tako se pokriti i ugrijati kad su velike hladnoće ili kad si bolestan). *Dobro se potrpaj sukancin i ne boj se.* **Potrpan** (dobro pokriven, obično po glavi). Vidi **poteplati**.

POTULITI se - **poguriti se, ponatiti se** (u pravilu zbog životnog tereta, zabrinutosti). Ako je netko stalno **potuljen**, nadiju mu ime **Tulija**. Vidi **tuliti se, stuliti se**.

POTURICA - čovjek koji posve promijeni navike, običaje, ponašanje, mišljenje. Izgovaraju i **potur**. Ne vole ih po Zagori. *Poturica gori od Turčina*. Znaju da je poturica i onaj koji je *priša na tursku viru* (koji se **poturčija**). Kad je posve slaba godina, kad kuću napanu velike poteškoće, kad dojadi više tako živjeti, kućni bi gospodar jadio: *Poturčija bi se čovik! Da se čovik ne bi poturčija!* Vidi **pokršćenik**.

POTVRDITI - udarcem po **macu** karata dati dopuštenje da igrač koji miješa karte može početi dijeliti. Kažu i **tukniti**.

POUZ - vidi **povuz**.

POVALITI - vidi **valiti**.

POVARETA - sirotica.

POVE - steznik na **samaru**, a ide nasamarenu konju ili magarcu ispod repa. Sami dio koji ide ispod repa može biti malo pojačan ili čak od drveta. Zovu ga i **podrepalo, podrep, podrepac, podrepnik, podrepnjak**, a neki **paldum**. Vidi **poprug**.

POVERAC - slanina s **poorne (poverne) kosti** (od **oglavine** do repa), **poverača**. To je debela slanina (bez crvenog dijela). **Poverno meso** (meso uz povernu kost).

POVEZAČA - marama kojom žene povezuju kapu ili glavu. Vidi **oglavlje, peškir, vindelj**.

POVIDITI - nekome nešto dobro činiti, bolje nego drugome. Kad **mater** nekom djetetu (obično **krijamice**) daje nešto više ili bolje nego drugoj djeci, kažu da mu

poviđa. *Povidi malo telici* (**primakni** joj hrane, počešće joj daj nešto **tučno, kripno**, da bolje napreduje). *Moran mu povidit* (moram mu kad se ukaže prilika nešto dati, učiniti, nekakav dar, pomoći mu u nečemu i sl.). Vidi **natežiti, providati**.

POVILENITI - postati **vilenjak**; početi se ponašati čudno i nepredvidljivo. *Pravo si povilenijo.*

POVISLO - vidi **provislo**.

POVISMA - slanina sa svinjskog trbuha. Kažu i **visme(n)**, rjeđe **povisina**. Povisma je slanina od ispod vrata (**jezik**) pa dalje. Gornji je dio ukusan, donji se dio veže uz **salo** i obično se topi.

POVIŠ - povrh, iznad.

POVLASTICA - sloboda ponašanja, odlučivanja i sl. *Ako ti ditetu daš povlasticu neće nikoga slušat.*

POVODANJ - velika kiša, prolom oblaka.

POVODITI - vidi **voditi**.

POVOJ - platno za povijanje novorođenčeta. Vidi **pokrov, pripoviti**.

POVOR - isto što i **poorina**.

POVORINA - vidi **poorina**.

POVRATITI se - ohladiti se, a ostati na **ognjišću** ispod **peke** (odnosi se na kruh).

POVRAZ - vidi **provislo.**

POVRIGAN - vidi **vrigati**.

POVRIGATI - vidi **vrigati**.

POVRISLO - isto što i **provislo**.

POVRNITI - povratiti, vratiti nazad.

POVRSTI - započeti, isto što i **zavrsti**. **Guslači** znaju pjevanje započeti ovako:

Sve povrzi (zavrzi) uz (za) Boga prijoni,
Ne bi li nas i Bog pomogao,
Zdravlje dao voku i težaku,
Sirotinju s okon pogledao.

POVRŠITI - 1. završiti po površini. *Površiti kuću* (pokriti je); *Površiti crnopletke* (okoloviti iglom) i sl.
2. uzjašiti. *On površi debela đogina.*

POVRŠNICA - završni kamen na zidu (suhozidu). Površnica je i kupa na krovu.

POVUZ - kajiš za vunu na **kudilji** (**preślici**). Pričvršćuje se **iglom** (obično od praseće kosti). Izgovaraju i **pouz**. Neki kažu **uzica**. Povuz je i neka druga slična **prigoda** kojom se nešto pričvršćuje. Za usku njivu

podruguju se da je *ka povuz*. Vidi **uže**.

POZA - iza; poslije. *Dabogda poza menon sunce ne grijalo.*

POZABORAVLJATI - zaboraviti puno toga, ne sjećati se više gotovo ničega. *On ti ništa ne zna, on je sve pozaboravlja.*

POZBITI - malo zbiti, malko **počepati**. Vidi **čepanje, uzbiti**.

POZDRAVLJENJE - večernje zvono, **Zdravomarija.**

POZEMLJUVA - vrsta ptice koja vije gnijezdo u zemlji. Vidi **belenguza**.

POZIDA - podzida, zid kojim su odijeljene dvije njive (dvije **ograde**, dva vrtla i sl.), tako da je jedna njiva na višemu, a druga na nižemu tlu. Pozida je i zid koji čuva cestu. Vidi **ziđati, podaziđati, prizida, lastve**.

POZURATI - postati **zurav**, oboljeti od **zuravosti** (odnosi se na ovce). Kad se žele narugati koriste ga i za ljude. *Pravo si pozura.*

POŽALOVANJE - žalovanje u *kući ožalošćenih (nakon pokopa),* odnosno odlazak kući na žalovanje.

POŽMARITI - isto što i **čvrkniti**.

PRA - fra, **vra**. *Pra Luka* (fra Luka).

PRAČUDITI se - posve se čuditi. *Ja se čudin i pračudin ...*

PRAĆA - dio konopa na samaru, dio pribora za tovarenje konja ili magarca. *Nije dobro s njim voditi (plesti) praću* (nije s njim dobro imati poslovne veze, niti s njim sklapati prijateljstvo). *Praće mi.* Praću zovu i **tovarnica**. **Praća pečenice** jest pečenica izvađena s jedne strane praseće kralježnice. Praće su i izdanci koji niknu iz sjemena (praća **kapule, luka** i sl.). Vidi **diraka**.

PRAĆKA - dječja naprava za bacanje kamena. Vidi **laštrk, praća**.

PRAG - kamen koji ispod ili iznad kućnih vrata (**dojni** i gornji prag). Gornji prag može biti **sćemeren** od više kamenja. **Ćoše** su isto prag, a nekima su pragovi i sa strane Vidi **vratnik, ramena, ćemernica, toprag**.

PRAGATORJE - čistilište, purgatorij, limb; pokora.

PRAGRGAN - opće ime za pticu *kojoj ne znaju ime. Izgovaraju i* **progrgan**. *Šta si ulovija? Progrgana* (*ulovija san, ali ni sam neznan šta*; *đava bi ga zna šta je*).

PRAKNJEČA - drvena naprava kojom pralje udaraju po platnu da iz njega prilikom pranja istjeraju nečistoću. Izgovaraju i **praknjača, prakljača** i sl. **Praknječati, prakljećati, praknjačiti, prakljačiti** (udarati praknječom). Udavača je donosi sa sobom iz svoje kuće. Vidi **peračica, maštilo, ispraknjačiti**.

PRAKTIKATI - vidi **upraktižiti**.

PRALO - odjeća ili platno koje je tek oprano ili koje se još ima oprati i za pranje je pripravljeno.

PRALJAK - zašiljeno uspravno drvo koje može služiti:

1. kao pomagalo pri **građenju opanaka**.
2. kao pomagalo za **perušanje (čemušanje)** i **manjanje** kukuruza (u tom slučaju vrh može biti i od **gožđa**, a ima i kožnu vrpcu koja omogućuje da stalno bude na ruci).
3. kao pomaganje za zatezanje vreće brašna (sa **zastornjem**). Ponegdje su na njemu mlinari bilježili težinu **žita** dovezenog u **mlin**.
4. kao pomagalo za zatezanje smotaka sukna pri **valjanju** u **stupi**.
5. kao ražanj na kojem se peče meso.
6. kao ražanj na kojem se nižu puževi (**spuži**), a mogu se na njemu i peći. Na praljak se nižu i žabe. Vidi **nizak, duzina**.
7. kao pomagalo pri sadnji kupusa. Vidi **sadač**.

Kad je **čeljade** posve mršavo (suho i tanko), kažu: *Suv ka praljak*. Zato je praljak i **pridivak**. U nekim slučajevima kažu i **praljka**.

PRAMANJA - vidi **promaja**.

PRAMENKA - vrsta **ovce** duge tvrde **vune**. Vidi **ruda**.

PRANČIJOK - svako mjesto okrenuto prema suncu, **prasunce**. Izgovaraju i **prančiok**. Vidi **uprančiti, čelopek, uman**.

PRANDID - pradid, pradjed. **Pranbaba** (prababa). Izgovaraju i **pramdid, prambaba**. Vidi **prasvekar**.

PRANGIJA - isto što i **mačkula**.

PRAPATNICA - selo u trogirskoj zagori. Vidi **Prgomet**.

PRAPATNICA - selo u vrgoračkoj zagori. Vidi **Stilje**.

PRAPORAC - vrlo malo zvonce. Na konjske **komaće** pričvrsti se nekoliko praporaca pa kad konj ide kasom, praporci vrlo skladno zveckaju i ugodno ih je čuti.

PRASE - 1. svinja. Muški je **prasac**, ženska **prasica**. Prasica se **gudi** ili **prasi**. Vidi **litorest**.

Lipu curu i debelo prase,
To bi majko odabrao za se.

2. **baja** s puno nogu i s crnim oklopom. Kad ga diraju smota se u klupko, pa bude kao loptica.

3. kugla za **šudlanje, šudla**. Kažu i **prasac**.

Pet vijorina pene,
Ko u moga prasca krene.

PRASEĆA BLITVA - list od **ripe**.

PRASENJA - **prasad**. Vidi **magarenja, blago**.

PRASETAN - pohlepan na hranu, proždrljiv, **oblaguzan** (*Sve bi privrnija da nađe ranu*). *Moj prasetni Nede* (*odnija mu đava crivo; odnija mu đava muru*).

PRASETNJAČA - **tikva** koju jedu svinje.

PRASETNJAK - svinjac, **krnčar, kućar, kućerak za prasad**. Neki kažu **svinjak**, neki **prašćak**, neki **kotac**, a neki **kočak**. *Pravi prasetnjak* (kažu za neurednu prostoriju).

PRASITI se - donositi mlado prase na svijet. Kažu i **guditi se**.

PRASKA - breskva.

PRASKOČ - vrsta **kamena**, poput **mulike**, ali čvršći. Lako se obrađuje pa su njime **zidali kuće**. Još uvijek ima kuća koje su potpuno napravljene od praskoča. **Praskočan** (poput praskoča).

PRASUNCE - isto što i **prančiok, prisoje.**

PRASVEKAR - svekrov ćaća. Vidi **prandid**.

PRAŠĆAK - isto što i **prasetnjak**.

PRAŠKA - tanka slaba drva, grane za loženje na **kominu** (**ognjištu**). Neki za slična drva govore **kukrika** neki **čuča**. Vidi **čandrlja, šuma**.

PRAŠKARICA - drvarica koja ide u **prašku**.

PRATAR - fratar. *Zbori ka pratar* (lijepo i pametno govori). *Moga bi za pratra* (jako pametan). *Pametan ka pratar. Da je toliko pratara valija bi jedan (nasika bi jednoga)*; kažu kad vade **kumpire**, pa neki budu izjedeni, gnjili ili na drugi način propali (*za bacit*) ili ih nasijeku **motikom**. Kad netko često **bane** u tuđu kuću dok ukućani jedu, kažu: *Ka da ga je pratar napravija. Za inat (u društvu) se i pratar oženijo. Nek se nađe, ka pratru kurac.*

Navalija ka pratar u pojetu. Pratrski posli. Vidi **pratrić, abit**.

Svako kaže, pratre lako ti je,
Srce moje znade kako mi je.

PRATIOC - 1. osoba iz **mladina roda** koja prate nevjestu od njene do mladoženjine kuće. Ima nekoliko pratioca. Oni nisu **svati** i ne mogu biti na **piru**. Običaj je da im se za dara dade **pršut** (nakon čega se oni vraćaju svojoj kući). Ako ih se hoće poniziti, a to nije rijedak slučaj, daju im neku **špaletak**, čak pršutić od **ovce, košutić**.

2. **alkar** pratitelj **barjaka** u **alci** (ima ih tri).

PRATRIĆ - franjevački sjemeništarac prije **oblačenja**.

PRAV - uspravan (*prav ka svića*); pravedan (*prav-pravcat*); dobar. Vidi **naprav**. *Ćaća ti je pravi čovik, ma ti si magarac od magarca* (stariji se podruguju djeci). Kad kogot govori da je prav iako nije baš tako, kažu: *Nako mu Bog pomoga. Ko će pravo, kući ne doša; ma ne triba se bojat, svi će doć kući.* Ispravnost često povezuju sa zdravljem. *Ja san u tomu prav-zdrav.* Mnogi su u Zagori otišli u **pržun**, a da nisu bili krivi. Kad su odvođeni znali su govoriti:

Ako san kriv, ne izaša živ,
Ako san prav nek se vratin zdrav.

PRAVDATI se - prepirati se, svađati se; suditi se. **Pravdačni** (sudski).

PRAZ - ovan za rasplod (**neuvrnut** ovan). Vidi **ovca**.

PRCANJE - naziv za spolni čin (naročito životinja). Vidi **mrkanje, kič, tara**.

PRCOV - poderan, neuredan.

PRČ - 1. **jarac** za rasplod (nije **utučen**). *Rodijaci ka prč i koza* (kažu za one koji se **rođaju**, a nisu u svojti).

2. **prčevit** čovjek. Kažu i **prčina**. Nadimak **prče**.

PRČEVIT - žestok, **naga** čovjek (misli da sve može i da mu *niko nije ravan*).

PRČETINA - jareće meso (ako je jare neuškopljena ili slabo uškopljeno, teško ga je jest). *Naija se prčetine pa misli da mu niko nije do kolina.* Kažu i **prčevina**.

PRČEVINA - 1. **prčetina**, odnosno miris **prčeva** mesa.

2. isto što i **prćija**.

PRČIMICE - potrbuške (način ležanja). Vidi **nauznač**.

PRČIMRAV - žut malen mrav, jako peče kad **ujde** (ugrize). Kad se kogot

posve **vrpolji**, kažu: *Vrti se ka da su mu prčimravi u guzici.* To je nadimak malešnu, ali **okoprčnu** čovjeku (**prčiguz**). Vidi **pamrav**.

PRČINA - vidi **prč**.

PRČITI se - biti nasilan, **prčevit**, izazivati sve oko sebe.

PRĆAKATI - trgovati na malo.

PRĆAVAC - kokošiji želudac. Govore i **prštavac** i **pršćavac** te **željak**.

PRĆIJA - 1. **dota, miraz**, imovina koju udavača donosi mužu prilikom udaje. Govore i **prčevina**.

Čuvan ovce, sve su mi na broju
I ostavljan za prćiju svoju.

2. sve ono do čega se došlo bez velike muke.

PRĆOKA - malenkost, sitnica; bijeda. *Skupija san kopače, sve sama prćoka.* Vidi **prćakati**.

PRDAVICA - vrsta ptice.

PRDE - pogrdni naziv za čovjeka koji puno **prdi**, ali još više za onoga koji je bez obraza, koji svašta govori. Takvomu (**priprdastu**) čovjeku kažu: *Ne prdi! Što prdiš na usta kad imaš guzicu.*

PRDEC - vidi **prndec**.

PRDEKANA - podrugljiv naziv za zatvor, **pržun**. *Blažušića prdekana.*

PRDELAUŠ - iščeznuće, ništavilo; smrt. *Otiša je u prdelauš* (nema ga više).

PRDELJ - isto što i **duduk, kurendek**. *Od po velje, ode zelje u prdelje.* **Prdeljenje** (proces stvaranja prdelja). **Isprdeljati, proprdeljati se** (isto što i **prokurendečiti, produdučiti se**). Izgovaraju i **prndelj, prndeljenje** itd.

PRDEŽ - podrugljiv naziv za grah jer izaziva prdljavinu.

PRDITI - puštati zrak na **prkno** glasno (**odadirati**) ili bezglasno (**puvati, odušivati**). Kad je kogot posve zavrnut, kad ne prima **svita**, kažu: *Ja ga krstin, a on prdi. Jedno je govorit, drugo prdit. Polako se u crkvi prdi. Nako ti prnijo* (vidi **mrtac**). Kad kakav **vrljac** u starijem društvu prne, kažu mu: *Nosi to kući ćaći! Šiš miš, namigiš, prnija si pa smrdiš. Ko prde da prde, ko čuje da mu je. Ko ga uvati eno mu ga.*

Ta ti trka ispod brka,
Ta ti rosa ispod nosa,
Ta ti strila brk odnila.

Kad netko smrdljivo prdne kažu da se **sasra, posra**. *Tijo prnit pa se posra.* Vidi **otprdivati, poprditi se, usmrditi se, prde**.

PRDOGLUVEST - dobra sluha, ali ponašanja poput gluha čovjeka (čuje, ali se pravi gluh). Izgovaraju i **prdogluvast**. Vidi **oprdogluviti**.

PRDOSIJA – nešto isprazno (**iskonica, bacanija**, lakrdija).

PREĆATI – 1. pokrivati **lugom**. Najčešći su slučajevi **prećanja**:
1. pokrivanje peke vrućim pepelom i žarom kad se ukuhano tijesto za kruh stavi peći.
2. pokrivanje krumpira vrućim pepelom i žarom na **kominu** kad se stave peći.
3. pokrivanje ugaraka **lugom** da se sačuva vatra za sutrašnji dan.
Preće uza stranu (žuri, trči, bježi). Vidi **zaprećati, rasprećati, sprećati**.
2. brzo i žurno ići, **putiti**. *Preće uzastarnu.* Vidi **grabiti, gariti, letiti.**

PREDIKA - pričanje, govor. **Predikati** (pričati, govoriti, držati govor), **predikanje** (pričanje, držanje govora). *Ovi čovik lipo predika* (znade lijepo pripovijedati, slatkorječiv je). Svećenik u sklopu mise drži i **prediku** svojim vjernicima. Vidi **predikatur**. Govore i **prodika, pridika, prodikati, pridikati, prodikanje, pridikanje**.

PREDIKATUR - propovijednik. Vidi **predika**.

PREDLJIV - plašljiv (naročito se odnosi na **konja** koji lako **prene**).

PREĐA - ispredena **vuna**; predivo.

PREĐICA - vrsta **opute.**

PREGALJ - crv u **pršutu**, bijel i tanak, skače kao skakavac kad se pršut reže. Može biti i u nekom drugom mesu ili u siru. Vidi **runja, korovica**.

PREGLJAČA - odjevni predmet od sukna otkanog na tkačkom stanu, **pregača**. Pokriva samo prednju stranu od pasa do ispod koljena (ima ih različitih dužina). Vidi **resa, traverša, zapregniti se**.

Daj me nane di me oči mame,
Pa ti ne daj ni pregljače na me.

PREGREŠT - pregršt (i tako govore). Izgovaraju i **pregrišt**.

PREJICA - dio **kajiša**, zasponjač, pređica. *Udarija ga je prejicon. Kako mali? Ćuti za prejicu.* Izgovaraju i **perajica**. Neki kažu **vjuba**.

PRELO - 1. stariji naziv za **silo**.

Ja na prelo, cure predu.
Ja upita jednu dlaku,
Dadoše mi punu šaku.

2. obilazak na koji su dolazili mladoženja i njegovi k **mladinima**.

PRELJA - ženska osoba koja prede vunu na **kudilju**. *Sitila se prelja kudilje uoči nedilje.*

PRENITI - prepasti se od nečega iznenadna i nakon toga kraće ili duže vrijeme ne biti normalan. *Otkako mi je konj prenija, ne da više sebi.* Kažu i **preniti se**. Vidi **predljiv**.

PRESLICA - 1. vidi **kudilja**. Neki kažu **prešlica**.

2. dio **mlina**. U preslice udara voda i kolo se okreće; preko **vrtena** vrtnja se prenosi na mlinski kamen. Zovu je i **kašika**.

PRETELJ - prijatelj. *Drž se novog puta i starog pretelja. Od starog neprijatelja nema novog pretelja.* Vidi **neš**.

PREZ - bez. *Prez zbora nema ni dogovora.* Izgovaraju i **brez**.

PREZUMITI se - isto što i **bezumiti se**.

PRGA - 1. pržena kava od **sirka, ječima** ili od **ozimice**. Kad je nešto posve suho kažu: *Suvo ki prga* (ono što je isprženo).

2. jelo napravljeno poput **pure** od otrgnuta nedozrela ječima, osušena ispod **peke** i samljevena. *Sliči ga ka prga Božiću.* Također i slično jelo spravljeno od sirčena brašna.

PRGOMET - selo u splitskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Stipan prvomučenik) skupa s Labinom (sv. Saliveštar papa) u šibenskoj biskupiji. U župi su i Prapatnica (sv. Toma apostol) i Opor (Labin) (sv. Ante Paduvanski).

PRIAŠLATI - vidi **ašov**.

PRIBAĐAČA - špijoda, čioda. Može biti ukrašena. Vidi **puntapet**.

PRIBIVATI - živjeti; biti. *Kudan si ti pribiva?* (gdje si bio, kuda si hodao).

PRIBOJ - prepreka (obično zgodno postavljen zid) koja sprečava da voda odnosi zemlju i daljnje urušavanje. Vidi **ozboj, jaža**.

PRIBRČAK – rodni dio loze s jednim pupom (ili možda s dva), mala mladica. *Više vridi grozd s pribrčka, nego tri s brka (rodnice).*

PRIBROJITI se - krivo izbrojiti (**punte** pri kartanju ili što slično).

PRIBUČITI - ne biti duže vremena s osobom suprotna spola, **obakoviti, zagoriti**.

PRIBUDE - selo u splitskoj zagori. Vidi **Zlopolje**.

PRIČALINA - 1. vidi **prička, kajasa, založina**.

2. **opanci** kojima se **poplat** izderao pa je okrpljen (**popričan**) manjim kožnim vrpcama (**pričalinom**), **popričani opanci, opanci na pričke**. Zovu ih i **pričanci**.

PRIČANCI - **popričani opanci**. Vidi **pričalina**.

PRIČATI - krpiti **nasukrižno**. Vidi **popričati, štopati, proštopati**.

PRIČAVLATI - dobro pričvrstiti **čavlima**. **Pričavlan** (pričvršćen čavlima). Slično je **zabrokvati, zabrokvan**.

PRIČEK - čekanje svata kod **mladine** kuće. Svati se **pričikaju** rakijom, vinom, **pršutom, sirom**, kruhom i kolačima, a može biti i bogatije.

PRIČEPITI - vidi **očepati**.

PRIČESTALO - hostija. Vidi **oštija.** Tako nazivaju i jelo u vrlo malim količinama. *Nisam dobijo koliko pričestalo*. Znači i nešto vrlo tanko. *Tanko ki pričestalo*. Za tanak komad kruha ili pršuta kažu: *Vide se krozanj troja (devetera) nebesa*. Vidi **belegija, telut**.

PRIČKA - kožnata vrpca, **kajasa** kojom se krpe rupe na **opancima** (*opanci na pričke*). *Otpala jon prička, a ona i dalje skače*.

Izgovaraju i **pričalina**. *Ki pričalina* (posve tvrdo). Vidi **založina**.

PRIČNICA - 1. drvo za zatvaranje vrata ili **škura, popričanica, razaporanj**. Kažu i **mandalica**.
2. dio **čekrka** (lončarskog kola), **klin**. Kažu i **kalac** te **klinovac**.

PRIČVRLJITI - prignječiti, pritisnuti, oštinuti i sl. Vidi **čvrljiti, čvrljak**.

PRIDAVATI - davati koga ili što komu ili čemu. Kad komu netko ili nešto dosadi, kaže: *Najradije bi ga prida đavlu*. Kad brane koga od neopravdana kuđenja, kažu: *Nemoj ga pridavati đavlu, nije on kriv*.

PRIDIĆI - opet podići; dignuti nešto što je bilo u rukama pa bačeno i sl.

PRIDIKA - vidi **predika**.

PRIDITI - dati novo ime.

Oj Široki pridiše ti ime,
Pa se neman ponositi ščime.

PRIDIVAK - nadimak, novo ime.

PRIDURATI - izdržati jedno vrijeme neku poteškoću ili što drugo. *Pridurai još malo*. Vidi **durati, izdurati**.

PRIDVOJSTRUČITI - podvostručiti, **poduplati**. **Pridvojstručen** (podvostručen,

poduplan). Vidi **dvojstruk, prisumititi se**.

PRIDVRAĆE - prostor ispred kuće uz vrata, predvorje. *Šta ti vridi kuća bez pridvraća?* Vidi **pritkuća, obor**.

PRIG - frig, isto što i **vrig**. Vidi **pešt**.

PRIGATI - frigati, isto što i **vrigati**.

PRIGETI – ozbiljno nešto započeti. *Prigeja radit.*

PRIGLAVCI - vrsta obuće od vune.

PRIGODA - 1. svaki predmet koji je na dohvat ruke i može lako poslužiti za nešto što upravo u tom trenutku treba. *Dodajder mi tu prigodu.*
2. dobra **zgoda**. *Prigode beru jagode.* Vidi **prilika**.

PRIIGRATI - dobiti **punat** u igri **na mure**, ali to ne uočiti (ne **odazvati se** ili na neki drugi način dati do znanja o svijesti o dobivanju punta) nego nastaviti igrati (zvati novi **zog** ili baciti prste). Takav se punat ne priznaje. Pošteniji igrači sami staju (ili lagano zastanu) kad izgube punat i tako smanjuju mogućnost protivnikova **priigravanja**. Vidi **razigravanje**.

PRIJA - prije. Vidi **prvo**.

PRIJANITI - prilijepiti se. *Opotija san se pa mi je prijanila košulja za drob. Makni se više, šta si prijanija za me* (kad netko dosadi). *Prijanija ka krpuša.*

PRIJUPEN - pristupačan, susretljiv; privlačan.

PRIKALA - slana (i tako zovu). Vidi **sola**.

PRIKARDAŠITI - pretjerati, **privršiti miru**.

PRIKELJITI - prilijepiti (**prilipiti**). Obično se koristi kad se ljepljenje izvede **nešesno**, kad se prilijepe dvije stvari koje ne **smiljaju**. **Prikeljen** (nepravilno i nespretno zalijepljen).

PRIKILJATI - kiljanjem prekinuti.

PRIKINITI - 1. ubiti; rastaviti od života. *Prikinilo ga* (umro je).
2. rukom presjeći po sklopljenim rukama dvojice koji se klade ili nešto ugovaraju. Kaže se **Prikini!**. S **prikidanjem** oklada ili ugovor postaju punovažni.

PRIKLAD - 1. naprava s nogarima na koja se na **ognjišću** naslanjaju drva kad se loži vatra. Izgovaraju i **prikled**. Napravljen je od željeza i obično ukrašen. Neki tako zovu **sopicu ukresanu** od **kamena** koja stoji uz **kut** od **komina**. Mogu biti dva takva priklada, a preko njih se postavi **lužna daska** koja ide preko

lužnjaka. Na lužnoj dasci sjede djeca, a kad se skine (da ne izgori ili da se pokupi **lug**) može se sjediti i na prikladima. Vidi **valutica**.

2. pregrađeni dio kuće za **blago**.

3. primjer. *Uzmimo na priklad.*

PRIKLADAN - pogodan; zgodan, lijep. *Prikladno je ovo živinče. Ajde k vragu prikladan* (hajde k vragu neuredan).

PRIKNAĐATI - svađati i inatiti se, prepirati se.

PRIKOBACITI se - prebaciti (privrniti) se preko glave. Govore i **prikolecniti se**.

PRIKOCATI - kocati i prestati kocati, a ne nasaditi se. Kad netko uđe u godine, a ne oženi se, kažu da je **prikocao** (slično je za ženu). Vidi **pazdrk, vezir**.

PRIKONJATI - prespavati (nešto), pridrijemati; provesti neko vrijeme u polusnu. Izgovaraju i **prikunjati**, Vidi **konjati**.

PRIKORAMENICE - dio **ječerme**. Vidi **prikovratnice**.

PRIKOVIŠE - previše. *Ne valja prikoviše ni Boga molit.*

PRIKOVRATNICE - dio **ječerme** koji je išao preko vrata i tako držao ječermu. Ječerma ima **prikoramenice** ili prikovratnice.

PRIKOVRCNITI - pasti preko nečega visoka (ograde, zida i sl.). Izgovaraju i **prikovrciti**. *Čuvaj se da ne bi prikovrcija.* Vidi **vrcniti, privrcniti**.

PRIKOVRNITI se - prevrnuti se (u pravilu preko glave).

PRIKRČITI - duboko prekopati neko zemljište, opet **iskrčiti**. Kad se sadi loza najbolje je zemlju prikrčiti. Vidi **krčiti**.

PRIKRPITI - ošiniti, udariti. Slično je **oklapiti**.

PRIKRSTITI se - vidi **krst, koka.**

PRIKUČITI - pritvoriti. *Prikučider vrata, ne može se opstat od propuva.*

PRIKUPELJATI - skupiti i prinijeti od svuda. Vidi **skonatoriti, skleptati se, skloniti, skupusiti**.

PRIKUVATI - premijesiti kruh nakon kvasanja. *Sad prikuvan (prikuvajen) kruv.*

PRILIKA - 1. ukazani slučaj. *Kad ti se ukaže prilika, dođi.* U ovakvu slučaju obično se koristi riječ **zgoda, prigoda**.

2. nešto lijepo. *Cura je ka prilika, lipa je ka slika.*

3. momak koji odgovara curi za ženidbu (ili obratno).

Kaže lolo da me nije tija,
Nije moja prilika ni bija.

4. slika. *Prilika Majke Božije od milosti ...*

PRILIPAČA - trava ljubičasta cvijeta (tako se naziva jer joj list **prijane** kad se stavi na kožu). Neki je zovu **sapinjača**. Blago je jede. Može i u **mišanciju**.

PRILIPAK - 1. priljepak eksploziva (**delamita**) na stijeni radi površinske eksplozije (za razliku od dubinskog miniranja kad se kopa rupa i **štapin** se meće u rupu).

2. brašnen dio koji ostane u tijestu. Nastaje od posipanju tijesta pri prikuvanju. Vidi **gljiza**.

3. list u **librima** u **krave**.

PRILIVODA - čovjek kome se ne može vjerovati jer često mijenja svoje stavove, svoje mišljenje i svoje odluke. Za takve ljude narod kaže: *Ne virujte mu, taj se ne može obut na jednoj.* Vidi **kabanica**.

PRILOŽINA - njiva koja se dugo (bar godinu dana) nije orala, **parlog, parložina**. Obično je puna stina pa se lako može slomiti **plug** i ako se obrađuje, obrađuje se ručno, **motikama**.

Neboj mi se mala priložine,
Ja je oren ima dvi godine.

PRIMAK - dio zemljišta (njive, vrtla, ograde) dobiven **izmicanjem**. Primak je bilo što što se doda, **primakne**, naročito dodatna hrana koja se uz uobičajenu hranu (ili uz uobičajenu količinu hrane) daje blagu da bolje **napriduje**.

PRIMAKNITI - 1. približiti. *Primaknider tu stolicu.*

2. dodati, dometniti, uveličati. Kad kogot posve laže, uveličaje (**primiče**) kažu mu: *Ajde, reči pošteno, koliko si primaka?* **Primakniti rane** (dodati, davati više hrane). Vidi **povidīti**. **Primakniti** (**primaći**) je isto što i **izmakniti.** Vidi **primak**.

3. doći koncu, svršetku. *Primaklo je sunce* (brzo će zaći). Kad je netko bio dugo bolestan pa se počeo oporavljati, kažu da je **primaka** i sl.

PRIMESTI - propuhati hladnim vjetrom (odnosi se na ljude koji prozebu za hladna vjetrovita vremena). *Ne ajde go, primešće te.*

PRIMET - drven kolac obično zabijen u zid ili u dvije grede na koji

se vješaju **biljci, sukanci, mutapi** i sl. Zovu ga i **privišalo, privišaj**.

PRIMETAČA - 1. dio ženske odjeće (krpa poprsnica) koji pokriva samo grudi, ima ukras na grudima od bijelog platna, naročito pod grlom. 2. torba ili torbica koja se nosi preko vrata, ramena, o nekoj uzici i sl. Može biti različite izrade. Izgovaraju i **prmetača**.

PRIMISLITI – malo skrenuti s pameti. Vidi **primudriti, smetniti, prisumititi**.

PRIMLAVITI - vidi **mlaviti**.

PRIMOLITI - previše moliti, previše izmoliti.

Niti možeš Boga primoliti,
Niti možeš lova izloviti.

Neki govore:

Nit se Bog primoli,
Niti se lov izlovi.

Neki pak govore:

Niti možeš Boga primoliti,
Niti možeš njivu prignjojiti.

PRIMORSKI DOLAC - selo u splitskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Ante Padovanski) u šibenskoj biskupiji. U župi su i Trolokve (sv. Stipan prvomučenik) i Mravnica (sv. Petar). Selo se prije zvalo **Suvi Dolac**.

PRIMUČATI - prešutjeti; **pridurati** pa ne odgovoriti. *Tribala san primučat, ma mi nije vrag da.* Vidi **mučati**.

PRIMUDRITI - skrenuti malo s pameti od velika znanja ili učenja. Vidi **primisliti, prisumititi**.

PRINAJIDATI se - prejedati se, prežderavati se.

PRINEVELATI – preurediti; ponovo isti posao uraditi. **Prinevelan** (preuređen; opet urađen). *Ovo je prinevelano.*

PRINITI – 1. zakasniti s donošenjem mladih (odnosi se na domaće životinje); na primjer kad ovca nosi 150 umjesto 148 dana (krava može prinit i do dva tjedna). 2. zaboraviti na nešto, **smetniti**. *Prinija san.*

PRINORITI - preroniti. *Moš li prinorit priko dubokoga?* Vidi **noriti**.

PRINOS - običaj prijenosa **Gospina** kipa ili slike iz glavne župne crkve u neku drugu crkvu te župe ili na neko drugo, sigurnije mjesto u toj župi. Provodi se na Veliku Gospu u nekim selima zagore.

PRIOBUKA - preobuka; **prisvlak**. Vidi **prominiti se, prominica**.

PRIODOVICA - osoba koja se ne može smiriti na jednom mjestu, malo postane pa odmah ide dalje; ujedno i životinja sličnih navika ili nešto drugo slično. *I reuma je priodovica. Kiša priodovica.*

PRIPANJAK – dio debla koji se povuče za odbijenom mladicom izraslom iz **panja**.

PRIPARIT - žestok; premrsan (odnosi se na hranu, malo užeglu slaninu, **salo** od dvije godine i sl.). *Je priparito.*

PRIPAŠA - mlado **blago** (**mladina**) koje je došlo na svijet u proljeće. Vidi **litorest**.

PRIPAŠAJ - vidi **pripašnjača**.

PRIPAŠLJIVA - dobra u paši, sklona pasenju. *Krava koja dobro pase je pripašljiva.*

PRIPAŠNJAČA - pojas s više listova i pregrada načinjen od debela platna ili od kože koju muškarci pripasuju oko struka da bi u nj zataknili oružje, pribor za pušenje, neko glazbalo. Pripašnjača je često ukrašena. Zovu je i **pašnjača, zapašnjača, pripašaj, pojas, ćemer**, neki je zovu **opašnjača**. Vidi **pasica, džeparica, kubura, argaš, jatagan, ognjilo, kremen, leška, lula, mašice, svirale**.

PRIPELITI - upozoriti; priprijetiti. *Pripeli mu da se nigdi ne svraća.* Pripeljeno (upozoreno; priprijećeno). Bilo mu je pripeljeno. Vidi **peliti, upeliti, zapeliti**.

PRIPETAVATI - ponovo **petati**, opet nešto izvoditi. Najpoznatije je **pripetavanje** u **alci** (kad nakon triju **trka** dva ili više **alkara** imaju jednak broj **punata**, oni nastavljaju **megdan** do pobjede jednog od njih; to je pripetavanje). Vidi **razigravanje**.

PRIPETI - 1. zavezati na odužem konopcu konja, magare ili kravu tako da može pasti okolo, ali da ne može *uć u štetu.* Vidi **ukolinčiti.**
2. pričvrstiti **iglicom, špijedom** i sl.

PRIPIŠAJ – duljina koja se dosegne pišanjem.

PRIPIŠALO – mjesto (obično kamen) preko kojega voda jedva lize. Vidi **pištet**.

PRIPIVATI - pripjevati, odgovarati na nečije pjevanje svojim pjevanjem. Kažu i **pripivavati**. Pripivaju momci curama i obratno, djevojke iz **mladina komšiluka svatima**, naročito **jengama** i sl. **Pripivanje** (**pripivavanje**) je često podrugljivo.

Šta mi ova pripivava sida
Ja je ne bi ni za svoga dida.

PRIPLESKA - glupan. Vidi **pleska**.

PRIPLET - isprepleteni dio **opanka** (*opanci na priplet*, odnosno *opanci pripletaši*). Obično su tri62 pripleta (jedan po sredini, dva sa strane). Neki *grade dvojstruko* (dva pripleta po sredini, četiri sa strane).

PRIPOLJAN – stanovnik pripoljskog sela, **poljac, pripoljac, okopoljac**.

PRIPOVITI - skinuti nečiste pelenice i **povoj** te staviti nove.

PRIPRATI – još jednom oprati.

PRIPREDALO - **vrteno** skupa s pređom dok se **pripreda**. Za pripredanje je obično bilo vreteno malo veće od onoga za predenje. Znalo je biti ukrašeno i izrađeno ne samo od drveta nego od metala (naročito za pripredanje svile).

PRIPREDATI - sastavljati pri predenju dvije **žice** skupa. Za užad se pripreda na jedan način (*na vri vrteneta*), a za ostalo na suprotan način *(na sri vrteneta)*. **Pripredeno** (ispredeno s dvostrukim žicama). Vidi **potka, zaškoročiti se**.

PRIPUN – prepun, napunjen do kraja. Vidi **podukrajan**.

PRIRANJAK - kupusna sjemenjača. Neki tako zovu svaku vrstu **rasoda**. Izgovaraju i **priranak**. Vidi **prisada**.

PRIRIČITI se - posvađati se malo s nekim. *Kate moja, sele moja, ti oprosti sele moja, ako smo se priričili.* Vidi **proštenje**.

PRISADA - sadnica. Vidi **rasod, priranjak**.

PRIS – vidi **kruv**.

PRISAN - 1. prijesan, sirov, slabo pečen (kuhan).
2. nekvasan, beskvasan. **Prisnica** (**prisan kruv, pogača).**

PRISISTI - prisjesti (znači zastati u grlu, ne ići u tek, ali i zlo završiti). *Prisišće ti pečenje.* Znači i dosaditi, dozlogrditi. *Prisija si mi više* (dosadio si mi, dozlogrdio si mi i ti i tvoje ponašanje).

PRISLON - kućica rađena obično u suhozidu, prislonjena uz već izgrađenu kuću, **prislonjak**. Vidi **kuća**.

PRISMOČITI - pojesti **kruva** ili **pure** s malo **mrsa**, ali i s malo **kapule, ljutike**, smokava i sl. Vidi **jamuža, smočiti**.

PRISMRDITI - 1. odati nešto, prenijeti neku neistinu kao da je istina i sl. Vidi **smrde, prižentati**.

2. doći negdje nepozvan, gledati što se događa, osluškivati što se govori.
3. dati malko do znanja da si tu (pustiti malo smrada), malko poremetiti nečije planove i sl. U igri **briškule**, kad igrač zove svoga **druga** da baci malu briškulu (**malicu**), često kaže: *Samo malo prismrdi*.

PRISNICA - pogača. Kažu i **kruva u pris**. Vidi **prisan**.

PRISOJE - selo u sinjskoj zagori s zaselcima Klanac, Mojanka,

PRISPIČITI - 1. dogustiti.
2. ubrzati. Izgovaraju i **prišpičiti**. *Prišpičija je i uteka kroz kukuruze*.

PRISPITI - 1. doći na red, dospjeti, prispjeti. *Prispilo je puno poslova. Evo van ovo vina i nema van više dok ne prispije novo*.
2. stići na vrijeme, imati vremena. *Zabovila san se oko krava pa nisan prispila na misu. Ako prispiješ, uberi mi zeru biloga sliza*.
3. dogustiti, **prispičiti.**

PRISTAVA - vidi **lastva**.

PRISTRANAK - ukošeno zemljište u donjem dijelu strane. Vidi **plesno, pleće**.

PRISTUP - dio **čatrnje** iznad zemlje oko **kube** (za neke skupa s kubom).

PRISUMITITI (se) - pridvojstručiti (se); staviti jednu stvar djelomično na drugu; postaviti se jedno preko drugoga (crijep na kući, daske na baraci, koža kad se kidaju cipele). To se odnosi i na slučaj kada se neki dijelovi jedne biljke spoje s drugom biljkom ili čime drugo (kad se **zaveljaju**), kad se loza obmota oko **koca** i privije se uzanj i sl. **Prisumitan** (pridvojstručen; iskrivljen; obavijen oko nečega; savijen skupa s nečim i sl.). Za neke prisumititi znači **primisliti, primudriti**. Vidi **sumitati**.

PRISUPITATI - navaliti, pretjerati u nečemu. *Posve je prisupita s poslon, pa se umorijo*.

PRISVEDITI - lagano nagorjeti (odnosi se na materijal koji lako plane ili lako nagori). Prisvedi platno kad je blizo vatre, tanka guma, kožica i sl. *Prisvedila mi je traveša*. Vidi **sved**.

PRISVLAK – vidi **priobuka**.

PRIŠA - žurba, preša. *Vrag ti prišu odnija. Ako je priša umrit, nije zakopat. Otiša je na svu prišu* (otišao je vrlo žurno). *Bože kišu, na svu prišu*. Kad mater požuruje dijete da

negdje brzo otiđe, kaže: *Ajde na svu prišu.* **Prišiti** (žuriti, nagliti). *Ko priši, vrat lomi.* **Prišac** (onaj tko priši). Vidi **naprišan**.

PRIŠAPOKO - preko volje, **otrbuva**.

PRIŠENDERITI - nekoga grubo udariti, ošamariti. *Prišenderilo mu je iza ušiju (po kostimon).* Izgovaraju i **prišandariti**. Vidi **prišiti, privrsti, opatrniti**.

PRIŠIBENTO - zalizanko; danguba; preuglađeni čovjek; čovjek koji je *svakom govnu baba.*

PRIŠITI - pričvrstiti šivanjem, ali i udariti, **prišenderiti**. Vidi **privrsti**. *Prišit ću ti jednu iza ušiju!* Kad netko bude nepravedno osuđen, kažu: *Nije on taki, nego mu je prišilo* (da je **lupež**, pijanac i sl.).

PRIŠITI - vidi **priša**.

PRIŠKARTATI se - loše se **odškartati**; prevariti se pri **škartavanju**, *uzeti kartu za kartu.*

PRIŠPIČITI - vidi **prispičiti**.

PRIŠT - mjehurić koji se stvara na kruhu za vrijeme **kuvanja**, **prikuvanja**. Ako se pojavi dok se stavlja **peka**, onda kruh poprišti (**pomijuri**) pa se takav pečeni mjehur zove prišt.

PRIŠUNJATI se - prišuljati se. Znači i **upartati** se nepozvan nekome, prikrpiti se nekome. Vidi **šunj**.

PRIŠUŠITI - presušiti. Voda (izvor) **prišušuje**, a krava **zašušuje**.

PRITEK - ono što preteče, što pritiče, ostatak, preostatak. *Baca kruv, ka da ima od priteka. Ima ga i na pritek* (ima ga više nego je potrebno). **Pritеći** (preteći, ostati u dovoljnoj mjeri). Vidi **odmet**.

PRITENDITI - 1. pripaziti. *Niko ga ne bi pritendija. Pritendi mi maloga.*
2. pridobiti; primoliti nekoga za nešto.
3. prisvojiti (zemlju, nešto drugo materijalno i sl.). *Pritendija sve za se.* Vidi **tenditi**.

PRITEPLJIVATI - pomalo tepati (slabo izgovarati pojedine riječi zbog ispalih zuba i sl.).

PRITEZATI se - prenemagati se; ništa ne raditi. *Ali je lipo i onomu ko se stalno priteže?* Takvima se narugaju: *Potrči sidi, potrči leži.* Vidi **iškinjavati se**.

PRITKUĆA - prostor ispred kuće, **pridvraće**. *Ajde od moje pritkuće.* Vidi **obor**.

PRITOP - pritopljen, a zatim u posudi ohlađen ovčji ili kozji **loj** koji ima oblik posude u kojoj je otopljen, odnosno ohlađen. Da se može lakše izvaditi, na dnu se posude najprije stavi malo vode. Pritop se objesi na hladno mjesto.

PRITORAK - tor pred ulazom u štalu, ograđeno **pridvraće** ili tor napravljen daleko od kuće da bi se u njega sklonilo **blago**, a da ga se ne mora vraćati kući (naročito za žega ili **vučarna** doba). U pritorku pred štalom se za ljepšeg vremena zadržava blago.

PRITRATI - pretjerati (nešto, nekoga); prevesti. *Pritraj ji na ovu stranu. Je si li pritra piću?* Kažu i **pritirati**. *Pritira si priko svake mire.*

PRITRESTI - pregledati (**prividiti**); preurediti, popraviti. **Pritresti kumpire** (odvojiti dobre krumpire od loših, veće od manjih i sl.). **Pritresti zid** (utvrditi zid koji se **pošundrao**, djelomice porušiti i opet oziđati). **Pritresti slamu** (prvo i drugo **pritresanje** u vršaju).

PRITRUDITI - previše raditi (i od toga se razboljeti, oslabiti, *natrati puntu*). *Pritrudija nogu.* Vidi **natruditi, skrviti**.

PRITUTATI - vidi **tutati**.

PRIUDARITI - opet udariti, opet učiniti nešto isto ili slično. *Prvi put nije posve trenilo, gadno je bilo kad je priudarilo.*

PRIUZA - lanac (ili uže) kojim se vežu goveda za jasle, **sindžir**. Nekima je to **uzica**. Izgovaraju i **privuza**. Dio priuze što ide oko vrata zove se **ogra**.

PRIVEZAČ - ženski odjevni predmet, pokrivalo za glavu. Izgovaraju i **privezača**. Dolazi preko **vindelja**, a u **cura** preko **kape**. Obično je bijele boje i vezen. Vidi **podvezača**.

PRIVEZATI – razvazati pa opet zavezati (jer je bilo slabo zavezano ili zbog nekog drugog razloga). *Stani, privezaću je.*

PRIVEŽANJ - isto što i **svežanj, svežnja**.

PRIVIDITI - 1. pregledati (**prigledati**). *Je si li prividija pršute?* 2. previdjeti (ne vidjeti, ne uočiti).

PRIVIJA - prijevoj.

PRIVINČATI se - vidi **uvinčati se**.

PRIVIRITI - prevesti na drugu vjeru; prijeći na drugu vjeru. Vidi **pokršćenik**.

PRIVIŠALO - prigoda za vješanje. Izgovaraju i **privišaj**. Vidi **primet**.

PRIVRATITI - ponoviti neki postupak još jednom ili nekoliko puta. *Ne valja ako se ne privrati.*

PRIVRCNITI - prevaliti se preko nečega (zida, magareta i sl.). Izgovaraju i **privrciti**. Vidi **vrcniti, prikovrcniti**.

PRIVRGNITI - premetniti; pretresti. *Sve san privrgnila, a ne mogu nać.* Vidi **vrgniti**.

PRIVRNITI - naglo se promijeniti (najčešće se misli na vrijeme). *Moramo to obavit dok nije privrnilo* (dok se nije vrijeme promijenilo na gore).

PRIVRSTI - udariti, ošamariti. *Ako te privrzen, upatićeš današnji dan.* Vidi **prišiti, prišenderiti, obrzdati, opatrniti**.

PRIVRTA - vrsta jela od nekvasana tijesta (samo se privrne na tavi). Vidi **uštipak**.

PRIVUZA - isto što i **priuza**.

PRIZADNJA - predzadnja **peška** u **briškuli**. Vidi **zadnja**.

PRIZDRITI se - pričiniti se. *Prizdrilo mu se da vidi vuka* (pričinilo mu se, a u stvari vuka nije ni bilo). Izgovaraju i **prizriti se**.

PRIZIDA - zid kojim se neko zemljište odvaja na dva dijela, kojim se razdijeljuje neka prostorija i sl. **Priziđati** (napraviti prizidu), **priziđan** (razdijeljen prizidom). Vidi **podaziđati, pozida, ziđati**.

PRIZRITI se - vidi **prizdriti se**.

PRIŽENTATI - nekoga pritužiti, odati, reći na nekoga nešto, prokazati, otkriti. To se može otvoreno, ali najčešće tajno i u povjerenju. *Znaš li ko te je priženta? Ne znan sigurno, ali sumljan na jednu osobu iz komšiluka* (to je **smrde** jer je **prismrdio** nekome nešto).

PRIŽENTATI se - prilijepiti se uz nekoga, pridružiti se nekome i ostati iako si nepoželjan. *Nisan moga ništa od njega, priženta se uza me.*

PRIŽIVATI - ponovo žvakati pojedenu hranu, preživati. To rade goveda, ovce i koze, a ne rade prasad. Vidi **grizina**. Kad netko dugo i polako žvače, kažu da **priživlje**. Nadimci su **Priživalo** i **Priživa**.

PRKLJALO - osoba koja **prklja**. Neki izgovaraju **prkjalo**.

PRKLJATI - 1. trabunjati, govoriti bez veze. *Ne prkljaj!* Slično je **prkeljati, prkljačiti, prkljaniti**.

Neki izgovaraju **prkjati** itd.
Prkljanje, prkeljanje (**prkjanje**) jest govorenje bez veze. Nadimci: **Prkljalo, Prkeljaš**. Vidi **Trkeljaš**.
2. kupiti svoje stvari i spremati se za odlazak, **prtljati**. Vidi **doprkljati, otprkljati, prtiti**.
PRKLJEŽIN – dječarac tek pri početku puberteta ili malo prije. *Ne moš ništa od ovi prklježina* (motaju se oko cura pa ne mogu k njima doći pravi momci). Vidi **mlatimudan, maštrap, vrljac.**
PRKNO - guzica, zadnjica. *Nije oko prkno. Baciti u prkno* (pojesti). *U vola bodača rasparano prkno.* Vidi **oprknati se**.
PRKUNJITI se - podizati i čudno držati usne (često tako pokazujući ljutnju). **Prkunjača** (žena koja se prkunji, koja se pravi važna prkunjući usne). Vidi **naprkunjiti se, oprkunjiti se**.
PRLA - suha, spržena (odnosi se na zemlju, **kukuružovinu** i sl.). *Je li prla?*
PRLATI - pokušavati letjeti, ali ne moći (zbog slomljenih krila, nejakih krila, podrezanih krila ili nečeg drugog). Vidi **leprljati**.
PRLIJA - vidi **Ilija, Marija**.
PRLUČ - uzvik kojim se luče (razlučuju, odlučuju) ovce. Izgovaraju i **ptrluč**. Vidi **kozluč**.
PRLJ - 1. drvo koje se upliće u **krto,** košaru (rebro u krtolu ili košari). Ima ih više. Vidi **obluk**.
2. drvo koje se meće na stog **piće** da bude čvršći.
3. drvo (štap) na koje se stavljaju meke za lov raka. Vidi **udilo**.
4. **kolac** koji se koristi kod sađenja, **sadač** (rijetko se govori). Vidi **praljak**.
5. tanko okomito drvo na naslonu stoca. Vidi **obluk**.
6. bilo kakav kolac. **Rasprljiti** (razapeti).
Neki izgovaraju i **prlja**, na primjer za napravu za lov ptica (štap i **ploča**).
PRLJATI -. pržiti na vatri ili žeri. Naročito je poznato **prljanje** kukuruza. Vidi **isprljati, popržiti, oprljati se**.
PRLJUGA - tanka zemlja kojoj bi trebala kiša vrlo često jer se na suncu odmah osuši kao da je ispržena (*sve se u njoj sprlja*).
PRMETAČA - vidi **primetača**.
PRNBAJA - vidi **prnibaka**.
PRNDEC - 1. uzvik kojim se tjeraju životinje na **prndecanje**.

2. čin **prndecanja**. Izgovaraju i **prdec**. Vidi **proprndecati se.**

PRNDECANJE - vragolasta, vesela igra domaćih životinja (osobito janjaca, ovaca, magaradi), ali i čovjeka kad od veselja poskakuje kao životinja. **Prndecati se** (poskakivati od veselja i životnosti). Vidi **isprndecati se, proprndecati se, usprndecati se**.

PRNDITI se - musiti se, dizati **prnjku,** objesiti **gubice**. Vidi **naprnditi se, oprnditi se**.

PRNIBAKA - bubamara. Izgovaraju i **prnbaka, prnibaja, prnbaja**. *Prnibaja vištica, di je moja srićica?* **Srićica** je tamo gdje bubamara poleti (tamo će se cura udati).

PRNITI - prhnuti, poletjeti. Izgovaraju i **prnuti**. Kad slana opari (odnese) grožđe dok je još mlado (nejako), kažu: *Prnulo!* U igri ispadanja djeca govore:

Okoš, bokoš prni kokoš,
Pita maja kolko tribaš jaja.

Vidi **prvati**.

PRNITI - prdnuti. *I mrtav prne ako mu stisneš drob.* Vidi **varićak**.

PRNJKA - usta; usnice. Isto **šunjka**. Čovjek ružnih usnica zove se **prnjko** (**šunjko** ili **šunjkeša**).

PRNJKE - prsti. *Prnjke sebi, odbit ću ti ji.* Jedan prst je **prnjatak.** Te su riječi pogrdne.

PROBADAČA - alatka (iskrivljeno šilo) za **građenje opanaka izpole**. Tako se zove i sličana **prigoda** za **kaljkanje lule** i sl. Vidi **zumba, nabadača, probojac**.

PROBITI - započeti igru **na mure**. **Probij! Ko će probit?** Počni! **Započni! Ko će započet?**

PROBOJAC - alatka za probijanje lima, obruča za **bačve** i sl. Može biti i za **opanke**. Vidi **zumba**.

PROBORTATI - probolovati, provesti neko vrijeme bolujući. Vidi **bortanje**.

PROBRATI - biranjem izdvojiti, izabrati. *Dođi, probrat ću ti lipši kumpira.* **Probirač** (osoba koja teško nalazi ono što mu treba, jer puno bira, svemu i svakomu nalazi mane). *Probirač nađe otirač.*

PROBUKATI se - uznijeti se, posiliti se, uzoholiti se. Vidi **buka**.

PROBURITI - propuhati **burom,** držati na buri.

PROBURLJATI - samo malo promiješati (na primjer, kad netko slabo jede; samo proburlja po **zdili,**

kopanju, koritu pa ostavi). Slično je **promurljati**. Vidi **burljati**.

PROBUŽATI - probušiti (možda na više mjesta). Kažu i **prošubiti, proušiti**. **Probužan** (probušen; kažu i **prošubljen, proušen**). Vidi **bužati**.

PROCAK - ruksak. Izgovaraju i **brocak**. Kažu i **rusak**.

PROCESIJA - hod vjernika iza križa za važnijih crkvenih blagdana. Procesija mora biti po određenom redu: križ, svijeće, djeca itd. *Znalo je biti po više od dvajest procesija godišnjo.*

PROCIP - rudo volovskih kola, rudo kola koje vuku konji, zove se **timun** (upravljač). Procip je na vrhu rascijepljen. Procip je i svako rascijepljeno drvo (takvima se hvataju zmije **ljutice**). *Pišti ka zmija u procipu.*

PROCVIT - krijes. Vidi **svitnjak**.

PROĆI (se) - 1. provesti se. *Kako si proša u svatin?* (Kako ti je bilo u svatovima?). *Proša ka Šiško na Prisici* (loše je prošao; nabubalo ga, nadavalo mu, *na meko se naslonija*). Vidi **obršiti**.

2. **odreniti se, parjati se**, ostaviti na miru. Kad je netko posve dosadan, kažu mu: *Prođi me se, čovče Božiji (molin te Bogon, ako Boga znaš).*

PROĆUKATI se - vidi **ćukanje**.

PRODIKA - vidi **predika**.

PRODUDUČITI se - isto što i **prokurendečiti se, promuškarati se.** Vidi **duduk, kurendek, proprndecati se**.

PROGAZ - trag u travi što se **progazi** između različitih livada prije košnje. Vidi **pogaz**.

PROGON - put ili oputina kojim se izgoni **blago** (između njiva, ograda ili čak preko nečijeg posjeda). Izgovaraju i **progon**. Vidi **protor, ispust, pogaz**.

PROGOVNITI - nespretnim vađenjem **droba** probiti crijeva tako da izmet počne istjecati. *Svaki put ga progovni.* Vidi **govnov**.

PROGUCATI - progutati. Vidi **gucati**.

PROJA - 1. proso, odnosno **kruv, kaša** ili **pura** od prosena brašna; prosena varica.

Razboli se kupus na slanini,
K njemu zovu proju bajalicu,
Proja baje, kupusa nestaje.

2. **pogača** od kukuruzna brašna.

PROJEDRITI - izrasti, postati jedar, očvrsniti i sl. *Da je malo prostora okolo, unda bi koje stablo projedrilo.*
PROKINITI - udariti (naglo i jako na jedno mjesto). *Prokinija ga je u rebra.*
PROKOCATI - početi kvocati (**kocati**). Vidi **prikocati**.
PROKOMIŽAN - spretan i snalažljiv (tko je **prokopica**). Izgovaraju i **prokomišan**. Vidi **ućiperan**.
PROKOP - 1. kanal u polju. Zovu ga i **kopanica**.
2. isto što i **prokopica**.
PROKOPICA - spretan, snalažljiv (**prokomižamn, provećuran**) čovjek. Neki ga zovu **prokop**.
PROKORITI - vidi **kora**.
PROKURA - ovlaštenje, odnosno punomoć za vođenje određenih poslova u ime onoga tko je to ovlaštenje, tj. prokuru dao. Onaj tko je dobio prokuru, zove se **prokurator.** Prokura se davala najčešće za vođenje imanja (obradu zemlje), zatim za zastupanje u prodaji imovine, a rjeđe za zastupanje na sudu.
PROKURENDEČITI se - isto što i **produdučiti se, promuškarati se, proprndeljati se**. Vidi **duduk, kurendek**.
PROKURITI - proći, poslužiti (za muku, u nedostatku nečega boljega). *Ako divojke nema prokurit će i baka.* Vidi **kuriti**.
PROLEĆI - isto što i **prosisti, proundati se**.
PROLITI se - dobiti **proliv** (proljev), **litavicu, sraćku**. *Prolija mi se gudinić, ne znan šta ću.* Proliv kod **blaga** liječi se pomoću **štavolja**. Kad nešto nije dobro, kad ništa ne valja, kažu: *Šuć, muć, pa prolij*. Vidi **protrati**.
PROLONGA - davanje vremena nekome za nešto, produženje roka. Kad prođe neko nevrijeme i smiri se, ljudi kažu da je nevrijeme **prolongalo** (prošlo) i da se **oblagodarilo**.
PROLOŽAC - selo u imockoj zagori (Dojni i Gornji). Franjevačko župno mjesto (sv. Mijovil Arkanđel) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Ima i crkva Gospe na Lučici (Uznesenje Marijino). K njoj se hodočasti na Veliku Gospu.

Pološko bi priplivala Blato,
Da me oće ljubit moje zlato.

PROLOŽINA - mjesto, odnosno područje gdje se zemlja **prolegla**, gdje je **prosila**.

PROMAČ - razgala, vedri dio neba među oblacima.

PROMAJA - otvor na suknenim **gaćama** domaće izrade. Obično su bile dvije promaje, ali ih je moglo biti i više: **gaće na promaje, gaće na klištaca, gaće na kričke**. Izgovaraju i **pramanja**.

PROMANJIVANJE - postupak laganog pljevljenja loze da bi grožđe imalo više zraka. **Promanjivati** lozu (pljeviti je da grožđe dobije zraka). **Promane** se i zemlja, **pića** i sve što se ostavi da uhvati zraka.

PROMEĆALJKA - vidi **pitonjanje**.

PROMEĆATI se - snalaziti se u životu. **Promećanje** (snalaženje, ali i jedna dio igre u igri **tikanja, pitonjanja**).

PROMET - vidi **proskok**.

PROMETAČINA - pretres, pretresanje. Naročito je česta bila prometačina zbog **duvana**. Vidi **prometniti**.

PROMETALO - **čunjak** na tkalačkom stanu.

PROMETAŠ - kupus koji nastane od kupusa **glavaša** (izgubi glavu). Kupus **se prometne** sam od sebe ili ako je u blizini **simenjača** od **verzaša, rašćike** ili kojeg drugo kupusa koji je bez glave.

PROMETNITI - pretražiti; pretresti. *Oni ji na putu zaustave i prometnu i u kolin in nađu puške.* Vidi **propremiti, prometačina**.

PROMETNITI se - pretvoriti se, postati nešto drugo. *Prometnila se u vraga.*

PROMINA - skup sela u drniškoj zagori oko planine Promine. Prominsku župu čine sela Oklaj, Razvođe (svi Sveti), Lukar (Gospa čatrnjska, Porođenje Marijino-Mala Gospa), Suknovci, Matasi (Duv Sveti), Ljubotić, Puljani, Čitluk, Mratovo (sv. Martin) i Bogatić. Župna je crkva u Oklaju (sv. Mijovilo Arkanđel).

PROMINITI se - 1. preobući se. Ta se nova odjeća naziva **priobuka, prominica**.
2. prestati nositi odjeću domaće izrade i početi se oblačiti u gradsku odjeću.

PROMIRA - urok, **nabac. Promiriti** (**ureći**). *Šta mu je, da ga nije promirilo?*

PROMURATI - vidi **murati, murljati**.

PROMURLJATI - vidi **murljati, muranje**.

PROMUŠKARATI se - isto što i **prokurendečiti se, produdučiti se**. Vidi **duduk, kurendek**.

PRONIKNITI - opet niknuti (**kapula** koja je neizvađena ostala u zemlji, **kumpir** i sl.).

PROPAJIŠ - propast. Sve što je staro, nemoćno, dotrajalo, kažu da je *za propajiš*.

PROPETI - razapeti. *Isusa su propeli na križ*.

PROPITO - gotovo sigurno. *Propito neće doć* (gotovo sigurno neće doći). *Propito je bija pijen*. Umjesto propito obično govore **pravo**.

PROPREMATI - pretraživati po tuđim stvarima. *Čin je ušla, odma je počela propremat*.

PROPREMITI - dobro pretražiti. Vidi **prometniti**.

PROPRNDECATI se - proresti, prosjemeniti se (otići u **prndec**). Kad kakav **vrljac** ili vrljica naglo izraste (istegne se), kažu: **Proprndecao se, proprndecala se**.

PROPRNDELJITI se - isto što i **prokurendečiti se**.

PROPRVATI - vidi **prvati**.

PROPUNTA - rupa u zemlji, stijeni ili tijesan prolaz između dviju stijena ili čega slična. Vidi **protor, prounda**.

PROPUNTATI - proundati, urušiti; propasti; napraviti uski prolaz. Propuntaćemo (proći ćemo kroz usko, kroz šikaru i sl.). *Jedvo san se propunta*. Vidi **prosisti**.

PRORESTI - isimeniti (isjemeniti) se, **prosimeniti se**, otići u **prorest**. Vidi **duduk, kurendek, prdelj.**

PROREŠETATI - protresti u **rešetu** (odnosi se na žito koje se proprešeta da bi ispala iz njega prašina). Vidi **kruženje**.

PROSAKINJA - prosjakinja. *Mlada kurva stara prosakinja*. Vidi **prosijak**.

PROSATI - prosjačiti. Slično je **prosakati** samo što taj izraz malo podrugljiv prizvuk. Vidi **kandžarica**.

PROSENINA - vrsta trave (slična je prosenoj stabljici, ali nema ploda). Vidi **zobina**.

PROSIJAK - osoba koja prosi, osoba koja traži milostinju, milodar. Ženska je **prosakinja**. Prosijaci su obično nosili štap u ruci (jer su puno pješačili) i torbu o ramenu u koju su stavljali ono što uprose (najčešće se davalo pregršt brašna, grumen pure, komad kruha i sl.). Prosijak dođe na vrata, glasno se krsti (križa) i moli **očenaš, zdravomariju** i **slavaocu** i možda još koju molitvicu; molitva je namijenjena osobama iz te kuće. Svaki siromašan čovjek je prosjak u širem smislu te riječi. *Što ne daš prosijaku, u belesti češ izist. Ko puno dili brzo prosi.*

PROSKOK - 1. rupa iznad blaga u **pojti** kroz koju se gura pića. Govore i **promet, lebarda, ba(j)in, purtela (portela)**, dok je za većinu purtela daska (vrata) koja zatvara proskok.
2. rupa na stropu kroz koju se ulazi u potkrovlje (**šuvit**).

PROSO - jedna od žitarica koja se sijala po zagori. U pravilu su ga **čupali**. Od toga su ruke znale bit sve krvave. Vidi **proja, tica**.

PROSRATI se - dobiti **sraćku, litavicu**; morati neodgodivo srati. Vidi **protrati, proliti se**. *Ne pij vode poza zerdalijon (smokvon), prosrat češ se.*

PROST - 1. slobodan; nezauzet. *Proste ruke* (ruke u kojima se ne nosi ništa).
2. grub, jednostavan.

PROSTATI - prostajati. *Prosta san na nogon cilu alku.*

PROSTOR - šušanj, kukuružovina, slama ili štogot slično, što se meće pod **blago** da bi mu bilo toplije i da bi se stvarao **gnjoj**. *Ovo krave neće, to ćemo za prostora.* Izgovaraju i **prostir**. Može značiti i prostirač.

PROSTORIJA - 1. prostorija, soba.
2. velik prostor, nešto prostrano. *Na onon bi prostoriji bilo lipo sazidat kuću.* Vidi **meraja**.

PROSTRAN - velike trbušne šupljine. Vidi **prožlobina, potpasan**.

PROSUČITI se - prosuručiti se (kad se mlijeko ne ukiseli nego samo provodni, bude sama surutka).

PROSUMATI (se) - promisliti. *Mora bi se prosumat.* Vidi **sumati**.

PROSUNČAR - suncokret.

PROSUTINA - zgubidan. Vidi **zalčina**.

PROSVIRALITI - propuhati. *Prosviralijo me vitar.* Vidi **sviralati, šukćati.**

PROŠTENJE – oprost. *Pita se proštenje.* Vidi **priričiti se.**

PROŠTOPATI - štopanjem okrpiti. Vidi **popričati.**

PROŠUBITI - probušiti. **proušiti, probužati.** Izgovaraju i **prošubljiti.** Vidi **šuba, buža.**

PROŠUBLJEN - probušen, **proušen, probužan.** Vidi **šuba.**

PROŠUŠKATI - isto što i **protresti slavnicu** (ispunjenu **lepušinom**). Vidi **zašuškati.**

PROTISKNITI - protisnuti. *Protisklo me ispod rebara* (probada me ispod rebara, boli me). Vidi **zapavčiti.**

PROTOR - neki tjesnac, uski prolaz. Vidi **progon, propunta.**

PROTRAJBATI - potrošiti bez razloga i bez koristi; potrošiti uludo. **Protrajbano** (potrošeno bez razloga i koristi). Vidi **trajbati.**

PROTRATI - 1. protjerati (nešto ili kroz nešto), provući; provesti. *Je li Ana protrala krave? Protraj to kroz ovu bužu. Je li iko ovdan protra brašno iz mlinice?*

2. protjerati (dovesti u stanje da neodgodivo ideš *na stranu*). *Protralo ga* (dobio je **sraćku, litavicu**). Vidi **prosrati se, proliti se.**

PROTRESTI - 1. trešnjom dovesti u željeno stanje. Spavalo se na navlakama napunjenim **lepušinom** koje je svako malo trebalo **protresati.** Govore i **prošuškati.** Protresala se i slama na **guvnu** nakon vršenja, da bi ispala zaostala zrnja.

2. potanko raspraviti. **Protresati** (raspravljati). Vidi **naprotresati se, neprotrešen, pritresti.**

PROTRTI - vidi **sadno.**

PROUNDA - ponor, ambis, rupa bez dna. Izgovaraju i **provunda.** Vidi **proložina, propunta.**

PROUNDATI (se) - propasti (u **proundu**), prorušiti se. Izgovaraju i **provundati se.** Slično **propuntati, prosisti, proleći.**

PROUŠITI - 1. probušiti, promaknuti neku rupicu, **prošubljiti, prošubiti.**

2. pronijeti neki glas.

PROUŠITI se - probušiti se, ali i na neki drugi način se iskvariti, promijeniti se na gore. *Iglica se proušila* (pukle jopj **uši**).

PROUŠEN - probušen, **prošubljen.**

PROVA - proba. **Provati** (probati, kušati), provanje (probanje, kušanje).

Panti mala stotinu vikova,
Nisi vino da se svako prova.

Vidi **bara, čoja, isprovati**.

PROVALJENICA - vrsta tkane (**tkavene**) suknje. Nose ga i žene i **cure**.

PROVEĆURAN - snalažljiv, promućuran. Vidi **snežišan, prokopica, ućiperan**.

PROVEDRITI se - vidi **vedriti se**.

PROVEZATI - vidi **razvezati**.

PROVIDUR - mletački namjesnik za veće upravno područje. Za područje **zagore** providur je bio u Zadru.

PROVIĐATI - gledati dobro sebi ili drugome; smišljati korist sebi ili drugome. *Bog joj provida, ali joj vrag ne da.* Slično je **providiti**.

Sve ću postit, neću ponediljka,
Da mi Gospa providi jedinka.

Vidi **nesrća, poviditi, vrag**.

PROVISLO - ručka **sića, bronzina, važa** i sl. *Priko svega polja, spružila se kupina.* Može biti i na **tovariji**. Izgovaraju i **povrislo, provrislo, povrslo, povrsalo, povislo**, poneki i **povraz**.

PROVIŠĆATI se - uzljutiti se (odnosi se na mlijeko), pokvariti se, uskvasiti se (vidi **virlijan**). *Da ga je vuku turit u guzicu, ne bi se za tri dana smirija. Kad ga promišaš ka da su zmije u njemu. Zmije iz njega placaju.* Govore i **uzvišćati se.** Vidi **vištanje**.

PROVIŠTATI - izvesti vještičji čin. *Provištalo ga.*

PROŽETI - žeti, ali ne sve već samo ono što je nepotrebno (u pravilu mladi kukuruz). Slično **prožinjati**. *Dali su mu Vrabočani da prožinje.*

PROŽLOBINA – osoba koja može puno pojest, koja je **prostrana**. Vidi **izišt**.

PROŽUKNITI - malo (djelomično) **žukniti**. *Prožukuje kupus* (vidi se i po tome što pocrveni kad se skuha).

PRPA - isto što i **prpoška.** To je i vrlo sitan duhan (duhan koji se otruni iz veće količine duhana). Tako i nazivaju sitni **trveni sir** (sir koji se **omrvi** u **mišini**), sitni suhi snijeg, ovčiji gnjoj.

Nema sira do rakitske prpe,
Niti momka do imockog drpe.

PRPATI - prebirati po prašini, **prpi**.

PRPLAV - suh i usitnjen u isto vrijeme (prplava **pura** i sl.).

PRPORINA - vidi **prpoška**.

PRPOŠKA - zemljana prašina (na putu **makadamu** i sl.), **prpa**. Izgovaraju i **prporina**. Prporina obično nastaje i na onim mjestima gdje se valjaju magarad. Zato se i to izvaljano mjesto naziva **prporina**. Prpa je i vruć pepeo ili sitna **žera** na **ognjišću**.

PRRČI - uzvik kojim se vabi **ovca** (da ide za **janjetom**, da dođe na sol i sl.). Ova teško zapisiva riječ izgovara se i kao: **Ptrrči, Tprrči, prsii** ili tako nekako.

PRRVOČ - vidi **ptrvoč**.

PRSTEN - naziv dijela ženidbenog običaja (kada momak dolazi budućoj ženi s prstenom), **amanet**. Vidi **točinstvo**.

PRSTENAK – 1. vrsta igre po Zagori. Govore i **prstenjak**. Jedan od igrača sakrije nešto pod jedan prst, a drugi pogađa pod kojim je. Ima više inačica ove igre.

2. slično što i **brušket**.

PRŠĆAVAC - isto što i **prćavac**.

PRŠNJAK - vidi **napršnjak**.

PRŠUT - dimljen i sušen svinjski but (zadnja noga). Prednje su noge **plećke**. Vidi **špaleta, puca, šljuk, škraljupina, pregalj**.

PRŠUTAR - čovjek koji po selima kupuje **pršute**. Iako je većina obitelji obično imala samo jedno **prase**, pršut se rijetko pojeo u kući, nego je davan za dara ili prodavan.

PRTEN - proizveden na tvorničkim tkalačkim strojevima, a ne na tkalačkom stanu (odnosi se na platno); od lana ili od konoplje. Vidi **suklen**.

PRTENJAČE - **prtene** donje **gaće**.

PRTITI - ići. Vidi **prtljati**.

PRTITI se - tovariti na leđa neki tovar. U pravilu se prte žene. Svaka udavača iz svog roda donosi **uže, sikiru, kosir, praknjaču i maštilo**. *Još se prti* (dobro se drži). Vidi **uprtiti, naprtiti, sprtiti, rasprtiti**.

PRTKO - lomljivo, što se lako krši.

PRTLJATI - **prtiti**, kupiti svoje stvari i ići. *Prtljaj (prti) iz moje kuće* (uprti što imaš svoga i idi, *da te moje oči više ne gledaju*). Izgovaraju i **prkljati**. Vidi **otprkljati, doprkljati, prkljati**.

PRUGOVO - selo u splitskoj zagori. Franjevačko župno njesto (sv. Ante Padovanski) u šibenskoj biskupiji. U župi je i Broćanac (sv. Vrano Asiški).

PRULJA - duga. Neki izgovaraju **pruja**. Vidi **šprulja**.

PRUSNICA - skitnica. Izgovaraju i **prušnjača**. *Došla mi ona prušnjača.*

PRVAČITI (se) - htjeti biti vođa, isticati sebe; **starešiti se**. *Naša se ko će se prvačit.*

PRVAR - svatko tko je prvi u nečemu: igrač koji je prvi u **balotanju**, tj. koji *vodi igru*, **momak** u **alci** koji u alkarskoj povorci ide prvi (ima ih dva; između njih ide **aranbaša**), **ovan** predvodnik i sl. Vidi **vojvoda, zvonarica**.

PRVATI - letjeti. *Rani tići prvaju.* **Proprvati** (proletjeti). *Proprvale su mi pilice pa ulaze u štetu.* Vidi **prniti, prlati**.

PRVENAC - svat koji ide ispred ostalih svata. Ima više prvenaca, obično su mlađi (djeca) iz mladoženjina bližeg roda. Prvenci znaju nositi čekiće i njima tući po pragu dok ne dobiju odgovarajući dar. Izgovaraju i **prvinac** te **prvo**. Vidi **začionik, barjaktar**.

PRVENKA – mlada **ovca** koja se prvi put ojanjila.

PRVINAC - isto što i **prvenac**.

PRVINE - rakija koja prva poteče iz kotla (vidi **plema**). Neki govore **cvit**, a neki **špirit**. *U maloj se boci špirit drži.* Kad je nešto posve žestoko, kad se jedva drži u ustima, kažu: *Uu, ka špirit!* Rakija od prvina je vrlo jaka i obično se koristi kao lijek.

PRVO - prije, **prija**; isprije; najprije. Kažu i **prvimice, isprvice**. *Prvo ću namirit prasad pa ću tek unda kuvat užinu.* Neki kažu **prvoč**.

PRVO - vidi **prvenac**.

PRVOTELJKA - krava koja se prvi put otelila. Izgovaraju i **prvotelka**. Vidi **kopile, otelka**.

PRŽANJ - naprava za prženje **kave, ječima** i sl. Vidi **bruštulin, šiš**.

PRŽE - nadimak za žestoka, **okoprčna** čovjeka. Zovu ga i **napržica**.

PRŽINA - pijesak, posve sitan **kamen**. *On ti je dobričina, moga bi s njin (na njemu) pržinu gonat.* Neki je zovu **salbun**. Vidi **vrsta, gnjila**.

PRŽNJAVICA - pržinasta zemlja, a i zemlja koja slabo podnosi vrućinu, **osušnica**. Vidi **crljenica**.

PRŽUN - zatvor, tamnica, **bajbuk**. Kažu i **prdekana, aps.** Vidi **tutija**.

PTRRČI - vidi **prrči**.

PTRLUČ - vidi **prluč**.

PTRVOČ - uzvik kojim se ovce potiču na vodopoj. Kažu i **prrvoč** ili jednostavno **voč**.

PUCA - 1. dugme. Vidi **punjka, sponja, šuština**. Igra na puce zove se **pučice**. *Ajmo pučice* (*ajmo na puce*). 2. **jabučica** na kosti u **pršutu**. Neki kažu **puce**, a neki **puc**. Oko puce pršut je osjetljiv, muha može **nabaciti** (napljuvati) crve. *Boli me u puci.*

PUCAK - ispucano zrno kod prženja kukuruza. Zrna koja ne ispucaju, zovu se **koke**. Neki govore **pucaljak** , neki **bula, buljak**. To je i trn koji puca u vatri. Vidi **purkovac, bulanje, cikvantin, slatki trn**.

PUCAR - osoba koja **puca vunu** (tuče **vlas** štapićem dok se ne raspukne i tako postane meka i pogodna za finije tkanje).

PUCAVAC - biljka s **mijuricama** (plodovima koji pucaju).

PUCIKATI - isto što i **tuškati** (dražiti psa; natjeravati psa na nekoga ili nešto). **Puci ga!** (uzvik kojim se draži pas). Vidi **napucikati**.

PUČINA - razdoblje oko 11-13 sati u ljetno vruće doba kad se sve umiri. *Sunce peče s visoke pučine*. Kažu i **pučina podne** te **pučino podne**. *Čemušali smo u sri pučine podne. Kud ćeš sad u tu (u vu) pučinu?* (kažu kad se netko ljeti oko podne uputi negdje). *Pučina (pučino) lita* (sredina ljeta). Vidi **posridnjovice**.

PUDAR - čuvar vinograda. Vidi **ujati se**.

PUJS - uzvik kojim se goni magare. *Pujs pula!*. Vidi **ćuškati, maćuška**.

PULE - mlado tek okoćeno ili nejako magare. **Pulac** ili **pulin** je malo porasliji mladi magarčić, a magaričica je **pulica**.

PULAN - vidi **maminjorga**.

PULESTAR - pile, kad poraste, a još nije pijevac, **pivčić**. Izgovaraju i **pulastar**. Znaju tako nazvati i mlado, nedoraslo momče, a za **curetak** kažu **pulestrica**. Vidi **pilica**.

PULICA - vidi **pule**.

PULICIJA - policija. To je i nadimak čovjeka koji je bio pulicija.

PULI-ABAJA - abaja kojom je prekriven **vojvodin** konj na **alci**.

PULIJA - 1. **puca**, kopča, ujedno i okruglast ukras. **Pulijaš, pulijašica** (predmet ukrašen pulijama).
2. masan kolutić na juhi, u **čorbi**.
3. drukčiji dio od okolnog (na čovjeku ili životinji). To je ujedno i

naziv za takva čovjeka ili životinju. Vidi **plavša, bul**.

PULIJAŠICA - ustra, britva ili **sablja** s ručkom ukrašenom **pulijama**.

PULIN - vidi **pule**.

PULITIČAR - političar; ujedno spretan govorljiv čovjek koji zna stvari prikazati u svoju korist. *Koji si ti pulitičar.*

PULITIČITI - političiti; ujedno navlačiti vodu na svoj mlin.

PULITIKA - politika.

PULJANE - selo u drniškoj zagori sa zaselcima Brljan, Nečven i Seline. Vidi Promina.

PULJANJE - 1. kupljenje **ušiju** iz kose u glavi.

2. kupljenje, uzimanje sebi (novaca). Isto je **plindranje**.

3. postupak pri **krčenju** (**trapljenju**) zemljišta.

PULJATI - 1. tražiti **uši** u kosi na glavi. Kad se netko stalno dira i češe po glavi, kažu mu: *Šta se puljaš, ka da si pun ušiju.*

2. kupiti, uzimati sebi. Isto je **plindrati**. Vidi **perušati**.

PULJKATI – vidi **piljkati**.

PUNAT - 1. bod u kartama (**karton**), balotama (**baloton**), igri **na mure**, u **alci** itd. . *Odpunta* (odjedanput). Vidi **puntati, put**.

2. odeblja odulja daska. Tanja je **puntižela**. Vidi **saratič**.

3. bod, ubod pri šivanju. *Ima lip punat* (kaže se za ženu koja skladno šije). Vidi **skesan**. *Razbija je glavu, ušilo mu je šest punata.*

4. način rada prstiju pri **guslenju, diplenju** i sl. *Minjaj Mate punte. Ima dobre punte* (dobro radi prstima pri sviranju). *Zog i punti.*

PUNCAT - riječ kojim se pojačava značenje riječi *pun. Pun-puncat* (pun da puniji ne može biti). Izgovaraju i **puncet**.

PUNDA - pa onda. Vidi **unda**.

PUNDAMENAT - isto što i **vundamenat** i **pudominta**.

PUNPA - 1. crpka, pumpa.

2. zračnica, pumpa.

PUNPATI - puniti zrakom (gumenog kotača i sl), ujedno crpiti. Znači i žderati preko mjere te nagovarati (**napuntavati**) nekoga na nešto. **Napunpa se** (najeo se), **napunpalo ga** (nagovorilo ga, **napuntalo ga**), **napunpalo ženu** (noseća je), **napunpan** (napunjen zrakom; preždеran, prejeden; nagovoren, **napuntan**).

PUNPARICE - gaće s uvučenom gumom na dnu nogavica tako da su stegnute. Kažu i **punperice**.

PUNTA - nagla iznenadna bolest (nagla upala pluća) koja u pravilu završava smrću. Obično je dobivaju mlađi muškarci kad nakon jačega napora popiju hladnu (**ubojitu**) vodu, ostanu na propuhu i sl. *Ne pij vruć ladnu vodu, natrat češ puntu.* Govore i **puntura, sandžija.** Kažu i **puntalo ga**. *Skidivat puntu* (liječiti se protiv punte; na primjer masiranjem rakijom i bjelanjkom, uzimanjem mješavine vina i maslinova ulja itd.).

PUNTAPET - ženski ukras pod vratom na prsima, broš koji je mogao služiti i kao **pribadača**.

PUNTAROL - manja **špica.**

PUNTATI - 1. nagovarati, ali i **tentati**; **zavrzivati**. Vidi **potpuntati, napuntati, zapuntati** (**se**).
2. igrati (bacati) **punte** u **briškuli**. *Samo puntaj*. Suprotno je **lišati**.
3. vidi **punta**.

PUNTINA - pribadač, zabadač (**čavlić** s širom glavom koji se obično zabada pritiskom prstom).

PUNTIŽELA - zgodna tanja daska. Vidi **punat**.

PUNJETA - isto što i **muzga**. **Punjetati** (isto što i **drkati**).

PUNJKA - rupica za dugmad (za zakopčavanje). Vid **puca, peklja, sponja**.

PUPAVAC - smrdljiva tica slična kukavici. *Smrdiš ka pupavac*. Izgovaraju i **pupovac**.

PURA - jelo od kukuruzna brašna, palenta, žganci. Neki izgovaraju **pura**. *Teško puri iz sela začina čekajući. Privarit puru (*kad se polije **surutkom***).*

Sinjanine, purin dušmanine,
Teško puri kad je u se turiš.

Po zagori je pura bila obavezno jelo za **ručak** (tko je imao brašna). Vidi **zeman**.

Puro moja nemoj mi zagorit,
Ja ću tebe niz grlo oborit.

Pura je i kukuruzno brašno samljeveno i prosijano za spremanje pure. *Ima pure do pure* . Vidi **Jure**. Sipa se u **bakru** u zasoljenu prokljućalu vodu, probije se u sredini **mišajom** i ostavi da **purnja** oko jedan sat (*kako je ko ulijo vode*). Kad voda uvrije, **zamiša se**. Vidi **kaša, rkać, gobelja, vlaš**. Neki dodaju puri i pokoji krumpir (vidi **kumpirača**). Glavna su jela s purom: **Pure i**

kisaline, Pure i taloge, Pure i varenike (*Pure ladne, varenike vruće* ili *Pure vruće, varenike ladne*), **Pure i metenike, Pure i žmara (čvrljaka)** (rastope se žmare i s tim se pura začini), **Pure i kapule** (uzme se komad hladne pure, glavica kapule i jede se; to je bio čest **čobanski** objed), **Pure i lučnice, Začinjene pure i kapule, Pure i zelja** (skuva se zelje, a pura se **smoči), Pure i kisela kupusa, Pure i šalše** (i to je dobro), **Pure i ladne slanine** (slanina koja se skuha u kiselu kupusu ne pojede se odmah, nego se poslije kad se ohladi pojede s komadom vruće pure; to je čitav obrok), **Pure i džigarice, Pure i ribe** (kuhane), **Pure i čorbe** (riblje), **Pure i raka, Pure i žaba, Pure i smokava** (kad dozriju smokve uberu se ujutro za rose i jedu se s vrućom purom; na **siniju** se naslaže po grumen pure pred svakoga, a smokve se stave u **čanjak**), **Pure i grožđa, Pure i murava** (utrese se u **mutap** murava i jede se s vrućom purom) i sl. Naročito je slatka pura koja se zamiješa u vodi u kojoj je kuhano meso (teleće, janjeće, kokošije i sl.) ili u ribljoj **čorbi**. Vrlo često jelo u zagori znalo je biti i **Suve pure** (uzme se u ruku grumen pure i pojede se). *Da je gladnu i suve pure*. **Pure ka iz vode** (dobro začinjene). Ponekad bi puru znali zaliti **kašom (pure i odlivene kaše)** koja se od nje odlila za vrijeme **purnjanja**. Zato se ulije malo više vode; kaša se malo začini (*Pomuzi puru pa ulij u puru*). Kažu i: *Pure polit kašon*. Može i ovako: *na ulju se užute pera od ljutike s komadićima slane srdele; to skupa s odlivenom kašom polije po puri*. Neki kašu odlivenu iz pure zovu **purina krv**.

Da je pure i purine krvi,
U bronzvinu ja bi bija prvi.

Bila pura (pura od pšenična brašna). **Purino drvo (kukuružovina)**. Vidi **proja, prga, doža, poljac**.

PURAČ - isto što i **mišaja**.

PURITI (se) - grijati (se); pržiti (se). *Dodijalo mi je više purit se kraj ognjišta*. Puriti znači i oblijevati vrelom vodom. Vidi **spuriti, šuriti**.

PURKOVAC - kukuruz koji pri prženju daje **pucke** (koji se dobro **bula**). Govore i **brzovod, brzovac**. Vidi **cikvantin**.

PURNJAK - isto što i **mišaja**.

PURNJATI - krčkati (kao **pura** i voda u **bakri**). Vidi **pantanje**.

PURTELA - isto što i **portela,** a može biti:
1. otvor u (velikoj) bačvi u obliku vrata.
2. prednja i stražnja daska na košu od **kara**. U starijim kolima umjesto purtela bile su isplētene **lise**. Vidi **stramica**.
3. vrata koja zatvaraju **proskok**. Neki i sam proskok nazivaju **purtelom**.
4. otvor (i vrata) kroz koji se salazi u **bunar** kad se čisti (nema ga svaki bunar) itd.
5. prostor u zidu u kući za ostavljanje stvari (**pendžerica, boketa**).

PUSAT - 1. vidi **napršnjak**.
2. ukupno oružje kojim se oružava jedna osoba. *Uđoše u kuću pod pusatom.*

PUSTIJAKANJE - čobanska vika (obično za vukovima kad se približe **blagu**). **Pustijakati** (vikati **pustija!, akati**). Vidi **apustija**.

PUSTO - puno, mnogo, silno. *Po livadi je izbila pusta vilinska kosa. On se uozbiljija, a ja u pusti smij. Šta će te on učit, pusto je pametan* (nije baš pametan).

PUSTOLEŽINA - zemlja što leži (to je u pravilu loša zemlja). Vidi **priložina**.

PUSTOLONČINA - slaba zemlja, nerodna zemlja.

PUSTOLOVINA - pust, neplodan, napušten predio; kraj gdje ne dolazi ljudska ruka.

PUSTOPAŠICA - stado bez **čobana**, bez gospodara koje pase **pustopašice** (kud nagazi).

PUSTOPAŠICE - bez čuvanja, slobodno (odnosi se u pravilu na blago u paši). *Drži krave pustopašice* (ne čuva ih, nego krave pasu gdje stignu). Kažu i **pustopašno.**Vidi **puštimice**.

PUŠANIJA - vjetar sa snijegom (donosi snijeg s planina). Vidi **kora**. Kad snijeg posve pada, kaže se da **puši**, pa se i to zove pušanija. Izgovaraju i **pušavica, pušovica, pušancija**.

PUŠĆATI - vidi **puštati**.

PUŠE - guše, malo prase, prašćić.

PUŠIKATI - povremeno lagano puhati. *Čini mi se ka da ovde zeru pušika.*

PUŠKA - 1. oružje koje je za **zemana** bilo u svakoj kući po zagori. *Puca iz prazne (puške). Stoji (spreman) ka napeta puška. Pune se puške boji jedan, a prazne dvojica. Skini tavu da obisin pušku* (tako je

nekad govorio **Turčin** kad uđe u kuću, a sada lugar). Nadimak **Pušketa**. Vidi **kremenjača, nabijača, sačmarica, štuc, straguša, karanvilka, sindžirača, rašak, roga, sepetlija, šešana, gevera, granalija, šara, džeparica; diljka, dugalija, danickinja, breša, momak, arambaša, tromblun, kubura, rog, kanazle, bunbina, kapić, kremen**.

2. dio **kara**.

3. sve što stoji napeto, što strši.

PUŠKARAC - isto što i **kurendek, duduk**.

PUŠKARATI - glasno i jako **prditi**. Vidi **ispuškarati se, propuškarati se**.

PUŠKARICA - dio stabljike kukuruza koji ostane u zemlji nakon što se poženje **kukuružovina**. Zove se i **trtorina**. U nedostatku drva vadili su je iz zemlje i ložili.

PUŠTATI - prestati zadržavati, ostaviti, osloboditi, učiniti da teče. *Pušti stat* (ostavi na miru). *Pušti vodu niz livodu* (ne brigaj se, *pušti brigu na veselje*). Izgovaraju i **pušćati**, ali i **pustati**.

PUŠTIMICE - 1. izbacujući ispod ruke. Isto **tištimice**.

2. kad se blago pusti da pase negdje po volji, kad ga se ne svrće, kad nema **čobana** uzanj, neki kažu: *Pasu puštimice (pustimice)*. Isto je **pustopašice**.

PUŠTUK - vidi **kar**.

PUT - prigoda. *Ovog puta* (ove prigode). Neki umjesto odjedanput kažu *odputa*. Kažu i **odpunta**. Vidi **bota**.

PUTAC - put, obično uži, neprimjetniji (**putić**, **oputina**). Neki kažu **putača**.

PUTALJ - naziv za konja bijelim znakom na sebi. Zovu ga i **C**vitko, naročito ako je taj znak posebne vrste. Izgovaraju i **Putaj**. Kobila je **Putka**.

PUTITI – 1. vezati konju prednje noge da ne može pobjeći (ponekad spute i kravu kad se **kobaca** pri muži). Vidi **ukolinčiti**.

2. brzo ići; bježati glavom bez obzira. Vidi **prećati**.

PUTNIČKO - 1. naziv za vrstu **pivanja**. Tako pjeva pojedinac kad putuje sam, obično noću. Pri pjevanju glas **treska**. Može se dogoditi da u pjevanju jedno vrijeme sudjeluju dvojica kojima se na jednom mjestu putevi razilaze. Oni se izmjenjuju u

pjevanju sve dok jedan drugomu čuju glas. Vidi **asamački**.

2. naziv za piće koje **društvo** popije prije rastanka. *Ajmo još putničko!* Vidi **nadošlica**.

PUV - puh. Govore i **puvar miš, puv(i) miš**. *Puv miš, prnija si pa smrdiš.*

PUVALJ(I)KA - 1. cijev (obično drvena, ali može biti i željezna) kroz koju se puše u vatru da se razgori. Neki govore **kamiš**. Vidi **ožeg**.

2. naprava za zadimljavanje košnice i pčela. Obično je od **mišine**. Vidi **mij**.

PUVATI (se) - praviti se važan, **mećati se**. Nadimci: **Puvalo, Puvara, Puvac**.

PUVLJAVINA - jako puhanje. Izgovaraju i **puvljovina**. *Ja se okrenen, kad tamo ljuta ljutica, stoji je puvljovina.* Vidi **zapuniti**.

PUVNITI - bubnuti nešto, obično laž (*kao iz vedra neba pa u rebra*).

PUVOLJICA - prištić (obično na licu), bubuljica, **vrkica.** Govore i **vrka, čvilja, čviljica**. Kad se pojave vrlo male puvoljice, malo veći osip (i tako govore), kažu **izasip**.

PUZA - 1. smrznuti utabani snijeg po kojemu se može klizati (puzati), po kojemu se može lako popuzati. Zovu je i **kliza**.

2. dio starinskog **pluga**, a i **rala**. Zovu ga i **plaz**. Puza je i dio **kara**.

PUZDEKATI - mlatiti, nekoga, šibati (obično dijete, ali i odraslo čeljade). Vidi **ispuzdekati**.

PUZDRA – svinjsko spolovilo, ujedno spolovilo svake četveronožne životinje, posprdno i čovjeka (**čuna**). *Još mu puzdra zapovida.* Puzdrom se mažu postole da ne **propušćaju** vodu i da duže traju (**duraju**). *Podmaži puzdron pa će ić.*

PUZDROV - podrugljiv naziv za tek izrasla **mlađarca**. Vidi **mlatimudan**.

PUZIMICE - slično što i **plazimice**.

PUŽALINA - isto što i **spužalina**.

R

RABAC - vidi **vrebac**.

RABADŽIJA - kočijaš. To je čest nadimak. Vidi **kiridžija, kar**.

RABATIN - zaglavak za čvrsto spajanje kože, lima i dr. Izgovaraju i **rebatin**.

RABITNI - **rabotni**, radni. *Rabitni dan* (radni dan, dan od **rabote**).

RABOŠ - rovaš, mjera, štap sa označenim mjerama. *Priša si Božiji raboš*. To je i bilo kakav štap kojim se mjeri pri balotanju. Govore i **mira**.

RABOTA - rađa, posao. *Ode ti na rabotu. Kad ćemo na rabotu?* **Rabotati** (raditi). *Šta dobra rabotaš?* **Rabotni, rabitni** (radni).

RACA - pasmina (za životinje ali i za ljude). Kad se kod koga uoči kakva loša osobina (**manitost, berlavost, zblanutost, oblaguznost** i sl.) koju mu je imao i **ćaća, did** ili netko drugi iz njegova **ereda**, kažu: *Neće raca valit. Ne valjiva raca. Ne valjiva raca lako, moj brate. Đavlija raca. Đava ti odnija racu. I krava se od race traži.* Vidi **bagra**.

RAČVA - potkova u obliku slova U (**rampin, nakovica**).

RAČVALJ - nadimak za onoga tko je krupan (a naročito su mu noge duge i krupne).

RADA - voljan, sklon; rado. *Ne bi ga rada privarit.*

RADIĆ - jestivo **zelje** (vrsta **mličike**). Jedu ga uglavnom kuhana s drugim **zeljem**, ali i na salatu. Ima i planinski (list mu je mekši). Vidi **grzdulja**.

RADONIĆ - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Kameno. Vidi Mirlović Zagora.

RADOŠIĆ - 1. selo u sinjskoj zagori. Vidi **Sinj**.
2. selo u kaštelanskoj zagori s zaselcima Bajići, Bralići, Đirlići, Gagići, Galići, Kapitanovići, Kozlice, Rajčići, Škopljanci, Vlastelice, Pod Maločkon, Pod Oporon i Pod Prisojon.

Da mi je se udat na Radošić,
Mislila bi da je vavik Božić.

RADOVANJE - iskazivanje nekome radosti zbog kakva sretna događaja:

rođenja djeteta, ženidbe, udaje i sl. Na radovanje se obično ide u kuću, ali se može provesti i za slučajna susreta. Onaj tko izražava radovanje pruža ruku i kaže: *Radujen ti se što si dobila nevistu* itd. Suprotno od radovanja je **žalovánje**.

RADOVATI se - izražavati **radovanje**. Suprotno je **žalovati se**. Vidi **radovanje**.

RADOŽELJAN - znatiželjan.

RADUNIĆ - selo u splitskoj zagori. Vidi Ogorje.

RAJAN - rajski. *Dico rajna. Dušo rajna. Smrt je rajna* (kažu za onoga tko je ljuto obolio pa je dobro da ga **Bog** primi k sebi).

RAJC - plužić koji je zgodan za **ogrćanje** kukuruza s konjima.

RAJCOVATI - ogrćati kukuruz spomoću **rajca**.

RAJTOZE - vrsta hlača (jako uske ispod koljena). Govore i **rajterice**.

RAK - crv u oklopu koji nagriza **kumpir**. Nakon toga se rana suši pa kumpir ne gnjije (*nema velika zla*). Vidi **mrmelj**.

RAKAN - ukrasni vez na ženskom donjem rublju. Može biti pod vratom, na rukavima, na donjem dijelu. Izgovaraju **rakam** i slično. Vidi **đendar**.

Ja oboli govoreći loli,
Da ne kreće u rakane doli.

RAKATI - hrakati, izbacivati ispljuvak, odnosno iskašljani sadržaj. **Rakotina** (ispljuvak).

RAKITA - vrbova mladica. Izgovaraju i **raketa**. Od rakite se pletu **krtoli**, **koševi**, **kove** i sl. Rakitom se može i vezati. Vidi **vez, kulatast**, **konopljika**.

RAKLITI - veselo se glasati (odnosi se na kokoš). Izgovaraju i **rakoliti, rakoljiti**. Koke rakle kada su čile, zadovoljne, zdrave, raspoložene, pune snage. Kad kokoš rakli brzo će snijeti jaje. Ako kokoš zakukuriječe kao pijetao to je predznak nesreće koja se može spriječiti, ako se toj koki odmah odsiječe glava na kućnom pragu. Kad snese jaje kokoš kokodače. Vidi **uzrakliti se**.

RALICA - dio **rala** (to je **vrgelj** i **plaz**, u pravilu od jednog komada pa neki kažu samo vrgelj). Za neke je ralica drveni **plug** s jednom ručicom.

RALO - drvena starinska alatka za oranje. Sastoji se od **ojice, vrgelja, plaza** i **raonjaka.** Raonjak ore, plaz

je pri zemlji, za ojicu vuku voli, a u ruci je vrgelj. Vidi **plug, ralica**.

RAMADATI - brojiti (**žugati**). *Ljube moja, i ja ti ramadan, a bilo bi bolje da nisan.*

RAMANDALO - isto što i **mandalo**.

RAMAZAN - muslimanski post. Ljudi iz Zagore odlazili su često u **Bosnu** na rađu pa su znali da je za muslimane Ramazan važan i da ih nije uputno za Ramazana nuditi hranom.

Udala se bula za Mađara,
Da ne posti turskog Ramazana.

RAMENA - 1. rubna kamenja svoda (**ćemera**), na primjer dvoja ramena iznad gornjeg **praga**. Na njih se naslanja ćemer. Ramena mogu biti i dio praga (kada prag nije od jednog **kamena**, nego je **sćemeren**). Slično je za ramena **čatrnje** koja obrubljuju i drže svod čatrnje. *Utvrditi ramena* (da ne propane ćemer). Kod mosta ramena su stijena na **pilunu** od koje počinju svodovi i sl. Vidi **ćemernica**.

2. rubovi **postelje mlina** koji sprečavaju da se brašno rasipa na sve strane.

RAMENINA - vrsta trave, divlja kamilica, titrica, tratinčica. Izgovaraju i **ramina**. Vidi **bedrenina, kamomela**.

RAMINA - limena kanta (obično bakrena), **brema**. U njoj se obično drži **petro(u)lja**, a samo imućnije obitelji imale su mogućnosti držati veće količine ulja u ramini. Ramine su obično sadržavale 3,5 ili 10 litara. Vidi **vepleška**.

RAMLJANE - selo u splitskoj zagori s zaselcima Kvartiri i Sedlari. Franjevačko župno mjesto (sv. Ivan Krstitelj) u šibenskoj županiji. Stanovnici su **Romljanci** (**Romanjci**) i **Romljanke** (**Romanjke**).

RAMPIN - 1. vrsta potkove (**nakovice**) za krupne tegleće konje. Meće se na prednje noge, a na stražnje dolaze **ploče**. Izgovaraju i **ranpin**. Vidi **račva**.

2. isto što i **grančik**.

RANA - hrana. Česta je poštapalica kod ženske čeljadi: *Rano moja.*

Raniti (hraniti). *Ako neš ranit mačku, ranićeš miše. Slušaj onoga ko te rani. Kad mater dite rani, niko na zna, kad dite mater rani, cilo selo zna. Odbija*

se od rane (tako neki kažu za onoga tko je bolestan). Vidi **kašika**.

RANAK - uranak. *Više vridi ranak, nego cili danak*. Vidi **vazdanak**.

RANČE - prvorođeno dijete, prvoojanjeno **janje** i sl. Vidi **isporče, trzle**.

RANPIN - vidi **rampin**.

RAONJAK - dio **rala** koji para zemlju. Neki kažu **lemiš**, a nekima je lemiš na **plugu**. Za razliku od lemiša na plugu koji zemlju reže, raonjak je srcolika, simetrična oblika pa zemlju razgrće (kažu da ralo ne ore nego *piše*).

RAPADŽIK - sjemenska sitna **kapulica** proizvedena od sjemena zvanog **kukolj**. Izgovaraju i **rapadžek, rapadžuk, paradžik**.

RASAD - vidi **rasod**.

RASĆARATI se - vidi **ćarica**.

RASED - vidi **rasod**.

RASCICVARITI se – postati poput **cicvare**, odnosno poput kruha kad se udrobi u vrelo mlijeko.

RASKARLOVITI se - posve se udebljati, raširiti se, naročito oko bedara. Najčešće se kaže za žene. *Raskarlovila se* (**guzice** joj došle **ka karlove**). Vidi **raskrošnjiti se**.

RASKOKODAKATI se - raspričati se, razbrbljati se, **razbrbloćati se**. Kažu i **raskokotati se.**

RASKOPITITI se - razmnožiti se i razići (nečija djeca po svijetu, neka trava po nekom području i sl.). Vidi **zakopititi se, razumriti**.

RASKRABITI - rastopiti (na toplini). **Raskrabljen** (rastopljen). Vidi **krabiti**.

RASKRITI - otkriti što je bilo pokriveno (odnosi se na krov kuće). Odatle **raskriven, neraskriven** (nije raskriven; trebao je biti raskriven, ali nije).

RASKRIVITI se - glasno zakukati, zajaukati, zaplakati. Vidi **kriviti se**.

RASKROŠNJITI se - raširiti se (više u gornjem dijelu). Vidi **raskarloviti se**.

RASMULJINA - stara iznošena roba, bezvrijedna i nepotrebna stvar. *Ne mogu više gledat ove rasmuljine po kući. Molin te ka Boga, skini te rasmuljine sa sebe.* Slično su **remudine, repi, štrace**. Vidi **aradžina**.

RASOD - kupusna sadnica (kupusne sadnice). Izgovaraju i **rasad, rased**. Vidi **priranak, Grgo**.

RASPADAN - koji se brine; kome sve što nije savršeno smeta. *Nije raspadan* (nije ga briga *ni za ljude ni za intradu*).

RASPARAČA - vidi **košulja**.

RASPERMAĆITI - raskomadati meso zaklane životinje (ili nešto drugo). Slično je **razbikariti**. Vidi **permaćiti, uditi**.

RASPIKUĆA - onaj tko rasipa kuću, raznosi, daje drugome. *Ko puno dili, brzo prosi.* Vidi **skućan, čuvan**.

RASPONJEN - nezakopčan, **nezasponjen**. *Rasponjene su ti gaće.* Vidi **zasponjiti, sponja**.

RASPONJITI (se) - raskopčati (se). *Vidi ga kako je rasponjija košulju, ki da je vruće*. Vidi **zasponjiti, sponja**.

RASPOR - širok. *Dno na badnju mi je postalo rasporo, tribat će ga izminit*. Vidi **škit**.

RASPOR - 1. drvo za držanje otvorenih **škura**.

2. drvena **prigoda** koja nešto učvršćuje. Izgovaraju i **rasporanj, razaporanj**. Vidi **panta, plana, kaleštar**.

RASPRAVITI - odijeliti crijeva ubijene životinje skidajući loj s njih. Neki kažu: **opraviti drob**, a neki **rastaviti drob**. Općenito znači razmrsiti, rasplesti, **raspekljati** (raspraviti (raspekljati) pređu koja se zapeklja, raspraviti (razmrsiti, rasplesti) kosu koja se zamrsi, zaplete). Vidi **raščinjati**.

RASPREĆATI - očistiti ugrijani **komin** od **žere** i **luga** da bi se na nj moglo staviti tijesto i **peka**. Vidi **zaprećati**.

RASPRLJITI - vidi **prlj**.

RASPRTITI se - skinuti **brime** sa sebe. Vidi **prtiti se, uprtiti se**.

RASTEGALJ - mjera za dužinu (dvije raširene ruke). Kažu i **sežanj**.

RASTOMAČITI - rastumačiti, objasniti. Vidi **razoputiti, tomačiti**. **Rastomačeno** (rastumačeno, objašnjeno). *Sad ti je sve rastomačeno*.

RASTOVAC - cvijeće što se sadi, a prispijeva za Mrtvi Dan i nosi se na groblje (**mrtvačko cviće**), ima žute ili crvene cvitove.

RASTOVAC - selo u trogirskoj zagori sa zaselcima Stari Rastovac, Podbobovac i Stare Kuće. Vidi **Blizna**.

RASTOVARITI - skinuti tovar (s konja, magareta i sl.). *Pomoži mi rastovarit magare.* Vidi **rasprtiti se, istovariti se**.

RASTRATI - rastjerati; raznijeti. *Donija ga đava pijana, rastra mi je sve mušterije. Tribalo bi rastrat gnjoj.*

RASTREŠENA - zrela za teljenje (odnosi se na **kravu**).

RASTUPITI se - poboljšati se; **molati**; razbistriti se (odnosi se u pravilu na bol, bolest, neku slabost i sl.). *Kako ti je sad? Malo mi je se rastupilo* (bolje mi je, *molalo mi je*).

RASVEDITI se - 1. razboljeti se (odnosi se na živinče).
2. dobro se razgorjeti, **razjariti se** (odnosi se na vatru). Vidi **sved.**

RAŠA - vrsta sukna. Od raše se prave **ječerme, krožeti** i sl. Neki izgovaraju **reša**.

RAŠAK - vrsta starinske puške (prema **kundaku, kasi**). Vidi **roga, karanvilka**.

RAŠČEVILJITI - razglobiti (razvratiti trgajući zglobove), zgrabiti za noge i rastrgnuti; raščerečiti. *Ne višaj se po gredon, raščeviljit ćeš se* (razvratiće ti se noge). *A on vikon za njin, da mu, Bože prosti, onu veliku beštimu, ako te uvatin raščeviljit ću te.* Izgovaraju i **reščeviljiti**. Vidi **odčeviljiti, iščeviljiti**.

RAŠČINJATI - odijeljivati, odvajati (žito, ulje i sl.). Vidi **raspraviti, iščinjati, kruženje, tava**.

RAŠČLANITI - vidi **ištigati se.**

RAŠĆANE (Gornje) - selo u imockoj zagori.

RAŠĆANE - selo u vrgoračkoj zagori (Dojne i Gornje). Župno mjesto (Sv. Mijovil arkanđel) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

RAŠĆIKA - vrsta domaćeg crnog kupusa po **zagori** (nije **glavaš**). Srodnik je divljeg kupusa i obično visoko izraste. Dvogodišnja je biljka. Neki izgovaraju **raštika**. Vidi **koštradina**.

Neću Šperke rašćikon se čuje,
Ni Bosanke gadno odukuje.

RAŠELJKA - vrsta drveta, česta po Zagori. Od rašeljkova se drva obično rade **kamiši**. Na rašeljku se može **navrniti** trišnja ili višnja. *Donesite rašeljke pa naložite, da van matere ne odu u vištice* (govore djeci na Poklade). Lišće i plodovi rašeljke neukusni su. Ipak dok su mladi ovce ih rado jedu. Vidi **bošket, ćućina**.

RAŠEŠURITI - raširiti na umjetan način (**lepušinu** u **postelji**, brašno u vreći, slamu i sl.). Vidi **našešuriti se**.

RAŠETO - pomagalo za raščišćavanje **žita** ili grubo prosijavanje brašna. Izgovaraju i **rešeto**. Nazivaju ga i **sitnica**. Starinsko rašeto u potpunosti je spleteno od slame, vremenom se pojavljuju rašeta s drvenim **oblukom** i žičanim okicama. Čišćenje žita od zemlje, pljeve, plodova korova i sl. zove se **ređenje**, **tresenje** ili **kruženje** žita. *Je si li utresla žito?* **Rašetati** (**rešetati**) znači raditi s rašetom. Vidi **prorešetati, sito**.

RAŠLJA - račvasto drvo, mjesto gdje se deblo račva, a i svaka grana ima više manjih rašalja. Takvo rašljasto drvo za **laštrk** zovu **rašlje**.

RAŠPA - vrsta turpije (za drvo).

RAŠTELA - rešetkasta vrata na štalama, tavanima, prozorima, ostavama, na ulazima u dvorište. Neki izgovaraju **raštele**. Vidi **lotre, lisa, plot, vrljika**.

RAŠTIKA - vidi **rašćika**.

RAŠUNDRATI se - poremetiti se; rasklimati se. *Kar se vas rašundra, skoro se raspa.* **Rašundran** (raskliman; poremećen). *To je sve rašundrano.* Vidi **šundranje, pošundrati se**.

RATILO - pribor za rad, **alat** (za oranje, kovanje i sl.).

RAVAN - jednako vrijedan. *Misli da mu niko nije ravan.* Vidi **dret**.

RAVČA - selo u vrgoračkoj zagori s zaselcima Jelavići, Ledina, Matkovići, Nikolići, Pranići, Radomiljci i Trlini. Župno mjesto (Sv. Mijovil arkanđel) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

RAVNJAČA - vrsta starinske **kape** koja je ravna odozgor, a okolo svugdje jednaka, za razliku od **oštruljice**. U pravilu su je pleli od crne **vune** (svečana je bila u bojama), a imala je kartonski ili neki drugo podmetak da ravno stoji (*da ne bi ćurnila*).

RAZABRATI - dobro urediti (odnosi se u pravilu na kruh, ali može i na zemlju i sl.). **Razabran kruv** jest uredan kruh, mekan kruh; kad se ispeče u njemu su rupice, pupa je spužvasta. **Nerazabran** kruh je tvrd, **zbelegijan, splejan**. Vidi **splejati**.

RAZAPIRATI - upirati, odnosno pritiskati na dva kraja (poput grede). Vidi **razupirati**.

RAZAPORANJ - isto što i **raspor**. To je i **pričnica** (drvo kojim se

potpričuju vrata, naročito dvostruka). Vidi **mandalo**.

RAZATI - ravnati. Vidi **porazati**. **Razanje** je završni postupak poravnavanja zemlje nakon sađenja ili sijanja.

RAZAŽVELJATI se - proširiti se vremenom ili upotrebom (odnosi se na **punjku** ili neku drugu rupu, gdje se nešto okreće i sl.). Izgovaraju i **raževeljati se**. *Raževeljalo se.* **Razažveljano, raževeljano** (prošireno vremenom i upotrebom).

RAZBAC - vidi **sklad**.

RAZBARATATI - razmijeniti (krupan novac u sitni i sl.). Kažu i **razbiti**. *Platit ću ti kad razbaretan (razbijen) krupne gaste.* Vidi **baradžija**.

RAZBAŠITI se - vidi **bašiti se**.

RAZBIKARITI - vidi **bikariti**, **raspermaćiti**.

RAZBRBLOĆATI se - raspričati se, razbrbljati se, **raskokodakati se** (kao kokoši ili druga perad).

RAZBREKNITI se - raširiti se (od tekućine, od vlage, pucanja i sl.). *Razbreknila se vrata.*

RAZBUCATI - razbacati; razgurati. Vidi **bucati**. *Ko je razbuca robu po kući? Razbuca jon je kosu.*

RAZBUMBATI (se) - raširiti se, nabreći (kruh u mlijeku, juhi i sl.). Vidi **bumbati, bumbiti**.

RAZBURETATI - rastaviti, odijeliti. Vidi **buret**.

RAZDELIJA - vidi **zerdalija**.

RAZDROĆKATI se - postati **droćkav**, meckav, omekšati na ružan način (primjerice kao zrele smokve za jesenskih kiša). Vidi **razjanjati se**.

RAZGOVARATI – zabavljati nekog razgovorom. Vidi **mater, davora**.

RAZGRNITI - razastrijeti (rublje da se suši), suprotno od zgrnuti. *Je si li razgrnila robu?*

RAZIGRAVANJE - dodatno igranje (izvodi se kada je u nekoj igri rezultat neriješen pa se igra dodatna **partija** da se odluči tko je pobjednik). Ako je nakon jedne partije **briškule** i **trešeta** (dviju **malih**), rezultat neriješen, onda se **razigraje** u trećoj partiji i tko je dobije, ima jednu **dobru**. Kad dvojica nakon završene igre moraju platiti određeni račun, mogu se dogovoriti da razigraju pa onaj tko izgubi plaća sve. Vidi **pripetavati, priigrati**.

RAZJANJATI se – razmekšati se u hrani, **razdroćkati se**. *Meće one*

žmaretine u kupus da se u njemu razjanjaju. **Razjanjano** (razjanjalo se). Vidi **ujanjati se**.

RAZLEPURITI se - nateći i tako se raširiti; neprirodno nabubriti. Kad kogot dobije malo jače po nosu, nos mu se razlepuri. Neki tada kažu da se nos **slipija**.

RAZLIZATI - lizanjem prokrviti (**ruvinjati** kožu). Kad dijete ima kakvu ranicu, a žali kao da se radi o teškoj rani, kažu mu: *Nije lisica imala rane, pa razlizala guzicu.* **Razlizano** (lizanjem prokrvljeno, oderano, **ruvinjano**).

RAZLOŽEN -razdijeljen na dijelove po nekom pravilu. Suprotno **nerazložen**.

RAZLOŽITI - razdijeliti na dijelove po nekom pravilu. *Nasikli smo drva i razložili za magarad* (razdijelili na tovare).

RAZMEJAŠITI se – odrediti točno **međe**, da se zna što je čije (naročito u brdskim njivama). Vidi **omejašiti**.

RAZMIRAK – manji dio nečega, naročito pri mjerenju (žita, vune ili nečega drugog za prodaju). *Neću je prodavat na razmirke.*

RAZMIRATI - bucati, rasturati nešto ili pregledavati po nečemu. *Šta razmiraš po tin rasmuljinon?*

RAZOPUTITI - razabrati, shvatiti; objasniti, rastumačiti (**rastomačiti**); proniknuti. *Doša san ako bi mi moga kogot ovo razoputit.*

RAZUMITI se - dogovoriti se (ako je moguće), sporazumjeti se. *Ja ću se s njon razumit.*

RAZUMRITI – izumrijeti i na **kućištu** i po svijetu. *Oni su razumrli* (nema ih više ni ovdje ni tamo gdje su odselili; *umeja in se ered*). Vidi **raskopititi se**.

RAZUPIRATI - rastrgavati iz unutrašnjosti; nadimati i boljeti u isto vrijeme (kaže se pri bolovima u cijeloj trbušnoj šupljini i sl.). Vidi **razapirati**.

RAZVALITI se - razverugati se; prestati biti upotrebljiv (*razvalija se kar*, *razvalile se noge*, *razvalila se motika*).

RAZVERUGATI - rastaviti na sastavne dijelove (malo podrugljivo). Vidi **veruga**.

RAZVEZATI - 1. dugo i nepotrebno govoriti. *Razveza priču od Markovih konaka* . Slično je **nastaviti se** (*nastavila se, nemoš je dočekat*).

2. odriješiti. *Što Bog sveza čovik ne razveza.*
3. kamenom ili kakvim drugim oštrim predmetom napraviti kome posjekotinu na glavi. *Razveza mu je glavu na dva mista.*

RAZVIDITI - vidjeti i prosuditi. *Ti razvidi pa mi dođi reć.*

RAZVOĐE -selo u drniškoj zagori sa zaselkom Dračevine. Vidi Promina.

RAŽENTAVANJE - odapiranje, isplakivanje, zadnje pranje. Rublje koje se pere, najprije se nakvasi, potom se dobro nasapuna, a poslije odapire (**ražentaje**). **Ražentan** (odapran).

RAŽVELJATI se – vidi **razažveljti se**.

RBINA - bilo što staro, istrošeno, polupano, pohabano (**bakra, bačva**, a može i živina). Vidi **utrglina, rdoroga**.

RDOBRAD - vrsta trave, **pirika**. Izgovaraju i **rđobrda**.

RDOROGA - nešto staro, isluženo (krava, koza, neki predmet i sl.). *Same rdoroge.* Vidi **rbina**.

RĐA - prevlaka koja nastaje na željezu naročito pod utjecajem vlage; ujedno jad, bijeda; ujedno jadna, bijedna nevaljala osoba. *Ne daj se rđi u ruke. Ne daj rđi na se. Na rđu se dili* (kažu pri kartanju; onaj tko je izgubio partiju u sljedećoj partiji prvi dobiva karte). *Rđo i kukavice. Čista zlata rđa se ne vata. Udarijo rđon ozemlju* (odlučio se na trošak; bez obzira na siromaštvo nešto lijepo pojesti, skuhati i sl.). Vidi **strašiv, srđati**.

Od junaka pisma i popivka,
A od rđe nema ni spominka.

RĐAV - loš, zao. *Kad nema, rđavo se sprema* (kad je neimaština, loše se kuha). *Dobru konju sto mana, a rđavu samo jedna.* Neki dodaju: *Ne valja.*

RĐOBRDA - isto što i **rdobrad, pirika**.

RĐOVKA - riđovka. Neki kažu **šarka**. Vidi **riđoka**.

REBAC - vidi **vrebac**.

REBATIN - isto što i **rabatin**.

RECEVUDA - pismena potvrda o poslanom novcu i sl. *Srićon san ja sačuva recevude.*

REČENI - nazvani; prozvani.

Danas Petak rečeni,
Za nas Isus mučeni,
Danas sveta muka tvoja,
Spašena je duša moja.

REĆINA - naušnica, **minđuša**.

REDAN - uredan; kakav treba biti (od reda i zakona). *Nije u kući redno* (nema dogovora; *nije u isto vrime šta triba bit; jedan ide ribu drugi kupus*).Suprotno je **neredan**. Vidi **neuredinja**, **rednja, sredan**.

REDATI - praviti redove (obično motikom) za sadnju **kumpira**, kukuruza i sl. Vidi **rozati**.

REDATI se - raditi neki posao skupa sa više obitelji po nekom redu. Najčešće je redanje pri čuvanju **ovaca** ili drugog **blaga**, čuvanju kukuruza od jazavca, pri mljevenju ljeti kad je pomanjkanje vode i sl.

REDINE - kožnati upravljač za upregnute konje u **karu**. Izgovaraju i **redne, rednje, redina, rednja**.

REDITI - uređivati; dovoditi u red. *Ja ću te redit.* **Rediti žito** (vidi **rešeto**). Vidi **regulati**.

Moj dragane, ko ti kosu redi,
Na njoj moji ostaše pogledi.

REDNJA - mesni dan (nedjelja, utorak i četvrtak). Od rednje, kućni **starešina** penje se na grede i reže meso i slaninu za kuhanje toga dana. To daje **stopanjici**. Rednja je od **Božića** do **poklada**. Od **korizme** do Božića nema rednje (u bogatijim kućama se i tada kuhalo mrsno nedjeljom, a i četvrtkom).

REĐIJA - zgrada u koju se dogoni duhan na otkup (samo je država imala pravo prodavati duhan), **dogana**.Ređija je i samo prodavanje duhana u otkupnoj stanici. Izgovaraju **režija**.

REĐIPET - ženski odjevni predmet, prsluk koji pridržava dojke, grudnjak, nasisnjak. Izgovaraju **riđipet**.

REGLIMAN - pravilnik, uredba, skup pravila, **običajnik**. *Po pravom reglimanu triba poštivat stare ljude.*

REGULA - pravilo, mjerilo, strogo pridržavanje nekog pravila, propisa. Regula u jelu, piću i sl.

REGULATI - dovoditi u red; privoditi k pravu. Vidi **uregulati, rediti**.

REKLA - ženska suknja, **šotana**. *Oj curice u šarenoj rekli,..*

REKUPERATI se - vidi **kuperati se**.

RELOJ - sat. Izgovaraju i **relo** te **leroj**. *Koliko ima rela?* (Koliko je sati?).

REMEN - kožnata **šnjura**, vezica za visoke **postole**. Vidi **špigeta**.

REMETA - crkveni zvonar (vidi **sakrištan**, **vrabacijer**). Zvonar ima dužnost:
1. Tijekom dana tri puta zvoniti a) izjutra neposredno pred svanuće (jutarnja **Zdravomarija**) , b) na podne (zvoni **podńe**) , c) uvečer u sumrak zvoni večernju Zdravomariju. Kad zazvoni Zdravomarija uvečer, kućni **starešina** skida kapu i kaže: *Slava ti glasu nebeski* , **krsti se** i počinje večernja molitva. Zato do **Zdravomarije** sva čeljad moraju biti kod kuće.
2. Od Nedjelje remeta zvoni tri puta prije mise: u 8, u 9 i u 10 (**prvi, drugi, treći**). Tijekom mise zvoni kad treba i poslužuje svećenika.
3. Kad umre bilo tko iz crkvene župe, remeta **breca** (muškarcu Velikim, a ženama i djeci Malim zvonom).
4. Kad je **Mrtvi dan**, remeta izvrši pripreme za brecanje 24 sata bez prekida.
5. Kad god mu svećenik naredi: Put Križa, ispovijed, vjeronauk i sl. Remeta može imati i više drugih obaveza. Prije je morao znati misu (latinsku) ili je to morao znati netko iz njegove obitelji.

REMETARINA - plaća **remeti** za usluge zvonom. Izgovaraju i **remetluk**. Plaća se obično u naturi po **varićak** žita (10 kg.) po domaćinstvu.

REMUDINE - dotrajala odjeća (najčešće nečista). Kažu i **repi, rasmuljine, štrace.**

RENDITI - vidi **konat**.

RENĐIRATI - istući, izmlatiti. *Poklapanje van vaše renđiraću vas.* Vidi **lanđati**.

RENJ – mrijest. **Na renju** (gdje se mrijesti). *Ulovija ribu na renju* (dok se mrijesti). **Renjiti se** (mrijestiti se). **Izrenjiti se** (izmrijestiti se).

REPI - 1. stara odjeća; bilo što staro.
2. djelovi **vune** na **ovcama** što vise (naročito po trbuhu). Vidi **podrepavanje**.

REPOVAC - trava koja se **izvrgne** iz žita (**šenice** ili **ječima**) kad se dva ili tri puta zaredom sije na istoj njivi. Nema klasa i dobra je samo za **blago**.

RERA - 1. domaće narodno pjevanje u zagori koje se zove još i **reranje** jer se u pjevanju čuju glasovi **re-re-re**. Govorilo se **kantanje, kontanje**. Vidi **ganga, ojkavica, treskavica**. Pri reranju jedan **goni**, a dvojica-

trojica **privaćaju, pomažu** (**reraju, gangaju**). **Boduli** kažu za reru: *Jedan piva, drugi mu se ruga.*

Sinjska rera, imacko pivanje,
To je naši cura milovanje.

2. uskotračna željeznica koja je vozila između Splita i Sinja. Tu razdaljinu prevaljivala je za tri sata (brzinom 12 km na sat). Na većim usponima bila je tako spora da su neki izlazili vani i pješačili uzanju. Rerom su je prozvali Splićani jer su u njoj Sinjani pjevali **rere**. Poslije su je svi tako zvali. *Šišti ki rera na Kukuzovcu.*

RERATI - 1. pjevati **reru**.

2. pjevati u **reri** ne izgovarajući stihove, nego samo ispuštajući propisane glasove. Govore i **gangati**.

RESA - 1. **kita**, ukras (na **torbi,** odjevnom predmetu). Tako zovu i muški cvijet na orahu, vrbi.

Kad ti vidin na pregljači rese,
Pod menon se crna zemlja trese.

2. **čuna** u djeteta. Nadimak **Resan**.

RESAN - jarac koji ima dvije **rese** pod bradom. Slična **koza** je **Resa**.

RESKIR - isto što i **rizik**.

RESTEĆ - dobro izrastao; brz u rastu. Ako je netko **gurov**, onda nikako nije resteć.

RESTI - rasti; odgajati se, gojiti se. *Reste ka iz vode. Ali ne znaš di je resa. Reste za njin* (kad netko površno kopa ili kosi). Vidi **naresti, izresti, resteć, guzica**.

Kiša pada, trava reste,
To je godina,
U dragoga crne oči,
To mi dodija.

REŠA - vidi **raša**.

REŠČEVILJITI - vidi **raščeviljiti**.

REŠETO - isto što i **rašeto**.

REŠTA - pletenica luka ili **kapule**.

REŠTATI - 1. ostati pri onome što imaš.

2. U **trentunu** dobiti trideset **punata** i ostati na tome.

3. izbiti **balotu** tako da balota kojom se izbilo ostane na mjestu izbijene balote. Vidi **rešto**.

REŠTO - 1. ono što je ostalo; preko toga; ponovo. *Daj rešto* (opet).

2. uzvik kojim igrač u igri **trentun** daje do znanja da ima trideset **punata** i da neće više vući. Govore i **pun!** Vidi **reštati**.

3. uzvik koji uzvikuje igrač (ili **kibicari**) kad **rešta balotu**. Govore i **rešto bala** te **balarešta, balarešto**. Tako se opisuje jedan od načina

izbijanja balote (**reštanje**). *Izbija je rešto*. Kažu i da je balota **reštana**.

REVANŠ - osveta, odmazda, ali i uzdarje (milo za drago). **Revanširati se** (osvetiti se, ali i uzvratiti dar, uslugu i sl.). Vidi **zajmiti se**.

REVANJE - magáreće glasanje, njakanje; ružno pjevanje. **Revati** (glasati se kao magarac, ali i ružno pjevati, plakati i sl.).

Revi revi magare
Sutra ćemo na Bare,
Kad dođemo s Bara,
Puna guza žmara.

REVENATI - ujednačiti. **Revenati se** (dogovorom snositi trošak jednako, *po glavon*). **Porevenati se** (dogovoriti se o snošenju troška). Vidi **revenole, pokusurati se**.

REVENILE - jednako; **po glavon**. *Pili smo revenile* (plaćali smo jednako, nije nitko častio).

REZA - dio brave za zatvaranje vrata. Zovu je i **štenac (šćenac)**. Vidi **krakun**.

REZENA - mali zasun, mala **reza**.

REŽIJA - vidi **ređija**.

RIBANJ - naprava za lijepo sjeckanje kupusa (**ribanje**), ribež. Kupus se **riba** za kiseljenje. To je onda **ribani** kupus (inače je **u glavicon**). Vidi **karaut, smuždati se, srdeljica**. Isto ili slično je i **grataljika**.

RIBICA - 1. džepni nožić, **kurtelin, lešter, kujica**.

2. vidi **pečenica**.

RICETA - recept. Kažu i **rićeta**.

RIČICE - selo u imockoj zagori sa zaselcima Cera, Buljevka, Bušanje, Donje Polje, Orlova Glavica, Pod Zavelim, Sićenice i Sklopine. Župno mjesto (Sveti Ivan Krstitelj) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

Oj Ričička zar je to moguće,
Šest kotula pa ti nije vruće.

RIČINA - rijeka koja povremeno presušuje (**rika** uvijek teče). Vidi **jarak, jaruga**.

RIČMEN - usmen; vješt usmenom izražavanju; izražen riječima. Vidi **čitmen**.

RIĆETA - liječnički zapis.

RIĐIPET - isto što i **ređipet**.

RIĐOKA - riđasta koza. Vidi **rđovka**.

RIGA - pruga; nekakva crta, ujedno i **peliš** (na čaši, tanjuru i sl.). Vidi **strika**.

RIGETA - lim za obruče, za okivanje sanduka i sl.

Dva Pilića, dva orla krstaša,

Za pason in od rigete noži.

RIKOSIRATI - odbijati se (kao što se odbija **škrilja** od vode)

RIKTATI - sređivati, dovoditi k pameti; namještati. **Riktanje** (uređivanje; sređivanje; namještanje). Vidi **uriktati, nariktati, regulati**.

RIKUPERATI se - vidi **kuperati se**.

RIMATI - plakati (najčešće nepotrebno i bez veze). **Rimanje** je podrugljiv naziv za nepotrebno plakanje, za dječji plač, za plač od običaja (prilikom pogreba) i sl.

RINA - vidi **salbun**.

RING(I)JERA - okrugla željezna ograda.

RIPA - repa. Kažu i **ripica**. *Go ka ripica.* Vidi **praseća blitva**.

RIPATI - kašljati, hripati.

RIPARIJA -vrsta loze divljake.

RIPINA - ljekovita biljka, divizma. Zovu je i **duvanača**. Neki je zovu i **aptuša** iako aptušom zovu i odgovarajuću biljku.

RIŠAK - gomolj jestive divlje biljke, lukovica. Izgovaraju i **orišak**. Jede se sirov ili pečen. *Pečeno ka rišak* Kad se dobro ispeče janje na ražnju kažu: *Ispeklo se ka orišak.*

RIŠĆANIN - pravoslavac, **rkać, vla**. **Rišćanski** (pravoslavan, **rkaški, vlaški**). *Odužija se ka rišćansko virovanje.*

RIŠĆATI - riskirati; usuditi se. Vidi **alarišće**.

RIVINA - vododerina. Izgovaraju i **rivina**. Vidi **rovanj**.

RIZ – vrsta, soj. *Svakog riza* (*svake vele*). Vidi **riziti**.

RIZIK - opasnost (mogućnost da se strada, da se sve izgubi). Govore i **riziko, reskir**. **Riskirati** (odvažiti se, **osuditi se, reskirati**). Kažu i **rizikovati**. *Tko riskira, provitira.* **Rizičan** (riskantan, nesiguran). Vidi **alarišće, zariskirati**.

RIZITI - reziti. Vidi **žerbiti**. *Nema riza* (ne rizi).

RIŽOLOZINA - jelo od puno riže, a malo mesa u listu od vinove loze. Vidi **arambašići**.

RKAĆ - podrugljiv naziv za pravoslavca. Isto **rka, rkač**. **Po rkaški** (naopako, suprotno od **naoposum**). Vidi **rišćanin, vla**.

Neće rka kruva mrka,

Neće pure probodene,

Neće kaše odlivene,

Neće spuža balavoga,

Neće ježa bodavoga.

RLUK - žurba.

ROBA - odjeća, ali i sve što se prodaje i kupuje. Vidi **misni.**

Mala moja sva ti roba vridi,
Samo gaće proriži po sridi.

ROBAČ - osoba koja provodi ovrhu (odnosi zaduženim ljudima ili ljudima koji nisu platili porez blago iz kuće), koji robi. Neki govore **rubač**, neki **rondar**. Kako bilo, nitko ih po zagori nije volio.

ROČINSTVO - dio ženidbenog običaja, kad **svekrva** dolazi budućoj **nevisti** i nosi dar. Izgovaraju i **ročište**. Vidi **prsten**.

ROD - mjesto rođenja, rodna kuća; skupina ljudi krvno bliskih. *Od zla roda nema ni poroda.* Kad prođe mjesec dana od udaje mlada **odiva** ide **obaći** svoju najužu rodbinu (kažu da *iđe u rod).*

RODAKVA - rotkva.

RODIJAK - osoba koja je u krvnom srodstvu, rođak. Najbliži rodijaci su braća i sestre, a sve ostalo broji se: **prvobratučeti, drugo bratučeti, trećebratučeti** itd. **Rođo** (rođak odmila). **Rodica** (rođakinja). Kažu i *rode*, a misle *rodijače, rodice. Rodijak mu ka prč kozi.* Vidi **tapun**.

Nebo vedro, okolo oblaci,
Dođi dragi, nismo rodijaci.

RODNICA – dio loze s barem tri pupa (u nekim dijelovima zagore s barem dva pupa). Vidi **brk, pribrčak**.

RODULA - 1. dio **mlina** na protočnim **mlinicama** preko kojega se vrtnja **krivog kola** prenosi na vrtnju mlinskog kola. Vidi **tumbas**. 2. vidi **roketa**.

ROĐATI se - držati do rodbinskih odnosa; isticati rodbinske odnose (možda više nego treba); držati do daljnjih rodbinskih odnosa kao da su bliži. Vidi **kumati se**.

ROG - 1. **košten izrestak** na glavi nekih životinja. *Ka kozji rozi* (kažu kad se neki stalno svađaju, kad nikako ne mogu biti skupa). Vidi **rogulja, roga**.
2. posudica načinjena od **volunjskog roga** u koju se **mećao pra** za **puške kremenjače** (i slične starinske puške). Širi dio roga dobro bi se začepio (**zabrokvao**) drvetom. Na užem dijelu provrtila bi se rupica koja je začipana **štigom (štikom)**. Na tu se rupicu sipao i isipao prah. Na rog ide kožna vrpca (**kajasa**) ili lanac tako da se može nositi o ramenu.

3. kosa krovna greda, **rožnjik**. Vidi **mertek, čabrun**.

4. kad je **mina** (*mladi misec*) kažu da mjesec ima **rog**.

ROGA - 1. ovca s rošćićima.

2. **baja** u žitu (crna, sitna, tvrda, ni mlin je ne može satrati). Vidi **moljica**.

3. vrsta starinske puške (prema kundaku u obliku slova T). Vidi **rašak, karanvilka, kasa**, **baba-roga.**

ROGAČIN - rogač, plod (u obliku šeširića) na ljutoj **drači** (drači **kovrljači**).

Nije drača rodila rogača,
Kano mene majka za pivača.

ROGALJ - uvučeni, uski dio u vreći, u **araru**, ujedno svaki rog, svaki uvučeni dio zemlje i sl. Vidi **peklja**.

ROGAŠ - vidi **vilaš**.

ROGONJA - čovjek kojega smatraju da je moćan i jak (da je bogat pa ima vezu s vlastima, žandarima, sucima). Takav je čovjek rogat. *Ne bodi se s rogatim.* Tako se naziva i as (**aš**) u kartama.

ROGULJA - krava velikih rogova.

ROGULJE - 1. isto što i **dračevile**.

2. obične **vile** (rijetko).

ROGUŠA - dužina koja se može odmjeriti palcem i kažiprstom. *Uvatija san pastrvu, nema ka roguša.* Vidi **podlanica, rastegalj, sežanj, zastopa**.

ROKETA - valjčić za namatanje konca, prediva, ujedno i namataj konca ii pređe. Govore i **roklo, rokel, rokelo, rodul, rodula**. Vidi **špoleta**.

ROKO - muško ime. Govore i **Rokica, Rokić**. *Uvatija me se ka pašče oko Svetog Roka. Zaljubijo se ka Sv. Roko u pasa.* Vidi **Vinjani**.

RONAK - ptica koja roni po vodi. Izgovaraju i **norak, norac**.

RONDA - 1.mnoštvo, što buče, svjetina. *Iđe cila ronda.*

2. seoska straža koja je čuvala polje, gaj i sl. Vidi **rondar**.

RONDAR - 1. isto što i **robač.**

2. osoba zadužena za red po selima (za vrijeme austrijske uprave). Vidi **arambaša, ronda**.

3. jedan od **mačkara**.

RONDATI - gunđati, brojiti (slično što i **ronzati**). *Ne rondaj više, ustavi se.*

2. stvarati buku, dizati buku.

RONDULA - vidi **kukulja**.

RONITI - pasti malo kiše. *Da oće malo roniti.*

RONZATI - mrmljati, koriti, gunđati. Slično je **ronjati**. Vidi **rondati**.
RONJATI - slično što i **ronzati**.
RORA - vidi **ugovornik**.
ROŠA - nadimak za pjegava, crvenkasta (**pingava**) čovjeka. **Rošav** (crvenkast, pjegast).
ROVANJ - rupetina od vode ili vododerina (manja **rivina**). Tako znaju nazivati **lokvu** ili **bunar**, čak s živom vodom (**živi rovanji**). Mali je rovanj **rovanjčić**.
ROVANJITI – 1. rovati. **Razrovanjiti se** (razrovati se).
2. rovariti; brojiti; **žugati**. *Šta rovanjiš?*
ROZATI - praviti redove (**roze**) prije sadnje **kumpira, kapule** i sl. Vidi **narozati, redati.**
ROŽARICA - Gospa od **Rožarja**.
Mala Gospa dernek u Grabovcu,
Rožarica u Medovu Docu.
ROŽARIJA - krunica (niz molitava Očenaš, Zdravomarija i Slava Ocu). Redovito su je molili pred **večaru** (poslije **zdravomarije**). Molili su je i inače od **Rožarice** pa do ljeta. Izgovaraju i **rožarje, ružarje, ružarija**.
ROŽE -selo u sinjskoj zagori. *Gljev i Rože ubij Bože.* Vidi **Voštane**.
ROŽNJIK - kosa krovna greda, **rog**. Izgovaraju i **rožnjak.** Vidi **mertek**.
RPA - 1. hrpa (najčešće, rpa žita). Vidi **crnometiti, rt**.
2. gnojnica. Vidi **gnjojar**. Neki izgovaraju **vrpa**.
RS - oštar kamen (poput **čekljuna**). *Ne odaj bos po rsin.*
RSUZ - vrlo zao i opak čovjek. *Da znaš koji je to rsuz.*
RŠĆEVANI - selo u imockoj zagori, prije dio sela **Zmijavaca**. Vidi **Podbablje**.
RŠUM - lom; vika i buka; veliko nevrijeme (vjetar i kiša, slično **salaukovini**).
RT – vršak **ćume** kad se vije žito. Na rtu je zrno veće i bolje (odatle se uzima za sjeme), *a di nosi vitar zrno je šturo. Uzmi s rta, a ne s vitra.* Rt je i vršak **rpe** i sl. Vidi **vro**.
RUBAČ - osoba koja provodi ovrhu. Izgovaraju i **robač**.
RUBAČINA - ovrha; robljenje. To je i ono što se pokupi **rubanjem**.
RUBATI - provoditi ovrhu; kupiti porez (u naturi).
RUBENINA - rublje (**intimele**).

RUČAK - doručak. **Ručati** (doručkovati). *Ko vina večera, vode ruča. Ko se rano ženi i rano ruča, zna šta radi.* **Ručeno doba** (vrijeme od ručka). Vidi **užina, večara, marenda.**

RUČICA - rukohvat, **rukovet** žitarica. Vidi **nakladaj**. **Ručica** je i rukohvat slame od ozimice ili raži (**krova**). U tu ručicu idu u stvari dvije ručice (tako da oni dijelovi gdje je bio klas idu jedan preko drugoga). Vidi **granica**.

RUČMEN - ručni, izrađen rukom. *Ručmeni rad* (ručni rad).

RUDA -selo u sinjskoj zagori. Župno mjesto (Sv. Martin biskup).
Ruda je i rijeka koja izvire u istoimenu selu. *Bez truda ne vrije ni Ruda. Bićeš nesrićan u životu ako vidiš izvor Rude.*

RUDA - vidi **rudica, rudasta**.

RUDASTA - meka runa (odnosi se na **ovcu**). Izgovaraju i **rudesta.** Takva je ovca **ruda**. Rude su bile rijetke ili ih uopće nije bilo po zagori. Ruda (**rudica**) je i vuna s takve ovce. Ta se vuna naročito koristila za pletenje **đempera**. Ipak, sve se uglavnom plelo od domaće, oštre vune. Vidi **pramenka**.

RUDENJAK - rubac opleten od **rudice**.

RUDEŽUŠA - vrsta vinove loze bijelog grožđa u **Imockoj** krajini. Vidi **kujundžuša, kovačuša, trnak**.

RUDICA - meka vuna (ili pređa), vuna od **rudaste ovce**. Vidi **rudenjak**.

RUGATI se - dolaziti **curi**, a ne imati dobre namjere (ne željeti je ženiti). Vidi **svrza**.

RUGO - ruglo (sramota, odnosno ono što je za sramotu, ali i nevaljala osoba). *Neće rugo zadugo. Silo rugo pokraj puta pa se s drudin ruga.* Vidi **odruga**.

RUJ - biljka žuta lista koju su koristili za bojanje u žuto.

RUJITI - **žugati**, uvijek podgrizati, izazivati, prigovarati.

RUJOVINA - drvo koje sliči divljem **jasenu**. Izgovaraju i **jurovina**. Rujovinu su namakali u vodi i s tim su polijevali rane. Koru su koristili za crnu **tangu**.

RUKETNJAČA - čaša s uhom (obično poveća i s izljevom). Izgovaraju i **ruketnjak**. Vidi **žmul**.

RUKODILO - ručni rad, rukotvorina. *Odnija ti đava rukodilo*

(kaže se onome tko je nespretan, aljkav, površan i sl.).

RUKOVET - količina nečega što se može obuhvatiti jednom rukom. Vidi **ručica, nakladaj, pašaman**.

Ženjen žito, rukoveti leže,
Nema dragog da snopove veže.

RUKOVETATI - raditi rukovete dok se ženje žito. Također ići za koscem dok kosi žito i kupiti u **rukovete**, potom raditi snopove. Kažu i **kititi (žito)**. Vidi **zarukovetati**.

RUMENKA - rumena (crvenkasta) **krava** ili osoba (**rumen** je crven, crvenkast, **rumen** ili **rumenilo** je crvenilo).

RUMIN -selo u sinjskoj zagori s zaselcima Vrdovo, . Tu je i istoimena rijeka (granica s Bajagićem u kojemu je Mali Rumin). Kažu da joj je voda ljekovita.

RUNO - cjelokupna vuna ošišana s jedne **ovce**. Runo je u pravilu u jednom komadu jer je vuna na ovci pri koži priljepljena. Vidi **sirina, čupati, guljovina**.

RUNOVIĆ - selo u imockoj zagori. Franjevačko župno mjesto (Gospa od Karmela) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Vidi **Blaž**. U župi je i Podosoje (sv. Nikola), a prije su bili i **Zmijavci**.

Lipo moje selo Runoviće,
U tebi se goji moje cviće.

RUNJA - dlaka na čovjeku po grudima, udovima, preponama. **Runjav, runjov** (dlakav, obrastao dlakom). Kažu i **gunjav**. Nadimak **Runje**. Kažu i **strunjaš**. Vidi **nozdrva**.

RUNJA - 1. crv koji jede **pršut**, ozdol bijel ozgor smeđ, runjav poput stonoge. Vidi **pregalj, korovica**.
2. **runjava** žena, žena runjavica. Vidi **brico**.

RUNJAVAC - 1. planinska biljka s jestivim plodovima.
2. vrsta domaćeg planinskog bijelog kasnog vrlo ukusnog okruglastog **kumpira runjave** kože. Pri kuhanju se raspada.

RUPITI - hrupiti, banuti, nenadano doći.

RUSAK - ruksak. Vidi **procak**.

RUSO - svjetlo crveno. *Ruso vino* (crvenkasto vino, plavac; **rvaština**).

RUTA - stara odjeća, stare krpe. Ruta se skupljala jer se otkupljivala. Vidi **rutavac**. **Rutav, rutov** (poderan, s krpama i **repima** po sebi).

RUTATI - podrigivati (rijetko). Vidi **uzbrekniti**.

RUTAVAC - pokrivač napravljen od **rute** na tkalačkom **stanu** (točnije, **osnova** je od **vune**, a **potka** od **rute**). *Rutav Mate, lega na te*. Neki ga zovu **krpetun**.

RUVIJAN - svodnik. Ruvijan je i smutljivac, osoba koja stvara **smutnju puntajući** jednu osobu na drugu lažući im da su jedna drugoj nešto rekli ili učinili. Nekima je to i **žbir**.

RUVINJAN - oštećen; ranjen, nagrđen.

RUVINJATI - oštetiti; raniti, nagrditi. *Pritovarila mi je magarca, njava je ne odnija, pa ga je ruvinjala. Di ti je kosa. Eno je u đavlu. Ruvinja je oni lude.* **Ruvinjati se** (raniti se, nagrditi se na nešto i sl.). *Slazi doli, ruvinjaćeš se.*

RUŽA - 1. ruža (cvijet).

Ja u crkvu, na me ruža pade,
Ja pogleda, Gospa mi je dade.

2. naziv za vrstu crvenog grožđa duguljasta zrna. Vidi **crvenak**.

RUŽA - žensko ime. Vidi **spuž.** *Ulazi Ruže.*

RUŽARJE - vidi **rožarje**.

RUŽIĆ -selo u drniškoj zagori sa zaselcima Bučić i Gajine. Vidi Gradac.

RUŽINA - patina koja se uhvati na raznim predmetima, hrđa.

RUŽMARIN - ruzmarin (ljekovita i mirišljava biljka).

RVACE - selo u sinjskoj zagori (Hrvace). Franjevačko župno mjesto (Svi Sveti) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

RVAŠTINA - vrsta crvenog vina (od više vrsta grožđa). Nekima je to slabo vino, nekima crveno grožđe i vino. Vidi **bašćina**.

RŽANINA - ražena slama, slama od **zimice**. Od nje su pravili uža i **krov**.

RŽANO - Aržano, selo u **imockoj zagori.** Župno mjesto (Svi Sveti) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Izgovaraju i **Ržanovo**.

S

SABAVAT - svemogući Bog. *Sabavate Bože, koli vidijo.* Kažu i **sabovat**, **sebavat.**

SABLJA – vrsta hladnog oružja (visi o bedri), **ćorda**. **Alkari, vojvoda** i vojvodin **ađutant** obavezno nose krive sablje (ađutant s isukanom sabljom prati vojvodu). Vidi **bajuneta, bajunetav, pulijašica**.

SAČ - 1. isto što i **peka**. Izgovaraju i **sačura**.

2. rubna **ploča** na krovu kuće **pločatice**.

SAČMA - balini, olovne kuglice kojima se pune patrone lovačkih pušaka.

SAČMARICA - lovačka puška na sačmu.

SAD - posađeno povrće ili loza.

SADA - vidi **sadak.**

SADAČ - zašiljeno, oštro, kriveljavo drvo kojim se sadi kupus. Neki jednostavno govore **praljak**, neki **prlj**.

SADAK - dugačak ženski odjevni predmet, pokriva uglavnom leđa. Neki izgovaraju **sadak**. Kažu i **sada**. Bijeli sadak nose djevojke, udane žene nose **modrine**.

Pivaj seko dok se mili
I dok nosiš sadak bili,
Kad obučeš ti modrinu,
Nećeš pivat ni godinu.

Vidi **ječerma, zobun**.

SADAK - sada.

SADITI - 1. napraviti **plast** (sijena, piće, kukuružovine i sl.).

2. nadjeti **sudžuk, kulen** ili **divenicu**.

SADNO - 1. zadebljanje ili provaljenje na magaretu što ga učini tovar. *Pala mu uva na sadno.*

2. zadebljanje među nogama zadobiveno **jašenjem**, odnosno na trtici od jašenja mršava konja. Kažu i *protrlo ga.* Vidi **oprknati se**.

SADŽAK - željezne **tronoge** na koje se namještao **kota** na **ognjišću**.

SAGORETINA - vidi **gora**.

SAGRĐUM - velika šteta. *Ako krave uđu u vrta, napravit će sagrdum. Doša je pijan i napravija veliki sagrdum (*polupao, porazbijao i sl.).

SAK - 1. naziv za mrežasti dio **vlaka** (**kesa, vlačina**). *Navrzi sak na teljug.*

2. pomagalo za lov ribe u mutnoj vodi, odnosno njegov mrežasti dio. Drška (**srg**) mu je dulja nego ona od vlaka. Izgovraju i **šak**. Vidi **sakarica**.

SAKAGIJA - životinjska (ponajviše konjska) bolest, slinavka, balavost, ali u šali i bolest ljudi: kašalj, šmrcanje, kad od prehlade ili **zaduve** gudi u prsima. *Pravo te uvatila sakagija.* Izgovaraju i **sekagija**.

SAKARICA - mali **sak.** Neki kažu **špurnjak**.

SAKAT - klast (kljast, bez ruke), bez noge, s bilo kojom tjelesnom manom, bogalj. **Sakataja** (sakata osoba). Vidi **kljajo, osakatiti**.

SAKRAMENAT - sakrament, milost Božija koju umirući dobiva ako se pred smrt ispovjedi pa kažu da je umro okrijepljen svetim sakramentima. Ima i drugih sakramenata.

SAKRAMENTATI - izmlatiti.

SAKRETAN - skriven (sakriven), tajan. *Nije to ništa sakretno.* Izgovaraju i **šakretan**.

SAKRIŠTAN - sakristan (**remeta,** ali i pomoćnik pri bogoslužju). Vidi **vrabacijer**.

SAKRIŠTIJA - prostorija u crkvi (iza oltara) ili kraj crkve u kojoj se čuvaju svećenička odjeća i predmeti za bogoslužje, sakristija.

SALAKANJE - berekinanje; pretjeranost u igri, nemaru, dangubljenje, hodanje okolo bez potrebe. *Dosta mi je više tvoga salakanja.*

SALAKATI (se) - hodati okolo bez potrebe (gubeći vrijeme), **berekinati**. Žena koja puno salaka je **salakuša**.

SALAMUN - Salamon, židovski kralj, veliki mudrac. Znači i mudra čovjeka, mudračinu. Izgovaraju i **Šalamun**. **Salamunovo slovo** (zvijezda šestokraka). Pričaju da ga je izmislila Salamonova kćerka savjetovavši oca kako će napraviti dno od **bačve** uspomoć **šetke** (*Šestaj, šestaj mudri Salamune*).

SALAMURA - voda u kojoj se rastopila velika količina soli. U takvoj vrućoj vodi moče se noge nakon duga hodanja. Tako nazivaju i posve slano jelo, **grecelj**. *Ki salamura* (*slano priko načina*).

SALAPAČA - slično što i **alapača**. Izgovaraju i **salapanka**. Muškarac je **salapan**.

Koga reda po goveda?
Moga brata Ivana salapana.
Šćop Pero na vojsku.

Na čijoj je kući švraka?

SALATA - salata, svako povrće koje se kao prilog jela jede **prisno**, a začinjeno uljem, solju i **kvasinom**.

SALATAN - neuredna osoba.

SALATINA - divlje zelje (rijetko se govori).

SALAUKOVINA - veliko nevrijeme praćeno kišom, vjetrom i grmljavinom slično **neveri**, također iznenadan, neugodan, hladan, vlažan vjetar. Izgovaraju i **salauk, salaučina**. Vidi **ršum**.

Puše bura, puše jugovina,
Snig i kiša, zajedno se miša.

SALBUN - sitna morska **pržina**. Neki izgovaraju **solbun,** neki **sarbun**. Neki kažu **rina**.

SALETITI - naglo navaliti na nekoga i nagovoriti ga na nešto. *Saletija me i nisan mogla reć: neću!*

SALIĆATI - navaljivati na nekoga i nagovarati ga na nešto. Vidi **saletiti, oblićati**.

SALIDŽ - kamena ploča za **kaldrmu**. Izgovaraju i **salidža**. **Salidžan** (pokriven pločama, popločan, **kaldrman**).

SALIDŽANJE - postupak popločavanja, **kaldrmavanje**, postavljanje pločnika od kamenih ploča. **Salidžati** (popločati, **kaldrmati**). Vidi **posalidžati**.

SALITAN - usro, posro, koji se svako malo **salita**.

SALITAN - posran.

SALITATI se - posrati se, usrati se (rijetko i obilno). Vidi **litavica.**

SALO - masna naslaga na svinjskom trbuhu i u čovjeka. Praseće salo se zamatalo pa dimilo i sušilo i tako bilo jednim od najvažnijih začina (uz **maslo**). Svaka četvrt tako obješena sala zove se **sisa**.

SALOŠ - **sud** (spremnik) za držanje **kukuruza** u **klipu**, silos.

SALT - vidi **saltimice**.

SALTIMICE - izravno; s određenim ciljem. *Otiđi saltimice i kupi* (ne čekaj povoljniju priliku). Slično je **vrcon, drito,** bez zaustavljanja. Govore i *od salta. Jedni od salta iđu brat planinski štir.*

SALUDATI se - pasti, stući se. *Ne igraj se, saludaćeš se.*

SAM - s jednom **briškulom**. Tom riječju kartaš upozorava druga da ima jednu briškulu, **samicu** ili jednog **karika** (ukoliko mu je ovaj **mota** da ga izvijesti koliko ima karika). Vidi **drug, treć**.

SAMAČKI - vidi **asamački**.

SAMAR - 1. drveno **sedlo** za magarad i konje na koje se pričvršćuje tovar. Izrađuje ga **samardžija**. Sastoji se od drvenog dijela (**drvenice**), slamnatog dijela (**krova, stelje**) obloženog kožom (obično ovčijom) i **suknom** (**potkrojem**) i otkanog dijela: **popruga, pova (podrepala, palduma), praća (tovarnica)** i konopa (**tovarni konapi**). Drvenica se sastoji od **oglavića, krstaca** i **igala, stramica** (šest platica od kojih se dvije gornje zovu **koludrice**). Uz ular to je magareća **orma**. Pravo sedlo ide samo na konja. *Slažu se ki sedlo i magare. Nakljukalo mu samar* (natuklo ga dobro). *Neman ja s njin ni konja ni samara. Imati samar na kostima* (raditi i nositi teret poput magareta). *Brži su in samari od konja. Iza dobra magarca bar samar ostane.* Vidi **kablić, pečenica, samarača**.

2. dva drveta postavljena **nasukriž** (poput **krstaca** samara) kojim se učvršćuje slamnat i **ševarat** krov. Ima više samara po krovu. Vidi **sklop**.

SAMARAČA - velika **igla**, služi kod izrade **samara**. Vidi **čavalduša**.

SAMESTI - izmesti s nečega. *Samela mi je (obamela mi je) oko mlina pa mi toga dala.* **Sameten** (izmeten s nekog mjesta).Vidi **okoliš**.

SAMET - baršun, samot, **kadiva**.

SAMICA - 1. **balota** za pušku (samo jedna kugla). Vidi **sindžirlija**.

2. samo jedna **briškula** (koja nije ni **druga** ni **treća**). Vidi **sam**.

SAMOĆ - osamljenost; osama. *To ti je ona kuća na samoći.*

SAMON(I)K - krumpir ili nešto drugo što je samo niklo (nije usijano, posađeno)

SAMPAS - bunilo. *Uvatijo me je niki sampas.*

SAMSUN - Židov kojemu je snaga bila u kosi. Samsun je svaki vrlo jak, snažan čovjek, **delija**. Izgovaraju i **Šanšon** te **Šanšun**.

SAMUN - kruščić pečen u peći od opeka. *Ne vise nigdi obišeni samuni.*

SAMUTICA - vidi **bikla**.

SANDŽIJA - vidi **punta**.

SANICE - vidi **vlačuga**.

SANJ(V)A - vrsta divlje, jestive lukavice. Ima oko metra visoku stabljiku i žut cvijet. Jede se samo podzemni dio tako da se kožica oguli. Vidi **sličke, ljaljci**.

SAPETI - čvrsto svezati. Kad je kogot nemoćan, kad mu se ništa ne da, kaže: *Ka da san sapet.* Teška je kletva: *Vrag te sapeja!* Vidi **ukolinčiti, Petar**.

SAPETINJA - nepokretna osoba.

SAPINJAČA - vidi **prilipača**.

SAPIŽDRIKA - podrugljiv naziv za **mlaćanicu** koja se dobro ne ukiseli nego se razvodni i uzljuti. Vidi **virlijan**.

SAPLAK - bakren **sud** za vino poput **bukare**. Izrađivali su ga i od drveta, samo ne od dužica, kao bukaru nego iz komada drveta. Izgovaraju i **salbak**. Vidi **kalija**.

SAPLATI - oslabiti, omršavjeti. *Vidijo sam Marka, posve je sapla (rebra mu se vide, noge mu došle ki dvi šibice).* Vidi **srđati**.

SAPRATI - oprati površinsku nečistoću. *Pričekaj dok saperen suđa.*

SAPRLJATI se – ožeći se na vatri, vodi ili pari ili na nečemu drugom vrelom. *Saprljala san se.* Vidi **prljati**.

SAPUN - pomagalo za pranje. Pravi se od svinjskih ostataka kuhanjem u kotlu sa **sodom kauštikom**.

SARANČ - spremište za vodu, vrsta **bunara**. Obično je pokriven iako neki sarančem nazivaju i starinski bunar koji je ozidan i utvrđen **crljenicom** i **japnom** ili **gnjilom**.

SARANJSEK - 1. tvor. Izgovaraju i **saranjsak**. Neki ga zovu **džudžan**. Opasan je za male piliće; ako nisu dobro zatvoreni, noću se provuče kroz najmanju rupicu, podavi ih i popije im krv, ali ih ne jede. Kad je nešto posve usko, kažu: *Tisno je da se ne bi ni saranjsek provuka.* Saranjseke tamani lasica.
2. luk češnjak. *Stavi u džep luka saranjseka pa ti neće moć vištice naudit.*

SARATIČ - oduža jelova daska. Vidi **punat**.

SARBUN - vidi **salbun**.

SARČITI – vidi **arčiti**.

SARKATI - htjeti svugdje zaviriti (čeljade ili živina). *Šta bi ona sada tudan sarkala!*

SAROŠINA - propalica, pijanac. *Vrag nanija onu sarošinu.* Vidi **lupoderina**.

SARUK - starinsko pokrivalo za glavu, poput turbana. Posprdno **saručina**. Vidi **zasaručen**.

SASNITI -uzeti u usta dojku (sisu, **cicu**) i dojiti (odnosi se na janje koje to u pravilu učini samo). Vidi **sastaviti**.

SASTADATI se – sastajati se.

SASTANAK - dio ženidbenog običaja, dolazak **mladinih** roditelja (obično) drugog dana **poza** svadbe.

SASTAVCI - mjesto gdje se sastaju dvije rijeke, gdje se jedna ulijeva u drugu. Tako se zovu i zemlje blizu tog mjesta.

SASTAVITI - dovesti tele kravi majci da doji. *Ne mogu ti doć dok ne sastavin tele*. Vidi **sasniti**.

SATARA - mesarska sjekira. Izgovaraju i **satar**. Kažu i **mesar**.

SATARLUK - veliki, teški, naporni posao, najčešće bez velike koristi. Vidi **satriti se**.

SATRIĆ -selo u sinjskoj zagori. Vidi **Potravlje**.

SATRITI se - satrati se, satrti se (posve se umoriti od teška posla). *Satrijo san se živ*. Vidi **satarluk, pritruditi**.

SAUZETAN - obilat (odnosi se ponajčešće na **sud** ili **bunar** koji puno drži).

SAVALITI - isto što i **svaliti** (odnosi se na **mlin**).

SAVIJATI - svijati. *Drvo se savija dok je mlado. Koje se drvo ne savija, vitar lomi* (ako se netko **savija** tj. *prima svita, da se učit,* to smatraju dobrom osobinom). **Savijanjem** nazivaju i let orla. *Savija se orlić prid kućon, miđu piliće. Mrcinjaš se savija na krepaline*. Vidi **bura**.

SAVINITI - saviti.

SAVOZITI - voziti (u pravilu nešto teško i nizbrdo). *Sićaš li se kad smo savozili mline u kanjon Krke?*

SAVULJATI - smotati bez veze. **Savuljan** (smotan na brzinu).

SAZIĐATI - sazidati. *Svidija di je saziđa zid?* **Saziđan** (sazidan). Vidi **ziđati, naziđati.**

SBURLJATI - umiješati skupa razne stvari. *Sburljala je u lonac sve što jon je došlo pod ruku.* Vidi **burljati**.

SČEGA - zašto. *Sčega si to uradija?* Izgovaraju i **ščega**.

SĆEMERITI - vidi **ćemer**.

SEBAV - **sevap**, dobro djelo, dobročinstvo. *Udiliti siromašku veliki je sebav*.

SEBAVAT - isto što i **sabavat, sabovat**.

SEČIVICA - vidi **sočivica**.

SEĆIJA - ležaljka, otoman.

SEDLENIK - konj koji se sedla, na kojemu se jaše.

SEDMA - karta sedmica u **talijanskim** kartama. Izgovaraju i **sedmina**.

SEDMINA - 1. zajednička večera poslije pogreba. Vidi **daća**.
2. skup od više obitelji povezanih raznim (ne nužno rodbinskim) vezama.

SEDRA - nataloženi šupljikavi **kamen** u rijekama (riječnim koritima).

SEDRAMIĆ -selo u drniškoj zagori. Vidi Drniš i Gradac.

SEGET - zemljište s tri strane okružene vodom. Manji je seget **segetić**.

SEIZ - konjušar, konjovodac (vojnik koji poslužuje vojnog starješinu i timari mu konja, sedla ga i isprema).

SEKAGIJA - vidi **sakagija**.

SEKSANDŽIJA - osoba koja vodi konje koji nose teret, koja ide za konjima. Govore i **seksendžija** te **komordžija**. Vidi **seksena**. Seksandžija je i **svat** (odnosno osoba) koji je zadužen za **skrinje** (plaćanje i prevoženje skrinja; to se u pravilu radilo s konjima), **skrinjar**. Prije kad je vinčanje bilo u nedilju, skrinje su se nosile u subotu, u zadnje vrijeme vinčanje je u subotu, a skrinje se nose u četvrtak (*da ne bude u petak*).

SEKSENA - služba prenošenja konjima ili hodanja za konjima (još od mletačke uprave i francuske). Izgovaraju i **seksana**. Vidi **seksandžija**. Za vrijema rata (toga je bilo dosta u 1. svjetskom ratu) razne vojske koje dođu u selo pokupe konje i magarad, a često i ljude da im na konjima i magaradima vuku ratni materijal. To se isto zove seksena. *Dabogda te otralo u seksenu!*
Seksana ili **sesana** je i naziv za konja na kojemu se u **svatima** obavlja prenošenje **mladine skrinje** s njenom opremom.

SELALUŠA - vrsta zemljane **lule**.

SELEN - vrsta povrća koje se dodaje u juhu, celer. Vidi **petrusimen**.

SELDISANJE - uzdržavanje nekoga, posluživanje, hranjenje, pranje i opće uzdržavanje. **Seldisati** (dvoriti, ugađati). *Kako te nevista seldiše?*

SELINA - zemljište koje pripada jednom selu ili zaselku, a pogodno je za ispašu. Ne mora biti ograđeno.

Vidi **kuvin, muša, pasika, vlaka, ogreda**.

SENJ - 1. dio **mlina** (oznaka na **baloti**), odnosno dio **žrvnja**.

2. dio lončarskog kola (**čekrka**), račvasto drvo koje daje stabilnost spravi.

3. oznaka (na baloti, alatki i sl.).

Senjati (isto što i **sinjati**).

SEPARATNO - posebno, odvojeno. Izgovaraju i **seperetno**.

SEPARE - odvojena, posebna prostorijica u kući. Izgovaraju i **sepere**.

SEPETLIJA - puška okovana i ukrašena. Vidi **osepećen**.

SERA - vidi **sičika**.

SERBEZ - slobodno ponašanje, ponašanje bez straha, bezbrižno ponašanje, samostalnost u odlučivanju. **Serbezan** (slobodan). U velikoj obitelji o svemu odlučuje kućni **starešina**, a ostali ukućani nisu serbezni na svoju ruku ništa napraviti. *Nisam serbezan ni po kući odai*. **Serbezija** (sloboda).

Oj Bekijo, moja serbezijo,
Jadan ti san kad u tebi nisan.

SERDAR - 1. neki zapovjednik, obično vojni, u svakodnevnom govoru onaj koji vodi neku klapu, neku grupu (obično se kaže u šali ili podrugujući se).

2. vojni zapovijednik **serdarije** za mletačke uprave. Vidi **ovicir**.

SERDARIJA - temeljna upravna jedinica u zagori za vrijeme mletačke uprave. Vidi **serdar, banderija**.

SERDELIJA - vidi **zerdalija**.

SESANA - vidi **seksena**.

SESRCE - vidi **štesrce**.

SEVAP - isto što i **sebav**. Znači i potrebu, korist. *Bija bi veliki sevap unit piću.*

SEZONA - pogodno vrijema za obavljanje radova.

SEŽANJ - mjera za dužinu (dvije raširene ruke). Kažu i **rastegalj**.

SIC - 1. sjedalo.

2. nešto sjeckano, ribano (kupus). *Najbolje se kiseli kad se meće tavan glavica, tavan sica.*

SICATI - 1. sjecati, rezati na sitno. Sica se kupus za kiseljenje, kisela glavica kupusa, meso za **sudžuke** i sl. Slično **sickati** (sjeckati).

2. hodati kratkim brzim koracima (najčešće kažu za djevojke i mlade nevjeste). Nadimak **Sicalo**. Vidi **Stupalo**.

SIČA - sječa. Počinjala je kada gora zažuti (iza **Mijovila**), a prestajala za

Blagovist kad gora **počme** zelenjeti, kad drvo počne **sočit**.

SIČANE - selo u sinjskoj zagori. Vidi **Dicmo**.

SIČIKA - kamen koji se kod krčenje ne da izvaditi u većim komadima, nego se drobi. Zovu ga i **sera**. Takva je i **mulika**.

SIČIVO - sječivo. Vidi **sočivica**.

SIĆ - limena posuda za vodu koja ima **povrislo** (na dnu je uži, a prema vrhu se širi). Postojao je sić koji je služio samo za izvlačenje vode iz **bunara** ili **čatrnje**.

SIĆATI se - 1. biti u pameti i znati još dobro sve (odnosi se na stare ljude).

2. biti vidovit.

3. misliti na nešto važno; redovito izvršavati neke obaveze. *Sićaš li se prasadi?* (daješ li svinjama redovito jesti i piti). *Sića li te se sin?* (javlja li ti se sin koji je daleko, šalje li ti štogot, dolazi li češće?).

SIDALICA - prednji dio **mušnice**, daska na koju mlinar sjeda kad kupi brašno. Na nju pada **mlin** kod svaljivanja. Zato je napravljena od debele **rastove crljeni**. Neki je zovu **metanica**.

SIDITNJA KUĆA - kuća u kojoj se sjedi. To je obično **vatrena kuća, vatrenica** (u kojoj je **ognjište**). Izgovaraju i **sidita kuća, sidetija kuća**.

SIGUR - siguran.

SIGURATI - 1. osigurati.

2. završiti nešto (neki posao). Izgovaraju i **asigurati, ašigurati**.

SIKARA - sikira (sjekira).

SIKAVICA - naziv za više vrsta bodljikavih trava (dok je mlada jede je blago, naročito prasad). Izgovaraju i **sikovica, sikovac**. Neke vrste zovu **magariš, magaretaš**. Vidi **sikelina, trnak, brmbeč, gladišika**.

SIKELINA - naziv za više vrsta bodljikavih trava (neki te vrste u pravilu nazivaju **sikavica**). Neke su vrste praseća poslastica. Izgovaraju i **sikeljina, sikalina.** *Pomodrila je sikelina, može se počet ćokat grožđe.* Vidi **trnak, brmbeč**.

SIKILJ – dražica. Izgovaraju i **cikilj**.

Oj sikilju lasin barjaktaru,
Vele ti si liski na udarcu.

SIKIRATI (se) - sekirati (se), ljutiti (se), uzrujavati (se). **Sikirancija** (ljutnja, uzrujavanje). Vidi **nasikirati**.

SIKIRICA - vidi **slanutak**.

SILAŽA - usjev žitarica namijenjen za ishranu stoke.

SILDŽIJA - momak koji dolazi na **silo** (on je sildžija **curi** kojoj dolazi) ili koji je počeo ići na silo. Vidi **mušterija**.

SILEN - ponosan sobom i svojom odjećom, sklon uljepšavanju, šepurenju poput pauna. Tko je silen, taj se sili. *Šta se siliš?* **Silendžija, silenica** (osobe koje se sile).

SILITI - sudjelovati na **silu**; odlaziti na silo ili dočikati silo.

SILO - 1. okupljanje kod djevojaka u večernjim satima ili obično prekraćivanje vremena za jesenskih i zimskih dugih noći. Silom se naziva i skupina momaka koja dolazi nekoj **curi** (jedan iz te skupine ima namjeru oženiti tu curu ako ona bude htjela). *Dolazila su jon četri sila* (četiri momka su je prosili). Za **korizme** i tjedan pred **Božić** nije bilo sila niti ženidbe. Glavno je silo u subotu.

Kad subota prođe mi bez sila,
Ka da nije nikako ni bila.
Oj suboto, noći moja vedra,
Kad si vedra spavat mi se ne da.

Vidi **prelo, krakun, sildžija, siliti, spratiti, trtak, plašilo**.

2. skupljanje ljudi (starijih i mlađih) uvečer u nekoj kući radi obavljanja nekog posla (**perušanje kukuruza, manjanje kukuruza, čupanje vune, patkanje duvana** i sl.).

3. svilena nit koja se koristila pri lovu udicom i **parangalom**. Izgovaraju i **osilo**. Poslije je zamijenjena najlonskom (koju zovu i **kren**). Vidi **šprulja**.

SILOVAN - jak; žestok (odnosi se na hranu, primjerice na grah u kojemu se kuha **šljuk**, blitvu na proljeće kad joj je žestoka **čorba** i sl.). *Ne mogu, posve je silovno.*

SILOVINA - jakost; žestina (odnosi se ponajviše na hranu). *Triba da mu odnese njegovu silovinu.*

SIMENJAČA - biljka (kupus, **luk, kapula**) sa sjemenom. Kupusna se simenjača sadi na **Badnji dan**, malo se pokrije da se ne smrzne. Sa sjemenom se sije **rasod**. Vidi **Grgo**.

SIMPATIJA - sklonost, naklonost i ljubav prema nekoj osobi. Simpatija je privlačna osoba, osoba koja izaziva ljubav i simpatiju.

SIMŽIRLIJA - vidi **sindžirlija**.

SINDAK - načelnik u općini (za austrijske uprave).

SINDŽIR - lanac. Naročito su važni sindžir o kojemu visi **bakra** (**komaštre**), sindžir kojim se krave vežu za jasle, sindžir kojim se stežu **koci** na **karu** i sindžir na kojemu je **sić** na **čatrnji** ili **bunaru**. Vidi **pancir**.

SINDŽIRAČA - vrsta lovačke puške.

SINDŽIRLIJA - vrsta **balote** za **pušku**. Neki izgovaraju **simžirlija**. Radi se o dvjema **balotama samicama** svezanim **sindžirom** (*Po dva ica, a četiri zrnca*). Izrađivali su ih spretni **majstori** (na svaku bi balotu uvarili po **zakačku**).

SINĐIRLIJA - bolest zglobova (svih; i po rukama i po nogama i po kralježnici). Vidi **pečevenđa**, **lećobolja**.

SIN(I)CA - ograđen prostor, natkrit granama (za spraćanje ovaca).

SINIJA - tronogi stol okrugla oblika s kojega se jede (neki je zovu **stolica**) Takav oblik bio je potreban kad se jelo iz jedne zdjele zvane **čanjak**. Ukućani se poredaju oko sinije sjedeći na malim tronogim stočićima i jedu drvenim **kašikama** iz zajedničke zdjele. *Ajde ist, metila se sinija na kuću* (sinija nije bila stalno nasred kuće, već prislonjena uza zid ili čak obješena o gredu). Pred kućom je mogla biti kamena sinija oko koje su ukućani i gosti sjedili i razgovarali.

SINIŠĆE - sjenište, prostor oko **guvna** pogodan za sadijevanje slame, **kukuružovine** i sl.

SINOVAC - bratov sin. Kćerka je **sinovica**. Vidi **ćerša**.

SINSKI - koji se odnosi na sijeno. **Sinski kolac** (kolac za prenošenje sijena). Izgovaraju i **sinjski kolac**. Vidi **naviljak**.

SINJ -gradić u sinjskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (Čudotvorna Gospa Sinjska) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U župi su i Brnaze, Radošić, Lučane (sv. Katarina), Karakašica, Suvač, Glavice, Jasensko i Čitluk (sv. Vrano Asiški).

Sinju grade, zlatni buzdovane,
Od davnine junački mejdane.

SINJAL - kamen kojim se obilježava (zatvoren) **greb**.

SINJATI - obilježiti, staviti znak. **Sinjan** (obilježen). Kad je netko **maćan**, kažu: *Sinja ga je Bog*. Vidi **senj**.

SINJSKO POLJE - polje oko rijeke Cetine između sela **Glavica** i mjesta **Trilja**.

Koliko je Sinjsko polje,
A kad stane svak na svoje,
Ne ostade ništa moje.

Oko polja su naselja Sinj, Glavice, Gala, Otok, Dovičići, Ruda (djelomice), Grab, Jabuka, Vedrine, Trilj, Košute, Turjaci, Brnaze.

Sinjani se vale robon i dućanin,
Brnažani Tripalovin stanjin,
Turjačani konjin i alašon,
Košućani ispod kuće pašon,
A Triljani konjin i karovin,
Vedrinjani gnjojon i krtolin,
Jabučani čašon i bocunin,
A Grabljani ribon i vlakovin,
Dovičani smitljikovin sirkon,
Otočani ječimon jarikon,
A u Gali rodili kumpiri,
Mogu biti za pušku balini.

Zanimljivo je da u ovoj pjesmi sela *ne iđu naoposum.*

SIPITI - lagano padati (snijeg u sitnim pahuljicama, brašno sipi ispod mlinskog kamena i sl.). *Snig mu sipi iz očiju* (kažu za ljutita, namrgođena čovjeka). Nadimak **Sipalo**.

SIR - mliječni proizvod. Najpoznatiji je **sir iz mišine** i **sir iz kačice**.

Na tavanu siri vise
i ja bi ji, čini mi se.

Jedan od tipičnih postupaka sirenja jest:

1. Mlijeko se uzvari.
2. Kad se mlijeko počne dizati stavlja se **sirište** ili **kiselina**.
3. Procijedi se i stavlja u **tvorilo**.

Sir drže u **krtolu** obješenu o gredu ili čuvaju u mišini (janjeća se mišina odere bez razrezavanja i uredi na poseban način, sir iz tvorila nareže se na komadiće i kroz **vratušu** ugura u mišinu, vratuša se dobro zaveže). Vidi **trveni sir, surutka**.

SIRAK - žitarica što se sije po zagori. Jedna vrsta ima bolje zrno, a druga bolju **kitinu** (**metlaš**). Sirčeno brašno miješali su s **šeničnim**, a siromašniji su često jeli **sirčen kruv**. Sirak je dobar protiv proljeva. Znali su ga i pržiti. Vidi **prga**.

SIRČINA - stabljika **sirka**. Od sirčine sirka **metlaša** rade se metlice, a služi i za pokrivanje kuća (umjesto **ševara**).

SIRĆET - ocat, **kvasina**.

SIRINA - 1. voda u kojoj se prala vuna.
2. smrad u vuni (od koje nakon pranja nastaje voda koja se zove

sirina). Vuna se prvi put pere u toploj vodi da izađe sirina.

Dok je hladno sirina je uz **mišinu**, a kad zatopli (oko sv.**Ante**) sirina **podađe** (podigne se od kože). Tada ovce strižu (jer **makaze** mogu rezati).

Sveti Ante milostiva srca,
Privati je da se ne koprca.

SIRINJAV - nečist (odnosi se na neopranu **vunu** na kojoj ima **sirine** ili na vodu u kojoj se prala vuna).

SIRIŠTE - 1. tekućina pomoću koje se mlijeko pretvara u sir.
2. želudac domaćih životinja (naročito krave i janjeta; od njih se pravi sirište). Govore i **sirišto, sirišće** i **veliki drob.** Vidi **mura**.

SIRNICA - uskrsni kruh. Vidi **posvećanica**.

SIROČE - dijete i općenito osoba koja je rano ostala bez jednog ili obadva roditelja. Vidi **sirota**.

SIROMA -jadnik, osoba prema kojoj se izražava sažaljenje. *Šta će, siroma?*

SIROMAJ - siromah, koji nema ništa (*Nema ni luga na ognjištu*). Izgovaraju i **siromak**. Vidi **siroma**.

SIROMAŠKI - koji pripada siromahu, siromahov. *Jugo je siromaška majka.*

SIROTA - isto što i **siroče**, (ali u pravilu žensko). *Pomozi sirotu na svoju sramotu.* Za mušku sirotu kažu i **sirotac**. *Ja san bija sirotac i neću ga upušćati.*

SIROTINJA – siromašni ljudi, ali i imanje siromaha. *Izgorilo mu ono sirotinje.*

Bila san ti dragane u kući
Sirotinje Bože svemogući.

SIROTITI - činiti nekoga **sirotom**.

SIRUP - tekući lijek protiv kašlja.

SIRUTKA - isto što i **surutka**.

SISA - dojka. Neki kažu **cica**. Vidi **salo**.

SISVETI - blagdan (**Svi Sveti**). Kažu da je to **Prvi Božić**. Zvona **slave** osam dana. Vidi **Mrtvi dan**.

SITNARIJA - sitno povrće. *Moran posadit (posijat) ono sitnarije.* Vidi **služba**.

SITNICA - 1. isto što i **rašeto**.
2. vrsta ljekovite trave. Izgovaraju i sitnica.

SITNO - selo u šibenskoj zagori (Dojne i Gornje). Vidi **Perković**.

SITO - pomagalo za prosijavanje brašna (*purino je riđe, krušno gušće*). *Novo sito o klinu visi.* Ima drven **obluk** i žičane okice. **Sitati**

(prosijavati kroz sito). Vidi **rašeto, koprna**.

Sitaj baba brašno,
Neman dide našto.
Kada dođe lito,
Kupićemo sito.

SIVERIĆ -selo u drniškoj zagori sa zaselkom Potok. Franjevačko župno mjesto (sv. Petar Apostol) u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu. U župi je i **Tepljuv**.

SIVONJA - nadimak za siva **vola**. *Zadra ka sivonja.*

SJADRUMITI se - vidi **sjardumiti se**.

SJAGMURITI se - pokvariti se od *stajanja (odnosi se na hranu). Slično* je **ujagmuriti se**. Vidi **jagmuriti se**.

SJAJNJNA - s janjetom u sebi (odnosi se na **ovcu**). Izgovaraju i **sjajna**. Vidi **objanjica**.

SJANJATI se - izmiješati se jedno s drugim (primjerice kupus i krumpir u tanjuru). Vidi **spurati se**.

SJARANITI se - sprijateljiti se s nekim. Vidi **jaran**.

SJARDUMITI se - isto što i **sjaraniti se**, ali se govori u pravilu s podrugivanjem ili kada se udruže nevaljale osobe i jedan bez drugoga ne može biti. *Sjardumijo se s onin Nikolon.* Neki izgovaraju **sjadrumiti se**. Slično je **skerepiti se**. Vidi **jardumiti**.

SJARMATI - staviti **jaram**. *Sjarmaću ja njega* (sredit ću ga).

SJATI - sjahati. *S tuđeg konja nasrid polja sjat.* Vidi **uzjati, najati**.

SJATNA - koja ide s drugima, koja se ne odvaja (odnosi se na domaću životinju).

SJUŽITI - malko zgrijati (da bude mlako). **Sjužen** (malko zagrijan).

SKAKA - skakanje. *Nema skake po kući. Stoji ji skaka.* Slično je **skakanja**.

SKAKALA - 1. mjesto gdje se *momci natječu u skakanju.* ***Markova*** **skakala** (lokalitet u Mrnjavcima). 2. kamenja razbacana na nekoj površini (da se može skakati s jednoga na drugi). *Sama skakala* (kažu za neravan, loš brdski put; *di stina di rupa*).

SKALAGAĆA - onaj komu su **gaće** (gornje) spale ili kome gaće često spadaju.

SKALATI - 1. omršavjeti, oslabiti. 2. skinuti (nekome) odjeću. *Ako tako nastaviš, skalaću ti gaće i dobro te istuć po guzici.* **Skalan** (svučen). *Bile*

su mu skalane gaće pa nije moga potrkat.

SKALATI se - 1. svući odjeću sa sebe (biti gol), skinuti se.
2. spustiti se s nečega visoka (**skalama** ili drukčije). *Skalaj se brže doli dok san dobre volje* (sađi dolje dok ti je vrijeme).

SKALE - ljestve. Vidi **mlin.**

SKALIN - stuba. **Skaline, skalini** (stubište, stube).

SKALUPATI - presaviti, složiti (odnosi se ponajviše na odjeću). **Skalupan** (presavijen, složen). Vidi **kalupanje**.

SKAMENITI se - stati kao ukopan, ne znati progovoriti. To se dešava od naglog iznenađenja. Vjeruje se da vuk čovjeka može **obziniti** kad se nenadano pojavi pred njim. Čovjek se skameni od straha i ne može ni zinuti.

SKANDELA - sramota, bruka, smutnja, skandal. Izgovaraju i **skandala, skandal, skandol, škandal, škandol** i sl. **Skandelozno, škandalozno** (sramotno, skandalozno).

SKANDELATI - rastužiti nekoga, oneraspoložiti ga, razočarati, obrukati, osramotiti. Govore i **skandaliti, skandoliti** i sl..

SKANTARITI se - ukočiti se od zime, smrznuti se od hladnoće. *Ne znan za noge, skroz-naskroz su mi se skantarile.*

SKARATI - vidi **skrati.**

SKARON - nesiguran pri izvršenju obećanja, spor pri izvršavanju preuzete obveze (*nikad ga dočekat; više puta mu triba reć; nije od obećanja*). *On ti je skaron.* Vidi **kar, breskaran.**

SKASTITI se - čvrsto odlučiti nešto napraviti, postići nešto; **uvatiti se** (čega); skupiti sve snage za nešto. *Skastijo se da napravi kuću.* Vidi **okastiti**.

SKAŠELA - džep na **traverši.** Izgovaraju i **škašela.**

SKEČAN - slično što i **skesan** (odnosi se na sukno). Vidi **skečati se.**

SKEČATI se - slično što i **skesati se** (odnosi se na **sukno** kojemu *živi kraj* nije upravan). Sukno se skeča u **stupi** za vrijeme **valjanja**. To se događa ako vuna nije dobra, ako je od **guljovine** ili ako nije dobro tkano.

SKELA - 1. isto što i **kerep.**
2. mjesto okupljanja djece, omladine, odraslih radi igre, zabave. *Otiša je u*

skelu. Skela je oko gostionica, na **derneku** i sl. *Neću skele oko svoje kuće.*

3. **armadura** (**prigode** za stajanje pri izvođenju radova na novogradnjama ili opravku starih kuća).

SKELEDŽIJA - lađar koji lađom ili skelom (**kerepom**) prevozi putnike preko rijeke.

SKEREPITI se - povezati se u čvrsto prijateljstvo. Slično je **sjardumiti se**.

SKERLET - ukrasna **čojana** odjeća. Još se naziva i **načinjena roba** s ukrasima. Kad netko ima takvu odjeću, kažu: *Sve na njemu gori!*

SKESAN - poput **kese** (obično se govori kad se loše zašiju zakrpe pa se **smrsne**). Vidi **punat**.

SKESATI (se) - doći kao **kesa,** postati **skesan**; napraviti da bude skesano. *Sve se skesalo.* Vidi **skečati se**.

SKEVATI se - udebljati se (ponajčešće tako kažu za **zbabnu** ženu kad joj skoči **drob** i raširе joj se **guzice**).

SKIČITI - puštati grelene zvukove poput **gudina** kad ga kolju ili poput **pasa** kad ga nečim jako udare. *Skiči cili bogovetni dan.* Govore i **skričiti**. Vidi **skomliti, zaskičiti**.

SKIKA - učestalo jako **skičenje** (pasa, **gudina** kad ih kolju, djece kad ih netko tuče). *Kakva je to skika?* Govore i **skrika**.

SKINITI se - vidi **svući se**.

SKLAḊ - 1. složnost. **Skladan** (koji je u skladu). *Skladna braća kuću grade (a neskladna razgrađuju).* Neki se rugaju: *A neskladna svaki svoju.* **Skladovati** (živjeti u skladu). *Oni lipo skladuju.*

2. način oranja: prva brazda ide sredinom njive, a zatim s jedne i druge strane **plug** prislanja zemlju srednjoj brazdi. **Skladiti** (orati u sklad). Kad prva brazda ide s kraja njive, to je **razbac** (zemlja se **razbacuje**). Jedne godine ore se na sklad, a druge na razbac. Vidi **zabrazditi, zaorak**.

SKLAṄJATI - sastavljati **pismu**. Za seoskog pjesnika kažu da zna sklanjati. Neki kažu i **sknadati, sknađati**. Vidi **skontati**.

SKLEPATI – na brzinu nešto napraviti bez dotjerivanja (*bez gledanja u oči*). *Na brzinu je sklepa svinjak.* **Sklepan** (načinjen na brzinu ili možda od različitih dijelova koje

ne idu baš jedna s drugom). Vidi **sklitati**.

SKLEPTATI se - skupiti se (puno toga, nenadno i bez reda). *Skleptalo mi se poslova da neznan koji bi prije započela.* Vidi **prikupeljati.**

SKLITATI - skrojiti nešto od raznih dijelova (koji možda i ne idu skupa). Vidi **sklepati**.

SKLIZ - vidi **sliz**.

SKLONITI - 1. sastaviti **pismu, sknaditi.**

2. skupiti nešto (društvo, kućnu čeljad i sl.). Vidi **prikupeljati**. *Ne moš nas nikako sklonit skupa. Ne bi ji Gospa sklonila.*

Grlo moje, barabinsko zvonce,
Kad zazvoni sedmoricu skloni.

SKLOP - dva **nasukrižna** drveta kojim se pričvršćuje slamnati krov na **ševaretim** kućama (**ševaratušama**). Vidi **samar**.

SKNADATI - vidi **sklanjati, knaditi**.

SKOČENITI se - vidi **ukočeniti se**.

SKOČPOLICA - cura koja je došla na red za udaju (udala joj se starija sestra). *Sad si ti skočila na skalin.*

SKOMLICANJE - glasanje pasa kada se pare, kada su u **svežnju** ili kad ih gazda tuče.

SKOMLITI - glasati se tužnim zavijanjem, slično što i **skičiti, vavliti** (odnosi se na životinje, prije svega na **pasa**, ali u šali kažu i za čovjeka). Izgovaraju i **škomljiti**. Vidi **skomlicanje, jaditi**.

SKONATORITI – nekako skupiti, skrpiti od raznih stvarčica (za odjeću, novac, obuću, prigode i sl.). Vidi **prikupeljati, konatoriti, skunatoriti**.

SKONČA - ono što **umiće**, što uništava, što goni u bolest ili smrt.

SKONČATI - oslabiti zbog neke tuge ili grižnje, zbog vrlo teških životnih uvjeta, doći do smrti.

SKONDRLJATI se - vidi **skontrljati se**.

SKONOVRATATI (**se**) **-** pasti (s kuće, sa stabla, s neke hridine). Slično je **skondrljati se**. Ako se pri tome smrtno strada kažu: *Ulomija je vrat*. Vidi **svratati**.

SKONTATI - 1. zbrojiti, sračunati, izračunati, učiniti račun. *Kad dobro skontan vidin da za me tu nema života. Stani malo da skontan.* Vidi **konat, kontati**.

2. ispjevati pjesmu; **sastaviti** (**sknaditi**) pjesmu.

SKONTRLJATI se - skotrljati se, svaljati se uz buku. Kažu i **skondrljati se**. Vidi **kontrljati se, skonovratiti se**.

SKORON - skoro. Vidi **brzon, ovdan, tadan, tudan, undan**.

SKORANČITI se – osušiti se i **skovrčiti**.

SKORUP - masni gusti dio koji se uhvati na mlijeku pri kuhanju. Vidi **poskorupiti**.

SKOVRČITI - svinuti nešto (primjerice žicu). **Skovrčiti se skovrljiti se** (skupiti se i poviti od bolesti, patnje, stradanja, gladi). Govore i **skovrčati, skovrčati se**. Vidi **skorančiti se**.

SKRATI (se) - 1. baciti, ubaciti (bez puno razmišljanja i tamo gdje ne treba i što ne treba). *Skra je silne stine (silno drvlje) u kuću. Skrali su u se silno meso.* Kažu i **skarati**.
2. uvaliti se, ući gdje ne treba. *Koze se skrale u vrta.*
3. posvaditi se. *Skrale su se.* Kažu i **skarati se**. Vidi **karati**.

SKRATICA - skraćen kućni **zboj**. Tada obično nad gornjim **pragom** nema **porize**.

SKRENITI - izgubiti moć rasuđivanja, izgubiti pamet (obično stari ljudi zbog zaboravnosti). Slično je **kreniti se**. Govore i **vantazirati**. Vidi **skrenut, smetniti, svrniti**.

SKRENUT - koji je **skrenio,** poludio, izgubio zdrav razum.

SKRIČITI - vidi **skičiti**.

SKRIKA - vidi **skika**.

SKRINJA - drveni sanduk u kojemu udavače donose svoje ruho (**ruvo**) i u njemu ga drže kao žene, škrinja. Manja skrinja je **skrinja**. Obično su donosile po dvije skrinje i jedan mali ormarić.

SKRINJAR - svat koji dolazi u **mladinu** kuću po skrinje i ostalu pokretnu **dotu**. Vidi **seksandžija**.

SKRKNUT - gust, neprohodan (odnosi se na grmlje, bušće i sl.).

SKRUGLAC - okrugao kamen. Govore i **okruglac, skruglaš**. Tako zovu i okruglasto drvo, krumpir i sl. Vidi **šakavac, oblac**.

SKRUŽITI - rešetati žito (odstranjivati **ljulj**, žitnu košuljicu i tako ga **rediti**). Taj se postupak zove **kruženje, skruženje**. Neki kažu **iščinjati, raščinjati, iščinjavanje, raščinjavanje**. Vidi **rašeto**.

SKRVITI - od velika, prevelika umora dobiti tešku bolest (**puntu),** čak umrijeti. Kad vide kakva **linčinu**

da i on štogot radi, narugaju mu se: *Radi, radi, ali nemoj skrvit.* Vidi **pritruditi, natruditi**.

SKUĆAN - onaj tko uvijek gleda kako će nešto kući donijeti. Tko nije skućan taj je **raspikuća**. Vidi **čuvan, čip, lebedljiv**.

SKUĆITI se - napraviti kuću i pokućstvo nabaviti ili napraviti.

SKUDITI - uspjeti u ogovaranju, uvjeriti nekoga da određena osoba ima velike mane (djevojka ili momak). Najvećim grijehom smatra se kuđenje djevojke. *Teške su suze divojačke. Ubile te suze divojačke!*

SKULA - škola. **Skulati se** (školovati se, ići u školu).

SKUNATORITI - s raznih strana nekako prikupiti i sastaviti ono što je čovjek odredio; s mukom nešto uspjeti uraditi. *Skunatorijo sam novce za kuću.* Govore i **skunatiti**.

SKUPINJA - skupoća (koja obično duže traje).

SKUPUSITI - 1. bez reda i zakóna nešto skupiti, uraditi. Vidi **prikupeljati**.

2. suprotno od **našešuriti**. Slično je **zđupusiti**.

SKUTA - vrsta jela. Dobije se tako da se mlijeko ulije u obješenu vreću da vodeni dio iscuri. Skuta je ono što ostane. Rade je od **jamuže** i od **varenike**.

SKUTRITI se - skupiti se, pokunjiti se, objesiti se. **Skutren** (pokunjen, skupljen, zgrčen). *Nema ti druge, skutri se, muči i gledaj.* Vidi **kutriti**.

SKUŽAVANJE - ispričavanje, traženje oprosta, opravdavanje. **Skužati** (oprostiti, shvatiti). *Skužaj!* (oprosti!).

SKVASITI (se) - smočiti (se), natopiti se vodom, politi se vodom; pokisnuti. **Skvašen** (pokisao).

SLABUČAK - zelje, kuha se i jede (**blago** ga pase). List mu je kao u divljeg **slačka**. Ima ga i po planini. Vidi **klobučak**.

SLAČAK - slak, jedan od najupornijih korova. Bere se za blago (jedu ga naročito prasad). Govore i **slačkovina, slačika, slavak, sladkovina**. Vidi **trnak**.

Mala moja rano se probudi
Pa uberi sladkovine gudi.

SLADAK - dobar, čak predobar. *Nismo ni mi slatki* (kaže se kad netko govori da su neki drugi okrutni, zli i sl.). *Slatka zemlja* (zemlja koja dobro rađa i lako se obrađuje). *Slatko gori* (brzo se razgori). Vidi **usladiti se**.

SLADER - slador.

SLADITI - ići u tek; odgovarati.

SLADKOVINA - vidi **slačak**.

SLADUN - 1. jedan od naziva za **koštelu**.

2. naziv za neka stabla slatkog ploda (za razliku od **ljutuna**). Tako je **rast sladun** hrast slatkog žira, **cer**, šipak sladun jest šipak sa slatkim košpicama.

SLAMNICA - vidi **slavnica**.

SLANDRATI - skinuti; svući (obično na brzinu). *Slandraj to sa sebe*. Neki izgovaraju **slandrati**. Vidi **landrati**.

SLANICA - vrsta kamena. Vidi **vrsta**.

SLANTATI - srljati; hodati bez veze (*di triba i ne triba*). **Slantav** (koji slanta).

SLATKA KRASTA – žućkasta krasta koja sporo prolazi.

SLATKI TRN - vrsta drva s trnjem po sebi. **Slatko** gori, pritom pucketa i neki ga zovu **pucak**.

SLATKORAN - dobra teka, neizbirljiv u hrani. Slatkoran je onaj tko jede slatko sve što jede, a to može biti i čovjek i domaća životinja. Suprotno od slatkoran jest **šmedljiv, zlaran**. Vidi **oblaguzan, oblaporan, izišt, smazati, zavlatati se**.

SLAVA - mlado vino dok je slatko. Vidi **mast, otoka**.

SLAVAK - isto što i **slačak**.

SLAVITI - veselo zvoniti za crkvene blagdane (obično s dva ili s više zvona). **Zaslaviti** (veselo zazvoniti). Vidi **brecanje. Slaven (remeta,** rijetko se govori). *Ja san tu bija slaven više od dvajest godina.*

SLAVNICA - slamarica. Napunjena je slamom, još češće **lepušinom**. Lepušina se mijenja kad dođe novi kukuruz. Izgovaraju i **slamnica**.

SLEĆI - staviti na spavanje (djecu, mladence i sl.).

SLEMBATI - spremati se na kišu, skoro početi padati; početi padati. *Slembala je kiša*. **Slembaće** (bit će kiše). **Slembalo** (pada kiša). Neki samo kažu: *Sprema se*. Vidi **speriti se**.

SLEMO - trom, krupan čovjek.

SLENTO - vidi **slinte**.

SLEŠAN - vidi **lešati**.

SLIČKA - vrsta jestive lukovice koja sliči na **rapadžik**, a raste kao samonikla, divlja biljka.

Podigle se grapske trklje
U Svinjaču kopat sličke.

Stabljika joj je poput stabljike **kozje brade**. Vidi **sanjva**.

SLIMAV - neuredan; nečist, naročito po licu. Slično je **slintav**.

SLIME - sljeme, to je sami vrh kuće, odnosno greda na koju se svojim vrhovima naslanjaju **merteci (rožnjaci)**. Ta greda zove se i **slimenica** te **slimenjača**. Kad seljak ženi sina kaže mu: *Sada ulaziš u carstvo briga, a kad ti pane slime na time, spoznat ćeš šta je život.*

SLINTAV - neuredan, nemaran prema sebi. Slično je **slimav**.

SLINTE - čovjek nemaran u odijevanju i održavanju osobne čistoće; neugledan i nevažan čovjek; nedozrela osoba, **sline**. Izgovaraju i **slento.** Vidi **slimav, slintav**.

SLIPATI - hodati po mraku, po vrlo slaboj vidljivosti (u pravilu pomažući se i rukama). Ako je tko slijep ili poluslijep, također pri hodanju slipa.

SLIPEŽ - mladica koja nikne ljeti iz debla potkresana u proljeće. Inače znači i svako sitno drvlje i grmlje za ogrjev ili neki plod koji slaabo rodi. *Nema sve sami slipež.* Vidi **zaperak, podbiranje**.

SLIPICA - potkova u obliku **ploče** (koja obuhvaća čitavo kopito). Vidi **nakovica**.

SLIPO SUNCE - tobožnje sunce (ili dva sunca) koje se ponekad vidi uz ono pravo (kad vrijeme nije ni vedro ni oblačno). Govore kako su nekada bila tri sunca pa ih je zmija pojela, a da je **lastavica** spasila treće.

SLIŠATI - slušati.

SLIŠATI - uravnati; **slivelati, ulivelati**. Vidi **strišati**.

SLIVNO - selo u **imockoj** zagori sa zaselcima. Franjevačko župno mjesto (Prisveto Trojstvo) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

Selo Slivno u cara te nema,
A Žlibine u tri kraljevine.

(Žlibina je zaselak između Slivna i Kozičkih Poljica).

SLIZ - sljez, ljekovita biljka. Izgovaraju i **slizina, skliz**. Postoje **bili** i **crni sliz**. Mladi bijeli sljez i jednu vrstu crnog sljeza jedu kuhanu kao **zelje**.

SLOBODAN - odvažan, koji nije **strašiv** (strašljiv). *Njava ga ne odnija, slobodan li (ti) je; vidi ga di se popeja?*

SLUŠNITI - na brzinu (i usput) poslušati, osluhnuti. *Slušni čuju li se krave.*

SLUŽBA - ono što čovjeku treba, što mu može poslužiti (povrće, vino i sl.). *Ima svoju službu* (ima za sebe nečega, ali neṁa na **pritek** ni za prodaju). Vidi **potribica, potrkušica**, **sitnarija**.

SMAKNITI - prodati (stoku, imovinu, pokućstvo). **Smicati** znači i rasipati. Suprotno je **namakniti**. **Smicanje** je prodaja **blaga** i imovine, ali i rasipanje. Suprotno smicanju jest **namicanje**.

SMANDRLJATI - učiniti nešto površno i na brzinu.

SMANTATI - pomutiti svijest, ošamutiti. Vidi **zbundati, mantati se**. **Smantan** (pomućene svijesti, ošamućen). *Cilo san jutro ki smantan.*

SMASTITI - isto što i **umastiti** (grožđe). **Smastiti se** (jako se **opotiti**, biti znojav po čitavu tijelu). *Smastija san se živ.*

SMAZATI - previše pojesti, ništa ne ostaviti. *Smaza je teću kupusa, klip slanine, ovčiju glavu i cija sudžuk.* Vidi **slatkoran, izišt**.

SMETNITI - 1. zaboraviti, smetnuti s uma. *Nemoj smetnit s pameti* (nemoj zaboraviti). Vidi **priniti**. 2. ne biti više pri zdravoj pameti, početi zaboravljati, ludati, **vantazirati** (usporedi **skreniti**). *Smetnija* (*otiša ispod žita*). Vidi **primisliti**.

SMICATI - rasprodavati, raskućivati. Vidi **smakniti, kolino**.

SMILJATI - sličiti, naličiti; biti **šesan**, krasan. *Rađa mu smilja* (dobra je). *Lukovica smilja na pravi luk* (sliči). *Na koga ti smilja ona cura? Na sve smilja samo ne na čovika. Smilja li čemu? Smilja na vraga.*

SMIRAN - miran, ali i skroman, samozatajan. *Slava Bogu vičnomu i čoviku smirnomu.* Vidi **nesmiran**.

SMIRIṬI - udariti. *Smirilo ga kamenom u slipo oko.*

SMIŠATI - pomiješati, skupiti skupa. *Tu se smišalo svake gade. Nije se smišalo* (ne može se usporediti).

SMITLJIKA - snijet, bolest na žitaricama. Kažu i **snit** te **snitljika**. Vidi **knjat**. Da bi se spriječila prije sijanja sjeme pšenice umiješa se u smjesu **galice** (**kamena**), **klaka** i **luga**.

SMLAĆEN - krupan, nezgrapan (ujedno i **nešesan**).

SMLATINA - nadimak **smlaćenu** čovjeku.

SMLAVITI - brzo nešto pojesti, uraditi i sl. *Smlavija je klip slanine i veli da je još gladan*. Vidi **mlaviti**.

SMLIČNA - s mlijekom, koja nije **zašušila** (odnosi se ponajviše na kravu). Vidi **ozimačna**. Kažu i za ženu koja ima mlijeka (koja može dojiti).

SMOČITI - s **pomljom** trošiti **mrs** (**smok**); jesti masnoću s kruhom, **purom**, krumpirom. Slično je **smočkati** (samo je tu pomlja veća). **Smočan** (pogodan za jelo uz kruh, puru i sl.). Vidi **nasmočkati se, prismočiti.**

SMOK - mrsna hrana: slanina, meso, **maslo**, mlijeko, **sir**.

SMOKVA - vrsta voća, odnosno stablo. *Smokva je lipa, ali nema u njoj ručka.* Sokom od nezrele smokve skidaju bradavice. *Ujalo mu se ka Pudaru po smokve (*pola pojeo, a pola mu ostalo*). Dale mu se smokve na zalogaje* (osilio se).

SMOLJAVICA - smolasta zemlja, zemlja koja zapinje za motiku pri obradi. To može biti **crljenica**, a ne mora.

SMOTKA - smotana cigareta duhana.

SMRAD - zla, pokvarena osoba (koja obično stvara **smutnju**).

SMRADOLUČITI - stvarati smutnju, izazivati nered, omrazu ili svađu.

SMRADOLUK – podmuklo i pokvareno ponašanje kojim se izaziva svađa i sukobi.

SMRDE - osoba koja prenosi drugom ono što jeste, a još više ono što nije istina. Izmišlja kako bi nekoga odao i osramotio. Takva ženska osoba je **smrda**. Vidi **prismrditi**.

SMRIČ - zimzeleno drvo grmolika oblika, **smriča**. Izgovaraju i **smričika**. Plodovi su bobice koje zovu **smričke** ili **smrikinje** (stavljaju ih u rakiju). Vidi **smrikovina**.

SMRDLJIKOVINA - biljka koja smrdi. Neki je zovu **smrdelj**.

SMRIKOVINA - drvo od smreke (**smrike**). Od nje se izrađuju **kašike, bukare, čanjci** i sl. U istu se svrhu koristi **smričovina, smričkovina** (drvo **smriča**). Dok smreka raste po planinama, smrič je na nižim

predjelima. Kad se meso dimi na ognjištu, neki dodaju malo smričovine.

SMRSA - zamršeni konci ili bilo što drugo u pravom ili prikrivenom značenju. Vidi **muzina**.

SMRSAK - žičani kolutić za hvatanje zečeva (**zecova**). Neki samo kažu da su *sapeli žicu.* Vidi **ošac, ploča**.

SMRT - prestanak života. Tko je jako mršav kažu da je *ka smrt. Dođi smrti pa ga sprti. Ne triba ti druge smrti.* Vidi **rajan**.

SMUCULJA - neotrovna zmija. Zovu je i **plaulja** te **plauška**.

SMUNĐATI - zaboljeti tako da moraš ležati i ne možeš obavljati uobičajene poslove. *Ništa je je smunđalo pa jon moran otić pomust krave.*

SMUŠTRITI - prevariti, prodati nekome *brus za sviću.*

SMUTNJA - svađa. *Ugoniš me u smutnju.* Tko je svadljiv, tko znade zametnuti svađu, za njega kažu da je *od smutnje.*

SMUŽDRATI se - postati poput glavice kupusa koja se ne ukiseli (ne ode u redu), a smekša se (ruka u njega upada kad se stisne). Isto **muždekniti se**. Govore i **bljuzniti**. *Bljuzne kupus, ne valja.*

SNARAMENA - vidi **iznadramenice**.

SNERUKE - suprotno od usput, izvan ruke; sa strane, **nesruke.** *To mi je sneruke* (nije mi pogodno, nije mi usput).

SNEVERATI se - naoblačiti se tako da bi moglo doći do **nevere**. Govore i **sneverijati se**. *Sneverijalo se.*

SNEŽIŠAN - smeten; suprotno od **provećuran**.

SNIMITI - skinuti. *Snimija je odma košulju s njega.*

SNIT - snijet. Vidi **smitljika**.

SNOVANJE - pripremanje pređe za tkanje na **stanu** ili **tari**. Tako se zovu i neki drugi postupci, primjerice pri pletenju posuda šibljem. Vidi **zasnovati**.

SNUBATI se - hodati sporo, bezvoljno i u pravilu bez neke svrhe.

SNJIG - snig, snijeg.

SO - sol. *Trče ka na so* (brzo negdje ide; čovjek, krava i sl.).

SOČITI - vlažiti, pustati tekućinu (iz biljke, odnosno stabla kad se zasiječe kora u proljeće). Kad se reže loza u proljeće, ako su već počeli teći sokovi, također soči. Kažu da loza

plače. Soči iz rane na čovjeku ili životinji ako još nije dobro zarasla, a može stalno sočiti iz kroničnih rana. Vidi **osoč**.

SOČIVICA - 1. **kresa** za **posicanje mlina**. Kažu i **sačivica, sečivica** te **sičivo**.

2. leća (plod biljke leće).

SOĆ - ukras na ženskoj odjeći (pregib, poprečna **štrika**, obično pri dnu, prošivena koncem), na **torbama** i sl. Mećao se na **kotule, šotane, košulje** po rukavima i sl. Vidi **kalup**.

SODA - vidi **kauštika**.

SOJA - 1. podeblje štapina, račvasti štap koji služi pri tovarenju konja ili magaradi. Izgovaraju i **sojica**. Sojom se podupre (**potpavči**) natovarena strana dok se druga strana tovari. Svaka odeblja štapina je soja. *Dobija je soju po kostima* (štapinu po leđima). Soju kojom se **potpavčuje** zovu i **sorača, sora, sovurača, suvorača**.

2. drvo na koje se namatala pređa prije mećanja na **vratilo**. Bile su dvije soje (obično pred kućom, tvrdo zabodene u zemlju). Vidi **vlačuga**.

3. drvena štapina kojom se lonci pravljeni od **gnjile** vade s vatre (**žere**), nakon pečenja.

SOLA - 1. slana (naročito ona malo krupnija koja je poput soli).

2. sitna **krupa**.

SOLAR - vidi **balatura**.

SOLBUN - vidi **salbun**.

SOLINE - mjesto (kamene ploče) gdje se sole **ovce.**

SOLUP - zalisak, zuluf.

SOLUPAŠ - žandar (**đendar**) između dvaju svjetskih ratova (nosio je duge **solupe**). Vidi **kolaš**.

SOMIĆ - bočni zid kuće na koji se oslanjaju bočni dijelovi krova (**kantinele**). Kažu i **lastavica**. Kakav je oblik somića, takav je oblik i krova. Stare su kuće u pravilu bile na *dvi vode*. Govori se i o somiću od kreveta.

SOPARAN - nemrsan, **posan**. Izgovaraju i **suvoparan, suoparan**.

SOPARNIK - vrsta pogače koja se sprema pod **pekom,** začinjena je stučenim lukom (češnjakom).

SOPICA - lijepo istesan četvrtast **kamen** postavljen na zgodnu mjestu (pred kućom, pred **mlinicom**) da bi se na njega moglo nešto ostaviti. To je i duguljast obrađen kamen (ili niz kamenih ploča) uz prednji kućni zid na kojemu se sjedi. Dvije susjedne

kuće su znale imati spojene sopice. Izgovaraju i **stopica**. Vidi **sinija**.

SORAČA - vidi **soja**.

SORBULATI - skuhati meko (odnosi se na jaje; *Stavi ga na ključ i dok izmoliš virovanje, gotovo je*), **ogrušati**. Kažu i **na sorbulu**, i *u meko. Oćeš li na sorbulu ili u tvrdo?*. **Sorbulano** (skuhano na meko). Najslađe je jaje sorbulano u **lugu**.

SORIVEN - soren, srušen. *Vas san ka soriven (ka satran).*

SORITI - srušiti. *Sorija mi se zid.*

SORLJATI - soriti (obično naglo i uz veliku buku).

SORTA - vrsta, rod (sorta žitarice, povrća itd.). Govori se i za čovjeka, ali rjeđe. *Teško je naći čovika nake sorte.*

SOTAN - željan masne hrane. Sotan je onaj tko nije imao **prase** za klanje pa mora jesti posnu hranu. Čak se i mlijeko smatra **mrsom**, nije posan ko ima mlijeka, tj. nije posve sotan.

SOTIN - sa time. *Ja sotin nikako ne mogu biti zadovoljan.*

SOTONA - vrag, đava. *Odlazi sotono paklena.* Izgovaraju i **sotonja**. **Sotonjaš** (zao čovjek - *đavliji čovik*).

SOVATI - psovati, **beštimati.** *Suje, devetoro se nebesa otvara.* Neki izgovaraju **covati**. Vidi **izasovati**.

SOVRA - stol ili sinija s **namirenom** (postavljenom) hranom za jelo, sofra.

SOVURA - kamen pogodan za tucanik, ujedno i sam tucanik. Zovu ga i **muc**.

SPAJDAŠITI se - udružiti se, sprijateljiti se, **spekljati se**. Vidi **pajdaš, sjardumiti se, skerepiti se**.

SPARIĆATI - skuhati nešto na brzinu, naročito neku zelen. Vidi **spuriti, parićati**.

SPECIJALIJA - lijek (**likarija**). *Dabogda potrošija za specijaliju* (kažu nekome tko nepošteno nešto stekne, nepravedno od nekoga nešto uzme i sl.).

SPECIJALIST - veliki stručnjak, **majstor, meštar**. Svaki dobro obavljen posao je **specijalno** obavljen. **Zanovetan** posao traži specijalnog majstora.

SPEĆA - specijalna stolarska blanja za izradu **telera**.

SPEKLJATI (se) - spetljati (se), što znači zapetljati se, zbuniti se (**zabuniti se**; obično u govoru) ili udružiti se (združiti se, **spajdašiti se**). Slično je **zapekljati (se)**.

Spekljan (spetljan, zapetljan, zbunjen, svezan). Vidi **pekljati, peklja**.

SPERITI se - zacrniti se od oblaka (odnosi se na nebo). Kažu i da se nebo **navunjilo, navogunjilo, narogušilo** zatim da *se (je) sastavilo* te da *se sastavilo nebo i zemlja*. Neki kažu: *Oblačno ki tisto*. Vidi **vištac, slembati se**.

SPEŠTATI - usjeckati slaninu i **luk** u **pešt**, ujedno znači i **zapeštati, upeštati**.

SPICATI (se) - postajati suh kao pečen; zatvarati. *Spiču mi se usta* (suha su mi i kao da su ispečena). *Ta rana spiče* (ta hrana zatvara). Vidi **špecija**.

SPIČKATI - spiskati, potrošiti brzo i nerazumno. *Proda je zemlju i sve novce spička* (potrošio, **protrajba**).

SPIRINE - saperine od suđa iz kojih se jelo i ostaci hrane namijenjeni za stoku. Spirine su i svaka hrana ili piće koji su loše pripravljeni ili prljavi. *Spirine na valjaju, ali valja guda. Ne pojide li božični spirina, nema praseta.* **Spirina** je i nadimak nečistu čovjeku.

SPIRITI - zapaliti, upaliti (odnosi se na vatru). Kažu i **upiriti**. Slično je **potpiriti**. Vidi **praška, perača, potakmiriti**.

SPIZA - hrana, ono što se jede. *Na dobroj spizi* (na dobroj hrani).

SPLAVAK - naplavljena zemlja (obradive zemlje tako nastale, često dobiju ime **Naplavci**). Izgovaraju i **naplov**. Vidi **ognjojčina, plitvina**.

SPLEJATI - iznerediti; loše uraditi (obično zemlju ili kruh). **Splejan** kruh jest kruh koji nije **razabran**, koji je tvrd i nema rupica po sebi (**zbelegijan** je). *Splejala ga je nemilo i neuredno.* Slično je za zemlju. Vidi **isplejati se**.

SPLEUZITI - nabrzinu obaviti posao, najčešće nemilo i neuredno. *Sve je on to spleuzija na brzinu.*

SPLIVATI (se) - slijevati (se). *Spliva se silni svit* (dolazi mnoštvo svijeta). *Tu se zemlja spliva* (tu voda nanosi zemlju).

SPOMEN - nezaborav. *Spomen kuću gradi. Spomen kudilju prede.* Neka čovjek i sporo radi, posao će obaviti ako na nj misli, ako se posla prihvaća, ako ga ne zaboravlja. **Spomeniti se** (sjetiti se). *Spomeni se posvetiti dan svetačnji. Spomeni mi da ne zaboravim. Spominješ li se?*

(sjećaš li se?). *Kad dite ne plače, mater ga se ne spominje.* Vidi **rđa**.

Moj dragane Suncu se okreni
pa se naše ljubavi spomeni.

SPON(J)A – 1. dio odjeće (služi za spajanje). Govore i **kukica**.
2. žičana prigoda smotana za to prikladnim kliještima (**spon(j)ska klišta**) kojim se krpe opanci. Vidi **zasponjiti, rasponjiti, konjska klišta, záložina**.

SPONJAK - špinat. Kažu i **sponak, španjak**. Kuha se tako da se u loncu **užuti** malo **luka** pa se sponjak **spušći** po tome.

SPONJSKA KLIŠTA - vidi **sponja**.

SPORED - uz, pri. *Spored zemlje* **(arazon).**

SPRASNA - skotna, koja nosi **gušad** (odnosi se na **gudu**).

SPRATITI - utjerati u štalu, tor ; svezati za jasle. **Spraćen** (utjeran u štalu ili tor; svezan za jasle).

Srida večer, evo moga dreče,
Spratit ću ga dino koze meče.

SPRCATI - najati, navaliti, **odrediti** obaviti neki posao pod svaku cijenu. *Sprca na me da mu dan novaca.*

SPREĆATI se - zadušiti se, izgubiti snagu (odnosi se na vatru). Vidi **prećati**.

SPREMA - 1. **oprema** (djevojačko ruho koje djevojka priprema za udaju).
2. veliko spremanje. *Kakva je to tu sprema?*

SPREMATI (se) - pripremati (se) za udaju.

Moj dragane, otkad mi te nema,
Mene majka za drugoga sprema.

SPRESTI se - zasukati se (ponajviše se odnosi na list kukuruza koji se zasuče, uvije i objesi za vrijeme velikih žega). Kažu i da je kukuruz *spustijo sablju* ili da je *obisijo uši* i sl.

SPREŽ - pogančeva trava, ljekovita biljka. Žila se daje **blagu** za lijek protiv **poganca** (unutra je bijela). Zovu ga i **kukurik, zeleni kukurik**.

SPRIGATI - sfrigati, isto što i **svrigati, povrigati**.

SPRKLJATI - na brzinu nešto spremiti, pokupiti. Vidi **doprkljati, otprkljati**.

SPRTVA - kova, ali i zavežljaj. Neki izgovaraju **prtva**.

SPRUŽITI se - isto što i **popružiti se**.

SPRVA - s početka, iz početka. Vidi **prvoč, sprvoč, uprviš**.

SPUGA - spužva. *Mek ka spuga.*

SPURATI se - postati poput **pure** (odnos se na hranu koja se u loncu raskaši, a ostane gusta). Vidi **sjanjati se**.

SPURITI - nešto na brzinu spremiti ili uraditi (obično se odnosi na onoga tko nije vješt tomu što radi, a mora; primjerice čovjek kad ostane bez žene; naročito se odnosi na pripremu hrane). *Spurin štogot sam sebi* (zgrijem nešto na brzinu, samo da je toplo). Slično je **sparićati**. Vidi **puriti (se)**.

SPUŠĆITI - spustiti (i tako govore). Izgovaraju i **spuštiti, spuštati, spušćati**. *Spušća pet diga šest.* Vidi **kremenjača**.

SPUTAN - redan; uredan; spreman za put.

SPUTITI - sputati, svezati (usporedi **putiti**). Vidi **ukolinčiti**.

SPUŽ - puž. *Bolest dolazi na konju, a odlazi na spužu.* Neki pak kažu: *Bolest dolazi na konju, a odlazi na dlaki.* Vidi **vučac**. U proljeće nakon kiše ide se u spuže. *Nabra (nakupija) spuža*. Nižu ih na **praljak**.

Mala moja materina Ruže,
Porosilo, ajdemo u spuže.

SPUŽALINA - prazna puževa kućica. Isto **pužalina.**

SRBIGUZA - plod divlje ruže, **šepurika** (šipak). Kažu i **srbiguzica.**

SRČ - srž u drvetu, sredina drveta. Kažu i **srčika**.

SRČANIK - vrsta ljekovite biljke.

SRDEBOLJA - vidi **srdobolja**.

SRDELIJA - vidi **zerdalija**.

SRDELJICA - sredina u glavici kupusa.

SRDOBOLJA - opaka crijevna bolest, dizenterija (dobili su je i Turci dok su napadali Sinj 1715.). Izgovaraju i **srdebolja**.

SRĐATI - oslabiti (postati rđav), **saplati, ociditi se**. Vidi **ođurđutiti, rđa**.

SREDAN - uredan i odmjeren (*kako triba i u svoje vrime*). Slično je **redan**. **Nesredan** je onaj koji ne vidi da ima posla, da nešto treba raditi, a **nesručan** onaj tko radi, a ne zna (sve loše ispada).

SREDITI se - vidi **narediti se**.

SRG -motka za vješanje **biljca** i **štraca**. Tako se naziva i držač **saka,** odnosno **vlaka**.

SRI - sred. *Pogodija je u sri sride.*

SRIĆE - sretnik (*sritniji je nego pametniji*).

SRIDA - srijeda. *Srida varalica.* Uobičajeni dan za post (uz petak).

Srijedom je **silo** (ali ne tako važno kao ono subotom). Vidi **čista srida, spratiti**.

SRMA - vrsta ukrasa (srebrnog). Redovita je na **alkarskoj** odjeći.

SRMALI - ukrašen **srmom**. *Srmali ječerma.*

SRNOVA - krava crne dlake. Izgovaraju i **srnava**. Daju joj ime i **zekulja** ako nije baš posve crna nego zelenkasta. Vidi **kunova**.

SRP - alatka sa savijenim tankim i nazubljenim sječivom i drvenom drškom kojim se **ženje žito**. Postoji i veći nenazubljen srp. Njime se ženje kukuruz (kao i sa **kosirićem**).

Posrpiti se (poviti se u leđima poput srpa). **Posrpljen** je onaj tko se posrpio. Vidi **polegutiti se, ponatiti se**.

SRSKATI (se) - stući (se). Srska se prst ili nos kad se od udarca zdrobe kosti, srska se orah kad se zdrobi košteni dio itd.

SRUČAN - spretnih ruku, svašta zna napraviti (*ima zlatne ruke; zlatni ruku*). *Sve je držala na igli i na koncu.* Suprotno je **surok, suoruk, suvoruk**, ali i **nesručan**. Vidi **sredan, neuredinja, rukodilo**.

SRZENTA - naziv za osobu koja se voli **starešiti**. Neki tako zovu svaku **nezaglavljenu** osobu. Izgovaraju i **srzento**.

STABOLIT - čvrst, siguran, postojan, stabilan. *Njezine noge nisu baš stabolite.* Kažu i **stabulit**.

STAĆIL(O) - nekada važan **svat**, **vojvoda** čitavu **društvu**.

STALAK - naprava od drveta u koju se stavlja dijete poslije sedam mjeseci starosti da se uči stajati na vlastitim nogama i pomalo hodati.

STAN - tkalački stan (razboj), naprava za grubo tkanje od ovčije vune. Neki kažu **krosne**. Vidi **tara**.

STANI-PANI - riječ koja dolazi u rečenicama poput: *Ako bude stani - pani mi ćemo se i tući.* Znači ako ne može drukčije, u krajnjem slučaju.

STANJADA - vrsta **suda**, bakrena posuda za kuhanje mlijeka.

STANJE - sve ono što ima jedan čovjek, jedna obitelj. Izgovaraju i **stanja**. *Ne bi za Tripalova stanja* (ne bi za ništa; Tripale su vrlo bogata i ugledna sinjska obitelj).

Vragu lolo i njegovo stanje,
Neće stanje spavati u za me.

STAP - posuda od drveta u kojoj se mlijeko **mete** radi odvajanja **masla**.

Prali su ga smokovim listom, **bilom pržinom**, **lugom** ili **lepušinom**. Slično je za **vidru, bukaru** i sl. Bukaru i **vučiju** dobro bi prali srijedom i subotom ujutro (prije **sila**). Vidi **mećaja, mesti, metenika**.

STAPATI - mesti, odvajati u **stapu** **maslo** od **metenike**. Najprije ide **skorup**, potom **kiselina** pa **varenika** (pa možda voda ili mlijeko za oblivanje radi postizanja potrebne temperature). Metenika se kiseli. Ovo se obično radilo **sridon** i **suboton**. Vidi **mesti, izmesti, mlaćanica**.

STAREŠINA - kućni domaćin, glava kuće. *I paklu se zna starešina*. Zovu ga i **kućedomaćin, domaćin**. *Kad kuća gori, da se i domaćin bar malo ogrije.*

STAREŠINSTVO - vlast u jednoj kući. *Dobiti starešinstvo* (postati **starešina**).

STAREŠITI se - namećati se za **starešine**, ponašati se kao da si starješina. *Šta se starešiš? Nemoj se ti nadamnom starešiti.* Izgovaraju i **starežiti se**. Vidi **ustarežiti se**.

STAREŠKO - nadimak za onoga tko se zarana počne **starešiti**, tko mlad dobije **starešinstvo**.

STAREŽINA - trava koja se osušila, a nije pokošena ili je blago nije popaslo. Ako je u travi izmiješana novonikla trava i starežina, znaju reći: *Ne valja, u njoj ona starežina.* Izgovaraju i **starožina**. Vidi **zapijuriti**.

STARIĆ - neka mjera; posuda koja je **bulana** za neku određenu mjeru, **star.**

STARI MOMAK - vidi **momak**.

STARI SVAT - jedan od najvažnijih **svata**. Zovu ga i **svatski starešina** te **batimbaša.**

Pivat ćemo, da šta ćemo,
Stari svate, tebi ćemo,
U tebe je zlatna kesa,
A u kesi sto dukata,
S njima ćeš nas darovati.

Pjevaju i ovako:

Stari svate, dragi brate,
Daruj mene, Bog će tebe.
Ne u srebru ne bilo ga,
Već u zlatu, šta je da je.

itd. Vidi **đuvegija, čauš**.

STARIKOVO DRVO – drvo *napo suvo*. Vidi **polosuv**.

STAROSIDIOVAC - isto što i **pazdrk, usidilac, divac, vezir**. Ženska je **starosidiovica, usidilica**.

STAROVIČAN - star.

STATI - stanovati, živjeti. *Kad će te prić stat u novu kuću?*

STATI - početi. *Stala ji žalba.*

STAVA - stojeći stav; uspravan položaj. *Ostavimo ga u stavi* (ako bi požnjeli nedovoljno zreo kukuruz, ostavili bi **kukuružovinu** u uspravnom položaju (**nauzgorili** bi je), tako **klip** zori).

STAVATI - zastajkivati. *Nećemo nigdi stavati.*

STAVITI se - uprijeti sve snage radi izvršenja nečega, radi dobivanja neke igre i sl. *Stavi se sad da ovu dobijemo!*

STEĆI - namaknuti. *Namaka san (steka san) kravu* (kupio). Znači i dobiti od nekoga nešto kao milodar. **Sticati** (namicati, kupovati, širiti imovinu). *Stekla sam malo jaja, napravit ću kolača. Noge stekla pa utekla. Nije noge steklo (*netko ukrao). *Dok je glave steće kapu.* **Stečer** (čovjek koji stiče).

STEJENA - steona, s teletom u sebi. Izgovaraju i **stevena**. Za kravu koja ne ostane stejena kažu da je **uvela tele**.

STELJA - 1. slamnati dio u samaru. *Nakljukalo mu stelje* (dalo mu dobro po kostima). Vidi **krov, postelja**. 2. podmetak na rame (pri nošenju greda i slična tereta). Vidi **zastoranj, koturača**.

STELJAK - stećak (i tako govore). Govore i **mašeta**. Ima ih po cijeloj zagori (u malo kojem ih selu nema ili ih nije bilo), negdje po jedan, negdje cijele skupine. Neki su korišteni kao oltar (**otar**), neki su u obliku križa (odnosno od njih je napravljen križ), neki u obliku sanduka, neki u obliku kuće *na dvi vode*, neki u obliku ploče, neki u obliku stupa, neki su u grobljima, neki izvan njih, neki su pokraj crkava, neki su nadgrobne ploče, neki su ugrađeni u crkve, neki u mostove, neki su ukrašeni ili imaju natpis na sebi, ali su većina bez toga, neki su lijepo obrađeni, neki su grubo otesani (kao da su nedovršeni). Ima dječijih, ima ženskih. Najviše ih ima na izvoru Cetine (sama je rijeka njima prejažena), Lovreću, Cisti, Biskupiji. Obično su u dolini, ali ih ima i visoko u planinama (**Mašete** u Kamešnici, u Svilaji).

STENTAN - pomljiv, promišljen. Kad je netko promišljen, kad pomljivo obavlja neki posao kažu: *On ti je stentan.*

STESORJE - vidi **štesorje**.

STEVENA - isto što i **stejena**.

STICATI se - naljutiti se, uvrijediti se. *Sticala se i otišla leć bez večere.* **Stican** (uvrijeđen; ljut zbog nečega). Izgovaraju i **šticati se, štican**.

STIĆATI se - vidi **stijati se**.

STIJATI se - slegnuti se, zgusnuti se (odnosi se u pravilu na hranu koja se hlađenjem slegne i zgusne). Neki izgovaraju **stićati se**, a neki među tim izrazima prave male razlike. Vidi **paniti se**.

STILJA - selo u vrgoračkoj zagori. Župno mjesto skupa s **Prapatnicom** (Sv. Ivan Krstitelj) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

STIMADUR - onaj koji vrši **stimavanje**, koji vrši procjenu. Kad stoka uđe u tuđu imovinu i napravi štetu, onda poljar **stimaje** štetu koju treba namiriti vlasnik štete oštećenom vlasniku. Izgovaraju i **štimadur**.

STIMAVANJE - procjenjivanje, procjena. Isto **stima**. **Stimati** (procijeniti, ali i poštovat), **stimavati** (procjenjivati). *Nije ni lugar stima* (nije primjetio, nije uočio). *Niko ga ne bi stima.* **Stiman** (procijenjen i to u pravilu dobro, ocijenjen dobrim; dobar; poštovan). *On je stiman čovik.* Izgovaraju i **štimavanje, štimati, štiman.** Vidi **nestiman, stimadur**.

STINJ - isto što i **tinj.**

STIPAN - muško ime Stjepan. Govore i **Stipe, Stipeta, Stipija, Ćipa, Ćipura, Ćipak, Stipica, Stiponja, Stipurina, Šćevo**.

STIPANJA - blagdan Svetoga Stjepana (26. prosinca, dan po **Božiću**). Kažu i **Stipenjdan**.

STOĐAVA - zločesta, ali i vragolasta osoba (obično dijete ili **vrljac, vrljica**). U stođavlu je sto đavli (*Sto je đavli u njemu*). Kažu i **stovrag** (*Svi su vrazi u tebi*).

STOG - uzgrnuta zemlja kod kopanja **loze** u proljeće. Takvo se kopanje zove **stoganje**. Kad bi se loza po drugi put kopala, onda bi se stogovi razgrtali (**razgrćanje**). **Stogati** (**zagrćati**, kopati radeći stogove).

STOGAR - stoga.

STOJA - stotina (odnosi se na novčanicu). Isto **stotka, stotica**.

STOJNA KUĆA - kuća u kojoj se provodi preko dana. Uz nju postoji **vatrena kuća**, **izba, poj(e)ta**. Vidi **siditnja kuća**.

STOKLASA - vidi **žitarica, klasulja, vlaca**.

STOPA – željezna **prigoda** za izradu postola (*kad se udivaju brokvice*). Za opanke to je **kalup**. Vidi **vučija stopa**.

STOPANJICA - žena koja u domaćinstvu kuha. **Stopanjstvo** (vodeća uloga u pripremanju hrane, pravo i obaveza za pripremanje hrane). *Ona je odma priuzela stopanjstvo.* Vidi **maja**.

STOPICA - 1. izbočina pod prozorom, prigoda za ostavljanje nečega (cvijeće, mlijeko i sl.).
2. vidi **sopica**.

STOPITI - istopiti. Stopi se **kljuk** pa se dobije **maslo**, **salo** pa se dobije mast. Loj se **pritopi**. Vidi **krabiti**.

STOPITI se - posve se smočiti, **skvasiti se**, posve pokisniti. *Vas san se stopija.*

STOPRAG - vidi **toprag**.

STOPRON - **tek, tekon**. *Pusti me da se odmorin, stopron sam sija.*

STOTKA - isto što i **stoja**.

STOVRAG - isto što i **stođava**.

STOŽINA - drvo koje se postavi u sredinu gumna (**guvna**) za koje se vežu konji prilikom vršidbe žitarica. *Došlo do stožine* (dogustilo, nema se više kud). *Baca ka na stožinu.* Stožinom neki nazivaju i **kolac** oko kojega se **sadiva plast** ili **lišnjak**.

STRA - strah, kažu i **strav** te **straj.** *Dobar je stra komu ga je Bog da. Dobar je stra ko ga ima. Ko u stravu umire, prdeć mu zvone.*

STRAGUŠA - lovačka puška koja se, za razliku od **nabijače**, puni odstraga. Poneki govore i **otraguša**.

STRAMICE - 1.drvene letve (**platice**) koje povezuju prednji i stražnji dio **samara**. Kažu i **igle**.
2. daske na košu od **kara** koje dođu sa strane. Vidi **purtela, lisa**.

STRANA - 1. uzbrdica.
2. tovar na magaretu (jedna strana). *Nejednake su strane pa kriva.*

STRANPUT - nadimak čovjeku koji je na svoju ruku, koji uvijek hoće stranputicom, a ne kuda bi i kako bi trebalo.

STRANJSKI - strani. *Pripazi šta govoriš, u kući su stranjski ljudi.* Vidi **vorešt, devoran**.

STRAŠIV - strašljiv, koji se boji, koji se lako prepane. *Oči su strašive, a ruke su grabljive.* Strašiva čovjeka zovu **strašivica**. To je i čest naziv za duboku, opasnu jamu (u koju je **strašivo** pogledati). Vidi **tobolac, slobodan, bezdanka**.

Teško puški u strašivoj ruki,
Teško kapi na ćelovoj glavi,
A nogama pod maniton glavon.

STRAŠIVO - od čega se bojiš (od čega bi se lako prepao). *Strašivo li je odozgar pogledat.* Vidi **strašiv**.

SRAVIĆ - strah. *Sŕravić koze pase.* Govore i **stravina**. *Vata ga stravina (vataju ga stravine).* Vidi **stravižati**.

STRAVIŽATI - strahovati. Slično je **strniti**. Vidi **stravić, travižati**.

STRAŽANIL - anđeo čuvar.

STRAŽENTAL - povezni **kamen** pri **zidanju**. Vidi **zub**.

STRAŽETIJI - lovni, koji čuva (odnosi se u pravilu na psa). Vidi **torni, lovetiji**.

STREMEN - isto što i **uzengija**.

STRIC - očev brat, ujedno i svaki stariji čovjek. Kažu i **strikan** (to je i nadimak). Stričeva žena je **strina** i svaka starija žena.

STRIJA - 1. kućna streha. Kažu i **pervaz, gronda**.

2. isto što i **širum, vrontin**.

STRIJAČ - muški šešir.

STRIKA - pruga (obično na odjeći, koži i sl.). Izgovaraju i **štrika**. Vidi **riga**.

STRIKEST - sa **strikama** po sebi. Izgovaraju i **strikast**.

STRINA - stričeva žena, ujedno svaka starija žena.

STRIŠ - 1. slana, inje; iglice koje se hvataju kad je velik led. Izgovaraju i **striž**.

2. nakupina koja se hvata na bačvama, **striž**. Neki kažu **kostriš**. Vidi **ustrišiti se**.

STRIŠAN - strm. **Strišna kuća** (sa strmim krovom i obično ovisoka).

STRIŠATI - 1. okrznuti; dotaći u prolazu. *Potega se za njin kamenon ali ga je samo striša.*

2. povući kartom jednom ili više puta po stolu prije bacanja (u igri **trešeti**). Govore i **slišati**. Igrač **strišanjem** upozorava svog suigrača da će mu doći u **zog** koji on očekuje ili da ima još jednu ili više karata tog zoga kojim striša. Strišanje se može izvoditi u kombinaciji s **baćenjem** (tada igrač upozorava suigrača da ima više karata tog zoga, ali da to nije dovoljno za baćanje te ostavlja svome suigraču da odluči hoće li ili neće preuzeti igru, ako može). U igri **na striš** (tako igraju samo slabiji igrači), igrač striša svojom slobodnom (**vrankom** ili najjačom) kartom, očekujući od svog igrača da tada baci kartu onoga zoga u kojem

želi da se igra nastavi. Vidi **škart, batiti**.

STRIZIREP -selo u sinjskoj zagori. Župno mjesto (Sv. Roko) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

STRKATI se - sjuriti se na jedno mjesto, doći **strkimice**.

STRKIMICE - žurno; u velikom metežu. *Došli su strkimice* (*Strkali su se*).

STRMADOLAC -selo u sinjskoj zagori (Strmen Dolac). Vidi Ugljane.

STRNINA -ostaci biljaka nad zemljom nakon kosidbe pšenice ili ječima. *Počekajder, uboja san se na strninu.* Znači i **strnište**. *Šta kupiš po lanjskoj strnini klas.* Vidi **nožanj**.

STRNITI - brinuti se, od brige trniti; strahovati. *Strnin kad god dica odu k vodi. Strnin za njin od kad se rodija. Strni ka ovca od noža.* Vidi **stravižati**.

STRPLJEN -strpljiv. *Strpljen – spašen.*

STRŠ - jamar, stršljen (i tako govore). Izgovaraju i **srš.**

STRUG - dugačka stolarska blanja. Neki kažu **struk**, neki **šaraman**.

STRUGA - ulaz u ograđeno zemljište.

STRUNITI - pokvariti, pomaknuti (odnosi se na želudac). *Strunija san želdac.* Kažu i **natruniti**.

STRUNJA - dlaka od konjskog repa, struna (može i od svinjskog - **štitina**). **Strunjavica, strunjovica** (torba od strunje, neugledna siromaška torba). *I u strunjovici bude pogača.*

Strunjavac, strunjovac (grub ogrtač od strunje). Vidi **gusle**.

STRUŽINA - kamenito, neplodno zemljište na kojemu može rasti samo nisko raslinje.

STRVAN - ljutit. *Strvan je neće ni s kim da govori. Mučite, strvan je ka gladan pas.* **Strvnost** je ljutitost. Vidi **postrvan**.

STR-ZAMA - nikad zanikad. *Neće doć str zama.* Vidi **zam**.

STRŽOV - hrastov (**rastov**).

STU - izraz koji se upućuje volu, a znači: *Tamo!* (desno od vologonca koji je s lijeve strane volova), a **oč** znači ovamo (lijevo k vologoncu). Dok se ti izrazi, odnosno povici, upućuju volu, istovremeno ga bocnu dugačkim prutom zvanim **ostan**. Kažu i **stuja**.

STUBA - vidi **stublina**.

STUBLIĆ - mala **stublina**.

STUBLINA - rupa u deblu (u njoj bude vode), **stublić**. Stublina je i valjkasta, uska, duboka **kamenica** koju zovu i **stuba**. Iz nje se voda može popiti samo piskom (koja se napravi obično od **Božije gore**). Područje gdje ima više kamenica često nazivaju **stubline**.

STUDENCI -selo u imockoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Ilija prorok) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

U Studence i u Cistu neću,
Moje zlato stoji na Lovreću.

STUGA - mučnina. *Cili mi je dan nika stuga u želdacu.* Vidi **debulica, debuja**.

STUJA - vidi **stu**.

STULITI se - skupiti se u se, pogrbiti se (uglavnom zbog straha). Vidi **potuliti se**.

STUMBULJA - vrša pletena od pruća.

STUPATI - 1. **valjati** sukno u **stupi** i tako ga prati. Vidi **valjalo**.
2. čistiti ječim od košuljice, **šuljati, gruvati**.
3. hodati pomičući nogama poput **stupe**. *To ti je on, vidiš kako stupa.* Nadimak **Stupalo**. Vidi **ustupčiti**.

STUPA - 1. naprava u **mlinicama** za valjanje sukna. Djelovi su **baba, bati, grebene, obraz, taban, drob, gnjat, žlib, klini, plazina badanj, kolo** (s **gobeljama, vrtenom** itd.).
2. naprava za **stupanje ječima**.
3. komadić krpe pogodan za punjenje **puške kremenjače**.

STUPANJE - **valjanje** sukna u **stupi** ili čišćenje **ječima** od košuljice da bi se mogao jesti (**šuljanje, gruvanje**). Vidi **valjalo**.

STUPČITI - dugo stajati na jednom mjestu (kao stup), s razlogom ili bez razloga.

STURA – 1. trstika koja raste u barama, vodama koje sporo otječu. Služi za pokrivanje kuća. Izgovaraju i **štura**.
2. vidi **turina**.

STURIĆ - snopić ili više spojenih snopića trstike (**sture**) na kojemu se djeca uče plivati (mali splav od sture).

STURINA - vidi **turina.**

SUBAK – vol neutučen dokraja ili čovjek s jednim jajem, ujedno pogrdan naziv za debela čovjeka. Vidi **žilomud**.

SUBAŠA - 1. čuvar polja, poljar, a i svatko tko se pravi važan i tko hoće

da bude kolovođa. *Kakvi si mi ti subaša?* Izgovaraju i **šubaša**.
2. seoski gospodar koji pomaže pri kupljenju poreza (za vrijeme mletačke uprave). Vidi **robač, rondar**.

SUBERLEST - blesav, lud, **berlav**.

SUBITATI - odlučiti se brzo i početi nešto raditi; odrediti nešto započeti.

SUBLIZU - blizu; odprilike jednako. *Oni su ti sublizu* (rođeni su približno iste godine).

SUBLIŽNO - slično.

SUČIJA - 1. duševna bolest sušenja od grižnje, kajanja, nezadovoljstva. Vidi **sučijan, sučijati se**.

Curo mala crkla od sučije
Kad ne možeš nositi vučije.

2. tuberkuloza. Kažu i **sušica, tišika**, a rjeđe i **jetika**.

SUČIJAN - bolestan od **sučije**. Slično je **osučijan**.

SUČIJATI se - oboljeti od **sučije**. Slično je **osučijati se**.

SUD - posuda. Manji sud je **sudić**. **Vidi bačva, badanj, bakra, bakrač, balučak, bardak, bigunjac, bocun, bokal, botiljun, bronzin, brzdar, bucet, bućak, bukara, burača, burlija, bužmala, brema (ramina), čabar, čanjak (čanjek), čikara (ćikara), demejana (demežana, pletenka), desećak, dižva, dvolitar, dvoručak (dvoručka), gamela, kaba, kablić, kaca, kacijola (kacivola), kačica, ka(j)in (lavor), kalež, kalija, kamenica, kandelica (kandžarica), kanta, karlova, kavara, kogula (koguma, kongula), konistra, kopanja, korito, koš, kota, kotluša, kova (sprtva), krba, krto, kutlača, kutlić, kvartarol, lakomica, lata, lepuška (vepleška), lonac (vinski lonac, zemljovi lonac), lopuža, lučnica, maštilo, mašur, mira, miščić, muzina (muzilja, bunja), naćve, opalac, osmak, otakač, peura, pijet, pinjata (pinjatin), pitar, pladanj, plitica, polučak, poklapača (zaklapača), porcija, pota, rog, saloš, saplak, sić, stanjada, stap, starić, susak, šerpa, škaldin, škip, škropljenica, škudela (škuda), šupljača, tava, teća, tepsija, terina, tikva, tolitar, tovarija, varćak, varjača, važ, vidra, vidro, vidrica, vodir (vodirica, kozolica), vrčina, vučija (burilo), zasipač, zdila, žara (žarica), žbanj, žmul, zapregniti (se).**

SUDIŠTE - veliko nevrijeme (s **kišom**). *Za Ivenjdan je ovdan bilo sudište.* Vidi **susvita**.

SUDRVICA - drvo koje nije ni debelo ni suviše tanko, nego srednje. Sudrvica je i pola suho, pola zeleno drvo. *Dotrala san same sudrvice.*

SUDUJMA - vrijeme oko sv. **Duje** (7. svibnja). O Sudujmi se sije **sirak**. Kažu i **Sudujmova**.

SUDŽUK - kobasica od svinjetine, specijalitet u zagori. Nadijeva se u tanko crijevo. Meso se ne melje već sjecka, a usjecka se i slanine. Dodaje se sol, a po volji malo **bibera** u zrnu. Dimi se, suši i jede slično kao i **pečenica.** Neki ga zovu **mesna divenica**.

SUK -šiba; **kolac**. Govore i **osuk**. *Udarija ga onin osukon.* Vidi **osukati se, posukati, posukan**.

SUKANAC - posteljni pokrivač otkan od **vune**. Izgovaraju i **sukanjac**. **Osnova** je **pripredena**, **potka** nije. **Valja** se u **stupi** pod udarcima **bata** da bi se izbila **vlas**. Neki kažu **klašnja**. Vidi **šćavina, pola, trubnja, biljac, mutap, ponjava**.

Znaćeš mala šta je Radošćanac,
Kad te golu stira pod sukanac.

SUKERETINA – 1. stara krpetina. 2. podrugljiv naziv za nevaljala, **kvarna** čovjeka (ima puno loših oznaka: neuredan i nevaljao).

SUKLEN - suknen, od **sukna**. Neki izgovaraju **suknjen**. Suklene **bičve** nisu od otkana sukna nego opletene od **pripredene vune**. Vidi **prten**.

SUKNITI - navaliti. **Sukniti u glavu** (slično što i **šukniti u glavu**).

SUKNO - vunena tkanina od dobre, uređene **vune** (**vlačene** i **grebenane**). Grublje sukno je domaće izrade (vidi **stan, krosna, tara, soja**). Znali su ga **tangati (kaliti**) u crno. Finija sukna su kupovana, **tangana** su u **tangarijama** (ponajčešće u **modro** ili **crveno**). Kad se sukno otkaje nosi se u **valjalo** (na **valjanje** u **stupi**), zatim se rasteže i suši pa mota u **trubnju**. Odjevni predmeti uglavnom su bili od sukna: **modrna, ječerma, sada, oplećak, gaće, dolagan** itd. Vidi **raša, čoja, abadžija, skečati se**.

SUKNOVCI -selo u drniškoj zagori sa zaselcima Skenderovci i Vučipolje. Vidi **Promina**.

SUKRMAST - poput **krmeta** (po obličju ili po ponašanju).

SUL - dogovor (u selu). *Glavar je skupija ljude na sul.* Vidi **vicinija, posoba**.

SULACATI se - 1. hodati okolo, a ne raditi svoje poslove (kojih ima), skitati se. *Sulacamo se ovdan ka glistine.*

2. igrati se; poigravati se s nekim. **Posulacati se** (poigrati se s nekim, našaliti se s nekim).

SULTAN - jedan od glavnih **mačkara** (zovu ga i **Turčin**). To je i naziv za vrlo jaka, moćna **konja** ili čovjeka.

SUMA - 1. mnoštvo; puno svijeta. *Bila je suma naroda.*

2. **zajednica**. *Oni su šta ima živili u sumi.*

SUMAJSTORICA - podrugljiv naziv za čovjeka koji nije **majstor**, ali radi majstorske poslove; priučeni majstor. Govore i **sumeštar, sumeštrica**.

SUMALJICA - manji **malj**; slab malj (nedovoljno težak i loša **držala**). Tako će se netko i narugati nečijem malju (pa makar i ne bio slab). *Dokopa se one svoje sumaljice.*

SUMANJKATI - smanjiti se; ponestati.

SUMATI - misliti. **Sumavati** (promišljati). *Ja san sumava (sumira, suma) sutra otić u Sinj, a sad vidin da ne mogu.* Nadimak **Sumara**. Vidi **prosumati**.

SUMICALO - završni, uski dio **bičava**, zadnji pri pletenju. Zovu ga i **lazalo**.

SÚMICATI - sužavati pri pletenju. **Sumicanje** se provodi uzimanjem dviju **očica (žica)** za jednu. Kod **bičava** se ne sumiče do maloga prsta, a onda se počme sumicati. *Sad je zeman sumicati.* Neki kažu da sumiču pri **ziđanju** kućnog **somića**.

SUMITATI - kriviti; iskrivljavati. Vidi **prisumititi**.

SUMLATA - željezni **bat**.

SŬMLJA - sumnja. **Sumljati** (sumnjati), **sumljiv** (sumnjiv).

SUMLJIV - 1. sumnjiv. **Sumljati** (sumnjati). **Sumlja** (sumnja).

2. nepovjerljiv; zagonetan. *On ti je sumljiv.*

SUMPORAČA - 1. sprava za **sumporanje** loze.

2. sumporna vrpca kojom se **sumporaju** vinske bačve (zapali se nad otvorom).

SUMPORATI - posipati sumporom ili paliti sumporne vrpce

(**sumporače**). Taj se postupak zove **sumporanje**.

SUMPREŠ - glačalo. Govore i **sumprešun** te **pegla**.

SUMPREŠATI - glačati. Govore i **peglati**. **Sumprešan** (izglačan, **ispeglan**), **sumprešanje, sumprešavanje** (glačanje, **peglanje**).

SUNČAR - vidi **posunčanac**.

SUNITI - vidi **šuniti.**

SUNITI se - uzrujati se te naglo i ljutito početi govoriti, raditi i ponašati se.

SUNOĆATI se - snoćati se, biti skoro noć. Neki kažu **zanoćati (se)**. Vidi **osutak**.

SUOPARAN - vidi **soparan**.

SUPATI - umakati (odnosi se na rijetku hranu koja se supa kruhom). Kažu i **toćati**. Vidi **nasupati se**.

SUPOR - spor; sukob. *Ne iđu mu u supor* (ne suprostavljaju mu se). **Suporiti se** (sporiti se, sukobljavati se). *Moj Bože, što se supore.*

SUOPLEĆOST - vidi **suvoplećost**.

SUORUK - vidi **suvoruk**.

SUPARITI se - ući u **par**; postati par s nekim. Kažu i **upariti se**. Vidi **spajdašiti se**.

SUPLUŽICA - 1. starinski **plug** bez kotača (nešto između **rala** i pluga), odnosno samo s jednim **kolom**.
2. podrugljiv naziv za slab, dotrajao plug.

SURA - dio **kara** (na suru dođe **krik**).

SURITKA - vidi **surutka**.

SURLA - velik nos, **šunjka**. Nadimak je **Surleša** (nos mu ne mora biti tako velik; dovoljno je da ga stalno diže, da je crven i odeblji i sl.). *Šta si diga tu surlu, lipa ti je, nema šta.*

SURLIJAN - izmeteno mlijeko koje je **provišćalo** i **provodenilo** se.

SURLJATI - hodati okolo, naročito po noći, pri tom ulaziti i u loše društvo, napiti se, kartati i sl. Vidi **odsurljati, zasurljati**.

SUROK - nespretan u rukama. Izgovaraju i **suvoruk, suoruk**. Vidi **šebav, sručan**.

SURUTKA - voda koja ostane kad se od mlijeka pravi **sir**. Izgovaraju i **sirutka, suritka**. *Nema gladi dok je u polju turutve i u kući surutke. Navalija ka prase u surutku.* Vidi **sapidžrika**.

SUSAK - drven **sud**, gore uži iz kojeg se pilo vino ili voda. Slična je i **bukara** koja je gora šira.

SUSTATI - umoriti se od rada, sustati, posustati. *Jesi li susta? Dašta san!*

SUSTOPICE - u stopu, odmah uz nekoga. *Ajde za njin sustopice* (hodaj odmah iza njega). Vidi **nazorice**.

SUSVETICA - sporedni **svetac**; svetac u područnoj crkvi neke župe.

SUSVITA - sudnji dan (*sud svita, smak svita*). *Pada ki da je susvita*. Vidi **sudište**.

SUŠCI -selo u sinjskoj zagori s zaselcima Čeline, Korita, Stare Kuće,

SUŠICA - tuberkuloza. Vidi **sučija, tišika, jetika**.

Sušica se razišla po svitu,
Čuvaj mi se, moj rumeni cvitu.

SUŠILO - nadimak za suha, slaba, boležljiva (naročito od **sušice**) čovjeka.

SUŠITI - **postiti** i gladovati. Vidi **post**. **Sušiti zube** (ne imati **mrsa**, čak ni mlijeka).

SUTINA - selo u splitskoj zagori s zaselcima Draga Sutinska i Milina.

SUTLIJAŠ – vrsta jela (*riža na mliku*). *Kakvi je to sutlijaš?*

SUTRO - sutra. *Volin umrit sutro nego danas*. **Sutrošnji** (sutrašnji).

SUVAČ - selo u sinjskoj zagori s zaselcima Kokotovina, Točila. Vidi **Sinj**.

SUVARAK - 1. suho drvo, suha grana.

2. **bajam** s uvenulim plodom unutra.

SUVALINA - suho meso.

SUVARINA - suho drvo (suha drva).

SUVEZ - udruženje (savez) dviju obitelji da bi lakše obavili neke poslove, **suvezništvo**. Tako kad neki imaju po jednog **vola**, ili **konja** uđu u suvez i oru s dva vola, najprije jednom pa drugom.

Ajde mala da činimo vezu,
Da oremo skupa u suvezu.

SUVEZNIK - onaj tko je u **suvezu**. Dvojica koja su u suvezu jesu **suveznici**.Vidi **partner, kolega**.

SUVICA - suho grožđe, grožđica (neki ga meću u **divenice**). U pravilu je rade tako da objese **macu** grožđa o gredu.

SUVOPARAN - vidi **soparan**.

SU(V)OPLEĆ - oboljel od **suvoplećosti**.

SU(V)OPLEĆOST - bolest na domaćim životinjama (magaretu,

konju, volu itd.). Životinja slabo pokreće prve noge, koža oko plećaka prilijepi se za plećke. Sve se to događa radi istrošenosti oko plećaka, a obično dolazi zbog pretovarivanja ili velika opterećenja životinje. **Osu(v)oplećiti** (oboljeti od suvoplećosti).

SUVORUK - nespretan u rukama. Suvoruk je onaj koji ne zna ništa sam uraditi, koji za svaku sitnicu mora zvati nekoga drugoga. *Ne zna ništa u rukon.* Izgovaraju i **suoruk, surok**. Vidi **sručan**.

SUVOZID - način **ziđanja** zidova bez veziva (bez **japna**). To je bio najčešći način zidanja kuća u zagori. Češće kažu *ziđanje u suvo*. Vidi **gruđati**.

SUŽITI - suziti.

SVAJA - vidi **svast**.

SVAK - svatko. *Svak se svojin vratin zatvara.*

SVAK - sestrin muž (bratu te sestre to je **zet**, a sestri je svak).

SVAKUDAN – svukud. *Kudan si oda? Svakudan*. Vidi **kudan, nikudan**.

SVALITI - skiniti mlin s njegova postolja (uglavnom radi **posicanja**). Neki kažu **savaliti**. Suprotno je **navaliti**.

SVAOKLEN - (od) svukuda. *Tu dolaze od svaoklen pa bacaju smeće.*

SVAST - ženina sestra. Kažu i **svastika** te **svaja**.

SVATI - 1. svatovi, ujedno i pojedine osobe koje čine svatove. Najpoznatiji su svati: **prvinci (prvenci, prve), barija (barjaktar), stari svat (batimbaša), kum, đuvegija** (mladoženja), **čauš (čavo), buklijaš (buklija), jenge** , **diver(ov)i** (obično su znali tim redoslijedom ići). Tu je i **mlada** (nakon povratka od njene kuće, odnosno nakon vjenčanja), **začionici, seksandžija (skrinjar)**. Znade biti i **topuznjak**. Može biti i **doktur** koji pregledaje je su li postelja i soba u koju odlaze mladenci (*di će ji sleć*) sigurne i dobro uređene. Svati su u pravilu išli na konjima. Vidi **dolibaša, staćil, debeli svat, lončina (kogo), pratioci, priček, pripivanje, pir** .
2. neki od **mačkara**.

SVATITI - 1. shvatiti, razumjeti. Slično je svaćati. *On dobro svaća* (shvaća, **tendi,** nije **nedotupit**).
2. udariti, pogoditi. *Svatio ga kamenon u glavu.*

SVED - toplina, odnosno vruć zrak neposredno oko plamena. Vidi **prisvediti, rasvediti se, isvediti se**.

SVEJUTRO - cijelo jutro.

SVEKRVA - muževa mater. *Ime jon je svekrva jer je za sve kriva.* Neki izgovaraju **svekruva**. Mužev otac je **svekar**.

Iman svekra, slušat san ga rekla,
Iman zavu, razbit ću jon glavu.

Vidi **ćako, ćale, prasvekar**. **Mlada** im se ne obraća tako (nego samo kad o njima govori u trećemu licu). Inače kaže **majo, nane, ćako** i sl. Netrpeljivost svekrve i mlade poslovična je.

Pivala bi ne mogu od srama,
Svekrvu mi zabolila glava.

SVRSEBAN - sebičan. Vidi **osoban**.

SVETAC - 1. svet čovjek. Vidi **deot**.
2. blagdan, svetkovina. *Koliko ti imaš svetaca?* Kažu i **posvetica, svetačnji dan, svetak**. *Petkom i svetkom* (uvijek). Vidi **brgulja, dernek, crkva, susvetica**.

SVETI PETAR - vidi **Petar**.

SVEZA - 1. vrpca kojom žene vežu oko pasa **travešu** i sl.
2. bilo kakvo uže koje može poslužiti za vezanje. *Dodajder mi tu svezu.*
3. konop na **samaru** koji ju pričvršćen na **oglaviću** (imaju dva takva konopa). Vidi **praće**.
4. konop na vreći ili **araru** kojim se veže kad se napuni.

SVEZAČA - 1. crvena **baja** (kreću se *dvi a dvi*). Napada (jede) kupus, **rasod, simenjaču.** Neki izgovaraju **svezalica**.
2. kafenkasta, zelenkasta ili žućkasta baja koja pali zelen (od nje list izgori).
3. nametnik na vinovoj **lozi**. Od nje se list savije i skupi. Neki kažu samo: *baja zavija list.*

SVEŽANJ - zavezanost; svezanost; zatvorenost i odvojenost od ostalog svijeta. Kažu i **privežanj** te **svežnja**. Kad netko posve divlja, kad se slabo suspreže, kažu: *Ka pas kad ga pustu iz svežnja.*

SVIB -selo u imockoj zagori sa zaselcima Jasenak, Natpolje, Potpolje, Brdari i Galića Draga. Župno mjesto (Sveti Ante Padovanski) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

SVIĆICA - vidi **pečenica**.

SVIDIJA - je si li vidio? *Svidija kako se valja?*

SVILAJA - planina u zagori s malo vode. U podnožju Svilaje proteže se ljuta zagora.

Da mi nije Svilaje i drva,
Ja bi bila u matere prva.

SVILARICA - žena ili **cura** koja je znala *točiti svilu.*

SVILATI se - dobivati svilu, brk (odnosi se na klip kukuruza). Vidi **klipati se**.

SVINĐUŠA - trava koju jedu krave, a ljudi ne. Otrovna je. Krava se napuše i zna krepati. Kažu i **svinduk** te **svindučina**.

SVINJA - **prase**.

Gospodine i gospocki sine
Došlo vrime da čuvate svinje.

SVINJAČA - selo u sinjskoj zagori. Vidi **Grab**.

SVINJAK - vidi **prasetnjak**.

SVIRAK - vidi **pištac**.

SVIRALE - puhačko dvocijevno glazbalo poput **dipala,** ali nema **kutlića**, dvojnice (**svirala**). Zataknili bi ih u **pripašnjaču**. Ima dvije cijevi s nejednakim brojem rupica (3 rupice desno, 4 lijevo). Izrađuju se obično od **drina, kljena** ili **javora,** duge su oko 40 cm, *rupice se poprže.* Prva rupica određena je duljinom **piska**. To su **dvojstruke svirale**. Mogu biti i **jednojstruke svirale**. Vidi **duduk, trubaljika**.

SVIRALATI - 1. svirati na **svirale**. Kažu i **sviraliti, svireltati** i sl. Vidi **ćurlije**.

2. puhati, **šukćati**. Izgovaraju i **sviraliti**. Vidi **prosviraliti**.

SVISITI - skinuti (**bakru**) s **komaštara**, ali i spustiti bakru za neku **verigu** niže (popustiti). Vidi **navisiti, uzvisiti**.

SVIT - svijet (znači stanovništvo sela, znaju reći i **svitina**, ali i čitav svemir. Govore: *Šta će svit reć?* (kad opominju nekoga da ne čini ono što ne valja), *Do na oni svit* (drugi svijet, neizmjerno daleko), *Niko se nije s onoga svita vratija* (iz mrtvih), *Tek si zinija na svit (iz guzice izaša)* (još si mlad), *Dok (otkad) je svita i vika* (do vječnosti, odnosno oduvijek), *On je od svita* (voli **društvo**) itd.

SVIT - savjet. *Taj je tvrdoglav, ne prima svita.* **Svitovati** (savjetovati), **svitovanje** (davanje savjeta), **svitovan** (savjetovan). *Lako je mudra svitovat.*

SVIT - svitanje; osvit.

Pod križ ligan,
Križ me čuva i brani,
Svečere do svita,

Bog i Gospa do vika.

SVITITI - svijetliti. *Ničija ne sviti (svitli) do zore.*

SVITLA BAJA - krijesnica. Javlja se o Svetomu **Ivanu**. Zovu je i **svitnjak** te **svitnjačić**.

SVITLJACI - mrlje pred očima kad se dobije udarac u glavu, ili kad se naglo ustane iz čućećeg položaja. *Ako te ošamarim, poletit će ti svitljaci.*

SVITNJAČIĆ - vidi **svitnjak**.

SVITNJAK - 1. vatra koja se pali za sv. Ivana (krijes). Neki su znali paliti svitnjak i uoči Svisveta. Ponegdje tu vatru zovu **procvit**.
2. krijesnica (**svitla baja**). Neki kažu **svitnjačić**.

SVITNJAK - kurdela kojom se vežu **gaće na promaje**, sviznjak. Vidi **ugatnjak**.

SVITOVATI - vidi **svit**.

SVOJTA - rodbina, **rod**. *Svoj svomu najdublje ore.* Kad se netko oženi, onda mu kažu da je njemu i ženin rod svojta.

SVOR - 1. **uza**, čvor, **grop**.
2. **svornjak**, drvo na **brani** ili **plugu** te na **jarmu** oko kojega idu dvije **gužve**.

SVORCA - sforca. Isto što i **vorca**.

SVORNJAK - drvo kojim se učvršćuje **svor** na **jarmu**, **plugu** ili **brani**.

SVR - svrh, iznad, povrh. *Biti svr sebe* (biti razuman, pametan, voditi brigu o sebi). *Ako budu svr sebe, biće in dobro. Oće kruva svr pogače* (ništa mu nije dovoljno dobro). Ako se netko stalno **stareši** i nameće svoje stavove, kažu: *Uvik oće bit ka ulje svr vode.* Vidi **vro, amen, vlaka**.

SVRATATI - slomiti vrat, ulomiti vrat. *Svratićeš!* Vidi **skonovratati**.

SVRĆATI - skidati (koru s drveta, kožu s ubijene životinje i sl.). Vidi **pištac**.

SVRDA - svrdlo. Vidi **burgija, vijola**.

SVRIGATI - sfrigati, slično što i **povrigati**. Kažu i **sprigati**.

SVRNITI - 1. biti na umoru. Tada dolazi svećenik radi posljednje ispovijedi i podavanja svetih sakramenata (pomazanje svetim uljem).
2. saći s pameti. Vidi **zavrćanje, skreniti, smetniti**.

SVRTLOG - puno kuća na jednom mjestu, u tijesnu. *Je jin lipo u nomu svrtlogu.* Vidi **karapej**.

SVRZA - slučaj kad momak ljubuje s **curom**, a ne vodi je (ne ženi je). Curini roditelji kažu: *Nećemo duge svrze. Ili je vodi, ili ne doodi.*

SVRZATI se - sprijateljiti se, združiti se (u pravilu muško i žensko, ali može i drukčije). Vidi **svrza, sjardumiti se, spajdašiti se**.

SVRZIMANTIJA - svećenik koji se **skine, svuče,** raspop.

Mene ćaća učija za popa
dok se nisam curice dokopa.

SVUĆI se - napustiti svećenički ili redovnički stalež. Kažu i **skiniti se**. *Reka je mladu misu i odma se po za tin svuka.* Vidi **obući se**.

Š

ŠABAV - nespretan. Vidi **šebav, surok**.

ŠACOVATI - zagledati; gledati i procjenjivati.

ŠAGO - nadimak hromu čovjeku, **coto, colo, compo**. Izgovaraju i **šego**.

ŠAGUM - mjera, **kalup**, **dešenj**. Ponajviše se odnosi na kut (kosinu) izrađenu od drveta po kojemu se mjeri pri izradi **bačava**, **badanja**, **kaca**, **vučija** i sl.).

ŠAJBA- okasti podmetak koji se stavlja ispod vijak.

ŠAK - vidi **sak**.

ŠAKARAC - isto što i **šakavac**.

ŠAKATI - raspoređivati **gnjoj** šakama (a ne lopatom). Šakalo se jer nije bilo dosta gnjoja.

ŠAKAVAC - kamen veličine šake. Izgovaraju i **šakovac** te **šakarac**. Kad je zemlja koja se kopa ili ore **grumenjiva** (puna grumenja), kažu: *Sami šakavci*. Češće kažu: *Sama grudina.*

ŠAKETATI - tući šakama. Vidi **našaketati, pošaketati se**.

ŠAKRETAN - tajan; skriven. Izgovaraju i **sakretan**.

ŠALABAZATI - lutati, tumarati.

ŠALAMUN - vidi **Salamun**.

ŠALČINA - isto što i **šaldžija**.

ŠALDA - 1. način bacanja **balota** (**šaldanje, u šaldu**), **bumbis** (bacanje balote visoko uvis, po mogućnosti da ostane tamo gdje je pala ili u neposrednoj blizini).

2. sredstvo kojim **šaldadur** krpi **teće** (pravili su je od **nišadora** i **vrste**).

ŠALDADUR - 1. tećokrp.

2. naprava kojom se šaldaje posuđe.

3. **balotač** koji dobro **šaldaje balotu**.

ŠALDATI - 1. bacati **balotu** visoko uvis, **bumbisati**.

2. krpiti **teće, kalajisati**.

ŠALDŽIJA - osoba sklona šali, šaljivčina. Kažu i **šalčina**.

ŠALDŽIJAST - sklon šali, šaljiv. *Njag ti ga odnija, on je posve šaldžijast.*

ŠALKA - limenka od neke konzerve. Jedan je bio donio konzervu iz prvoga svjetskog rata, čuvao je i

pojeo je za vrijeme drugoga svjetskog rata kad je bila velika glad.

ŠALOVANJE - postavljanje **kašuna** za betonski zid, postavljanje **armadure**, odnosno prigode za izvođenje građevinskih radova. **Šalovati** (izvoditi šalovanje).

ŠALPA - šal. Vidi **kularina, poša**.

ŠALŠA - umak, sok od rajčica; prilog jelu. Vidi **toć, šug**.

ŠALTURICA - krojačica, **šnajderica**. Neki izgovaraju **šelturica**. **Šaltur** (krojač).

ŠALVARE - vrsta širokih suknenih **gaća**.

ŠAMAR - pljuska, zaušnica, udarac (češće govore **pleska, triska**). **Šamarati** (davati šamare). **Šamaranje** (davanje šamara). Vidi **išamarati**.

ŠAMARICA - glavica kupusa u nastajanju, još nazavršena glavica kupusa. Tako znaju nazivati i kržljavu, sitnu glavicu kupusa (koja nikad neće biti bolja). *Same šamarice.* Kažu i **šamarak, šemarica, šemarak**.

ŠAMATORIJE - groblje, a i dvorište oko crkve ako je groblje uz crkvu. Izgovaraju i **šamatorje, šamotorje, šamatorija, šematorje, čematorije** i sl. Najčešće kažu groblje, a neki i **greblje**. Vidi **greb**.

ŠAMOT - pečena vatrostalna glina (pogodna za izradu **ognjišta** i štednjaka).

ŠAMULINA - vrsta domaćih mekinja (u kojima ima podosta slame, a manje **ogrizina** od žita).

ŠANDRKUŠA - naivna, lakomislena žena, glupača.

ŠANDULE - sandale. Izgovaraju i **šandale**. Isto **škarpini**.

ŠANŠON - 1. Samson, **Samsun**. 2. veliki komad mesa, komadina mesa. *Dalo mi oni šanšon, jedvo san ga poija.*

ŠANTARAL(O) - dio primitivne naprave za otvaranje i zatvaranje vrata. Izgovaraju i **šentaral(o)**.

ŠAPLJATI - šaptati. Izgovaraju i **šapćati**. **Šapljanje, šapćanje** (šaptanje).

ŠAPLJAČICA - žena koja šapćući moli i izgovara tajne riječi i tako liječi od ujeda **zmije**.

ŠAPOR - šapat. **Šaporenje** (vođenje razgovora šaptanjem). **Šaporiti (se)** (razgovarati (se) šapatom).

ŠARA - vidi **gobelja**.

ŠARA - vrsta starinske **puške**.

ŠARAGE - koš u kolima s drvenom rešetkom ili u štali kroz koju **blago** (naročito konj) čupka **piću**. Vidi **lotre**.

ŠARAMAN - velika blanja, **strug**.

ŠARATI - dobivati boju (odnosi se na grožđe).

ŠAREN - vrsta ribe koje ima u mirnijim vodama po zagori i barama, **šaran** (i tako izgovaraju).

ŠARKA - 1. šarena zmija, **rđovka,** a i **crnostrig**. Neki je zovu **šarulja**, neki **šara zmija**. *Šari se zmija naija.* 2. bobica grožđa koja je počela **šarati**. *Počele su šarke.*

ŠAROVIT - šaren. Šarovit je i onaj tko lako mijenja mišljenje, tko nije od riječi i sl. Izgovaraju i **šarevit**. Vidi **šarovitati**.

ŠAROVITATI - šarati, a ujedno i izmotavati se, mijenjati mišljenje, zaboravljati obećanje. Kažu i **šaravitati**.

Mala moja nemoj šarovitatat,
Kad te buden u matere pitat.

ŠARPELJ - kožna torba službene osobe: žandara (**đendara**), **lugara**, poreznika (**vilance**) itd. Izgovaraju i **šarpelja**.

ŠARULJA - ime šarene krave. Neki tako zovu i zmiju **šarku**.

ŠAŠAV - luckast (**ćaknut**), ali i nespretan. Izgovaraju i **šašov**. **Šašavko** (malo luckasta osoba, ali u jedno i nespretna, **šeprkljiva** osoba). Vidi **pošašaviti**.

ŠAŠAVAC - 1. **šašava** osoba. 2. poprečna letva u postelji.

ŠAŠIKA -trava koja raste kraj jaruga. To nije **ševar** niti rogoz, nego je slično.

ŠAŽA - osoba na visoku položaju, glavešina, šarža. *I ti si mi nika šaža* (tko si ti?, što si ti?, ti nisi ništa, a praviš se da jesi).

ŠČEGA - zašto, **sčega**.

ŠĆAP - štap. *Oda o šćapu* (hoda uspomoć štapa). *Da su uvatili za isti šćap. S golin se šćapin dvori ne grade.* **Šćapina** (štapina, veliki štap). *Izmiriću te ovon šćapinon po kostimon.* Vidi **šljoka, bagulina**.

ŠĆAPITI - zgrabiti, **ćapiti**. Slično je **šćapati, ćapiti**.

ŠĆAVET - domaći liturgijski govor. Tako nazivaju i liturgijske knjige na hrvatskoj ćirilici.

ŠĆAVINA - vrsta grubog suknenog pokrivača.

ŠĆEDITI - štedjeti.

ŠĆENAC - štenac, mladi paščić, štene, **šćene, ćene**.

ŠĆESRCE - vidi **štesrce**.

ŠĆETA - svaki gubitak. Izgovaraju i **šteta**. *Pribila ga šteta* (kažu kad nekome krepa krava ili se dogodi neki drugi kvar). Vidi **pomlja**.

ŠĆETAN - kvaran; istrošen. Izgovaraju i **šćet**. Sve što nije novo, što nije prvoklasno, također je šćeto.

ŠĆEVATI se - upljesnjeviti se i usmrditi od vlage. *Šćevala mi se kukuružovina pa je krave neće.* Slično **ušćevati se**.

ŠĆEVO - vidi **Stipan**.

ŠĆIR - isto što i **štir**.

ŠĆIRKA - vidi **štirka**.

ŠĆUĆURITI se - skupiti se, uvući se u se (od hladnoće, bolesti i sl.).

ŠĆUR - vidi **ječim**.

ŠĆURITI se - vidi **ječim**.

ŠEBAV - nespretan. Izgovaraju i **šabav**. **Šebavko, šabavko** (šeprtlja, nespretnjaković). Vidi **surok**.

ŠEGA - ruganje, sprdačina; poigravanje (s nekim). Govore i **šeganje, šegačina**.

ŠEGATI se - sprdati se, rugati se; poigravati se (s nekim).

ŠEGET - velika pila. Kažu i **šegun**. **Šegati** (pilati s šegetom).

ŠEGO - isto što i **šago**.

ŠEGRT - priučnik kod majstora, pojam đaka mučenika.

ŠEGUN - isto što i **šeget**.

ŠEGUTATI - mrdati po malo. *Evo šegutamo, šegutamo.*

ŠEKADA - zavrzlama, neugodna situacija; smutnja. *Došlo je do šekade. Ne igraj se, biće šekade.*

ŠEKETITI se - nezvan negdje često dolaziti. Vidi **našeketan, našeketiti se.**

ŠELTURICA - vidi **šalturica**.

ŠEMARICA - vidi **šamarica**.

ŠEMATORJA - vidi **šamator(i)je**.

ŠEMEDEKAN - papar (**biber**).

ŠEMEŠLJIKA - vrsta trave.

ŠEMPIJA - luda, budalasta osoba, nepromišljeno čeljade. **Šempijast** (lud, budalast, nepromišljen). Slično je **išempijan**. Vidi **išempijati**.

ŠENA - vrsta jestivog divljeg zelja.

ŠENICA - pšenica. Prije **šenicu**, naročito **ječim**, u pravilu, nisu kosili (naročito u brdskim njivama) već su žene i cure **žele**. Kad se kosilo išli su iza kosaca i kupili ako je ostao koji klas. Ako bi slabo rodilo (u brdskim njivama), nije se ni želo, već čupalo (**proso** se obavezno čupalo). Vidi

žito, knjat, kupiklasović, napolica, šmedljiv.

ŠENTATI - nešto zamisliti, obično nešto tvrdoglavo utuviti u glavu. *Šentalo mu se ženiti.*

ŠENTIJA - Šimun.

ŠENJAN - obilježen; **maćan**, s tjelesnom manom. Vidi **maća, senj, sinjati**.

ŠENJATI - obilježiti, označiti. *Čuvaj se onoga koga je Bog šenja.* Vidi **maća, sinjati**.

ŠEPER - uplitanje prve početne mladice kod pletenja **krtola** od vrbovih mladica. Time se učvršćuju dva **obluka**. Vidi **rakita, našeper, zašeperiti**.

ŠEPRKLJA - nespretnjaković, šeprtlja.

ŠEPRKLJATI - šeprtljati, zaplitati nogama pri hodu, **ševrljati**. **Šeprkljanje** je šeprtljanje, ali nestručno i nevješto obavljanje nekog posla. Vidi **zašeprkljati**.

ŠEPRKLJIV -šeprtljav, nesiguran (na nogama), nespretan.

ŠEPRKOKO - ovrlje, nespretno, traljavo, površno, grubo (misli se na izvođenje radova).

ŠEPURIKA - divlja ruža, šipak. Vidi **srbiguzica**.

ŠEPURITI se - šepiriti se, **siliti se**, ponositi se kao paun perjem, praviti se važan. *Šta si doša tu pa se šepuriš?* Vidi **našepuriti se**.

ŠERPA - niža, šira posuda s ušima, pogodna za kuhanje (**teća**).

ŠERVATI se – na vrijeme se sjetiti nešto učiniti; pobrinuti se za nešto; pripremiti se za nešto. Vidi **ošervati se**.

ŠESAN - uredan, skladan, ali i spretan u obavljanju nekog posla. *Njava ti ga ne odnija, ko je šesniji od njega za to, kad oće* (on je najbolji **majstor** za taj posao). Vidi **nešesan, šest, ušesan**.

ŠESET - šezdeset.

ŠEST - sklad, urednost. *Na ti šest* (na taj način). *Vrag ti šest odnija.* **Šestiti** (uređivati; dovoditi u sklad). Vidi **ušestiti, pošestiti**.

ŠESTA - karta šestica u **talijanskim** kartama.

ŠESTAK - čovjek koji umjesto pet ima šest prstiju, obično na nozi.

ŠESTO - isto što i **šestak**.

ŠEŠANA - puška karabinka sa šest žljebova.

ŠEŠULA - vidi **opalac**.

ŠETE - sedam u igri **na mure**. To je ujedno i jedan od čestih **odziva**. Taj

se **zog** zove bacanjem dvaju, triju, četiriju ili pet prsta.

ŠETEMANE - tjedan (sedam dana), **nedilja**. **Šetemanac** (neradnik, linčina; koji radi jednom tjedno).

ŠETENCIJA - blesavost, neozbiljnost, **vicijuzavost**. **Šetencijati se** (poluditi, poblesaviti, izgubiti zdrav razum). *Pravo si se šetencija*. **Šetencijan** (bez zdrava razuma; izluđen).

ŠETKA - lisica. *Pas mi triba da mi šetka ne bi pokupila kokoši*. Šetka je i **pridivak**. Lisac je **šetak**.

ŠETKA - šestilo. Kažu i **odavac**. Vidi **Salamun**.

ŠEVAR - stabljike **sirka**, služe za pokrivanje krovova i izradu užadi (**ševarato uže**). Kuće pokrivene ševarom zovu se **ševaretuše, ševarete (ševarate) kuće** a **krov** takvih kuća također se zove **ševar**. *Di će grom, nego u ševaretu kuću* (kažu kad se šteta dogodi sirotinji). Ševaretuše su i one kuće koje su pokrivene trstikom iz vode zvanom **stura** (biljka **ševar**) ili tvrđom slamom od **ozimice, ržanine**.

Volin s dragin kuću od ševara,
Neg s nedragin su sedan kamara.

Vidi **pošivača, sklop, čavalduna, vez**.

ŠEVEST - ševast (koji ima manu na nogama).

Skoči mlada odnili ga grisi,
Nek se vidi da ševesta nisi.

ŠEVO - ševast čovjek. Isto **Šeko.**

ŠEVRLJANJE - nespretno hodanje (od bolesti ili od pijanstva i sl.). **Ševrljati** (nesigurno, nespretno hodati). Slično je **lešuranje, lešurati se**. Vidi **zaševrljati**.

ŠEVRLJUGA - vidi **čevrljuga**.

ŠIBENKA – vrsta crnog grožđa.

ŠIBONJA - krupan, visok muškarac.

ŠICER - onaj koji dobro gađa, nišandžija.

ŠIĆAR - korist, zarada. **Šićardžija** (onaj koji dobro zarađuje). **Šićariti** (zaraditi, zarađivati). Vidi **ušićariti.**

ŠIĐA - vidi **šija**.

ŠIJA - stražnji dio vrata; zatiljak. Na volovsku se šiju naslanja **jaram**. Volovska je šija od rogova do plećaka. *Nije šija nego vrat.* Vidi **jaka, zavratina**.

ŠIJA - šest u igri **na mure**. Izgovaraju i **šije, šijo, šiđa, šiđe**. Taj se **zog** zove uz bacanje jednog, dvaju, triju, četiriju (kao kod **do, tre, kvatre, cinkve**) prsta ili pet prsta.

ŠIJA - isto što i **šijavica**.

Evo braće što igraju šije,
Još ji niko nadigrao nije.

ŠIJAČ - igrač **šijavice**. Vidi **murač**.

ŠIJATI - 1. igrati **šijavicu (na mure**). Kažu i **murati**.
2. pri igranju **šijavice** stalno ili uglavnom zvati **zog šija**, a samo mijenjati prste. Takva igra nije na visokoj cijeni (premda može biti vrlo učinkovita i korisna). *Pristani više šijati, promini digot zog! Budeš li stalno šija neću više igrat.*

ŠIJAVICA - igra **na mure**.

ŠIJOLA - kožni **đon** kojim se krpa poderana **postola**.

ŠIJORA - gospođa. Vidi **šjora**.

ŠIJUN - 1. jak vjetar. *Promaka je ka šijun.*
2. guma na koju se poteže vino iz **bačve**.

ŠIKNUT - na baš pametan, malo udaren mokrom čarapom, zadrt kao **sivonja**. **Šikac** (šiknut čovjek). Pridjevak **Šikac** često se daje imenu **Iko** premda čovjek ne mora biti šiknut. *Šiknut li je, Bože moj.*

ŠIKTA - 1. šihta, smjena, vremanski razmak. *Šikta dopodne, popodnevna šikta, noćna šikta.*
2. nadnica. *Ima dobru šiktu.*

ŠILO - vidi **špica**.

ŠILJ - 1. otpad od žita, **otresine** prilikom raščišćavanja žita. *Komu šena, komu šilj ...*
2. vrsta slabe žitarice što znade nicati uz vodu i samoniklo.

ŠILJEŽE - jednogodišnje **janje**. Govore i **šiljeg, šiljegica, šiljegvica**. Vidi **čokle, trzle**.

Moj dragane šušavo šilježe,
Ajme onoj koja s tebon leže.

ŠILJKATI - nagovarati, požurivati nekoga da nešto napravi, ne puštati ga na miru dok ne izvrši zadatak.

ŠIMLIJA - ruglo. *Šta radiš šimliju od sebe?*

ŠIMUN - muško ime. Kažu i **Šime, Šimunko, Šimunac, Šimura**. Pripadno žensko ime je **Šima**. Vidi **Šentija**.

Mala moja, materina Šime,
Sve ti valja, ne valja ti ime.

ŠINA - 1. tračnica. Vidi **štrika**.
2. dio kola od **kara**.

ŠINGALA-MINGALA - izreka iz poznate bajke koju rado pričaju po Zagori. Izgovaraju i **šingili-mingili**.

ŠINIK - mjera za žito. Tako se zove i drven sanduk u koji toliko stane.

ŠINJORINA - vidi **šjora**.

ŠIPOVATI - potjerati; otpremiti bez ičega. *Šipova san ja njega.*

ŠIRITOVCI -selo u drniškoj zagori. Vidi **Miljevci**.

ŠIRUM - prednji dio kape zvane **mica.** Vidi **vrontin**.

ŠIŠ - vrsta **pržnja**.

ŠIŠA - 1. **tripice, dropčić** utroba domaće životinje (janjeća se šiša zove i **kurma**).

2. vidi **škriljka**.

ŠIŠKA - 1. šišarka s hrasta. Neki je zovu **babuška**.

2. dio drvenog **kola** (na **karu** i sl.). Kažu i **trupina**.

3. glava. Nadimak **Šiško**.

ŠIŠKARICA - sitna **kapula** pogodna za kiseljenje. Vidi **rapadžik**.

ŠIŠLJAGA - svašta izmiješano u hrani ili raznovrsna trava (kad se kosi pa se smota). *Kakva je to šišljaga?* Vidi **murljaga**.

ŠIŠTENT - asistent, pomagač pri misi.

ŠIŠTITI - asistirati (pomagati pri misi).

ŠJORA - gospođa. Izgovaraju i **šijora, šijera, šjera**. **Šjor, šijor, šjer** je gospodin, a **šijorina, šjorina, šinjorina** je gospođica.

ŠKABELIN - isto što i **kantunal.**

ŠKAKOVAC - skakavac.

ŠKALDIN - posuda u koju se mećala **žera**. Gradske gospođe znale su ga nositi u crkvu za zimskih dana, stavljale ga ispred sebe i tako se grijale. Tako su se zvale i trbušaste zemljane posude domaće izrade u koju se stavljala žera i tako se grijalo.

ŠKALJA - sitno kamenje, ali veće od **piljaka.** Vidi **zaškaljati**.

ŠKALJIKOV - pun sitnih stijena (odnosi se na zemljište, obično njive).

ŠKAMPATI - pobjeći, uteći. Slično **škampavijati**. *Škampavija je na vrime.* **Škampati nešto** (ukrasti).

ŠKANCIJA - drvena polica ručne izrade. Vidi **dolap**.

ŠKANDOL - vidi **skandela**.

ŠKANJ - 1. mali stolac, stočić.

2. ladica, pretinac. Vidi **škavetin**.

ŠKANJEL - klupa uz stol za ručanje.

ŠKAPULAR - medaljica s likom nekog sveca. Nosi se oko vrata.

ŠKAPULATI (se) - 1. spasiti (se). *Škapula se Marko iz rata.*

2. ukrasti. *Je si li išta škapula iz magazina?*

ŠKARPA - kosina zida kod neke gradnje (da bude tvrđe). *Zidanje na škarpu* (ukoso).

ŠKARPINI - 1. vrsta ženske obuće (kožne, raznih boja, s rupicama). Vidi **lakari**.
2. isto što i **šandule**, sandale (ženska obuća).

ŠKART - ono što je lošije, otpad. Među snažnim ljudima škart je tjelesno slabašan čovjek (slab u izvođenju teških radova). Igranje **na škart** je uobičajen način igranja igre **trešete** pri kojemu igrač pazi koje karte odbacuje (**škartaje**) njegov suigrač (a i protivnici) i na taj način odlučuje u koji će mu **zog** doći. Vidi **strišati**.

ŠKARTAC - papirnata vrećica. Izgovaraju i **škartoc**.

ŠKARTATI - baciti, odbaciti. Slično je **odškartati**. **Škartan** (bačen, odbačen). Slično je **odškartan**. Vidi **priškartati se, trešet, odškartati se**.

ŠKAŠELA - vidi **skašela**.

ŠKATULA - kutija. Kažu i **škata**. Vidi **torba**.

ŠKAVETIN - ladica, pretinac. Neki kažu **škanj**.

ŠKERAC - volja, želja, **pik, pišmiš**. *Doša mi je škerac.*

ŠKICA - skica.

ŠKICAN - smreškan, zgužvan.

ŠKICATI - ćirkati; gledati sa strane. Nadimak **škice**.

ŠKIJA - iskrižan duhan, **križanija**. Vidi **lulaš, krdžalina**.

ŠKILJE - naziv za **škiljava** čovjeka (razroka ili očiju različitih veličina), čovjeka koji **škilji**. *Ludo pa živi, ćoravo pa škilji.*

ŠKIP - drvena posuda izdubljena iz debla, služi za kupanje novorođenčeta i djeteta (sve do 3-4 godine). Tako se zove i slična posuda za nošenje rasuta tereta, za *kuvanje kruva* ili posuda u koju se lijevalo mlijeko (gdje ga je bilo više) da se ohladi, da se uhvati skorup. Vidi **mlikar**.

ŠKIT - malen, uzak, oskudan. *Bit će mi škito mesa za užinu. Škita mu je košulja* (malešna ili ubožna). *Bit će mi škito štova.* **Oškit** (malo škit). Vidi **čip, mizerija, ogladno**.

ŠKLOPAC - 1. nametnik na domaćim životinjama, sličan **krpuši**, ali veći od nje (usporedi **krpuša, krpelj, šušak**).
2. vidi **gaće**.

ŠKLJOCA - džepni nožić na sklapanje (drvene ručke).

ŠKOBO - onaj koji je zadnji (u radu, igri i sl.); koji je posljednji dobio svoj dio pri diobi, pri jelu i sl. (obično je to onaj koji je najgore prošao). Izgovaraju i **škomba, škuba**. Vidi **telento**.

ŠKODA - šteta. **Škodljiv** (štetan).

ŠKODITI - štetiti; smetati, **uditi**. Vidi **naškoditi**.

ŠKOLATI se - školovati se. Vidi **iškolati se, skula**.

ŠKOLJ - otok (morski). Vidi **ada**.

ŠKOLJAVAC - vrsta krumpira.

ŠKOMBA - onaj koji igra zadnji (samo u igri). Isto **škobo**.

ŠKOMLJITI - isto što i **skomliti**.

ŠKOPIGUDA - čovjek koji škopi **gude** i **prasad** općenito. Izgovaraju i **škopiguda**. Kažu i **škopac**.

ŠKOPITI - 1. **utucati, uvrćati**. 2. prvi put u proljeće rezati **lozu**.

ŠKORANDŽA - vrsta ribe (**uklija**), suha riba. *Mršav ka škorandža*. Neki izgovaraju **oškorandža**.

ŠKORCAN - odškrnjen. **Škorcati** (odškrnuti).

ŠKORPIJUN - štipavac, škorpija.

ŠKRABUTINA - vrsta trave bijela cvijeta i lijepa mirisa. Obično raste uz kupinu. Krave je jedu. Tako zovu i biljku koja se penje uz drvo od koje pletu **tralje**. Vidi **divoloza**.

ŠKRALJEPINA - tanka kožica (opna) oko svinjskog sala. Škraljepinom se zavijaju razna bolna mjesta na tijelu, pod njom rana omeča (omekša) i bolovi popuštaju. Tako nazivaju i opnicu između mišića na **pršutu**, zatim svaku tanku zasukanu kožu (primjerice oko vimena) i sl. Izgovaraju i **škraljupina**.

ŠKRAPA - žlibasta (žljebasta) pukotina u kršu. Slično **škrip**.

ŠKRBAST - okrnjena zuba ili raspolovljene usnice (obično gornje). Kažu i **škrbest**. Škrbasta čovjeka prozovu **Škrbo**, a ženu **Škrba**.

ŠKRGANJE - mišje grickanje drveta ili nečeg drugog.

ŠKRGUTALJKA - naprava koja služi u crkvi umjesto zvona dok su zavezana, **čegrtaljka, čevrtaljka**. Vidi **baraban**.

ŠKRILJA - vidi **škriljka**.

ŠKRILJKA – kriška, **pilja**. Slaninu bi **strarešina** rezao na škriljke i svaki bi ukućanin dobio po jednu škriljku. Rijetko se taj izraz upotrebljavao i za kruh. Škriljka ili **škrilja** je i tanak **kamen** koji dobro **rikosira (plova,**

žabica). Škriljke su i komadići izrezana **kumpira**. *Šta ima za ručka? Škriljaka* (juha od krumpira, po mogućnosti začinjena ili s komadom slanine). To jelo zovu i **škriljava čorba**, **škriljača, pilja** (*Šta ima za jist? Pilje.*), **šiša; kumpir na brujet**. Vidi **ćoravi gulaš, čorba**.

ŠKRIP - žlijeb u kamenjaru, otvor u kamenjaru, pećina. Slično je **škrapa**.

ŠKRIPAVAC - vrsta jestivog divljeg zelja, pušina. Zovu ga i **škripa** te **škripovac**.

ŠKRIPE - bolest vratnih žlijezda, škrofule.

ŠKRIVAN - pisar, isto što i **ćato**.

ŠKROPAC - 1. kiša krupnih kapi. *Okrenija je škropac*.

2. kiša koju nanosi vjetar (s planine ili od mora).

ŠKROPALJIKA - ručka sa sitastim dijelom kojom svećenik **škropi**. Vidi **škropljenica**.

ŠKROPITI - blagosivati (kuću, polje, **blago**, **mrca**). *Kad će ić pratar škropit kuće?*

ŠKROPLJENICA - crkvena posuda iz koje svećenik **škropi**. Vidi **škropaljika**.

ŠKUBA - isto što i **škobo**.

ŠKUDA - 1. vrsta novca. To je ujedno i nakit na odjeći.

2. isto što i **škudela**.

ŠKUDELA - dublja posuda za vino ili vodu. Kažu i **škuda**. **Škudelica** je mala posudica u obliku lončića.

ŠKULJA - rupa, a **škuljica** je rupica.

ŠKUR - taman (**tavan**), zagasit. *Škura roba*. **Škurnost** (zatamnjenost; tajnost). **Škuromodro** (tamnomodro) itd.

ŠKURA - rebrenica kojom se zatvaraju prozori. Kažu i **kapak**. Vidi **zaškuren**, **zaškuriti**.

ŠKUR(I)JA - bič za tjeranje konja, kočijaški bič za konje od prave goveđe kože, često ukrašen i nakićen. *Na zadnjemu škurija puca*.

ŠKVADAR - 1. zidarsko, tesarsko pomagalo za pravljenje pravog kuta, **škvara**. Neki ga zovu **vinklo**.

2. pravi kut, **škvara**. *Vidi je li u škvadar* (vidi je li pravi kut).

3. uramljena slika. *Pobaca je škvadre iz kuće* (pobacao je slike iz kuće, poludio je, nije s njim sve u redu). Vidi **litret**.

4. veliko sobno ogledalo. *Stani prid škvadar pa ćeš vidit kakav si*.

ŠKVADRAN - 1. učinjen da bude pravokutan, da bude u **škvadar**. Isto **škvaran**.
2. kariran (odnosi se uglavnom na odjeću koja na sebi ima pravokutne šare). *Ima na sebi škvadranu košulju.*

ŠKVADRATI - činiti nešto pravokutnim, **škvadranim**, praviti pravi kut. **Uškvadrati** (učiniti škvadranim). **Škvadranje** (zidarski ili tišljarski postupak da bi nešto bilo **u škvadar**). Isto **škvarati, uškvarati, škvaranje**.

ŠKVARA - pravi kut, odnosno pomagalo za određivanje pravog kuta. Vidi **škvadar, škvadran, škvadrati**.

ŠLAJBUK - novčanik. Vidi **briktaš**.

ŠLAME - 1. velike, mesnate trešnje, hrušt. Neki ih zovu **kaštelanke**.
2. isto što i **zerdalije**.

ŠLUS – riječ kojom se pojačava neka odluka. *Idem kući i šlus.* Izgovaraju i **šljus**.

ŠLJIVAR - naziv za vrstu bijelog stolnog grožđa, krupna duguljasta zrna i debele ljuptine.

ŠLJOKA - štap (**šćap**), naročito kojim se stari ljudi poštapaju. Kažu i **bagulina**.

ŠLJOKATI se - štapati se, poštapati, koristiti pri hodu **šljoku**.

ŠLJUK - kost od pršuta, od butne kosti bilo koje životinje. Kažu i **šljučina, ključina**. **Šljujo** je nadimak čovjeku krupnih kostiju. Vidi **čugan, čugo**.

ŠMEDLJIV - izbirljiv u jelu, bez teka. Slično je **zlaran, zloran**. Tko je šmedljiv, nije **slatkoran**. *Taj je šeničene guzice* (neće svašta).
Šmedlati (šmedljivo se ponašati pri jelu). *Vidi ga što šmedla.* Vidi **zlaran, šunjka**.

ŠMEKATI - vidi **šmokovanje**.

ŠMIGNITI - brzo proći, promaći (poput miša), šmugniti. *Kad se ćaća okrenijà mi smo šmignili u kuću.*

ŠMOKOVANJE - tek na određenu vrstu jela, na omiljeno jelo.
Šmokovati se (željeti, htjeti, odgovarati). Lisici **se šmokuje** koka. Kad čovjek jede vrlo slatko, odnosno s velikim tekom, kažu da mu **se šmokuje**. Govore i **šmekovanje, šmekati**. *Baš mi šmeka.*

ŠMURAK - isto što i **žmurak**.

ŠNAJDERICA - krojačica, **šalturica**. **Šnajder** (krojač).

ŠNALA - ukosnica. Vidi **vorketa**.

ŠNJURA - vezica za cipele. Vidi **remen**.
ŠNJUV - njuh; miris. *Naša bi on to po šnjuvu. Ima gadan šnjuv* (neugodan miris). **Šnjuvati** (njušiti).
ŠOCIJA - neka klapa, sumljivo društvo. Vidi **kubija**.
ŠODATI - zanovetati, izmotavati, ne biti miran ni poslušan.
ŠOKAC - vidi **Kijevo**.
ŠOLA - bubotak, nateklina od udarca. *Natralo mu je na čelu šolu.* Slično je **žvorac** (koji je samo na čelu ili na gornjoj strani glave, dok šola može biti svugdje).
ŠOLDA - starinski metalni novčić, novac uopće. *Ti kažeš: kupi! A di su mi šolde (šoldi)?*
ŠOLON - makar, barem. *Da iman šolon iljadu kruna.*
ŠORUŠA - vrsta domaćeg crnog grožđa malog zrna.
ŠOTANA - ženski odjevni predmet. Izrađuje se od šarena, **strikesta** platna. Dolazi ispod **kotule**.
ŠOTO -ispod.
ŠOTOBRACO - ispod ruke.
ŠOTOKUCO - ispodmukla, ispodmuča.
ŠPACAKAMIN - dimnjačar (čisti kamine).
ŠPADE - boja (**zog**) u **talijankama** kartama. *Ja u kupe on u špade* (kažu kad netko ne sluša nego uporno tjera svoje).
ŠPAG - špaga (od konoplje). **Ziđanje pod špag** jest zidanje **vacamạ** (**zidnicama**) jednaka oblika. Vrši se spomoću špaga. Tako se obično zidaju kuće. Vidi **muzina**.
ŠPAJIZ - ostava. Izgovaraju i **špaiza, špajiza**.
ŠPAKER - štednjak. Kažu i **špajer, šparet, šporet**. Kad slabo gori ili kad ima neku drugu manu, kažu: **špakerčina**.
ŠPALA - izbočeni dio zida ili isklesan žljeb na zidu (**vratniku**) uz koji zgodno prijanjaju vrata ili prozor. Tako zovu i pleća te leđa. Kad je netko *odresta, a ništa ne privriđuje*, kažu: *Živi na ćaćine špale*.
ŠPALETA - plećka. **Špaletak** (plećkica, manja **plećka**). Kažu i **špaletica**. Vidi **košutić**.
ŠPANCIRANJE - šetnja (nerad), provod, danguba, izleti, putovanja. **Špancirati** (šetati, prolaziti, hodati radi zabave).
ŠPANGA - kopča. Kažu i **vormela**.

ŠPANJAK - špinat. Izgovaraju i **sponjak, sponak**.

ŠPANJOLICA - gripa koja je 1910-1921 nanijela dosta zla u Zagori. Govore i **španjolka** te **kunjavica**.

ŠPANJULET - 1. naprava za zatvaranje **škura** i **telera**. Isto **đirandule**.

2. cigareta. *Daj jedan španjulet.*

ŠPARADUR - čovjek koji prekoviše **špara**, škrčina, žid, **tituz**. Šparadur je **šparan** ili **čuvan**. Za njega kažu: *Taj ti je škrt, ne bi od njega maljon odbijo.*

ŠPARATI - štedjeti. **Šparanje** (štednja, tvrdičluk, škrtičluk). Vidi **zašparati**.

ŠPARET - vidi **špaker**.

ŠPAROGA - biljka (zelenasta i bodljikava), odnosno njen plod koji je jestiv (spremljena na salatu s kuhanim jajima prava je poslastica; prethodno se prokuha u slanoj vodi). Jedu je nekuhanu. Slična je **kukači**. Vidi **šparožina, vija, ježovina**.

ŠPAROŽINA - bodljikavi dio **šparoge**.

ŠPATAN - slab; nevaljao. Slično je **civil, kanitan**, **žentilan**.

ŠPECIJA - 1. vrsta paprike.

2. **žeđa**. *Na meni je velika špecija.* Vidi **spicati**.

ŠPICA - 1. košpica, sjemenka tikve, dinje, bajama i sl.

2. čelična alatka za obradu ili razbijanje (**štemanje**) kamena. Vidi **puntarol**.

3. drvo koje se provlači kroz rupu na **teljigu** (i tako učvršćuje **teljug** i **jaram**; imaju dvije špice).

4. klin koji se uvlači kroz rupu na **cimeru**. Zove se i **šilo**.

5. oštri dio **mašklina**. Kažu i **špic**.

ŠPICAST - oštar, koji ima **špic**. Vidi **tubast**.

ŠPIČITI - imati trpak okus (poput nekog nedozrela voća). *Vino je dobro, ma malo špiči.* Vidi **spicati**.

ŠPIDAL - bolnica.

ŠPIGETA - vezica, **šnjura.** Vidi **obuvača**, **remen**.

ŠPIGLA - ogledalo. Izgovaraju i **špiglo**.

ŠPIJATI - špijunirati, uhoditi, ali i odati nešto, **prismrditi**.

ŠPIJODA - pribadača. Kažu i **špijeda**, te **špioda**. Vidi **šudar**.

ŠPIJUN - uhoda, **žbir**. Vidi **ruvijan**.

ŠPILJITI - vidi **piliti**.

ŠPINJA - 1. zatesano drvce kojim se začipa rupica na **bačvi** kroz koju se toči vino, rakija i sl.
2. obična slavina (**kanela**, **špina**). Vidi **kantulja**.

ŠPIRIT - vidi **prvine**.

ŠPITITI - **špijȁti**; pozorno motriti da ti se ukaže neka prigoda. *Kurva ti špiti iza svake ćoše.*

ŠPJEGATI - vidi **pjegati**.

ŠPOLETA - dio šivaćeg stroja na kojemu stoji namotani konac. Vidi **roketa**.

ŠPORAK - nečist. **Šporkan** (onečišćen). Slično je **zašporkan**.

ŠPORKAČUN - nadimak **šporku** čovjeku. **Šporkulja** je nečista žena, ali i žena niska morala. *Šporkuljo jedna!*

ŠPORKATI - onečistiti. Slično je **zašporkati**.

ŠPORKICA - nečistoća.

ŠPRDNJA - sprdnja, ruganje (skriveno), podrugivanje. Kažu i **šprdačina**. **Šprdati se** (sprdati se, rugati se). Vidi **balek, balekati (se)**.

ŠPRULJA - dugačak štap od trstike za ribolov (neki kažu **motka**, a neki **trstika)** ili za mlaćenje oraja. Šprulja je ujedno i čitava naprava (vidi **silo, kren**). Tako zovu i tanku visoku ženu. *Moga bi s njon oraje mlatit. Bila bi dobra za mlatit oraje.* Izgovaraju i **špruglja**, **prulja**.

ŠPURNJAK - mrežasta naprava s drškom pogodna za lov raka, rjeđe ribe. Zove se i **sak,** ako je manji, onda je **sakarica**. Vidi **koplje**, **srg**.

ŠTACIJA - željeznička stanica, svaka postaja. *Doša bi on kuči da nema puno štacija* (kažu za čovjeka koji voli svraćati u gostionice).

ŠTAKA - vidi **štula**.

ŠTAM - predivo u boji (od vune **rudice**).

ŠTAMP - dugački **trapanj** za bušenje kamena (nešto noviji naziv).

ŠTANGA - drveni stup (telefonski stup i sl.).

ŠTAPINA - korda, mića (uže kroz koje putuje vatra do detonatora u mini). Zovu je i **kurdela**.

ŠTAŠ - što ćeš. Vidi **diš, kuš, neš, oš, znaš**.

ŠTAVOLJ - vrsta jestivog **zelja** , **štavelj**, štav. Izgovaraju i **štavolj**. Ima pitomi i divlji (oba su samonikla). Javlja se u proljeće. Pitomom se jede list. Ne jedu ga krave ni magarad. Prase hoće ali se govori da mu **škodi**. Sjeme se (osobito pitomog) koristi protiv

proljeva (kravama se meće u brašno). Krava se prolije iz više razloga, a može i od vruće vode. Kad se oteli voda se grije, ali tek da *umre led.* Divlji štavolj neki zovu **štavolj magaretaš, konjski štavolj**.

ŠTEMPLO - pečát, žig, **timbar**.

ŠTENAC - 1. isto što i **šćenac, šćene, ćene**. U prenesenom značenju, štenac je lukav čovjek, njuškalo.
2. pero, **reza** (na bravi).

ŠTERIKA - svijeća od voska. *Zapali šteriku.*

ŠTESORJE - pokaznica, monstranca, ostenzorij. Izgovaraju i **stesorje**.

ŠTESRCE - prazan želudac (u jutro). **Na štesrce** (na prazan želudac). *Pije vodu na štesrce.* Izgovaraju i **šćesrce, na šćesrce, sesrce, na sesrce**.

ŠTICATI se - vidi **sticati se**.

ŠTIGA - zaglavak za **motiku** ili kakvu drugu alatku. Sredstvo za učvršćenje nečega. **Stožinu** u **guvnu** treba dobro **zaštigati** da ne bi ispala iz ležišta. Kod **livelacije** (izravnavanja) nekih predmeta, podmeću se štige. Štiga je i zgodno **zadiljano** drvo kojim se začipa rupa na bačvi za vino (ne **tapun**). Neki kažu **čep** (**gornji, sridnji** i **dojni čep**). Izovaraju i **štika**.

ŠTIGATI (se) - početi dobivati klip, **klipati** (odnosi se na kukuruz). *Počeja je se kukuruz štigati, sad bi mu dobro došla kiša.*

ŠTIK - jedno kupljenje u kartanju, jedna ruka, štih. Govore i **pilj**. Vidi **baza**.

ŠTIKA - vidi **štiga, zaglavak.**

ŠTIKOVO - selo u drniškoj zagori sa zaselcima Dubrava, Pod Kozjakom i Zasik. Vidi **Vrlika**.

ŠTILET - džepni nožić, **brtvulin**. Vidi **tumperin**.

ŠTILO - vidi **držalo.**

ŠTIMADUR - isto što i **stimadur**. **Štimavanje** (isto što i **stimavanje**). **Štimati** (isto što i **stimati**). **Štiman** (isto što i **stiman**). Ujedno i poštovan, uvažen. *Nepozvan doša, neštiman oša.*

ŠTIMATI - 1. odgovarati, pasati. *Štima* (dobro je, odgovara).
2. namještati. **Štimanje** (namještanje). Vidi **naštimati (se)**.

ŠTIPALE - pomagalo za stavljanje **žere** na **lulu**. Kad nešto upadne u vatru, vadi se sličnim, većim štipalama. Govore i **štipalice, šćipale, šćipalice, maše, mašice**.

ŠTIPALICA - kvačica. Izgovaraju i **šćipalica**.

ŠTIPAVAC - vidi **akrap**. Izgovaraju i **šćipavac**.

ŠTIPLJATI - štipati. *Šta me štiplješ?* Izgovaraju i **šćipati**.

ŠTIR - vrsta divljeg jestivog zelja. Govore i **štirina, šćir**. Javlja se u proljeće. Postoji i planinski štir (ima ga samo po planinama, primjerice u **Kamešnici**). Razlikuje se od običnog štira, javlja se sredinom proljeća, odmah se nakon nicanja **prosimeni**, ali se ipak može jesti. Vrlo je ukusan.

ŠTIRKA - 1. žena koja je nerotkinja, jalova. Vidi **jalovica**. Pogrdno **štirkača**. Kažu i **šćirka** te **bezditkinja**. Vidi **bezditak**.
2. nabor na ženskoj suknji **plisirki**. **Štirkati** (praviti nabore, odnosno škrobiti). Vidi **uštirkati**.
3. sredstvo kojim se **štirka** (škrobi) **roba** (krutilo od škroba i nekih primjesa).

ŠTITINA - praseća dlaka (tvrđa) pogodna za četke, **štit**. Govore i **čet**, **strunja**, **kostret, kosac**. **Ić u štitinu** (prikupljati tj. kupovati i prodavati štitinu).

ŠTITI - čitati.

ŠTOGOT - što god; nešto; bilo što. *Kaži štogot. Radi štogot.*

ŠTOLA - naramenica bez koje svećenik ne može služiti bogoslužje, ispovijedati i sl. To je znak svećeničke vlasti. Vidi **poša**.

ŠTOPATI - stati, zaustaviti. Vidi **zaštopati se**.

ŠTOPATI - krpiti strojem za šivanje (**singericom**). Ponajčešće se misli na krpljenje **gaća** podmetnuvši krpu ispod rupe. Ručno je **pričati**. Postupak se zove **štopanje**.

ŠTOV - platno, tkanina za odijelo, štof.

ŠTOVARICA - kvalitetna ženska **kotula** (suknja) od **štova**.

ŠTRACA - neka krpetina (obično izderana, a i prljava). *Nisan ja štraca pa da svak o me briše noge*. Govore i **štracetina, cavata**. Tako zovu i staru, neuglednu, dotrajalu odjeću (**remudine, rasmuljine, repi**). *Šta si navukla te štracetine na se?* Štraca je i svaka, od ostalih odbačena osoba niska morala (naročito ženska)

ŠTRADIJOL - cestar.

ŠTRAJIK - obustava rada, štrajk.

ŠTRAMAC - madrac.

ŠTRAMBAN - čudan; nastran; slobodnijeg ponašanja. Izgovaraju i

štrambav. *Nemaj šnjin posla; naga je i štranban.* Vidi **štranputan, nastranjiv**.

ŠTRAMBATI - otići na stranu, otići kud ne treba. Izgovaraju i **štranpati**. *Štranpala balota* (otišla na stranu, *prolila se*).

ŠTRAMPUTICE - stranputice, štranputice, ne putem nego tamo gdje nije put. *Najvolin odit štramputice.*

ŠTRANPATI - vidi **štrambati**.

ŠTRANPUTAN - nastran; **nastranjiv**; sklon nevaljalim postupcima. Izgovaraju i **štramputan**. Nadimak **štramput, štranput**. Vidi **štramban**.

ŠTRAPAC - muka, nevolja; veliki napor. *Di ćeš većega štrapaca od toga.* Neki skodnevnu odjeću zovu **roba za štrapac**. Vidi **misni**.

ŠTRCALJIKA - dječja igračka napravljena od **zovine.**

ŠTRCATI - prskati; izlaziti u tankim jakim mlazovima. *Ne štrcaj okolo.* Štrca i onaj tko ima **litavicu**. Vidi **poštrcati**.

ŠTRČITI - stršiti. Vidi **ječim**.

ŠTRICANJE - bolno sijevanje u tijelu kod raznih upala.

ŠTRIK - konopac za vješanje.

ŠTRIKA - 1. kolosijek, tračnice, željeznička pruga.
2. svaka pruga, crta. Vidi **strika**.

ŠTRLJAST - šiljast. Nadimak **štrlje**.

ŠTRLJIMICE - bodimice (oštrim krajem, tanjim krajem). **Štrljakniti** (baciti štrljimice, na primjer plosnat kamen). Vidi **utupice, nasatice**.

ŠTRLJITI - viriti; visiti; stršiti. *Štrlji ti iz gaća.*

ŠTROC - karta kojom se može **štrocati**, odnosno sam postupak **štrocavanja**. *Imaš li štroc? Doša mi je poda' štroc.*

ŠTROCATI - odigrati u **briškuli** kartu (**tricu** ili **aša**) istog zoga kao i protivnički igrač, ali jaču. Vidi **šuperati**.

ŠTROKANJE - zvuk koji pušta puška kad ne opali iako je povučen okidač. Govore i da je puška **štroknila**, da **štroka**. Općenito, **štrokati** (bez uspjeha nešto pokušavati). **Štrokljivo** (nesigurno, kao i puška koja ne pali svaki put). *To ti je obećanje štrokljivo.* Vidi **štroljati**.

ŠTROLJATI - pogledati očima na sve strane, tamo ovamo, čas na jednu, čas na drugu stranu. **Štroljanje** (gledanje tamo-amo). Slično je

štroljigati, štrokati, štroljiganje, štrokanje.

ŠTROLJIGATI - 1. **štroljati** (očima).

2. razmišljati i razne zaključke donositi.

ŠTRONITI - kapniti (**kaniti**). Vidi **roniti**.

ŠTRUCA - duguljasti komad kupovnog kruha.

ŠTUC - **puška** (kratka, lovačka). Slična je i slično se puni kao i **kremenjača**, ali ima širu cijev. Izgovaraju **štuca**.

ŠTUCATI - podrezati, urediti (brkove).

ŠTUDIRATI - temeljito razmišljati, proučavati, studirati.

ŠTUK - smjesa kojom se pričvršćuje staklo uz okvir na vratima, odnosno **telerima**. To je prozorski **kit**.

ŠTUKETA - drvena letvica.

ŠTUKNITI - vidi **zaštukniti**.

ŠTULA - **štaka**, pomoćna drvena noga za hrome ljude. Vidi **šljoka**.

ŠTUMIK - stomak, želudac (**želdac**). *Svejutro me boli u štumiku.* Izgovaraju i **štumak** te **štumak**.

ŠTUR - vidi **ječim**.

ŠTURA - isto što i **stura**.

ŠTUVA - peć za grijanje prostorija.

ŠTUV - neraspoložen, utučen.

ŠTUVANCIJA - neraspoloženost, utučenost, zamišljenost, tuga zbog nekog gubitka, bolesti i sl. Isto **štuvost**.

ŠTUVATI se - oneraspoložiti se, postati utučen. *Šta ti je, šta si se štuva?*

ŠUB - u izrazima poput: *Napravija san to od šuba* (odjednom, bez ponavljanja).

ŠUBA - neka rupica (u zidu, stablu, kamenu), **buža**. Isto **ocir**.

ŠUBARA - kapa bez **široma**, obično od krzna, okrugla je i svuda jednaka.

ŠUBAŠA - vidi **subaša**.

ŠUBJOTA - vrsta šuplje tjestenine (manistre). Izgovaraju i **šubijoti, šubjoti** i sl.

ŠUC - šut; udarac nogom. Vidi **kunjada**.

ŠUDAR - ženski odjevni predmet, pokrivač za glavu. Nekad je sam na glavi, a nekad, kod udanih žena, dolazi nakon **vindelja** i **privezača** (priboden **špijedama**). Vidi **okruga, podvezati se, zamotati se, zabraditi se** (**zakružiti se**).

ŠUDARIĆ - maramica (i tako govore), džepni rupčić. *Na ti mala šudarić pa se otari*. Na šudarić žene

vezuju **grope** da ne bi zaboravile nešto što je toga dana važno.

ŠUDER - žal, šljunak (sitno kamenje za beton ili za nasipanje puta **makadama**). Vidi **muc**.

ŠUDLA - drvena loptica (ili od dlake kad se **bricaju** goveda) koju igrači štapovima ugone u **kuću** (slično kao u hokeju). Neki je zovu **prase**. Igra se naziva **šudlanje (kevanje**), a igrači **šudlači**. I štap kojim se gura šudla, zove se **šudlač**. Vidi **keva**.

ŠUG - saft. Govore i **toć** te **šalša**.

ŠUGA - zarazna bolest, svrbež, **češa**. Vidi **ošugati se, zašugati se**.

ŠUGAMAN - vdi **šugoman**.

ŠUGAV - 1. zaražen **šugom**.
2. slabašan, zaostao u razvoju (kao gudinić koji dobije šugu). Izgovaraju i **šugov**. Slično je **zašugan**. Vidi **zašugati se**.

Teško zvoncu na šugovu jarcu
i brkovin na slinavu starcu.

ŠUGOMAN - ručnik. Izgovaraju i **šugaman**. Vidi **peškir.**

ŠUKARE - vidi **karivola**.

ŠUKĆATI - puhati (**pušikati**) kroz rupicu, ispod pokrivača i sl. Isto **sviraliti**.

ŠUKICA - opći naziv za kozu. *Šukica moja, šukica.*

ŠUKNITI - vidi **sukniti**.

ŠULA - podrugljiv naziv za glavu (naročito kad je netko ćelav, slabokos ili kad je dijete ošišano *pri glavi*). Vidi **tintara**.

ŠULE - jarac kratkih rogova (ili odbijenih), **šulov** jarac. Neki ga zovu **šušilo**. **Ovan** je **mulin**.

ŠULOV - bez rogova ili posve kratkih rogova, **šut, šušav**.

ŠULJAN - malko nagrizan; stupan. **Šuljani ječim** (**stupani ječim**). Vidi **orzo, ošuljan**.

ŠULJATI - 1. jesti polako, odgrizajući male zalogaje, kao miš (meso oko kosti i sl.).
2. **stupati** ječim. **Šuljati gra** (čistiti grh, vaditi ga iz košuljice).

ŠUMA - suha drva (osušena iako nisu odsječena), suharci. Izgovaraju i **šumica**, naročito ako su ta drva sitna, tanka. *Ajmo u šumu* (idemo u suharke). Vidi **praška, čandrlja, sudrvica, šumeljati**.

ŠUMELJATI - skupljati suharke (**šumu, šumicu**). Taj se postupak zove **šumeljanje**. *Je si li našumeljala?*

ŠUNDRANJE - pomicanje s pravog mjesta. Vidi **pošundrati se, rašundrati se, ruvinjati se**.

ŠUNJ - nadimak za onoga tko se često **šunja** (šulja) ili tko **šunjka** okolo. Vidi **prišunjati se**.

ŠUNJITI se - podizati usnice (**prnditi se**); mišićima lica stiskati nosnice i raditi slične pokrete usnicama ili nosem. *Šta se šunjiš?* Vidi **našunjiti se**.

ŠUNJKA - njuška kod životinja, a u prenesenom značenju, važna osoba. *Tanke šunjke* (slično što i **šmedljiv**; što mu god daš njuška, šunjka, ka da ne bi). **Šunjkati** (njuškati). *Šta on to šunjka okolo*? Čovjek koji puno šunjka je **šunjkalo**, a koji ima velik nos i usta ili se voli **šunjiti** je **šunjko** ili **šunjkeša**. Vidi **prnjka, žavica, šunj**.

ŠUPA - neka nezgrapna prizemna prostorija, obično od dasaka ili od betona.

ŠUPAR - podrugljiv naziv za čovjeka iz **Bijakove** (tako ih obično nazivaju stanovnici oko **Imackog** polja).

ŠUPERATI - nadvisiti; podići iznad nečega (primjerice u **briškuli** baciti kartu jaču od protivnikove). **Šuper** (podizanje; nadvisivanje). Vidi **štrocati**.

ŠUPERKATI (se) - zabaviti se; primiriti se jedući, razgovarajući ili igrajući se. Kad se dijete umiri igrajući se samo sa sobom kažu **šuperkalo se**. Kad se krave umire pasući tamo gdje nema baš puno trave (na kakvoj tankoj ledinici, na kršu), kažu: *Vidi kako šuperkaju.*

ŠUPLJAČA - posuda s rupicama za procijeđivanje juhe i nekih drugih tekućina (obično je izrađivana od drveta, a bilo je više rupica, od kojih najveća u sredini; ta je znala biti u obliku križa). Neki tako zovu veću šuplju **kašiku**, a neki **citku** s većim rupama (očima). Ima i drugih značenja.

ŠUPORAT - kamate, odnosno zajam s kamatama.

ŠUR - čep od pluta, **plutva**.

ŠURA - ženin brat.

ŠURGATI - slično što i **šuriti** (oblijevati vrelom vodom). Šurga se **drob**, kokoš i sl.

ŠURITI - oblijevati vrelom vodom. Slično je **šurgati**. Vidi **puriti, pošuriti, ošuriti**.

ŠURKA - nadimak. *Sve su to šurke, babe Jurke.*

ŠURLIN - rusomača (uglavnom ne znaju da je jako ljekovita).

Izgovaraju i **šurlinko**. Javlja se rano u proljeće. Jede se lišće dok je mlado. Znade ga biti i u zimskim toplijim mjesecima.

Šurlin zelje, beru li te žene?
Beru bome i mlade divojke.

Šurlin je i **pridivak** (i prezime).

Oj šurline, moje lipo zelje,
Tebe beru Šurlinove žene.

Vidi **bakra**.

ŠURNITI - 1. šurnuti nešto (ne puno) novca u džep ili ruku. *Šurni mu štogot.*

2. gurnuti na brzinu negdje nešto, skloniti (da drugi ne vide; pa i zaboraviti na to). *Šurnila san to, ali više ne znan di.*

ŠUS - zrno iz puške ili pištolja kad je već ispaljeno iz oružja.

ŠUSTINA - vidi **šuština**.

ŠUŠA – 1. nevažna, slaba osoba ili životinja. *Ne može to svaka šuša. Šuša-muša.*

Boj se zeca, boj se vuka
boj se šuše, boj se lije
u tomu te pobro nije.

2. **koza** bez rogova. Vidi **šule, šušav**.

ŠUŠA - suša.

ŠUŠARA - sušara (i tako govore). **Šušiti** (sušiti).

ŠUŠAK - 1. nametnik na ovci. Najradije ide u vunu. Sličan je **šklopcu**, ali je manji; od **krpuše** je veći.

2. isto što i **šušur** (strah; zabrinutost). *Niko mu je utra šušak u uši (u glavu).*

ŠUŠANJ - suho lišće koje je opalo sa stabala. U kasnu jesen i zimi, za vedra vremena, kupio se šušanj (ponajčešće hrastov). Šušanj je služio za **prostora** (od njega se stvarao **gnjoj**). Danas se *ne iđe u šušanj* (a za prostor služi slama). Vidi **ošušnjaviti, šušnjevat, šušarica**.

ŠUŠARICA - torba, odnosno vrećica za skupljanje **šušnja** (iz nje se istresalo u **arar**).

ŠUŠAV - bez roga. Govore i **šušast, šušest, šut, šulov** i sl. *Kako će se (Ne može se, Di će se) šušav (šut) s rogatim bost.*

ŠUŠICA - isto što i **sušica**.

ŠUŠLJEG - neko **šušavo** živinče.

ŠUŠNJEVAT - koji ima **šušnja** po sebi (odnosi se na drvo). *Šušnjevata praška dvaput gori.* Odnosi se i na nešto drugo što se sasuši i postane poput šušnja (kupus, **cima** i sl.). Vidi **ošušnjaviti**.

ŠUŠPET – vrlo velika neprilika, dvojba, odnosno nezgoda iz koje treba naći izlaz.

ŠUŠTA - svaki žičani predmet, opruga.

ŠUŠTER - šuster, postolar. Neki ga zovu i **kaliger**.

ŠUŠTINA - vrsta ključa za zakopčavanje na ženskim **bljuzon** (bluzama). *Moj did tvojon babi na tebi zabi.* Izgovaraju i **šustina**.

ŠUŠUR - zabrinutost, strah; uznemirujući glas. *Utra mu je šušur u uši.* Neki kažu **šušak**.

ŠUVELA - isto što i **turina**.

ŠUVERIN - žigica.

ŠUVIGAV - suh, prosušen.

ŠUVIGATI - isto što i dinstati. Govore i **užutiti**.

ŠUVIT - potkrovlje, prostor između dvaju somića.

ŠUŽBINA - kukuružovina.

ŠVAGATI - ševati, jedva hodati. Vidi **došvagati**.

ŠVANJITI se - sramotiti se. *Nemoj se švanjit.*

ŠVERA - kazaljka na satu.

ŠVORA - časna sestra. Govore i **duvna.** Vidi **mijurica, picukara**.

Mala moja, ajde ti u švore,
Kad te niko osvojit ne more.

ŠVRAGATI - zavirivati, dirati (svagdje i svačega). *Ne švragaj* (budi miran i pristojan, ne zabadaj nos gdje mu nije mjesto). Nadimak **švragaća**.

ŠVRAKA - svraka. *Pravo ti je švraka mosak popila.* Švraka je i svaka tupa osoba.

T

TABAČITI - trati nekoga ili nešto; vršiti nasilje na nekome. *Ko je jači, taj tabači.*

TABAN - 1. donji dio stopala. **Tabanića auto** (noge). *Kako ćeš ić? Tabanića auton* (pješice, na noge).
2. dio **stupe**.

TADAN - tada. Vidi **brzon, ovdan, skoron, tudan, undan**.

TAJADELA - vrsta tjestenine. Vidi **manistra**.

TAJATI - polako propuštati tekućinu (govore za **bačvu** kojoj voda ili vino ne curi, ali se ipak polako gubi). Izgovaraju i **tajiti**.

TAK - 1. kamenčić kojim se djeca **tikaju** (igra s 5 kamenčića, taka). *Ajmo na take* (hajdemo se **pitonjati**). Zovu ga i **pitonjak**.
2. peta (na postolima). *Otpali su mi taki.*

TAKI - takav. *S kin si, taki si.* Vidi **naki, vako**.

TAKLJA - pritka, drven **kolac** koji se stavlja uz svaki trs **loze,** graha, **pomidore** i sl. da se za njega pričvrsti stabljika radi vjetra koji je može slomiti. *Suv ka taklja. Usuka se ka taklja.* **Takljanje** (postavljanje takalja). **Gra takljaš** je grah čija se stabljika mora **takljati** (za razliku od **graa ćućavca**). *Gra takljaša, rani kumpiraša.* Nekima je taklja niža (*do kolina*), a **trklja** viša pa govore **gra takljanac** i **gra trkljaš**. Vidi **zatakljati, ličina**.

TAKO - parno. *Ajmo jednu na livo-tako (lije-tako).* Vidi **par, dišpar**.

TAKSA - neka pristojba.

TAKUJIN - lisnica, novčanik. Neki izgovaraju **takulin**. Vidi **briktaš, kesa, tobolac**.

TAKUM - konjska orma, pribor za obavljanje poljoprivrednih radova. Zovu je i **lis**. Kad je nešto učinjeno baš kako treba, kad je sve uredno, kažu: *Takum-pakum.* Takum je i naziv za kompletnu opremu za obavljanje nekog posla. *Lako njemu kad ima svoj takum.* Vidi **utakati**.

TALABUKA - vika, graja, galama.

TALAGAN - vidi **dalagan**.

TALAMENAT - znanje; sposobnost; umijeće. *Za to, kume, tribaš imat talamenta.*

TALAMBAS - vrsta bubnja. U talambase tuku za vrijeme **alke**.

TALE - KVALE - otprilike jednako. *To ti je sve tale-kvale* (nema bitne razlike). Slično je **okolo kole, otamine**.

TALIJANKE - talijanske karte s bojama (**zogovima**) **baštune, dinare, kupe** i **špade**. 'Zovu ih i **kuparice**. Vidi **cvitarice**. Ima po deset karata svakoga **zoga: aš, duja, trica, četvera, peta, šesta, sedma, vanto, konj, kralj.** Vidi **briškula, trešet, trijunp, trentun, kolobraga, dobra**.

TALIR - stari austrijski novčić, **banica**.

TALOGA – kruti dio rastopljenog **masla. Metenjem** (bućkanjem) u **stapu** dobije se **kljuk** koji se rastapanjem u **tavi raščini** na čisto maslo i na talogu (tava se opere, kljuk se nabije pa procijedi, potom se meće u tavu na laganu vatru, kad se malo ugrije miješa se i siplje kukuruzno brašno, koje raščinja maslo; *taloga pane doli, maslo ostane gori*; kad se **stija** maslo se odlije u **žaricu**, a taloga se jede). Taloga je vrlo ukusna i cijenjena kad se polije po **puri** (*pure i taloge*). Izgovaraju i **talog**. Vidi **lučnica, belava**.

TALUMITI – trati; mučiti; suzbijati; ubijati. Čovjeka nešto talumi pa je zabrinut, uznemiren i sl.

TALJA - 1. sumnja bačena na nekoga da je nešto napravio, učinio (ubio, ukrao, izdao i sl.).
2. omča napravljena na rubu **konapa** kroz koju se konop provuče pri pritezanju na **vozu**.

TALJEŠA - naziv za kovača koji tali.

TAMAN - 1. upravo tako. *To je taman* (ne treba ni manje ni više).
2. riječ kojom se naglašava pobijanje, odnosno opovrgavanje. *Taman će te on poslušat* (neće te poslušati). *Taman posla* (odbijanje ponude ili prijedloga).
3. život; snaga. *Dok san ja na tamanu, bit će kako ja kažen!*

TAMBUČ - glava, **tintara, šula, peča, ćiverica**.

TAMJAN - kad, smola mirisnog drva. *Boji se ka vrag tamjana.* Vidi **gusle**.

TAMO se - odmakni se, miči se. *Nisan od njega vidila ništa dobra, ali šta je je, nikad mi nije reka tamo se dalje.*

TAMOKA - tamo. Izgovaraju i **tamokarce, tamokare**.

TAMPANJA - debela daska od hrastove **crljeni** koja je ispod **mlina** i drži ga. Vidi **čekaluša, metanica, sidalica**.

TAMPERIN - vidi **tumperin**.

TANAC - način pjevanja neke pjesme. *I kod nas se pivala ta pisma, ma nije bija vaki tanac.*

TANCATI - 1. igrati, plesati, skakati u kolu s noge na nogu. *On bi tio da ja tancan kako on svira.*

2. pjevati. Vidi **tanac**.

TANDRKANJE - kloparanje (kola, bačava kad ih valjaju i sl.).

Tandrkati (kloparati). Tandrče i sve ono što srši. *Tandrče ti košulja.*Vidi **candrkanje**.

TANGA - prašak za bojanje platna (**boja, kolura, pitura**).

TANGANJE - bojanje platna, odjeće. **Tangati** (bojati). Vidi **otangati, kaliti**. Tanganje je i svaki lažni postupak, neiskrenost. *Tangaj ti, tangaj.* Vidi **broćika, kartulina, ruj**.

TANGARICA - žena koja zna **tangati**. Zovu je i **kalilja**.

TANGARIJA - radnja (u gradu) u kojoj se **tangalo**.

TANKOVIJAST - tanak i visok, **tankovit**. Nadimak **tankulj, tanje**. Vidi **ponaćen**.

Tanak, visok, malo se povija,
Taj je moje srce osušija.

TANJEŽ - sitno, tanko drvlje. Vidi **grabuša, praška, šuma**.

TAPIJA - pismena potvrda, isprava, propis. *Imaš li ti kakvu tapiju da je to tvoje?*

TAPINA - panj (najčešće od hrasta). Izgovaraju i **taptina, tavtina**. Neki tako zovu samo zelene izdanke iz panja. Vidi **krečić**.

TAPUN - čep za bačvu. Zovu je i **tapunica**. Vidi **lakomica**.

Više mogu popit rodijaci,
Nego bačva na tapun izbaci.

TAR - trag pile (raspuklina). Vidi **tarotina**.

TARA - drvena naprava za tkanje. Djelovi su joj **vratilo, brdo, niti, podloge i čunjak**. Neki tako zovu pređu pripremljenu za **krosne**. Vidi **stan, soja**.

TARA - uzvik kojim se potiče magarac na spolni akt. *Tara! Tara!* Vidi **kič, okok**.

TARACA - betonska ploča. Izgovaraju i **teraca**.

TARANA - 1. kaša od pšeničnog brašna.

2. hrana. *Da mi je kake bilo tarane.*

TARAPAN - vesela igra; poskakivanje od radosti.

TARAPANA - tuča; bitka. *Došlo je do tarapane.*

TARLIČATI - gladiti; brisati; mazati. *Šta više tarličaš tu robu, vidiš da je čista.* Kad se **cura** previše namaže (**napitura**), kažu: *Vidi je kako se natarličala.* Takva je cura **natarličana**.

TAROKATI - bezvezno govoriti, brbljati.

TAROTINA - pilotina ispod pile kad se drvo pili, drveno brašno ispod **turpije**. Vidi **tar**.

TASLAK - 1. gruba izrada, nedovršena izrada nekog predmeta. Svaki poluobrađeni, neotesani komad drveta je taslak. Taslak je i neotesan čovjek (čovjek gruba izgleda ili loša ponašanja, sirov čovjek). **Taslačiti** (bilo što grubo raditi).

2. neotesan. Češće kažu **zataslačen**.

TASLE-MASLE - vrsta dječje igre (jedan dijete uhvati za noge, a drugi ispod pazuha i ljuljaju ga lijevo desno).

TAŠNA - kožna torba za spise, nosili su je obično poreznici, taška.

TATULA - datula, vrlo otrovna trava. *Smrdi ki tatula.*

TAULA - isprava o vlasništvu nad nekim zemljištem. Izgovaraju i **tavula**.

TAULATI - upisati u posjedne knjige. Izgovaraju i **tavulati**. Obično se taulava zemljište na kojemu se ziđe kuća, a koje je službeno u vlasništvu države. **Taulavanje** se naplaćuje pa ga mnogi izbjegavaju. *Pošušaj ti mene, tavulaj to pa si miran.* Neki govore **intaulati.**

TAVA - posuda za prženje. Izgovaraju i **tava**. Na tavi se topi **maslo** i pravi **taloga**, **vrigaju** se jaja i meso kad se zakolju **prasad**. Mala tavica služi za pravljenje zaprške, topljenje male količine **sala** ili slanine za začinu jela koje se kuha. Svaka je obitelj imala veliku tavu i malu tavu, **tavicu**. Na velikoj tavi peku se **uštipci**, **krabi kljuk** i **raščinja** maslo od taloge. *Daj iz tave, makar trave.*

Kaže mate daj pomuzi kravu
Ja ću bacit dva jaja na tavu.

TAVAJA - stolnjak. Govore i **tavajol, tavajul**. To je u pravilu

bijela četvrtasta podvraćena krpa. S njom se obično pokrivala **konistra**. U njoj se nosila hrana kad se išlo negdje dalje. Vidi **tola**.

TAVAN - 1. svaki pod od dasaka, naročito u potkrovlju. Vidi **sic**. **Tavanati** (postavljati tavan). Vidi **potavanati**.

2. kuća na kat.

3. vidi **kor**.

TAVAN - taman, **škur**. **Tavna boja** (tamna boja). **Tavna zelena** (tamno zelena, **škurozelena**). Vidi **škur**.

TAVLJATI - vidi **tevljati**.

TAVNICA - tamnica, **pržun**. *Ko traži pravicu, nađe tavnicu.*

TAVORITI - isto što i životariti, zlopatiti se.

TAVRENJE - vikanje na nekoga, prisiljavanje nekoga na nešto, trešnja **gaća** nad nekim.

TAVTINA - vidi **tapina**.

TAVUL - stol. **Tavulin** je stočić. Vidi **tola, taula**.

TEĆA - posuda nešto plića od lonca. Mala teća je **teća**.

TEĆI se - tjerati se (odnosi se na kozu).

***TEG* -** *tek* uzorana zemlja. Izgovaraju i **tek**.

TEGARE - 1. dio **brane** (potežnice). Dvije su tegare. Obično su od **jasenovine**. Zakrivljene su pa ih neki zovu **gobelje**. Znaju biti ocrtane (**pisane tegare**). Provuku su kroz rupe u **bilu**. Spaja ih **uza** i klin (**svornjak**) sa **jarmom**. *Tegara mi.*

Komu valu tegare od brane,
Eno noge materine Ane.

2. isto što i **ćivare**. Daje se i kao nadimak (**Tegara**).

TEJAC - telad.

TEJATAR - teatar, kazalište.

TEKE - malo. *Teke po teke* (malo po malo).

TEKON - tek. Izgovaraju i **teko, tekoren** i sl.

TEKUT - nešto najmanje, najtanje. Vidi **telut**.

TELA - unutarnji dio gumene čizme, gume od auta i sl. To je općenito vrsta vrlo čvrste tkanine. Vidi **telaruša**.

TELA - tele (obično žensko). Kad malo podnaraste zovu je **telka, telica**. Muški je **telac, telčina** što je i pogrdan naziv za glupu ili nerazumnu osobu. *Ono je pravi telac. Što jedno tele zamuti, sto volova ne može popit. Zagleda se ka tele u šarena vrata.*

Malo, slabušno tele je **telešce** ili **tejašce**.

TELAL - onaj tko raznosi vijesti. To je i podrugljiv izraz za osobu koja razglašava i što treba i što ne treba. **Telaliti** (raznositi vijesti, razglašavati). Vidi **čauš, maštuluk**.

TELARUŠA - jeftina, gruba, ali vrlo tvrda tkanina raznih **boja**. *Gaće od telaruše*. Izgovaraju i **teleruša**. Vidi **tela**.

TELENTA - 1. onaj koji se ponaša kao tele, glup kao telac. Izgovaraju i **telento**.

2. onaj koji je zadnji u kakvom poslu (**mobi**). Vidi **škobo**.

TELER - okvir na prozorima na koji se postavlja staklo.

TELIŠNJAK - svrdlo (**burgija**) kojim se buše rupe na **teljigu** i na **jarmu**.

TELUT - gornja strana noža (suprotno od oštrice), odnosno debljina gornje strane noža. *Tanko ka telut od noža*. Vidi **pala, tekut**.

TELJIG - 1. dio orme za uprezanje vola u **jaram**. Izgovaraju i **teljug**. Teljig dolazi volu ispod vrata i spaja se s jarmom koji stoji s gornje strane vrata. Teljig je u obliku slova U. Pričvršćuje se uz **jaram**. Vidi **telišnjak, jaka**.

2. ključna kost (točnije kost ispod **kotlaca** u kojoj se sastaju ključne kosti).

3. **vlak** (za lov ribe). Teljugom neki zovu čitavu napravu (vlak), ali ujedno i zakrivljeni dio (**kotorište**). Vidi **sak**.

4. vidi **grivina**.

TEMUZITI se - pretjerano se umotavati, utopljavati. *Šta temuziš blago pa mu još više škodi kad izađe vanka?* Vidi **utemuziti**.

TENDITI - znati, razumjeti, dobro shvaćati (**svaćati**; vidi **svatiti**), biti majstor svoga zanata. Tko dobro tendi za njega ljudi kažu: *Što očin vidi, rukon umi.* Znači i razumjeti, ujedno prihvaćati nekoga ili nešto. *Narod ga je sluša i tendija*. Može značiti i paziti. *Pritendi mi na ovo dok se ne vratin*. **Tendljiv** (koji tendi, koji može naučiti i ima volju za to). Vidi **nedotupit**.

TENTATI - uznemiravati; nagovarati; iskušavati (često ti nagovori dolaze iz samog čovjeka; unutarnji glasovi koji čovjeku ne daju mira). *Sve me tenta da sutra odem u Sinj*. Ljudi često govore da to

čovjeku *đava šapće.* Vidi **natentan**. Nekima **tentanje** ima puno šire značenje. To je i izazivanje, **zavrzivanje** pa svako loše postupanje. *Ana stalno ništa tenta.* Slično je i **timavati**.

TEPLJUV -selo u drniškoj zagori. Vidi **Siverić**.

TEPSIJA - limena posuda u kojoj se u pećnici peče kruh.

TER - te.

TERACA - isto što i **taraca**.

TEREN - određeno zemljište, zemljišni prostor. *Ovo bi moga biti dobar teren za kuću (za balote).*

TERICA - jedan od izgovora imena sela **Tijarica**.

TERINA - vrsta plitke zdjele, malo dublje od **pladnja**.

TERKIJA - sve što je usko kao **kajiš**, kao remen. *Terkija slanine.* Vidi **balin**.

TERLUCI - vunene polučarape bez peta, **nazuvci**. Neki tako nazivaju slične čarape koje imaju petu. Isto **buzavci**. Idu preko **bičava** pa u **opanke**. Ako se podmetnu kožom dobiju se **papuče**. Vidi **crnopletke**.

TERNITA - ploča za natkrivanje kuće.

TESKERA - pismena potvrda, pismeno dopuštenje za nešto. Vidi **buruntija, tapija**.

TESLA - svinuta tesarska (**tišljarska**) alatka pogodna za dubenje drveta. Tako se naziva i **sičivo mašklina**, veliki prednji zubi i sl. *Rugaš se drugomen, a zubi su ti ka dvi tesle.*

TESTA - cesta. **Testar** (**cestar, putar**).

TESTERA - pila.

TESTIR - dopuštenje; sloboda. *Je li testir malo posist s vami?*

TEŠANJ - drvodjelska alatka u obliku slova H, drveno pomično mjerilo.

TEŠTA A TEŠTA - isto što i **samački, asamački**. *Oćelimo zaigrat na karte? Oćemo, ali samo tešta a tešta.*

TETAK - tetkin muž. **Tetka** (**teta**) je očeva ili materina sestra. Tetku ili tetki povjeri se ono što se roditeljima i ne bi.

Pobiću se to mi je u krvi,
Tetka moja, ja ću biti prvi.

TETIK - čelična opruga na **gožđima** ili na puški (**vuk**); nešto što stoji na **cenci cence**. *Bija san ka na tetiku.* Vidi **crtalo**.

TEVLJATI -trpati nečega preko mjere, često svega i svačega. Izgovaraju i **tavljati**. Vidi **natavljati, natevljati**.

TEVTER - isto što i **devter**.

TEZA - prizemna prostorijica (od suhozida ili·betona); **prislon** uz kuću za raznu ostavu, pogodan za držanje poljoprivrednog **alata** i pribora. Vidi **potrin, ajat, kuća, ćepenak**.

TEZGA - trgovački stol. **Tezgariti** (zarađivati za tezgom, prodajući).

TEŽITI - obrađivati. *Ko to teži?* (kad vlasnici ostanu bez potomaka ili su nemoćni). *To mi težimo više od sto godina* (nije prava imovina, ali gotovo da je).

TEŽULJAC - **obluk,** drven luk koji povezuje držak (**koplje**) grabalja i **bilo** (**grabljište**). Vidi **teljug**.

TICA - ptica. *Ko se tica boji, nek ne sije proso*. **Tić** (ptičje mladunče). *Kad se mliko vari, ne valja govorit o tićin, jer će ji zmija pojist*. **Tićiti se** (razmnožavati se). *Tićili se, legli se*. Vidi **pivati**.

Lipo ti je Marijo Divice,
Kad u zoru zapivaju tice.

TIČAC - rub ceste, **pervaz, kordun**.

TIČIJA TRAVA - vrsta trave (raste puzeći po zemlji, sitna je, nema lista nego samo žut cvijet). Teško se suši.

TIJARICA - selo u sinjskoj zagori (Dojna i Gornja) sa zaselcima **Aptovac, Klištine, Čajer, Vrandolac, Bilopolje, Banjzgonje, Tarabnik.** Župno mjesto (Sv. Duv) u splitsko makarskoj-nadbiskupiji. U Gornjoj Tijarici je Sv.Nikola. Izgovaraju i **Tijerica, Tjerica, Terica**. Vidi **vlaka**.

Tijerica i tjeričke vlake,
Za moje ste postole opake.

TIJO - tiho, lagano, potiho, polagano. *Tija voda brige dere*. Govore i **tijano, potijano**.

TIKANJE - dječja igra kamenčićima, **takima** (obično s pet taka)**. Tikati se** (igrati tu igru, igrati *na take*).Vidi **pitonjanje, pilj, piljanje.**

TIKNUTI - naumiti, zavrtiti u glavu. *Tiknulo mu je u glavu da se ženi. Kad bi mu štogot tiknulo tako je moralo bit*.

TIKULA - **matun** (puna cigla).

TIKVA - 1. plod bundeve koju isto zovu tikva. *Kad je studeno i u tikvi je studeno*. Vidi **misirača, vodenjača,**

prasetnjača. U tikvi su **čobani** u polju često donosili vode.

2. **sud** napravljen od tikve. *Slabo, ka da iz tikve loče*. Za to je služila **tikva vodenjača**. Začipao se **čepinom**. Znali su ga i oplesti. U njemu se držalo vino, voda, sjemenja i sl. Vidi **vodenjača**.

3. glava u čovjeka (pogrdnom). *Nemaš ništa u toj tikvi*. Izgovaraju i **tikvara**. Slično **tintara**.

TIKVAR - vrsta domaćeg **kumpira bilaća**. Tikvari su rodni, glatke kože bez rupica, ali neukusni. Vidi **runjavac**.

TILOVINA - žuto grmoliko raslinje (ima ga samo po djelovima zagore i po Hercegovini). Cvjeta na Tjelovo.

Tilovina grabovinu pita,
Di moj dragi svake noći skita.

TIMAVATI - vidi **tentati**.

TIMBAR - pečat, žig, **štemplo**. Izgovaraju i **timbor**. Vidi **zatimberiti, cerešpanja**.

TIMUN - 1. rudo na kolima (**karu**) koje vuku konji. Vidi **procip**.

2. upravljač na **bacikli**.

TIMUNELE - dvostruko rudo na **karu** kojega vuče jedan **konj**.

TINTA - tekućina za pisanje perom, mastilo.

TINTARA - glava. *Razbilo mu je tintaru, ma nije mi ga ža*. Govore i **ćiverica, pača, tikva, šula**, **tambuč**.

TINUTI - oslabiti; gotovo nestati, utihnuti. *Tinula je bura, moglo bi se zaigrat na balote*.

TINJ - stijenj, **paver** u petrolejke svijeće.

TIR - određena udaljenost za igranje ili gađanje (iz puške, ručno kamenjem i sl.) u određeni ili postavljeni cilj.

TIRAKE - isto što i **dirake**.

TIŠIKA - tuberkuloza. Vidi **sučija.**

TIŠLJAR - stolar. Govore i **tišljer**, rjeđe **marangun**. *Splitski maranguni*. **Tišljarija** (drvodjelstvo).

TIŠMA - gužva. **Tišmati se** (gurati se, zbijati se). **Natišmati se** (nagurati se, zbiti se).

TIŠTIMICE - isto što i **puštimice**. *Tištimice među pečenice*. Vidi **nasatice, štrljimice, utupice**.

TITI - htjeti. *Šta bi tija?* (što bi htjeo?). Neki izgovaraju **stiti**.

Oj divojko dušo moja,
Šta govori mater tvoja,
Bil te tila meni dati,
Bil me tila zetom zvati?

TITUZ - škrčina, **šparadur** (*Ne bi Bogu da kamena da ubije đavla*). Vidi **čip**.

TIZIN - tim. Slično **tojin**. *Šta mene pitaš, neman ja s tizin ništa*? Vidi **tojo**.

TKANICA - otkan **pas**, obično u bojama.

TKAVEN - tkan. **Tkalo** (ono što se tkaje).

TLEVO - ravno. *Tamo je lipo, tlevo, nema erendina ka kod nas.* Izgovaraju i **tlevno**.

TMINA - izmaglica (kad je dan, ali je vidljivost vrlo slaba). *Pala je nika tmina.*

TOBOLAC - kesa za novac. *Strašivu trgovcu, govno u tobolcu.*

TOCILJ - brus na okretanje. Izgovaraju i **tocil**.

TOČAK - mali izvor, **vrilo**.

TOĆ - umak, **šalša, šug. Toćati** (umakati; močiti; potapati, gnjurati). Vidi **supati**.

TOJO - to.

TOKA - 1. ukras na svečanoj nošnji, na prsima. Vidi **kov**.
2. dio **sindžira** kojim se vežu krave oko vrata za jasle (okrugli dio, **belendžuk, veruga**).

TOKATI - isto što i **miritati**, pripadati. *To ga i toka* (to je i zaslužio). *Tokalo bi* (trebalo bi).

TOLA - stol. To je i ručak prostrt na zemlji, odnosno na **tavaji** (najčešće za hodočašća ili rada u daleko od kuće). Tola je i ono što je na stolu. Tako je tola karta u koju je igra u **briškuli**. Ona je najdonja karta (na stolu) i okrenuta gore da se vidi. *Šta je bilo na toli?* Vidi **tavul**.

TOLIŠNI - toliki; toliko malen. *Znan kad si bija tolišni.* Vidi **kolišni, nolišni, ovlišni, volišni**.

TOLITAR - stolitar, ujedno i sud (**maštilo**) od sto litara.

TOLOMAŠ - autonomaš.

TOMA - muško ime. *Nevirni Toma.* Govore i **Tome, Tomić**. Žena je **Toma, Tomažina, Tomica, Tonica**.

TOMAČITI - tumačiti, objašnjavati. *Nu šta jon on tomači.* Vidi **rastomačiti, netumačit**.

TONE - vidi **Ante**.

TONJA - vonj (neugodan miris) od vlage. Vidi **tumina**.

TONJATI - povlačiti se, uvlačiti se u sebe.

TOPRAG – kućište; prostor i zemljište neposredno oko kućnog **praga**. *Osta je na topragu.*

Izgovaraju i **stoprag, toprak**. *Dočekaću ja tebe na stopragu. Drži se svoga topraka.*

TOPUZ - batina, maljina. Znaju i za oružje s tim imenom. Obično ga ne razlikuju od **buzdovana**.

TOPUZNJAK - svat koji nosi **topuz** ili kakvu drugu batinu i maše njome.

TOR - ograđeni prostor ili kuća za **blago**. **Torar** (čovjek uz tor, čuvar tora). Vidi **pritorak, toriti, torni**.

TORBA - manji sud otkan na tkalačkom stanu od ovčije vune ili kozije **kostriti**. Nosi se preko ramena. Kad netko ide na put ili u goste, pitaju ga: *Je si li ponija torbu?* ili *Je si li napunija torbu? Bolje prazna torba nego vrag u njoj. Dvoga, troga puna torba.* Torba zna biti i nakićena. Tada kažu da je **kličana** ili da je **na soće**. Neki je zovu **torba na škatule**. Vidi **zovnica, bisage**.

TORBAK - torba od teleće kože, **telećak**.

TORBAR - vidi **galentar**.

TORITI - gnjojiti njivu držanjem **ovaca** i **koza** na njoj (u privremenom **toru**). Vidi **ognjojčina**.

TORKUL -preša za grožđe, **turanj**.

TORNI - 1. koji pripada toru, primjerice pas čuvar (koji je uz tor), **tornjak**. Kažu i **stražetiji pas**. Ima i **lovni (lovetiji) pas** (koji pomaže u lovu, lovački pas). *Ni torni ni lovni.* 2. koji stoji uz kuću, koji ne **surlja** okolo. *Ja san malo torniji.*

TORNJAK - torni pas.

TORNJATI se - vratiti se nazad. *Smista se tornjaj od moji vrata!*

TOTATI - pjevati ispod glasa.

TOVARIJA - vrsta suda, mala bačvica za jedan dan vina ili vode (do 5 litara). Obično je od **smrikovine**. Znala je imati ugrađeno **provislo** da se lakše nosi u ruci.

TOVARNICA - vidi **praća**.

TOVERNA - taverna, gostionica, **birtija, mejana**.

TOZLUCI - dokoljenice (nosili su ih muškarci i žene).

TPRRČI - vidi **prrči**.

TRABOLOZ - vidi **pas**.

TRABULJANJE - brbljanje, trabunjanje. **Trabuljati** (trabunjati, brbljati). *Šta trabuljaš bez veze?*

TRACKATI - mazati; gazati (po blatu, lokvi i sl.). Vidi **zatrackati se**.

TRAĆITI - isto što i **tratiti**. Izgovaraju i **tračiti**.

TRAJBATI - trošiti preko mjere; rastrošno se ponašati. Slično je **tratiti, traćiti, tračiti**. Vidi **protrajbati**.

TRAJINA - **špag** kojim se mjerilo zemljište, održavao pravac pri **zidanju** i sl. Vidi **kanavina**. Neki tako nazivaju **miću** (**kordu**).

TRAKOVICA - trakavica, nametnik u crijevima. *Pravo ima trakovicu* (kažu za onoga tko stalno jede, a mršav je).

TRALJAV - spor i neokretan, ujedno i nezgrapna izgleda (guzica poput **tralja**). Izgovaraju i **traljov**.

TRALJE - naprava od daske ili pletiva (obično od **divoloze**) za prenošenje **gnjoja**, zemlje. Tralje nose dvoje. Vidi **ćivare, karamacan**.

TRAMPA - zamjena (oblik trgovine). **Trampiti** (zamijeniti).

TRAMUNTANA - nevrijeme, oluja, miješanje vremena. Izgovaraju i **tremuntana**. **Tremuntana u glavi** (nedoumica; glavobolja).

TRAP - rupa u zemlji u kojoj se čuvaju (**trape**) krumpiri od smrzavanja i pronicanja (puštanja **kljica**). Stavljaju se ujesen, a vade se na proljeće. Vidi **trapiti**.

TRAPANJ - alatka za bušenje kamena, dlijeto za kamen (pri minavanju). Vidi **štamp, kunj, paramina**.

TRAPITI - 1. slično što i **krčiti**, čistiti zemlju od kamenja, panja, žila i sl. (stavrati plopdno od neplodna zemljišta). Vidi **krčenje, puljanje**. **Trapljenje (krčenje)**.

2. stavljati krumpir u **trap** i tako ga čuvati od propadanja preko zime. *Je si li trapija kumpir?*

TRAPULA - mišolovka od žičane mreže (klopka općenito). Izgovaraju i **trepula, trapule, trepule**.

TRAPUZATI - vući nogu za nogom.

TRATA - sve što se jede i pije, izobilje hrane i pića. *Ima trate koliko ti srce oće.*

TRATITI - nepažljivo i pretjerano trošiti kao da nečega nikada neće nestati; trošiti uzalud i bez potrebe; trošiti uludo (vrijeme ili nešto drugo). *Staro krpi, konce trati.* Izgovaraju i **traćiti, tračiti**. Slično je **trajbati**.

TRATURA - isto što i **livak**, **pirija.** Izgovaraju i **tratur**.

TRAVARICA - žena ili djevojka kopja ide u travu. Vidi **drvarica, praškarica, grmarica, troskot**.

TRAVEŠA - odjevni predmet od platna, nešto poput **pregljače**. Izgovaraju i **traversa, traverša, zapregniti se**.

Ja ti majko uzbrdo ne mogu,
Traveša mi naresla na drobu.

TRAVEŠUN - traveša s prslukom.

TRAVINJAVO - travnato, puno trave. *Ako bi bilo travinjavo, metne se crtalo.*

TRAVIŽATI - zvjerkati okolo tražeći nešto od koristi. *Šta travižaš?* Vidi **stravižati**.

TRAVNJAČA - opaka bolest, crni prišt. Izgovaraju i **travljača**. Tako zovu i svaku potkožnu upalu. Liječili su je užarenim željezom.

TRBARA - vrsta ribe u vodi stajaćici.

TRBONOS - osoba u nekim **mačkarama** koja nosi **torbu** u koju stavlja ono što su skupili. Izgovaraju i **trbonoša**.

TRBOUNJE -selo u drniškoj zagori. Vidi **Drniš**.

TRBUV - trbuh, **drob**. **Otrbuva** (usput, bezbrižno).

TRCNITI - jedva (lagano) dotaknuti. *Nisan ga ni trcnija.*

TRE - tri u igri **na mure**. Neki izgovaraju **treja**. Taj se **zog** zove uz bacanje jednog prsta (kao i **do**) ili dvaju prsta (izbacivanjem šake s istaknutim palcem i kažiprstom ili kažiprstom i srednjakom).

TREĆ(A) - u društvu s još dva. *Treć* (tako u **briškuli** igrač daje do znanja **drugu** da ima tri **briškule**). *Treć aš* (as uz još dvije karte istog **zoga**) itd. Vidi **drug, sam, uterćiti, četvrt**.

TREJANGULA - trokutasta turpija (**limica**). Izgovaraju **trijangula, trojangula** i sl.

TREJO - čovjek koji trese glavom ili nekim drugim dijelom tijela.

TRENITI – 1. naglo zatresti (potres i dr.)

2. nakratko zaspati (*tek šta san trenija, a već se moran dizat*).

Treni rosu, oberi jagode,
Gledaj mala di baraba ode.

TRENTUN - 1. igra *u trideset i jedan.*

2. naziv za slučaj kada u igri **trentun** netko dobije točno 31.

TREPĆATI - treptati. *Šta trepćeš (trepućeš, trepećeš)?*

TREPETLJIKA - vrsta domaće topole (manjeg lista). Lišće je dobra hrana za **ovce**. Izgovaraju i **trpetljika**.

TREPULE - isto što i **trapule**.

TRESIGUZ - vrsta domaćeg **kola.** Igrajući to kolo **momci** podvikuju: *Azga, bazga mala!*, a **cure** odvraćaju: *Rca, prca derane!*

TRESKANJE - vrsta pjevanja (**treskavica, treskovica**). Kažu i **utreskivanje.**

TRESKATI - 1. pjevati **treskavicu**. 2. pjevati treskavicu iza prvog glasa koji **goni**, **privaćati**.

TREŠET - vrsta igre na kartama **talijankama**. Izgovaraju i **trešeta**. Vidi **batiti, strišati, škart, akuža, napolitana, dvajespeta, punat, bela, kaput, doguz**.

TREŠETATI - igrati igru **trešetu**.

TREŠNJA - potres.

TREV - susret; zgoda; slučaj (sve u pravilu kratko i nenadno). *To je bija trev, dok san se ositija sve je bilo gotovo.*

TREVITI - dogoditi se naglo i nenadno. *Trevilo mu se ka curi dite.* Također, susresti (koga), ali i udariti, pogoditi (kamenom, šakom itd.). **Potreviti** (slučajno pogoditi, u pravo vrijeme nešto učiniti). **Potrevljen** (pogođen; učinjen u pravo vrijeme).

TRGANJE - branje grožđa. Kažu i **trgačina**.

TRIBOVATI - trebati; morati. Izgovaraju i **tribati**. *Triba mu ka ozeblu sunce.*

TRICA - trojka (vrsta igraće karte). Vidi **karik**.

TRIJANGULA - vidi **trejangula**.

TRIJEST - trideset.

TRIJUNP - trijumf (vrsta igre na karte **talijanke**).

TRIJUNVIRATI - dobiti sve **štikove** u trijumfu.

TRIKAŠE - vrsta lagane obuće (muške i ženske). Odozgo su **kajiši**, a odozdo guma. Kažu i **trikaši**.

TRILJ -selo u sinjskoj zagori. Župno mjesto (Sv. Mijovil arkanđel) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

TRILJA - vidi **trlja**.

TRIM - čobanska kamena kućica, sazidađa suhozidom (naročito po Biokovu). Vidi **kuća, ćelar, kućerica**.

TRINA - otpaci od sijena, **piće**.

TRIPICE - vidi **šiša**.

TRISINA - krupna ljudeskara, trusina. Vidi **trolija**.

TRISKA - trijeska, iver. Vidi **palja**.

TRISKA - šamar, udarac otvorenim dlanom po licu. Odatle **trisniti** (**ošamariti**). Vidi **pleska**.

Pivan pismu kad me ništo trisnu

Kad me trisnu zaboravi pismu.

TRKA - dio **alkarskog** natjecanja. Imaju tri trke. U prvim dvjema **alkari** (odnosno njihovi konji) trče po redoslijedu koji je odredio **vojvoda** (**alaj-čauš** je posljednji), a u trećoj trci trče redoslijedom suprotnim od redoslijeda po broju postignutih **punata** u prvim dvjema trkama (alaj-čauš je opet posljednji, osim ako ne sudjeluje). U trećoj trci, po vojvodinoj odluci, ne sudjeluju alkari koji i u slučaju da pogode **u sridu** ne bi mogli biti pobjednici alke. Vidi **pripetavati, ovdulja**.

TRKALA - hajde brzo, odmah. *Trkala kući!*

TRKELJAŠ - nadimak za dobroćudna, ali neozbiljna čovjeka, koji se ne može smiriti na jednom mjestu niti se ičega ozbiljno prihvatiti. Vidi **prkljati**.

TRKLJA - rašljasto drvo s više kuka na kojemu se iznad ognjišta suše **obojci** i obuća. I slično drvo kojim se **pozbija mast** zove se trklja. Vidi **čepanje**. Kažu i **brklja**. Trklja je i nadimak visoku krakatu čovjeku. Vidi **taklja, čaklja**.

TRKMAR - vidi **grančik**.

TRLJA - igra kamenčićima koji se pomiču po određenim pravilima po nacrtanoj figuri (obično se nacrtala drvetom po prašini). Mogu biti mala (jednostavnija) i velika (složenija) trlja. Izgovaraju i **trilja**. Vidi **vozalica**.

TRN - 1. mjesto gdje je voda duboka.

2. vrh drače. *Iz malena se trn oštri.*

3. **crni trn** (vidi **trnina, trnjati**).

4. bili trn (trn gljogine).

Vidi **zatrnjati**.

TRNAK - 1. naziv za više od deset vrsta divljeg **zelja**. Može se naći i za toplijih zimskih dana. Ima ga i po planini. Ljekovita je biljka. Vidi **brmbeč, kostriš, trut**.

2. vrsta crnog grožđa (bobice su rastresite poput ploda **trnine**). Izgovaraju i **trnjak**. Vidi **žloždér, vrancuzica**.

TRNINA - plod **crnog trna**.

TRNJATI - zagrađivati crnim **trnom**. *Mi trnjamo dovlen.* Vidi **zatrnjati, zadračiti**.

TRNJKATI - u velikim količinama stavljati drva u vatru.

TROBULA - nesreća, **nezrća, nesrća**.

TRODUPLO - trostruko, **trojstruko**.

TROJICA - tri svijeće od voska koje se za **Badnjak** i **Božić** meću u **žito** i gore za vrijeme jela.

TROJSTVO - naziv za **badnjake**.

TROKE - kamoli, **atroke**. Vidi **trokoli**.

TROKOLI - više nego. *On je jaki trokoli ka konj*. Vidi **troke**.

TROLIJA - krupna troma, ali ne nemoćna osoba. *Ona se sva sasušila, a svekrva jon ka trolija.* Vidi **trisina**.

TROLOKVE - selo u splitskoj zagori. Vidi Primorski Dolac.

TROMB(L)UN - puška kraće cijevi. Na **alci** je nosi **arambaša**.

TR(O)NOGE - naprava od **gožđa** s tri noge na koju se stavlja **tava** ili **kota** kad se na **kominu** nešto u njima sprema. Kažu i **sadžak**.

TRONOŽAC - stočić s tri nožice. *Tri brata, jedna kapa*. Kažu i **tronog**. **Tronog repaš** (tronožac s uskim naslonjačom od umetnute drvene platice, starog **teljiga** i sl.). Vidi **katrigaš**.

TRONJE - vidi **pitonjanje**.

TROSKA - isto što i **troskot**.

TROSKOT - vrsta opasnog korova kojega je teško iskorijeniti. Kažu i **troska**. čenu ili djevojku koja ide na njivu trijebiti troskot zovu **troskotarica**. Vidi **drvarica, grmarica, travarica**.

TROŠALI - koji je od velika troška, koji nije štedljiv.

TROVILE - gozdene vile za **gnjoj**.

TRPETLJIKA - vidi **trepetljika**.

TRPEZA - krpa u koju se umotava tijesto za vrijeme kvasanja kruha u **naćvama**.

TRSTAMENAT - testamenat, oporuka.

TRSTIKA - vidi **šprulja**. Neki tako zovu dio **kukuružovine** koji ostane u zemlji.

TRTAK - carić. Za nisku slabašnu osobu kažu da je *ka trtak.*

Dođi šećer u subotu večer,
A ti trtak, dođi u četvrtak.

TRTKOVA PUNICA - mala ptičica, nešto veća od **trtka**. Zlatna je pod vratom.

TRTORINA - ostatak od požnjevene kukuruzne stabljike (neki tako zovu cijelu stabljiku). Izgovaraju i **trtola, trtolja, trtoljina**. Kažu i **puškarica**.

TRUBALJIKA - truba. Znali su je izrađivati od svinute **jasenove** kore u proljeće. Izgovaraju i **trublja**.

TRUBNJA - smotak **sukna**. Sukno se drži u trubnji dok ne zatreba. Vidi **pola, klašnja, praljak**.

TRUDI - teški poslovi; obavljanje teških poslova. Vidi **Ruda, muka**.

TRUDITI - teško raditi, raditi teške poslove. Vidi **ispatiti, skrviti**.

TRUĐATI - imati trudove. Vidi **oprostiti se**.

TRULADINA - trulo drvo. *Nema iz toga ništa, to je truladina.*

TRULJE -starudija.

TRUM - trom. *Ona je nika truma.* Vidi **trolija**.

TRUPAK - trupčić, **trupica,** pomagalo za **svaljivanje** i **navaljivanje mlina**.

TRUPICA - pomični omanji panj na kojem se sjeckaju drva, a može se i sjediti, **trupak**.

TRUPINA - dio **kola** na **karu**. Isto **šiška**. Vidi **medvidi**.

TRUSA - vrsta **kola** (igra se u krajevima prema Hercegovini i u samoj Hercegovini).

TRUSITI - lagano sipati (brašno u mlin).

TRUT - divlje meso. Odstranjuju ga na više načina, primjerice posipanjem prahom što ga dobiju izgaranjem trnka.

TRVENI SIR - grumenjavi sir iz **mišine**. Vidi **prpa**.

TRZALJKA - naprava za hvatanje ptica.

TRZE - jesensko **janje** ili **jare**, posljednje janje ili jare ojanjeno ili ojareno u jednoj godini (**ovce** se počmu **janjiti** oko **Uskrsa**). **Trzad** (jesenski janjci ili jarići). To je i podrugljiv naziv za zadnje dijete što ga neka žena rodi (kažu i **kasno**). Vidi **isporče, nakopile**.

TRZLA - vjetrometina, zemljište na otvorenom. Izgovaraju i **trza, trzna**. Vidi **usok**.

TUB - 1. stakleni cilindar na **petrouljki svići**. Kažu i **tup**, a neki kažu i **cilinder** te **bumbeta**.
2. dio dimnjaka od **špakera** koji se nalazi u kući. Vidi **kriva**.

TUBAST - tup; širok, koji nije **špicast**. *Donesider mi lopatu, ali ne onu špicastu nego tubastu.*

TUBOK - sir iz **tvorila**.

TUČAN - jako hranjiv. *Pojidi, to ti je tučno.* Neki tučnu hranu zovu **tuč**.

TUČAK - vidi **tučka**.

TUČENAK - kamen tucanik. Vidi **muc**.

TUČKA - 1. mali **batić** koji služi za **utucanje**.

2. drveno pomagalo kojim se tuče i gnječi **kumpir**. Tako se dobije **tučeni kumpir, skašeni kumpir** (znali su imati i posebnu posudu za to; u krumpir se obično utuca malo prepržena **kapula**, može se začiniti i **žmarama** i šl.). Izgovaraju i **tučak**. Vidi **tukaluc**.

3. **gnječka**.

TUĆI - vidi **batiti**.

TUDAN - tuda. Vidi **runde, brzon, ovdan, tadan, undan**.

TUĐIN - stranac, **deorac**. Tuđinom često nazivaju svakoga tko nije iz kuće, tko ne pripada kućnoj čeljadi (radnik koji pomaže u radu i sl.). *Moraš trošit kad imaš tuđina u kući.*

TUKALUC - posebna **tučka (batić)** za tučenje **luka** u **lučnici**.

TUKNITI - 1. pokvariti se i početi smrdjeti. *Ovo je tuklo, možeš slobodno bacit.*

2. vidi **potvrditi**.

TUKNUT - lud; budalast, udaren mokrom čarapom po glavi.

TULAC - 1. naprava za hvatanje divljači, stupica (najčešće za lisicu, zeca, jazavca, **saranjseka**).

2. dio **mlina** (šuplje drvo u koje ide **osnac**). Rade ga od zdrave bristovine ili smokovine. Vidi **čvrljiti**.

TULIJA - potuljen i nezgrapan čovjek. Ženska je **tula**. Vidi **tuliti se, potuliti se**.

TULITI se - guriti se, povijati leđa. Vidi **tulija, potuliti se, brstina, tuljati se**.

TULIPAN - vrsta cvijeta.

TUL(J)ATI se -ići **potuljen**. Vidi **tuliti se**.

TUMBAS - kolo na protočnim mlinicama, na mirnijim obilnijim vodama. Vrtnja se prenosi na **krivo kolo**, a snjega na mlinsko kolo. Dijelovi su **križnica, gobelje, palci, kašike**, a kroz sredinu ide **greda**. Vidi **rodula.**

TUMBIN - propust za vodu ispod ceste. Vidi **jaruga**.

TUMBURLO - zdepast, **zamrskan**, negrapan, obično kratke pameti čovjek (iako često ima veliku glavu).

TUMINA - težak zrak; zadah na trulež, neprozračenost. Vidi **tonja**.

TUMPERIN - nožić na otvaranje (skakavac), sličan je **brtvulinu**. Kažu i **tamperin**.

TUNDIN - vidi **kaluncin**.

TUNEL - prokop, rov.

TUNTANJA - dim(ljenje) iz **lule**.

TUNTLAV - isto što i **tutlav.** Izgovaraju i **tuntlov**.

TUNTLE - isto što i **tutle**.

TUNJA - dunja.

TUNJKATI - pjevati ili govoriti kroz nos (**unjkati**).

TUP - vidi **tub**.

TURA - dio puta, šetnja; runda. *Ovon turon nećeš me privariti.*

TURA - 1. smotak (jedno pakovanje) pamuka ili pređe tvornički složen. 2. **maca** duhana (složena i zasukana). 3. usukana i namočena maramica kojom se udaralo po rukama onome tko izgubi **šijavice**. Vidi **ture**.

TURANJ - sprava za mašćenje (**turnjanje**) grožđa, **torkul**. Vidi **koš**.

TU(R)CIKATI - vidi **tuškati**.

TURČIN - musliman (iz Bosne). *Turčinu glavu osiku, pa ne plače. Turčin, za nevolju kum. Oj Turčine za nevolju kume (aoj Vlaše silon pobratime). Ruka ruci, nismo Turci. Kud svi Turci, tu i mali Mujo. Ako u brdo-vuci! Ako u polje-Turci. Turska vira. Čuvaj se Turčina koji se ne klanja i kršćanina koji u crkvu ne iđe.*

TURĆIJATI - opijati se i bezobzirno ponašati.

TURE - vidi **mure, tura**.

TURICA - gruda **gnjile** koja se koristi pri **građenju** zemljanog posuđa.

TURINA - ostatak kad se s kukuruznog **klipa** oruni kukuruz. Govore i **sturina, stura, paćalica, paćura, ćapalica, čokotina, čepina, šuvela, kureljica, kurelja, kureljina, klipina, korun, okorak?, okomina, ovaljina, kukuruška.** *Dodaj mi tu kureljicu da začepin demejanu.* Vidi **kuruz**.

TURJAĆI -selo u sinjskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Ante Padovanski) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

TURNJAŠ - podrugljiv naziv za vino dobiveno cijeđenjem pomoću **turnja** nakon što se **drop** ocijedio. Vidi **derčina**.

TURNJATI - 1. mastiti, tiještiti grožđe, **drop** pomoću **turnja**. 2. vidi **trnjkati**.

TURPIJA - čelična alatka za struganje i brušenje metala i alata od metala, mogu biti različitog oblika. Vidi **rašpa, limica, trejangula**. **Turpijati** (raditi s turpijom).

TURTA - kruh od bijelog brašna, pečen u gradskim pekarama (vidi **kvartoč, somun**). *Vološ li kruva ili turte u prasuncu?*

TURUČITI - 1. sukati; motati (cigaretu, odjeću i sl.).

2. pušiti. Vidi **zaturučiti, zaturučen**.

TURUNTAŠ - čovjek koji ništa ne voli raditi i obično boravi oko gostionica.

TURUTVA - biljka koja raste u obliku džbuna (nareste do kolina), ima žute cvjetove, mličikastu stabljiku i širok list. Jede je blago, naročito krave. Neki mladi list kuhaju kao **zelje**. Vidi **surutka**.

TUŠKATI - huškati psa ili neku osobu na nekoga; podgovarati nekoga da napravi nešto što nije u redu. Govore i **tušikati, turcikati, tucikati** te **pucikati.** *Ne bi on to radija da ga ona stalno ne turcika.* Vidi **natuškati**.

TUŠT - divlje jestivo zelje, jede se kao salata ili kuhan. Izgovaraju i **tušć, Antuš**. Javlja se koncem proljeća, a bere se sve do jeseni (poslije kiša se znade zamladiti).

TUTATI - točno odgovarati nečemu. Govori se kod mjerenja u igri na **balote**, a i u drugim okolnostima. *Prituta* (prelazi preko), *nedotuta* (ne dolazi do, nedostaje). Vidi **junkati**.

TUTE - tu. *Ja tute ne mogu stati.*

TUTEKARCE - isto što i **tute**. *Tutekarce je bilo dosta svidoka.*

TUTI - deset u igri **na mure**. Neki se rugaju (*tuti-šuti ili tuti-govno sputi*). Rjeđe se govori **tuto** ili **tuta**. Taj se **zog** zove uz bacanje pet prstiju. Vidi **odziv**.

TUTIJA - zatvor, odnosno dobrovoljni zatvor (zalog za nešto). Vidi **pržun**.

TUTINJATI - usporeno goriti uz jak dim; pušiti. **Tutinjanje** (usporeno gorenje; pušenje). **Zatutinjati** (zapušiti).

TUTLAV - smeten, nespretan. Izgovaraju i **tuntlav, tuntlov**. Nadimak **tutle, tuntle, tutleša, tuntleša**.

TUTOR - staralac, zastupnik, skrbnik.

TUTUNDŽIJA - strastveni pušač **lule**.

TUVITI - nekome ili sebi nešto ponavljati da zapamti. Vidi **utuviti**.

TUZGAV - nečist.

TVORILO - naprava okruglog oblika u kojoj se oblikuje sir. Zovu ga i **obluk, korilo**.

TVORITI - stvarati; raditi. *Niti zbori, niti tvori.*

TVRD - škrt. *Tvrd posa* (težak posao).

TVRDAC - drugi naziv za **kujundžušu**.

TVRDITI - učvršćivati biljku pri sadnji (kupus, lozu i sl.).

U

UAJMITI - staviti **ajam** na živinu. Vidi **utakati**.

UBACITI se - isto što i **umetniti se.** *Ubacija se na đavla.*

UBILITI - ubijeliti (učiniti bijelim). **Cure** bi znale kad pođu na misu *ubiliti opanke* (namazali bi **opute klakom**). Vidi **bililo, Zmijavci**.

UBILITI se - ubijeliti se, skinuti crninu za pokojnikom (nakon određena vremena). Vidi **uškuriti se, ucrniti se**.

UBITI se - jako se udariti, ugruvati se i sl. *Pa san pa san se ubijo. Ubija se u vrat* (umorio se od nekog posla pa ga mora napustiti).

UBLE - selo u splitskoj zagori.

UBOJ - udareno mjesto. Kad udari neko živinu (to se vidi ili je živina smućena, smetena pa se nasluti), uzme se **kamen** od uboja (**crveni kamen**). Trlja se na **ognjilo** da upane u **vareniku** pa se zalije u usta (neukusno je).

UBOJIT - 1. opasan po život. *Ne pij ovu vodu vruć, ta je voda ubojita.* Vidi **punta**.
2. otrovan (kao **crni trn** i sl.).

UBOŽAN - kratak, nedostatan, tijesan. *Na njon nema ništa nego ono malo ubožne robice.*

UBRUSITI - zareskirati, upustiti se u nešto; odati se nečemu. *Ubrusija u piće.*

UBUSATI se - izrasti u jak busen (**zbušak**), učvrstiti žilu (odnosi se na pšenicu ili što slično). *Bilo bi dobro da se ubusa prija mrazova.*

UCIN - ucjena. *Radi ka na ucin (*za opkladu, pod uvjetom). Isto **kontrat**.

UCRNITI se - obući crninu kao znak žalosti za pokojnikom iz bliže rodbine. Vidi **ubiliti se, uškuriti se**.

UČEKRLJITI - ujagmiti (teškom mukom do nečega doći).

UČELAK - vidi **greb, uzglavnica**.

UČEVAN - učen. Vidi **meštar**.

UČIN - izgled. *Lipa učina* (lijepa izgleda). *Šesna učina* (zgodna). *Nije jon šesan učin ka njegov.*

UČKUR - uzica u **gaćama**. Vidi **ugatnjak, kurdela, kajiš**.

UČUVATI - sačuvati. *Bože učuvaj.*

UĆARITI - zaraditi, dobiti, **ušićariti**. Vidi **ćar**.

UĆIPERAN - spretan, koji *se zna promećat*. Vidi **provećuran, prokomižan**.

UD - hud. *Oda ka uda stvar* (tumara; *lati se pa oda bez veze*, sam po brdu i sl.).

UDALEČITI - udaljiti. *Pričekaj da se malo udaleči pa ćemo opet na trišnju*. Vidi **dalečina**.

UDENCIJA - nešto što se mora izvršiti pod svaku cijenu, nešto što se mora, pod moranje, neodgodiva potreba (mora se izvršiti bez obzira na pogibeljnost). *To je velika udencija uradit.*

UDESAN - nezgodan; koji ne leži. *On mi je udesan igrač* (obično od njega gubim iako nisam gori od njega).

UDITI – 1. **škoditi**, smetati; štetiti. *Šta udi* (ne smeta, nije važno). **Nauditi** (**naškoditi**, učiniti štetu). *Pij neće ti nauditi. Bolesnu čoviku svašta udi*

2. komadati, na pr. rasijecati meso na manje dijelove, **bikariti**. *On lipo udi meso*. Vidi **izuditi, permaćiti**.

UDITI - udjenuti (konac u iglu; **među** između njiva i sl.).

UDILO - letva na koju se pričvršćuje meka za lovljenje rakova (raka). Neki govore **prlj**. Meka je obično od crijeva zaklanih životinja, oderanih žaba i sl.

UĐOBAR - u pravo vrijeme; za svoju korist. *Udobar smo skupili piću.*

UDOGULJ - uzduž; u dužinu. Slično je **nadogulj**.

UDOLIT - udubljen poput **dole**.

UDOVEZATI se - isto što i **dovezati se**.

UDOVIČIĆ -vidi **Dovičići.**

UDUPLATI - udvostručiti. Kažu i **udvojstručiti, poduplati**. **Uduplan** (udvostručen, **udvojstručen, poduplan**).

UDUŠAK - vidi **oduška**.

UDUŠITI (se) - utopiti (se); udaviti (se). Vidi **dušiti (se)**.

UDUT - vidi **adut**.

UĐUTURE - isto što i **đuture**.

UGANITI - nategnuti ili iščašiti zglob. *Uganija san nogu.*

UGATNJAK - remen za **gaće** (obično se pleo). Izgovaraju i **gatnjak**. Vidi **učkur, kajiš**.

UGLEDATI se - živnuti, oživjeti. *Zalili smo kupus pa se odma ugleda.* Vidi **oćićoriti se, ćuniti se**.

UGLJANE - selo u sinjskoj zagori. Franjevačko župno mjesto (sv. Ante Padovanski) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U župi je i Strmendolac (sv. Nikola biskup) i dio Novi Sela (sv. Stipan prvomučenik).

UGLJEVAČA - mjesto na kojemu se pale drva na poseban način da bi se dobio ugljen. *Paliti ugljevaču* (dobivati ugljen paljenjem drveta). Provodi se tako da se iskopa rupa u zemlji, napuni drvima i zapali, sve se **zatepuni** da bi nastao bolji ugljen. Manja količina ugljena dobivala bi se od drva izgorenog na **ognjišću**. Vidi **pokovina, ugljevar, klačina**.

UGLJEVAR - osoba koja se bavi proizvodnjom ugljena (*paljenjem ugljevače*), **ugljenar**.

UGODITI - učiniti nekome nešto po volji. *Taj se nije rodija ko bi svakomu ugodija.*

UGORAK - ogorjelina, ostatak drveta koje je već gorjelo, ugarak.

UGOVORITI se - oženiti se i otići u ženinu kuću, priženiti se, udati se (podrugljivo), otići na **ženistvo**. Kažu i **uvinčati se**.

UGOVORNIK - podguz, koji se priženi, koji dođe na **ženinstvo,** koji dođe na gotovo, koji se **uvinča, domazet, gotovac, rora**, **podrep**. Neki samo kažu: **Uda se**. Vidi **glavnja**.

Džigerica meso nije,
Šepurika drvo nije,
Ugovornik čovik nije.

UGRANČATI se - pokvariti se (odnosi se na brašno, suho meso ili kakvu drugo hranu). **Ugrančana** hrana nije za jelo.

UGRANIČEN - postavljen u **granicu**. *Žito je ugraničeno.*

UGRANIČITI - snoplje neobršena žita postaviti na njivi u **granicu** (klas do klasa).

UGRDITI se - vidi **nagrditi se**.

UGRNITI se - ogrniti se preko glave (na primjer poput udovice koja se **zakukulji**).

UGRUVATI - vidi **gruvati**.

UGUR - vidi **ugutura**.

UGUTURA - uporno, nasilno. Isto **ugur, ugura**. *Ugur oće u kuću.*

UIMATI - uzimati **ujam**.

UJA - srdžba, bijes. *Uvatila ga nika uja.* Vidi **ila**.

UJAC - materin brat. Njegova je žena **ujna**. **Ujčevići** (rodijaci po majci). Vidi **ujčevina**.

UJAGMURITI se - vidi **sjagmuriti se**.

UJAM - dio žita kojega mlinar uzima radi naplate za svoj trud. *Eto kuma, daće i dva ujma. Težak na ujmu* (nepošten pri **ujimanju**, puno **uimlje**). Vidi **zasipač, balota**.

UJANJATI se – postati poput nečega što se **razdroćka** i usmrdi u stajaćoj vodi ili bari. Vidi **razjanjati se.**

UJASITI se - stati i ne micati se; ukopati se na mjestu (i ne micati se ni naprijed ni nazad). *Ujasija se ki mazga.*

UJAŠITI - uzjahati. Kažu i **uzjašiti, uzjati**.

UJATI (se) - dojaditi; preostati (nepojedeno). Kad nekome ostane malo hrane za objedom, kažu: *Ujalo mu se ka pudaru po smokve.*

UJČEVINA - nasljedstvo dobiveno preko **matere** (od **ujaca**), **ujčovina**.

U(J)IMANJE - uzimanje **ujma**.

U(J)ITNITI - vidi **zajitniti**.

UJITRA - ujutro. *Kad ideš? Ujitra.*

UJME - ajme.

UJMITI - uzeti dio žita kao naplatu za mljevenje, uzeti **ujam**.

UJNA - ujčeva žena.

UJS - uzvik kojim se dozivaju **koze** kad skrenu gdje ne treba. *Ujs amo!* Vidi **koza, ćiko, is**.

UJSTI - ujesti, ugristi. *Uja vuk magarca.* Za **kobilu** koja hoće ugristi kažu da ujda. Osobu koja voli gristi prozovu **ujdalo**.

Baba moja uja san ti ćerku,
Pozna jon se na obrazu zerku.

UJTITI - uhvatiti. *Ujtin li te platićeš Boga svoga.*

UKATI - 1. izgovarati kratke riječi na način da se čuju na daleko. Vidi **podukivati**.

2. govoriti uuu. *Šta ukaš?* (govori se onomu tko kaže uuu na nečije riječi). *Moš ukat koliko oš (koliko te volja). Uka, ne uka, sve ti je isto.*

UKESATI - nakupiti za se od raznih, uprositi. Vidi **kesa**.

UKETITI - umiriti se. Vidi **ketiti**.

UKIPITI se - ukočiti se. *Šta si se ukipija (ukočija) ka drvena Marija?* Vidi **kip**.

UKLIJA - vidi **korovica**.

UKOČENITI se - ukočiti se, udrveniti se. Kažu i **okočeniti se, skočeniti se**.

UKOLINČITI - svezati konju (govedu i sl.) glavu za noge i tako mu onemogućiti da daleko ode s nekog mjesta (obično u polju), **sapeti** ga, **sputiti** ga. Neki samo zabiju **koce** u

zemlju i za njih privežu živinče. Vidi **pripeti**.

UKON - u svezi. *Šta misliš ukon rađe ?* (kako ti se čini rađa?).

UKONČATI - 1. **končanjem** urediti sirovu kožu.
2. prirediti hranu za daljnje spremanje. Vidi **končati**.

UKONTATI - uračunati, ubrojiti. *Je si li i mene ukonta?* **Ukontan** (uračunan, ubrojen). Vidi **konat, kontati**.

UKOP - pogreb, pokop. Prije su ukopi (sa sprovodom) bili izjutra oko 9-10 sati. Vidi **šamatorje, greb, kapsela, nosila, počivala, pokrov, klašnje, okorak.**

UKOPIĆEN - učvršćen; rasprostranjen; uobičajen.

UKOPITITI se - učvrstiti se; rasprostraniti se; uobičajiti se. Slično što i **zakopititi se**.

UKOVATI - nespretnim potkivanjem, raniti (**ruvinjati**) konja. Takav konj nije potkovan već **ukovan**. Kovači po zvuku poznaju ide li potkivanje kako treba (dok **čava** zvoni sve je u redu). Vidi **nakovica**.

UKRLJITI - ulomiti. *Ukrljiću šibu pa ću te istuć.*

UKUMITI - uporno nešto htjeti (tvrditi, govoriti); uvrtiti u glavu nešto. *A on ukumija jedno te jedno.*

UKUVATI - zakuvati kako treba, dobro zakuvati (odnosi se na kruh).

UL - ulaz u **ulište**.

ULAK -glasnik, glasonoša. Vidi **čauš, telal**.

ULAR - povodac za konja ili magarca, **oglav** (neki kažu **jular**). Živinu prodaju, ali ular u pravilu ne. Vidi **zaulariti**.

ULATI - bezvezno tumarati, hodati bez cilja. **Ulanje** (hodanje bez jasne svrhe). *Po vas dan ulan ka muva bez glave*. Vidi **đulati**.

ULEĆI - smjestiti na ležaj (u postelju). *Je si li ulegla dicu?* Vidi **zaleći**.

ULEŽATI se - ulijeniti se i ponajviše ležati (od straha radi neke bolesti, ali bez valjana razloga), **zaležati se**.

ULICA - prolaz (obično tijesan) između dvaju dugih zidova (suhozidina). Izgovaraju i ulica. Vidi **volarica, kulovoz**.

ULISEN - zamazan, nečist.

ULIŠTE - pčelinja košnica. Izgovaraju i **ulišće**. Radili su ga u **dubu**, od slame, a na mnogim

kućama, a i crkvama, bila su kamena ulišća zgodno načinjena u zidu. Nekima je košnica od drveta (i može imati više ulišta). Vidi **dubina, čela, čelinska ljubica, ul**.

ULIZAC - ulizica.

ULOMITI - šlomiti. **Ulomiti vrat** (pasti, nastradati od pada, poginuti od pada).

ULOŽA - uholaža.

ULTIM(A) - 1. posljednji dio nečega (mesa, žita, krumpira i sl.). *Došla mu ultima* (došlo mu vrijeme za umrijeti). Vidi **kanata**.

2. u igri karata (**briškule**) karta koja se okreće, **tola**. Ultimom zovu i zadnju **pešku**. Vidi **zadnja**.

3. zadnji dan u mjesecu. *Ne ajde na put na ultimu.*

ULTIMATUM - rok do kojega se mora nešto obaviti. Neki izgovaraju **ultiman**. *Ultiman, do sride van!*

UMA - um. *Sve me uma miti.*

UMAK - vidi **umicanje**.

UMAKLICA - cura koja se **umaknila**, koja se uda bez roditeljskog blagosova.

Teško zemlji kudan vojska prođe
I divojki koja sama dođe.

Ta cura i njen momak za koga se umakla zovu se **umaklice**. Ako se umaklica vrati (što je rijetko) to je velika sramota. Tada se znaju narugati: *Ako je krava otišla, morala je baren ostaviti tele*. Vidi **umicanje, napovid**.

UMAKNITI - odvesti djevojku protiv volje njenih (rjeđe svojih) roditelja i oženiti je. Vidi **umicanje**.

UMAKNITI se - udati se protiv volje roditelja. Govore i **ukrasti se**. Neki kažu: *Otišla na ružne* (*Otišla na ružno*). Inače, kad je sve u redu **cura** je *otišla na lipe, nalipo*. Vidi **umicanje, napovid**.

UMAN - zaklonit (odnosi se na brdski položaj zaklonjen od **bure**, u **prančioku**, prema suncu). *To je umno misto.*

UMASTITI - zbijanjem, gnječenjem ili gaženjem istjerati iz zrelih grozdova sok. *Je si li umastija grožđe? Je li sve umašćeno?* Vidi **smastiti, mastiti, drop, slava**.

UMČANI - selo u vrgoračkoj zagori.

UMEĆATI se - dizati tovar ili kakav drugo teret na rame. Isto **zamećati se**.

UMEĆAVATI se - bacati **kamena** s ramena, natjecati se u bacanju kamena s ramena.

O Ikane, korak zakoraci

Pa svakomu kamena pribaci.

UMESTI (se) - iznuriti (se) od teška rada. *Ne umetoše česti, nego teški.* Može značiti i onesposobiti. *Umeja mi je magarca.*

UMETIJA - zlo, nevolja, teška patnja, teška rađa. *To je umetija života* (kopati u kanalima primjerice). Kažu i **umet**.

UMETITI se -vidi **umetniti se**.

UMETNITI se - 1. poprimiti osobine bližeg ili daljnjeg rođaka. *Umetnija se na đavla.* Vidi **ubaciti se**.

2. isto što i **zametniti se**.

UMICANJE - postupak kad **momak umakne curu**. Govore i **umak, krađa, krađa cure**. Do umicanja dolazi obično kad se roditelji protive ženidbi ili ako cura ima stariju neudanu sestru, a želi se udati za tog **momka**. Također, ako su mladenci siromašni pa tako izbjegnu **pir** i velik trošak. Ako se cura protivi, tj. ako je momak odvede silom to je **otmica**. Svećenici nisu podržavali taj običaj, ali su u slučaju da cura svojom voljom, a protiv volje roditelja otiđe momkovoj kući, smještali curu u *poštenu kuću* i tražili od biskupa dopuštenje za vjenčanje. Mladenci su išli na ispovid u drugu župu, pa su se tek poslije vječavali. Ponegdje kad se cura umakne, u mjesnoj župi zvono **breca**. Ponegdje se momci iz sela iz kojega je cura umaknuta **prišunjaju** noću u selo odakle je momak koji je umakao curu, ukradu mu iz tora ponajbolje janje, ispeku ga i pojedu bez straha i grižnje savjesti (jer to smatraju svojim pravom: kad je on mogao ukrasti njihovu **šiljegicu**, mogu i oni njegovu). Vidi **umaklica, umakniti se**.

UMISLITI (se) - bez razloga nešto misliti, **utuviti** nešto u glavu. *Umislija (se) da je bolesan, a nije mu ni đava. Umislila (se) da je lipa, a nemoš je od pogrde gledat.*

UMISTITI se - smjestiti se na dobro mjesto (za posao, stanovanje i sl.).

UMIŠĆE - umjesto. Obično kažu **umisto**, odnosno **misto**.

UMIVATI RPU - vidi **crnometiti**. Kažu i **umićati rpu**.

UMLJAK - umnjak, isto što i **kaljak** (zadnji zub kutnjak).

UMLJANOVIĆ -selo u drniškoj zagori sa zaselcima Podbrig, Pod Gredom, Zamršten, Zaošljar i Žeravica. Vidi Gradac.

UMUČATI se - umiriti se, prestati govoriti, razgovarati (zbog uvrijeđenosti ili zbog čega drugoga), ušutiti se. *Šta ti je, šta si se umuča?* Vidi **mučati**.

UNCUT - huncut, vragolan, objesnik, ali i varalica, nazloban čovjek.

UNCUTARIJA - vragolija; malo okrutnija šala; obijesan, zloban postupak i sl.

UNDA - onda. Neki kažu **punda** (pa unda).

UNDAN - vidi **unde**.

UNDE - ondje. Izgovaraju i **undan, nunde, nundan**. Vidi **brzon, skoron, ovdan, tadan, tudan**.

UNEREDITI se - zapustiti se; unakaziti se; usrati se. Slično **iznerediti se**.

UNEŠIĆ -selo u drniškoj zagori sa zaselcima Doci i Ograda. Franjevačko župno mjesto (sv. Jure mučenik) u šibenskoj biskupiji. U župi su i Planjane (sv. Ivan Krstitelj), Vinovo Donje, Koprno (sv. Lovre) i Ljubostinje.

UNKAŠ - podignuti dio sedla. Postoji predni i stražnji unkaš. Između unkaša se sjedi. Kažu i **obluk.** Neki prvi unkaš zovu **jabuka** (iako je jabuka u pravilu samo dio prednjeg unkaša).

UNTROLAG - umetak u obliku **obojka** u cipelama.

UNJKATI - govoriti kroz nos. Unjka onaj tko nema **neba**. Nadimak **unja, unjkalo**. Kažu i **njunjkalo**. Vidi **tunjkati**.

UOBROČITI se – navići se na nešto isto (jednakih obroka, u isto vrijeme i sl.). *Uobročili smo se ić spavat.* Vidi **zajednačiti**.

UORATI – zaorati nešto tuđe, nešto nije trebalo ili se nije smjelo i sl. *Uora u put.*

UPAČAVATI se - umiješavati se, uguravati se gdje treba i ne treba. Vidi **pačati se**.

UPARATI - vidi **parati**.

UPARITI se - oznojiti se od velike vrućine (u pravilu u zatvorenu prostoru ili drugdje gdje nema dovoljno zraka). **Uparen** je onaj tko se upario.

UPARTATI se - ući u nešto (u neko društvo i sl.), pridružiti se nekoj grupi, uključiti se, **uvrstiti se** (*Još se nije uvrstija u posa*). Vidi **ispartati**.

UPAVČITI - pokazati prstom na nešto. Vidi **uprančiti, pavčiti**.

UPELITI - dobro i jasno upozoriti i uvjeriti nekoga da se drži nečega, da postupi na određeni način. *Je si li mu upelija kako mora radit?* **Upeljeno** (uvjeravanjem upozoreno na nešto). Vidi **utuviti, zapeliti, pripeliti, peliti**.

UPENGATI se – 1. dotjerati se (ponajčešće se odnosi na žene). Slično **upicaniti se**.
2. stati kao kip na nekom mjestu. Vidi **ustapiti se**.

UPEŠTATI - vidi **zapeštati**.

UPICANITI se - urediti se (dotjerati se), uparaditi se. Vidi **upengati se**.

UPIRITI - vidi **potpiriti, spiriti.**.

UPITAN – ugledan, uvažen. *U nas bi upitani ljudi rekli da imaš viška razgovora.* Vidi **opran, stiman**.

UPITI se - priviknut se na neko piće. *Upijo se u vino* (pa može piti i kiselo, ne primjećuje da se vremenom ukvasilo). Može značiti i naviknutost na alkohol.

UPLAKATI se – često se ponavljati ili pojavljivati (bolest, dolasci i sl.). *Uplaka se vuk* (često se pojavljuje). *Uplakali se vukovi u ovce.*

UPLITAK - voda koja se splila za vrijeme kiše pa se zadržala.

UPLITNJAK - vrpca koja se upleće u kosu radi vezanja (koriste ga i muškarci za vezanje **perčina**).

UPLIV - utjecaj**. Uplivan** (utjecajan).

UPORAVITI - 1. pravilno uporabiti, pravilno iskoristiti, **upraviti**. *Daj ti meni novce, a ja ću znat šnjimon uporavit.*
2. pokazati pravi put, pravi smjer, pravi način; naučiti (nekoga). *Ona će njemu uporavit* (kazat će mu što treba).

UPRAKTIŽITI - steći praksu u nečemu. Kažu i **praktikati**. Slično je i **uvištiti**.

UPRANČITI - djelovati svom snagom u jednom smjeru (pravcu). *Uprančijo ovi Božiji zvizdan, oće li iko živ ostat?* Kad neko hoda brzo, bez skretanja i obaziranja isto kažu da je **uprančija**. Vidi **upravčiti, upavčiti, prančijok**.

UPRATITI - praćenjem kuda i kamo netko odlazi; praćenjem razotkriti i sl. *Niko ga ne može upratit* (nitko mu ne može otkriti pute).

UPRAV - pravac; **drito**. *Ajde uprav na oni kuk.* Vidi **saltimice**.

UPRAVČITI - isto što i **uprančiti**.

UPRAVITI - pravilno i razumno nečim raspolagati. Vidi **uporaviti.**

Mrkla noći napuni mi torbu,
Bili dane, upravi mi njome.

Kad se u nekoj kući troši *priko svake mire,* kad nema sloge, kažu da nema **uprave**. *Nije vajde što je u krave, kad (jon) nema uprave.*

UPRIS - bez kvasa; nekvasano. **Kruv upris** (prijesan kruh).

UPRTITI se - staviti teret na leđa. Obično se prte žene. Pri prćenju se tovar (**brime** drva, **maža** ili **vrića** brašna, **vučija** i sl.) sveže. **Mlada** obično donosi sa sobom pribor za **prćenje** (malo i veliko uže). *Nije ti to uprti pa rasprti, nego uprti pa do smrti* (kažu kad treba donijeti neku važnu odluku: ženidba, udaja i sl.). *Vraga uprtija. Teško onom do smrti, ko se u zlo uprti.*

UPRTNJAČA - naprtnjača (torba koja se nosi poput ruksaka). Nosila se na putovanja, odlazak na rađu i sl.

Aoj moja uprtnjačo torbo,
Di li će te isprtiti pobro.

UPRVIŠ - na početku. Vidi **sprva, prvoč, sprvoč.**

UPUŠĆATI (se) - zanemariti (se); prestati voditi računa o nekome ili sebi. Vidi **ispuštati se, sirota.**

UPUVATI - upuhati, puhanjem utopliti. *Gudinići su upuvali.*

URA - sat. *Koliko je uri? Koja je ura?* Vidi **leroj, žveljarin.**

URAĐEN - naviknut na rad, teret. **Uraditi se** (naviknuti se na svakodnevni rad). Vidi **utérećen.**

URCIKATI - huškati, podgovarati. **Urcikovanje** (nagovaranje, poticanje). Vidi **podurcikati.**

UREČEN - općinjen, **promiren.** Vidi **urok, promira.**

UREĆI (se) - baciti uroke, odnosno biti **urečen,** nastradati od **uroka.** *Lipa li je, ne urekla se ona.* **Mater** često kaže djetetu. *Ne ureka se ti.*

UREGULATI - urediti; dovesti u red. *Jozo je uregula svoju čeljad.* Slično je **uriktati, ušestiti.** Vidi **regula.**

URIKTATI - dovesti u red, **uregulati.** *Uriktaću ja tebe, tako da znaš.* Vidi **riktati.**

URLAP - dopust, vojnički dopust. Vidi **vakanci.**

URMET - 1. dobra i bogata ishrana; dobro i bogato prehranjivanje. Slično **urmetovanje.**

URMETOVATI se - dobro se hraniti. Vidi **uzdržati se.**

UROK - nabac, **promira,** postupak koji može donijeti zlo ili nesreću. Urok se nabacuje pogledom, davanjem nekog predmeta, zakopavanjem predmeta u nečijem vrtlu ili nekom drugom vradžbinom. Protiv uroka đobro je u džepu imati **luka** (**saranjseka**). Vidi **vištanje**.

URSET - gušt, zadovoljstvo; ono što je po volji. *Ne daj mu urseta* (ne daj mu gušta, ne daj mu na volju). Ne zna mu urseta (ne zna s njim postupati; ne zna mu učiniti po volji). Izgovaraju i **vurset**. Vidi **zavursetiti, pišmiš**.

URTATI - navaliti, nasrniti; navaljivati, nasrćati; jurišati. Nadimak **Urta**. Vidi **ortati**.

USIDILICA - stara **cura, posila** cura. Izgovaraju i **usidilica**. Vidi **starosidiovac, picukara, posila**.

USIKONJITI se - pokunjiti se i **umučati** u isto vrijeme. *Usikonjija se neće ni a ni b.*

USILNO - na silu. **Usilovati se** (prisiliti se na nešto što ti nije drago, a moraš). *Moraš se usilovat* (na hranu, piće, rađu i sl.).

USINITI se - zaboljeti (u vratu od ležanja). *Usinilo mi se u vratu.* Vidi **nasiniti**.

USKAKOĆATI se - vidi **kakoćanje**.

USKAKORITI se - vidi **kakorenje**.

USKOMIŠTRATI se - jako se uznemiriti i od toga se migoljiti, slično što i **uzvrpoljiti se**. Vidi **komištranje**.

USLADITI se - naći se (poživjeti) u slasti, u dobru. *Niko se nije u tuđemu usladija.*

USLAST - u slast. Tako znaju reći prije početka jela. Kažu i *Ajmo blagovat*, te *Što je Bog da i kuća.* Obično se pomole prekriže i jedu bez riječi.

USMRDITI se - 1. smrdljivo se **poprditi**. *Usmrdija se , smrdi ki kuga.*

2. postati smrdljiv (iz ovog ili onog razloga). *Živ se usmrdija.*

USMRS - način **zidanja** s nejednakim **zidnicama**. Tako se u pravilu **ziđe** unutarnji zid, ali može i vanjski. Vidi **muzina**.

USNA - grlo posude.

USOK - kovitlac vjetra, vihor (**vijar, vijor, pijavica**). Izgovaraju i **osuk**. Vidi **trzla**.

USPALAMUDITI se - uspričati se govoreći tobože u zajedničku korist, ali uglavnom neistine i navraćajući

vodu na svoj mlin. *Uspalamudila se, ko je ne zna, skupo bi je platija.* Vidi **palamuditi, uzbaljezgati se**.

USPOR - uzbrdica, strana. *Uspor kola lomi.*

USPRSIT - vrlo strm. Za čovjeka uspravna držanja kažu da je usprsit. Vidi **nastranjiv, uzbrdit**.

USRO - 1. slično što i posro.
2. osoba koja nosi vino **balotačima**, vraća im **balote** i sl. *Ko je za usre*? Kad se igra učetvero, za litru vina, onda je usri peta čaša.

USRTITOST - smionost, hrabrost, odvažnost.

USTANOVITI se - smjestiti se, učvrstiti se negdje. *On se ustanovija* (snašao se dobro negdje; počeo raditi i sl.).

USTAPITI se - stajati na mjestu, ne micati se. Vidi **upegati se**.

USTAREŽITI se - učvrstiti se (svoj položaj, **starešinstvo** i sl.). *Zec se ustarežijo* (ne da se istjerati iz rupe u koju se zavukao), *Ustarežija se aš* (u **trešetu**, kad je **treć**).

USTOVRLJITI se - slično što i **nastovrljiti se**.

USTRA - britva za brijanje. Kad je nož oštar kažu: *Nosi ka ustra.* Ustra se prije brijanja oštri o **kajiš**. Vidi **britva, belegija, pulijašica**.

USTRATI - ustjerati; dovesti uzbrdo. *Šta ne ustraš krave?* Vidi **uzbiti**. *Jedva san ustra karivolu.*

USTRIŠITI se - posve se napiti; stalno biti pijan (kao bačva na koju se hvata **striš**). *Ustrišija se.* Neki kažu: *Potega vecu.*

USTUPČITI - sitno koracati. Za konja koji se uzbati nogama, udarajući često kopitama po podu kažu da **se ustupča**. Vidi **stupati.**

USUKAN - tanak, mršav, uvijen. Vidi **zasukan**. Vidi **zaturučen**.

USUKATI se - omršati; izduljiti se stanjiti i izviti. *Usuka se ka taklja.*

USVOJATATI - prisvojiti javno nešto tuđe kao svoje. *Oni su to usvojatali* (nije njihovo, ali se ponašaju kao da je, pa i drugi to prihvaćaju).

UŠ - nametnik u kosi na glavi, ili u odjeći. *Sitićeš se ti moji riči kad te budu gladne uši (j)ile.* Kad žele reći da neće biti kako je netko naumio, kažu mu: *Neće te lako ta uš ujst za guzicu. Iđe ga ka gladna (gladnoga) uš.* Uši su bile svakodnevna pojava, ali polako izumiru. **Zaušljeviti** (napuniti se ušima). *Sve zaušljevilo.*

UŠAC - vidi **volujski ušac**.

UŠČUVAN - u dobru stanju (iako star). Uščuvan je i svaki čovjek koji se u mladosti *nije pritrga u rađi*. Vidi **satriven**.

UŠĆIKNITI - isto što i **zaštukniti**.

UŠĆIPAK - vidi **uštipak**.

UŠĆULITI - podignuti da stoji. *Ušćulija ono kućerice*. Vidi **ćuliti, naćuliti**.

UŠESAN - onaj koji se može *dovesti u šest* ili tko je već **šesan**.

UŠESTITI - urediti, dovesti u red. *Ušestiću ja tebe već*. Vidi **šest, uregulati, uriktati**.

UŠI - 1. rupica kroz koji se provlači konac na igli, rupa za **držalo** na sjekiri, motici i drugim alatkama. Nazivaju je i **ušice**. Vidi **proušiti**.

Oj motiko, odbiću ti uši,
Ti si mojon dodijala duši.

2. dio posude za koji se posuda drži ili na koje dolazi **povrsalo**.

UŠIĆARITI - dobiti, ugrabiti, uloviti nešto (a ništa ne platiti ili malo platiti), zaraditi. Vidi **šićar**.

UŠINITI (se) - povinuti (se) od teška tereta.

UŠKOPITI - isto što i **utući, uvrnuti, uštrojiti.** *Možeš uškopiti ovcu, ma nećeš dobiti ovna.*

UŠKOPLJEN - koga su **uškopili**. Kažu i **uvrnut, utučen**.

Selo Grude nema moje gude,
Uškopljena, a ne zašivena.

UŠKURITI se - 1. obući tamnu (ali ne potpuno crnu) odjeću kao znak žalosti za pokojnikom iz dalje rodbine.

2. obući **škuru robu** kao prijelaz od crnine na običnu odjeću (ne **ubiliti se** izravno). Vidi **ucrniti se**.

UŠKVADRATI - vidi **škvadrati**.

UŠTATI se - duže se vremena ne upotrebljavati, ne koristiti i sl. (ustajati se). *Kolino jon se uštalo, oće li više moć na njega stat.*

UŠTIPAK - jelo od tijesta prženog na ulju, **maslu** ili masti (prži se na **tavi**, na dobroj vatri). Izgovaraju i **ušćipak**. Nekima je uštipak od nekvasana brašna (budu po dva u tavi), a nekima od kvasanog (tada su manji i deblji). Ovi drugi ono prvo nazivaju **privrta**, a onim prvima privrta je zadnji uštipak (nisu dva nego se sve izlije u tavu). Vidi **guslač, zelenjak**.

UŠTIRKATI - uškrobiti odnosno napraviti nabore na ženskoj suknji (pomoću **štirke**). **Uštirkan**

(uškrobljen). **Uštirkati se** (urediti se, dotjerati se).

UŠTUKNITI - ustuknuti, povući se, popustiti.

UTA - vidi **oto**.

UTAKATI - upregnuti konje za vuču (kažu i **zatakati**); **uajmiti**. Konji se utakaju, a voli ujarme. Vidi **takum**.

UTANAČITI - dogovoriti sve pojedinosti, ugovoriti.

UTARMATI - umoriti, dovesti do nemoći; onemoćati; umiriti. *Utarmala ga hrana* (onemoćao od silne hrane). *Utarmala ga motika. Je se utarma.* Vidi **utemeziti**.

UTEMEZITI - umoriti; srediti; dotući. *Utemeziće on nji* (dovest će ih redu). Vidi **utarmati**.

UTEMUZITI se - umotati se, pretjerano se utopliti. Vidi **temuziti se**.

UTEREĆEN - naviknut na teret (odnosi se na životinje koje nose ili vuku, ali i na čovjeka). *Nije uterećen.* Slično je **urađen**.

UTIJATI - utišati, smiriti ; ulaganiti. Kad kiša pada polako, ali uporno kažu: *Je utijala.*

UTOR - žlijeb u drvenim posudama.

UTORE - selo u drniškoj zagori (Dojne i Gornje). Vidi Čvrljevo.

Lećevica i Donje Utore,
Svadili se neće da govore.

UTORITI - praviti **utor**.

UTORNJAK - alatka za pravljenje **utora**.

UTRATI - utjerati; uvesti. Vidi **zbičiti**.

UTRESKIVANJE - vidi **treskanje**.

UTREĆITI - dovesti u društvo s još dvoje, dvije ili dvojicom. *Utrećija san aša.* Kažu i: *Aš u treći* , *Treć aš* i sl. Vidi **drug, sam, treća, četvrt**.

UTRGLINA - islužena osoba ili živina, a naročito **kobila**, kljusina. Utrglina je i otrgnut komad užeta i bilo što što je slabo.

UTRNITI - ugasiti. *Je si li utrnija vatru?* **Utrnjen** (ugašen).

UTUČAK - uštrojeni, **utučeni** bik ili ovan. Vidi **bat, žilomud**.

UTUČEN - isto što i **uškopljen**.

UTUĆI - uškopiti, uvrniti (izvaditi jajca ili presjeći žilu koja vodi do njih). Vidi **bat**.

UTUPICE - uprav (ni lijevo ni desno). *Udarija san utupice.* Vidi **nasatice, štrljimice, tištimice**.

UTUPIT - vidi **dotupit**.

UTUPITI (se) - ogaditi (se). *Utupilo mu se* (ogadilo mu se). Utupi se neko jelo i gadi se.

UTURUČEN - vidi **zaturučen**.

UTUVITI - utjerati sam sebi nešto u glavu ili nekome drugome, tvrdoglavo se nečega držati, uvrtjeti u glavu. *Utuvija je sebi u glavu da mu je gušterica u uvu.*

UTUŽITI - .dojaditi, dozlogrditi. *Utužilo jadnoj ženi.*

UTVA - divlja patka zlatkastih krila i trbuha.

UVALJATI - 1. **valjanjem** odnosno **stupanjem** urediti **sukno**. *Nosin u stupu da mi uvalja sukno.*
2. **valjanjem** dotjerati **balotu** dovoljno blizu **bulina**.

UVAR - vidi **uvor**.

UVERTITI - uputiti nekoga u neki posao, pomoći da shvati, dati iscrpne upute, naučiti. Riječ *naučiti* u pravilu koriste kao *naviknuti. Nisan se ja naučila da mi drugi pomaže.*

UVEŠTIDITI - nepošteno doći do obradive zemlje koju su seljaci **krčenjem**, isušivanjem ili nekim drugim postupcima stvorili na zajedničkom neplodnom zemljištu. Samovoljci bliski mletačkim vlastima dobili bi pravo na tu zemlju, a seljaci koji su je stvorili mogli su je samo obrađivati uz naknadu novim vlasnicima. *Đava je odnija i ko je uveštidi* (psovka na zemlju kad loše rodi). Vidi **Veštida.**

UVINČATI se - isto što i **ugovoriti se**, *doći na ženinstvo.* Neki kažu **privinčati se**.

UVIŠTITI - uvještiti, postati vješt u nekom poslu, naučiti raditi neki posao, s nekom alatkom, naučiti se na nekoga ili nečije ponašanje i sl. Slično **upraktižiti**.

UVODINA - sablast; prikaza; **plašilo**.

UVOR - mjesto gdje rijeka ponornica uvire u zemlju.

UVOR - kresta u pijevca i u kokoši. Kažu i **uvar** te **uvorača**. Pilica počne nositi jaje kad joj pocrveni uvor. Kad za velikih ljetnih žega kokoši prestanu nositi jaja, uvor im poblijedi. Modar uvor znak je da bi kokoš mogla krepati.

UVRAĆANJE - čuvanje stoke kraj usjeva, na uskom terenu. **Uvraćati** (čuvati stoku uvlačeći ih između dvaju usjeva). Vidi **uvrat**.

Oj livodo bil se orat dala,
Di san s dragin ovce uvraćala?

UVRAT - mjesto na vrh njive na kojemu se okreće plug pri oranju (to može biti **oplaza, okrajak**, dio **obloga, uzglavka**). Uvrat ili dijelovi

uvrata obrađivani su motikom. Ako se kopa uzduž njive (primjerice kod okopavanja kukuruza), na uvratima se počiva. Vidi **postota, uvraćanje**.

Duga dana u zla gospodara,
Kesa prazna, a guzica gladna.
Ne da stati, ne da počiniti,
A uvrati, ne moš sagledati.

UVRGNITI se - umetnuti se na koga; sličiti na koga; naslijediti osobine nekog pretka. *Ako se uvrgne na ujca, bit će junak (neće mu svak zavirivat u torbu).* Vidi **vrgniti**.

UVRNUT - isto što i **uškopljen, utučen.** Vidi **bat.**

UVRNUTI - uštrojiti. Isto **utući, uškopiti**.

UVRSTITI - shvatiti; uspjeti. *Kako si uvrstija u školi?*

UVRSTITI se - vidi **upartati se**.

UZA - uzao, čvor. Kažu **svor** i **zavoranj** te **grop**. *Nema uz(l)a na jeziku* (kažu za onoga tko ne može ništa **primučati**). Uza je i završni dio otkanog sukna (**pola, klašnja**). Odstrizanjem nekih uzala bilježe u **valjalu** duljinu pojedinih smotaka sukna (radi naplate). Vidi **kukolj, našeper**.

UZAČES - u zao čas.

Oj nevisto lina,
Kudilja ti drima,
Diver kuću pomeja,
Uzačes te doveja.

Uzačes pose (u za čas po sebe).

Di si večera?
U Ćose, uzačes pose.
Kašica ritka, kašika plitka.

UZADNJU - u zadnju, na svršetku. Vidi **zadnja, prizadnja**. *Uzadnju odvrni!*

UZAJNO - skupa, u zajedno. *Dok su bili uzajno.* Vidi **zajno**.

UZBALJEZGATI se - ispričati se puno, bez veze i bez razloga, učestalo govoriti gluposti. Izgovaraju i **uzbeljezgati se**. *Uzbeljezga se, nisan ga više moga slušat.* Vidi **baljezgati, uspalamuditi se**.

UZBITI - potjerati uzbrdo. *Uzbij ovce* (potjeraj ih uzbrdo, previše su se **oborile**, okrenule su prema kući). Vidi **pozbiti**.

UZBREKNITI - podrignuti; uzrignuti. Vidi **rutati**.

UZBRIGATI se - jako se početi brinuti zbog nečega.

UZBRDIT - vidi **poskočit, usprsit**.

UZDA - željezna naprava koja se stavlja konju u usta i preko nje se određuje konju smjer kretanja i kada treba stati. Vidi **oglavić, đem, ljuta**

uzda (barbucin), žvalje, ular, redina, lis.

UZDAN - od Zapada prema Istoku (*ispod Sunca, a suprotno od Sunca*). *Vitar nosi oblake uzdan.*

UZDEGENČITI se - uspraviti se i podići glavu od oholosti (**olosti**).

UZDOL - uzbrdo. Kažu i **uzastranu**. Vidi **nizdol**.

UZDRŽATI (se) - voditi brigu o sebi (hraniti se) ili o drugoj osobi, **uzdržavati (se)**. *On se dobro uzdrži. Kad je ostarila oni su je uzdržali pa in je ostavila sve svoje stanje.* Kažu i **urmetovati se**. **Uzdržavanje** (briga o svojim ili tuđim osnovnim živtnim potrebama).

UZENGIJA - dio konjske opreme (za držanje noge). Kažu i **stremen**. Obično je od mjedi, a može biti i od kože. Ako je od bakra nazivaju je **bakračlija**. Vidi **alka**.

UZGLAVAČ - kušin, jastuk. Kažu i **uzglavlje**. Obično je ispunjen **lepušinom**. Vidi **oglavak**.

UZGLAVAK - zemljište uz vrh njive (obično u brdskim krajevima), vinograda i sl. *Ove san godine uzora i uzglavak.* Na uzglavku se obično veže magare kad se dođe na rađu. *Nije mi reva na uzglavku* (nije mi bio od koristi pa nisam ni ja njemu dužan). Vidi **okrajak, oblog, oplaza, uvrat**.

UZGLAVLJE - vidi **uzglavač**.

UZGLAVNICA - 1. gornja daska na krevetu do glave.

2. dio **greba** (okrenut prema zapadu) gdje dolazi mrtvačeva glava. Kažu i **učelak**. Vidi **sinjal**.

UZGOR - 1. prema gore, uspravno. *Još stoji uzgor.* Vidi **uzgorit**.

2. uspravan položaj. *Još je na uzgoru* (u uspravnom položaju). *Kako si? Evo, samo što san na uzgori.*

UZGORIT - 1. uspravan; usmjeren prema gore. Vidi **uzgor**.

2. samosvojan; previše ponosan.

UZGORITOST - preveliki ponos; sila.

UZICA - povodac, konopac kojim se veže tele, magare, kojim se krava vodi (obično vezana za roge) i sl. *Drži ga na uzici* (drži ga pod svojom paskom). Kažu i **priuza, privuza, povuz**.

UZINAT - isto što i za **inat, zinad**.

UZJATI - uzjahati, **uzjašiti**. *Uzja mu loj na oči* (osilio se; ne poštuje nikoga). Vidi **najati, sjati, zalojiti**.

UZMA - uzetost (bolest).

UZNOJAN - oznojen. *Budi se sva uznojna.*

UZORLITI se - vidi **orliti se.**

UZPRNDECATI se - uzskakati se. Vidi **prndecati se.**

UZRAKLITI se - početi se glasati poput kokošiju kad **rakle**. Izgovaraju i **uzrakoliti se, uzrakoljiti se**.

UZVIRITI se - prepasti se nečega i zvjerkati okolo (konj, vol i sl.). *Šta si se uzvirija*?

UZVISITI - podignuti (**bakru** ili **peku**) na **komaštrama** za neku **verigu** više. Tada je peka **uzvišena**. Kažu i **zavisiti, zavišena**. Vidi **svisiti, navisiti**.

UZVIŠĆATI se - vidi **proviščati se.**

UZVOD - red loza (obično krajnji, uz među ili blizu ceste) u kojem su loze uzdignute i okrenute tako da grozdovi idu prema unutra.

UZVRPOLJITI se - jako se početi **vrpoljiti**, slično što i **uskomištrati se**.

UZVRZATI se - uzhodati se oko nečega, motati se bez prestanka. *Šta se ona magarčina uzvrzala oko naše kuće?* Vidi **vrzati se.**

UZVRŽOPITI se - uzbrigati se i od brige postati nemiran. Vidi **vržopiti se.**

UŽANCA - navika u ponašanju, običaj. *Ima ružnu (gadnu?) užancu u piću.*

UŽATI - običavati, *biti običajan.*

UŽBA - pun mjesec. I to znaju nazivati **mina**.

UŽBATITI - smućkati (jaja). Vidi **žbatiti.**

UŽE - 1. prigoda za vezivanje. Plelo se (može i od gore **vune**); za uže se vuna nije **pripredala**, već se prelo debelo (malo tanje nego **potku** za **biljac**), na poseban način (vrtilo se kao da se pripreda). Malo i veliko uže služilo ja za **prćenje** (bilo je i drugih namjena; moglo je čak biti na **samaru** umjesto **konopa**). Primitivna su se uža plela i od slame, **ržanine**, od neke pogodne savitljive biljke i sl. 2. mira za zemlju. *Uže zemlje. Ne bi je doteklo da je do na Vereničića uža* (kažu za **pečenicu**).

UŽEĆI - zapaliti (vatru). *Je si li užegla vatru?.*

UŽEĆI se - pokvariti se od stajanja na vrućini (užegne se slanina, **maslo**, ulje, mast i sl.). Vidi **žaglo**.

UŽETI se - uvući se (od udarca, bola i sl.). *Užeja se u ramenin* (podigao pa spustio ramena). **Užimati se** (uvlačiti ramena; ulegivati se po kostima, oko

poorine). *Ne znan šta je magaretu, stalno se užimlje*. Onaj tko se užeo je **užet**. Vidi **nažimati se, ožimice**.

UŽEŽANJ - uoči. Izgovaraju i **užežin, užežinj**. Vidi **žežanj**.

UŽINA - ručak (objed između podne i jedan sat; nekima je užina oko 3-4 sata popodne). **Užinati** (ručati). *Šta kuvaš za užine?* Za užinu se vrlo rijetko kuhalo (obično se uzelo suhe **pure** ili kruha, s **kapulom**, komadićem slanine i sl.). Jedino se radnicima, naročito pri težim poslovima obavezno spremala užina. Vidi **ručak, večara, marenda, nedilja**.

UŽINICA - isto što i **marenda** (mala **užina**).

UŽUTITI - ispržiti malo **luka** ili **kapule** na masti ili ulju; **šuvigati**.

V

VACA - obrađen četvrtast **kamen**, pogodan za gradnju kuća, **zidnica**. Izgovaraju i **vacada**. Vaca je obrađena samo s jedne strane (koja gleda prema vani), dok je s unutrašnje gruba. Vidi **žmaravanje, bunjada, greza**.

VACIJUN - služba (državni posao koji se mora obavljati).

VADA - nekakav duh u koji su vjerovali. **Vadica** je neko izmišljeno stvorenje, dječji duh, u obliku je djeteta. Vidi **macić, maminjorga**.

VADRIOL - modra galica (*kamen i klak*).

VAGA - 1. naprava za mjerenje težine. Isto **balanca.** Vidi **kantar**. 2. dio **kara**. Namješta se za vožnju s jednim konjem. *Sapni mu vagu.* Vidi **vagir, balancun**.

VAGIR - naprava na koju se uprežu konji u **karu**. Stalno se **vaga** i zato se zove vagir. U kola se uprežu dva konja i svaki ima svoj vagir. Isto tako je u zaprezi za oranje, drljanje, vuču balvana. Vidi **balancun**, **vaga**.

VAGUN - vagon na željeznici. Kad nešto posve rodi, kažu: *Biće ga vagun.*

VAGUNCIN - mali vagon na kojemu rudari izvoze iz rudnika ugljen ili neku rudaču.

VAIK - mnogi tako kažu umjesto uvijek (*misto uvik*). Slično **vavik**. *Vaik je to tako bilo*. Vidi **vazdan**.

VAJDA - fajda, korist, **ćar**. *Ima li vajde?* (koristi). *Nije vajde, valja slušati što gazda naredi.*

VAJERCAK - vidi **vatrolica**.

VAJNA - nasljedna osobina domaćih životinja. Izgovaraju i **vajina**.

VAKANCI - ferije, ljetni raspust đaka. Vidi **urlap**.

VAKAT - pravo vrijeme za obavljanje nekog posla. *Vakat slamu prodaje. Vakat kosidbe, vakat oranja* (ne valja sijati ili orati u nevrijeme). Vidi **zeman**.

Udaću se kad mi bude vakat,
I unda će moja majka plakat.

VAKINJATI - raditi; hodati; ne smirivati se. *Vazdan vakinja.*

VAKO - ovako. **Vaki** (ovakav) itd. *Bog mi je svidok da jon nisan rekla ni crne ti oči u glavi, a ona meni, ti si vaka-naka.*

VALA - hvala. *Vala ti i slava. Vala, gospocka plaća. Vala Bogu. Vala Bogu i duranju.* Vala je i hvaljenje. *Ne moš živit od njegove vale.* **Valiti se** (hvaliti se) itd. *Ko se vali, sam se kvari.*

Moj anđele dragi,
Moj čuvaru blagi,
Nek ti bude vala,
Što me čuvaš mala,
Čuvaj me dok živin,
Da ništa ne skrivin.
Amen!

VALAJ - riječ kojom pojačavamo i naglašavamo značenje onog što ćemo reći . *Valaj, neš kako si naumija.*

VALINGA - falinga, mana, nedostatak. Vidi **valšo, valiti.**

VALITI - 1. faliti, nedostajati. *Malo je valilo da mu izbiješ oko.* **Povaliti** (ponestati). Vidi **valinga, valšo, kiša**. 2. faliti, promašiti. *Valija san ga za malo.*

VALIŽA - kofer (**kuver**).

VALOR - alat.

VALŠO - krivo; neispravno; loše; lažno. Kažu i **valše**. Valšo je ono što ima **valingu**. Valša juva (lažna juha).

VALUTA - službeni novac jedne države.

VALUTICA - okruglast oveći grumen zemlje. *Izvalile se valutice ka prikladi.* Također i okrugao **kamen** (**valutica stina**). Vidi **muka, skruglac**.

VALJA - 1. igranje balota **valjajući**. Kaže se i da se igra **valje**.
2. **zog** pogodan za valjanje u igri **na balote**.

VALJAK - vidi **valjuga**.

VALJAL - radin i spretan u isto vrijeme, vrijedan, valjan. *Cura je valjala na mater.* **Valjalica** (valjala **cura** ili žena). *Di je moja valjalica?* Vidi **nevaljal**.

VALJALO - postupak **valjanja sukna**, odnosno mjesto gdje se sukno **valja**, da bi se izbila **vlas**. *Nosila san sukno u valjalo.* **Trublja** za **sukanac** valja se pod udarcima **bata** (**stupa se**), dok se trublja za **biljac** valja u **badnju**. U oba slučaja postupak je 24 sata. Sukno ide u valjalo i radi pranja (to se uvijek obavlja u badnju i traje 2-3 sata). Kad dođe iz valjala, sukno se rasteže i mota na jedno drvo tukući

praknjačom i natežući da bi svuda bilo jednako. Vidi **skečati se, praljak**.

VALJANJE - 1. postupak u stupi (stupanje) kojim se sukno pere i iz njega izbija vlas (da postane čupavije, time toplije). Vidi **valjalo**.
2. način bacanja **balota**. Vidi **valjati**.

VALJATI - 1. valjaljem uređivati **sukno** u **stupi (sukanac, biljac)**, **stupati**. Vidi **valjalo**.
2. bacati **balotu** predase i po zemlji je upućivati prema cilju. Valjati se može prema **bulinu (bližati;** to je najčešće značenje), može se baciti balota nastranu, da ostane na putu i sl., a može se i izbijati **(tući**). Vidi **uvaljati**.

VALJATI – 1. vrijediti. *Ta ti valja. Valjalo je ono za nji zlata. Valja in je kape i kabanice.*
2. trebati. *Valja mi to uradit. Valja mi nasadit motiku (ištigala se).*

VALJE - vidi **valja**.

VALJUGA - dio pribora za **svaljivanje mlina**. Kažu i **valjak** (drvo valjkasta oblika, uže po sredini da se može lakše **dobaviti** rukom)

VAMO - **amo**, ovamo. *Tamo ne došli, vamo se ne vratili* (kažu za neprijatelja kad ga se potjeraju). Kažu i **vamoka, vamokarce, vamokare** i sl.

VANAT - vidi **vanto**.

VANDA - osim, osim da. Slično je **vanko**.

VANKANI - vanjski. *Imaju kućne i vankane lastavice.*

VANKO - osim, osim ako. *Iđemo, vanko da bude nevrime.*

VANTAZIRATI - fantazirati, maštati, ali i **skreniti** s uma. *Oni svi pod starost počmu vantazirat.*

VANTO - karta u kartama **talijankama** (u kartama **cvitaricama** odgovara dečku). *Di je vante nije karte.* Izgovaraju i **vanat**. U **briškuli** i **trijunpu** vrijedi dva **punta**, u **trešetu** jednu **belu**, u **trentunu** deset punata **(viga)**.

VANJSKI - naočit; dobra izgleda, pristao, zgodan. *Vanjska cura.*

VAPIJATI - vapiti, čeznuti, željeti (na samrti osoba vapije da vidi svoje najbliže).

VAPOR - parobrod. *Vidija san u Splitu puno vapora.*

VARABUT - farabut, prevarant.

VARAKANJE - međusobno nadmudrivanje. **Varakati se** (nadmudrivati se, pokušati prevariti

jedan drugoga). *Varakaćemo se pa ko koga.*

VARAV - varan, koji se da prevariti. *Ko noću odi, varav se naodi.*

VARBA - farba, **boja, tanga, pitura, kolura**. **Varbati** (bojati). Vidi **ovarbati**.

VARĆAK - varićak, drvena posuda za mjerenje žita oko 10 kg (nekima je to **kvartarol** koji ima oko 25 kg). *Glava mu ka varćak.* Izgovaraju i **vrćak, vrčak**. Izrađuje se slično kao i **polučak**. *Prnija u varćak.* Varćak, odnosno varićak je i mjera za površinu, odnosno zemlja na koju treba usijati varćak sjemena (*pa koliko rodi da rodi*). To je odprilike dan kopanja jednom **motikom**. To je odprilike jednako jednoj motici. Kad bi dobro rodilo dobilo bi se u brdskim njivama jedan varćak od jednog snopa.

VARENIKA - kuhano mlijeko. *Pure i varenike* (jedno od češćih jela). Vidi **jamuža, kisalina**.

VAREŠICA - vrsta pržinaste zemlje. Izgovaraju i **varešika**.

VARICA - grah s **ječimom** ili s **manistrom** (**šubijotan**).

VARIĆAK - vidi **varćak**.

VARITI - kuhati (hranu za ljude ili živinu). *Sto vara.* **Vara** (ono što se vari). *Dok ima vare.*

VARJAČA - 1. isto što i **varnjača**. 2. izdubeni dio **gusala** na koji se nateže koža. Kažu i **kopanja**.

VARKLIJE - ljepše. **Varkliji** (ljepši, vrijedniji). *Varklija je ona od njega.*

VARNICA - vidi **kotlanica**.

VARNITI - samo malo mrdnuti. *Varneš li, sve će se privrnit.*

VARNJAČA - velika drvena žlica. Upotrebljava se pri kuhanju nad **ognjišćem**. Izgovaraju i **varjača**. Vidi **kacivola, kašika, mišača**.

VARUŠ - varoš (Sinj, Imacki, Drniš, Knin).

VAS - sav. Kažu i **vascili**.

VASOVATI - dignuti (uzeti) sljedovanje (riječ je donesena iz Austrougarske vojske). Vidi **gibirati**. **Vasovanje** (sljedovanje). Kad nekoga istuku, narugaju se: *Dobija je svoje vasovanje*, *Vasova je batine* itd. Vidi **miritati**.

VASUK - sljedovanje, ono što pripada, **gibira**.

VAŠA - komad urađene goveđe kože namijenjen za izradu **opanaka**. Širine je oko 20 cm, a izrezana je od glave

prema repu (za oko četiri opanka). Vaša je podrugljivo i bilo koji komad kože otkinut s tijela.

VATA - bumbak, pročešljani, nepredeni pamuk.

VATAČINA - posjed dobiven **vatanjem**, **izmičanjem**.

VATATI - hvatati (grabiti sebi). Vatale su se šume pa se ograđivale. Vatao se i pust kamenit predjel na kojemu je bilo bar neko drvo (a bio je na zgodnu mjestu) itd. Mnoge **ogrede** nastale su **vatanjem**. Vidi **izmicati se**.

VATKA - pomoćno veslo u lađi (dugačko oblo drvo).

VATRALJ - isto što i **ožeg**.

VATRENICA - kuća u kojoj se loži (u kojoj je **ognjište**). Izgovaraju i **vatrenjača**. Govore i **vatrena kuća**. Kako se u njoj sjedi, naročito za hladna vremena, neki je zovu **siditnja kuća** (**sidetija kuća, sidita kuća**). Vidi **stojna kuća**.

VATROLICA - upaljač na kresivo. Obično je imala i poklopac. Kažu i **vercak, vajercak**.

VAVIK - uvijek. Slično **vaik**.

VAVLITI - žaliti (odnosi se na životinja, ali i ponekad i na čovjeka). Vidi **skomliti**.

VAVOLJITI - žvakati punih usta (dugo i polako). *Progucaj više ti zalogaj, šta ga više vavoljiš.* **Vavolja** (nadimak za osobu koja vavolji dok jede ili koja izgleda kao da vavolji).

VAZDAN - cijelog dana, ali i uvijek. *Vazdan krepaješ.* Blago se goni na pašu za vazdan. Vidi **vaik, popas, obdanica**.

VAZDANAK - cijeli dan. *Više vridi uranak, nego vazdanak.* Vidi **ranak**.

VAŽ - limena posuda.

VAŽAN - uobražen, umišljen (*ko san ja san*). *On ti je važan* (drži se iznad drugih, **sili se, veliča se**). Za takva čovjeka kažu: *Misli da je popijo pamet ciloga svita.*

VAŽITI - hodati poput patke. *Vidi kako važi. Važi, važi* (uzvici kojima se dozivaju patke).

VAŽOL - grah (**gra**).

VECA - gust talog koji se taloži pod vinom na samom dnu bačve. Kažu i **peca** te **postelja**. Kad se netko posve napije, kažu: *Potega vecu.* Vidi **ustrišiti se**.

VEČARA - večera (i tako govore). Obično jedini obrok koji se kuhao. Vidi **ručak, užina, marenda, nedilja**.

VEČITI - glasati se kao koza (**mečiti, kvečiti, drečiti**). **Veka** (kozja dreka). Vidi mečenje, **vekoćati**.

VEDRINE - selo u sinjskoj zagori.

VEDRITI se - biti slab, proziran (vedri se posve slabo čeljade, vino (**vedruljak**), nepodignut krov itd.). Naravski, vedri se i nebo. Odatle **provedriti se**. *Provedrija se, nema kapi krvi u njemu.* Kažu i: *Blid ka krpa.*

VEDRULJAK - vino što se vedri, slabo kao voda. *Donila mi je onoga vedruljka.* Kažu i *vedro ki voda.* Tako znaju nazvati i vino u kojega je ulivena voda. Vidi **cavarika**.

VEGO - nego, **vengo**, **vegon**.

Nije mene ranilo u ratu
Vego mala kudiljom po vratu.

VEGON - isto što i **vego**. Kažu i **vengo**.

VEKOĆATI - isto što i **večiti**.

VELA - vrsta. *Ima cvića svake vele. Sramotna vela.*

VELE - puno; dosta; pretjerano. *Što je vele vele . Vele ti je nađavla Bože moj!*

VELIČATI se - uzdizati se više nego treba, praviti se većim i važnijim nego jesi. Vidi **važan, siliti se**.

VELIĆE - selo u sinjskoj zagori sa zaselkom **Raduna**. Vidi **Grab**.

VELIKAČKI - velik. Vidi **kolikački.**

VELIKI BROĆANAC - selo u splitskoj zagori. Prije se zvalo **Broćanac**. Vidi **Prugovo**.

VELIKI PROLOG - selo u vrgoračkoj zagori.

VELUD - velur, vrsta kvalitetnog i skupocjenog platna: baršun, samt, kadifa. Veludom se obično **opijavči.**

VELUŠIĆ -selo u drniškoj zagori. Vidi Drniš.

VELJAČA - drugi mjesec, ujedno nadimak prevrtljivu čeljadetu. *Veljača mačja derača.* Kažu i **Velja**.*Veljača sušna, dica glušna (možda gušna???), veljača mokra, dica smočna.* Neki pak vele: *Veljača šušna, dica tužna. U veljači je bolje vidit gladna vuka u polju, nego čovika u košulji.* Vidi **zajmenici, prdelj**.

VELJATI - mijenjati se, prevrtati (kao **Veljača**).

Kad Veljača ne veljuje,
Starac Marač ne miruje.

Neki započinju *Ako Velja ne veljuje.* Vidi **napoveljati**.

VELJU - kažem, govorim. *Ja ti velju.*

VENA - pukotina u stijeni koju je potrebno naći pri razbijanju **maljem** većih komada **kamena**. *Triba mu nać venu.* Vidi **kunj**.

VENTIĆINKVINA - isto što i **dvajespeta**. Izgovaraju i **venticinkvina, ventićinkve**. *Iman ventićinkve.*

VENTILJ - ventil.

VEPLEŠKA - 1. čutura vojnička. 2. posuda za **petrolju**. Vidi **lepuška**. **Petroulja** se čuva i u **bremi, ramini**.

VERA - vitica, vrsta prstena (zaručničkog).

VERAJA - isto što i **kotlanica**.

VERATA - ferata, vlak, željeznička kompozicija.

VERCAK - upaljač. Vidi **vatrolica**.

VERDUN - vrsta ptice. Izgovaraju i **vrdun**.

VERDURA - zelen, pitoma i divlja (**zelje, zeljija, zeljanija**).

VEREBICA - isto što i **jarebica**.

VERESIJA - kredit; pozajmljivanje. *Od gotova napravija veresiju. Dati na veresiju* (dati na kredit, na dug, *na brk*; *do vage*). *Čast svakomu, veresija nikomu.*

VERNIŽA - isto što i **kalajis**.

VERSANJE - veselo skladno pjevanje. Izgovaraju i **veršanje**. Tako nazivaju i slavujev pjev. **Versati, veršati** (skladno i veselo pjevati; pjevati poput slavuja).

VERUGA - karika lanca**. Veruge** (lanci, ali i **komaštre**). Vidi **naverugati, razverugati**.

VERUM - ljutina, gnjev, srdžba. *Od noga veruma ne zna šta radi.*

VERZET - vrsta kupusa (namreškanog lista), kelj. Kažu i **verzot verzaš** te **verzir**. Vidi **verdura**.

VESKAN - ovan vitkih dugih rogova. Kažu i **vilaš** (iako je to najčešći naziv za slična vola). Vidi **zaveskiti, zavilašiti**.

VEŠTA - 1. gospodska haljina. 2. fešta, gozba priređena zbog nekog važnog razloga (blagdana, krštenja i sl.). Vidi **vraja, brgulja**.

VEŠTIDA - naziv za zemlju koju je nekad netko **uveštidio**.

VEŠTIT - odijelo (**odilo, odilje**). Vidi **anjcuk**.

VETA - feta, kriška, komad, **štruca**. Vidi **lama**.

VETIVI - svršeni, puni, potpuni, koji je položio sve ispite. *Sad si vetivi.* Znači i pravi. *Vetivi Sinjanin* (pravi Sinjanin, a ne pridošlica).

VEZ - bijela savitljiva vrba čijim su se mladicama vezale **pošivače** na **ševaru**. Izgovaraju i **vezika**. Vidi **rakita**.

VEZA - vidi **vezitka**.

VEZILJA - ženska osoba koja veze (obično *ruvo divojačko*).

VEZIR - 1. turski vojni zapovjednik, ujedno nadimak silnu i nasilnu čovjeku.
2. muškarac u odmaklim godinama (ali ne starac) koji se ne ženi, **pazdrk**. Vidi **prikocati**.

Pada kiša, rodiće kumpiri,
Ženiće se Glavički veziri.

VEZITKA - igla za vezenje. Kažu i **veza**. Vidi **pletitka**.

VI - ovaj. *Doša san u vi čas*. Vidi **vo, no**.

VIBRA - fibra, temperatura.

VIC - šala, pošalica, dosjetka, **baza**.

VICIJA - mušičavost, hirovitost. *Istraću ti ja vicije iz glave*. Za takvu osobu kažu da je **vicijuzasta**.

VIDARCE - vidi **vidrica**.

VICINIJA - skup seoskih vladara, **posoba**. Vidi **sul**.

VIDA - matica, zavrtanj. **Vidati** (navijati vidu). Vidi **odvidati, zavidati**. Vidi **galetin**.

VIDILICA - 1. mjesto s kojeg se daleko i dobro vidi. Vidi **pogledan**.
2. pogled. *Makni mi se s vidilice.*
3. isto što i **vidilo**. *Još uvik ima vidilice.*

VIDILO - vidjelo (svjetlost pri kojemu se vidi, jasnoća), **vidilica**. *Izaće dilo na vidilo*. Vidi **zavidila**.

VIDOK - dobar **čoban** (koji dobro pazi na **blago**).

VIDRA - drvena posuda za vodu.

VIDRICA - **vidra** s tri ručice (za vino) ili za mužu mlijeka (mužnjača). Kažu i **vidarce**. Vidi **dižva**.

VIDRO - drvena posuda za pranje rublja. Vidi **maštilo**.

VIDUN - željezna **prigoda** koja pričvršćuje **kašune** pri betonskoj izgradnji. Kažu i **pašajica**.

VIGA - figura s likom u kartama (**vanat, konj, kralj**). U pravilu se govori u igri **trentuna**, gdje vrijedi deset punata. Vidi **obučena**.

VIGO - uzvik kojim se vabi ili pogoni pas. *Ćo vigo, ćo.*

VIGANJ - kovačnica (**kovačija**), odnosno samo **ognjište** i **mij** (**mišina**) u kovačiji.

VIJA - naziv za **šparogu**, odnosno za **šparožinu**.

VIJAČ - vjetar po kojemu je zgodno vijati **žito** (dobro dođe i **čobanima** za **prljanje** kukuruza u polju, naročito na **galebini**). U nekim krajevima je to neodređen povjetarac, **posunčanac** (**posunčar, sunčar**), u nekima **donjak**, u nekima **zornjak** itd.

VIJAČA - lopata za **vijanje** žita.

VIJAČICA - naprava za čišćenje žita od **plive** i za ređenje žita. Vidi **buret**.

VIJAĐA - putovanje (koje u pravilu nije od potrebe, nego *odbisa*). *Otišla je na (u) vijađe.* Kažu i **vijađ** (to znači i jednu šetnju, jedan **đir**).

VIJANJE - postupak odjeljivanja pšenice (**žita**) od košuljice i drugih otpadaka, bacanjem lopatom uvis na laganu vjetru. Vidi **crnometiti**.

VIJAR - isto što i **vijor**.

VIJATI - obavljati **vijanje** žita.

VIJOGLAV - vragolast; nepredvidljiv; zadrt.

VIJOK - pramenčić kose, kovilj.

Goj se moja koso na vijoke.

Vidi **vjok**.

VIJOLA - vrsta **burgije**, svrdlo za drvo. Naročito je pogodna za bušenje rupa na bačvama.

VIJOR - vihor, kovitlac. Kažu i **vijar, usok, pijavica**. Kad se uhvati vijor, kažu: *To su vile kolo zametnile.*

VIJORIN - pola austrougarske forinte.

VIJUBA - fijuba, fjuba, ukosnica, **vorketa, šnala**.

VIJUMBE - okomito; vertikalno. Isto **p(i)jumbe**.

VIJUMBIN - fijumbin, visak, **pjumbin.**

VIKOVNO - **vikovično,** vječno. *Ništa*

zore.

VILA - žensko biće, obdareno velikom ljepotom, ali (u pravilu) s jednom magarećom nogom (druga je noga normalna; neki vele da su obje magareće). Viđali su ih čobani (**mlađarci**) koji su noću ostajali sami u planini. Vile noću konjima ispletu grivu i rep u pletenice. Vidi **vilovnjak**.

VILANAC - finanac. Kažu i **vilanca**.

VILARE - vrsta sandala od kože.

VILAŠ - vol velikih vitkih rogova (ponos **vologonaca**). *Nema više volova vilaša...* Tako neki zovu i

slična **ovna**. Govore i **vilota, rogaš**. Vidi **zavilašiti, veskan, zaveskiti**.

VILAŠITI se - uzdizati se uvis, protezati se i izvijati se uvis (poput **vila** i poput rogova u vola **vilaša**).

Moj gozdeni gori se vilaši,
Danas će·te primati benaši.

VILATI - vidi **naviljčiti**.

VILE - 1. alatka za skupljanje sijena (drvena). *Došle vile k očiman.* Kome su noge poput vila (poput roziju u vola **vilaša**), dobije nadimak **vileta**.
2. alatka za skupljanje **gnjoja** (gvozdena).
3. vrsta **ašova** (vile **pinjurače**) .
4. mjera za količinu sijena, trave i sl. (**jedne vile**). Vidi **naviljak**.

VILENJAK - vidi **vilovnjak**.

VILINSKA KOSA - vrsta žutkaste duge trave koja dođe na livade (naročito brdske) kad se ne kose. Kad vilinska kosa obuzme livadu, nestaju ostale trave. Teško je iskorjenjiva.

VILIR - filir (starinski novac).

VILOTA - vidi **vilaš**.

VILOVNJAK - muška osoba koja leti u oblacima i na određeno mjesto navuče nevrijeme, vjetar, **neveru, krupu**. Govore i **vilenjak, vilac, vištac**. Svako mjesto ima svog vilenjaka, ali nitko ne zna tko je, samo se nagađa. Vilenjaci često u oblacima vode međusobno borbu, osvećuju se jadan drugome (onaj koji pobijedi pošalje krupu da obije grožđe u selu onoga drugoga). Svaki vilovnjak čuva svoje mjesto. Vidi **povileniti**.

VINA - selo u vrgoračkoj zagori s zaselkom Lučka.

VINALIĆ -selo u sinjskoj zagori. Selo se nazivalo i **Jare**. Vidi **Vrlika**.

VINČANICA - 1. drvena greda na koju se naslanjaju **merteci**, **rožnjici**.
2. haljina u kojoj se **mlada** vjenčala, vjenčanica.

VINČUŠA - vidi **linčuša**.

VINĆ - kolotur, **čekrk, vitlo**.

VINDELJ - podmetak od slame ili nečega drugoga na glavi udanih žena. Vidi **kovrljak**, **privezač, šudar, okruga**.

VINDŽIJA - čovjek koji voli vino, koji je *od vina*. Ako kogot hoće popiti, ali može bez vina, kažu: *Nije ti on niki vindžija*.

VINI - isti, jednak, **čiti**. *Pogledaj ga, vini ćaća*.

VINIKA - isto što i **zerdalija**.

VININE -selo u sinjskoj zagori s zaselcima Koprčnica, Razdolje, Rupe, Vitrenjača,

VINKLO - vidi **škvadar**.

VINOVO - selo u drniškoj zagori (Dojne i Gornje). Vidi Čvrljevo. Vidi **Unešić**.

VINTA - 1. finta, pretvaranje. 2. isto što i **krik**.

VINUŠAST - rdze. Kažu i **vinušest**.

VINJANI - selo u imockoj zagori (Dojni i Gornji). Franjevačko župno mjesto (sv. Roko ispovidnik) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Ima i crkva Sv. Ante na Cvitića mostu te Sv. Nikole Tavelića u Dojnin Vinjanin.

Sveti Roko šta si u Vinjanin,
Podaj zdravlje našin Vinjančanin.

VIRA - vjera; tvrda riječ, zadana riječ (kao bessa kod Albanaca). *Nije vira grumen sira*. Vidi **nevira**.

VIRLATI - obilno mokriti, pišati uz glasan šum. **Virlanje** (obilno mokrenje). Vidi **izvirlati se, navirlati**.

VIRLIJAN - izmeteno, malo uzljućeno mlijeko. Vidi **proviščati se**.

VISATI - vješati, ali i visjeti. *Tamo je svašta visalo*. **Visati se** (vješati se). *Ne visaj se, vrat ćeš ulomit*. **Visalica** (vješalica).

VISMEN - vidi **povisma**.

VISOKA - selo u drniškoj zagori

VIŠALICA - dva klipa kukuruza skupa spojena **lepušinom** (*popərži kukuruza, to ti je bilo radi užine*).

VIŠĆ - ljepilo pogodno za lov ptica. Neki izgovaraju **višće**. Vidi **bošket, kola**.

VIŠĆANJE - vidi **vištanje**.

VIŠĆARICA - vrsta **leptira**. Neki kažu **vištica**.

VIŠĆICA - isto što i **vištica. Višćac** (isto što i **vištac**).

VIŠĆUN - čovjek nadnaravnih sposobnosti, čarobnjak. *Ili si višćun ili si mu govno poijo*. Kažu i **vištac, višćac**. Vidi **čarovnik, deot**.

VIŠEK - fišek. **Višeklije** (fišeklije).

VIŠNO - jako malo. Vidi **volišno, ovlišno**.

VIŠNJAK - vrsta višnje malo krupnijih plodova. Izgovaraju i **višnjac, višnjak**.

VIŠTAC - isto što i **vilovnjak, vilenjak**. Kad se sprema nevrijeme, kad se nebo **speri**, kažu: *Vištac navlači kišu*. Kažu i **višćac**.

VIŠTAC - čarobnjak, čovjek koji izvodi čarolije.

VIŠTANJE - zbor vještica (negdje pod orahom ili u njegovoj krošnji), **višćanje**. Kad se razilaze govore: *Ni*

o drvo ni o kamen do na vri Bijokove. Lete na metli i do *prvi pivaca* vraćaju se kući. Za to vrijeme kod kuće ostaju samo njihove **mišine** da se ne bi opazilo da ih nema. Kažu da bi se razbile u umrle kad bi ih razotkrili i rekli im: *I o drvo i o kamen, pa na vri Bijakove.* Neki govore: *Ni o drvo ni o kamen, nego na Muć pod ora* ili *Ni o drvo ni o kamen, već u polje pod ora*, neki pak *Ni o drvo ni o kamen već na Brač pod rogač* ili slično (ovisno o kraju). **Višćici** je dobro zavezati **komaštre mrtvouzice**, pa neće moći izaći iz kuće, niti će moći drugima ukrasti mlijeko iz **stapa** dok **metu** (mlijeko se niz komaštre slije u vištičinu **kotlušu**). Kažu da je najžešće višćanje u noći **prid Juru** i **prid Ivana** (**užežanj** Jure i Ivana). Vidi **rašeljka, provišćati se, koš**.

VIŠTICA - vještica, **višćica** ali i vrsta **leptira, višćarica**.

VIT - fit, najamnina. Vidi **avitati**. Tako se nazivao i neki porez za mletačke i austrijske uprave. Važniji su porezi još bili: **livel, čast, desetina**.

VITICA - isto što i **vera**.

VITIĆ - nadimak osobe koja vitla glavom. Isto **vitlan**. Vidi **vitlo, vito**.

VITILJ - fitilj, stijenj, **paver, tinj**.

VITLAN - naziv za čovjeka koji diže glavu i vitla s njom. Isto **vitić**.

VITLEUŽEST - razigran pa zato nepromišljen, rastresen. Vidi **vitren**.

VITLO - kolotur, **vinć**.

VITO – prigoda na koju se namata **oputa**. Izgovaraju i **vita**.

VITREN - brzoplet; nepromišljen. Vidi **vitriti, vitleužest**.

VITRIJOLA - sredstvo za pravljenje sapuna, za pranje **bačava** i sl. Kažu i **soda kauština**.

VITRITI - 1. hlapiti, vjetriti. Vidi **izvitriti**.

2. gledati na sve strane (usplahireno). *Muko i tri, vidi kako mala vitri* (na derneku). Vidi **vitren**.

VIŽDRAV - sklon **viždrenju**. Izgovaraju i **viždrov**. Slično je **piždrav**.

VIŽDRITI - sve oko sebe temeljito promatrati i razmišljati kako sve doznati, kako izvući korist. Osoba koja viždri je **viždrac, viždrica**.

VIŽITA - liječnički pregled radi regrutacije, **leva.** *Zapalo me, otprve me uze!*

VIŽITAVATI - pregledavati; kontrolirati. *Šta si ti tu doša vižitavat?*

VIŽLE - brza, spretna, (**vižljasta**), promućurna osoba. Inače, vižle je mladi pas, **vižlin**.

VIŽLIN - 1. isto što i **vižle**.
2. vrsta mletačkog novca.

VIŽLJAST - vižlast, brz, okretan (poput kučeta). Izgovaraju i **živižljast**.

VJOK - fijok. Vidi **vijok**.

VJUBA - vidi **prejica**.

VJUMBE - na glavu. Kažu i **vijumbe, p(i)jumbe**.

VLA - vlah.

Sunce pade među dvi planine,
A ja lego među dvi vlajine,
Među Anku i među Jovanku.
Anku ljubin, a Jovanku budin.

Vidi **rkać, turčin**, **navlajisati**.

VLACA - brk na travi **stoklasi, (klasulji**), na pšeničnu i ječmenu klasu. Nezgodna je u ustima na jeziku jer može otići u grlo pa je opasna za djecu (pri pokušaju da je jezikom izbacimo vani, ona sve dublje ide prema grlu; može se izvaditi samo prstima).

VLAČINA - mrežasti dio **vlaka**. Govore i **kesa** te **sak**.

VLAČITI - uređivati (izvlačiti) vunu **gargašama**. Rjeđe kažu **gargašati**. **Vlačenje** (uređivanje vune gargašama, **gargašanje**). Vidi **grebene**.

VLAČUGA - 1. naprava (drvena) za prenošenje građe s planine, iz šume, s nekog brda i sl. Govore i **smuk, sanice**.
2. drvena naprava (rašljasto drvo s tri **paroška**) za **snovanje** pređe. *Lina ka vlačuga* (kažu za lijenu ženu). Vidi **soja**.

VLADE - muško ime, Vladimir.

VLADINOVAC - naziv u nekim dijelovima **zagore** za svaki umjetni **gnjoj** (nastao zato što je još za stare Austrije država dijelila umjetni gnoj onima koji su sadili duhan). To je i naziv nekih **bunara** koje je iskopala država ili nečega drugog što pripada vlasti. Vidi **kraljevac**.

VLAJISATI - navaljivati na nekoga; ljutito nekome obraćati. Vidi **navlajati**.

VLAK - mrežasta naprava za lov ribe i raka na rijeci. Neki je nazivaju i **teljig, teljug.** Djelovi su vlaka **kolac** (**koplje, držak, srg**), **kotorište (teljug**), **bilo** i **kesa** (**vlačina, sak**). Vidi **špurnjak, bat, batiti**.

VLAKA - ravan kamenit predio (obično u brdu) pogodan za ispašu,

za snošenje drveća (odnosno po kojemu se snosilo drveće) i sl. Neki tako zovu usko zemljište ili dugu njivu što se zavlači u šumu, među stijenje, odnosno zemljište ili prodol između dvaju redova stijena.

Ja se s małon pojača na vlaci,
Ona jača svr sebe me baci.

Vidi **Tijarica, vlačuga**.

VLAKA - selo u vrgoračkoj zagori s zaselcima Dumići, Grgići, Podgradine, Rodalji Telci, Vukovići i Vulete. Vidi Zavojane.

VLAS - bolja **vuna** koja se izvuče nakon **grebenanja**. Služi za pređu **osnove**. Vidi **bič, čupić**.

VLASAN – s velikim pramenovima (u pravilu se odnosi na vunu). Suprotno je **čupest.**

VLAŠ - 1. trom; lijen; hladnokrvan; nezainteresiran (konj koji slabo vuče, čovjek koji nerado pristupa poslu, a i ono što radi, radi sporo, bezvoljno itd.). Vidi **ževar, žegaran**.

2. mek (vlaša je **pura** koja nije tvrdo umiješana itd.).

3. blag. *Vlaš ka ulje*.

4. neotporan; popustljiv. Tako **vlaš laštrk** je onaj čije su stranice posve rastezljive.

VLAŠA - flaša, **boca**.

VLAŠIĆI - zvježđe na nebu po kojemu su ljudi određivali noćno doba.

VLIKO - ovoliko. Kažu i **voliko, ovliko**.

VO - 1. vol, muško odraslo **utučeno** govedo (nije **bak**). Manji i mlađi vo je **vočić**, **voko** krupniji i teži je **volusina**. Volove su koristili za oranje i vuču (**vozivo**) i tu je važno da budu **parci.** Zato su ih obično zimi bolje hranili od krava ili davali na **izor**. Vo obavezno ima ime: **Sivonja, Risonja, Brizonja, Kitonja, Peronja, Zekonja, Zlatonja, Bičeta, Milonja, Dragonja, Galeša, Rameša, Jelin, Srneta, Golub** itd. *Milonja se uz Dragonju veže.*

2. ovo. *U vo doba čovik mora bit zadovoljan da je živ*. Vidi **vi, no**.

VOČ - riječ kojom potiču stoku na vodopoj. *Voč krava, voč ovca, voč mila moja*. Govore i **mavoč, navoč**. Ovci često kažu **prrvoč** ili **ptrvoč**.

VODA - vrlo važna, a često rijetka stvar u **zagori**, naročito u ljutoj zagori. *Valjen Isus vodo ladna, s tebon Isus bija vazda* (*s tebon Isus i Marija bili vazda*). *Dok si zdrav i voda ti je slatka*. To je ujedno

uobičajeni naziv za rijeku. *Ne ajde k vodi* (ne idi blizu rijeke). *Puca bi u nju* (kad nekome daju vode, a ne pije mu se, obično zbog gladi). *Ne može mu vode prinit. Ne može se oprat ni vodon ni lugon. Ljulja se ka na vodi. Nek ga voda nosi! Žedna bi te priko vode priveja. Stala mu voda. Šta si se uzoda, ka da ti je voda stala? Vode i zlobe neće nestat. Tija voda stigne di i brza. Vodu tuka ne tuka, voda uvik ista. Bolje stoput pod vodu nego jedanput u vodu* (savjet curi). Vidi **kiša, bunar, čatrnja, lokva, rovanj, saranč, žagra, gustirna, vrilo, pištet, točak, ričina, matica, trn, dubanjac, brzac, bukara, kamenica, stublina, vučija**.

VODEN - ovdje. Izgovaraju i **vode, ovden, ovde**.

VODENA KOKA - poveća crna ptica koja se gnijezdi oko vode i nisko leti.

VOPDENI JASEN - pitomi jasen, jasen s malo ljepšim tamnijim lišćem i jačim stablom nego što ga ima obični jasen.

VODENJAČA - **tikva** pogodna za izradu **suda**. Govore i **tikva vodarica**.

VODENJAČITI se - postajati voden. *Počeli su se kumpiri vodenjačiti.* Vidi **provodenjačiti se**.

VODENJAK - vodeni **kumpir** (nastane ponajviše tako kad kumpir ostane neizvađen, a pada kiša).

VODIR - brušnjača (posuda izdiljana u drvu u kojoj se drži voda za brušenje kose). Govore i **vodirica** te **kozolica**. Kosac drži vodir oko pasa, a u vodiru se drži i **perača** te brus).

Dok je moga brusa u vodiru
Nećeš mala spavati u miru.

VODITI - 1. tjerati se (odnosi se na **kravu**). Tada se krava vodi *pod baka* (na **održavanje**). Ako i nakon toga bude vodila kažu da **povodi**. *Dva put smo je održavali, neće valjda opet povodit.* Vidi **jalovica, stejena**.
2. vidi **ganga, rera**.

VODOKRŠĆE - krštenje Isusovo. Za Vodokršća su obično velike hladnoće. *Vruć ka poluga o Vodokršću* (nije vruć; nije od obećanja) *Vodokršće, i pop na oltaru drće. Vodokršće, pašće led.*

VOĐA - vidi **vojvoda**.

VOJE - novine. Izgovaraju i **voji**.

VOJKAVICA - isto što i **ojkavica**.

VOJNIĆ -selo u sinjskoj zagori. Župno mjesto skupa sa Gardunom

(Sv. Jure mučenik) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Ime tog sela obično izgovaraju **Vojniće**.

Da mi je se udat na Vojniće
Nosila bi žute postoliće.

VOJVODA - 1. netko tko je na čelu neke družine, naročito vojne.
2. glavni zapovjednik u **alki.** Prije su govorili **vođa**. Vidi **pobočnik**.
3. prvi u **mobi**.
2. upravitelj okruga za austrijske uprave.

VOLAR - čovjek koji drži i hrani tuđeg vola (za odgovarajuću naknadu). Ta se usluga zove **volarenje**. Vidi **izor**.

VOLARICA – 1. vrlo uska, tijesna **ulica**, uličica.
2. vrsta ptice, **govedarica, belenguza**.

VOLAT - svod na zidovima, arkada, luk.

VOLIKO - ovoliko. Kažu i **ovliko, vliko**.

VOLIŠNI - isto što **ovlišni**. Vidi **kolišni, nolišni, tolišni**.

VOLTA - svod. Vidi **ćemer**.

VOLUJSKI UŠAC - vrsta jestivog divljeg **zelja**, boražina. Zovu ga i **ušac**.

VOLJA - vidi **kokošija volja**.

VORA - 1. prednost, fora. *Ima vore* (ima vremena).
2. slučaj, prigoda. *Jedne vore* (jedan put, jednom prigodom).

VORCA - forca (snaga, sila). *Neman vorce* (nemam snage, ne mogu više, nemam sape). Kažu i **svorca**.

VOREŠT - forešt, stran, tuđ. Izgovaraju i **vurešt** Vidi **de(v)oran, devorski, stranjski, aš.**

Ajte kući vurešti mladići,
Nestalo je petrulja u svići.

VORIKOVANJE - forikovanje, jurišanje u ratu, ratovanje.

VORINTA - forinta, starinski novac za mletačke i austrijske uprave.

VORKETA - forketa, **šnala**, ukosnica. Govore i **vorkadela** te **vrkadela** i **vijuba**.

VORMEL(A) - kopča, **španga**.

VORT - fort, stalno, neprekidno. *Vort pada kiša.*

VORTICA - fortica, vojna utvrda.

VORUM - forum.

VOŠA - foša, kanal pokraj puta, njive ili kuće.

VOŠTANE - selo u sinjskoj zagori. Govore i **Voštani**. Župno mjesto skupa s **Rožama** (**Rožin**) (Prisveto Ime Isusovo) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

VOŠTINA - saće. Izgovaraju i **voština** (znači i **neduperani** vosak).

VOZALICA - slučaj u **trlji** (velikoj), kad jedan od igrača tako namjesti kamenčiće da pri svakom potezu može imati po tri kamenčića u jednom redu.

VOZARICA - bačva s vratima (**purtelom**) za prenošenje **masta** (u nekim krajevima grožđe se **masti** uz vinograd pa se prevozi kući; većina grožđe goni kući u **sepetima, kovama**, **badnjima** i masti u **konabi**).

VOZATI se - isto što i **mantati se**. *Sve mi se prid očimon voza.*

VOZIVO - prevoženje. *Ne mogu ti dati vola jerbo vo triba meni za vozivo.*

VRABACIJER - član crkvnog odbora koji u crkvi za vrijeme bogoslužja od vjernika kupe **lemuzinu** ili na neki drugi način pomaže svećeniku. Kažu i **bracijer**. Vidi **remeta, sakrištan**.

VRABA - vidi **vreba**.

VRABAČ - selo u sinjskoj zagori. Vidi **Grab**.

VRAG - đava, **sotona**. *Vrag i đava, dva brata.* Govore i **njag, đag, njava, šjag, vradar** itd. *Šta s vragon krene, s vragon i ode. S vragon došlo, s vragon ošlo. Vraže pakleni!. Srića je gleda, vrag jon ne da.* Vidi **providati, nesrća**.

VRAJ - fraj, oslobođen, bez obaveza, slobodan. *Uskopa san lozu i sada san vraj.*

VRAJA - fraja, gozba. *Kad će bit vraja?* Kažu i **vrajanje**. **Vrajati** (slaviti, gostiti se, biti na vraji). *Samo da mu je vrajat.* Vidi **vešta, brgulja**.

VRANCA - sifilis ili neka druga spolna bolest. Zovu je i **vrancuska bolest**. Vidi **ovrancati se**.

VRANCUZICA -vrsta loze koja daje crno sitno grožđe slabije kakvoće. Sade ga u manjim količinama jer daje boju vinu, a i otporna je na sve bolesti. Vidi **žloždar**.

VRANDOLAC -selo u sinjskoj zagori s zaselkom Pod Glavicon.

VRANINA NOGA - vrsta jestivog divljeg **zelja** (list sličan listu **žutenice**). Izbija više listića koji se priljube uz zemlju. Javlja se rano u proljeće (naročito nakon oranja). Izgovaraju i **vranija noga**. Neki ga razlikuju od **vučije stope** (kojoj je list poput lista **selena**), neki ne.

VRANKO - slobodno; sigurno. **Vranka karta** (karta u **trešetu** ili **briškuli** koja je najjača u svome **zogu**, u jednom trenutku igre).

VRANKO - potpuno. *Ti si vranka budala. Mislija san da si pametan, a sad vidin da si vranko lud.*

VRANO - Frano. Kažu i **Vrane, Vranduk, Vranc, Vranina, Vranješ. Vranina nedilja** (razdoblje od Svetog Franje Asiškog (4. listopada) i Franje Borgija (10. listopada)). *Ne sij žito (šenicu) na Vraninu nedilju.* Ujesen se pojavi svilenkasta nakupina po zraku. *Pošla je svila, zeman je sijat žito.*

VRATA - daska za ustavljanje vode na **jaži**. Vidi **zapornjača**.

VRATE NAPOVRATE - ponovno ukazivanje prilike, mogućnosti. *Da su mi vrate napovrate, drukčije bi postupijo.* Vidi **napovrat**.

VRATARITI - često i bez velike potrebe otvarati i zatvarati vrata.

VRATNIK - kamen koji oblikuje kućna vrata sa strane. Govore i **bedrenica, bedreni kamen**. Neki tako zovu gornji **prag** (tada bedreni kamen obično zovu **vratnica**, neki ga zovu **dovratnik**). Vidi **špale**.

VRATOLUM - vratolom (opasno mjesto; visoko mjesto s kojega bi se moglo pasti i slomiti vrat; neravan teren pun rupa, stijena, škripa i sl.).

VRATUN - zidarska alatka za ravnanje **inkarta** na zidovima.

VRATUŠA - 1. vrat (naročito kod peradi). *Zavrnića ti vratušon.* Vidi **gućak**.

2. dio **mišine** koji je bio oko vrata životinje. Vidi **sir, nožica**.

VRBANAC - teška zarazna bolest na živini. Vidi **bedrenjača, poganac**.

VRCKON - isto što i **vrcon, vrce**.

VRCNITI - brzo odskočiti, poletjeti. Izgovaraju i **vrciti**.*Vrcija mi kamen u oko. Pazi kako sičeš, vrciće ti drvo u glavu.***Vrcija** (umro). Vrcne **žiška**, crv iz **pršuta** i sl. Vidi **izvrciti, privrciti**.

VRCON - ravno, pravo. Kažu i **vrckon, vrce**. *Ajde vrcon* (Idi pravo, brzo i ne zaustavljaj se). Vidi **dreto**.

VRĆAK - vidi **varćak**. Isto **vrčak**.

VRČINA - noćna posuda.

VRDUN - vidi **verdun**.

VREBA – 1. obilan i nagao potok koji provrije samo za velikih kiša, a nakon kratkog vremena presušuje. Izgovaraju i **vraba**. Vidi **ričina**.

2. mjesto pogodno za vrebanje divljači. *Bijo san u vrebi.* Vidi **čeka**.

VREBAC - vrabac. Kažu i **rabac, rebac, jarebac**.

VREGAČ - četka, **bruškin** za **vreganje**.

VREGATI - čistiti kućni pod ili prag **vregačom**. Taj se postupak zove **vreganje**.

VREGULA - tanki komad, komadić.

VRGELJ - dio **rala** (ručica).

VRGNITI - staviti negdje nešto. *Vrgni na policu* (stavi). *Di se vrglo, ka da je u jamu upalo?* Vidi **privrgniti, izvrgniti se, uvrgniti se**.

VRGORAC - gradić u vrgoračkoj zagori. Franjevačko župno mjesto (Navišćenje Marijino) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U župi je i selo Kotezi.

VRICA - riječ kojim se pojačava značenje riječi *vrh. Na vri vrice. Na vri vriške.* Vidi **vro, dnuca**.

VRIĆA - vreća od vune domaće izrade. *Uzeja uže u vrići.* Za razliku od **arara** ona je od bolje, uglavnom bijele vune (s malo crne vune u **potki**), tvrđa je, ima poprečne **strike.** Služi u pravilu za nošenje **žita** u **mlinicu** i brašna iz **mlince**. Ima **peklje** i **uzicu**. Posjedovali su ih samo mogućniji, dok su se većina umjesto vrića služili malo boljim ararima od vune. *Bacija ga ka vriću luga.* Vidi **maža**.

VRIĆANJE - igra *nose* (jedan drugoga nose na leđima).

VRIDAN - vrijedan, valjan, važan; radin, marljiv ali i snažan. *Nisan ti ja više vridan ka za zemana* (nisam više tako snažan). **Vridnjak** (vrlo vrijedna, radina i marljiva osoba, ujedno i važna odnosno uvažena, **upitana**). Vidi **idan**.

VRIG - 1. zaprška, zapržak. Kažu i **prig**.

2. hrana spremljena prženjem (**vriganjem**). *Dosta mi je više toga vriga.*

VRIGATI - pržiti. **Vriganje** (prženje), **vrigan** (pržen). Odatle **povrigati** (popržiti), **povrigan** (popržen). *Da mi sad povrigani kumpira.* Neki govore **prigati, sprigati, priganje**.

VRIJA - vreo.

VRILO - manji izvor vode, **točak**. *Što je bilo i biće, di je vrilo i vriće* (to više ne vrijedi, jer su uništena gotovo sva vrila po zagori i čovik se više ne može napit vode). Još manji izvor je

vrilašce, vrijašce. *Tako ti trista i šezdeset vrila, šta se u Cetinu sliva.*

Tri ti vrila priko kuće vrila.
Jedan masla, drugi vina,
A treći od Boga mira.

VRIME - mjesečnica, **perioda.** *Nema meni moga vrimena. Čuvaj imena, dočekaćeš vrimena.*

VRISAK - vrijesak, ljekovita biljka. Uglavnom je s bjelkastim cvjetićima, ali ima vrisak i s crvenkastim cvjetićima. Taj je naročito dobar za med, a vole ga i **krave, magarad, ovce**.

VRIŠAK - 1. svjež, frišak. *Je li vriška riba?*

2. neskuhan; nedokuhan. *Ostala mi je vriška slanina* (nije se dobro skuhala). Nedokuhana hrana zove se i **vriškalina**.

3. hladan, svjež (odnosi se na vrijeme). *Jutros je vriško* (prohladno je).

4. nov. **Vriške cine** (nove cine). *Amo za vriško* (zaigrajmo za novo piće). Kad se krava tek oteli, kažu: *vriška krava*. Slično: *vriška žena*.

VRIŠETAN - osjetljiv, slab, nježnog zdravlja. Vidi **kanitan, žentil**.

VRIT - mjera za površinu (nešto manje od tisuću kvadratnih metara), vreteno. *Iman tri vrita vinograda.*

VRITULA - fritula (jedan od rijetkih kolača koji se pekao po **zagori**).

VRIŽ - nadzemni dio **tikvine** stabljike, izuzimajući plod (hrana za svinje), bundevina **cima**. Izgovaraju i **vrižina**.

VRIŽA - lozina vitica (koja se savija oko **taklje**). Neki govore **žujica**.

VRKA - bubuljica na tijelu (obično licu). Vidi **puvoljica**.

VRKADELA - vidi **vorketa**.

VRKOV - pun **vrka**. Kažu i **vrkav**.

VRKUNAC - vrhunac.

VRLIJA - vidi **vrljika**.

VRLIKA - gradić u sinjskoj zagori (između Svilaje i Dinare) s djelovima Česma i Kukar. Izgovaraju i **Vrljika**. Franjevačko župno mjesto (Gospa od Ružarija) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Župi pripadaju i sela Štikovo (sv. Luka), Maovice (sv. Jure), Podosoje, Civljane, Kosore, Ježević (sv. Spas), Cetina, Vinalić i Garjak. *Poznaju se ka vrlički lupeži.*

Bura puše, jugovina ladi,
Ovo su ti Vrljičani mladi.

VRLJA - 1. krava bez jednog roga, **vrljasta** krava (koja je **ovrljila**).

2. vidi **vrljika**.

VRLJAC - dječak od desetak godina. Curica je **vrljica**. Isto je **maštrap, maštrapica**. Vidi **zavrčiti se, prklježin**.

VRLJACITI -baciti kamen iznad glave.

VRLJAST - bez roga. *Odbilo mi je kravi rog pa je ostala vrljasta.* Odnosi se i na stablo, **draču, trn** koja zastare pa se više ne zamlađuju svuda. Vidi **vrlja, ovrljiti, šušnjevat, ošušnjaviti**.

VRLJATI - nespretno hodati, ali i neprestano hodati, stalno biti na nogama, nikad ne imati odmora. *Evo vako, vrljaj, vrljaj cili život.*

VRLJIKA - 1. vrata na **pritorku**. Kažu i **vrlja, vrljuga**. Slično je **lisa**. Vidi **gužva**.

2. ulazna vrata u dvorište. Kažu i **vrlija**. Vidi **raštela**.

3. vidi **Vrlika**.

VRLJIMICE - iznad glave. Kažu i **vrlje**.

VRNDŽATI (se) - penjati se; vješati se (**višati se**), **pendrati se**.

VRNITI (se) - vratiti (se). *Vrniće se on kad potroši gaste.*

VRNJOK - frnjok, udarac prstom srednjakom preko palca u glavu (daje se obično onome tko je izgubio u igri). Kažu i **žvrnjok, žvrnjokula** i sl.

VRO - vrh. *Izaša je na vro. U vučije je podanak širi, a vro uži.* Vidi **vrica**.

VRONTIN - prednji (izbočeni) dio kape, **širum**, odnosno kapa s takvim širumom.

VRPA - vidi **rpa**.

VRPOLJE - selo u sinjskoj zagori. Župno mjesto skupa sa **Čačvinom** (Prisveto Srce Isusovo) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. *Oj Vrpolje, ni brdo ni polje.*

VRPOLJITI se - vrpoljiti se (uznemireno se vrtjeti, ne moći stajati mirno na mjestu). Isto je **vržopiti se**. Vidi **komištrati se, uzvrpoljiti se**.

VRPNJA - velika vrtnja, veliko hodanje (u pravilu zbog posla). To je naziv i samom poslu (**vrtancija**).

VRSNIČAR -vršnjak. Izgovaraju i **vrsnik**, a za žensko **vrsnica**. Vidi **godina**.

VRSTA – 1. kalcit, sjajan kamen koji se raspada u sitna zrnca. Usitni se pa se miješa s **gnjilom** i **pržinom**. Tom se smjesom izrađuje zemljano posuđe. Zovu je i **zečija so, slanica**. Vidi **zanaditi, šalda**.

2. odgovarajuće, primjereno društvo. *Nije on tvoja vrsta* (uzrast vam je bitno različit, položaj, ugled, porijeklo, imovno stanje i sl.).

VRŠ(A) - 1. pletena košara za čuvanje u životu riba, rakova i žaba. Vidi **stumbulja**.
2. pribor za lov riba opleten od pruća (ima i mrežu). Obično se zapinje na brzace na koje se riba natjera. Vidi **jaža**.

VRŠAJ - klasje pšenice ili **ječima** rasprostrto radi vršenja na **guvnu,** oko **stožine**. *Kad udari vršaj počmu umirat dica. Oni su nad svakin vrli.* Vršaj se **nasađuje**.

VRTA - vrt. Veći ili slabiji vrta zovu **vrtlina**, manji **vrtlić, vrtlac, vrtlićak**. Vidi **kupusni vrta**.

VRTANCIJA - vidi **vrpnja**.

VRTENAK – vrsta divljeg **zelja** mesnate stabljike (koja raste u vis) i listova (malo rutavih). Ima *bilkaste cvitiće*. Izgovaraju i **vrtenac**.

VRTENO - 1. vreteno za pređenje. Vidi **pripredalo, kudilja**.
2. dio **mlina.**

VRTICA - vrsta dječje igre s kovanicama.

VRTIGUZ - osoba (obično ženska) koja pretjerano pri hodanju vrti, njiše guzicama.

VRTUTMA - gužva, pometnja, frtutma.

VRULATI se - ištetiti se, propasti. Tako kad nagnjije **patrljica** od luka ili **kapule**, kažu da **se vrulala**.

VRZATI se - motati se; hodati oko nekog mjesta, obilaziti. *Vrza se oko kuće, cure* itd. Vidi **svrza**.

VRŽ - srestka, ostatak ogranka unutar drveta ili daske. *Iđe tikva po vrži.* **Vrželjiv, vržljiv, vrživ** (s vržima po sebi). *Svak ima svoj križ, ma moj je vrživ.* Pričaju da je neki čovjek, koji se u životu bio bavio drvetom, kad su ga pred smrt pitali oprašta li svakome, odgovorio: *Opraštan svakomu, ali jelovoj vrži nikako ne mogu oprostit.* Vidi **zavorljiv, zadorljiv, kolinac**.

VRŽOPITI se - isto što i **vrpoljiti se.**

VUČAC - 1. teška bolest (gangrena, suhi kašalj). Kad se dobije dugo se vuče, teško se liječi. Vidi **spuž**.
2. opasna hladnoća, propuh. *Zatvori vrata da te ne bi poduzeja vučac* (tako se znaju i narugati). *Podadrit će te vučac.*

VUČAR - snažan pas koji se može nositi s vukom.

VUČARSKI - načina pjevanja u nekim djelovima zagore (kad ulove vuka).

VUČEVICA - selo u splitskoj zagori s zaselcima Gaj Kozjak i Prisoje. Vidi **Lećevica**.

VUČIJA - drvena posuda za vodu (obično drži 18-25 litara, ali može biti i drukčije). Elipsasta je dna, dolje šira, gore uža. Ponegdje je po sredini **kuljava** (**kablasta**). S vučijom idu po vodu **uprćene** ženske osobe, mlađe žene i djevojke, odnosno s dvije vučije na **magaretu** (*Na vodu jalovo, s vode stejeno*). Neki izgovaraju **vučlija**. Kažu i **burilo**. Vidi **čepina, arež, mlada**.

Moj dragane zeleni očiju,
Prodaću te pa kupit vučiju.

VUČIJA STOPA - vrsta divljeg jestivog **zelja**, sličnog **vraninoj nogi**. Govore i **vučija stopica**.

VUČIPOLJE - selo u sinjskoj zagori.

VUČLJIVO - 1. što se vuče; opasno; hladno; nesigurno.

2. kad se pokazuje vuk, kad ima vukova u blizini (*vučljivo doba*). Izgovaraju i **vučarljivo**, rjeđe **vučarno**.

VUDRA - fudra, podstava kaputa i druge odjeće, podkroj. **Vudrana vrata** (vrata s duplom, dvojstrukom daskom).

VUGA - 1. vrsta ptice. Izgovaraju i **vugina**.

2. vrsta crvenkasta ranog grožđa, velika rastresita grozda.

VUGAST - boje poput vuge; kažu i **vugest**. Kokoš **vuga**.

VUGERA - kućna grijalica od **gnjile**.

VUGINA - isto što i **vuga**.

VUK - 1. opasna i poštetna životinja po **zagorskim** vrletima. *Lako je mrtvu vuku zube brojit.* Vidi **apustija, bekina, vučljivo**.

2. otponac starinske **puške** (vidi **kremenjača, tetik**). Govore i **oganj, okrut**.

3. korov što raste u **šenici**. Nizak je (do koljena), ima crvenkast cvijet, bljedunjav oštar list i crno sjeme što se isto zove vuk.

VUKARA - fukara, sirotinja; propalica.

Glava glavi, plećka arambaši,
A vukara more i rebara.

VUKOZLAK - vukodlak (i tako govore), vampir, mrtvac koji noću ustaje i obilazi kuću ili neko drugo mjesto. Nastaje u pravilu od loša čovjeka. Treba ga probosti **gljogovim kocem** pa više neće ustajati iz groba. Vidi **macić, vada, vadica**.

VUNA - najvažnija sirovina za izradu prediva i odjeće u zagori (seljačka je odjeća u zagori bila u pravilu **suklena**). *U moje tete, sindžir do pete.* Vuna se najprije **striže**, potom pere u toploj pa u hladnoj vodi, pa **čupa**, pa **vlači** (**gargaša**), pa **grebena**, pa **prede**, pa **pripreda**, pa **plete** ili tkaje. Za kućne stvari najviše se koristila vuna od **podrepavanja** i **guljovina**, a za bolje stvari vuna od striženja. Vuna može biti *bila, crna, kudrasta, sida* (od crne ovce koja posijedi od starosti). Vidi **ovca, sirina, jarina, podaći, kudilja, stan, tare, soje, igla**.

VUNARICA - žena koja je išla otkupljivati **vunu**. Donosila bi je *na kostima.*

VUNDA - 1. temelj.
2. očevina.

VUNDAMENAT - kućni temelj (velik **kamen**), **pundamenat, pudominta**.

VUNDEĆ - talog od kave, fundeć. Neki kažu **gundeć**.

VUNJA - naziv za **ovcu**.

VURDA - opna, opnica.

VURSET - isto što i **urset**.

VUŠTEN - vrsta platna od kojeg se izrađuju **lancuni, gaće**, donja **roba**. Izgovaraju i **vuštan**. **Osnova** tog platna je **pripredena,** a **potka** nije (zato je **gunjavo**).

Z

ZABAKETITI - nabubriti; nateći (kao **muda** kod **baka** kad ga **utucaju** ili iz nekog drugo razloga). *Zabaketilo momče*. Vidi **obakoviti, bakovit**.

ZABALOTATI - vidi **bućanje**.

ZABALUČEN - omamljen. Vidi **baluk.**

ZABALUČITI - omamiti (**balukom** ili nečim drugim).

ZABASATI - zalutati, skrenuti s pravog puta, izgubiti put, zaći s pravog puta, izgubiti se. Vidi **nabasati**.

ZABATALITI - vidi **bataliti**

ZABAVITI se - zadržati se, izgubiti vrijeme. *Zabavija san se puton*. Izgovaraju i **zaboviti se**.

ZABEŽURITI se - zaboraviti se (nešto drugo privuče pažnju i zaboravi se bitno, previdi se glavno). *Zabežurija san se i nisan napravija što san tija*.

ZABLEUŠEN - zbunjen; smušen; prepadnut (**uzviren**). *Krave su nikako zableušene, ne znan šta in je*.

ZABLEUŠITI (se) - zbuniti (se); smušiti (se); prevariti (se). *Zableušija me na brzinu pa se nisan uspila snać*.

ZABLIŠTITI - obnevidjeti (od velika svjetla, jarkih boja ili od gladi ili od žeđi).

ZABOJ - dubina do koje se obavlja **krčenje** zemlje.

ZABOKETATI se - zatvoriti se u kuću, pozatvarati prozore. Vidi **boketa, zakapijati se**.

ZABOVITI se - isto što i **zabaviti se**.

ZABRADITI se - umotati se maramom (**šudarom**) ispod brade, šudar vezati pod bradu. Kažu i **zakružiti se**. **Zabrađena, zakružena** (sa šudarom do ispod brade). Vidi **podvezati se, zamotati se**.

ZABRAZDITI - zaorati prvu brazdu. *Duboko si zabrazdijo*. Ako se **skladi**, zabrazdi se sredinom, ako se **razbacuje**, krajem njive.

ZABREKNITI - naduti se (na pr. u **krave** vime, u žene dojke, u muškarca mišice i sl.). Drvo od vlage zabrekne pa **bačva** ne pušta tekućinu.

Kad vrata zabreknu, ne daju se otvarati.

ZABRIGON - za brigom. *Zabrigon su mi dica* (brinem za djecu).

ZABRLJATI se - vidi **izbrljati se**.

ZABROKVATI - dobro učvrstiti **brokvama**. Vidi **pričavlati**.

ZABRZDAN - umazan jelom oko usta. Vidi **brzdav**.

ZABRZDATI se - nepristojno jesti tako da se primjećuje sadržaj jela oko usta, umazati se jelom oko usta. **Zabrzdan, zabrzdalo** (onaj tko se redovito zabrzda, prljavko). Vidi **brzdav, obrzdati**.

ZABUĆATI - vidi **bućanje**.

ZABULATI - do kraja iznemoći od glada ili **žeđe** (*zabulati od gladi, zabulati od žeđe*). Vidi **bulanje**.

ZABUNITI - zbunjivati; ometati; dovoditi do zabune. *Nemoj me zabuniti.*

ZABUŠANT - onaj tko se izvlači od rada, tko izbjegava obaveze, tko **zabušava**.

ZABUŠAVATI - izbjegavati rad ili kakve druge obaveze, **iškinjavati se**. Također i namjerno neke poslove obavljati površno i loše. Odatle **zabušavanje**. *Dosta je bilo zabušavanja, amo radit kako Bog zapovida* (hajdemo početi raditi ozbiljno). Vidi **iškinjavanje**.

ZACENITI se - jako zaplakati i tako izgubiti dah (dijete). Vidi **icati, rimati**.

ZACOPATI se - zaljubiti se do ušiju. **Zacopan** (slijepo zaljubljen).

ZACUKRITI - zašećeriti. **Zacukren** (zašećeren). Vidi **cukar**.

ZACURITI se - postati djevojkom (**curom**). *Zacurila se, a šta ima da je bila drtesina.* Izgovaraju i **zacurčiti se**. Vidi **zamomčiti se, zavrčiti se**.

ZACVAREN - sjajan, zacaklen (kao ćela na glavi, kao sjajno, glatko, malo zamašćeno lice, kao površina dobro zaokruženog kupusa glavaša i sl.).

ZACVARITI - zasjajiti se, zacakliti se; zacrvenjeti se i zamastiti (oznojiti po licu) u isto vrijeme.

ZAČARAN - vidi **čarati**.

ZAČARATI - vidi **čarati**.

ZAČIN(A) - masni dodatak jelu. U **zagori** to je: **salo**, mast, **žmare, loj, maslo**, ulje. *Ni začina priko načina.* Začin od mlade **jalove ovce**, može se dobiti ovako. Kad vide da je ovca jalova, već joj ljeti daju bolje jesti (**poviđaju** joj), zatvore je u neki **kočačić** da ne hoda da se ovca udeblja. Zakolju je na zimu, isjeckaju

to meso i dugo krčkaju na laganoj vatri u velikom **kotlu** dok se sve ne rastopi. Dobivenu mješavinu spreme u velike **žare** pa kroz godinu polako dodaju hrani kad nešto kuhaju (naročito **zelje**). Vidi **mrs, sotan, začvrljati, čvrljak, žmara.**

ZAČIONICI - svati koji idu na začelju svatovskog društva, za razliku od **prvenaca** koji su na čelu.

ZAČUČATI se - zaostati u razvoju, ostati kržljav (odnosi se na grmlje, drveće i drugo bilje). Vidi **čuča, zagušati se**.

ZAČVRLJATI - malko začiniti (obično kupus i obično **žinarama, čvrljcima**). Vidi **čvrljati, čvrljiti**.

ZAĆI (se) - 1. otići daleko. Kad (se) neka bolest zađe (dugo traje, produži se, ili se ne vodi računa, uglavno tako se i zađe) teško se liječi. *Kad se bolest zađe, nema lika.*

2. skrenuti s nekog puta i nastaviti podulže u novom smjeru. *Zaša san onon dolon i nakupija punu torbu spuža.*

3. **zabasati**.

ZADA - otpozadi.

ZADAJANITI - kad kiše stalno padaju, ili bure pušu pa se dugo vrijeme na mijenja, kažu: *Zadajanilo jedno vrime.*

ZADANITI - zadahnuti. Zadaniti nekog svojom parom, znači utuviti mu u glavu svoje ideje. Vidi **zapuniti**.

ZADATITI - uzdahtati, zapuhati se posve. *Zadatila!* Vidi **datiti**.

ZADISATI - tukniti, smrdjeti, neugodno mirisati (**mirlisati, mrlušiti**):

Ne ljube se, pajdo, cure više,
Proliće je kapulon zadiše.

ZADNITI - postaviti dno na bačvu. Suprotno je **odadniti**.

ZADNJA - zadnja **peška** u **briškuli**. Kažu i **ultima**. Vidi **prizadnja**.

ZADOJITI - dati prvo mlijeko, prvi put podojiti (dijete, tele i sl.). Tele se zadoji nakon što se **krava rastavi** (3-4 sata nakon što se oteli).

ZADORICA - opačina; krivica; neozbiljan postupak.

ZADORLJIV - nepogodan i loš za obradu (odnosi se na drvo koje je iskrivljeno i u unutrašnjosti ima nepravilne i nezdrave dijelove, koje se guli pri obradi). *Zaguljen ka zadorljivo drvo*. Vidi **zavorljiv**.

ZADRAČITI - zagraditi **dračom**. Vidi **zatrnjati, trnjati, dračevile.**

ZADRATI - navaliti bezobzirno na nešto ili na nekoga, zadrto na. nečemu uznastojati. *Di si zadra?* (kud si pošao, kamo si pošao, stani malo). *Zadra ki sivonja.* Vidi **navrati**.

ZADRELJITI se - zagledati se napadno i bezobrazno. *Šta si se zadreljija u me, neman roge!* Vidi **izdreljiti se**.

ZADRUŠTVO - puno **čeljadi** u kući. *Lako ti je njon skuvat kad nema velika zadruštva.* Vidi **društvo, družina, zajednica**.

ZADRŽITI - držati uza se, zadržavati za sebe; pripadati uz nekoga ili uz nešto. *Njegovo je doklen mu kuća zadrži.*

ZADUNAVITI (se) - ozeljenjeti (odnosi se ponajviše na livadu s travom); obrasti travom (odnosi se na posađeni kukuruz, **kumpire** i sl.). *Sve se zadunavilo.* Vidi **zapijuriti**.

ZADUPERATI - uporabiti. **Zaduperan** (uporabljen). Vidi **duperanje**.

ZADUVA - zaduha, astma. Neki kažu **sipnja**. Vidi **oduva**.

ZAGADUR - vragolan (rjeđe znači i malo bezobrazna, podla čovjeka). Vidi **zogadur**.

ZAGAJITI – odgojiti čuvanjem, gajenjem. *To su oni zagajili.*

ZAGALITI - vidi **galiti se**.

ZAGANGATI - zapjevati **gangu**. *Oćelimo zagangati jednu?*

ZAGARAZITI - posvaditi se, ući u **garaz**. *Zagarazila se sela radi gaja.* Vidi **zagumbati se**.

ZAGASIT - taman, mrk.

ZAGAVLJAN - nečist od blata (po obući). *Izuj se vas si zagavljan.* Vidi **gavljati**.

ZAGAVLJATI se - zanečistiti (**zabrljati**) obuću blatom (**glibom**). Slično je **izgavljati se** te **zagnjetati se**. Vidi **gavljati**.

ZAGLAVAK - 1. drveni klinčić kojim su pričvršćuju (**zaglavljuju**) dijelovi drvenih alatka ili drugih drvenih predmeta (**grabalja, kara** i sl.). Neki to zovu **štika**.

2. komadić **gožđa** kojim se pričvršćuju (zaglavljuju) plehovi, obruči i sl.

ZAGLAVNJITI - jako gorjeti; jako grijati, žeći. *Kad Božija glavnja zaglavnji* (kad sunce jako upeče).

ZAGLEDAČ - vidi **zamirač**.

ZAGNJETAN - iznečišćen blatom (**gnječkom**), naročito po obući i donjem dijelu odjeće. Vidi **gnjetati**.

ZAGNJETATI se - zanečistiti se blatom (gnječkom). Vidi **gnjetati, zagavljati se, zgnjetati**.

ZAGOR - zalazak (odnosi se na sunce).

U zagoru, di Sunce zalazi,
Tu se moja milena nalazi.

ZAGORA - kraj između **Bijakove, Mosora, Kozjaka**, rijeke **Krke, Dinare, Kamešnice** i **Zavelima. Ljuta zagora** je dio zagore bez stalnih izvora vode (odprilike između **Svilaje** i **Kozjaka**). Neki samo ljutu zagoru zovu zagorom. *Pričaju da su po svitu odili Isukrst i Sveti Petar i da je iza nji svugdi voda izvirala. I reče Sveti Petar: Gospodine, kud god smo išli, za nami je voda tekla, a u Zagoru nismo došli. Isukrst mu odgovori: Neka in i kišnica bude zdrava i blagosovljena.* Osim ljudi, životinja, biljaka i stina u zagori ima i nadnaravnih bića. Vidi **vila, vilovnjak (višćac), višćica, maminjorga (pulan, kurto, poprdan, bauk), baba roga, mora, vukozlak, macić, vadica, nezrća.**

ZAGRAJATI - zapasati više nego se može. *Je zagraja (široko je zapasa).* Vidi **grajati**.

ZAGRAJISATI - zareskirati, krenuti kao grlom u jagode, krenuti kroz bespuće neznajući koje opasnosti vrebaju na tom putu. Vidi **nagrajisati**.

ZAGRĆATI - kopati tako da se se zemlja primiče biljki (kukuruzu, lozi i sl.), **stogati.** Vidi **galja, ćula**.

ZAGRNJAČ - ogrtač (protiv kiše, leda), nešto s čime se može zgodno zagrniti. *Ponesi zagrnjač, sprema se nevrime.*

ZAGUMATI se - previše napuniti usta hranom. *Koja ti je priša, šta si se zaguma?* Vidi **zavlatati se**.

ZAGUMBATI se - posvađati se, pogurati se, zagužvati se (da se ne zna tko pije tko plaća); pobuniti se. Vidi **gumbanje, zagaraziti, pogumbati se**.

ZAGUŠATI se - steći trbuh (**drob**), a ne rasti (**janjci, jarad, gušad**). Vidi **gušav, zašugati se, zamrljačiti, začučati se**.

ZAGUVLJATI (se) - zgužvati (se), zagužvati (se). Izgovaraju i **zguveljati** (se). Kad se pri košnji trava obmota oko kose, kažu: **zaguvljalo se (zguveljalo se)**. Slično je kad se pri obradi trava umiješa s vlažnom zemljom pa **prijane** za

alatku itd. **Zaguvljan** (zgužvan; izgovaraju i **zguveljan**). Vidi **guvljati**.

ZAGVOZD - selo u imockoj zagori. Župno mjesto (Gospa od Karmela) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu.

U Zagvozdu nema ništa,
Nego jedna suva trišnja,...

ZAINADA - za **inat**, za **dišpet**. Vidi **zinad, uzinat**.

ZAINCATI se – vidi **incati se**.

ZAINTAČITI - tvrdoglavo tvrditi nešto što ne mora biti istinito i točno, tvrdoglavo se držati nečega, ne popuštati.

ZAIRA - hrana.

ZAJAM - vidi **zajmenici**.

ZAJATI - **zajmiti.** Vidi **zajimati**.

ZAJAZITI - beobzirno ići naprijed sve gazeći pred sobom (na što se god naiđe). Krave zajaze, voda zajazi kad se izlije i pokrije velik dio polja i sl.

ZAJEDNAČITI - početi jednoliko izvoditi neki postupak, najčešće piti čašu za čašom. *Zajednačija je, odnit će ga brzo đava (odnit će mu đava brzo džigerice).* Vidi **uobročiti**.

ZAJEDNICA - 1. **suvez**.
2. više braće koji su se poženili, a nisu se podijelili već žive skupa. Kažu i **suma**. Vidi **korta, ered, bratstvo, zadruštvo**.

ZAJIMATI - posuđivati; uzimati s obavezom da se vrati jednaka vrijednost. Kažu i **zaimati**. **Zajmiti** (posuditi s obavezom da se vrati jednaka vrijednost). Kažu i **zajati**. Obično se posuđuje alatka ili kakav drugo predmet, a zajimlje se nešto što se troši: novac, brašno, sol i sl. *Ko zajimlje, s izidenin iđe u mlinicu.* Vidi **zajmenici**.

ZA(J)ITNITI - zagrabiti (vodu iz **bunara**, rijeke, veće posude i sl.). *Je si li zajitnila više?*. Rjeđe kažu **ujitniti** (a ima i nešto drukčije značenje).

ZAJMENICI - 1. prva tri dana mjeseca ožujka (**marča**). Obično su hladni pa narod govori da ih je veljača (zimski mjesec) **pozajmila** od ožujka (proljetni mjesec). Neki kažu da je one tople dane veljača pozajmila od ožujka pa ih sada vraća.
2. obitelji (i cijeli **komšiluci**) koji su jedna drugoj nešto obavezni (jedna drugoj obavezno dolazi u sprovod, svate, pomažu se na neki drugi način). To se zove **zajam**. Vidi **zajmiti se**.

ZAJMITI se - zadužiti se kod nekoga (na bilo koji način). *Kako to da mu nisi iša na sprovod? Nije mi se ni zajmija.* **Zajmioc** (onaj tko se zajmio). Vidi **zajmenici**.

ZAJNO - zajedno. *Upućivali se zajno.* Vidi **Božić, uzajno**.

ZAJUNETITI se - vidi **junetiti se**.

ZAKAČKA - neka **prigoda** za koju se može zgodno zakačiti. Vidi **sindžirlija**.

ZAKAPARAN - zauzet **kaparom**, slično što i **kaparan**.

ZAKAPARATI - zauzeti nešto, dajući **kaparu** za to, slično što i **kaparati**.

ZAKAPIJATI se - zatvoriti se u kuću, pozatvarati vrata. Vidi **kapija, zaboketati se**.

ZAKAPULJEN - vidi **kapula**.

ZAKIJAR(N)ITI - ljutito iz sve snage nešto baciti, hitnuti. *Zakijarnijo je kruv i meso.* Slično **zavijarniti, zavijatniti**. Vidi **kijarniti**.

ZAKISNITI - stradati od dugotrajne izloženosti kiši, slično što i prokisniti. Ako plast ili **lišnjak** loše **sadiju**, onda zakisne.

ZAKLESTI se - prisegnuti, zakleti se. *Dabogda mi iskapile oči na paklenoj ploči. Oćeš se zaklest? (Bi li se zakleja?). Zakledi se. Zakledi se na mate. Zakledi se na (u) sve živo i mrtvo. Reci magarac ja bija* itd.

ZAKLIPATI se - dobiti klipove (odnosi se na kukuruz). Slično je **oklipati se**. Vidi **ištigati se**.

ZAKLONICA - zavjetrina (zaklon, zaklonište od vjetra). *Sidi lipo tu u zaklonici kad ti je Bog da.* Vidi **zamač**.

ZAKLOP - poklopac (i tako govore). Izgovaraju i **zaklopac**. *Odmetnilo mu na zaklopac* (stariji u polju jedu iz **bronzina**, a djeci se odvoji na poklopac).

ZAKLOPAČA - vidi **poklapača**.

ZAKOLARITI se - staviti kolar (odnosi se na svećenika).

ZAKOLATI - zalijepiti. Vidi **kola**.

ZAKOLECATI - posrnuti.

ZAKOMOTATI (se) - zamotati (se) okolo. Vidi **okomotati (se)**.

ZAKONJATI - početi **konjati,** zadrijemati. Kažu i **zakunjati**.

ZAKOPITITI se - učvrstiti se, proširiti se, obilno rađati. *Zakopitija se silni litavac (orli u polon, uši u glavi* itd.). Slično je **ukopititi se**. Vidi **raskopititi se**.

ZAKOSETITI - zarasti u kosu. *Zakosetija je, ne moš ga od pogrde gledat.*

ZAKOVRNITI - zavrniti. *Zakovrnija mi je rukon.*

ZAKRAKUNATI - staviti **krakun**, zatvoriti krakunom. Izgovaraju i **zakračunati**. **Zakrakunan, zakračunan** (zatvoren, sa stavljenim krakunom).

ZAKRUŽITI se - isto što i **zdebeliti se**.

ZAKUJATI - razboljeti se, postati nemoćan od bolesti. Vidi **kujati, zakukuvijati**.

ZAKUSITI se - razjačati se, odrasti razviti se. Kad se zakusi *poslaću je.* Vidi **kus**.

ZAKUKATI se - naglo zastati u razvoju, postati **kukav**.

ZAKUKUVIJATI - razboljeti se. *Mogla bi lako zakukuvijat.* Vidi **zakujati**.

ZAKUPLJATI se - skupljati se, gomilati se (obično što ne želimo da se gomila, skuplja). *Ne može me doć red iskidat izbu pa mi se zakuplja gnjoj.*

ZAKUPUSOVITI se - učvrstiti se i zamladiti (odnosi se na tek presađeni kupus). Vidi **kopuriti se**.

ZAKUVATI - zamijesiti (odnosi se na kruh). Vidi **prikuvati, ukuvati**.

ZAKVEŠTATI - nešto obustaviti, prestati davati; zatvoriti.

ZALADICA - razdoblje (obično kraće) kad za jačih ljetnih žega malo zahladi. *Danas je lakše živit, ima malo zaladice.*

ZALČINA - veliki besposličar, lijenčina (stalno je **zali**). *Ima li ikoga tamo? Ima oni zalčina.* Vidi **prosutina**.

ZALEĆI - pomljivo pripremiti za spavanje, ležanje. U **škaljikovu** zemljištu sjeme treba zaleći da bi moglo proklijati. To se naročito odnosi na duhan. Vidi **uleći**.

ZALEPRLJATI - pokušati poletjeti, ali ne uspjeti u tome; zamahnuti krilima, ali se ne podići sa zemlje. Vidi **leprljati**.

ZALEPUŠITI - potjerati. *Zalepušider tu magarad nizbrdo, dojadili su mi više oko kuće.*

ZALEŠURATI se - zateturati. *Zalešura san se, mal da nisan pa.* Vidi **zaševrljati, lešurati se**.

ZALETAVATI - u igri **na mure** zvati ranije **zog** ili bacati ranije prste i tako smućivati protivnika.

ZALETITI - nešto ili nekoga na vrijeme spriječiti u nečemu ili nekom naumu. *Zaletija san naladu* (navrijeme sam osjetio da bih se mogao prehladiti, popio sam nešto vruće, **potrpao se** dobro, preznojio se i otjerao prehladu).

ZALETITI se - zatrčati se. Vidi **letiti**. Znači i učiniti ili reći štogot nepromišljeno i nehotice (**nevalice**).

ZALI - bez posla, besposlen. *Daj molin te, kad si zali, poviri vidu li se krave*. Vidi **zalčina, livo**.

ZALIVA - vino za put, **buklija**. Zagorani koji nisu imali **lozu**, kupovali su u primoraca vino za **Božić**. Napunili bi **mišine** vinom, a primorac bi im davao **mukte** nešto vina da popiju putem.

ZALIZAN - muškarac koji se pretjerano češlja i pri tom moči kosu, koji **se zalizuje**. Često mu se rugaju da ga je *tele zalizalo*. Žena je **zalizanka**.

ZALOJEN - zaliven **lojem**. Znači i smrznut, ukrućen (poput loja).

ZALOJITI – 1. zaliti **lojem (pršut** oko **puce** da **žvrkulja** ne nabaci crve i sl.).

2. slično kao **zaoštiti**. Vidi **uzjati**.

ZALOJITI se - ukrutiti se, smrznuti se (poput **loja**). *Zalojilo se* (kažu kad se **snjig** smrzne).

ZALOŽINA - **krpa** (od kože) kojom se krpe **opanci**. Založina se spaja posebnim **sponjama** (iznutra se **klištacin** zasuče i vrhovi malo stuku da ne bode). Vidi **pričalina**.

ZALUDU - uzalud. *Gusle gudu ma in je zaludu.*

ZALUPAN - osoba nešesna u pojavi, naročito u glavi. *Vidi ovoga zalupana.*

ZALUŽITI - udariti u nešto ili nekoga naglo i snažno. Slično je **zamličiti**.

ZALJULJATI - omamiti se, opiti se (previše jedući **ljuljov** kruh, **oraje**, **bajame**, **bukviće**, **lišnjake**).

ZAM - *Neću ga dizat pa dabogda ostalo u sri zama. Bolje da ostane u sri zama nego da se uda zanj*. Vidi **str zame**.

ZAMAČ - zaklonjeno mjesto, **zaklonica**, mrtvi kut, položaj koji nije na istaknutu, vidljivu mjestu. *Kuća mi je u zamači* (u potoku, u kakvoj šumici i sl.). Izgovaraju i **zamoč**. *Teško Glamoču jer je u zamoču.* Vidi **pogledan, vidilica**.

ZAMAJEL - *Ne moš ga dočekat zamajel Boga.* Izgovaraju i **zamajil**. Vidi **majel**.

ZAMAMITI - mamljenjem živinu navesti da dođe na neko određeno mjesto (obično nudeći joj nešto za jelo: travu, brašno i sl.). *Zamami je malo da uđe u izbu.*

ZAMANDALITI - zapriječiti (**zapričiti**) vrata **mandalom**. **Zamandaljen** (zapriječen, **zapričen** mandalom).

ZAMANTATI se - zavrtjeti se u glavi. *Zamantalo mi se.* Vidi **mantati se**.

ZAMARIJATI se - nenadano donijeti odluku i otići negdje. Vidi **murepanje**.

ZAMAŠIT - krupan; jedar. Vidi **omašit**.

ZAMEĆATI - vidi **zametniti, umećati se**.

ZAMERANITI - dobiti volju za nešto. *Zameranilo mu popit čašu vina.*

ZAMERLISATI - zamirisati, **zamrlušiti**.

ZAMESTI - skupiti metlom zrnja koja su spala s klipa. *Ja ću malo zamesti.* Vidi **podmesti**.

ZAMETICA - čvrsto građena osoba ili životinja.

ZAMETNITI - 1. zavarati; sakriti se (zametniti trag).

2. vremenski nešto odložiti, namjerno ne davati pravi odgovor (**zametati**). *Daj ga vragu, on samo zameće.*

3. započeti kavgu, svađu. Isto značenje je i kod riječi **zavrgniti.**

ZAMETNITI se - 1. dignuti teret na rame. *Pomoži mi da se zametnen.* Kažu i **zametiti se, zavrgniti se**.

2. zagubiti se. *Zametnila se klišta.*

ZAMEZITI - vidi **meza**.

ZAMIRAČ - momak koji **zamira curu**. Govore i **zagledač**.

ZAMIRAČA - 1. **cura** koju momak **zamira**.

2. rakija koja se nosi kad se ide na službeno **zamiranje** (zaruke).

ZAMIRAČINA - zaruka. Kad se netko posve uredi, **zaliže, napenga**, a za to nema valjana razloga, podrugnu se: *Pravo iđeš u zamiračinu.* Vidi **zamiriti**.

ZAMIRAŠITI - vidi **zamiriti**.

ZAMIRIT - značajan.

ZAMIRITI - 1. zaručiti djevojku, dati djevojci prsten kao simbol ljubavi i odlučnosti da se s tom djevojkom oženi. To se najčešće

obavljalo na **dernecima**. Tada bi momak obasuo svoju odabranicu (osim prstena) i drugim darovima, najčešće **grotuljama oraja** i jabukama. Prave i vrlo ozbiljne zaruke (**zamiranje**) obavlja se i u djevojčinoj kući kod njenih roditelja. *Rožarica je zamirašila* (momci su na **Gospu Rožaricu** počeli uveliko zamirati cure).

Moja je se mala zamirala
Na Cetini kad je robu prala.

2. zamjeriti, prigovoriti. Kad netko napušta kuću u kojoj je vodio neki razgovor s ukućanima, šalio se i slično, obavezno kaže: *Nemojte mi štogod zamiriti.*

ZAMIŠKATI - zataškati; sakriti i sl.

ZAMLADITI se - postati opet mlad; stvoriti se nešto novo; zazelenjeti. *Zamladilo se nebo* (počinju oblaci). *Zamladila se rana* (opada krasta i stvara se nova koža). *Zamlađiva se kupus* (bio je ružan, **ošušnjavio je**, ali je opet pozelenio). Vidi **zanoviti se, mlad**.

ZAMLIČITI - jako udariti, zamlatiti. Slično je **zalužiti**.

ZAMOČ - vidi **zamač**.

ZAMOMČITI se - postati momak, prelaziti iz dječaštva u momaštvo. Izgovaraju i **zamomčetiti se**. Vidi **zacuriti se, zavrčiti se**.

ZAMOTATI se - staviti **šudar** tako ide preko usta. Vidi **zabraditi se, podvezati se**.

ZAMOTULJATI – zamotati na brzinu i slabo.

ZAMRKNITI – zanoćati, ostati vani poslije smrknuća. *Kad zamrknu one ostanu.* Vidi **omrkniti**.

ZAMRLUŠITI - zamirisati, **zamerlisati**. Vidi **mrlušiti**.

ZAMRLJAČITI - oslabiti; izgubiti boju u licu; postati **mrljav**. *Zamrljčila je.* Vidi **zagušati se, zašugati se**.

ZAMRSKAN - iskrivljen; izvijen i smrskan. *Zamrskana nosa.*

ZAMULJATI -staviti sadnicu (**rasod**) **u** zemlju i vodu prije sadnje. *Morala bi zamuljati rasod, popodne bi se moglo sadit.* Odatle **zamuljan**. *Ako ne bude imala dosta, neka uzme onoga zamuljanoga.*

ZAMUREPATI se - vidi **murepanje**.

ZAMURITI - zagnjuriti, gurnuti pod vodu. *Zamurija mu je glavu pod vodu.* Vidi **murati**.

ZANAČIJA - vidi **zanadžija**.

ZANADITI - na neku alatku (sjekiru, bradvu, motiku i sl.) navariti čelik (**maziju**, nado). To obavljaju kovači. Vidi **vrsta**.

ZANADŽIJA - **meštar, majstor**, koji zna svoj zanat. Izgovaraju i **zanačija**. *Tomu se oće zanačija.*

ZANATATI - svačemu nalaziti manu, tražiti nemoguće. Odatle **zanatanje, zanatalo**. Slično je **zanovetati, zanovetanje, zanovetalo**.

ZANEĆKATI se - ustrajati u **nećkanju**. Vidi **nećkati se**.

ZANEPODATI se – poći kako ne valja; ne ići na ruku. Vidi **sneruke**.

ZANOĆATI (se) - vidi **sunoćati se**.

ZANORITI - zaroniti. Vidi **noriti**.

ZANOVETAN - 1. sklon zanovetanju. Taj je **zanovetalo**.
2. složen (težak za shvatiti, naučiti, izraditi). *Zanovetno je napravit novu bravu* .

ZANOVITI se - nabaciti novo meso na sebe (**krava, ovca** i sl.). Kad se krava **izjalovi** ili kad se dobro hrani, zanovi se.

ZANUĐATI - nutkati; uporno i učestalo nuditi (u pravilu hranu). *Tribalo je je zanuđat, a vidi kako se sad provalila* (počela je dobro jesti).

ZAOBADATI se - upustiti se u trku bježeći od **obada** (vrijedi za govedo). Također, naljutiti se i naglo otići, slično što i **zamurepati se, odmurepati**. **Zaobadan** je onaj tko se zaobadao. Vidi **obadanje**.

ZAOBLICA - pečeno **janje**, jare ili **brav** na ražnju. Obično se nosila u **svatima**.

Moj dragane, od ručka je vrime
Ražanj imaš, evo zaoblice.

ZAOGLAVU - nužno, pod moranje, što se mora (za o glavu). *Sve mu đag odnija, počinider malo, nije ti zaoglavu.*

ZAOGRADITI - zagraditi (i ograditi u isto vrijeme). **Zaograđen** (zagrađen svuda uokolo). *Sad je sve zaograđeno.*

ZAOKUPITI - vidi **okupiti**.

ZAORAK - **oplaza**, onaj dio njive (u kutovima) koji se ne može uhvatiti plugom, gdje se nabije prilikom okretanja konja ili volova. Taj se dio okopaje motikom.

ZAORANJ - dio **rala**. Prvo uđe zaoranj pa dvije **gužve**. Izgovaraju i **zavoranj**. Vidi **svor, svornjak**.

ZAORLJIV - vidi **zavorljiv**.

ZAOŠTITI – steći nešto; stvoriti kapital, **zakapitaliti**, *uvatiti podlogu*. Izgovaraju i **zavoštiti**. Vidi **zalojiti**.

ZAPAJVANITI - staviti **pajvan**, stegnuti tovar užetom. Vidi **imbragati**.

ZAPAKLINITI - začepiti (rupu) **paklinom**, zavariti paklinom.

ZAPANJ - nasuprot toga. *Reka je da će me nosit u šamatorje, zapanj san ja odnija njega*. Vidi **miđer**.

ZAPARLOŽITI se - zanemariti se, zaležati se (odnosi se na zemlju i na ljude). Vidi **parlog, priložina**.

ZAPAROTINA - ozljeda na stoci s rogovima kao posljedica bodenja (jedno je drugoga **zaparalo**). Može biti i na čovjeku, ali obična ogrebotina. *Na baku najviše zaparotina*. Vidi **badati, bodač, dobosti, parniti**.

ZAPASATI - odmjeriti previše u dužini i širini (kod gradnje kuće, ograđivanja oko kuće i sl.), ali i naširoko početi o nečemu govoriti, pripovijedati. *Zapasa je na dugo i na široko*.

ZAPAŠNJAČA - vidi **pripašnjača**.

ZAPAVČITI – zaboljeti negdje ujednačeno, bez prekida i u jednom smjeru. *Zapavčilo me pod lopaticon. Zapavčilo me u drobu*. Vidi **pavčiti, potpavčiti, upavčiti, protiskniti**.

ZAPEČETITI - zapečatiti, **zatimberiti** (staviti **pečet**, **timbar**). **Zapečećen** (zapečaćen). *Zapečećeno mu je* (tako mu je i nema što više tražiti niti očekivati).

ZAPEĆI se - izgorjeti, a ne ispeći se (događa se kad **ognjište** nije pravilno ugrijano, ako **peka** (**sač**) ne valja i sl.). Kad je ljeti posve vruće, a sunce visoko, kažu: *Zapeka (Božiji) zvizdan*.

ZAPEJURITI (se) - vidi **zapijuriti (se)**.

ZAPEKLJATI (se) - zapetljati (se) (zavezati (se), zbuniti (se)). Vidi **spekljati (se)**. **Zapekljan** je onaj tko se zapekljao.

ZAPELITI - odrješito upozoriti, uvjeriti nekoga u nešto, dovesti ga do toga da shvati posljedice ako ne postupi kako je rečeno, pritom mu čak i zaprijetiti. *Zapeli mu da se čuva rđava društva*. **Zapeljeno** (upozoreno i zaprijećeno u isto vrijeme). Vidi **upeliti, pripeliti, peliti**.

ZAPERAK - mladica na **lozi** uz lišće ili iz **panja**. Vidi **slipež, podbiranje**.

ZAPERUTITI - pustiti listiće ili mladice.

ZAPEŠKIREN - obmotan **peškirom** oko **glave** (oko **kape**).

ZAPEŠTATI - dodati jelu **pešt**. Zapeštaje se najviše **kisali** kupus i to kad provrije · ili nešto kasnije. Izgovaraju i **upeštati**. Vidi **speštati**.

ZAPETINA - 1. dio **bičava** što dolazi na peti. Vidi **zapletak, napršnjak**.
2. zadnji dio **opanka** (iznad pete).

ZAPIJURITI (se) - zamladiti (se) (odnosi se na travu, kupus i sl.). Izgovaraju i **zapejuriti (se)**. Vidi **starežina, zadunaviti, propijuriti**.

ZAPIKETITI - **bezecirati**, zauzeti. **Gnjojari** bi zapiketili galebinu tako da bi je prevrnili i nekoliko takvih galebina stavili na malu **rpu**. Tako bi zašli u krug po polju i sve galebine unutar tog kruga smatrali svojima. Ako bi neki drugi gnjojari pokupili **zapikećene** galebine izbijale su tuče. Vidi **kapara, piket, gnjojnica**.

ZAPIS - papirić na kojemu su zapisane čarobne riječi koje će odagnati neki **nabac, urok, promiru** ili bolest (ponajviše na **blagu**).

ZAPLEJATI (se) - vidi **isplejati (se)**.

ZAPLETAK - dio čarape uz petu. Vidi **zapetina**.

ZAPLITI - obrasti travom, ali i biti natkrit zemljom vremenom nanešenom (*zaplilo u travu, zaplilo u zemlju*). Vidi **pliti**.

ZAPOMETATI - pometati; ometati (u radu, igri ili nečemu drugo). *Ona nji zapometa.*

ZAPORAVAN - napunjen, zauzet, nije slobodan (poravnan do vrha s nečim). *Zaporavan mi je lonac* (ima nešto u njemu). *Zaporavna mi je sobica* (u njoj je netko ili nešto). **Zaporaviti** (napuniti, zauzeti). Vidi **isporavan, isporaviti**.

ZAPORNJAČA - daska na žlijebu kojom se zatvara dotok vode na žlice kotača koji snagom vode pokreće mlinski kamen. Govore i **zapor** te **zapornica**. Podiže se **potežnicom**. Vidi **vrata**.

ZAPOVRNITI - udovezati se nekoga i upornošću ga navesti da nešto učini. *Kokice me zapovrnu oko podne pa jin moran dat štogot jist.*

ZAPRAŽEN - crven od ljutine, bolesti ili od hladnoće (odnosi se naročito na noge kad na njih dođu **buganci**).

ZAPREĆAN - pokriven lugom. Vidi **prećati**.

ZAPREĆATI - pokriti **peku** (krumpir ili neku drugu hranu) **lugom**. Vidi **prećati, rasprećati, sprećati se**. *Je si li zaprećala kruv?*

ZAPREDATI ' - prkositi; zanovijetati. *Počeja je on prikoviše zapredat.*

ZAPREGNITI (se) - podići **travešu** i učvrstiti joj rubove pri **kurdeli**. Tako se dobije prigodan **sud** u koje žene mogu nešto staviti (travu ili **zelje** koje čupaju, povrće, voće, neki dar koji dobiju i sl.). Žene su se znale zapregniti u ljetno doba i da im bude hladnije. **Zapregnuta** (s podignutom traveršom u obliku suda). Vidi **pregljača**.

ZAPRIČITI - zatvoriti; učvrstiti da se ne otvara (vrata ili što drugo). **Zapričen** (zatvoren; učvršćen da se ne može otvoriti). Vidi **otpričiti, pričnica, popričanica, potpričiti, mandalo**.

ZAPUNITI - dahom (**paron**) opčarati. Vidi **zadaniti**. U **zagori** vjeruju da **zmija ljutica** može zapuniti. Neki kažu kad tvor podavi piliće: *Zapunila ji lasica.* Vidi **puvljavina**.

Plakala bi, ne mogu od smija,
Svekrvu mi zapunila zmija.

ZAPUNTATI (se) - zapekljati (se), sapeti (se) nekim konopcem, sindžirom i sl. *Zapuntala se krava.* **Zapuntan** (**zapekljan**, sapet, u pravilu protiv svoje volje). Vidi **puntati, potpuntati**.

ZAPUVAČA - vrsta smrdljive, gadne žabe s velikim mjehurom u ustima. *Lipa si ki žaba zapuvača.*

ZARAD - radi; zbog. *Zarad Marka iđen u Sinj.* Kažu i **zaraj**.

ZARADA - dobit, **ćar, šićar** , ujedno i posao koji donosi zaradu. *Ići za zaradon, Ići na zaradu* (odlaziti od kuđe i raditi negdje za novce, odlaziti na **argete**). *Vrag ga ne odnija, on je uvik bija na zaradi.*

ZARAJ - radi, **zarad**. *Morat ću zaraj drva još jedanput na kišu.*

ZARAKLITI - zarumenjeti se u licu, zacrveniti se kao što se crveni **uvor** u koke koja **rakli** (veseli se).

ZARALITI - zabrazditi zemlju **plugom** ili **ralicom**, ujedno i početi raditi, zapeti iz petnih žila.

ZARESTAČA - vrsta trave (trputac). Kažu i **trava zarestača**. Ima je dviju vrsta. Meću je na rane da brže zarastu (vidi **gavez, ajdučica**).

ZARISKIRATI - ući u **rizik**, izložiti se opasnosti. Kažu i **zareskirati, zarizikovati**. Vidi **rizik, alarišće, ubrusiti**.

ZARUKOVETATI - zavrnuti rukom iza šake (da se poboljša stanje, zaveže se **šudarić** iza šake ili se stisne šaka među koljenima). Vidi **zašeniti**.

ZASARUČEN - obmotan nekom krpom (odnosi se na kape koje su tako bile obmatane), sa **sarukom** oko glave. Vidi **peškir**.

ZASIOK - selo u sinjskoj zagori. Župno mjesto (Sv. Ivan Krstitelj) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji.

ZASIPAČ - posuda za uzimanje **ujma** (**mira**). Zasipačem se i zasiplje **mlin** (sipa žito u **koš**) dok je vreća puna. Kad se vreća malo isprazni, podigne se na koš. Vidi **kuta, kutlić, opalac**.

ZASKIČITI - zajaukati; pustiti jake grlene zvuke poput **praseta** kad ga počmu klati ili psa kad ga udare. Govore i **zaskričiti**. Slično je **zaskomliti**(ali se više odnosi na psa). Vidi **skičiti**.

ZASKOMLITI - vidi **zaskričiti**.

ZASNOVATI - pripremiti **snovanjem** za daljnji rad. *Zasnovati krošnju* (postaviti i učvrstiti osnovne dijelove **krošnje**). Vidi **zašeperiti**.

ZASOBICE - uzastopice, zaredom. *Privalija ga je dvaput zasobice, ne bi se niko od njega nada.*

ZASPON(J)ITI - zakopčati. *Zasponji se pod vraton.* **Zasponjen** (zakopčan). Vidi **sponja, rasponjen**.

ZASTOPA - širina stope (mjera za dužinu). Ta se **mira** često koristi pri igri na **balote**. Neki izgovaraju **zastopak**.

ZASTOR(ANJ) - komad sukna ili **rutavca.** Žene ga podmeću ispod **brimena** da ne nažuljaju kožu. Taj zastoranj donosi **mlada** iz svoje kuće skupa s užem za **prćenje**. Zastoranj je i pokrivač za konja (da ne pokisne; to je za konja vrlo opasno). Tako se zove i krpa kojom se **zastre** otvor vreće kad se vreća napuni žitom ili brašnom (preko zastornja dođe **sveza**). Obično je otkan od **rute**. Vidi **stelja**.

ZASTRITI - zastrijeti, pokriti. Uglavnom se misli na vreću (staviti **zastoranj** na vrh pune vreće da se ne prosipa brašno).

ZASUKA - okuka. Kažu i **okuč, osuka**. Vidi **bogno, kolino**.

ZASUKAN - mršav i prkosan u isto vrijeme; zadrt; kome nitko ili malo tko može **ugoditi**. Kažu i **usukan**. Vidi **zavorljiv**.

ZASUKULJA - mršava, prkosna i zadrta žena. *Bog te ne vidija, doveja niku zasukulju.*

ZASURLJATI - ostati u društvu duže i po noći, usput se napiti. *Zasurlja ti on svako malo.* Vidi **surljati**.

ZASUŠITI - ostati bez mlijeka. Izgovaraju i **zašušiti**. **Krava, ovca, koza** ili žena koja ostane bez mlijeka je **ozimačna**. Vidi **smlična**.

ZASUTI - usuti žito u koš. *Pričekaj da zaspen mlin pa ćemo zaigrat jednu.* **Zasuti kamenjem** (vidi **kamenica**).

ZAŠALAC - heretik.

ZAŠENITI - zavrnuti nekim dijelom tijela, nespretno se okrenuti i osjetiti bol pri tome (u vratu, leđima, rukom, nogama i sl.). Vidi **zaštukniti**, **zarukovetati**.

ZAŠEPERITI - postaviti **šeper** pri pletenju **krtola**. Vidi **zasnovati**.

ZAŠEPRKLJATI - zašeprtljati (posrnuti, zaplesti noge, ali nakon toga opet početi normalno hodati). Vidi **šeprkljati**.

ZAŠEVRLJATI - zaševrdati, zanijeti se malo u hodu, slično je **zalešurati se**. Vidi **ševrljanje**.

ZAŠIĆATI - zasukivati, zamotavati (pri hodu).

ZAŠIJATI - zaigrati **na mure, lamure, šijavice**. *Ajmo zašijat jednu.*

ZAŠIJATI - otići u krivo, skrenuti. *Di si zašijo?*

ZAŠKALJATI - napuniti rupe i neravnine **škaljom** i tako poravnati. *Sad ćemo malo zaškaljati.* **Zaškaljano** (poravnano škaljom, rupa ispunjenih škaljom).

ZAŠKALJATI se - zastati na jednom mjestu; učvrstiti se. Kad krave **čvrljaju**, lijepo miruju na nekom kamenitom predjelu s malo paše, kažu: *Vidi kako su se zaškaljale!* Vidi **škalja, škaljati, zaškaljati**.

ZAŠKOROČITI se - zamrsiti se. Naročito se odnosi na slučaj kad se pri **pripredanju** jedna **žica** zamrsi i ispreplete sa sobom i ne usporedo s drugom. Slično je **zaškovrčiti, zaškovrcati**. **Zaškoročeno** (**zaškovrčeno, zaškovrcano**) je ono što se zamrsi.

ZAŠKUREN - 1. zatvoren **škurama**.

2. zamračen (soba je zaškurena ako su pokriveni ili zastrti otvori kroz koje bi moglo ući svjetlo).

3. obojan (zabojan, **zatangan**) **škurom** bojom, zatamnjen. Vidi **poškuren**.

ZAŠKURITI - 1. pritvoriti škure, rebrenice (ali ne potpuno). To znači **prikučiti škure**, ali i zatvoriti ih, često je isto značenje. Vidi **odškuriti**.

2. zamračiti (prostoriju). Vidi **zaškuren**.

3. obojati (**zatangati**) u **škuru** boju, zatamniti. Vidi **poškuriti**.

ZAŠPARATI - uštedjeti. *More li se šta zašparat?* Vidi **šparati**.

ZAŠPORKATI - zanečistiti. **Zašporkan** (zanečišćen). Vidi **šporkati, šporkan**.

ZAŠTIGATI - staviti **štigu**, zaglaviti. *Je si li zaštiga motiku?* **Zaštigan** (sa štigom). Vidi **nezaštigan**.

ZAŠTO - zašto (ne izgovaraju svugdje tako). Neki kažu zašto umjesto *jer* (*zašto bi velika glad*), a i umjesto *zato što* (*zašto ću i tebe*).

ZAŠTOPATI se - začepiti se. *Zaštopa se tumbin.* **Zaštopan** (začepljen). Vidi **štopati**.

ZAŠTUKNITI - zaboljeti u zglobovima (priklještiti ili prehladiti živac). Kažu i **štukniti, ušćikniti**. Do **uštuknuća** dolazi od stajanja na propuhu, od nagla pokreta i sl. *Zaštuklo (štuklo) mi je u ramenu, ne mogu šnjin ništa.* Vidi **zašeniti**.

ZAŠUGAN - vidi **šugav**.

ZAŠUGATI se - zastati u razvoju. Vidi **šuga, zagušati se, zamrljačiti, ošugati se**.

ZAŠUŠITI - zasušiti, ostati bez mlijeka. **Krava** zasušuje odprilike kad joj oživi tele. Neke zasuše same, a neke treba najprije pustiti na jedno mlijeko dnevno, pa svako drugi dan, pa svako treći dok ne zasuši. Ima krava koje teško zasuše pa ih ponekad treba **promusti** da im se ne ugruša mlijeko u vimenu (da im se ne upali vime).

ZAŠUŠKATI (se) - dobro (se) zamotati (u postelji, u odjeći), zatvoriti svaku rupicu, svaku pukotinu. Vidi **potrpati se, prošuškati**.

ZAŠUŠNJAVITI se - slično što i **ošušnjaviti**.

ZATAKATI - vidi **utakati**.

ZATAKLJATI - postaviti **taklje**. **Zatakljan** (s takljama uza se). *Gra*

mi nije zatakljan. Slično je **potakljati, potakljan**.

ZATASLAČEN - neotesan. **Zataslačiti** (ugrubo napraviti). *Najprije se zataslači pa se poslin izrađuje.* Vidi **taslak**.

ZATELEBATI se - isto što i **zatreskati se**.

ZATEPUNITI - dobro zatvoriti (spriječiti dolazak zraka). Slično je **potepuniti**. Vidi **ugljevača**.

ZATIMBERITI - zapečatiti, **zapečetiti**. Vidi **timbar**. *Je mu zatimberija* (kažu kad netko nekoga sredi, a da ovaj nije očekivao).

ZATIOK - zatiljak.

ZATOPITI - staviti u vodu da se napuni vlagom. *Je si li zatopija bačve* (je si li nalio bačve vodom da **duge zabreknu**, da bačva ne bi **tajala**).

ZATRACKATI (se) - zanečistiti (se), zamazati (se), zablatiti (se) (obično gazajući po blatu, lokvama i sl.). **Zatrackan** (zamazan, zablaćen). Vidi **trackati**.

ZATRATI - zatjerati; utjerati. Vidi **zbičiti**.

ZATRESKATI se - zaljubiti se do ušiju, zacopati se, **zatelebati se**. **Zatreskan, zateleban** (zaljubljen do ušiju).

ZATRNJATI - zagraditi **trnom**. Vidi **trnjati, zadračiti**.

ZATUCAN - primitivan; zastario u shvaćanjima, a ipak ih se uporno drži. *Zatucan je na strica* (*ka šta mu je i ćaća bija*).

ZATURUČEN - zasukan, zamotan. Slično je **uturučen**.

ZATURUČITI - zasukati, zamotati. *Zaturučija gaće.* Slično je **uturučiti**. Znači i zapušiti, **zatutinjati** (cigaretu). Vidi **turučiti**.

ZATUTINJATI - vidi **tutinjati**.

ZATVOR - dio kuće kojim se zatvaraju otvori (vrata, prozori).

ZAUJSTI - 1. navaliti na nekoga; **ostrviti** se na nekoga. *Zauja nanj, ne da mu mira.* Vidi **naozub, naozubiti se**.

2. slično što i ukliještiti se (meso zaujde u zglobu pa boli).

ZAULARITI - staviti **ular**. **Zaularen** (s **ularom** na sebi).

ZAUMITI - isto što i **naumiti**. *Nećeš ne šta si zaumija!*

ZAURNITI - ući gdje se ne smije (u tuđe). *Ona često zaurne u moj vrta pa nabere ljutike.*

ZAUŠLJEVITI - vidi **uš**.

ZAVA - muževa sestra, zaova. Vidi **jetrva**.

Berekine šta si diga glavu,
Ka nevista kad ugleda zavu.

ZAVALAN - tobože; pretvarajući se; s drugom tajnom namjerom. *Poša san zavalan da ću priko brižina, pa san okrenija ispod brižina.*

ZAVELIM - planina između **zagore** i **Bosne**. *Tako mi trista zavelimski vrila!* Vidi **čobanica**.

Zavelim se Bijakovi priti
Bijakova kad ćeš okopniti.

ZAVELJATI se - ispreplesti se. Neki samo kažu **povezalo se**. Vidi **prisumititi**.

ZAVESKITI - učiniti da se rogovi u **ovna** saviju, raširе i zasuču nego da budu dugi i uspravni (**zaveskiti rogove**). To se radi dok je ovnić mlad: provrte mu se rogovi (ali tako da se ne dirne u živac) i potom svežu jedan s drugim. Kažu i **zavilašiti**. Vidi **veskan.**

ZAVEŽANJ - zavežljaj (u **tavajolu**).

ZAVIDA - zavist; **nenavist**. *I to je nika zavida među njimon.*

ZAVIDATI - staviti **vidu**, naviti maticu, (zavrtanj) na navoj. **Zavidan** (navijen do kraja, zavrnut do kraja, stegnut). Vidi **odvidati.**

ZAVIDILA - za vidjela. *Požurimo da se zavidila vratimo kući.* Vidi **vidilo**.

ZAVIJAČA - vidi **kudilja**.

ZAVIJARNITI - slično što i **zakijarniti**.

ZAVILAŠITI -izviti rogove. Vidi **zaveskiti, veskan**.

ZAVISITI - isto što i **uzvisiti**.

ZAVIT - zavjet. Najčešće se **zavituje** Velikoj Gospi (Gospi Sinjskoj), Gospi od zdravlja, Sv. Anti za zdravlje blaga (*zavitna san svetomu Anti*). *Svršila Mara zavit.*

Zavitna san svetoj Ani bosa
Da se moja iskovrlja kosa.

ZAVLATATI se - slatko i brzo jesti punim ustima, daviti se u hrani. Odnosi se i na **blago** i na ljude. Vidi **zagumati se**.

ZAVOJANE - selo u vrgoračkoj zagori. Franjevačko župno mjesto (Porođenje Blažene Djevice Marije - Mala Gospa) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U župi su i Dragljane (sv. Ante) i Vlaka.

ZAVOJITI - zamiješati živini brašno u mlakoj vodi. *Po dva puta na dan bi jon zavojila.*

ZAVORANJ - vidi **zaoranj**.

ZAVORLJIV - na svoju ruku, nepredvidiv; svojeglav. Izgovaraju i **zaorljiv**. Slično je **zasukan**. Zasukano drvo koje je nezgodno za obradu također je zavorljivo. Vidi **nezaglavljen, zadorljiv**.

ZAVRAĆATI se - navraćati se (uglavnom govore kad netko sumljiv navraća nekome sumljivu). *Nit valja on, nit valjaju oni koji mu se zavraćaju.*

ZAVRATAK - dio mesa koji preklapa neki drugi dio; dio mesa između dvaju mišića. U zavratke **žvrkulja** lako **nabaci** crve.

ZAVRATINA - stražnji dio vrata, **šija**. *A u mene četri prsta zavratine.*

ZAVRAŽDITI - zakolutati (očima).

ZAVRČITI se - postati **vrljcem, vrljicom**. Znači i početi nešto raditi bez velika razmišljanja. *Zavrčili se pa ošli čuvat šumu.* Vidi **zamomčiti se, zacuriti se**.

ZAVRĆANJE - bolest padavica. *Zavrnija ti* (kletva). **Zavrniti od gladi** (izgubiti svijest od gladi). Vidi **svrniti**.

ZAVRGNITI se - staviti na rame **zametniti se**. *Zavrgnijo se puškon.*

ZAVRLJATI se - zamotati glavu; pokriti se po glavi.

ZAVRSTI - započeti (posao, razgovor, igru, šalu, tuču i sl.). **Zavrzivati** (započinjati nešto). Vidi **povrsti, navrsti, zavrzan, zavrzljiv, navrzivanje, pecigati**.

ZAVRZAN - onaj koji zameće šale u **kolu** (koji govori, koji ometa).

ZAVRZLJIV - sklon **zavrzivanju, zamećanju** (šale, igre, smutnje).

ZAVURSETITI - prepustiti se uživanju, zadovoljstvu, **guštiranju**. Vidi **urset**.

ZAZORIT - jak, snažan, moćan; sposoban. Kad netko smatra da može nešto što nije u njegovoj moći, narugaju mu se: *Jesi zazorit.*

ZAZRAČITI - zasjati u punom sjaju (odnosi se na mjesec). *Zazračija je misec, čovik bi se moga za muku pri njemu obrijat.*

ZAZRNITI se - dobiti zrno (odnosi se na grožđe).

ZAZUBICA - nabuhlo meso iza zubi, natečene desni (kod **konja, krave** itd.).

ZAZVIZDUNITI - zagrijati vrlo jako (odnosi se na ljetno sunce). Vidi **zvizdan**.

ZAŽARITI - propupati, **napučiti** (kad pupove obasja sunce oni sjaju, žare).

ZAŽITITI – dodati brašna u hranu. *Skuvala je kupusa. Je li ga zažitila izere.* Vidi **nadmesti, ožititi se**.

ZBABNA - **noseća** (žena). *Napravija zbabnoj ženi dite.* I muškarcu bez poleta, koji se vuče kažu da je zbaban.

Cura zbabna pa je rekla na me,
Ako jesan, ne znalo se za me.

ZBAUNDATI - pričiniti muku u želucu; učiniti **stugu**. Vidi **zbundati**.

ZBELEGIJATI - učiniti tvrdim poput **belegije**. **Zbelegijan** (učinjen poput belegije). Vidi **splejati, razabrati**.

ZBIČITI - utrati, **zatrati**; pritisnuti.

ZBLANITI se - pobjesniti, planuti naglo i jako. Slično je, ali nije isto i zgranuti se. **Zblanut** (**zblanjen**) je onaj tko se lako zblani ili tko se već zblanio. *Makni se od njega, vidiš da je zblanjen.* Slično je, ali nije isto biti zgranut.

ZBOJ - vidi **boj**.

ZBOKSATI - nabrzinu i lako obaviti neki posao. *Ja san mislijo da ću ja to za čas zboksati.* Vidi **polabrcati, otaljati**.

ZBRECNITI - podviknuti. Vidi **brecniti, nabrecniti**.

ZBUNDATI - ošamutiti. *Zbundalo me u crkvi. Zbunda san zmiju kad san je udarijo štapon (šćapon). Zbundalo me i malo je valilo da povratin* (kad se popije pokvareno piće). Vidi **zbaundati**.

ZBUŠAK - isto što i **bus, bušak**.

ZDENJATI se - nadebljati se pretjerano. *Zdenja se, jedvo oda.* Kažu i **zdepati se**. Onaj tko se zdenja, zdepa taj je **zdepan**, a nadiju mu ime **zdepo**.

ZDILA - zdjela, širok drven sud iz kojega se jede, u kojemu se pere **zelje** (**šurlin** i sl.). Vidi **čanjak**.

ZDIPITI - ukrasti na brzinu. *Je si li šta zdipijo?* Govore i **zdupiti**, **gepiti, muniti**, **ćapniti**, maniti, poplašiti i sl.

ZDLAKA - dlaka. Neki kažu **zlaka**.

ZDRAK - zrak, **ždrak**.

ZDRAV - bez oboljenja i nedostataka. **Zdravo drvo** (drvo u koje nije ušao moljac, bez crvotočine). *Zdrav bolesnu ni sit gladnu ne viruje. Dok si zdrav i voda ti je slatka.*

ZDRICATI se - *Zdrica se vas ka da si ga popiša.*

ZDRIJA - zreo. Suprotno je **zelen**. **Zdrilo** (zrelo). Isto **zdrijo**, **zrijo**, **zrilo**

ZĐUPUSITI - vidi **skupusiti**.

ZEC - životinja, ujedno i plašljiva osoba. Kad padne snijeg i bude posve hladno (kad *srce puca od leda*), kažu: *Sad zec traži svoju majku* ili *Noćas će zec tražiti svoju majku.*

Moj bi došo da ima miseca,
Pomrčina pa se boji zeca.

ZEČIJA SO - vidi **vrsta**.

ZEKAST - zelenkast. Izgovaraju i **zelokast**.

ZEKULJA - zelenkasta (**zekasta**) krava. Ako je posve tamna daju joj ime i **srnova**. Vidi **zelenka**.

ZELA - ime žene zelenih očiju, a i **kučke** ili **kobile** zelenkaste dlake.

ZELENKA - 1. često ime za kravu zelene dlake. Vidi **zekulja**.
2. muha **žvrkulja**.

ZELENKADA - narcis, raste u planinama, cvjeta žutkastim cvijetom pred **Božić**. Postoji i pitoma.

ZELENJAK – 1. nedozreli klipić kukuruza. Vidi **paletak**.
2. **uštipak** s blitvom. Izgovaraju i **zeljavac**.

ZELOKAST - isto što i **zekast**.

ZELOVO - selo u sinjskoj zagori sa zaselcima Kravić (Gabrići i Marovići), Zelovo (Jukići, Domazeti, Delaši, Peze) i Baraći. Župno mjesto (Sv. Vid mučenik) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji. U splitskoj zagori su zaselci Jelavići, Jeličići, Kokani (spadaju pod Muć Gornji i svetac im je Sveta Ana). Beare spadaju pod Sutinu (Zelovo Sutinsko).

Mala moja drvo javorovo,
Kud te čava nosi na Zelovo?

ZELJE - divlja jestiva zelen, **zeljija**. Pojedine se vrste zelja javljaju rano u proljeće, neke malo kasnije pa sve do jeseni (nakon kiša, prekopavanja, oranja i sl.). *Skuva se s kumpirin i soli u vodi; zavriga se kapulon na ulju ili se začvrlja slaninon. Jedno se more i vriško.* Vidi **tušt, štir (šćir), laboda (loboda), šurlin, grzdulja, melj, škripavac (škripa, škripovac), mličika, bila mličika, radić, žutenica (žutinica), trnak (kostriš, brmbeč), iglica, blitvica, gladišika, sliz, balučka, parača, šena, krasonja, turutva, koziroga, kozija brada, volujski ušac, vranina noga, vučija stopa, kravija gubica, mišiji repak, mišakinja, lazalo, prilipača, diveluk, kukurik (makalj), ljukelj, diveluk, balučka, ljutikača (ljutača), koseljača, sanjva, slička, ljaljak, rišak (orišak), šparoga,**

kukača, bljušt, štavolj, klobučak (**slabučak**), **piskovina, koprva, mišanica** (**mišanija**), **verdura, salatina, prdelj**.

ZELJIJA - zelje, hrana pripremljena od zelja (glavna hrana po **zagori** za **Korizme**, a često i kroz cijelu godinu, obično uz slab začin). *Dosta mi je te zeljije, ima li štagot mrsna (žitna)?*

ZELJOVI ČETVRTAK - Veliki četvrtak. U **zagori** je običaj da se na Veliki četvrtak za večeru kuha **zelje** i da se moli **križić**.

ZEMAN - vrijeme; rok; davno doba. *Nije još zeman* (nije došlo vrijeme, nije rok). *Kad jon je zeman?* (kad joj je vrijeme telenje?). *To je bilo za zemana* (davno). *Svaka zemanon ka pura ručku.* Vidi **vakat**.

ZEMLJA - obradivo zemljište. *Nije od obećanja* (slaba zemlja). Može biti **debelica, crljenica, slatka zemlja, smoljavica, pržnjavica, osušnica, ploča** (**pločavica**), **škaljetina, žalikovina** itd. Vidi **priložina, okrajak, uzglavak**.

ZENĐIL - bogat. *U zenđila je i ajvan pametan.*

ZENZO - malo priglup, a šaljiv čovjek

ZERDELIJA - vrsta kisele šljive bijele ili crvene. Govore i **zerdelija, zerdalija, serdelija, srdelija, grdelija, razdelija, đenerika, vinika**. Neki je zovu **šlama, žlama**.

ZERU - malo. Vidi **mrvu**. Kažu i **zericu, zero, zerko, zerku**. **Zera** ili **zerica** je neka malenkost, sitnica (**makul**).

Najmlađi san u svoje matere,
Pa me cure ne vole ni zere.

ZET - kćerkin ili sestrin muž u užem smislu riječi (inače ako se netko oženi iz drugog sela, cijelom je selu zet i sl.). *Ko nema zeta nema ni magareta.* Vidi **svak**.

ZGLEDATI se - gledati sa zanimanjem, bez uplitanja, ali ne odobravajući nečiji postupak. *Nemoj da se na te selo zgleda.*

ZGNJETATI - razgaziti, **gnjetanjem** srediti.

ZGODA - 1. prigoda, okolnost. Vidi **prilika** *Ko je vidija take zgode.*

Ajde mala kod mene je zgoda,
Drva ima, a blizu je voda.

Neki se rugaju (možda i od muke):

Ajde mala, kod mene je zgoda,
Drva nema, a doleko voda.

2. događaj. *U vezi toga ima vaka zgoda.*

ZGODITI - (u)činiti **zgodu**, činiti na volju. *Sve jon se zgodi, a opet nije zadovoljna*. Vidi **ozgodniti**.

ZGOLJA - potpuno, u potpunosti, skroz. *Kruv je zgolja sirčeni* (bez pšenična brašna). *Tu nema zgolja ništa* (nema nimalo mesa na kosti, nema nikakve paše i sl.).

ZGRANPATI - zgrabiti, ščepati, uhvatiti čvrsto bez milosti. Izgovaraju i **zgrampati**. *Zgranpaj je, šta čekaš?* Vidi **žđupiti**.

ZGRIŠPATI se - naborati se, zgužvati (u licu i sl.). *Zgrišpale mu se gaće*. **Zgrišpan** (naboran, zgužvan). *Vas je zgrišpan*.

ZGUTAN - 1. koji ima **gutu**.

2. povijen u leđima (**ponaćen**) zbog **gute** na vratu.

ZGUVELJAN - zgužvan. **Zguveljati se** (isto što i **zaguvljati se**).

ZIDNICA - poveći kamen koji bi se mogao upotrijebiti za zidanje (vidi **vaca**).

ZIĐATI - zidati. **Ziđanje** (zidanje). Vidi **naziđati, saziđati, usmrs, zidnica, vaca, špag, muzina, greza, škalja, škarpa, stražental, površnica, ćemer, posukati, pozida, podaziđati, prizida, gruđati**.

ZIJAN - **šteta, šćeta, škoda**. *Nema zijana* (nema štete). Vidi **kabanica**.

ZIJATI - zijevati. Kažu i **zivati**.

ZIMICA - 1. **ozimica**, ozimo žito, ali i raž. Brašno joj je vrlo ljepljivo. *Volila bi rodit dite, nego oprat ruke od zimice*. Zrnje znaju peći pa od njega kuhati kavu. Vidi **prga**. Zimica ima tvrdu slamu pa su se njome pokrivale kuće, radila užad, **krov** za **samar** i sl. Vidi **ržanina**.

2. hladnoća (bez obzira kako se obučeš). *Vata me zimica*.

ZIMOGRIZAN - osjetljiv na hladnoću, zimljiv, **zimogrozan**.

ZINAD - za inat. Kažu i **zainad**, za **dišpet**.

ZINGAN - cinčan; od cinka. **Zingana žica** (cinčana žica). **Pozingan** (pocinčan).

ZIPTE - vidi **mukte**.

ZIVAK - crna smola u **kamišu** od **lule**. Zivkom su mazali ugriz od **zmije**. Vidi **kaljkati**.

ZIVATI - vidi **zijati**.

ZJAJNO - otvor; rupa, jama; okno. Vidi **zjati**.

ZJAKA - vika. *Kakva je to zjaka oko moji vrata?*

ZJAKNUT - grlat, a priglup; koji **zjaje** bez veze i bez razloga, koji ima

stalno razjapljena usta. *Mila majko, zjaknut li je*. Slično je **zveknut**.

ZJATI - vikati, glasno govoriti kao u mlinu. *Cilo jutro zjaje na vas glas (sve mi uši probi). Nije koliko zja, nego koliko ti se da. Da je tkati kako zjati, svak bi tka, ne bi zja. Što zna to zja.* Zjaje i sve što je rašireno, razjapljeno. Zjaje motika (kad se rasklima), zjaju vrata (kad se ne mogu dobro zatvoriti), zjaje i svaka rupa. *Nasrid doca jama zjaje*. Vidi **zjajno**.

ZLAGODINA - loša godina, zla godina (kad je suša, kad je slaba ljetina i sl.). *Su malo usiva, uvik je zlagodina*. Vidi **zlogodine**.

ZLAKA - dlaka. Neki izgovaraju **zdlaka**.

ZLAMEN(KA) - znamen. Vidi **zlovidovanje**.

ZLAMENOVATI - krstiti dijete koje se tek rodilo, ali je za umrijeti, a nema vremena čekati da dođe svećenik. Taj se postupak zove **zlamenovanje**. Zlamenovanje vrši otac djeteta ili tko drugi iz kuće ili iz blizine tko zna (moleći i čineći znak križa). Govore i **znamenovati, znamenovanje**.

ZLAMENOVATI se - prekrižiti se, **prikrstiti se**.

ZLARAN - slaba teka. Kažu i **zloran**. **Zlaranost, zloranost** je slab tek. Vidi **slatkoran, šmedljiv**.

ZLATAK - zlatnik. Kažu i **zlatka**.

ZLO - ono što nije **dobro**. Ljude po zagori oduvijek prati zlo, ali oni se ne daju. *Ne daj se zlu. Nije bilo zla* (kažu kad je bilo nevrijeme ili neka druga nepogoda, ali kad je sve prošlo dobro). *Čini zlo, zlu se nadaj. Zlo činiti, dobru se nadati to ne iđe zajno (to ne može bit). Nije svako zlo za zlo. Zlo i naopako? Zlu ne tribalo. Neće ti dodijati tuđe dobro, nego zlo. Zlo ne triba zvat. Zlo se ne pravi sto puta.*

ZLOGODINE - jata ptica (roda, vrana, čavka) koje na jesen prelijeću dio **zagore**. Lajave žene isto nazivaju zlogodinama. Vidi **zlagodina**.

ZLOJUTRO - nesreća. *Zateklo ga zlojutro.*

ZLOPOLJE - kraj u Svilaji. Franjevačka župa (Svi Sveti) u šibenskoj biskupiji, drniškom dekanatu. U župi su Bračevica, Pribude, Velika Milešina, Crivac (sv. Marko evanđelist) i Postinje Donje (Gospa Snižna).

ZLORAN - isto što i **zlaran**. Izgovaraju i **zloren**.

ZLOVIDOVANJE - loš predznak. *Odma in je prid oči izašlo (došlo) zlovidovanje*. Kažu i **zlovidilo**. Vidi **zlamen(ka)**.

ZLOŽDER - vidi **žložder**.

ZMIJA - zlo čeljade (*otrovno ka zmija; kad bi ga zmija ujla, krepala bi*). *Zna i zmiji oči navest*. Mala je zmija **zmijić**. Kad zmija otrovnica **ujde** (ugrize) **ovcu** ili koju drugo živinu liječi se ovako:

Mjesto ujeda nasiječe se velikom iglicom tako da udari **jid**. To se gnječi i u isto vrijeme polijeva vodom. Mjesto ujeda namaže se **zivkom**. Ne bi bilo zgorega da se založi (metne se u usta) zelenom **ljutikom** (obično je ima, jer se to događa ponajviše u proljeće kad se zmije bude) da prožvače. Znaju i držati **žeru** ispod trbuha. Tko znade, moli **Boga** za ozdravljenje. Ta se molitva taji i krije, može se reći samo trojima, nakon toga se gubi moć molitve. Vidi **smuculja, plaulja, poskok, crnostrig, rđovka, ljutica, blabor, pokućarica, zapuniti, provišćati se, šapljačica**.

ZMIJAVCI - selo u **imockoj** zagori. Franjevačko župno mjesto (**Svi Sveti**) u splitsko-makarskoj nadbiskupiji, imotskom dekanatu. Prije bilo u župi **Runović**.

Padaj kišo nemoj po Zmijavcin,
Jer su cure u bilin opancin.

ZMIJIĆ - vidi **zmija**.

ZMIJSKI ČEŠALJ -žuta životinja, živi u zemlji, s puno noga i s glavom na objema stranama. Vidi **kumpir**.

ZMIJSKO GROŽĐE - biljka s crvenkastim bobicama na otrovnoj travi. Ne jede ga ni **blago**.

ZNAJA - nešto malo, sitno. *Nema ka znaja*. Vidi **makul, malica**.

ZNAMENOVATI - vidi **zlamenovati**.

ZNAŠ - znadeš. Vidi **diš, kuš, moš, neš, oš, štaš**.

ZOBA - 1. plod na **aptuši**, **zovini**, **rogačin** na **drači** i sl.

2. jajašca na rječnom raku. Vidi **mekiš**.

ZOBIKA - isto što i **zovina**, bazga.

ZOBINA - vrsta trave. *Sliči zobi, ali nije zob* (nema ploda). Vidi **žitarica, prosenina**.

ZOBNICA - torba (obično starija) iz koje **konji** zoblju. Izgovaraju i **zovnica**.

Iđe lola, piva ka trojica,
Kad na vrata, nema ka zobnica.

Neki zobnicu nazivaju **konjuzobica** (**konjuzovica**), a zobnicom nazivaju svaku (šareno tkanu) torbu domaće proizvodnje.

ZOBUN - odjevni predmet sličan **ječermi** i **sadaku** (vrlo rijetko govore).

ZOG - 1. boja karata u kartama **talijankama** (**dinare, baštune, kupe, špade**).
2. zvanje u igrama **na mure (do, tre, kvatre, cinkve, šija, šete, oto, nove, tuti).**
3. teren na kojemu se **balota**, ali i jedan od više položaja na koji se može baciti **bulin** (za **valju**, za **u šaldu**, za **nabacivati** i sl.). *Nema nigdi lipšeg zoga za na balote. Biraj zog. Nije mu po zogu* (to se govori i u općenitijoj prigodi - kad nekome nešto nije po volji; kad mu nešto ne odgovara).
4. način sviranja. Vidi **punat**.

ZOGADUR - igrač na **karte**, na **balote**, na **mure**. Vidi **zagadur, zog, zogati**.

ZOGATI - 1. valjati (u igri **na balote**), **bližati**, ne **tući** (izbijati) nego *ići u punte*, igrati *za punat. Samo zogaj, a poslin ćemo tuć.*
2. **balotati** (općenito); kartati.
Vidi **izogati**.

ZOR - sila; silina; moć. *U onomu zoru nije zna šta radi. Zor ti pada kiša.* **Zorimice** (na silu, silom). Vidi **zorli**.

ZORAN - krupan, snažan (*puna ga kuća*).

ZORBA - nasilje; silovit napad. *Na njega je zorbu učinija.*

ZORLI - 1. zgodan; snažan, jak. *Zorli ovoga čovika.*
2. posve, jako. *Zorli pada kiša.*

Oj šotano šaroviti vraže,
Zorli na te mlađarci se draže.

ZORNJAK - jutarnji ljetni vjetrić, pogodan za **vijanje žita**. Vidi **vijač**.

ZORT -strah. *Sad nema više zorta od kiše, pića je u kući.*

ZOVINA -bazga. Kažu i **zobika**.

ZOVNICA - isto što i **zobnica**.

ZRAČAN – pun života; svjetao; veseo; svjež (nije pospan ni umoran). Može i za goveda. *Nije bolesna, vidiš da je zračna.*

ZRAKNITI - pogledati na brzinu, baciti pogled. *Zraknija mu je u karte pa mu je sad lako igrat.* Izgovaraju i

žrakniti, ždrakniti. *Sunce žraknilo* (provirilo, *bacilo svitlo*).

ZRIJA - zreo. Vidi **zdrija**.

ZRNAST - slično što i **cvitast**.

ZRNIN - zrnast konj. Slično je **Cvitko**.

ZUB - 1. koštana izraslina u čeljusti. Kad djetetu ispadne mliječni zub, baci ga preko kuće i kaže: *Evo tebi vrano košteni, a ti meni daj gozdeni. Ne da mi ni zuba obilit* (ne da mi ni riječi progovoriti). *Nisu to mravi navukli, već zubi natukli* (kažu za debelu osobu). Zub može biti **dojni** i gornji, **pridnji** (sjekutić), **očni** (očnjak), **kućni** (kutnjak), **kaljak** (umnjak). Vidi **zaujsti**.

2. kamen kojim se povezuju zidovi dviju kuća. Zovu je i **spojnica**. Vidi **stražental**.

3. izbočina na zidu na koju se mogu odložiti razni predmeti, hladiti mlijeko i sl. Vidi **pendžerica**.

4. **vaca** izrezana *tako da zgodno naside prag*.

ZUBAC - oštri dio **grabalja, gargaša**, **grebena,** pile i sl.

ZUJAVICA - vrsta igre u **zagori**.

ZUKA - zujanje. *Nika mi je zuka u ušima.*

ZULUM - nasilje; zloća. *Ne moš od njegova zuluma živit.* **Zulumćar** je onaj tko je sklon zulumu, siledžija, nasilnik.

ZUNJATI - lutati, lunjati, **zurati**.

ZUMBA - naprava (šuplje šilo) za pravljenje rupica (na **opancima, gumašima, kajišu** i sl.). Znala je biti na kraju **kajiša**. Tako su nazivali i komad žice kojom su čistili **kamiš**, probadali duhan da mogu lakše pušiti i sl. Zovu je i **probadača**. Vidi **probojac**.

ZUMBATI - praviti rupice; obilježavati.

ZUMBIN - vrsta ženskog odijevnog predmeta (**bluza** koja se zakopčava **šuštinama**).

ZUPCI - vidi **babini zupci.**

ZURATI - hodati bezglava tamo-amo. Slično **zunjati**.

ZURAV - bolesan od **zuravosti** (odnosi se na **ovce**) ili kao da je bolesan od zuravosti (odnosi se na bilo koju osobu ili životinju). Izgovaraju i **zurov**. Vidi **pozurati**.

ZURAVOST - bolest na ovcama koja se očituje tako da **ovca** stoji sama, luta bez veze, ne ide s ostalim ovcama. Čeka se da prođe. Vidi **pozurati**.

ZUVAR - korist. *Zuvar je gladnu i po smokve.*

ZVANJE - 1. **odziv** u igri **trešeti**. *Šta je starije: odziv ili zvanje?* Neki kažu **odazvati se**, a neki **izazvati se**. 2. **zog** koji se izgovara u igri **šijavici**. *Šta si zva?*

ZVEKNUT - slično što i **zjaknut**. Vidi **žvrknut**.

ZVEKOTANJA - zveka. Vidi **guslač**.

ZVIRAC - zvijer (muška).

Zvirac lisac da se zloći,
U Grab saša on po noći.

ZVIROTINA - pukotina; rupica. Vidi **ćirka, žublja**.

ZVIZDAN - sunce za ljetne vrućine oko podne. *Dodijalo mi je kopat po ovom Božijem zvizdanu.* Vidi **pučina, zazvizduniti**.

ZVIZNITI - mlatniti, **opaučiti, opatrniti**.

ZVIŽDAVAC - vidi **pištac**.

ZVIŽĐO - vrsta ptice.

ZVIŽNITI - zazviždati, zviznuti. *Zvižni Konavljanine.*

ZVONARICA - krava na kojoj je zvono (**bronza, klepka**). Rjeđe to je i **ovca** sa zvonom. *Sačuvaj te Bože ovce zvonarice i žene gospodarice.* **Ovan** koji nosi zvono zove se **zvonar**. Neki kažu **prvar**.

ZVONIKA – vrsta trave koja raste u obliku **busa**. Njome metu, potpaljuju vatru, smude dlaku s ubijenog praseta, *umivaju rpu* i sl. Vidi **gorčulja, perača, metlica**.

ZVRČALJIKA - čegrtaljka.

ZVRČITI - proizvoditi neujednačene prodorne zvukove, obično udarajući ili grebući jedan predmet o drugi. Izgovaraju i **žvrčiti**.

ZVRK - napravica kojom su se igrala djeca.

ZVRKNUT – vidi **žvrknut**.

Ž

ŽABICA - vidi **plova**.

ŽACNITI - naglo i jako zaboljeti u leđima u predjelu kralježnice, sijevnuti u kralježnici (obično pri nošenju teška tereta, pri **nažimanju**). *Žacnilo me.*

ŽAGLOST - upaljenost (brašno, **maslo** i sl.). Isto **žagnutost**. Vidi **užeći se, žagnut**. **Žagniti se** (**užeći se**). *Maslo se može žagnit i od kukurzna brašna.*

ŽAGNUT - upaljen (odnosi se na hranu koja se kvari). Vidi **žaglost**.

ŽAGRA - 1. vidi **bunar**.

2. dio volovskog **lisa**. Povezuje **branu, plug** i sl. Vidi **oje**.

ŽAKA - vreća, **vrića**.

ŽAL - šljunak (građevni materijal). **Žalić** (naziv za šljunkoviti otočić koji se pojavi ljeti iz vode, kad se vodostaj spusti). Na žaliću se djeca kupaju, **praknjača** se **roba**, pere vuna i sl.

ŽAL(I)KOVAC - okrugao kamen (u pravilu nastaje tako da voda valja neki kamen).

ŽALIKOVINA - zemlja puna kamenja. Vidi **pločavica, oblutica**.

ŽALITI – naricati za mrtvom osobom (*iđe se za tri nedilje, a mater kad kod prođe blizu groblja*) Vidi **žalovica**. **Dočekati žalost** (doživjeti smrt vrlo bliske osobe; *za života da ti umre sin ili ćer*). **Dati se na ža** (uvrijediti se). *Dalo in se na ža.*

ŽALOVANJE - izražavanje sućuti zbog smrti kućnog člana. Vidi **požalovanje**, **radovanje**.

ŽALOVATI se - izražavati sućut, **žalovanje**. Vidi **radovati se**.

ŽALOVICA - žena koja **žali**. Govore i **žalbenica**.

ŽARA - 1. vidi **baksa.**

2. zemljana posuda za **maslo** (za neki drugi začin, za vino i sl.) *Na sri polja (puna) žara masla, svemu ga je svitu dosta.* Govore i **žarica**. Vidi **lonac**.

Teško ti je svakoj stopanjici,
Kad nestane masla u žarici.

ŽAVICA - žica koja se uvlači prasetu u **šunjku** da ne ruje previše.

Zapet ću mu ja žavicu. Neki kažu **brnjica**.

ŽBANJ - drvena posuda za vodu, mala **vučija**. Naročito se koristio pri poljskim radovima. Ima oblik vučije, ali manju litražu. Jedna dužica je duglja s provrćenom rupicom o kojoj se nosio žbanj. Ima dvije rupe, na jednu od njih se pije. Vidi **tovarija**.

ŽBATITI - bućkati jaja, mućkati jaja (primjerice kad se radi **paradižot**). **Žbaćen** (smućkan). Vidi **užbatiti**.

ŽBIR - uhoda, **špijun**; doušnik. Vidi **ruvijan**.

ŽDRAK - zrak. Izgovaraju i **zdrak**. **Ždrakniti** (vidi **zrakniti**).

ŽDRAKUN - osoba koja želi sve znati što se događa u mjestu, u nekom **društvu** i sl.

ŽDRCE - posve mršava i neprikladna osoba.

ŽDRIB - njera za površinu zemljišta. Jedan **ždrib** zemlje je kao i jedna **mira** zemlje.

ŽDROKNITI - pojesti na brzinu, prezalogajiti.

ŽĐUPITI - zgrabiti, **ćapati**. Vidi **zgranpati**.

ŽEĐA - žeđ. *Zabula san od žeđe.* Vidi **špecija**. *Požeđati se* (ožednjeti tako da je vrlo teško utažiti žeđ). *Požeđalo mu se.* Slično je **zažeđati**.

ŽEGARAN - živahan i nestašan; pripravan i spreman za rađu, društvo, igru i sl. Vidi **ževar, vlaš**.

ŽELDAC -želudac (u pravilu kod čovjeka). Govore i **željudac, željdac, žličica** te **štumik.** Vidi **željak, mura, sirište**.

ŽELJA - vidi **maća**.

ŽELJAK - želudac kod kokoši, ostale peradi i ptica. Kažu i **prćavac**. Vidi **želdac**.

ŽELJUD - žir.

ŽENDAR - žandar. Vidi **đendar**.

ŽENI(N)STVO - imovina iz ženskog roda. **Doći na ženinstvo** (priženiti se). Vidi **ugovoriti se**. Ženinstvo je i kuća iz koje je došla žena. *Nema ga, otiša je na ženinstvo.*

ŽENSKONJA - čovjek koji ima tanak glas kao žena, ali i čovjek koji je stalno u društvu žena. Izgovaraju i **ženskalo**. Vidi **muškarača**.

ŽENTIL(AN) - slab. Žentilno može biti čeljade, ali i motika i sl. Vidi **kanitan, civil, špatan**.

ŽERA - žar, žeravica. Izgovaraju i **žerava, žerževež**. *Ljut ka žera.*

ŽERBITI - isto što i žariti, **riziti**. Kad je vino dobro, kažu: *žerbi!*

ŽESTAC - tvrd kamen. Vidi **živac, cilac**.

ŽETALICA - žetelica. Osim **žita ženje** se i kukuruz, trava. *Išlo se žet i travu pod bušća*. Vidi **prožeti**.

ŽETVINA - slamnati dio pšenične stabljike bez klasa (dok žito nije ovršeno). Isto je za **ječim, zimicu** i sl. Slama nastane tek kad se ovrše.

ŽEVAR - žustar, spreman za posao; **žegaran**. Vidi **vlaš**.

ŽEVKATI - isto što i **žvenjkati**.

ŽEŽANJ - post uoči kakvog velikog blagdana. **Gospin žežanj** (post uoči Velike Gospe). Kažu i **žeženj, žežen, žežin, žežinj**. Neki tako zovu i strogi post (na kruvu i vodi) od **Velikog Četvrtka** do **Bile Subote** (od Glorije do Glorije). Vidi **užežanj**.

ŽGUBIJA - nožić kojim se **dilja**. Vidi **nadiljač**.

ŽICA - 1. nit ispredena od vune, pamuka (**bičve** se često pletu od žice vune i žice pamuka). Kad je vino malo krenilo kažu: **ima žicu (žicnilo se**, ljutnilo se, malo **ciklo**).

2. isto što i **očica**.

ŽICATI se - naljutiti se pa ne htjeti razgovarati, objesiti nos, **sticati se**. Kažu i **žicniti se**. **Žicnut** (onaj tko se žicao zbog nečega; uzljućen). *Žicnuto vino*.

ŽICULJA – vrsta trave uspravne poput žice (ili **pirike**). Brzo izgori na suncu i krave od nje nemaju nikakve koristi. Vidi **klasulja**.

ŽIGA - vrsta **baje**.

ŽIGAMENAT - ceret. Izgovaraju i **žigomenat, vižigamenat**.

ŽILAVKA - vrsta vinove loze što se sadi po **zagori**, ujedno i vrsta bijelog vina

ŽILE - nadimak za žilava čovjeka.

ŽILOMUD - vidi **bat, žimoud**.

ŽILOŽDER - nametnik koji uništava žilu na žitaricama (bolest na korijenju žita) , odnosno žilu vinove loze (filoksera). Izgovaraju i **žiloždera**.

ŽIMOUD – samo s jednim jajetom (odnosi se na ljude, ali i na životinje). Slično je **žilomud, žiloživ, živožil, žimogud**.

ŽIOKA - drvena letva koja ide preko **čavruna.** Na žioke se naslanja kamena **ploča** za kućni krov. Žiokama se učvršćuje i **ševar** na **ševaratim** kućama (vidi **sklop**). Neki tako zovu **iglu** kojom se provlači pri gradnji. Izgovaraju i **žijoka, živoka,**

žvijoka te **živka**. Neki kažu **lata**. Vidi **kantinela**.

ŽIŠKA - žiška, iskra od **žere**. *Nema niti žiške.*

ŽITAK - život.

ŽITARICA - trava slična žitu, ali nema klas. Jedu je krave. Zovu je i **stoklasa.** Vidi **klasulja**, **zobina**.

ŽITIJA - žitna hrana, **ožitak**. *Glavno da ima žitije.*

ŽITNIĆ - selo u drniškoj zagori sa zaselkom Dolac. Vidi **Drniš**.

ŽITO - pšenica ili **ječim**. Neki žitom zovu samo ječim. Vidi **osnac**.

Ženjen žito, požela visoko,
Na dragana poletilo oko.

ŽIVAC - tvrd kamen; **živica**. Slično je **žestac**. Vidi **cilac**.

ŽIVA LIVODA - vidi **livoda**.

ŽIVA ZEMLJA - dobra zemlja. *Dobar ka živa zemlja.*

ŽIVČEN - živčan.

ŽIVICA - tvrd kamen koji se ne da izvaditi, **živac**. Kažu i **živica stina**.

ŽIVOKA - isto što i **žioka**.

ŽIVOLAZNOST - živahnost, laganost, ornost, čilost, spremnost na napore. **Živolazan** (oran, **čija**, živahan).

ŽIVOMUD - vidi **bat, žimoud**.

ŽIVOT - tijelo (dio tijela važan za život). *Gurnija ga je cilin životon. Ne valja kosit cilin životon i sl.* Također i sposobnost rada. *Pa mi je život* (posve sam se umorio). Vidi **žitak**.

ŽIŽA - nametnik u drvetu, crv koji rastače drvo. Žiža probuši i **kumpir** i od toga kumpir gnjije. Žiža je opasna i za **pršut**.

ŽIŽULA – vrsta ploda (poput veće **drinine**).

ŽLAJB - kočnica na **karu**, **krik.**

ŽLIB - dio **mlina**, žlijeb kojim voda ide prema mlinskom kolu. Vidi **korito**.

ŽLIBINA - 1. uska udolina između brda.

2. naseljke u zagori. Vidi **Slivno**.

ŽLIČICA - vidi **želdac**.

ŽLOB - zglob.

ŽLOŽDER - vrsta crnog grožđa puna zrna (*dobro naliva*). Miješa se s blatinom i drugim crnim grožđem. Od njega se može dobiti proljev. Izgovaraju i **zložder**. Vidi **vrancuzica**.

ŽLUNDRA - meso najgore kvalitete (nema uopće mesa već samo **žunte**).

ŽMAKĆATI - glasno mljackati usnama pri jelu ili raditi usnama kao

da jedeš, a ipak ne jesti, **gvacati**. Nadimak **žmakćalo**.

ŽMANCE - vidi **žumance**.

ŽMARA – čvarak (i tako govore). Govore i **čvrljak**. Vidi **pura, revanje, čvrljiti, začvrljati**.

ŽMARAVANJE - početni stupanj obrade **vaca** za zidanje kuća, gruba obrada. **Žmariti** (vršiti žmaravanje). Slično **ožmariti, ožmarati**.

ŽMIGOĆATI - isto što **žmikćati**.

ŽMIKATI - cijediti. **Žmikanje** (cijeđenje). Vidi **ižmikati**.

ŽMIKĆATI - puštati zvukove poput vode u obući. To se naročito odnosilo na loše (**popričane**) **opanke** kojima bi se **obojci** smočili čim bi se stalo na mokro. Izgovaraju i **žmišćati, žmigoćati**.

ŽMIR - isto što i **brušket** (način pravilnog odabiranja, podjele i sl.). Izgovaraju i **žmura**. Slično je **prstenak**.

ŽMIŠĆATI - vidi **žmikćati**.

ŽMUCATI - slatko, halapljivo jesti. Vidi **lapati**.

ŽMUL - **sud** za vino (čaša, obično **ruketnjača**).

ŽMURA - 1. vrsta dječje igre (jedan **žmuri** dok se drugi kriju).
2. vidi **žmir**.

ŽMURAK - vrsta račića (u živoj vodi). Izgovaraju i **šmurak**.

ŽMURITI - žmiriti. Vidi **žmura**.

ŽRAKNITI - vidi **zrakniti**.

ŽRNJA - vidi **žrvanj**.

ŽRTVA - osoba koja puno radi za drugoga, koja se žrtvuje. *Ajme ti se njoj, ona je žrtva od kad je došla u tu kuću.*

ŽRVANJ - ručni **mlin**. Kažu i **žrnja**.

Nedaj mene majko u Vinjane,
U Vinjanin žrvanj ne pristaje.

ŽUBLJA - rupa, rupica. Vidi **zvirotina**.

ŽUDIJA - Židov, Žid (i tako kažu), rjeđe kažu **Čivut**.

ŽUGATI - uporno zvocati, prigovarati, podbadati. **Žuganje** (neprestano prigovaranje, podbadanje riječima). Vidi **čančati, žvocati, žvenjkati**.

ŽUGEŠA - onaj koji stalno **žuga,** prigovara, komu nikad ništa ne valja. *Žugeša Božiji!* **Žugulja** (**žugava** žena). Vidi **žvinkela**.

ŽUGOR - lagani razgovor koji se čuje, ali se samo poneka riječ razumije. *Čuje se niki žugor.* **Žugoriti** (govoriti poluglasno, da jedva po neka riječ razumije).

Izgovaraju i **džugor, džugoriti**. Vidi **gagolj**.

ŽUJICA – 1. vitica na lozi. Vidi **vriža**.

2. ukopana rupica da se vrata bolje okreću (*vrata na žujicu*). *Veće od vola, veće od konja, misto mu ka jaje.*

ŽUJO - žutolika osoba. Izgovaraju i **žuja** (za muško i za žensko)**, žujan**.

ŽUK - 1. gorak.

2. polukisel; slabo ukiseljen (iako se željelo da se ukiseli). Kad se kupus još ne ukiseli ili kad se mlijeko kiseli, a ne ukiseli se dokraja, kažu da je **žuklo**. *Sve ti se ukiselilo osin mlika i kupusa.* Vidi **žukniti**.

ŽUKNITI - postati **žuk**. Kad se kupus u vrtlu napuni vode od kiše, pa poslije dođe sunce, dogodi se da se umalo ne ukiseli. Tada kažu da je kupus **žuknija**. Slično je **prožukniti**. Vidi **smuždati se, muždekniti se**.

ŽULJATI - ticati se; brigati se (uglavnom o nečemu o čemu se ne bi trebalo brigati). *Ne bi te tribovali žuljat tuđi posli. Koga žulja taj se češe.*

ŽUMANCE - žumanjak u jajetu. Izgovaraju i **žumanjce, žmance, žumanac.** Vidi **bilance**.

ŽUNAST - žućkast, žućkasto-crvenkast. **Žunin** je žunast ovan ili jarac, **žuna** je takva **ovca** ili **koza**. Vidi **žujo, žutulja**.

ŽUNTA - 1. vezivno tkivo. *Boli me svaka žunta. Igra mu svaka žunta.*

2. loše meso koje mesari dodaju uz komad dobra mesa. *Nabacija mi je žunte.* Vidi **žlundra**.

ŽUPA - selo u imockoj zagori. Naziva se i **Župa Biokovska.** Župno mjesto (Sv. Ivan Krstitelj).

ŽUTAC - vrsta platna, suprotno od **bilać.** Isto **žutica**.

ŽUTENICA - vrsta jestivog divljeg **zelja**, poput **mličike**. Izgovaraju i **žutinica** te **žutulja**.

ŽUTICA - isto što i **žutac**.

ŽUTINA - bijelo (žućkasto) vino.

ŽUTINICA - isto što i **žutenica**.

ŽUTOVATI - biti žut u licu (žute **ceri**). *Žuti žutuju, crveni putuju.*

ŽUTULJA - **krava** žućkaste dlake. Neki tako zovu travu **žutenicu**. Vidi **žunast**.

ŽVAKOĆATI - žvakati polako; pokušavati žvakati. *Telica mi je počela pomalako žvakoćati.* Govoře i **žvakuljiti**.

ŽVALOV - koji ima **žvalje, brzdov.**

ŽVALJE - 1. pukotine u rubovima usta, žvale.

2. **Gožđeni** (gvozdeni) dio uzde što se meće konju u usta.

ŽVELT - stabilan, čvrst, uspravan; poletan. *Žvelto li se mlada drži.*

ŽVELJARIN ' – budilica (u **varušima**).

ŽVENJKATI - stalno se žaliti, ali bez velika razloga; brbljati bez potrebe. Neki govore **ževkati**.

ŽVENJKELA - onaj koji stalno **žvenjka** (pa je **žvenjkav**), kome je stalno nešto krivo. Izgovaraju i **žvenjkeša, žvinkela**.

ŽVICER - vidi **naprašak**.

ŽVIJOKA - vidi **žioka.**

ŽVIKNITI - podviknuti na **ovcu, kozu** i sl. *Žviknider na koze, uće u štetu.* Vidi **ajko, ćiko, is, isan**.

ŽVINKELA - nadimak za **žvenjkavu** osobu, **žvenjkela, žvenjkeša**.

ŽVIŽLJAST - isto što i **vižljast**.

ŽVOCATI - zvocati. Vidi **žugati**.

ŽVORAC - čvoruga na glavi (od udarca). Govore i **žvor, čvorek**. Vidi **šola, kvrga**.

ŽVORITI se - ljutiti se. Vidi **nažvoriti se**.

ŽVRČITI - isto što i **zvrčiti**.

ŽVRKNUT - zvrknut (i tako kažu), budalast, ali i **zblanut**, **suberlest**. **Žvrkan, zvrkan** (žvrknuta osoba). Vidi **zveknut, zjaknut**.

ŽVRKULJA - **zelenka,** muha koja nabacuje žive crve u meso. Neki je zovu **brekulja**. Ima ih više vrsta.

ŽVRNJALO - veliki brbljavac, **žvrnješa**.

ŽVRNJATI - 1. mljeti

2. stalno nešto žvakati.

3. stalno nešto govoriti.

ŽVRNJOKULA - **vrnjok**. Kažu i **žvrnjok.**